

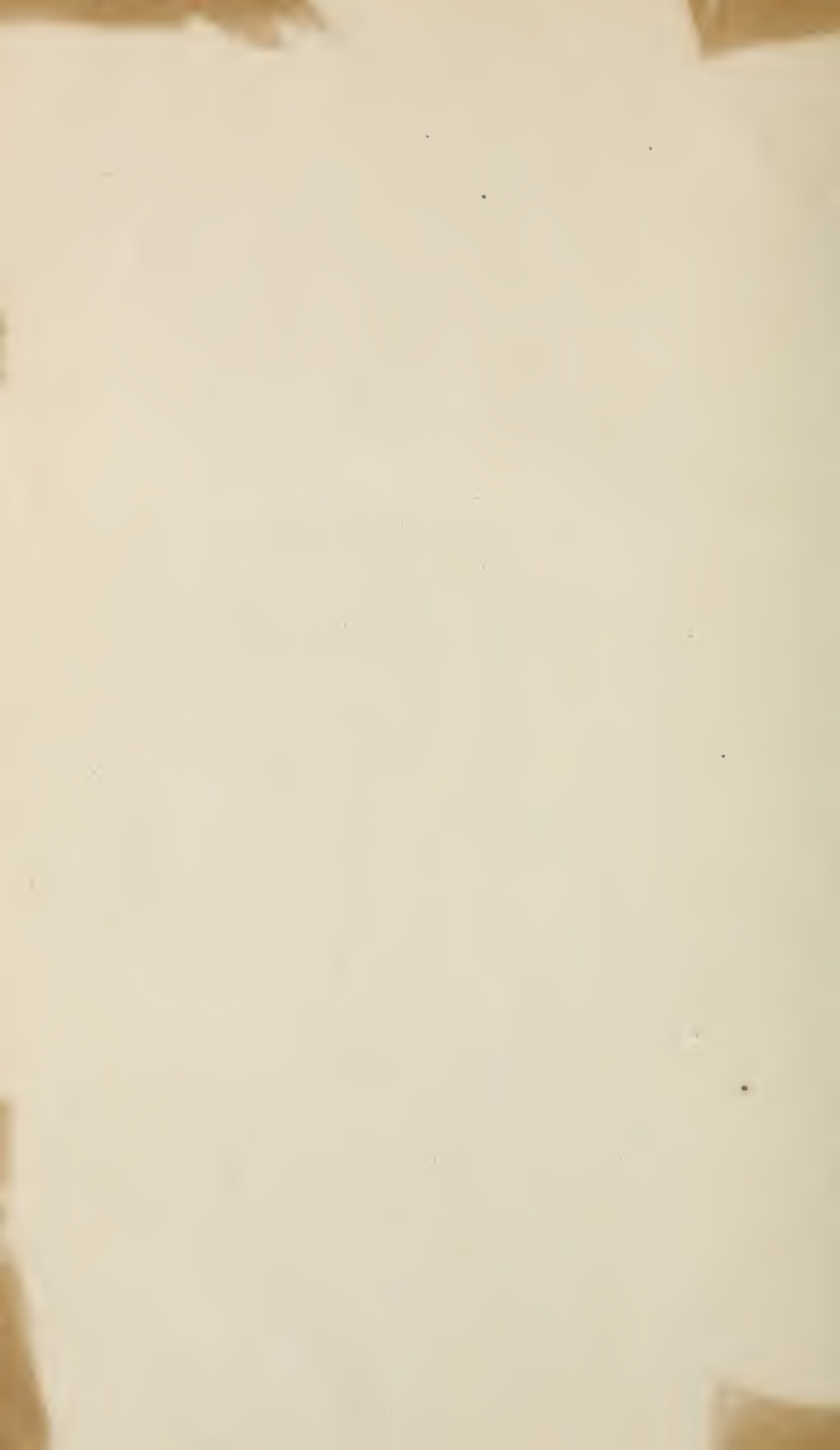
LIBRARY OF CONGRESS.

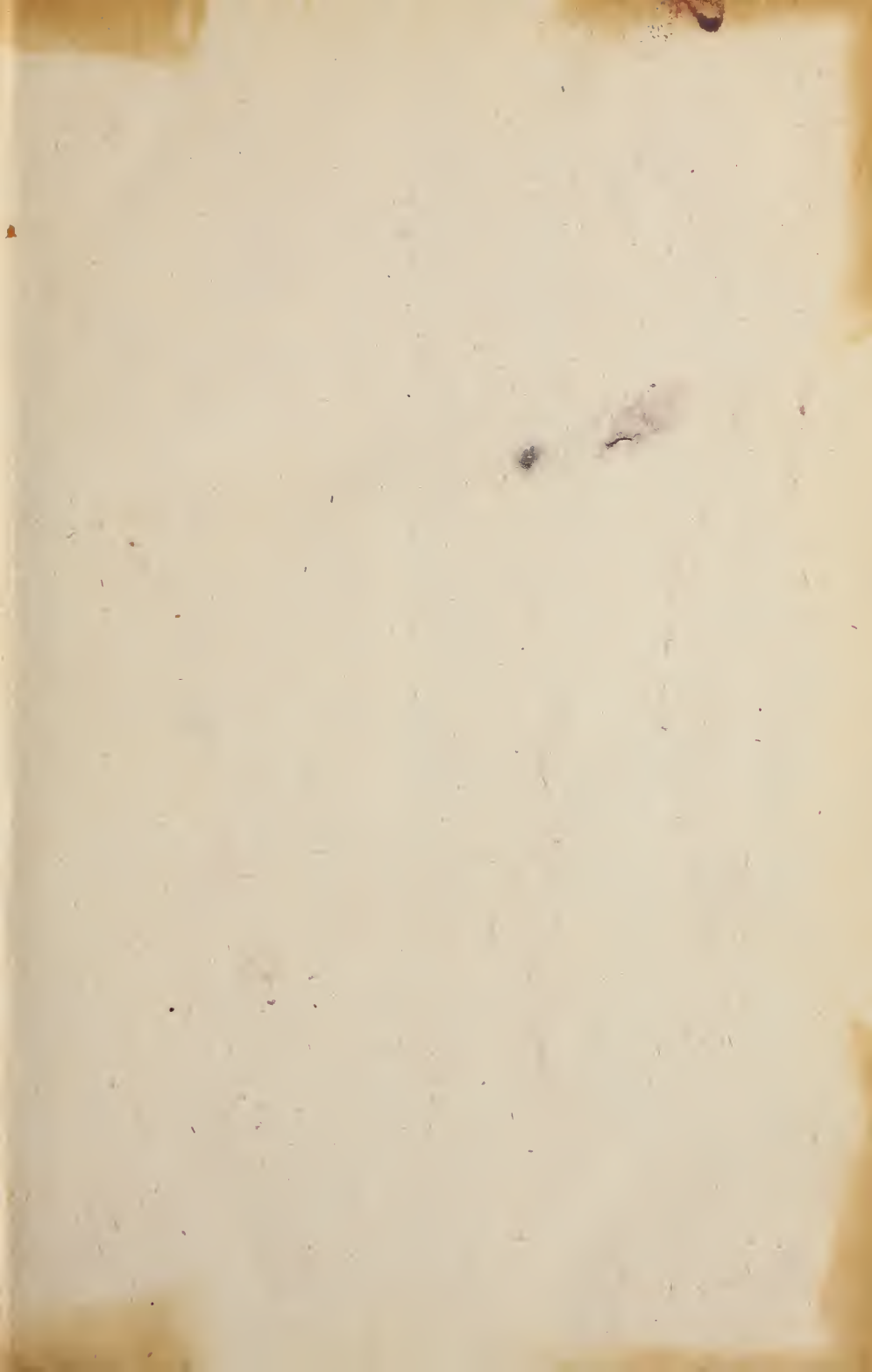
Chap. BS 518

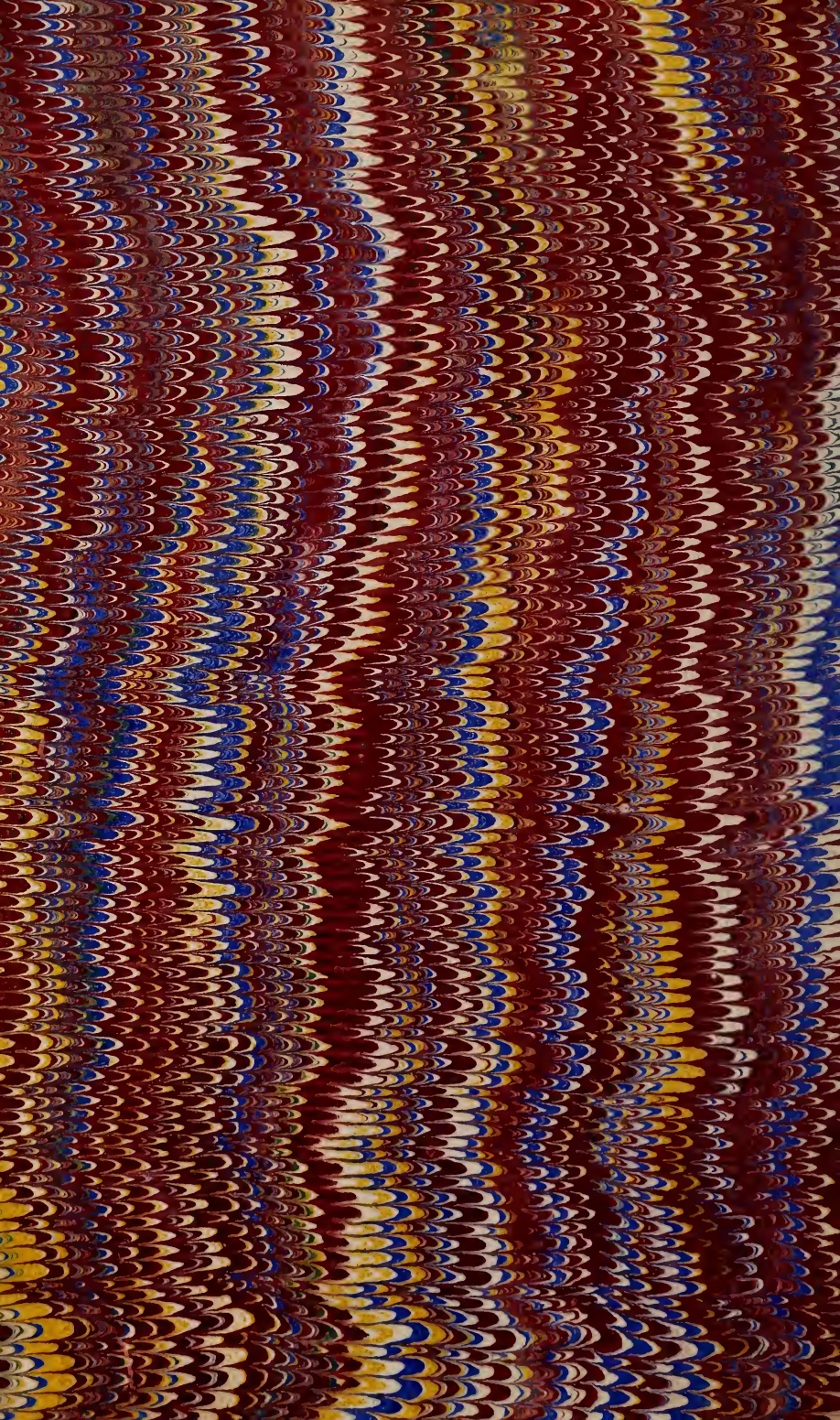
Shelf J3

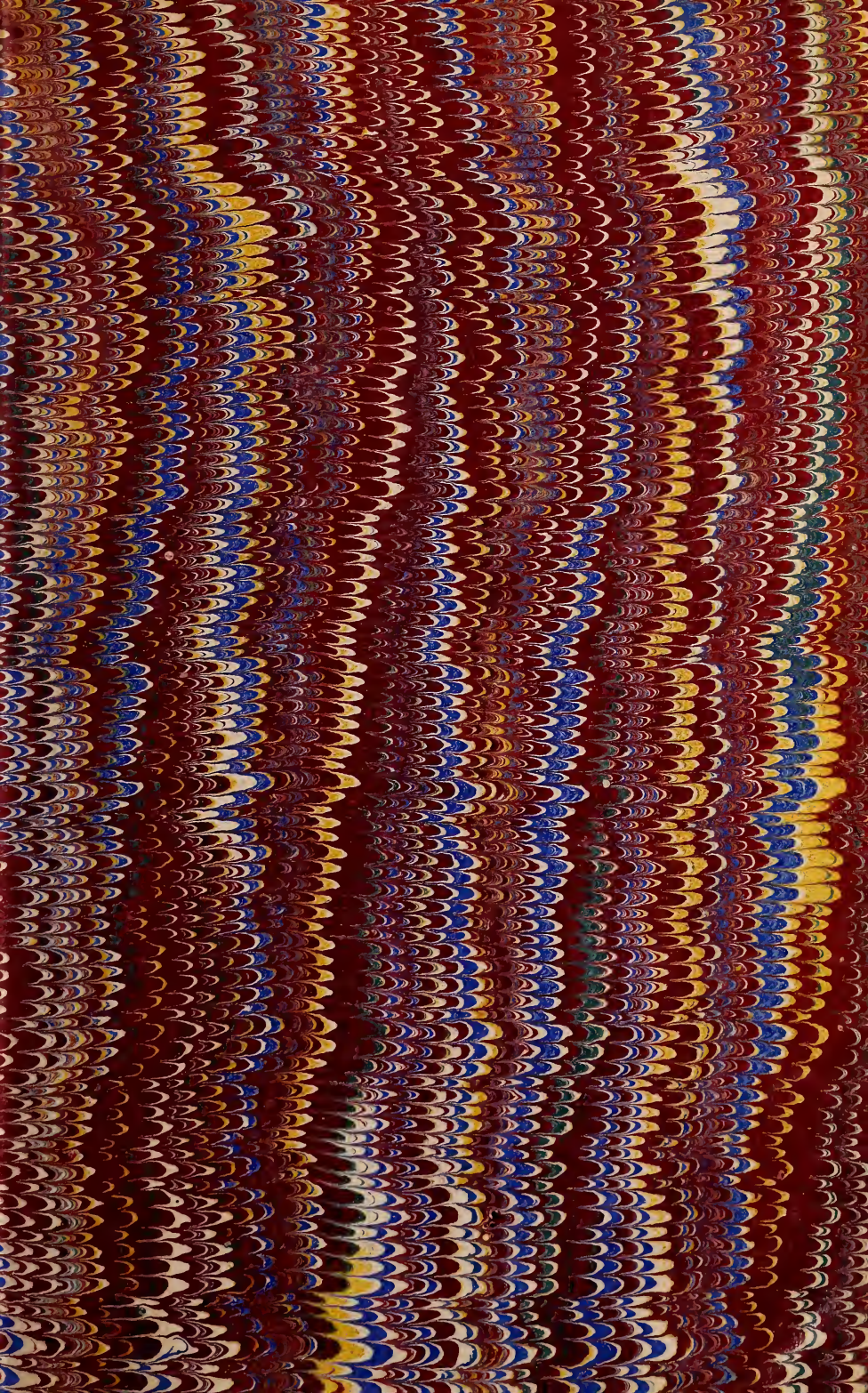
UNITED STATES OF AMERICA.

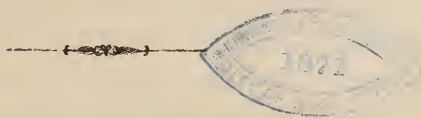
ЕРМИНЕЎТКА БІБЛІКЪ

ЦЕНЕРАРЪ,

лзкратъ de

Vasile Ivanovitch
Васіліе Іановічъ,

ч. р. професор ал стѣділнї вївлїк п. т. ла дїстїтѣтл теологїк
грекѣ-рѣсърїтеан дн Черпъздї.

BIEANA.

Ла ч. р. сдїчїзне de кърцї сколастїче.

1867.

دو

BS518

J3

LC Control Number

tmp96 029189

Литрѣдѣче

ли Ерминехтика вѣвликъ цепенаръ.

§. 1.

Дефинициѣне шѣ диферѣнѣа лисѣмѣрѣи шѣ а лицелесѣлѣи.

Чел че цѣнтеште прип ворвѣ вѣе саѣ ли скрѣе а лѣпѣртѣши алтора кѣдетѣрѣле сале, лѣтревѣнѣеазѣ кѣвинте, кѣрора дѣпѣ кожнѣелеѣереа шѣ депрѣнде-
реа котѣнѣ се лисоѣеск ачелешѣ копчепте шѣ идеѣ, че
воѣм а дештепта ли алѣи. Кѣвинтеле сѣлт семпеле
кѣдетѣрѣлор шѣ фѣекѣрѣѣа кѣвѣлт тревѣе сѣ рѣспѣндѣ
ѣн копчепт. Копчептѣл чел лисоѣѣт кѣ кѣвѣлтѣл
дѣпѣ депрѣндереа ворвѣрѣи се зѣче лисѣмѣареа кѣ-
вѣлтѣлѣи. Маѣ тѣлте кѣвинте саѣ копчепте лисо-
ѣѣте фак о пропѣсечѣѣне саѣ о ворвѣ. Кѣдетареа
чеа кѣпрѣнсѣ ли пропѣсечѣѣне саѣ ли ворвѣ се зѣче
лицелесѣл пропѣсечѣѣнѣи саѣ а ворвѣи. Дрепт ачѣеа
а лѣцелеѣе есте: кѣ кѣвинтеле азѣѣте саѣ чѣѣте а
лисѣѣѣ токѣа ачелешѣ кѣдетѣрѣи, кѣре ворвѣторѣл
саѣ скрѣѣиторѣл аѣ цѣнтѣт, а ле лѣпѣртѣши азѣѣторѣ-
лор саѣ чѣѣиторѣлор сѣи.

Лѣтре лисѣмѣаре шѣ лѣтре лѣцелес есте
фѣѣнѣелнѣкѣ диферѣнѣѣ. Лисѣмѣареа сѣлт копчептеле,
че дѣпѣ депрѣндереа ворвѣрѣи сѣлт лисоѣѣте кѣвин-

телор ꙗн сине прівіте, ꙗнцелесꙗ даръ сꙗнт кꙗцетъріле, каре ворвіторіꙗ саѣ скрііторіꙗ цїнтеште а ле ꙗмпъртъші. Дечї

а) ꙗнцелесꙗ аре прівіре ла кꙗвꙗнт, еаръ ꙗнцелесꙗ ла ворвіторіꙗ. D. e. Фїнд Агрїпа непотꙗ лꙗї Ірод челꙗї маре ꙗн принсонарїꙗ ла Рома пе тꙗндатꙗ ꙗмпъратꙗлꙗї Тїверіе, і-аѣ адꙗс ꙗн амїк штіре зїкꙗнд: „аѣ тꙗрїт леꙗл.“ Аїче кꙗвїнтеле ачесте прівіте ꙗн сине ар ꙗнцелесꙗ: „аѣ перїт фїеара чеа рꙗпїтоаре нꙗмїтꙗ леѣ“, даръ дꙗпꙗ цїнтїреа ворвіторіꙗлꙗї аѣ еле ачест ꙗнцелесꙗ: „аѣ тꙗрїт ꙗмпъратꙗл Тїверіе“.

б) ꙗн кꙗвꙗнт поате съ аївꙗ маї тꙗлте ꙗнцелесꙗ пꙗрї, даръ ꙗнцелесꙗ ꙗн локꙗл дат поате фї нꙗмаї ꙗнꙗл. D. e. Кꙗвꙗнтꙗл чел ромꙗнск „а аскꙗлта“ ꙗнцелесꙗ: „а аꙗзї пре ворвіторіꙗл“ шї „а се сꙗпꙗне тꙗндатꙗлꙗї кꙗїва“. Даръ дакꙗ зїк: „ел нꙗ аскꙗлтꙗ пре пꙗрїнциї сꙗї“ ꙗна нꙗмаї пꙗтем ꙗнцелесе, адекꙗ: „ел нꙗ се сꙗпꙗне тꙗндателор пꙗрїнцилор сꙗї“.

ꙗ) ꙗнцелесꙗ кꙗвїнтелор се кꙗноск дїн депїндереа ворвїрїї де кꙗтрꙗ штіꙗторїї лїмвїї чеї ꙗнтревꙗнцате, даръ ꙗнцелесꙗ се поате афла адесе нꙗмаї дїн лꙗкрꙗрїле челе ꙗнцелесꙗ, дїн скопꙗл ворвіторіꙗлꙗї, дїн шїрꙗл ідеїлор ш. а. Дечї се поате тꙗмїла, кꙗ штім тоате ꙗнцелесꙗ кꙗвїнтелор челор ꙗнтревꙗнцате ꙗнтрꙗ о ворвꙗ, фꙗрꙗ ка съ пꙗтрꙗндем ꙗнцелесꙗ кꙗвꙗнтꙗрїї. D. e. ла Іеремїе 2, 13. „Доаꙗ реле аѣ фꙗкꙗт попорꙗл меѣ, м'аѣ пꙗрꙗсїт пре мїне ісворꙗл анеї вїї, шї шї-аѣ сꙗпат чїстерне, каре нꙗ вор пꙗте цїне апꙗ.“ Дешї штім ꙗнцелесꙗ кꙗвїнтелор адꙗсе, тотꙗшї нꙗ вом пꙗте пꙗтрꙗнде ꙗнцелесꙗ лор, адекꙗ кꙗцетареа чеа ꙗнфꙗнцїнатꙗ де

авторъ, дакъ нѣ штин, къ ла Евреї апа чеа вие, адекъ чеа кѣргътоаре дин ісвор есте ікоана феречі-рії. Штинд ачеастъ днсѣтнпаре а апеї ла Евреї, vom афла дн зіса пророкълѣї ачест днцелес: „До ат реле аѣ фѣкѣт попоръл теѣ, т'аѣ пѣрѣсіт пре шіне дѣтѣторіѣ де феречіре, ші се днкіпъ ла ідолї, карїї нѣл пот феречі пре ел.“

§. 2.

Грезѣдїле де а днцелеце пре скрііторїї векї шї анѣме пре чеї вївлїчештї.

Скрїіторїї чеї векї скрісеръ пентрѣ контїмпѣренїї сѣї кіар шї лѣтѣрїт дн лїмба са ашеа, кѣт пѣтѣрѣ спера, къ се вор днцелеце де кѣтрѣ ачії, кѣрора мїнірѣ оапеле сале. Дарѣ ачесте нѣ се пот ашеа лесне днцелеце де кѣтрѣ чїтїторїї де алте цѣрї, де алте векѣрї, де алте лїмвї, де алте депрїндерї, де алтѣ кѣлтѣрѣ релїціѣнарѣ шї фїлософїкѣ. Ачеаста прїнде лок кѣ атѣт маї мѣлт лѣ кѣрцїле вївлїчештї, пентрѣ къ еле

1) сѣлт скрісе таре парте дн тїмпѣрїле прѣпчїей неатѣлѣї оменеск, кѣнд деавїа днчепѣ а се дештепта нѣзїнда спре пѣшіре дн кѣлтѣрѣ. Дечї черкъл ідеїлор, кіпѣл кѣдетѣрїї шї ал днфѣцїшѣрїї мѣлт се десклїпъ де ал пострѣ.

2) Лїмвїле вївлїчештї шї анѣме чеа еврееаскѣ дн фортѣлеле, дн констрѣїтѣрїле шї дн тоатѣ днсѣшїеа лор се деосебек фїїнцелнїк де лїмвїле челе поѣе шї кѣлтївате. Днвѣцареа ачестор де пе зртѣ се днлеспеште мѣлт прїп асетѣпѣтатеа кѣвїптелор, днсѣтнпѣрїлор, фортѣлелор, кѣтнпѣсетѣрїлор ш. а. Ачеастѣ днлеспїре днсѣ нѣ прїнде лок ла днвѣцареа

лімбілор віблїчешті. Афаръ de ачееа міжлочїріле, de а дпвѣда лімбіле челе кѣлтівате шї челе поже, сѣлт дп тѣлтъ прїсосїнѣъ, даръ ла лімбіле віблїчешті дп таре ліпсѣ. Чееа еврееаскѣ, карееа акѣм трїї сѣте de ані дпайнте de Хрїстос ешїсе дїн дп-тревѣїнѣаре комѣпъ, о кѣноаштем пѣтаї дїн адѣпъ-тѣра кѣрѣїлор в. т.

3) Кѣрѣїле віблїчешті поартѣ характерѣл аѣторїлор рѣсѣрїтенї. Сѣв клїмѣ арѣѣтоаре дпѣѣстраѣї кѣ фантасіе таї фїервїнте дпфѣѣїшеазѣ еї кѣѣетѣріле сале дп їкоане таї вїї, дп тропѣрї тѣреѣе, шї їзвек їперволе, каре дѣпъ гѣтѣл апѣсенїлор се пар а трече тоате тѣсѣріле, своарѣ дела о їдее ла алта, дела арѣтѣріле челе вѣтѣтоаре дп окї ла кѣѣса фѣндѣмѣнтарѣ чееа дптѣе, трекѣнд шї рѣмпѣнд шїрѣл челор міжлочїтоаре. Афаръ de ачееа аѣторїї віблїчешті фак неконтенїте алѣїїїні ла депрїндерїле, кїпѣл ворвїрїї, їсторїеа шї ла тѣмплателе попорѣлї сѣѣ, ла обїентеле патрїеї сале, ла клїма шї ла скїмѣтѣріле еї de аколо, че тоате се десклїпъ фоарте тѣлт de але поастре, шї продѣж челора, че пѣ ле кѣпоск деплїн, тарї грегѣтѣїї ла дпѣелеѣереа кѣрѣїлор віблїчешті.

§. 3.

Дефїніѣїнеа дптерпретѣрїї.

А дптерпрета дпсѣмнеазѣ: а афла дпѣелесѣл ворвеї шї лѣтѣрїт а'л дпфѣѣїша. Дечї дптерпретеле пѣ ар рѣспѣнде дѣторїеї сале, дакѣ ел кѣвїнтеле шї фразеле опѣлїї орїѣїнар дѣпъ алор стрѣпсѣ дпсѣмпаре ле-ар скїмѣва кѣ челе рѣспѣнѣѣтоаре але алтеї лімбї, чї се чере, ка таї 'пайнте сѣ афле ел дпѣелесѣл, адекѣ кѣѣетареа, карееа аѣторѣл аѣ ѣїпїтїт

а о дѣпъртъши чітиторіор сѣї, ші апоїѣ сѣл дѣп-
фѣцішезе дѣпѣ фіреа лімвії дѣтерпретѣчієнії; кѣ ал
міптреле чітиторіѣл нѣ ва пѣте шті, че аѣ воїт сѣ
зікѣ аѣторѣл. D. e. ѣп Ромѣн, кареле нѣ есте пре-
копсіт дѣ фрасеолоѣіеа лѣтінѣ, нѣ пе-ар дѣцелеѣе,
дакѣ дѣ кѣвѣнт дѣпѣ стрѣнса дѣсѣмпаре ам трѣдѣче
ѣрпѣтоареле фразе лѣтїне, прекѣм: ut dicam in nuce
„сѣ зік дѣп нѣкѣ“ (дѣп лок: сѣ зік дѣп скѣрт),
verba loquentis non sunt resecanda ad latum unguem, „кѣ-
вінтеле ворвіторіѣлѣї нѣ сѣнт а се рѣтеза
пе ѣпгіе латѣ“ (дѣп лок: кѣвінтеле ворвіторіѣї нѣ
сѣнт а се лѣа дѣ алор стрѣнсѣ дѣсѣмпаре).

Дѣтерпретѣчієнеа се поате лѣа дѣтрѣ дѣцеле-
сѣл маї стрѣнс ші маї лат. Дѣтерпретѣчієнеа дѣ-
трѣ дѣцелесѣл маї стрѣнс есте трѣдѣчереа, адекѣ
скітвареа лімвії оріѣінаре а ѣпѣї оп кѣ алтѣ лімвѣ,
ші прінде лок ла кѣрѣїле челе скрісе дѣ лімвї стрейне
саѣ дѣ лімвї дѣвекїте. Ашеа d. e. ам пѣте трѣдѣче
дѣ лімба ромѣнеаскѣ оапе гречешті, ші дѣ лімба
ѣерманѣ чеа поѣѣ кѣрѣї скрісе дѣ лімба ѣерманѣ
чеа веке.

Дѣтерпретѣчієнеа дѣтрѣ дѣцелесѣл маї лат
есте тѣлкѣїреа, адекѣ десѣлїреа ші дѣфѣцішареа
кѣѣетѣріор, каре аѣторѣл аѣ ѣїтїт а ле дѣпѣр-
тѣши чітиторіор сѣї, ші прінде атѣнчї лок, дакѣ
сіпѣѣра трѣдѣчере нѣ есте аѣѣпѣгѣтоаре спре а дѣ-
целеѣе пре скріїторіѣл. Пѣпѣ кѣнд ѣп аѣтор се
чітеште de коптіпѣренїї сѣї, de нѣ скрісе ел деспре
лѣкрѣрї кѣ тотѣл поѣе, опѣл лѣї нѣ аре тревзіпѣѣ
de тѣлкѣїре. Ачеаста дарѣ се фаче de невое, дакѣ
лімба, ідеїле ші історїеа тіпѣлѣї лѣї се дѣвекїрѣ
ші се фѣкѣрѣ неѣпѣцелеѣевере пептрѣ ѣеперѣчієніле
маї тѣрзії. Пѣпѣ кѣнд весерїка крештінеаскѣ ера
кѣпоскѣѣтѣ кѣ лімба, депріндеїле, дѣпреѣѣрѣїле

ші кѣ идеіле векълѣ апостолеск, пѣ абеа тревѣицѣ де тѣкѣіреа кѣрѣілор апостолештї, чї чел мѣлт де лѣмѣрїеа лѣвѣцѣтѣрїї пентрѣ нештїѣторї саѣ пентрѣ чеї ноѣ крештїнацїї. Маї тѣрѣїѣ дарѣ лѣ de кѣрѣл тїмпѣлѣ мѣтѣндѣ-се денїл лїмвїї, скїмвѣндѣ-се идеіле челе предомнїтоаре, зїтѣндѣ-се лѣмпрежѣрѣїле, тѣмплателе шї історїеа векълѣ апостолеск; се пѣскѣ тревѣица, de а тѣкѣї кѣрѣїле апостолештї.

§. 4.

Деспре тѣкѣіреа граматїкалѣ шї історїкѣ.

Фїекаре лїмвѣ есте пропрїл комѣн ал знеї саѣ ал маї мѣлтор пѣчїзнї, каре кѣ тїмп се зпїрѣ лѣтрѣ лѣсѣмнѣрїле кѣвїтелор але лїмвїї сале чеї комѣне, шї се депрїнсерѣ а ле лѣтревѣица стѣторнїк лѣ ачелашї модѣрѣ, шї ашеа се пѣскѣ лѣ лїмвѣ комѣна депрїндере а ворвїрїї шї комѣнл лѣсѣмнѣ мѣлт ал кѣвїтелор.

Дарѣ лїмва есте шї пропрїл ал фїекѣрѣї сїнѣрїт ворвїторїѣ саѣ скрїїторїѣ, кареле о лѣтревѣицеазѣ, спре а лѣсѣмна кончептеле шї идеіле сале челе лѣndїvїdѣаре. Кончептеле шї идеіле, че се лѣсѣмнѣ прїп кѣвїнте, пѣ сѣлт ашеа ставере ка лѣсѣашї лїмва, чї се модїфїкѣ дѣпѣ цѣрїї, векѣрїї, лѣмпрежѣрѣї шї дѣпѣ кѣлтѣрѣ. Дечї нїчї пѣтѣнд нїчї voїnd оamenїї de ачееашї лїмвѣ а форма поѣе кѣвїнте пентрѣ ачесте модїфїкѣрїї, модїфїкарѣ лѣсѣмнѣрїле кѣвїтелор дѣпѣ кончептеле шї идеіле лѣndїvїdѣаре ашеа, кѣт ачелашї кѣвѣлт дѣпѣ фелїѣрїеа лѣndїvїdѣлїтѣцїї, провинѣї, векълѣ шї а кѣлтѣрїї лѣсѣмнѣ идеї атѣт маї дїоасе кѣт шї маї лѣналте, атѣт маї лѣ гѣете кѣт шї маї лате. De ѣnde се пѣскѣ депрїндереа ворвїрїї спецїарѣ.

Дъпъ ачеастъ *andoitъ deprindere* а ворвиріи есте ши тълкѣirea *andoitъ*, адекъ граматикалъ саѣ литераръ ши историкъ. Тълкѣirea граматикалъ саѣ литераръ се окъпъ кѣ филолоѣieа, адекъ кѣ *deprindere* ворвиріи чеа џенераръ, кѣ *deprinca* *ancoѣire* а кѣвнтелор ши кѣ *ансѣтпъріле* лор челе *decomъn* пріітїте. Тълкѣirea историкъ се кѣпрінде кѣ *спеџiара deprindere* а ворвиріи, лѣжнд прівіре ла *сінгърітеле андівідѣе*, ла *прінчипіеле* лор челе *реліџізнаре*, философиче ши *політиче*, ла *ideіле* челе *predomnитоаре* але *векълї* лор, ла *анпрежъръріле* ши *кълтѣра* лор ш. а. Ачеастъ тълкѣіре се *зіче* историкъ, *пентрѣ* кѣ еа *темеіъріле* *сале* ле *ia* нѣ *din* *комъна deprindere* а *ворвиріи* *чи din* *исторіе*.

Спре а *анџелеџе деплін* пре *ън* *скрііторіѣ* *векіѣ*, се *чере*, ка ла тълкѣirea граматикалъ сѣ се *ансоџеаскъ* *нѣмаї* *декът* ши чеа историкъ; *фїінд* кѣ нѣ есте *де* *ажънс*, а *шти* *deprindere* *ворвиріи* чеа *џенералъ* ши *ансѣтпъріле* *кѣвнтелор* *ан* *џенере* ши *антрѣ* *ансоџіreа* лор, *чи* *тревѣе* а *жѣдека*, *ан* *каре* *анџелес* *кѣвнтеле* ши *фразеле* се *антревѣінџаръ* *ан* *ачел* *тїмп*, ла *ачел* *попор* ши *ан* *ачеа* *џаръ*, *ънде* *трѣи* *скрііторіѣл*, *каре* *ideї* *анџенере* *domnїа* *атѣнчї*, *пре* *карїи* *чїтїторї* *авѣ* *авторѣл* *анантеа* *окїлор*, *ан* *контра* *кърора* *скрісе* *ел*, кѣ *каре* *кълтѣръ* *анџелесѣаръ* *ера* *ел* *анѣѣстрат*, *кърора* *прівірі* *політиче*, *философиче* ши *реліџізнаре* *ѣрма* *ел*, ла *каре* *partїdъ* *саѣ* *сектъ* се *кѣвїнїа*, *каре* *кончепте* *пропрїи* *дѣпъ* а *ле* *сале* *анпрежърърї* *ансоџїа* *ел* кѣ *кѣвнтеле* *сале* *ш. а.* *Дрепт* *ачеа* *тълкѣіторіѣл* *ънеї* *кърїї* *векї* сѣ се *стрѣмѣте* кѣ *тотѣл* *ан* *сїтѣѣчїънеа* ши *анпрежъръріле* *авторѣлї*, *пре* *каре* *ле* *воеште* *а'л* *тълкѣи*, ши *ан* *нежнтрерѣптъ* *прівіре* сѣ *аїѣѣ* *тоате* *пропрїетѣџїле* *авторѣлї* *прекът* ши *але* *векълї*, *але* *попорѣ*

лѣи ши але цѣриі, unde скрісе ел. Нѣмаі о тѣлкѣіре історікѣ-літерарѣ поате фі адевѣратѣ, чеа грамати-калѣ саѣ літерарѣ фѣрѣ чеа історікѣ нѣ есте ажѣн-гѣтоаре, спре а афла лѣцелесѣл скрііторіалѣ. Спре лѣтѣріеа челор зісе сѣ шервеаскѣ есемлѣ деспре λόγος ла Іоан 1, 1. Тѣлкѣіторіі дѣпѣ форма грама-тікалѣ, прівінд λόγος ка австрас лѣ лок де конкрет, 'лаѣ тѣлкѣіт феліѣріт. Ъніі зік, λόγος атѣт а фі, кѣт λεγόμενος саѣ ἐπαγγελλόμενος „чел фѣгѣдѣіт,“ алѣіі лѣ скітѣѣ кѣ λέγων „кѣѣѣнтѣторіѣ, вестіто-ріѣ ал воеі дѣтнезеешті“ алѣіі сѣѣ λόγος лѣцелег: „кѣѣѣнтѣл саѣ лѣцелепчіѣнеа дѣт-незеештѣ персоніфікатѣ.“ Тоате ачесте тѣл-кѣірі се разѣтѣ пе талпѣ граматикарѣ ши се пот апѣра; пентрѣ кѣ лѣ сѣ. скріпѣѣрѣ австрасе адесе се лѣтревзіңдеазѣ лѣ лок де конкрете, прекѣм d. e. ла Іоан 4, 22. тѣнтѣіре лѣ лок: тѣнтѣіторіѣ, ла Лѣка 2, 25. 30. тѣнтѣере лѣ лок: тѣнтѣі-торіѣ, ла Мат. 7, 24. 26. λόγος лѣсѣтнеазѣ: лѣ-вѣѣѣтѣрѣ, дечі ка австрас лѣ лок де конкрет ар пѣте лѣсѣтнеа: лѣвѣѣѣторіѣ, ши лѣ лѣцелеп-лѣі Solomon 9, 1—2. „кѣѣѣнтѣл ши лѣцелеп-чіѣнеа“ се лѣтревзіңдеазѣ ка синоніме де ачеші лѣсѣтнеаре, ши деспре „лѣцелепчіѣнеа“ се зіче, кѣ ера ажѣтѣтоареа лѣі Dѣтнезеѣ ла лѣтокміреа лѣшіі. Ачесте тоате тѣлкѣірі, деші еле аѣ темейріі граматикаре, се аратѣ дешерте, дакѣ лѣѣм лѣ ажѣторіѣ тѣлкѣіреа чеа історікѣ. Діп скрісоріле Іѣдеілор се аратѣ, кѣ пе ачел тіпп λόγος (кѣ-ѣѣнтѣл) аѣеа ла іі о лѣсѣтнеаре спеціарѣ ши хотѣрѣѣтѣ, пре Месіеа нѣміндѣ'л іі „кѣѣѣнтѣл лѣі Dѣтнезеѣ“ (λόγος τοῦ θεοῦ). Іоан, скріінд пентрѣ коптіпѣреніі сѣі аѣ лѣтревзіңдат деспре Іѣѣ Хрістос токма ачѣа нѣміре (λόγος), каѣеа пе

атъичї ла ливъцъторїї Іудеїлор ера депринсѣ деспре Месїеа *).

Лп сѣ тп аре. Лпкжт тълкзреа скриптзрїї іа прївіре ла пърерїле релїцїзпаре але векълї вївлїческ, о пзтеск зпїї: „їсторїкз-догматїкѣ“, алцїї о лпсампѣ кз ачест лпсзшїтїв, лпкжт тълкзїторїзл скриптзрїї аре сѣ аївъ прївіре ла предатїна апостолеаскѣ. Дарѣ фїїнд кѣ атжт пърерїле релїцїонаре але векълї вївлїческ кжт шї предатїна апостолеаскѣ се кзвїп ла їсторїе, дечї пзтїреа: „тълкзїреа їсторїкѣ“ кзпрїнде тот копчептзл еї, шї чеа їсторїкз-догматїкѣ се аратѣ фърѣ темейз логїк.

§. 5.

Марцїнеле тълкзїрїї.

Тълкзїреа аре марцїнеле сале, каре се дескриѣ лп дефїніцїзнеа еї, адекѣ деа афла лпцелесзл кзвїптелор шї а'л лпфъцїша лътзрїт. Дечї ла черкзл тълкзїрїї пз се кзвїне:

1) Есамепареа адевърътъцїї челор кзпрїнсе лп локзл чел тълкзїт; пентрѣ кѣ тълкзїторїзл аре пзтаї сѣ афле шї сѣ лпфъцїшезе лпцелесзл кзвїптелор. Ачеста дарѣ поате шї тревзе маї 'наїнте сѣ се афле, декжт се поате жздека деспре адевърътатеа челор зїсе. Чїне чеаркѣ шї есамепазѣ адевърътатеа челор кзпрїнсе лп локзл чел тълкзїт, ачеле лптрепрїнде лзкрареа крїтїкзлї дарѣ пз а тълкзїторїзлї.

*) Деспре λόγος маї пре ларг шї маї десзлїт чїтеште лп тълкзїреа теа їсторїкз-лїторарѣ а п. т. том. IV. лптрѣдзчереа лп еванг. лзї Іоан §. 6. паѣ. 16—22.

2) Есаменъл естетік, прін каре се жѣдекъ лимва ші стилъл, нѣ каде ѓн кѣпрінесл тѣлкѣрїї, афарѣ нѣтаї атѣнчї, дакѣ ачеаста есте де невое спре лѣмѣрїеа ші десвѣліреа ѓнцелесѣлѣї.

3) Аплїкареа омїлетїкѣ а тестѣлѣї спре ѓнвѣдѣреа попорѣлѣї нѣ се кѣвїне ла черкѣл тѣлкѣрїї; пентрѣ кѣ омїлетїка трече престе марѣїїле ѓнцелесѣлѣї челѣї стрѣнс, ші де ачеста анїнѣ ѓнвѣдѣтѣрїї морале ші догматїче, че нѣ се кѣпрїнд ѓн локѣл скрїптѣрїї чел ѓнтревѣїнѣат.

4) ѓн сѣѣршїт тѣлкѣїторїѣл сѣ нѣ треакѣ престе скопѣл аѣторїлор, ші сѣ нѣ каѣте ѓн скрїптѣрѣ лѣкрѣрїї ші ідеї, деспре каре скрїїторїї чеї сѣїнѣї нїчї кѣѣетарѣ.

§. 6.

Дефїніѣїнеа ермїнеѣтїчеї.

Леїїле лодїче, адекѣ леїїле кѣѣетѣрїї фїїнд отѣлѣї ѓнпѣскѣте, сѣнт ѓн фїїнѣа са ла тоѣї асемеѣе. Леїїле кѣѣетѣрїї сѣнт ші леїїле ворѣрїїї, ші дѣнѣ ачесте есте а се ѓнцелече ворѣїторїѣл саѣ скрїїторїѣл. Дрепт ачееа регѣлеле, прїн каре се аѣлѣ ші се ѓнфѣѣїшеазѣ ѓнцелесѣл ворѣїї сѣнт леїїї лодїче аплїкате ла ѓнтерпретаре. Теорїеа ачестор регѣле се зїче ермїнеѣтїка ѓнтрѣ ѓнцелесѣл обїептїв, дарѣ штїїнѣа лор ші іекѣсїнїѣа, де а ле аплїка, се кеатѣ есїїтїка саѣ ермїнеѣтїка ѓнтрѣ ѓнцелесѣл сѣвїептїв. ѓнтрѣ есїїтїка (ἐξήγητικὴ) ші ѓнтрѣ есїїѣа (ἐξήγησις) есте ачеа дїферїнѣѣ, кѣ есїїтїка есте штїїнѣа ші іекѣсїнїѣа, де а аплїка регѣлеле ермїнеѣтїче, есїїѣа дарѣ есте ѓнсаїнї аплїкареа.

Ермїнеѣтїка аре нѣтїреа са дела зѣл ідолеск 'Ερμῆς (Меркѣрїе), кареле дѣнѣ мїтолоѣїеа пѣгѣнїлор

се сокотіа а фї вестіторіѣл шї тълмачіѣл воєї зеілор, маї алес даръ алѣї Жюїѣ (Ізпїтер). Вербѣл dedъсе дела ачел нѣме: ἐρμηνεύειν ѣн лїмба гречеаскѣ атѣт есте, кѣт: „а тълкѣї“, шї ѣнѣшїтївѣл: ἐρμηνευτικός (ή, όν) ѣнѣшнѣазъ: „че се а тїнѣ де тълкѣїре,“ шї τέχνη ἐρμηνευτική есте іскѣсїнѣа тълкѣїрїї Ἐξηγητική (адекъ τέχνη) шї ἐξήγησις есте dedъсе дела ἐξηγῆσθαι: а еспѣне, а десфѣшѣра о кѣѣетаре.

Прїнчїпїеле ермїнеѣтїчеї сѣнт dedъсе дїн форма кѣѣетърїї, адекъ дїн лоѣїка ѣенераръ, дѣчї аплїка-вере ла ѣнтерпретареа орї кърѣї скрїїторїѣ. Дїн ачесте прїнчїпїе ѣенераре се dedък регъле спецїаре кѣ прївїре ла матерїеа опѣлѣї, адекъ ла кѣвїнтеле, че сѣнт а се тълкѣї, шї ла кѣѣетърїле, че сѣнт ѣн спї-рїтѣл аѣторѣлѣї а се кѣноаште, а се десфѣшѣра шїа се ѣнфѣѣїша. Дрепт ачѣеа шї Ермїнеѣтїка есте орї ѣенераръ орї спецїаръ. Ермїнеѣтїка чеа ѣенераръ кѣ-прїнде леѣїле ѣнтерпретърїї челе ѣенераре шї аплїка-верѣ ла ѣнтерпретареа орї кърѣї скрїїторїѣ, фїїнд еле dedъсе дїн лоѣїка ѣенераръ. Ермїнеѣтїка спецїаръ кѣпрїнде регълеле спецїаре dedъсе дїн прїнчїпїеле ѣнтерпретърїї челе ѣенераре кѣ прївїре ла пропрїетѣѣїле оапелор, че сѣнт а се тълкѣї. Ермїнеѣтїка ѣенераръ поате фї нѣмаї ѣна, фїїнд кѣ ле-ѣїле лоѣїче сѣнт ла тоѣї ачелешї.

Ермїнеѣтїка спецїаръ даръ есте фелїѣрїтѣ дѣпѣ фелїѣрїтеа матерїїлор шї а аѣторїлор. Ашеа ѣн прївїнѣа матерїеї поате фї ермїнеѣтїкѣ спецїаръ орї пентрѣ кърѣї поетїче, орї пентрѣ кърѣї пророчештї, орї пентрѣ кърѣї історїче ш. а. ѣн прївїнѣа аѣторїлор ерменѣтїка спецїаръ се ѣндреаптѣ дѣпѣ ѣн-дївїдѣърїтатеа скрїїторїлор, шї поате фї орї пентрѣ хотърѣте класе де скрїїторї, прекѣм пентрѣ кърѣїле в. т., пентрѣ челе але п. т., пентрѣ оапеле фїнѣїлор

пъринци ш. а. оръ пентръ сінгърици аѣторі, прекъм d. e. пентръ евангеліеа лъї Іоан, пентръ епістолеле лъї Паъл ш. а. Ла сінгърици аѣторі се іаѣ дп деосъвітъ прівіре пропріетъциле скрііторіѣлѣ, дппрежъръріле, кълтъра ші прінціпіеле челе реліціонаре, філософіче ші політіче але лъї ші але поѣхренілор лъї челор контімпърені, окъзівнеа ші скопъл скріеріі, чітіторіі кърора міні ел опъл съѣ, протівнічіі, дп контра кърора скрісе ел ш. а.

Ної вом пропъне пъмаї ермінеѣтіка вівлікъ ѣенераръ, че се къпрінде къ аплікареа ші модіфікареа прінціпіелор челор ѣенераре але дптерпретъріі дъплъ пропріетъциле кърцилор але векіѣлѣ ші але поѣлѣ тестъмънт. Ермінеѣтіка вівлікъ се зіче ѣенераръ, пентръ къ еа се дптінде ла скріптъра атът а векіѣлѣ кът ші а поѣлѣ ашезъмънт.

Че се атінде де пропріетъциле спеціаре але сінгърицилор кърци ші аѣторі, еле се деѣѣшъръ дп дптръдъчереа спеціаръ ла сінгърітеле кърци вівлічешті. Дрепт ачееа дптръдъчереа спеціаръ ціне локъл ермінеѣтічеі спеціаре пентръ сінгърициі аѣторі вівлічешті.

§. 7.

Дефініціѣнеа, фолосъл ші дпсъшііле прінціпіѣлѣ челѣ маї дпалт ал ермінеѣтічеі.

Съв прінціпіѣл чел маї дпалт ал ермінеѣтічеі дпцеледет о формълъ, дптръ каре се къпрінд тоате леціле ермінеѣтіче дпѣѣцішате къ пъцине къѣнте, ші дпн кареа дптръ легътъръ лоцікъ се дедък, се лъмінеазъ ші се доведеск тоате регълеле ермінеѣтіче челе спеціаре.

Прінціпіѣл ермінеѣтік есте пентръ дптерпрете де тълте ші тарі фолосърі, пентръ къ ачеста авънд

принципіал лпаинтеа окілор атѣт кѣ о прівіре кѣ-
поаште леділе ермінеѣтіче, фінд еле тоате стрѣнсе
кѣ пѣцине кѣвінте лп принчіпіѣ, кѣт ші маї лесе
ші маї сігѣр пѣнеште лп треава са, неавѣнд де
ліпсѣ кѣ поѣе темеіѣрї а доведї шї а лѣмѣрї регѣ-
леле ермінеѣтіче, ажлпгѣндѣ'ї лѣї а ле dedѣче дѣлѣ
лоѣікѣ дїн принчіпіѣл чел стѣторїт. Фѣрѣ де ашеа
ѣн принчіпіѣ ермінеѣтіка ар фї пѣмаї о адѣлѣтѣрѣ
де регѣле перѣндѣїте шї фѣрѣ легѣтѣрѣ лоѣікѣ.

Дела принчіпіѣл чел маї лпалт ал ѣнеї штїициї
атѣрпѣ лпсѣшіетатеа еї. Де есте принчіпіѣл фале
саѣ кѣ техне, тоатѣ сістїма, че се разѣтѣ пе ел,
капѣтѣ ачелешї лпсѣшії. Дрепт ачееа ла ашеѣареа
принчіпіѣлѣї ермінеѣтік есте а се пѣші кѣ тѣлѣтѣ
фереалѣ шї кѣ таре лѣаре де самѣ, шї а черка,
де ар ел лпсѣшіїле принчіпіѣлѣї челѣї маї лпалт.
Речерїциїле принчіпіѣлѣї челѣї маї лпалт ал ермі-
неѣтічеї сѣлпт ѣртѣтоареле:

1) ка сѣ фїе ел лптрѣ адеѣтѣр чел маї лпалт
ші чел маї лптѣїѣ шї пѣ скос дїн алт принчіпіѣ,

2) сѣ фїе ел dedѣс дїн лпсашї фїреа лімѣїї шї
а лптерпретѣрїї, дечї сѣ пѣ фїе пѣтавер,

3) сѣ фїе потрївїт, адекѣ сѣ кѣпрїндѣ тоате
регѣлеле ермінеѣтіче шї пѣмаї ачесте, шї

4) сѣ фїе лѣмѣрїт шї лесе де аплїкат.

Ермінеѣтіка се кѣпрїнде атѣт кѣ афлареа кѣт
ші кѣ лпфѣѣїшареа лпцелесѣлѣї. Дарѣ алтѣ пѣшіре
есте ла афлареа шї алта ла лпфѣѣїшареа лпцеле-
сѣлѣї. Дечї вом стѣторї маї лптѣїѣ принчіпіѣл чел
маї лпалт пентрѣ афлареа шї апоїѣ лп партеа а
доа (§. 125) пентрѣ лпфѣѣїшареа лпцелесѣлѣї.

§. 8.

Принципіал чел маї дналт пентрѣ афлареа дцелеселѣи.

Принципіал чел маї дналт пентрѣ афлареа дцелеселѣи се deduce din фїреа лимвіи оменешті, адекъ din kondičiъnїле, дела каре атърнѣ посеверїтатеа, de а дмпъртѣши алтора кѣдетърїле прїн ворвѣ vie caѣ скріе.

Чїне цїнтеште прїн гърѣ caѣ дп скріе а дмпъртѣши алтора кѣдетърїле сале, ростеште caѣ скріе ачеле кѣвїнте, кърора дѣпъ deprїnderea ворвїрїи сжнт дпсоціте дпсѣмпърїле ачелор лѣкрѣрї caѣ кѣдетърї, каре всеште ел а ле фаче кѣпоскѣте алтора. Дечї ка съ пѣтем дцелеле пре ворвїторїал caѣ пре скріїторїал, се чере ка kondičiъneа чеа маї дптѣе, ка съ штїм дпсѣмпърїле кѣвїнтелор, адекъ deprїnderea ворвїрїи а лимвіи чеї дптревїнцате de асторѣл.

Ачелашї кѣвжнт аре adese маї тѣлте дпсѣмпърї. Дп локѣл чел dat дарѣ поате фї пѣмаї зп дцелес. Дечї асторѣл ворвеї дптревїнцезъ кѣвжнтѣл дптр'о хотѣрѣтѣ дпсѣмпаре, адекъ дптрѣ ачееа, каре рѣспѣnde легѣтѣрїи ворвеї шї скопѣлѣї еї. Дрепт ачееа, спре а штї кареа din маї тѣлте дпсѣмпърї але зпѣї кѣвжнт есте а се лѣа дп локѣл чел dat, требѣе съ прївїм ла легѣтѣра ворвеї шї ла скопѣл еї.

Ачесте трїї kondičiънї, адекъ штїица deprїnderїи ворвїрїи а легѣтѣрїи ворвеї шї а скопѣлѣї еї шервек ла дптерпретареа граматїкалъ. Дарѣ депї лимбарѣмасе дптрѣ зп кїп ставерѣ; тотѣшї, прїн кѣрцереа тїмпѣлѣї мѣтѣндѣсе deprїnderїле, datїнеле шї ideїле челе domnїтоаре, се modїфікарѣ дпсѣмпърїле лорашеа, кѣт кѣвїнтеле афарѣ de дпсѣмпърїле челе векї кѣпѣтасе дпкѣ парте modїфікате парте поѣе, ва зпеле

din днсьмнтрїле челе векї се зїтасе шї се пїердѣсе. Ачесте тоате тревѣ днтерпретеле съ ле штїе, къ ал мїнтреле нѣ ва пѣте днцелесе деплїн пре аѣторѣл, пре кареле дл чїтеште. Мѣтърїле днсьмнтрїлор але кѣвїнтелор се кѣпоск din історїеа кѣлтѣрїї скрїїторїѣлї шї а попѣренїлор лѣї челор контїмпѣренї. Дрепт ачееа акѣратѣ кѣпоштїнцѣ кѣ ачееа кѣлтѣрѣ тревѣ съ аїбѣ ачела, че воеште деплїн а днцелесе пре ворвїторїѣ саѣ пре скрїїторїѣ.

Din челе, че ле-ам дншїрат, есте кїар, къ спре а пѣте афла днцелесѣл ворвеї саѣ ал знеї скрїптѣрї, зрнѣтоареле сѣнт а се лѣа дн прївїре:

1) депрїндереа ворвїрїї, din кареа се кѣпоск днсьмнтрїле кѣвїнтелор,

2) легѣтѣра ворвеї,

3) скопѣл ворвїторїѣлї, прїн каре днѣве се хотѣреште, кареа din маї мѣлте днсьмнтрїї але кѣвѣнтѣлї челї днтревѣнцат есте де лѣат дн локѣл чел дат, шї

4) кѣлтѣра аѣторѣлї шї а попѣренїлор лѣї челор контїмпѣренї, прїн кареа се кѣпоаште днсьшїеа шї треапта деплїнїї кѣѣтѣрїлор челор днпѣртѣшїте.

Дела ачесте kondїчїзнї атѣрнѣ афлареа днцелесѣлї ворвеї оменештї, дечї днпрезнате кѣпрїнд еле прїнчїпїѣл чел маї дналт ал ермїнеѣтїчеї ла афлареа днцелесѣлї. Дрепт ачееа ачест прїнчїпїѣ ка крїтерїѣл адеѣратѣлї днцелес сѣнѣ ашеа: днцелесѣл, кареле рѣспѣнде депрїндерїї ворвїрїї, легѣтѣрїї шї скопѣлї ворвеї шї кѣлтѣрїї ворвїторїѣлї есте адеѣратѣл днцелес ал ворвеї саѣ ал скрїптѣрїї.

Прїнчїпїѣл ачеста есте прїнчїпїѣл чел маї дналт ал ермїнеѣтїчеї днпераре дечї аплїкавер ла днтер-

претареа орі кърѣ скрііторѣ. Ел аре тоате днесшіле челе черѣте дела прінчіпіѣл чел маї дпалт ал дптерпретрїї, пентрѣ къ ел

а) есте дптрѣ адевр чел маї дпалт шї чел дптѣѣ, нефїнд скос дїн алт прінчіпіѣ, чї немїжло-чїт дїн фїреа лїмвїї оменештї,

б) есте немѣтавер, dedѣс фїнд дїн немѣт а вереле кондічіяні але ворѣї оменештї,

γ) есте потрївіт, кѣпрїнѣнд тоате леціле ер-мїнеѣтїче шї нѣ деодатѣ шї алтеле, шї

д) есте лесне де аплїкат де кѣтрѣ ачїї, карїї аѣ штїїнциле шї днесшіле челе речерѣте спре дптерпретаре.

Сфѣнта скріптѣрѣ есте скрісѣ пентрѣ оаменї дп лїмва оменеаскѣ, дечї афлареа дпцелесѣлѣї еї атѣрнѣ дела ачеле кондічіяні, дела каре атѣрнѣ шї ла алте оапе. Дрепт ачееа прінчіпіѣл чел маї дпалт ал ермїнеѣтїчеї депераре поате шї тревѣе а се аплїка шї ла дптерпретареа кѣрцілор вївлї-чештї. Дїн прінчіпіѣл ачеста се dedѣк регѣлеле спеціаре але ермїнеѣтїчеї вївлїче кѣ прївїре ла про-прїетѣціле матерїеї шї ла дндївїдѣтрїтатеа аѣторї-лор аї скріптѣрїї векїѣлѣї шї поѣлѣї ашеѣтѣнт.

§. 9.

Штїїнциле шї днесшіле, че се чер дела дптерпре-теле сфїнтеї скріптѣрїї.

Дела дптерпретеле сф. скріптѣрїї, кареле воеште сѣ рѣспѣндѣ дѣторїеї сале, се чере:

1) Штїїнца деплїнѣ а лїмвїлор, дп каре се скрісерѣ кѣрціле вївлїчештї. О темейнікѣ тѣлѣїре ачестор кѣрції нѣ се поате фаче дїн вре о трѣдѣ-чере, пентрѣ къ нїчї чеа маї вѣнѣ трѣдѣчере нѣ

поате фі ікоана деплінъ а ориѣиналѣлѣ. Деші леділе кѣдетрїї ла тоѣї оаменїї сѣнт ачелешї; тотѣшї попоареле фелїзрїте, венїръ пе фелїзрїтъ кале ла кѣпоштїнда лѣкрѣрїлор шї а кончептелор, шї дѣпъ лѣсѣшіеа кончептелор лшї фортаръ лїмба шї дѣдѣртъ кѣвїнтелор лѣсѣмѣтрїле. Дечї фоарте адеc се лѣтѣмплъ, кѣ черкѣл лѣсѣмѣтрїлор ѣнѣї кѣвѣнт лѣ ѣна лїмѣѣ есте маї ларг шї лѣ алтъ лїмѣѣ маї лѣгѣст, кѣ лѣсѣмѣтрїле ачелѣїашї кѣвѣнт лѣ ѣна лїмѣѣ кѣпѣтаръ модїфікѣрї, че алтъ лїмѣѣ пѣ ле аре, орї шї прїїмїръ кѣ тотѣл алтеле модїфікѣрї. Дечї тестѣл ориѣинал а'л лѣфѣѣїша деплін лѣ алтъ лїмѣѣ есте фоарте грѣѣ, ѣа адеcе нечї есте кѣ пѣтїндѣ. Дрепт ачееа тѣлкѣїторїѣл скрїптѣрїї, спре а пѣтрѣnde деплін тестѣл ориѣиналѣлѣ, тревѣе сѣ аїѣѣ штїїнда лїмѣїї, лѣ кареа се скрїсе кѣртеа, че о тѣлкѣеште.

2) Тѣлкѣїторїѣл сѣ. скрїптѣрї сѣ фїе лѣнѣѣстрат кѣ депліна штїїндѣ а ѣекїмїлор ѣїѣлїчештїї, кѣ ѣеографїеа, хорографїеа, топографїеа, кѣ ашеѣѣмїнтеле релїѣїѣнаре полїтїче шї мїлїтаре, кѣ ідеїле челе предомнїтоаре фїлософїче, релїѣїѣнаре шї полїтїче, кѣ депрїндерїле шї датїнеде, кѣ кїнѣл лѣфѣѣїшѣтрїї, лѣмѣрїрїї шї а доѣдїрїї але аѣторїѣлѣї шї але контїмѣѣренїлор лѣї ш. а. Ачесте тоате се лѣшїръ лѣ археолоѣїеа ѣїѣлїкѣ лѣ кѣспрїнѣсѣл еї чел лат.

3) Тѣлкѣїторїѣл сѣ аїѣѣ штїїнда лѣтрѣдѣчерїї спеѣїаре а кѣрѣїї чеї де тѣлкѣїт, ка сѣ се факт маї апроапе кѣпоскѣт кѣ аѣторѣл еї, кѣ лѣшїпрежѣрѣрїле лѣї, кѣ окѣѣїѣнеа шї скопѣл скрїерїї, кѣ чїтїторїї, кѣрора мїнї ел опѣл сѣѣ, кѣ протїѣнїчїї, лѣ контра кѣрора скрїсе ел, кѣ пропрїетѣїле лїмѣїї шї але стїлѣлѣї, кѣ кѣспрїнѣсѣл кѣрѣїї ш. а. Прїн ачесте тоате ѣа кѣштїга лѣтерпретеле о прїѣїре

кіаръ ші ва довжнді лѣмінъ, спре а лѣцелеце ші а жѣдека тѣлте, че се пар а фі лѣтѣпекате.

4) Дела лѣтерпрете се чере штіица критічеі, ка дінтре чітінціле челе десклінітоаре але тестѣлѣ съ кѣпоаскъ ші съ реашеце ел чеа орицінаръ. Ачеа-ста есте неапърат де невое, пентрѣ къ дела чітінціле челе прійміте атѣрпъ ші лѣцелесѣл.

5) Штіица регълелор ермінеѣтіче есте де фолос ші де тревзінѣ лѣтерпретелѣ. Дрепт къ леціле лоціче ші челе але лѣтерпретѣрїї сѣлт лѣпѣскѣте отѣлѣ, ші фіекареле, че есте кѣ мінте сѣпѣтоасъ, се лѣдреаптъ дѣпъ еле ла кѣѣетаре, ла ворѣре ші ла афлареа лѣцелесѣлѣ хнеі ворѣе саѣ кѣрѣї. Тотѣшї даръ прекѣм теорїеа лоцічеі пѣ есте де прїсос чї маї вѣртос де фолос, спре а кѣпоаште кѣ темейтате ші кіар леціле кѣѣетѣрїї; ашеа ші лѣтерпретелѣ штіица ермінеѣтічеі есте де фолос ші де тревзінѣ, пентрѣ къ ел прїп еа пѣшеште лѣ треава са атѣт маї сїгѣр кѣт ші маї лесне, ѣртѣнд прїнчіпелор комѣне тѣтѣрор оаменїлор де мінте лѣтреагъ, ші авѣнд ел лѣ кїаръ прївїре регълеле лѣтерпретѣрїї, терѣе не калеа чеа дреаптъ, спре а афла лѣцелесѣл скрїптѣрїї. Теорїеа ермінеѣтічеі не дѣ апїшдереа лѣмінъ, спре а пѣте дрепт жѣдека тѣлкѣрїле алтора, спре а оворѣ темейнїк челе рѣтѣчіте ші а апѣра челе адеѣрате. Ла атѣте десклінітоаре тѣлкѣрї ші ла греѣтатеа, де а лѣцелеце кѣрѣї ашеа векі, прекѣм есте сф. скрїптѣръ, фѣръ лѣміна теорїеї лецілор ермінеѣтіче ам пѣші фоарте греѣ лѣтрѣ кѣѣетареа лѣцелесѣлѣ, ші ам черка метоаде фелїѣрїте пѣпъ че ам еші не калеа чеа адеѣратъ, ва адеце с'ар тѣтїла къ ам ші рѣтѣне не чеа рѣтѣчітѣ. Дрепт ачеа лѣміна теорїеї ермінеѣтіче пѣ есте теологѣлѣ де прїсос,

чі маї вжртос де mare фолос ши де неапзратъ тре-
взінцъ. Дрепт къ сфінції пзрінції лнкъ нз авеа
сістимеле регзлелор ермінехтіче ши тотзші ащ prodъс
ії мзлте фоарте вгне тзлкзїрі але скріптзрії. Даръ
ії ера къ атжт маї апроане де тїмпзл апостолеск ши
дечї маї кзпоскзції къ спїрітзл скріптзрії ши а ве-
кзлзі вївлїческ, кжт ши лнзъстрації къ лналте пз-
терї сщфлетешті, ши теорїеа ермінехтічеї, съ о фї
авзт, нз ар фї декїзрат-о де прїсос.

6) Спре а пзте маї деплїн ши дїн тоате пзрціле
пзтрзнде лнцелесзл скріптзрії, ши спре а кзпзта
лзміпъ ажзпгзтоаре деспре челе кзпрїнсе лн кзр-
ціле вївлїчешті, лнтерпретеле требзе тоатъ лнвзъ-
цзтзра крештінеаскъ дечї ши чеа дїн предатїна
апостолескъ съ о айбъ кзпоскзтъ.

7) Афаръ де ачесте штїнцде се чере дела лн-
терпрете нїште лнсзшії сщфлетешті, ши анзме
аперїмеа мїнції, спре а пзте кзвенїт аплїка регз-
леле ермінехтіче, ши дрепт а жздека лнцелесзл
чел афлат, ашїндереа съ айбъ ел їзвїреа адевзрз-
лзі ши мїнте лїверъ де патїмї ши де прежздекзції;
фїїнд къ есперїнца не лнвацз, къ оаменїї чеї че
сжнт кзпрїншії де прежздекзції релїдїзпаре сащ
фїлософїче орї де патїмї нз казтъ лнцелесзл скріп-
тзрії чел адевзрат, чї се невоек а вгга лн еа
лнцелесзрі, че фзвореск пзрерїлор ши дорїнцілор
сале. Ачеста есте казса, пентрз кареа мзлці взр-
ваці де лналтъ кзлтзрз лїтерарз ши прекопсіції лн
штїнціле вївлїчешті, даръ преокзпації де теорїеа
dogmatїчеї сащ а фїлософїеї сале prodък челе маї не-
потрївите ши челе маї рзтъчїте лнцелесзрі дїн
скріптзрз, ашеа кжт нз есте нїчї о абсзрдїтате
ашеа де mare, кареа нз ар афла апзрзторї ши фз-
ворїторї лнтре лнвзцації.

§. 10.

Дипърциреа дцелесълвї сфинтеї скрипърї.

Дцелесъл се дипърцеште дп дцелесъл не-
мїжлочїт шї дп дцелесъл мїжлочїт. Дцелесъл
немїжлочїт се зїче ачела, кареле се продѣче не-
мїжлочїт прїп кѣвїнтеле челе дптревзїнцате. Ачест
дцелес се пѣшеште шї дцелесъл граматїкал саѣ
лїтерар саѣ їсторїк. Дцелесъл мїжлочїт се зїче
ачела, кареле пѣ немїжлочїт се дпсампѣ прїп кѣ-
вїнте чї прїп обїептеле челе дескрїсе. Ашеа d. e.
Ieremiea прїп ланц аѣ дпсѣтнат склѣвїе.

Дцелесъл немїжлочїт (граматїкал саѣ лїтерар
саѣ їсторїк) се дипърцеште дп дцелесъл пропрїѣ
шї дп дцелесъл непропрїѣ саѣ тропїк, прекѣт се
їаѣ кѣвїнтеле дптрѣ дпсѣтнареа лор чеа пропрїе
саѣ непропрїе.

Се фаче дптревареа, де пот фї дп ачелашї лок
ал скрипърїї маї тѣлте дцелесълрї лїтераре? Ла
ачеаста рѣспзндем: Фїїнд кѣ сф. скрипърѣ есте
скрїсѣ пентрѣ оаменї дп лїмба оменеаскѣ, шї
фїїнд кѣ дп ворва оменеаскѣ дптрѣ зп лок дат
есте пѣтаї зп дцелес лїтерар; дечї шї дп сф.
скрипърѣ дптрѣ зп тест поате фї пѣтаї зп дце-
лес лїтерар. Дрепт ачееа рѣтѣчїтѣ есте сокотїнца
челора, карїї зїк, кѣ скрипѣра дп зпѣл шї ачелашї
лок поате сѣ аїѣ маї тѣлте дцелесълрї лїтераре.
Ашеа зїчеа дпвѣцѣторїї Іздеїлор, кѣ пе фїекаре
чїртѣ а скрипѣрїї спѣлнзѣрѣ тѣнцї де дцелесълчїзне
шї кѣ фїекареле верс ал скрипѣрїї кѣпрїнде шепте-
зечї де дцелесълрї. Сжїт шї дптре дпвѣцѣторїї

крештинешті прекъм Азгъетин*), каріи дитр'ън кпн фвореск ачестей сокотинци зикънд, къ ла читіреа скриптьриі се нанте ши се десфъшъръ дп читіториѣ ши фъръ воаа лѣ о комоаръ де кѣдетърі. — Даръ кѣдетъріле, че се паск дп читіториѣ, афаръ де чеа а скриптьриі, ла читіреа еі, нѣ сѣнт кѣдетъріле челе кѣпринсе дп скриптьръ ашеа даръ пічї дпцелесѣл еі. Прииминдѣ-се сокотинца де маї тѣлте дпцелесѣрї літераре дп знѣл ши ачелашї лок ал скриптьриі, с'ар фаче тѣлкѣіреа скриптьриі дпдоіоасѣ ши с'ар дескїде волпічіей кѣмпѣл чел маї лат, спре а вѣга дп скриптьръ атѣте дпцелесѣрї, кѣт і плаче кѣѣва ши кѣте продѣче фантасіеа читіториѣлѣї сѣѣ а тѣлкѣі-торіѣлѣї. Чїне даръ ар дпкѣвінца ачеаста пѣшіре ла тѣлкѣіреа скриптьриі, че пічї ла о ворѣѣ оме-неаскѣ нѣ прїнде лок? Прїн ачеаста пѣшіре ар піерде скриптьра тот прецѣл сѣѣ, ши с'ар фаче ісвор тѣнос де пенѣтърате черте.

§. 11.

Деспре дпсѣмпърїле челе пропрїї.

Дпсѣмпърї пропрїї се зїк ачеле, че орї дпн орїціне се дасеръ кѣвінтелор, орї маї тѣрзіѣ дпн невое се адаѣсеръ ши декомѣн се депрїнсеръ, спре

*) Азгъетин (confess. XII. 30, 31.) дптре алтеле зїче: Eundem famulum tuum (Moysem) scripturo hujus dispensatorem spiritu tuo plenum ita honoremus, ut hoc eum, te revelante, cum hoc scriberet, attendisse credamus, quod in iis maxime et luce veritatis et fruge utilitatis excellit. Ita cum alius dixerit: hoc sentit, quod ego: et alius immo illud, quod ego: religiosius me arbitror dicere, cur non utrumque potius, si utrumque verum est. . . . et si quid tertium et si quid quartum, et si quid omnino aliud verum in his verbis videt, cur non illa omnia vidisse credatur, per quem Deus unus sacras literas vera et diversa visuris multorum sensibus temperavit?

а пѣти овіентеле ші кончептеле. Спре лѣтѣрїреа ачестей дефинїчїзні се шервеаскъ ѣртѣтоареле обсервѣрї:

1) Лѣсѣтпѣрїле, че дїн ориѣне се дасерѣ къвїтелор, спре а лѣсѣтна хотѣрѣте лѣкрѣрї саѣ кончепте, сѣнт лѣсѣтпѣрї пропрїї.

2) Ла поѣ дескоперїрї шї ла къштїгареа де поѣ къпоштїцї нѣ фортарѣ попоареле тот поѣ къвїнте, чї адесе лѣтревїцарѣ къвїнтеле, че акѣт ле авае, спре а лѣсѣтна овїентеле шї кончептеле челе поѣ дескоперїте, дечї спре ачест скоп къвїтелор афарѣ де лѣсѣтпѣрїле челе веки ле да лѣкъ поѣ, спре а нѣ лѣтѣлцї неѣтѣрїнїт нѣтѣрѣл къвїтелор. Ачеста маї алес прїнсе лок ла попоареле челе маї пѣцїн кълтївате, каре шї маї пѣцїн ера лѣ старе, а аѣла поѣ къвїнте. Ачесте поѣ лѣсѣтпѣрї, че се дасерѣ къвїтелор дїн невое, спре а пѣте пѣти къ еле овїенте шї кончепте, се фѣкърѣ ordїнаре шї сѣнт пропрїї.

3) Ыне ле къвїнте шї лѣ лїтвїле челе кълтївате се трѣдѣк дела лѣсѣтпѣреа лор чеа пропрїе а лѣкрѣрїлор сїмѣзаре, шї се аплеакъ спре а лѣсѣтна лѣкрѣрї сѣпрасїмѣзаре. Ачеста трѣдѣчере прїнде лок лѣ тоате лїтвїле шї есте стрѣне невоїтѣ, неѣтрѣ къ челе сѣпрасїмѣзаре се пот лѣсѣтна адесе нѣтаї прїн къвїнте трѣдѣсе дела челе сїмѣзаре. Ачесте поѣ лѣсѣтпѣрї сѣнт пропрїї, фїїнд къ еле се адаѣсерѣ къвїтелор, спре а пѣти къ еле овїенте саѣ кончепте.

4) Ынеле лѣсѣтпѣрї але къвїтелор, дешї еле дѣпѣ етїмологїе фѣсесе тропїче, прїн декѣрѣл тїмпѣлї се фѣкърѣ декотѣн депрїнсе шї ordїнаре, дечї сѣнт а се прївї ка пропрїї.

5. Ла знеле кзвінте днсѣтпъріле челе ориці-
наре, днтревзінца дндѣ-се тот маї рар, дн декърсѣл
тмпѣлѣ се зїтарѣ шї се пїердѣрѣ, ле рѣмасерѣ
дарѣ пѣтаї челе тропїче, че се фѣкѣрѣ ordınare,
декомѣн днтревзінцате шї дечї пропрїї.

§. 12.

Деспре днсѣтпъріле тропїче.

Трѣдѣчереа кзвінтелор дела днсѣтпнареа лор
чеа орицінарѣ ла алта, спре а пѣтї зн обїепт саѣ
зн копчепт, се зїче трѣдѣчереа грама тїкалѣ
шї еа есте продѣсѣ дїн невое; пентрѣ кѣ фїекаре
обїепт шї фїекаре копчепт тревѣе сѣ аївѣ пѣтїреа
са. Днсѣтпъріле кзвінтелор челе дїн трѣдѣчереа
грама тїкалѣ рѣтѣн пропрїї; пентрѣ кѣ еле сѣлт
пѣтїріле ordınare шї депрїнсе але обїептелор шї
але копчептелор.

Трѣдѣчереа кзвінтелор дела днсѣтпъріле лор
челе ordınare ла алтеле, спре а фаче ворѣа маї
плѣкѣтѣ шї маї днтподовїтѣ, се зїче трѣдѣчереа
рїторїчеаскѣ, шї еа се фаче фѣрѣ невое; пентрѣ
кѣ с'ар пѣте днтревзінца днсѣтпъріле кзвін-
телор челе ordınare, спре а днфѣцїша деплїн ачееашї
кѣдетаре а ворвїторїѣлѣ саѣ а скрїїторїѣлѣ. Днсѣт-
пъріле трѣдѣчерїї рїторїчештї, се пѣтеск неппропрїї
саѣ тропїче.

Днсѣтпърї тропїче се днтревзїнцезѣ:

1) Спре скїтвареа спресїзнїї. Ла ачест скоп
шерѣеск метонїміїле адекѣ скїтѣвърїле пѣтелелор
d. e. черїѣл (дн лок Dѣтнезеѣ) сѣ те вїнекѣ-
вїнтезе, сїнекдохеле адекѣ скїтвареа обїептелор
шї а копчептелор челор днтре сїне рѣдїте, прекѣт

партеа лн лок де лнтегръл ши дпн контра d. e. (псалм 55, 4.) нъ ть воїѣ теме че'мї ва фаче мїе тръпъл (лн лок: отъл)? спица лн лок де денъл ши дпн контра, d. e. пжнеа (лн лок: храна) поастръ чеа де фїицъ дъ-не поаъ астъзї, фьлтѣреа лн лок де каѣса d. e. еѣ сжнт лнвїереа ши вїеаца (лн лок: еѣ сжнт фьлтѣиторїа лнвїерїї ши ал вїецїї).

2) Спре лнподовїреа ворвеї. Спре ачест скоп маї алес ши маї адесе се лнтревїицеазъ метафоре, пентрѣ къ лн еле се къпрїнде о асемълътате лнтре ѣн свїент ши алтъл, ши анъте асемълътате търѣпїтъ лнтр'ѣн къвжнт дечї лесне де пречепът. D. e. апа чеа вїе, адекъ чеа къргътоаре дпн їсвор лн лок де: лнвѣцътѣра чеа мжнтѣитоаре. Ворва се лнподовеште маї алес прїп їкоане лъате дела обїенте, каре етїнеазъ прїп а са фрѣмъсеацъ, дѣїошїе, лѣчїме, демнїтате ши вїефачере. D. e. Христос лъмина лъмїї лн лок: лнвѣцъторїа лъмїї; (1. Іоан. 1, 5.): Дѣмнезеѣ лъмїпъ есте, ши пїчї ѣн лнтѣперек лнтрѣ джнсъл нъ есте, адекъ Дѣмнезеѣ есте фїица чеа маї къратъ ши сфжнтъ.

Къ кжт маї мълт воеште чїнева а да ворвеї сале подоавъ ши скїмвъчїзне лн спресїзне, къ атжт маї мълт лнтревїицеазъ тропѣрї лн лок де къвїнте пропрїї. Ачеаста прїнде лок маї алес ла рїторї ши поецї. Сф. скрїптѣръ къпрїнде мълте поеме, прекъм псалмїї, кжнтѣрїле лѣї Моїсі (Ешїре кап 15. а доа леѣ. к. 32.), плжнѣерїле лѣї Іеремїеа, мълте къвжнтѣрї фїервїнцї (d. e. лн адоа леѣе), ѣтеле кърцї дпн еа сжнт скрїсе къ тотъл поелїчеште, прекъм кжнтареа кжнтѣрїлор, алтеле чеа маї маре парте, прекъм кърцїле пророчештї. Лнтре алтеле

ачеаста есте каѡса, пентрѡ че ѡн сѡ. скриптурѡ се аѡлѡ фоарте адеце тропѡрї де тоате фелїзрїле.

3) Темпърѡмѡнтѡл ворвїторїѡлѡї саѡ ал скрїї-торїѡлѡї аре таре ѡпрѡѡрїре ла ѡнтревзїнѡареа де тропѡрї. Бърваѡї де фантасїе маї вїе, прекѡм сѡнт скрїїторїї рѡсѡрїтенї трѡїторї сѡв клїмѡ ар-зѡтоаре шї ѡнзѡстраѡї кѡ темпърѡмѡнт маї фїер-вїнте ѡнтревзїнѡеазѡ ѡн ворба са маї адеце тро-пѡрї шї аѡме маї тѡреѡе шї маї ѡндрѡсѡеѡе, де-кѡт бърваѡї де фантасїе маї рече. Дїн ачеастѡ ѡнпреѡѡраре се ѡмѡрѡште, пентрѡ че ѡн сѡ. скриптурѡ а ѡмѡелор тестѡмїнте се аѡлѡ тѡлѡїме де тропѡрї, алїгорїї, параволе, їкоане ш. а.

§. 13.

Деспре ѡнцелесѡл мїѡлчїт.

Ла поѡареле рѡсѡрїтене шї аѡме ла Евреї дїн тїмпѡрїле челе маї векї ера депрїндеѡе, прїн фанте шї семне сїмволїче шї прїн ѡѡкрѡрї дескрїсе а ѡнсѡтна кѡѡетѡрїле сале. ѡнцелесѡл ѡнсѡтнат ѡнтрѡ ачест модѡрѡ се зїче ѡнцелесѡл мїѡлчїт, пентрѡ кѡ ел се еспрїмѡ нѡ немїѡлчїт прїн кѡ-вїнте прївїте ѡн сїне чї прїн ѡѡкрѡрїле саѡ фантеле дескрїсе. ѡнцелесѡл мїѡлчїт се зїче шї ѡнсѡтна-реа тїпїкѡ саѡ сїмволїкѡ, пентрѡ кѡ обїентѡл чел дескрїс прїн кѡвїнте еѡте кїѡл (тїпѡл), їкоана, сїм-волѡл алтѡї обїент.

ѡнцелесѡл мїѡлчїт саѡ тїпїк дѡпѡ обїентѡл, пре кареле ѡл ѡнкїнѡеште, се ѡнпѡрѡеште декомѡн ѡн їсторїк, доктрїнар шї пророческ.

а) ѡнцелесѡл тїпїк се зїче їсторїк, дакѡ кѡ-прїнде ел їкоанѡ де тѡтпѡлѡрї дїн тїмпѡрїле тре-кѡте. Ашеа сѡрѡѡторїле челе ѡнтрѡѡсе де кѡтрѡ

Моісі ші кіпѣл чел прескріе ла сѣрвареа лор ера ікоане ші сімвоале спре днпоіреа адѣчеріи а мінте ла челе, че се тѣмпласе Евреілор ла ешіреа лор дін Егіпет ші ла петречереа дн дешертѣріле Аравіеі. Сѣрвареа паптілор (Ешір. 12, 1—13. 16. Лев. 23, 4—8. а доа леџ. 16, 1—8.) кѣ рітѣріле челе прескрісе ла еа ера ікоана адѣкѣтоаре а мінте ла крѣцареа челор днтѣіѣ пѣскѣці аї Евреілор де тоарте, де кареа тѣрісе чеї днтѣіѣ пѣскѣці аї Егіптенілор, ашіндереа ші ікоана фѣціі Ісраїлтенілор дін Егіпет ші а скѣпѣріи лор дін жѣгѣл Егіптенеск. Сѣрвѣтоареа колівілор (Левіт 23, 34—43.), ла кареа Іздеїі прін шепте зіле афарѣ де касе лѣкѣіа дн коліве, ера ікоана адѣкѣтоаре а мінте ла петречереа лор дн дешертѣріле Аравіеі, кѣнд ії неавѣнд патріе ніі шедінџе стѣторіче лѣкѣіа дн коліве саѣ кортѣрі.

β) Днцелесѣл тіпек се зіче доктрїнар, дакѣ ікоана лѣї кѣпрінде адевѣрѣрі морале. Д. е. ла сѣрвареа днтпѣкѣріи (Лев. 16, 3—16.) се прескріе, ка дої езі сѣ се адѣкѣ ла кортѣл тѣртѣріеі, ші, дѣпѣ кѣм кѣде соартеа, ѣпѣл сѣ се жертвеаскѣ ші алтѣл сѣ се словоадѣ дн пѣстіе. Ачеаста есте днцелесѣл літерар, адекѣ церемоніеа. Дарѣ еа аре ші днсѣтнпаре тіпекѣ, адекѣ чеї дої езі днфѣцішеазѣ пре пѣкѣтоші, пентрѣ кѣ езіи ла рѣсѣрітеніи ші анѣме ла Іздеїі пентрѣ тіросѣл чел хѣд ера ікоана ѣрѣчізнїи пѣкатѣлѣ. Едѣл чел жѣпгіет днсатнпѣ вреднічіеа де осѣндѣ а пѣкѣтосѣлѣ, еарѣ чел словозіт дн пѣстіе днкіпѣште ертареа пѣкателор челѣіа, че днтрѣ адевѣр се кѣеште ші се дндреаптѣ. Ші челе лалте церемоніи реліціѣнпаре але Іздеїлор фѣрѣ дндоеалѣ авеа днсѣтнпѣрі тіпиче, пентрѣ кѣ ла Егіптені, ѣнде Моісі дн кѣртеа днтпѣрѣтеаскѣ фѣ крескѣт ші едѣкат, ера депрїндере, прін ікоане ші сімвоале а днфѣціша ідеїле сале,

лн че се кърпіндеа партеа прінчипаръ а философіеі лор, ші пентрѣ къ Моісі дѣпъ лнцеленчїзнеа са ші дѣпъ скопѣл ашезъмнтелор сале сїнгѣр аѣ цїнтїт, ка Ісраїлтенїї дїн церемонїле кѣлтѣтѣї дѣмнезееск челѣї дїн афаръ съ трагъ лнвѣцѣтѣрѣ спре лндреп-тареа вїецѣрїї. Даръ штїпца лнсѣмнѣрїї тѣлтор їкоане релїцїзнаре дїн тїмнѣрїле лѣї Моісі нѣ с'аѣ пѣ-страт пѣпъ ла пої. Тотѣшї еа пентрѣ пої акѣта нѣ маї есте де неапѣратъ тревѣнцѣ.

Іезс (ла Іоан 13, 4—15.) лжнд пїчїоареле зче-пїчїлор сѣї прїн ачеастъ фаптѣ сїмволїкѣ аѣ лн-сѣмнат, ка фїекареле дїн апостолї сѣ се прївеаскѣ пре сїне ка шервѣл чел маї пїос ал колецїлор сѣї, дечї ка пїчї сѣ кѣѣете, де а се рѣдїка престе чеї лалцї. Лн кѣрцїле п. т. сѣнтеле мїстерїї аѣ лнсѣм-нареа са чеа тїпїкѣ. Ашеа Паѣл (Rom. 6, 3—11. Кол. 2, 13.) зїче, къ вотеѣл лнсѣмнеазѣ нѣ нѣмаї спѣла-реа моралъ де пѣкате, чї шї моартеа шї лнгропареа отѣлѣї челѣї векиѣ адекъ пѣкѣтос, шї ешїреа дїн апѣ лнсѣмнеазѣ лнвїереа вотеѣтѣлѣї спре вїецѣїре пѣ-кѣтѣ лѣї Дѣмнезеѣ.

γ) Лнцелесѣл тїпїк се зїче пророческ, дакѣ їкоанеле шї сїмвоалеле лнсамнѣ тжмплѣрї вїїтоаре. Ашеа се їсторїеск зпеле фапте але пророчїлор, прїн-каре лнсѣмнарѣ її лѣкрѣрї вїїтоаре. D. e. Ісаїе (к. 20.) десврѣкат шї нѣмаї лн кѣтеше шї дескѣлц, прекѣт лнвѣла не атѣпчї склавїї, аѣ лнвѣлат прїн-трїї анї, спре а лнсѣмна прїн ачеаста фаптѣ сїм-волїкѣ, къ Егїптенїї шї Етїопенїї, не а кѣрора ажѣ-торїнцѣ се лѣса Іѣдеїї, вор фї лнвїншї де лнпѣратѣл-Ассїрїенїлор шї вор фї дѣшї ка склавї лн таре тѣл-цїте лн пѣрцїле Ассїрїеї.

Лнцелесѣл тїпїк адекъ чел мїжлочїт есте аде-вѣрат лнцелес, адекъ цїнтїт де аѣторѣл, кареле

дъпъ деприндера ши плакъл тимпълѣи ши а попорѣ-
лѣи съѣ прип ікоане ши фапте сѣмволѣче аѣ днфѣѣи-
шат къѣетареа са. Ачест днцелес пѣ се поате зѣче,
към зпѣи дн пѣмеск, днцелес акоперѣт (мѣстѣк, аллѣ-
горѣк), пентрѣ къ кѣпъл, прип каре ел се днфѣѣиша,
ла попѣренѣи чеѣ конѣтѣмпѣренѣи аѣ аѣторѣлор вѣвлѣчешѣи
ера депрѣне ши декотън днтревѣиѣат. Ачест дн-
целес есте челора акоперѣт, карѣи сѣнт некъноскъѣѣи
къ історѣеа кълтѣрѣи векълѣи вѣвлѣчешк, ши деѣи пѣ
штѣѣ кѣпѣрѣле челе не атънѣи депрѣнсе, спре а днсъмпа
къѣетѣрѣле сале.

Мѣлтъ вѣнпаре се фѣкъ де кътрѣ тълкъѣиторѣи векѣи
ши поѣ дъпъ днцелескъл тѣпѣк, ши ѣи дн вѣга дъпъ ар-
вѣтрѣл ши дъпъ жокъл фантасѣеѣи сале дн скрѣптѣрѣ,
зпде пѣтаѣ пѣтеа ашеа, кът ачеаста се днпѣлѣ де
фѣлософете, де мѣстерѣи ши де пророчѣи, каре аѣторѣ-
лор челор сѣиѣѣи нѣи ле вѣвѣрѣ дн мѣпте. Темеѣзрѣ
евлавѣоасе пѣ ерѣмѣпѣзѣѣче авеа аѣи тълкъѣиторѣи спре
портъ ла фабрѣкареа де днцелесѣрѣи тѣпѣче. Прип аче-
сте вѣнпѣжоасе ши нестѣторѣнѣче тълкъѣирѣи сѣѣнта скрѣп-
тѣрѣ се пѣне дн арвѣтрѣл фѣекѣрѣѣа ши еа пѣерде аѣ-
то, ітатеа са. Спре а пѣ се алѣпѣка ла стѣторѣреа
днцелескълѣи тѣпѣк, есте ел а се жѣдека дъпъ зрѣтѣ-
тоареле крѣтерѣи :

1) Днсъмпапареа тѣпѣкъ есте а се днцелете дн
ачеле локѣрѣи, дн каре дѣн семпеле къпрѣнсе дн сѣ.
скрѣптѣрѣ ши дѣн ѣесетѣра ворвѣи кѣар есте, къ фап-
теле, ашезѣмѣнтеле ши зѣселе аѣ о днсъмпапаре сѣм-
волѣкъ. Д. е. тѣереа днпрежѣр авеа ла Евреѣи днцелес
тѣпѣк, днсъмпаѣнд лѣпѣдареа ідоломатрѣеѣи ши а
фаптелор челор днсоѣѣите къ еа, ши сѣпѣпѣреа сѣв
лѣѣиле дѣтѣпѣзешѣиѣи, денѣи ачеаста ар фѣ грѣѣ ши къ
дѣрѣре, прекъм днсъмѣи Моѣси (а дѣа лѣѣ. 10, 16.),
о тълкъѣеште зѣкънд : „Тѣеѣѣи-вѣ днпрежѣр

дпвѣртошареа інімії воастре, ші черві-
чеа воастръ съ пѣ о маї дпвѣртошацї,“
адекъ пѣ пѣмаї не дїп афаръ въ арѣтацї попор алес
лѣї Dѣтнезеѣ ші деспѣрцїт дела попареле пѣгжне, чї
маї вѣртос прїп дпсѣшіле челе дїп лѣхнтрѣ, прїп
кѣцетѣрї евлавіоасе ші прїп фапте морале.

2) Фаптеле іспрѣвите де чїнева дптрѣ хп попор,
ла кареле авеа еле хотѣржтѣ дпсѣтнпаре тїпїкѣ,
сѣнт а се дпцелеле дптрѣ ачееашї дпсѣтнпаре. D. e.
лапцѣрїле лѣї Jeremie (кап. 27 ші 28).

3) Дакъ фаптеле челе іспрѣвите де о персоапѣ
саѣ поропчїте де Dѣтнезеѣ ар фї фѣрѣ скоп саѣ фѣрѣ
дпцелес, де пѣ ар дпсѣтнпа чева маї дпалт; атѣпчї
есте сѣтнп сїгѣр, кѣ еле сѣнт а се дпцелеле дптрѣ
дпсѣтнпареа тїпїкѣ. D. e. ѣскареа стокинѣлѣї не влѣ-
стѣтѣл лѣї Іесѣс (Мат. 21, 18—20.), прївїнд ла ха-
рактїрѣл лѣї Іесѣс пѣ поате фї фѣрѣ дпсѣтнпаре
тїпїкѣ. Ачееастѣ ѣскаре дпсѣтнпеацѣ: прекѣтн сто-
кінѣл ачела, че авеа пѣмаї фоарта шї фрѣнзе дарѣ
пѣ фрѣктѣрї де стокин, с'аѣ ѣскат не порѣпка лѣї
Хрїстос; ашеа шї сїнедрїѣл Іѣдеїлор, кареле пѣмаї
фѣцѣрїа евлавіе, дарѣ пѣ о авеа, ва съ пїеарѣ.

4) Дакъ о історїсїре бївлїчеаскѣ, есѣтнпѣндѣ-се
крїтїчеште пѣ се поате прївї ка історїе адеѣрѣтѣ,
есте сѣтнп сїгѣр, кѣ еа есте іскодїтѣ спре а дпфѣ-
цїша хп адеѣрѣ, дечї кѣ есте а се дпцелеле дптрѣ
дпсѣтнпаре тїпїкѣ. D. e. Осїеа (1, 2—9.) не порѣпка
лѣї Dѣтнезеѣ дпшї іа дп кѣсѣторїе пре о тѣере дес-
фрѣпатѣ. Еа дї пѣскѣ лѣї дої фїї шї о фїїкѣ, каре
прїїтїрѣ пѣтне порѣпчїте де Dѣтнезеѣ, прекѣтн фїїѣл
чел дптѣїѣ Іезраїл, че дпсѣтнпеазѣ: „Dѣтне-
зеѣ ва дппрѣштїе“, фїїка Лорѣхата, че дп-
сѣтнпеазѣ: „пѣ ва а фла тїлѣ“ шї фїїѣл Лоамї
че дпсѣтнпеацѣ: „пѣї попорѣл теѣ.“ Ачееастѣ

історісіре есъменѡндѡ-се крїтічеште се аратъ іско-дітъ. спре а ѡфѡдіша пророчїеа ачеаста: Dѡmnezeѡ ва ѡпръштїе пре неамѡл лѡї Ісраїл пентрѡ фѡрѡделеѡїле лѡї, нѡ ва аве мїлѡ кѡ ел, ка сѡ'л факѡ еарѡшї попорѡл сѡѡ, дїн контра неамѡл Іудеї ва афла мїлѡ ла Dѡmnezeѡ.

5) Дакѡ кѡпрїнсѡл ѡнеї кѡрѡї канонїче, лѡѡндѡ-се ѡптрѡ ѡцелесѡл лїтерар, нѡ ар рѡспѡnde ѡвѡцѡ-тѡрїлор дескоперїрїї дѡmnezeештїї, сѡѡ нѡ ар фї вреднїк де дескоперїре дѡmnezeеаскѡ, атѡнчї фѡрѡ ѡпдоеалѡ есте а се лѡа ѡптрѡ ѡцелесѡл тїпїк. Д. е. кѡптареа кѡптѡрїлор, ѡптрѡ кареа се зѡгрѡвеште їзвїреа чеа маї фїервїнте ѡптре мїреле шї мїреаса, нѡ есте а се ѡцелеѡе лїтерар чї ѡптрѡ ѡпсѡмпаре тїпїкѡ ка їкоана їзвїрїї ѡптре Dѡmnezeѡ шї ѡптре попорѡл евреек пе тїмпѡл сфїнѡїрїї темплѡлѡї челѡї zїdїt de Solomon, деоарѡ че ѡп кѡрѡїле в. т. се ѡп-фѡдішеазѡ адеце Dѡmnezeѡ сѡѡ їкоана вѡрватѡлѡї, шї попорѡл Ёвреїлор сѡѡ чеа а мѡерїї лѡї Dѡmnezeѡ.

6) Челе але в. т. се прївеск ѡп кѡрѡїле поѡлѡї ашезѡмѡнт ка ѡмбра челора, че аѡ сѡ се ѡптѡм-пле ѡп тїмпѡрїле месїене. Ашеа апостолѡл Паѡл деспре рїтѡрїле шї ѡптокрїле в. т. зїче (Колос. 2, 17.): „каре сѡнт ѡмбра челор вїїтоаре, еарѡ трѡпѡл лѡї Хрїстос“, шї ѡп епїстола кѡтрѡ Евр. 10, 1.: „кѡ авѡнд леѡеа ѡмбра вѡпѡтѡ-цїлор челор вїїтоаре нѡ ѡпсашї їкоана лѡкрѡрїлор“, адекѡ прекѡм дїн ѡмбра пѡтем кѡпоаште, демї ѡптѡнекат, овїентѡл, а кѡрѡїа ѡм-бра есте; ашеа дїн челе але в. т. пѡтем ѡпкїе ла челе але н. ашезѡмѡнт. Дрент ачеа нѡ се поате нега, кѡ нѡ нѡмаї пророчїїле чї шї рїтѡрїї, ашезѡ-мїнте, тѡмплате шї алтеле але в. т. аѡ прївїре ла челе, че аѡ сѡ се ѡптѡмпле ѡп поѡл ашезѡмѡнт.

Дечї дакъ сѣнт семне ведерате ши нежндоіоасе дн сф. скриптуръ, къ зпеле с'ащ алтеле але в. т. дпкі-пвекк челе але повлї ашезъмжнт; ачеле сѣнт а се дпцелеле дптръ дпсътпареа тіпїкъ. Ашеа d. e. тіелл чел пъсхал (Ешїр. к. 12) се дпфъцішеазъ дп скриптура п. т. (Іоан 1, 29. 19, 36. I. Кор. 5, 7. I. Петр. 1, 18. 19. Апок. 5, 6. 11. 12. 13, 18.) Ка ікоана пре-кїпвїтоаре а торції лї Хрістос.

Дрепт ачееа тіелл чел пъсхал есте а се дпцелеле дптръ дпсътпареа тіпїкъ ши дп прївїнда торції лї Хрістос чеї тжнтвїтоаре.

§. 14.

Деспре локвріле скриптурїї в. т. че сѣнт адъсе дп кърціле повлї ашезъмжнт.

Локврї дпн кърціле в. т. адесе се адък дп челе але повлї ашезъмжнт, ши формла чїтврїї чеа маї депрїнсъ есте зртътоареа: „ачесте тоате се фъкзръ, ка съ се плїнеаскъ че с'ащ зіс“ ш. а. Ачеастъ формлъ се паре а фї іронїкъ, фїнд къ пз де ачееа прїнсе лок тжнплареа, къ ащ презїс-о про-рокъл, чї дпн контра пророкъл ащ презїс-о де ачееа, пентръ къ дпн дескоперїреа дѣтнезееаскъ ащ кзпо-скзт, къ аре еа съ зрмезе. Дрепт ачееа легътївлъ „ка“ (ἵνα, ἕπως) ка чел евреекк יְצַדִּיק (летаан) дп формла чїтврїї пз дпсътпнеазъ цїнтїреа ши скопо-сіреа чї зртареа дптръ ачест дпцелес: Ачесте ащ зртат ашеа, прекът ле превъзъсе ши ле презїсе пророкъл.

Кзвїнтеле адъсе дпн в. т. се зіс а фї дппленте дп п. т. дптръ дпцелесъл орї літерарїщ орї аплекат (acomodat).

А) Читатъл се зиче а фи лтпленит лнтрѣ лнцелесъл лтерариѣ дактъ кѣвинтеле адѣсе се іаѣ лн п. т. токма лн ачел лнцелес, прекѣм еле се чітеск лн тестъл орицінарїѣ. Ачеаста принде маї алес лок, дактъ дін зиселе адѣсе але в. т. се траг темейрї пѣсетіве шї абсолѣте, спре а доведї ѣн адевѣр пентрѣ орї карїї аззіторї с'аѣ чїтіторї. D. e. лн фапт. ап. 2, 25—28. Петрѣ, спре а арѣта, кѣ лнвіереа лѣї Христос ера презїсѣ акѣм de David, адѣче кѣвинтеле псалмѣлї 15, 8—11. прекѣм: „Маї паїнте ам възѣт пре Домнѣл лнаїнтеа теа пѣрѣре, кѣ де а дреапта теа есте, ка сѣ пѣ мѣ клѣтеск, пентрѣ ачееа с'аѣ десфѣтат ініма теа шї с'аѣ възкѣрат лімба теа, лнкѣ дарѣ шї трѣпѣл теѣ се ва одїхні спре пѣдежде, кѣ пѣ веї лѣса сѣфлетѣл теѣ лн еад, пічі веї да пре сѣжнтѣл тѣѣ сѣ вазѣ пѣтрежіѣне“. Локѣл псалмѣлї адѣсе кѣпринде пророчїе деспре месїеа, шї ачеста се адѣче ворбїнд деспре лнкредереа са лн ажѣторїѣл дѣмнезееск шї деспре лнвіереа са. Петрѣ лн верс. 25. лѣмѣрїт зиче, кѣ David пѣ de сїне чї де Месїеа аѣ пророчїт лн ачел псалм, лн верс 29—32 апрїеат аратѣ, кѣ локѣл дін псалмѣл адѣсе пѣ поате сѣна деспре David, кареле аѣ мѣрїт шї пѣ аѣ лнвіет дін морці, чї деспре Ісѣс Месїеа, кареле аѣ лнвіет дін морці. Ашїндереа шї Паѣл лн фапт. апост. 13, 35—37. адѣче кѣвинтеле ачеле але псалмѣлї поменїт, шї лѣмѣрїште, кѣ еле пѣ аѣ прївіре ла David, кареле аѣ мѣрїт шї аѣ трекѣт лн пѣтрежіѣне, чї кѣ еле сѣпѣ деспре Ісѣс Месїеа, кареле аѣ мѣрїт шї аѣ лнвіет дін морці, дечї пѣ аѣ пѣдїт пѣтрежіѣне. Лн локѣрїле арѣтате але фапт. апост. атѣт Петрѣ кѣт шї Паѣл адѣк дін чїтатѣл псалм пѣсетіве шї абсолѣте темейрї, кѣ лнвіереа

лѣи Христос акѣм de David ера презистъ, дечї аратъ иї, къ пророчїеа чеа кѣпринсѣ љн поменїтѣл псалм с'аѣ плїнїт љнтрѣ љнцелесѣл лїтерарїѣ.

§. 15.

Континьаре. Б) Читатѣл љнтрѣ љнцелесѣл аплекат.

Читатѣл се зїче љнпленїт љнтрѣ љнцелесѣл аплекат с'аѣ акомодат, дакъ кѣвинтеле в. т. се аплекатъ ла алт асемене овїепт, шї прїн ачеастъ аплїкаре лї се дѣт алт љнцелес, декѣт љл аѣ еле љн тестѣл орїцїнарїѣ. Ест фелїѣ de читате ера љн комѣнтъ депрїндере љнтре Іѣдеї. Ачештїїа авѣнд чеа маї марестїмъ кѣтрѣ кѣрѣїле сале челе сфїнте шї прїн адеасѣ чїтіреа лор апѣсѣнд љн меморїе їсторїїле шї зїселе челе кѣпринсе љн еле, їзвїа фоарте асемѣпѣрї лѣате дела тѣмплателе, датїнеле шї персоанеле потавере але кѣрѣїлор в. т. Ашїндереа лї ера плѣкѣт, љн лок de кѣвинтеле сале а љнтревѣїнда кѣвинте дїн сф. скрїптѣрѣ, дакъ воїа иї а зїче чева асемене. Ачеаста ера пе тїмпѣл лѣи Христос шї ал апостолїлор љн маре депрїндере шї се прївїа ка фрѣтѣсеаѣ маре а кѣвѣнтѣрїї.

Христос шї апостолїї ка љнцеленцї љнвѣцѣторїѣ ѣрмарѣ ачестеї депрїндерї, ка кѣвѣнтѣрїле лор Іѣдеїлор, љнтре карїї иї маї љнтѣѣ љнвѣцарѣ, сѣ се факъ маї плѣкѣте шї маї атрѣгѣтоаре. Дрепт ачееа

1) прекѣм Іѣдеїї контїмпѣренїї лор љнтревѣїнда иї кѣвинтеле скрїптѣрїї, љн лок de але сале, дакъ воїа сѣ зїкѣ чева асемене. D. e. ла а доа леѣе 30, 11—14. зїсе Моїсї, къ Ісраїлтенїї пентрѣ кѣлкареа леѣїї пѣ се пот десвїнѣї кѣ пештїїнцѣ, пентрѣ къ леѣеа ле есте лор кѣ тотѣл кѣпоскѣтѣ. Ачеастѣ

штїицъ а леїї о дескрие Моїсі зікжнд: „Порѣнка ачеаста, кареа о порѣнческ еѣ цїеастъзі, нѣ есте маї пре сѣс, нічі есте департе де тїне, нѣ есте дн черїѣ, ка сѣ зічі: чїне дїн пої сева сѣї дн черїѣ, шї сѣні о адѣкѣ, ка аѣзїндѣ-о сѣ о фачем? Нічі есте дїн коло де таре, ка сѣ зічі: чїне дїн тре пої ва трече дїн коло де таре шї ова адѣче поаѣ, ка аѣзїндѣ-о сѣ о фачем? Чї фоарте апроапе де тїне есте кѣвжнтѣл, дн гѣра та шї дн ініма та шї дн тѣніле тале есте, ка сѣл фачї.“ Паѣл воїнд а арѣта, кѣ Іудеїї некредїнда са дн прївїнда евангелїеї нѣ о пот десвїнзі кѣ нештїицъ аплеакѣ кѣвїнтеле де сѣс зікжнд (Ром. 10, 6—8.): „Е арѣ дрептатеа, кареа есте дїн кредїицъ, ашеа зіче, сѣ нѣ зічі дн трѣ ініма та: Чїне сева сѣї дн черїѣ, адекѣ сѣ погоаре пре Хрістос? С'аѣ чїне сева погорѣ дн адѣнк, адекѣ сѣ рѣдїче пре Хрістос дїн торѣї? Дарѣ че зіче скрїптѣра? Апроапе есте де тїне кѣвжнтѣл, дн гѣра та шї дн ініме та, адекѣ кѣвжнтѣл кредїндеї, каре дл вестїм.“

2. Скрїиторїї п. т. челе зіче деспре тѣмплателе в. т. ле аплеакѣ ла асеме не тѣмплѣрї але позлїї ашезѣтѣнт. D. e. фоарте трїстѣ ера тѣмплареа, кѣ Ісраїлтеїї дїн семенїеа лѣї Ефрем шї алѣї Манассї (ѣртамшїї лѣї Іосїф) дїн патрїеа лор се дѣсерѣ склавї ла Ассїреїа. Ачеастѣ трїстѣ тѣмпларе о зѣгрѣвеште Іеремїеа (31, 15.) поетїчеште, дн фѣцїшжнд пре Рахїл тѣма лѣї Іосїф пѣжнѣнд шї тѣлѣнд дн еад соартеа чеа амарѣ а фїлор сѣї, прекѣм: „Глас дн Рама с'аѣ аѣзїт де пѣжне, де тѣн-

гъіре ші де вочет. Рахіл плънѣ пре фії сѣї, пѣ аѣ врѣт сѣ се тѣпгже деспре фії сѣї, къ пѣ сѣпт“ (адекъ љп патріеа са). Ачеастъ ікоапъ а желіі о љптревѣнѣазъ Матеѣ 2, 17—18. ка асетънаре, спре а зѣгрѣві желеа чеа атаръ а маѣ-чѣлор дѣн Віглеет, а кърора прѣнчї се ѣчїсеръ пе порѣнка лѣї Ірод, прекът: „Атѣпчї с'аѣ плїніт, че с'аѣ зіс прїп Іеремїеа пророкъл, че зіче: глас љп Рама с'аѣ аѣзіт, плънѣере, тѣпг-гъіре шї вочет тѣлт. Рахіл плънѣ пре фії сѣї шї п'аѣ воїт сѣ се тѣпгже, къ пѣ сѣпт.“

Локъл чел адѣс дѣн Іеремїеа (31, 15.) пѣ къ-прїнде о пророчіе деспре челе вїітоаре, чї маѣ вѣр-тос есте ворѣвъ деспре тѣплателе, че прїнсесе лок тѣлт љпайте де Іеремїеа. Дечї чїтатѣл ла Мат. 2, 17—18, къпрїнде пѣтаї асетънареа шї аплїкареа дескрїерїї чеї поетїче алѣї Іеремїеа, шї къвїнтеле: „атѣпчї с'аѣ љп пленїт, че с'аѣ зіс прїп про-рокъл Іеремїеа“ сѣпт пѣтаї фортѣле але чїтѣрїї љптрѣ ачест љпцелес: деспре тѣпплареа чеа трї-стѣ къ прѣнчїї дѣн Віглеет се поате зіче: че се чїтеште ла Іеремїеа деспре тѣпнїчїѣнеа Рахілеї ла десѣѣрареа ѣрїташїлор еї. Асемеѣе фортѣле де чїтаре ера депрїнсе шї ла љпвѣѣѣторїї Іѣдеїлор тот љп ачелашї љпцелес, адекъ къ с'аѣ тѣплат чева, че аре асетънаре къ челе історїсїте с'аѣ зісе де кътрѣ ѣп скрїіторїѣ сѣпнт.

3. Авторїї п. т. љптревѣнѣазъ адесе локѣрї дѣн кърѣїле в. т. спре лѣтѣрїеа љпвѣѣѣтѣрїлор догматїче шї морале. Д. е. Ла рѣсѣрїтенї ера депрїндере а десѣѣка грѣпцеле дѣн спїчї прїп къл-каре къ вої. Фїїнд къ воѣлѣї ар фї сѣферїнѣѣ кїнѣ-тоаре, дакъ ел, треїрѣнд фрѣтѣпнт, пѣ ар пѣте тѣпка дѣн челе, че ле калкъ къ пїчїоареле; дечї Моїсі аѣ

дат ачеастъ леце отеноастъ (а доа леце 25, 4.): „съ пѣ леѣ гѣра во злѣ чѣ треірѣ.“ Паѣл I. Кор. 9, 9. адѣче локѣл ачѣста спре а лѣтѣрї дѣторїѣа кредїнчїолор, де а да вестїторїлор евангелїѣ хрѣпа чеа кѣвїнчїоастъ.

4. Ънеорї ачелашї лок ал скрїптѣрїї в. т. се аплеакъ ѣп н. т. ла маї тѣлте овїепте, пентрѣ кѣ аре асемѣнаре кѣ маї тѣлте. D. e. Iсаїе 6, 9—10. кѣртеште пре попорѣл Іѣдеїлор пентрѣ пѣтѣнчїѣ, шї Dѣтнезеѣ порѣнчеште пророкѣлѣ съ тѣстре пре ачѣст попор шїї зїче: „мерѣї шї зї попорѣлѣ ачѣствїа: кѣ аѣзѣл веѣї аѣзї, шї пѣ веѣї ѣпѣелеѣе, шї зїтѣндѣ-вѣ вѣ веѣї зїта, шї пѣ веѣї веде, кѣ с'аѣ ѣпгрошат їнїма попорѣлѣ ачѣствїа, шї кѣ зрѣкїле сале грѣѣ аѣ аѣзїт, шї окїї сѣї і—аѣ ѣпкїс, ка пѣ кѣтѣва сѣ вазѣ кѣ окїї, шї кѣ зрѣкїле сѣ пѣ аѣзѣ, шї кѣ їнїма сѣ пѣ ѣпѣелеагѣ, шї сѣ се ѣптоаркѣ шї сѣї вїндек пре дѣншїї.“ Ачѣсте кѣвїнте дела Iсаїе ле аплеакѣ Хрїстос (Мат. 13, 13—15.) ка темѣѣ, пентрѣ че ворѣеште ел ѣп параволе кѣтрѣ попор шї пѣ дескоперїт, адекѣ пентрѣ кѣ контїмпѣренїї лѣї Іѣдеїї пѣ аѣва сїмѣ пентрѣ адеѣѣрѣл, че лї се пропѣне дескоперїт. Ачелашї лок ал лѣї Iсаїе ѣл аплеакѣ Іоан евангелїстѣл (12, 37—40) деспре Іѣдеїї, карїї, деши аѣзїа ѣпѣѣѣтѣра лѣї Хрїстос шї прїѣѣа мїнѣнїле лѣї; тотѣшї пѣї кредеа. Ашїндереа шї Паѣл (ѣп фант. апост. 28, 25—27.) адѣче ачеле кѣвїнте але пророкѣлѣ шї ле аплеакѣ деспре Іѣдеїї дїн Рома, карїї дїн пѣтѣнчїѣ пѣ да аскѣлтаре вестїрїї лѣї.

Аплїкареа кѣвїнтелор скрїптѣрїї ла асемѣне овїепте але н. т. есте а се прїѣї ка о асемѣнаре спре лѣтѣрїѣеа пѣ дарѣ спре доѣдеїѣеа знѣї адеѣѣр;

пентрѣ къ асемѣтрїле нѣ dovedeck, чї нѣмаї лѣмѣ-реск о кѣцетаре.

Лѣцелесѣл аплекат с'аѣ акомодат нѣ есте лѣ-сѣмпаре тїпїкѣ, адекѣ овїентѣл, чѣл кѣпрїнде нѣ есте кїпѣл, їкоана с'аѣ сїмволѣл алѣї овїент чї есте нѣмаї о аплїкаре а кѣвїтелор в. т., спре а лѣмѣрї нїште адевѣрѣрї, саѣ спре а лѣмподовї кѣвѣнтареа дѣпѣ плакѣл Іздеїлор.

§. 16.

Тѣлкѣїреа алїгорїкѣ с'аѣ мїстїкѣ.

Дѣпѣ че ам ашезат шї ам лѣмѣрїт прїнчїпїл чѣл маї лѣвалт ал ермїнеѣтїчѣї, шї ам десвѣлїт фїреа лѣцелесѣлї чѣлї адевѣрат; де фолос ва фї а есѣ-мена шї ѣпеле метоаде фалсе ла стѣторїреа де лѣ-целесѣрї. Ла ачесте метоаде нѣмѣрѣм тѣлкѣїреа алїгорїкѣ, моралѣ, псїхологїкѣ шї пїетїстїкѣ. Ачесте тоате метоаде аѣ спре цїнтѣ, а вѣга лѣ скрїптѣрѣ лѣцелесѣрї стрїне.

Тѣлкѣїреа алїгорїкѣ с'аѣ мїстїкѣ есте ачѣеа, каре кѣвїтеле скрїптѣрїї нѣ ле їа лѣтрѣ лѣцелесѣл лор чѣл лїтерарїѣ, чї ле прївеште ка їкоана ѣнїї адевѣр, деспре кареле тестѣл скрїптѣрїї немїкѣ нѣ кѣ-прїнде, шї каре есте продѣс дїп фантасїеа тѣлкѣїто-рїѣлї. D. e. Массїлон кѣвѣнтареа са деспре лѣвїе-реа лїї Лазар (Іоан к. 11.) о лѣмплетеште кѣ фантасте шї тѣлкѣїрї алїгорїче, прекѣм: „Лазар чѣл мѣрїт есте їкоана пѣкѣтосѣлї, че есте морт морѣл-нїчеште. Лазар пѣцїа акѣм, че есте стрїкѣчїѣнеа чѣа ѣрѣтѣ а сѣфлетѣлї пѣкѣтос. Фаца лїї ера акоперїтѣ кѣ мѣхрамѣ; ачѣаста есте орвїтеа чѣа мѣхнї-чїоасѣ а пѣкѣтосѣлї. Мѣнїле шї пїчїоареле мортѣлї

ера дпфъшѣрате кѣ фаше ; ачеаста есте склѣвѣа чеа трѣстѣ а пѣкатѣлѣ.“ — Фапта лѣѣ Іаков (фач. к. 27.) кареле аѣ дпчелѣѣт пре татѣл съѣ чел орѣ Ісаак, ка съѣ дее вѣнекѣвѣнтареа де фѣѣл чел дптѣѣѣ пѣскѣѣт, се тѣлкѣеште де знѣѣ дптрѣ дпцелесѣл мѣстѣк, прекѣм : „Шѣлчелеле де еѣѣ, кѣ каре се акоперѣсе Іаков, дпсамѣѣ пѣкателе поастре, шѣ Іаков, че аѣ пѣртат пѣлчелеле ачеле, дпкѣпѣеште пре Хрѣстос, кареле аѣ пѣртат пѣкателе поастре шѣ нѣ але сале. Протеа, кареа аѣ до-вѣндѣт-о Іаков дп лок де Ісаѣ чел дптѣѣѣ пѣскѣѣт, дпкѣпѣеште прѣѣмѣреа пѣгѣнѣлор дптрѣ дппѣрѣѣѣеа Ме-сѣѣѣ шѣ дппапоереа Іѣдеѣлор, че нѣ крѣзѣрѣ дп Хрѣстос.“

Тѣлкѣѣреа алѣгорѣкѣ ера Равѣнѣлор Іѣдеештѣ фо-арте депрѣнѣѣ шѣ пѣкѣѣѣт, шѣ ѣѣ о пѣмѣа тѣлкѣѣреа дп-целесѣлѣѣ челѣѣ маѣ дпалт, че заче аскѣнѣ съѣ ѣсторѣ-сѣрѣле вѣвлѣчештѣ. Маѣ алес дарѣ Фѣло, кареле ка ла трѣѣ зечѣ де анѣ дпанѣнте де Хрѣстос се пѣскѣѣсе, ера дат ачестеѣ тѣлкѣѣрѣ. Ел трѣѣа дп Алесандрѣеа дп Егѣпет, ѣнде се окѣпа кѣ стѣдѣѣл фѣлософѣѣ грѣчештѣ, шѣ дп трактателе сале челе мѣлте деспре кѣрѣѣле в. т., пѣрѣсѣнд тѣлкѣѣреа чеа лѣтерарѣѣ, аѣ съѣнѣс ѣсторѣ-сѣрѣлор вѣвлѣчештѣ дпцелесѣрѣ маѣ дпалте фѣлосо-фѣче, ка съѣ адѣкѣ сф. скрѣптѣрѣ дп конгѣлѣѣѣре кѣ фѣлософѣеа грѣчеаскѣ. Трактателе лѣѣ деспре сф. скрѣптѣрѣ нѣ сѣнт есѣѣѣѣче чѣ фѣлософѣче, дп каре ел дпвѣѣѣѣѣѣрѣле шѣ пѣрерѣле сале челе фѣлософѣче ле-аѣ дпфѣѣѣшат кѣ кѣвѣнте вѣвлѣчештѣ, шѣ челе ѣсторѣсѣте шѣ кѣнрѣнѣсе, дп скрѣптѣрѣ ле фѣкѣ дп вѣлѣтѣрѣ де ѣдеѣ фѣлософѣче.

Дпсѣшѣтѣвѣл *ἀλληγορικός* есте *dedec dela ἄλλος* (алтѣл) шѣ *ἀγορεύειν* (а кѣвѣнѣта), адекѣ алта а кѣвѣнѣта шѣ алта а дпцелеле. Дпсѣшѣтѣ-вѣл *μυστικός* есте формат *dela μύειν* (а дпкѣде, а ас-кѣнде), шѣ дпсѣмѣеазѣ : „аскѣнѣс мѣстерѣс“

(тайнік). Дрепт ачееа дцелесхл аллігорік саѣ мі-
 стік атхт дѣпъ етімологіеа кхт ші дѣпъ дефініціѣ-
 неа лхї есте дцелес аскхне. Ахторіѣ чеї сфінці
 скрінд аѣ авхт спре скоп, а дпхпъртъші алтора
 кхцетъріле сале, нѣ дпсѣ а ле акопері ші о ле ас-
 кхнде. Дечї даръ дцелесхрїле челе аскхнсе, преххт
 схнт челе аллігоріче саѣ містїче, нѣ схнт цїтїте
 де ахторї, дрепт ачееа нѣ схнт дцелесхрї адевъ-
 рате але ѣкрїиторїлор челор сфінці, чї схнт дцелес-
 хрї кѣ сіла вѣгате дп скріптхрѣ дѣпъ арвітрїл
 ші дѣпъ фантасіеа тълкхїторїлор, ші тълкхїреа ал-
 лігорікѣ нѣ се поате зїче тълкхїре адевѣратѣ, нїчї
 поате шерві еа спре доведїреа хнхї адевѣр. Се поа-
 те даръ дптревзїнца еа нѣмаї ка асемѣнаре, спре
 а лѣмхрї нїште адевѣрхрї, ші спре а ле апѣса мїн-
 цїї ші інімії. Дечї ші апостолїї маї алеа Пахл, пле-
 кхндѣ-се ла гхетхл попхренїлор сѣї де атхнчї, дп
 хпеле локхрї аѣ дптревзїнцат тълкхїреа аллігорікѣ,
 спре а лѣмхрї Іздеїлор дп кїпхл чел плѣкхт лор
 адевѣрхрїле крештїпѣтхцїї. Ачееашї фѣкхрѣ ші мѣлцї
 дїп сфінції пѣрїнцї, хрмхнд депрїндерїї тїмпхлхї
 сѣѣ. Маї алеа чеї дїп скоала Алесандрїнѣ ші анхте
 Орїціне аѣ трехт тоате мѣсхрїле кѣ тълкхїрї мі-
 стїче, скоала Антіохеапѣ дпсѣ се рестрхнцїеа маї
 мѣлт ла дцелесхл літерарїѣ.

Дешї мѣлцї дїп сф, пѣрїнцї фѣворїа тълкхїрїї
 аллігоріче саѣ містїче, тотхшї еа нѣ поате фї портѣ
 пентрѣ тълкхїторїл скріптхрїї, деоарѣ че алцї сф.
 пѣрїнцї де маре ахторїтате се цїп стрхне де дцелес-
 хл літерарїѣ. Сфінції пѣрїнцї, неконгѣсзїнд дп
 тълкхїреа аллігорікѣ, ва дп ачелешї локхрї але
 скріптхрїї продѣкхнд фелїхрїцї, дцелесхрї містїче
 фелїхрїте, даѣ довадѣ ажхпгѣтоаре, кѣ її ла тълкхї-
 реа аллігорікѣ хрмарѣ дѣпъ гхетхл тїмпхлхї сѣѣ
 ші нѣ дѣпъ прїнціпїеле ермінехтїче.

Алцелесъл аллїгорїк се деосъвеште де чел тїпїк, фїїнд къ чел тїпїк есте цїнтїт де асторїѣ кареле прїн фапте сїмволїче с'аѣ прїн їкоане аѣ воїт а алфѣцїша кѣдетареа са, даръ алцелесъл мїстїк нѣ есте цїнтїт де асторъл, чї продѣс дїн фантасїеа тълкѣїторїялї.

Тълкѣїреа аллїгорїкъ (мїстїкъ) се деосъвеште шї де тълкѣїреа аллїгорїеї. Прїн аллїгорїе, адекъ прїн їкоан скрїїторїял с'аѣ ворвїторїял цїнтеште а зѣгрѣвї маї вїѣ шї маї алподоїт їдеа са, алцелесъл аллїгорїк с'аѣ мїстїк даръ нѣ есте цїнтїт де асторъл, чї продѣс де тълкѣїторїял дѣпъ плакъл сѣѣ.

Алсѣтнаре. Ла тълкѣїреа мїстїкъ се нѣмѣръ шї тълкѣїреа кавалїстїкъ, кареа нѣ нѣмаї ал кѣвїнте чї шї ал лїтереле, кѣ каре сѣнт еле скрїсе, кавѣт алцелесърї аскѣнсе. Ачеастъ тълкѣїре фоартѣ плѣкѣтъ шї депрїнесъ Равїнолор їздеештї се нѣмеште де її гематрїа (кѣвѣнт стрїкат дела чел греческ *γερμετρία*), пенѣрѣ къ шї нѣмѣре се їаѣ ал ажѣторїял ла еа. Ачеастъ тълкѣїре есте жок копїлѣреск ал фантасїеї, шї нѣ ашїѣ поменї де еа, дакъ нѣ с'ар фї афлат шї алѣтре крештїнї нїште вѣрѣвацїї, карїї кѣ тот адїнесъл аѣ аплїкат-о ла скрїптѣр, спре а вѣга ал еа алцелесърї, че фѣвореск сокотїнцелор лор челор прежѣдекате. Дїн спїцеле тълкѣїрїї кавалїстїче ера доаѣ ал маї адеасъ депрїндере. Ъна дїн сїнгърїтеле лїтере але кѣвѣнтѣлї фаче кѣте ѣн кѣвѣнт алченѣторїял кѣ рѣспѣнзѣтоареа лїтерѣ. Алѣтрѣ ачест кїп ал тїмѣрїле поастре ѣн тълкѣїторїял лѣѣдат ал весерїчеї апѣсене воеште а траѣе доваѣ деспре прїматъл лїї Петрѣ дїн ѣрмѣтоареа їсторїїре а лїї Іоан 21, 1—11. „Апостолїї дѣпъ ал вїереа Домнѣлїї алѣтр' о поапте се кѣпрїнесерѣ кѣ пѣскърїтъл ал лакъл Тїверїадеї, нѣ прїнесерѣ алсѣ

пешікъ. Исусе виинд ла църмъреле лакълѣ, фъръ ка съ'л къпоаскъ апостолиі, і-ащ ѓндемнат, ка съ аръиче трежеа де а дреапта коравіей, ші фъкжнд ій ачеаста, ашеа се ѓмплѣ трежеа къ пешті, кжт маі къ се ржтнеа. Прип ачеастъ минънатъ пріндеге де пешті се трезі лъареа а минте а лѣі Іоан, ші ел аръикжнд окіі кътръ църмъре къпоаскъ пре Исусе, ші зісе лѣі Петръ: Domnia est e. Петръ, ѓчінгжндъ-се къ фота, с'ащ аръикат ѓп лак ші ѓппотжнд ащ ажъне ла Исусе, чеі лалці ѓпсѣ къ лънтреа ащ веніт, тръгжнд трежеа къ пешті, ші ащ ешіт ла зекат. Зікжндъ-ле Исусе, ка съ адъкъ дін пештіі чеі принші, с'ащ сѣіт Петръ ѓп лънтре ші ащ трас трежеа ла зекат пліпъ де пешті, ѓптре каріі ера пешті марі 153." Зісѣл тълкѣіторіѣ, спре а ѓптърі dogma са, аплеакъ зрмътоареа тълкѣіре кавалістікъ: „Къвжнтѣл греческ ἰϋδός ѓпсампъ лъкрареа мжнтѣріі, арътжнд ачеаста сінгѣрітеле літере але ачелѣі къвжнт, прекъм: $I = \text{Ἰησοῦς}$, $X = \text{Χριστός}$, $\theta = \thetaεοῦ$, $\upsilon = \upsilonίός$, $\sigma = \sigmaωτήρ$, адекъ: $\text{Ἰησοῦς Χριστός θεοῦ υίός σωτήρ}$ (Исусе Христос а лѣі Dēmnezeѣ фіѣ мжнтѣіторіѣ). Нжмърѣл 153 кжпрінжндъ-се дін 50 кжте 3 ші дін 3 ѓпсампъ сф. треіме. Мрежеа есте весеріка ші пештіі чеі марі сжнт капетеле весерічілор челор партікъларе. Петръ, кареле ащ трас трежеа къ пешті ла зекат, есте канѣл ші окърмѣіторіѣл весерічіі чеі зпіверсаре ші пѣс престе тоці апостолиі ші зрмашіі лор, че вор фі капетеле весерічілор партікъларе.“ Дін ачеастъ жѣкъріе копільреаскъ къ літере скоате поменітѣл тълкѣіторіѣ довада тесеі сале.

Алтъ спіцъ де тълкѣіре кавалістікъ прівеште літереле къвжнтѣлѣі челѣі де тълкѣіт ка чіфре, ле адъче ѓп сѣтма лор, ші апоѣз кжтъ зп къвжнт, а кърѣіа літере дащ тот ачееаші сѣтъ, ші'л сѣветітѣе

челѣи де тълкѣит. D. e. зпїи еретїчї деостѣвїа персоана лѣи Исѣс дела персоана лѣи Хрїстос, шї зїчеа, кѣ Хрїстос ла вотеzareа отѣлѣи челѣи сѣжнт Исѣс аѣ днтрат дн ел, шї аѣ фѣнтѣит мїнѣнї, днаїнтеа патїмїлор днсѣ аѣ ешїт дїн ел, ашеа кѣт Хрїстос нїчї се пѣскѣ нїчї пѣтїмї, чї нѣмаї отѣл Исѣс. Ачеаста воеск иї а арѣта прїн тълкѣїреа кавалїстїкѣ ашеа: „Ла вотеzѣл лѣи Исѣс с'аѣ погорѣт дѣхѣл сф. дн кїп трѣпеск ка зп порѣтѣ. Кѣвѣнтѣл греческ *περιστερά* (порѣтѣ), сѣмѣрїсѣндѣсе лїтереле лѣи ка чїфре*), дѣ сѣма = 801. Дарѣ дн апокалїпсѣ *Δεσνεζεѣ*, дечї шї Хрїстос фїїл лѣи се днсамнѣ прїн *α* шї *ω*, че ка чїфре**) фак нѣмѣрѣл = 801. Дрепт ачеа *περιστερά* атѣт есте кѣт *α* шї *ω*, шї днсамнѣ пре персоана *δεσνεζεεаскѣ* алѣи Хрїстос, кареле ла вотеzareа лѣи Исѣс аѣ днтрат дн ел. Дїн ачеастѣ жѣкѣрїе кѣ лїтере шї чїфре воеск ачїи еретїчї а скоате довадѣ, спре а днтѣрї прежѣдеката са.

Іоан дн апокалїпса к. 13. сѣв ікоана зпїї фїере манїне шї грозаве днкїпѣеште Roma шедїнда ідоллатрїеї, нѣтеле дарѣ ал ачелеї фїере сїмволїче нѣ дндрѣснеште а'л нѣмї, ка сѣ нѣ трагѣ сїешї шї крештїнїлор перїкѣле, чї дѣпѣ депрїндеpeа Іѣдеїлор, де а днсѣмнпа дн гѣчїтѣрї лѣкрѣрїле шї нѣтеле, аѣ днсѣмнпат дн верс. 18. нѣтеле ачелеї фїере кѣ нѣмѣрѣл 666. Крештїнїї контїмѣрїенїї лѣи Іоан пѣтеа сѣ гѣчеаскѣ ачел нѣме, дарѣ чеї маї тѣрзїї, маї депѣртацї фїїнд де векѣл апостолеск, нѣ маї ера дн старе, де а афла днсѣмнпареа ачелѣи нѣмѣр, дечї се

*) $\pi' = 80$, $\acute{\epsilon} = 5$, $\rho' = 100$, $i = 10$, $\sigma' = 200$, $\tau' = 300$,
 $\acute{\epsilon} = 5$, $\rho' = 100$, $\acute{\alpha} = 1$. Шї сѣма ачестор чїфре = 801.

**) $\acute{\alpha} = 1$ шї $\omega = 800$, шї сѣма = 801.

даръ ꙗн кипзѣтърѣ. Irineŝ zиче, къ съв ачел пѣмътр дѣпъ съма літерелор пѣмерале с'ар пѣте ꙗнцелече: „Λατεῖνος“, ел даръ сокоате, къ се ꙗнсампъ „Τειτάν“, кѣм се пѣмѣа зѣл соарелѣѣ, а кърѣѣа ꙗн-кинаре ера фоарте лѣѣитъ. Роберт ѣн кълѣгътр Benediktin есте де пѣрере, къ прин ачел пѣме се ꙗнсампъ „Γενσηρικός“ (Genserix) кареле есте пемеле реѣелѣѣ Vandalilor, че аѣ фост вѣчѣѣл Еѣропей шѣ Асѣѣѣ маѣ алес ꙗнсъ ал Romeѣ. Хѣго Гроѣѣѣ сокоате а а фѣ афлат ꙗнсъмпареа ачелѣѣ пѣмътр ꙗн пѣмеле фамѣлар алѣѣ Traian: „Ουλπιος“ (ς пѣс ꙗн лок σ). Бодѣен (Baudouin) ѣн преот франѣѣѣѣск зиче ꙗн ачел пѣмътр а се кѣпрѣнде: „ἀποσάτης“, кѣм се кема де кѣтръ крештѣнѣ ꙗнпѣратѣл Iŝlian. Ънѣѣ дѣн протестанѣѣ ꙗн ачел пѣмътр афла пре епѣскопѣл Romeѣ Benedikt ал поаѣле: „Βενεδίκτος“. Хѣгенѣѣѣ чѣѣ апѣсаѣѣ де реѣеле Франѣѣѣѣ Лѣдовѣк ал XIV. сокѣтѣа а афла ꙗнсъмпареа ачелѣѣ пѣмътр ꙗн пѣмеле ачелѣѣ реѣе, скрѣѣндѣл кѣ літере лѣтѣне шѣ пѣмътрѣнд пѣмаѣ літереле челе чѣфрале лѣтѣне. Спре маѣ леснеа прѣвѣре съ шерваскъ ꙗншѣпареа адѣселор пѣмътрѣѣ, прекѣм:

Λ = 30	Τ = 300	Γ = 3	Ο = 70	Α = 1	Β = 2	Λ = 50
α = 1	ε = 5	ε = 5	ο = 400	π = 80	ε = 5	V = 5
τ = 300	ι = 10	ν = 50	λ = 30	ο = 70	ν = 50	D = 500
ε = 5	τ = 300	σ = 200	π = 80	ς = 6	ε = 5	O = —
ι = 10	α = 1	η = 8	ι = 10	α = 1	δ = 4	V = 5
ν = 50	ν = 50	ρ = 100	ο = 70	τ = 300	ι = 10	I = 1
ο = 70	съма666	ι = 10	ς = 6	η = 8	χ = 20	C = 100
ς = 200		χ = 20	съма666	σ = 200	τ = 300	V = 5
сума666		ο = 70		съма666	ο = 70	ς = —
		ς = 200			ς = 200	съма666
		съма666			съма666	ς = 6

Фѣнд къ ꙗн канѣл пѣмѣт ал апокалипсѣѣ съв фѣара чеа грозавъ се ꙗнсампъ Рома, дѣѣѣ мѣ се паре а фѣ проваверъ сокѣтѣнѣѣа челора, карѣѣ съв пѣ-

търъл 666 дп верс. 18. дпцелег нѣтеле „Λατρεῖνος“, адекъ дппърѣіеа Romanіор чеа ідололатрікъ ті-ранъ ші несѣціоасъ де сѣнцеле попоарелор стрейне ші ал крештінілор.

§. 17.

Тълкзіреа моралъ а Канціанілор.

Тълкзіреа моралъ а скоалеі Канціанілор есте ачееа, кареа фіекаре лок ал скриптѣріі, фіе історік, пророческ с'аѣ де алт кѣпріне ашеа дп дпвѣртеште, дп сѣчеште ші'л префаче, кѣт се дее зп дпцелес потривіт сістимей реліцізпаре ші морале а філософіей лор. Іскодіторіѣл ачестей тълкзірі есте Іманѣіа Кант файмосѣл філософ дпн Кенігсберг (Königsberg), кареле реліцізнеа са чеа цѣртѣрїтѣ дптре шарѣніле мінціі воіа а о адѣче дп конглѣсзіре кѣ сф. скриптѣрѣ, дечї аѣ ашезат регѣла, ка тѣтѣрор локѣрілор скриптѣріі, карї нѣ конглѣсѣеск кѣ прїнципїеле лѣї, сѣ се сѣвстїтѣе зп дпцелес апѣсѣрат філософіей лѣї чеї реліцізпаре ші морале, дешї дппротїва дпцелесѣлї історїкѣ-літерарїѣ.

Дарѣ а вѣга дп скриптѣрѣ дпцелесѣрї, че еа нѣ кѣпрінде, ші де каре нїчї н'аѣ кѣѣетат аѣторїі чеї сфінціі, нѣ есте а тълкзі скриптѣра, чї а о апліка дѣпѣ плак ші дѣпѣ арвїтрїѣ ла сістиме стрейне ші а о срвїсі де спїрїтѣл ші скопѣл еї.

§. 18.

Тълкзіреа псіхологікѣ.

Паѣл дпн Хаїделберг (Heidelberg) аѣ іскодїт о тълкзіре поѣѣ, кареа аѣ нѣміт-о ел псіхологікѣ, ші аѣ аплікат-о дп коментарїѣл сѣѣ деспре челе трїі

евангелиї (Zibet 1800). Ел дін історісіріле евангеличешті скоцхнд афаръ знеле дмпрежърърі ші въгхнд алтеле дін фантасіеа са, ші скімвъхнд, зндеї плъчае, днсътмъріле кзвінтелор, історісіріле мінхнілор ле-аъ префъкът дн історісірі де тхмплърі ші лзкрърі кзрат пътърале. Даръ а скоате афаръ дмпрежъръріле челе історісіте дн скріптъръ, а ле мъта, а адазде позе, кзвінтелор а ле да алте днсътмърі, нъ есте а тълкзі скріптъръ, чі а о чізнгі, а о фълса, а о префаче ші а въга дн еа днцелесърі арбітраре. D. e. зніі дъпъ прінчіпіл псіхологік історісіреа евангеличешкъ (Mat. 14, 15—21. Марк. 6, 35—44. Лук. 9, 12—27. Іоан 6, 5—13.) деспре сътърареа а чінчі мії де оамені кз чінчі пжні ші кз дої пешті ашеа о тълкзеск: „Ісус днштїндхндъ-се, кз мълці, дін чеї че ера кз ел дн кжмпії, сфършисе вккателе, че ле лзасе кз сіне, ші кз мълці се кінзіа де фоате, аъ поръчїт апостолілор, ка дін челе чінчі пжні ші дої пешті, че ле авае ії кз сіне, съ дмпърдешкъ кжте о фъртътъръ ла фїекареле дін чеї адзнаці, карії кжте чінчїзечї ші кжте о сѣтъ се ашезасе пе еаръ. Мълці даръ дін чеї адзнаці авае кз сіне вккате де прїсос. Дечї ші ії зрмхнд пілдеї Домнълї аъ дмпърдїт дін але сале ла чеї, кз карії шедеа, ші ашеа тоці ка ла чінчі мії де оамені с'аъ сътърат, ръмънд днкъ доаспрезече кошърі де фъртътърї.“ — Прін ачеастъ тълкзіре с'аъ префъкът мінзнеа дн фаптъ пътъралъ.

Ла ачеастъ тълкзіре ръспзндем: дн історісіреа евангелїштілор се чїтенште лъмърїт, кз нъ аъ фет алте вккате афаръ де чінчі пжні ші дої пешті, ші пічі кз зн кзвхнт нъ се помеште, пічі се поате днкеїа дін вре о дмпрежъраре, кз ар фї авът алції вккате кз сіне, ші ле-ар фї дмпърдїт алтора, че

авеа липсь. De нѣ prin minune с'ар фї сътѣрат атѣта мѣлцине де оамени. пентрѣ че иї деспре ачеаста фантѣ а Domnѣлѣи атѣт се кѣпринсерѣ де мїраре ши де зїмїре, кѣт воѣ съ'л рѣпеаскѣ ши съ'л de-кїере де дмпѣратѣл съѣ, де Meciea (Ioan 6, 14—15.), дела кареле аштепта иї пѣтерникѣ вїрзїнцѣ асѣпра врѣшташїлор ши рестѣторїеа ши лѣдїреа дмпѣрѣ-дїеї сале престе тот пѣмѣнтѣл? Ачеаста аштептаре аѣ пѣтѣт съ се паскѣ пѣмаї дїн възѣта пѣтере алѣи Хрїстос дптрѣ іспрѣвїреа де мїнѣнї, нѣ дпсѣ дїн дареа пїлдеї, prin кареа алдїї с'ар фї фост дндемнат спре дмпѣрѣдїреа вѣкателор сале кѣтрѣ чеї адѣнацїї. Ачесте де ажѣне аратѣ, кѣ евангелїштї історїсїрѣ адевѣратѣ minune, нѣ дпсѣ фантѣ ordinarѣ.

§. 19.

Тѣлѣвїреа пїетїстїкѣ.

Сектеле фанатїче але Квакуеренїлор дп Англіеа ши зпеле де але Пїетїштїлор дп Дѣрманїеа леапѣдѣ ретѣлеле ермїнезїче, ши тоате штїїнциле вївлїчештїї ле deкїарѣ де негревнїче, дпвѣдѣнд, кѣ омѣл чїтїнд скрїптѣра капѣтѣ лѣмїнѣ дела Dѣмнезеѣ, спре а кѣпоаште дпцелесѣл чел адевѣрат ал скрїптѣрїї. Ачест prinчїпїѣ ал лор се обсарѣ де сїнешї, фїнд кѣ ачїї сектарї нїчї deкѣм нѣ конглатѣсѣск дп стѣ-торїеа дпцелесѣлѣї скрїптѣрїї, чї шаї вѣртос дїн ачелешї локѣрї але скрїптѣрїї скот челе маї deсклї-нїтоаре ши контраре дпцелесѣрїї, че нѣ ар пѣте фї, дакѣ иї nemїжлочїт де кѣтрѣ Dѣмнезеѣ с'ар дпвѣца деспре адевѣратѣл дпцелес ал скрїптѣрїї. Ачест prinчїпїѣ, кареле дп пѣмеск иї лѣмїна чеа дїн лѣзн-трѣ, deскїде дрѣм лат ши поартѣ ларгѣ ла тоате рїлтѣчїрїле фанатїче, фїнд кѣ фїекареле дпчелѣїтѣ-

рїле сїмдїрїї шї але фантасіеї сале ле-ар цїне де лѣ-
 мїна, де дескоперїеа дѣмнезееаскъ деспре лїцелес-
 сѣл скрїптѣрїї чел адевѣрат. Історїеа ачелор секте
 дѣ преа ажзпгѣтоаре довезї деспре авсѣрдїтѣцїле,
 че ле-аѣ продѣс еле дїн сѣ. скрїптѣрѣ прїн прїнчї-
 пїзл лор. Чї нѣ есте де мїраре деспре ачеї оаменї,
 карїї неавѣнд штїїнцїле челе речерѣте, спре а пѣте
 пѣтрѣнде спїрїтѣл шї лїцелесѣл скрїптѣрїї, челе, че
 ле вїн лї кѣнет ла чїтїреа скрїптѣрїї, ле цїн де
 дескоперїеа дѣмнезееаскъ деспре лїцелесѣл локѣлї
 челї чїтїт.

§. 20.

Лїшпѣрцїреа ермїнеѣтїчеї вїблїче.

Ермїнеѣтїка есте сїстїма регѣлелор, прїн каре
 се поате афла шї лїфѣцїша лїцелесѣл скрїптѣрїї.
 Дрепт ачееа се лїпѣрцїеште еа лї доаѣ пѣрцїї.
 Партеа лїтѣе се кѣпрїнде кѣ теорїеа ла афлареа
 шї адоа кѣ чеа ла лїфѣцїшареа лїцелесѣлї.

Партеа лїтѣе дѣпѣ крїтерїзл лїцелесѣлї челї
 адевѣрат (§. 8.) аре сѣ стѣтореаскъ шї сѣ десѣвѣ-
 леаскъ регѣлеле лї прївїнца депрїндерїї ворвїрїї,
 лї прївїнца легѣтѣрїї ворвеї, шї лї прївїнца скопѣ-
 лї прекѣт шї а кѣлѣрїї ворвїторїзлї. Афарѣ де
 ачееа, спре а кѣпѣта маї тѣлѣт лѣмїнѣ сїгѣрїтате
 шї лїтѣрїре ла афлареа лїцелесѣлї скрїптѣрїї сѣлїт
 а се копѣерї локѣрїле скрїптѣрїї атѣт лїтре сїне
 кѣт шї кѣ сїстїма лїтрецїї лївѣцѣтѣрї крештїнештї.
 Дрепт ачееа партеа лїтѣе а ермїнеѣтїчеї се десѣаче
 лї чїпчї трактате саѣ капете. Чел лїтѣїѣ трѣтеазѣ
 деспре депрїндереа ворвїрїї, ал доїле деспре легѣ-
 тѣра ворвеї, ал трїїле деспре скопѣл ворвїторїзлї,

ал патрѣле деспре кѣлтѣра лѣи ши ал чинчиле деспре конференца локаримор скриптурѣи лѣтре сине ши кѣ систѣма лѣтреѣи лѣвѣдѣтѣрѣи крештинештѣи.

Партеа а доа а ерминештѣеѣ, фиинд скѣртѣ, нѣ аре лишѣ де сѣвѣжнѣрѣѣтѣрѣи лѣи капете, а жѣлѣжнѣдѣѣи нѣтаѣ челе лѣи параграфе.

Партеа днтъе.

Деспре афлареа дцелесълѣ.

КАП дНТЪѢ.

Деспре афлареа дцелесълѣ прип штіица депрндеріи ворвиріи.

ТЪЕТЪРА дНТЪЕ.

Деспре депрндереа ворвиріи дн ценере.

§. 21.

Дефиніциѣнеа ши фиреа депрндеріи ворвиріи.

Оамениі трѣнд дн соціетате сімѣіа тревзінца, де а'ши дшпъртѣши кѣцетъріле ши сімѣіріле сале, ши спре ачеаста днтре алтеле днтревзінца сѣпете саѣ кѣвінте, кърора ле да днсѣмпърі де ачеле копчепте саѣ кѣцетърі, че воіа а дештепта дн алѣи. Прип імітаре ши скімвншъ кожцелеледере се пріімірѣ ши се пѣстрарѣ де кѣтрѣ тѣдѣлареле соціетѣѣи сінгѣрітеле сѣпете саѣ кѣвінте дшпрезпѣ кѣ днсѣмпъріле, че афлѣторіѣл кѣвінтелор ле-аѣ днсоціт кѣ ачесте. Прекѣм афлареа кѣвінтелор ашеа ши днсоціреа лор кѣ хотърѣте днсѣмпърі дн оріѣіне ера арвнтарѣ, аткрпѣнд дела плакѣл афлѣторіѣлѣ, ові-

ептеле ши кончептеле а ле днесъмна оръ къ че сънете саѣ къвинте. Даръ ка съ поатъ шерви къвинтеле спре днпъртъширеа къдетърілор, аѣ тревѣит еле съ се пѣстрезе нескімвате, ши съ се днесоцеаскъ тот къ ачелеші днесъмнърі. Къ алмнтреле нѣ ар фі пѣтѣт еле вѣни ла днтревѣинѣаре комѣнъ ши, скім-вѣндѣ-се неконтеніт къвинтеле саѣ днесъмнъріле лор, нѣ ар фі пѣтѣт днѣелеѣ от пре от. Дрепт ачееа, деші дн оріѣне формареа къвинтелор ши днесоѣіреа лор къ днесъмнърі фѣсесе арвіттаръ; тотѣші, дѣпъ че днтраръ къвинтеле дн депрндере комѣнъ, се фѣкъ днесоѣіреа лор къ хотърѣте днесъмнърі стѣторнікъ.

Днесоѣіреа чеа де комѣн пріімнѣт ши стѣторнік пѣстратъ днтре къвинтеле ши днтре днесъмнъріле лор се зиче депрндереа ворѣріі, ши еа се къпрнде дн датна стѣторнікъ, ачелеші овіенте ши ачелеші къдетърі а ле днесъмна тот къ ачелеші къвинте ши къ ачелеші фразе.

§. 22.

Деспре мѣтъріле дн лімѣ.

Деші днесоѣіреа днтре къвинтеле ши днесъмнъріле лор прнп комѣна пріімнере трекъ дн депрндере стѣторнікъ; тотѣші дн лімѣ дн ѣенере, маі алес днесъ дн челе крѣде ши некѣлтivate се тѣмпларъ ши се тѣмплѣ феліѣрнте мѣтърі*), ши анѣме:

*) Horatius epist. ad Pisones 69—72.

Nedum sermonum stet honos et gratia vivax,
 Multa renascentur, quidnunc cecidere, cadentque
 Quidnunc sunt in honore vocabula, si volet usus,
 Quem penes arbitrium est et jus et norma loquendi.

1. Спре а днсѣмна поѣе овіепте, поѣе кончепте, поѣе ідеї, поѣе тревзінці, поѣе депріндерї, поѣе аше-зѣмінте політїче шї релїціоасе ш. а., се афларъ орї поѣе кѣвінте шї фразе, орї ла челе векї се адаѣсеръ поѣе днсѣмнѣрї, спре а нѣ днтѣлці преа мѣлт нѣ-мѣрѣл кѣвінтелор.

2. Ъпеле дїн кѣвінтеле шї фразеле челе векї, днтревзїнцѣндѣ-се тот маї рар, дн декѣрсѣл тїм-пѣлѣї се даръ зїтѣрїї, шї ашеа ешїръ дїн депрін-дереа комѣнѣ. Ачесте кѣвінте шї фразе се зїк дн векїте.

3. Прїїмїнд кѣвінтеле маї мѣлте днсѣмнѣрї, се тѣмпла, кѣ ѣпеле саѣ алтеле дїн еле маї алес днсѣ челе прїмїтїве, маї рар днтревзїнцѣндѣ-се, дн кѣр-дереа тїмпѣлѣї се зїтаръ, рѣмѣїнд кѣвінтелор дн-сѣмнѣрїле нѣмаї челе маї поѣе

4. Ънеорї дїн каѣсе спеціаре кѣпѣтаръ днсѣм-нѣрїле кѣвінтелор ідеї лѣтѣраре. D. e. Τύραννος ла гречї днсѣмна: „domnitorїѣ“, маї тѣрзїѣ днсѣ: „domnitorїѣ крѣд, фѣрѣ інімѣ омен еаскѣ.“

Ачесте шї алте мѣтѣрї дн лїмвї нѣ обоаръ стѣторнїчїеа депріндерїї ворвїрїї, чї сѣлїт а се прївї ка есчелчїзнїле шї рестрѣнцїерїле еї дїн каѣсе спе-ціаре. Дечї стѣдїѣл лїмвїлор есте а се лѣміна дїн історїеа лор.

§. 23.

Десїре каѣселе фелїзрїмїї лїмвїлор шї але десклїнїрїї дн ешїрїѣл лор.

Депріндереа ворвїрїї се стѣторї дн тїмпѣрїле челе векї прїн кожнцелендереа нѣ днтре тоцї оашенїї, чї нѣмаї днтре кѣвенїцїї ла ачешїцїї фамїліе, кареа дн декѣрсѣл тїмпѣлѣї крескѣрѣ дн семенцїе шї апоїѣ дн попор, че моштенї шї пѣстрѣ лїмба са

чеа стрътошеаскъ. Дитръ ачеаста дитпрежъраре
 заче темейл, къ фиекаре пъчизне аре лимбъ пропріе.
 Сѣнт дпезъ ші алте каѣсе, че фѣптѣиръ десклінірі
 дп спірітѣл лимбілор, прекѣм: реліцізнеа, ашезъ-
 мінтеле, депріндеріле, деніѣл пъчизніі, тімпѣл дп-
 флоріріі лимвіі, кѣлтѣра ш. а. Деспре реліцізне
 алмінтреле кѣѣета ші ворвіа Евреѣл, алмінтреле
 Грекѣл, алмінтреле Персѣл ші алмінтреле Егип-
 теанѣл. Депріндеріле ші ашезъмінтеле фелізрїтелор
 попоаре сѣнт фелізрїте, деѣ ші спресізнїле лор,
 де а ле дпсѣшна, сѣнт десклінітоаре. Попоареле
 трѣитоаре сѣв клімъ арзѣтоаре сѣнт дпзѣстрате кѣ
 фантасіе маї віе, деѣ маї мѣлт іѣвек ворвіреа дп
 ікоане ші дп фразе фїгѣрѣтїве, декѣт пъчизніле де
 сѣнт клімъ маї рече. Штіінціле, че се кѣлтїва пе
 тімпѣл дпфлоріріі лимвіі, аѣ маре дпрѣжрїре дп еа.
 Де аїче се лѣмѣреште, пентрѣ че о лимбъ маї дп-
 тревѣінцаверъ есте дп знеле ші алта дп алтеле
 ратѣре де штіінцѣ. Дересѣтѣра полїтѣра ші акѣрѣ-
 цїмеа еспресізнїлор але лимвіі гречештї чеї класїче
 нѣ ле поате іміта лимва еврееаскъ, ліпсіці фїінд
 Евреїі де кѣлтѣра гречїлор. Ачесте ші асемеене каѣсе
 дпрѣжреск дп лимва ашеа, кѣт ѣна де алта се
 десклїнѣ нѣ нѣмаї дп кѣвінте, фразе ші форме, чї
 ші дп спірітѣл лор. Дрепт ачеаа кончептеле ѣнеї
 лимвіі адеце нѣ се пот дп алтѣ лимбъ трѣѣѣче дп
 кѣвѣнт, ва ѣнеорї нѣмаї недепліи ші нѣ дп тоатѣ
 дптїндереа ші вѣртѣтеа лор.

§. 24.

**Штіінца депріндерїі ворвіріі есте чеа маї дитѣе кон-
 діцізне неанѣратъ спре афларса дпцелесѣлї.**

Спре а дпцелече пре ѣн скрїіторїѣ, се чере маї
 дитѣѣш штіінца депріндерїі ворвіріі, адекъ а дп-

същпърлор, че сжнт лпсоцїте кѣ кѣвїтеле шї фра-
зеле лїмвїї челеї лптревзїнциате де ел.

Depřnderеа ворвїрїї а знеї лїмвї есте орї це-
перарѣ, адекѣ комѣпѣ тѣтѣрор аѣторїлор, че скрї-
серѣ лп еа, орї специарѣ, адекѣ пропрїе сїнгзрїте-
лор класе де скрїїторї d. e. їсторїографїлор, поецї-
лор, пророчїлор, орї лпдївїдзарѣ, адекѣ лп чева
modїфїкатѣ дѣпѣ кѣлтѣра шї характерѣл аѣторѣлї,
прекѣт d. e. ла Паѣл, Петрѣ, Іоан ш. а. Афарѣ де
ачеаа фїекаре лїмвѣ аре ценїл съѣ, прїп кареле се
десклїпѣ еа де алтеле нѣ нѣтаї лптрѣ лпсѣтпѣрїле
челе пропрїї чї шї лп челе тропїче. D. e. Кѣвжптѣл
„а вате“ лптрѣ лпсѣтпареа метафорїкѣ се лптре-
взїнциазѣ лп лїмба ромѣнеаскѣ деспре „лѣтра-
тѣл кѣпїлор“ еарѣ лп лїмба ѣрманѣ (schlagen),
деспре „кѣптареа превїгїтоарелор“.

Штїїнциа депрїндерїї ворвїрїї нѣ се поате лп-
трѣдї нїчї прїп етїмологїе нїчї прїп аналогїе. Пен-
трѣ кѣ дїп лпсѣтпареа етїмологїкѣ нѣ пѣтем кѣ
вре о сїгзрїтате лпкеїа, каре лпсѣтпѣрї пропрїї саѣ
тропїче дѣпѣ плакѣл шї тревзїнциа са лп декѣрсѣл
тїмпѣлї ле лпсоцї пѣчїзнеа ла лпсѣтпареа чеа
етїмологїкѣ, шї аналогїеа лп лїмвїї аре аватерїле
сале. Дрепт ачеаа спре а лпцелеце пре зп аѣтор се
чере ка кондїчїзне неапѣратѣ, ка съ штїм депрїн-
дереа ворвїрїї а лїмвїї чеї лптревзїнциате де ел
атѣт чеа цеперарѣ, кѣт шї чеа пропрїе класеї
лїтератѣрїї, ла кареа се кѣвїне опѣл, кѣт шї чеа
лпдївїдзарѣ лѣшї пропрїе. Тоате челе лалте мїж-
лочїрї ермїнезтїче нѣ се пот аплїка, дакѣ депрїн-
дереа ворвїрїї нѣ есте кѣпоскѣтѣ.

§. 25.

Прівіреа ла етімологіе ші ла аналогіе есте де фолос спре лъмъріреа депріндеріі ворвіріі.

Din етімологіе ші аналогіе нъ се пот етърорі днесъмнъріле кзвінтелор, даръ се пот лъмърі.

Стъділ етімологіеі дескіде маі кіаръ прівіре дитрѣ днесъмнъріле кзвінтелор. Дн фіекаре лімбъ се афлъ мълціме де кзвінте, че дін алтеле се dedъсеръ саъ се компъсеръ, спре а форма позе копчепте саъ а модіфіка челе але кзвінтелор челор сімпле. Десфъкжнд кзвінтеле челе dedъсе ші компъсе дн елемінтеле лор, ші редъкжндѣ-ле ла копчептеле челе прімітіве, дъм адеце де зрме, кжм се продъсеръ днесъмнъріле челе позе саъ челе модіфікате.

Прін ачеаста се къштігъ мълтъ лъмінъ, спре а пърънде маі аджк днесъмнъріле кзвінтелор челор dedъсе саъ компъсе. Тотъші сжнт ші аватері пентрѣ къ знеорі вре о днесоціре а ідеілор дін тжмпларе саъ дін алте днпрежърърі фьптвіръ, къ знді саъ алтѣ кзвжнт компъсе саъ dedъсе і се даце о днесъмнаре, че п'аре комжн немікъ кж чеа прімітівъ. ші дін етімологіе нъ се поате кзпоаште.

Кзвінтеле челе сімпле каптъ ашндереа лъмінъ дін етімологіе, пентрѣ къ дншіржндѣ-се днесъмнъріле лор джпъ чеа етімологікъ, се кзпоаште кіпжл, кжм дін зна се пъскъ алта, ші се веде реферінца лор къръ о лалтъ. Прін че атжт се лъмъреск еле скімвішіѣ, кжт ші се пъстреазъ маі лесне ші маі дъръторіѣ дн меморіе, авжнд еле пжнт дн фіпт дитрѣ днесъмнареа чеа етімологікъ, дін кареа ісворіръ. Ла кзвінтеле челе сіноніме, че се пар а

лпсѣтна ачешѣ, адеце пѣмаї дп етімологіе се кѣпоаште дескліпіреа лпсѣтнѣрілор лор.

Спре а кѣпоаште лпсѣтнѣріле челе етімологіче саѣ тѣкар челе маї лптѣѣе, шервекс зрѣтѣоареле регѣле :

1. Лпсѣтнѣреа кѣвѣнтѣлѣї чеа опоматѣ-поетікѣ, че с'аѣ формат прпн імітареа сѣпетѣлѣї ал овіентѣлѣї челѣї лпсѣтнат, есте етімологікѣ; пентрѣ кѣ омѣл лп прѣнчіе лпсамнѣ овіентеле прпн імітареа сѣпетелор лор. D. e. ππ (рѣах) лпсѣтнѣазѣ „вѣнт“ ші „сѣфлет“. Лпсѣтнѣреа „вѣнт“ есте опоматѣ-поетікѣ дечі етімологікѣ.

2. Лпсѣтнѣреа кѣвѣнтѣлѣї, кареа вате лп сімѣріле челе дпн афарѣ есте маї 'напте, декѣт челе лалте; пентрѣ кѣ омѣл чел крѣд овсервеазѣ ші пѣшеште маї 'напте овіентеле челе дпн афарѣ. D. e. καλός лпсѣтнѣазѣ „фрѣмос“ ші „вѣн“. Лпсѣтнѣреа фрѣмос есте маї 'напте, пентрѣ кѣ, че есте фрѣмос, кѣпоаштем прпн сімѣріле челе дпн афарѣ.

3. Лпсѣтнѣреа чеа копкретѣ есте маї 'напте, декѣт чеа австрасѣ; пентрѣ кѣ омѣл дела кѣпоаштіпца челор копкрете трече ла челе австрасе. D. e. σπλάγχνα лпсѣтнѣазѣ „мѣрѣнтае“ (viscera) ші „лпндѣраре“ (misericordia). Лпсѣтнѣреа „мѣрѣнтае“ есте копкретѣ, дечі маї 'напте декѣт „лпндѣраре“, че есте копчепт австрас. Ачешѣ де пе зрѣтѣ лпсѣтнѣреа пѣрчесе дпн чеа маї 'напте, пентрѣ кѣ чеї векі шедпнца сімѣлѣї ізвпрії, ал лпндѣрѣрії ші ал сімпатіей о сокотіа а фі лп мѣрѣнтае.

Ла етімологіе есте а се лпсоці нп аналогіеа. Пе ачешѣ се стѣлпеск регѣлеле літвії, аватері дела еа сѣнт раре, ші фак есчепчізнї дела регѣле. Формѣлеле челе аналоаде, адекѣ челе асемене лпсамнѣ ачелешї модіфікѣрі де копчепте, ші дечі лѣ-

мѣрскъ adese лнсьмнѣрїле челе лнтѣнекате але кѣвїнтелор шї але фразелор. Дакъ лнсьмнпареа чеа афлатъ прїп етїмолογїе шї аналогїе рѣспѣнде џе-сѣтѣрїї шї матерїеї ворвеї шї скопѣлѣї ворвїторїѣ-лѣї, поате џнеорї лнденлїнї штїїнца депрїндерїї вор-вїрїї шї анѣме лн кѣвїнте шї фразе, че пѣмаї лн џнїкѣл лок ал скрїптѣрїї се чїтеск, даръ пѣ шї ла алџї авторї (ἀπαξ λεγόμενα). D. e. Кѣвѣнтѣл ἐπιούσιος се афлѣ сїнгѣрел пѣмаї лн рѣгѣчїѣнеа Domneаскѣ (Mat. 6, 11, Лук. 11, 3.) прекѣм: Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον. Лнсьмнпареа кѣвѣнтѣлѣї ἐπιούσιος пѣ есте кѣпоскѣтѣ, пентрѣ кѣ ел пѣ се афлѣ лнтрѣвѣїнцат ла вре џн скрїїторїѣ афаръ пѣ-маї лн рѣгѣчїѣнеа domneаскѣ. Дечї пѣ не рѣмѣне алта немїкѣ, декѣт а кѣѣта лнсьмнпареа лѣї дїп етїмолογїе шї аналогїе. Кѣвѣнтѣл ἐπιούσιος есте dedѣс дела ἐπὶ шї οὐσία. Сѣвстѣнтївѣл οὐσία формат дела εἶναι (а фї) дѣпѣ етїмолογїе лнсьмнпезѣ ѣїїнѣѣ. Ἐπι лн компѣнерї дѣпѣ аналогїе лнсьм-неазѣ чеаа, че се кѣвїне ла чеа. Ашеа ἐπιλήμιον лн-сампѣ че се кѣвїне ла тескѣїре, ἐπιτάφιον, че се кѣвїне спре лнтормѣнтаре. Дечї лнкїем дїп ана-логїеа формеї, кѣ ἄρτος ἐπιούσιος лнсампѣ пѣнеа (пѣ-третѣнтѣл), че се чере спре фїїнѣа, спре пѣстрареа вїеџїї. Дрепт кѣ дїп ἐπὶ лн регѣлѣ се леапѣдѣ iota (ι) лнаїнтеа сѣнѣнтелор, шї кѣвѣнтѣл деспре кареле есте аїче ворба, ар тревѣї сѣ сѣне: ἐπούσιος. Даръ сѣпт шї форме аналоаде, џнде дїп ἐπὶ лн компѣсе-тѣрї пѣ се леапѣдѣ iota, прекѣм d. e. ἐπιεικής, ἐπί-ορκος, ἐπούρος ш. а. Кѣвѣнтѣл ἐπιούσιος шї се паре а фї лѣат дїп лїмба понѣреапѣ чеа депрїнсѣ лнтре Еллїнїштї.

§. 26.

Деспре ісвоареле ши міжлоачеле, де а кьноаште деприндера ворвіріі.

Атжт формареа кьвінтелор кжт ши днсоціреа днсьмнпърілор кж еле дін оріціне фьсесе арвітаръ, даръ прін кожцеледереа фамиліеі ши апоіъ а попорълъї, че крескж дін еа, трежж дн деприндере стьторнікж. Ачеастъ деприндере а ворвіріі о пжтем шті пжтаї дела ачеї, карїі днтревзїндеазъ ачеа лїмвж ка лїмба са пжчізналж, саж карїі дела ачештіа о дн вьцарж.

Ла лїмбіле челе моарте дн лок де мартжріі чеї вії аї лїмбіі шервеск трьдхчерїле, ворвареле глоселе ши сколіле челе лжкрате де штіхторїі лїмбіі пе тїмпжл віецзїріі еї, ши челе, че дін еле пж се лжтжреск, се пот кьноаште дін ачеле локжрі але оапелор літераре, днтрж каре дін цесетжра ворвеї кіар се хотжреште днсьмнареа кьвінтелор. Спре ачеста се чере даръ о ажжпгьтоаре аджпжтжрж де кьрці дін тїмпжл віецзїріі лїмбіі, дн каре спресїхпїле челе днтжнекате саж дндюіоасе се афлж днтрж ашеа о цесетжрж, кжт днсьмнпъріле лор сь фїж кіаре ши фьрж пічі о дндоеалж. Дн асемене каз се афлж лїмба гречеаскж чеа веке, дела кареа, дешї есте еа моартж, авем пж пжтаї мжлціме де оапелїтераре, чї ши трьдхчерї, ворваре, глосе ши сколіі лжкрате дела штіхторїі ачелеї лїмбіі пе ачеле тїмпжрі, кжнд еа днжкж віецзїа.

Алте лїмбіі моарте сжнт лїпсіте де асемене ісвоаре сігьре, прекжт есте чеа еврееаскж. Рьштшїцелеле літераре дела ачестъ лїмвж сжнт пжціне ши пж кьпрїнд тоатъ авждіеа еї. Трьдхчерї, вор-

варе, глосе ши сколіи деспре еа скрісе ши тїмпєріле, кжнд ера еа ши кжн ши депріндере комєнъ, пѣ ажєнсеръ пѣнъ ла пої. Тотѣши ши дѣпъ че ешисе еа дїн ши тревицареа попєрїмїї, рѣмасе еа ла Іздеї ка лїмба лецілор ши а релїцієнїї, ши се кѣлтїва ши скоалеле лор. Предатїна сколаръ а Іздеїлор деспре лїмба еврееаскъ, трѣдѣчерїле ши сколіїле, че кѣрсеръ неміжлочїт дїн тестѣл оріцінарїѣ ал кѣрцілор в. т. пе ачеле тїмпєрїї, кжнд предатїна сколаръ ши кжн пѣ се тѣлѣрасе, сжнт їсвоаре, де а кѣпоаште депріндереа ворвїрїї а лїмвїї евреештїї. Неїїнд ачесте їсвоаре ажєнѣтоаре, спре а кѣштїга дїн еле депліна штїїнцъ а лїмвїї евреештїї, се їаѣ ши ажєторїѣ ши діалектеле челе аїнате (рѣдїте) кѣ лїмба еврееаскъ, парте спре а лїтѣрїї, парте спре а лѣтѣрїї, парте спре а дескоперї ши сѣтїмпєрїле кѣвїнтелор ши але фразелор евреештїї.

Мѣртѣрїїле деспре депріндереа ворвїрїї а жнеї лїмвїї тоарте се пѣтєск їсвореле еї, прежєт сжнт: предатїна сколаръ, трѣдѣчерїле челе векї, ворвареле, глоселе адекъ тѣлѣїреа кѣвїнтелор челор раре ши ши лїтѣнекате, ши сколіїле адекъ лѣтѣрїїле челор ши доїоасе але тестѣлїї, де сжнт ачесте тоате скрісе пе тїмпєрїле кжнд вїєцїа ши кжн лїмба ши тревицареа попєрѣлїї саж тѣкар ши скоале. Ла їсвоареле челе маї депѣртате але лїмвїї евреештїї се кѣвїн ши діалектеле челе аїнате кѣ еа.

Мїжлоачеле, де а ши вѣца о лїмвѣ тоартѣ, сжнт адѣнѣтѣрїле ресѣлтателор челор кѣштїгате дїн стѣдїл їсвоарелор лїмвїї, прежєт сжнт ворвареле ши прївїнца матерїалѣлїї лїмвїї ши граматїчеле ши прївїнца фортелор еї.

Лїтєтїпаре. Ши шїрареа пропрїєтѣцілор лїмвїї евреештїї се кѣвїне ла стѣдїл лїмвїлор сїмїтїче,

каре се пропън ка обіелте специаре але теологіей, еаръ лимба гречеаскъ чеа къратъ се пресъпъне азъиторілор теологіей ка къроскътъ дін стъдіеле цимъпасіале. Дрепт ачееа дн зрмътоареле не ва фі ворва пътаі деспре ісвоареле ші міжлоачеле штіінціі лимбілор вівліче. Деспре лимба гречеаскъ чеа вівлікъ се вор дншпа ші пропріетъділе челе прінціпаре, прін кареа еа се десклінъ де чеа къратъ гречеаскъ.

ТЪБЕТЪРА А ДОА.

Деспре ісвоареле ші міжлоачеле штіінціі а лимбіі евреешти.

§. 27.

Ънеде момінте дін історіеа сорціі а лимбіі евреешти.

Кърціле в. т. челе кърпрісе дн канонъл Евреілор*) сжнт скрісе ші есіетъ дн лимба еврееаскъ. Спре а кърпоаште маі кіар ші а жъдека маі сігър ісвоареле ші міжлоачеле штіінціі ачестей лимбі, де фолос есте, а лза дн прівіре зпеле момінте дін історіеа сорціі ей.

Оріцінеа ачестей лимбі заче дн таре днтънечіме. Кърткъ есте еа стръвеке, се кърпоаште дін сімплічітатеа ей, дін кінъл ей чел сімцзариѣ ал днфъцішъріі ші дін тоате семпеле характерістіче але лимбіі дін прънчіеа неамълзі оменеск. Даръ не ліпсеск

*) Чіпчі кърці але лзі Моісі, Ісус Наві, картеа жъдекъторілор ші Рът, патрѣ кърці але днпъраділор, доаъ кърці паралінбмене, Есдра ші Neemia, Есір, Ісаіе, Іереміеа днпрехънъ къ пльнцериале лзі, Езекііл, Даниіл, доіспрезече пророчі мічі, Іов, псалміі, піделе лзі Соломон еклісіастъл лзі Соломон ші кантареа кантърілор.

ісвоаре ажънѣгоаре ші лѣмпезі, спре а пѣте шті кѣ сігърѣтате, кѣнд ші ѣнде се формасе еа, пѣпѣ че devini еа ла ачеа треаптѣ, де а фі дѣтревѣнца-верѣ спре скріере де історісірї дѣтреці, де докѣ-мінте ш. а.

Din кѣрціле лѣї Моісі авем атѣта штіре, кѣ ачеастѣ лѣмба ера лѣмба стрѣвѣнілор аї Евреілор, че се траг дела Сім фііѣл чел маї mare ал лѣї Noe. Дечї ачеастѣ лѣмбѣ прекѣм челе, че сѣнт кѣ еа афінате (рѣдите) ка діалекте, сѣнт лѣмбї сімітіче саѣ пѣрчесе din лѣмба сімітікѣ чеа стрѣвеке, кареа дела рѣѣл Халіѣ пѣпѣ песте Tigride, ші дела ісвоаре-реле ачестѣї рѣѣ пѣпѣ ла Аравіеа пре лѣкѣіторїї Кападочіеї ші аї Понтѣлѣї, пре Ассіріенї, Арамеї, Фініченї, Евреї ші пре Аравї дѣї дѣпревѣна дѣтрѣн попор mare. Дешї ачесте попоаре ера де ачееашї віцѣ сімітікѣ; тотѣшї лѣмба лор чеа стрѣмошеаскѣ дѣтінѣндѣ-се ла атѣта депѣртіме, пѣ пѣтеа ла тоате ратѣреле пѣчїзнїї сімітіче рѣтѣлне немѣтатѣ, чї дѣпѣ феліѣрѣтатеа кѣлтѣрїї, кѣпоштїнцілор, есперїнцілор ші а дѣпрежѣрѣрілор дѣ декѣрѣл тімпѣлѣї пѣці трептішїѣ мѣтѣрї дѣ кѣвінте, дѣ дѣсѣмпѣрїле лор, ва шї дѣ дѣсашї ростїре.

Авраам стрѣмошѣл Евреілор din Mesopotamiea чеа Nordikѣ, ѣнде се ашезасерѣ Халдеїї, саѣ стрѣмѣтат ла Фінічееа (Ханаан), ші пентрѣ тречереа престе рѣѣл Еѣфратѣлѣї саѣ, кѣм ѣнїї воеск, а Iordanѣлѣї се пѣмі ел трекуторїѣ ירדן Евреѣ (Фол. 14. 13.). Ел афласе аїче о лѣмбѣ, кареа де алѣї се деосѣвіа атѣпчї поате чева пѣмаї ка діалект, че ші din ачееа се кѣпоаште, кѣ ел ші лѣкѣіторїї де аколо се дѣцелееа деплїн дѣ лѣмбіле сале. Че мѣтѣрї пѣці лѣмба лѣї Авраам прїп дѣрѣѣрїреа челеї а Хананеїлор адекѣ а Фініченїлор дѣ рѣстѣмпѣл пе-

тречеріи лѣи ші а зрмашілор лѣи дн Хапаан, нѣ пѣтем шті, афаръ де знеле пѣдїне днскрісѣрї кѣ-лесе дїн рѣїне, лїпсїндѣ не ісвоаре де а кѣноаште лїмѣа Фїніченїлор челор векї. Тотѣшї дїн пѣдїнеле рѣмѣшїде але лїмѣї лор дн днскрісѣрї де монѣ-мїнте се веде, кѣ еа фѣсесе маї кѣ ачееашї кѣ лїмѣа еврееаскѣ.*)

Лїмѣа Хапанейлор се паре не тїмпѣл лѣї Авраам а фї ажѣне о треаптѣ днсѣмпнатѣ де кѣлтѣрѣ, ка-реа атѣт днтре Хапанейї кѣт шї днтре Еврейї

*) Фїніченїї прїп колонїїле сале челе тѣлте ла дѣртѣрїле Афрїчеї чеї нордїче, ла челе але Европейї пѣлѣ ла Іспанїеа шї дн іск-леле тѣрїї мезїдѣране лѣдїрѣ лїмѣа са ашеа, кѣт са се фѣкѣ хпа дїн челе маї днтревїндате. Дарѣ еа дѣпѣ сѣрпареа Карта-дїнеї, че ера колонїе Фїнічеанѣ, се рѣспїнсе дн Афрїка шї дн Европа декѣтрѣ чеа лѣтїпѣ, шї дн Асіеа декѣтрѣ чеа гречеаскѣ дѣпѣ остїрїле лѣї Алесандрѣ чел маре Мачедонеанѣл. Ла арде-реа Картадїнеї монѣмїнтеле штіпїлор пѣнїче (фїнічене) се пе-мїчїрѣ чеа маї маре парте, шї кѣрїїле, че скѣпарѣ де фок, де кѣтрѣ днвїнгѣторїал Счїпїѣ Emїліанѣ се дѣрѣрїѣ фїлор лѣї Мїчїпеа рефелѣї Nѣмїдїеї, хїде се шї пїердѣрѣ кѣ тотѣл. Дешї дела Фїніченї іскѣсїнда скрїерїї се лѣдїсе ла алте попоаре; тотѣшї нѣ авем акѣм пїчї о скрїсоаре дела ії, афарѣ нѣмаї знеле пѣдїне днскрісѣрї, че саѣ дескоперїт не знеле рѣїне де монѣ-мїнте. Дн анѣл 1795 Richard Pocock фѣкѣ кѣноскѣте 33 де дн-скрісѣрї Фїнічене, че ле-аѣ афлат ел дн Чїдїзм дн іскѣла Кїпрѣ. Асешене днскрісѣрї де монѣмїнте се дескоперїрѣ дн Сїчїліеа шї дн Малта. Thomas d' Arcos дн рѣїнеле орашїлїлї Тѣгга дн Афрїка аѣ дескоперїт о рѣмѣшїдѣ де пїрамїдѣ кѣ о днскрісѣрѣ Фїнічеанѣ, че ста сѣл алта скрїсѣ кѣ некѣноскѣте лїтере. Монете шї пїетре сѣпате Фїнічене се афлѣ дн маре нѣшѣр адѣпате дн кавїнете. Спре а дечїфра рѣмѣшїделѣ скрїсорїї Фїнічене, днвѣ-дациї Енглезї шї Фрѣнчї кѣ маре шї днделѣпгате остенеалѣ шї кѣ неовосїт сїргѣвїдѣ адѣпарѣ хп алфавїт фїнічеан, а кѣрѣї трѣсѣрї аѣ шѣлѣт асешенаре кѣ чел сѣмѣрїтеан, шї кѣ чел векїѣ егїптенеск. Кѣ ажѣрїл ачестѣї алфавїт шѣлте днскрісѣрї Фїні-чене с'аѣ дечїфрат вїне. Ачестаста лѣкраре се днлеснї шѣлт прїп ачееа, кѣ лїмѣа фїнічеанѣ се аратѣ а фї маї кѣ кѣ тотѣл чеа еврееаскѣ. Тотѣшї лїтереле фїнічене челе пѣлѣ акѣм дескопе-рїте днкѣ нѣ сѣлпт ажѣпгѣтоаре, спре а дечїфра тоате днскрї-сѣрїле де не монѣмїнтеле фїнічене,

крештеа ашеа, кѣт љн кѣрѣле лѣи Моісі прекѣм љн пѣрѣле поетіче ашеа ші љн челе просаіче о vedem љнфлорітѣ ші маі деплінѣ, декѣт љн тоате челелалте кѣрѣи евреешті. Деші ачеаста есте а се аскріе таре парте деніѣлѣи ші кѣлтѣрїи лѣи Моісі; тотѣшї первеште спре доваѣт таре, кѣ лимба еврееаскѣ пе атѣнчї ажѣлсеесе векѣл чел де аѣр ал кѣлтѣрїи сале. Еа пе тїмпѣл жѣдекѣторїлор пѣлѣ дѣпѣ векѣл лѣи David се пѣстрасе љн флореа са, маі тѣрзиѣ пїерѣѣ еа кѣрѣѣенїеа са ашеа, кѣт акѣм љн скрісорїсе лѣи Ісаїе ші алѣи Аввакѣк, дешї љнкѣ стрѣлѣческ рaze але векѣлѣи челѣи де аѣр, тотѣшї о vedem молїнсїтѣ де кѣвїнте стрейне шї поѣе. Неконтенїтеле лѣпте пентрѣ лївертатеа шї неатѣр-пареа са, стрѣмторїрїле шї нефѣворїтоареле љн-прежѣрѣрї але Іѣдеїлор шї адеселе атїнѣрї кѣ попоаре стрейне фѣкѣрѣ лимба лор а репѣшї треп-тїшї, шї еа десфлорїсе акѣма љнаїнте де десѣ-рареа лор.

§. 28.

Контїнзаре.

Мотѣнтѣл, кѣнд љнчелѣ лимба еврееаскѣ а се пїерде, каде љн тїмпѣрїле десѣѣрѣрїи Іѣдеїлор љн Вавїлонїеа. Дешї ачештіа љнсоцїї љн чете трѣїа љн фелїѣрїте пѣрѣи але ачестеї љмпѣрѣїи, дешї авеа ії леїле сале, релїѣїзнеа са, ва шї жѣдекѣ-торїи сѣи, прекѣм се vede дїн картеа Естїр шї дїн історїеа Сѣсанїї; тотѣшї се депріндеа ії шї кѣ лимба халдаїкѣ чеа а љнвїнгѣторїлор сѣи, авѣнд кѣ ії атїн-ѣрї љн тоате зїлеле, шї фїнд престе ачееа лимба патрїей лор фоарте афїнатѣ (рѣдїтѣ) кѣ чеа хал-даїкѣ. Претѣтїндене дарѣ ера шї есте ла Іѣдеї

deprindere, unde vorbesc și doară să mai mearse limbă,
 că le amestecă una cu alta așea, că nici o limbă
 nu o vorbesc kьрат. Къ тоате ачесте ну ешсе ла
 Іздеі лимба еврееаскă къ тотъл din deprinderea ко-
 мунă, деши еа се молісе де халдеісте ашеа кят
 о пртеа иі дикъ а днцелесе, прекъм се кшоаште
 din ачееа, къ Ezekіил, Daniіл, Аввакк, Есдра, Nee-
 miea, Захаріеа, Аггеѣ, Малахіеа ши алкътѣиторіал
 кърцилор Паралипомене, скрінд пентрѣ Іздеі парте
 пе тінпѣл десцърѣріі парте дѣпѣ ачееа, днтревѣн-
 царѣ лимба еврееаскă, деши кьпринсѣл скрісорілор
 лор прівіа маі алес ла понѣрме. Сѣв domniea Пер-
 шілор Іздеіі тькар дн Палестіна днтревѣнца лимба
 еврееаскă, деши піердѣсе еа кърѣденіеа са чеа din
 'nainte ши кьпѣтасе акъм тінпѣл ши вѣпселеле лим-
 бѣі халдаіче.

Дѣпѣ вірѣнціле лѣі Алесандрѣ челѣі mare Маче-
 doneанѣл се мѣтарѣ тоате. Днвінгѣторіі лѣцірѣ пре-
 сте кѣчеріціі Асіені ши Египтені ну нѣмаі domniea
 са, чі ши deprinderіле, штіінціле ши лимба са. Іздеіі
 маі кѣ самѣ чеі трѣиторі днтре Гречі десвѣцарѣ
 лимба са ши се депрінсерѣ къ чеа а Domnitorілор
 сѣі. Ачеста принсе лок ла Іздеіі Алесандріні, Антио-
 хені ши ла ачії, каріі петречеа дн орашеле асіатікѣ-
 гречешті. Сірах скрісе дикъ еврееште, децї пресѣ-
 пѣсе чітіторі штіѣторі де ачееа лимбѣ, дарѣ непо-
 тѣл лѣі опѣл вѣпѣлѣ сѣѣ 'лаѣ трѣдѣс дн гречеаскă
 пентрѣ понѣреніі сѣі, че ѣтасе акъм лимба евре-
 еаскă. Din ачееаші каѣсѣ се пѣскѣ ши трѣдѣчереа
 гречеаскă Алесандріпѣ а кърцилор вѣвлічешті. Дн
 Палестіна се mare а фі пост дикъ днтревѣнцатѣ
 лимба еврееаскă. Дарѣ рестѣрпареа чеа mare, че аѣ
 пѣцїт-о статѣл політїк ши реліцізнарїѣ ал Іздеілор
 сѣв Антиохѣ Епїфаніе рецеле Сіріеі, аѣ префѣкѣт

мѣлте. Domniea чеа днделѣнгатъ а Сіріенілор престе Іздеї, ші апъсареа, че о пѣдиръ ачештіа, аѣ пѣс капѣт лімвїї евреешті. Еа, че ера акѣм стрікатъ дїн чеа халдееаскъ, днчет се аместека кѣ чеа сіріеаскъ, де кареа пѣдїн се діфіреа, ші ашеа се пѣскѣ зп діалект поѣ, че ера местекѣтѣрѣ дїн лімба еврееаскъ, халдаїкѣ ші сіріеаскъ. Рѣмѣшице де ест діалект се пѣстрарѣ дн евангелїї.

Ашеа днчетасе лімба еврееаскъ а фї лімвѣ віе, ші рѣмасе пѣмаї ка лімба лецілор ші а релїгізнії. Лецізиторїї ші Раввінії о стѣдіа дн скоалеле сале, спре а пѣте днцелече ші лѣмѣрї леціле, ші а днвѣца пре попор дїн кѣрціле челе сфїнте. Афарѣ де ачееа ересѣрїле Фарїсеїлор ші але Садрѣкеїлор дн-тре сіне се черта деспре догмеле сале, ші дїн сф. скріптѣрѣ кѣзта а скоате добезї пентрѣ днтѣрїреа теселор сале, ва знеорї тоатъ аргѣмѣнтареа се рѣзѣта не сінгѣрїтеле кѣвінте евреешті дїн кѣрціле лѣї Моїсі. Че есте довадѣ, кѣ ії авеа днкѣ штіїнца лімвїї евреешті. Дн сінагоаде тестѣл скріптѣрїї се чїтіа попорѣлѣї дн лімба еврееаскъ, ші апоѣз се тѣлкѣїа дн діалектѣл чел депрїне дн Палестїна. Днсѣшї Хрістос аѣ днвѣцат ші днтрѣ ачест кїп. (Лѣк. 4, 17—22.) Дѣпѣ штірїле, че ле авем дела скріїторїї Іздеїлор ера дн Іерѣсалїм таре мѣлцїме де скоале, днтрѣ каре се днвѣца скріптѣра дн лімба еврееаскъ.

§. 29.

Контїнзаре.

Дѣпѣ сѣрпареа Іерѣсалїмѣлѣї не ла анѣл 70 дѣпѣ Хрістос рѣмасерѣ днкѣ мѣлцїї днвѣцаци Раввінії прекопсїцїї дн лімба еврееаскъ, ші ії дн скѣрт тімп днфїїндарѣ дн Палестїна екоале, дн каре маї де

фрзпте ера акедемііле дін Іавна, Зиппора, Кесаріеа ші Тіверіада. Ачеаста де пе зрптъ се въззра де маї mare нзмър де азиторї пі де ливъцъторї пенѣміцї. Лнтре ачештіа пъпъ ла черїѣ кѣ лаѣде ера рѣдикат Ізда Хаккадоп (чел сфжпт) дін семеѣіеа лѣї Benjamin дін орамъл Сефора лп Галілеаа. Ачест Ізда пе ла анъл 150 дѣпъ Хрістос (дѣпъ сокотїнца зпора лнтре анъл 190—200) аѣ адънат предатїнеде Раввінілор челор векї лнтр'ъп оп ші 'лаѣ нѣміт мішна (δευτέρωσις) адекъ репеѣіреа леѣїї. Равві Іоханан капъл сїнагоацелор Палестїнеде пе ла анъл 230 дѣпъ Хрістос кѣлесе ашїшдереа челе, че Раввінії ливъцаръ гъратїк, ші ачестъ адъпътъръ о нѣмі Гемара, адекъ лътърїреа, лндеплїнеа. Лпбеле ачесте оапе, адекъ мішна ші Гемара се нѣмеск талмѣдъл Іерѣсалїмітеан, ші ера мїніт пентръ лнтревзїнцареа Іздеїлор челор дін Палестїна.

Лп пърціле Вавїлонълѣї, лп котро маї алес дела секълъл III. се ретръѣеа ливъцаѣїї Іздеїлор, ші лп-фїїнца скоале пентръ ливъцътърїле евреешті, с'аѣ адънат де кътръ Раввіні пе ла капътъл секълълѣї ал V. алтъ Гемаръ пентръ Іздеїї чеї трѣиторї афаръ де Палестїна. Ачестъ Гемаръ, че есте маї волѣ-міноасъ ші фоарте тѣлноасъ де авсърдітѣцї ші фавъле раввініче, лпсоѣїтъ кѣ Мішна а маї сѣе нѣмі-тълѣї Ізда Хаккадоп се нѣменге Талмѣдъл Вавї-лонїк.

Стѣдїл лїмвїї евреешті віеѣзіа лп академііле Палестїнеде ші Вавїлонене, се паре даръ, къ маї скъ-зъсе дѣпъ ешїреа талмѣдълѣї ла лѣміпъ. Мішна есте скрісъ лп маї къратъ лїмвъ еврееаскъ, декът маї тѣрзіїле оапе але Раввінілор. Акъм лп Гемара Іерѣсалїмітеанъ лїмва авате фоарте тѣлт дела къръѣенїеа челеї евреешті, ші есте местекътъръ дін чеа халдаїкъ

ші сиріеаскъ. Ап Гемара Вавілонеанъ се апропіе еа маї тхлт де чеа халдаікъ.

Къмкъ штіиңца лімвії евреешті ап ачеле векзрі лнкъ се пѣстра ап скоалеле Іздеілор, се поате кѣноаште дін таргѣмеле (парафраселе) халдаіче але лхі Онкелос, Іонатан, ші але лхі Псеѣдо-Іонатан, дін трѣдѣчеріле гречешті вібліче але лхі Акіла дін Понт, але лхі Теодоціон ші але лхі Сімахъ, дін трѣдѣчереа сиріеаскъ Фешіто, дін оапеле лхі Ефрем Сіръл, Оріџіне ші але лхі Іеронім.

Дѣпъ тімпзріле лхі Іеронім пѣпъ ла секълэл Х. авз штіиңца лімвії евреешті ашеа о соарте, кѣт пѣціп ліпсіа, де нѣ с'аѣ стѣне кѣ тотъл. Академііле Паластінене есіста лнкъ, даръ дѣпъ ешіреа талмѣдлхі Іерусалімнеан се окѣна Раввінії маї тхлт кѣ ачест талмѣд, ші дитреѣріле, че скотеа ії дін ачеле кѣрці, ле ера лор де маї маре кѣмпѣпъ, декѣт штіиңца скріпѣзрії ші а лімвії евреешті. Ачест гѣет стрікат се обсерѣазъ ап тоате скрісоріле Іздеешті дін ачел рѣстѣмп, прекѣт ап таргѣмеле халдаіче челе маї тѣрзії, ші анѣте ап чел Іерусалімітеан, ап чел алхі Іосіф челхі орѣ, ап чел деспре кѣрціле параліпомене, ап чел деспре агіографе ші ап чел деспре картеа Естір. Ап ачесте оане нѣ се афлъ акѣрѣцімеа ла хотѣрѣреа днсеѣмпѣрілор але кѣвінтелор скріпѣзрії, чі еле сѣнт пліне де фавѣле ші днѣѣѣтѣзрі авсѣрде раѣвініче, ші днсапш лімѣа лор чеа халдаікъ есте кѣ тотъл стрікатъ.

Ап ачел рѣстѣмп еші ла лѣміпъ зп оп, кареле аратъ, ап че перікѣл маре се афла штіиңца лімвії евреешті, де а се стѣнѣе кѣ тотъл, ші пріп кареле оп еа лнкъ ла тімш кѣѣеніт с'аѣ пѣстрат ѡа ші с'аѣ рѣдікат. Ачест оп есте Мазора ші дѣпъ спѣса Раввінілор се днченз ел а се алкѣтсі ап секълэл ал V.,

ші се аскріе Равнілор дін Тіверіада. Скопъл ачествѣ оп дѣлѣ штїрїле, че ле авем дела дѣлвѣдѣторїї Іздеїлор, ера де а пѣстра кѣрат тестъл евреек ал бївліеї, че се пѣрѣсеісе фоарте. Асемене тревѣнцъ аѣ мїшкат пре Равнінї дін Тіверіада пе ла секъл VII, де а аѣла пѣнте вокале шї семне деспѣрѣїтїве, спре а дѣлеснї ростїреа шї деспѣрѣїреа кѣвїнтелор евреештї, че се даце мѣлт зїтѣрїї дін каѣса пештїнцѣї чеї крескѣтоаре а векълѣї челѣїа.

§. 30.

Контїнгаре.

Нѣвѣлїрїле Аравїлор Мѣхamedенї дн секъл VII. шї зра лор дн контра штїнцїлор адѣсерѣ ла кѣдере маре академіїле Іздеїлор атѣт дн Палестїна кѣт шї дн пѣрѣїле Вавїлонїеї. Мѣлцї дін дѣлвѣдѣцїї Іздеї фѣдїрѣ ла Еѣропа, ѣнде се сїргѣїа иї днпре аї сѣї а днпої саѣ а пѣстра мѣкар дн чева штїнцїле Іздеештї. Дарѣ ачел вїфор рѣстѣрпѣторїѣ де тоате пѣнцїнѣ лѣнг тїмп, пентрѣ кѣ дншїшї Аравїї кѣпѣтарѣ плѣчере кѣтрѣ штїнцѣ, кѣлтїварѣ лїмба са шї, стѣторїнд пентрѣ еа о граматїкѣ, о фѣкѣрѣ лїмѣв лїтерарѣ. Ачѣаста авѣ днрѣѣрїре фоарте фолосїтоаре кѣтрѣ лїмба еврееаскѣ. Дѣлвѣдѣцїї Іздеїлор чеї трѣїторїї сѣв domnїеа Аравїлор дѣлвѣдарѣ дн скѣрт лїмба аравїкѣ, кѣпоскѣрѣ реферїнцѣ еї кѣтрѣ чеа еврееаскѣ, шї ашеа девїнїрѣ ла кѣпосштїнцѣа мѣлтор днсѣтнїтѣрїї шїерѣѣте але кѣвїнтелор евреештї, ва шї дѣлпѣ граматїка чеа аревїкѣ стѣторїрѣ о граматїкѣ маї амѣсзратѣ лїмѣїї евреештї декѣт челе, че пѣлпѣ атѣнчїї ле авѣрѣ дн скоалеле сале. Днпре дѣлвѣдѣцїї Іздеїлор се фѣкѣ маї вестїт Раввї Саадїас Гаон дн

секълал ал X., кареле тръдъсе пептатехъла ші пре Ісаіе дп лімба аравікъ, ші алкътзі знеле скрісорі граматікале, д'інтре карі челе де не зрмъ нъ ажънсеръ пъпъ ла пої. Дін ачест ръстѣмп крештеа стързінца Іздеілор, де а спорі штіинца граматічеї евреешті.

Прін пъвъліріле ші вървърііле Търчілор се пемічиръ маї къ къ тотел академііле Іздеілор челе Палестінене ші Вавілонене. Даръ Іздеї се трасеръ mare парте ла Егіпет ші ла Африка водікъ, знде сѣв домпіторії Сараченї чеї дпвъцаці афларъ маї мълтъ сігърітате. Де аіче маї тързіз трекаръ мълці ла Іспаніеа ші апоїз ла Франціеа ші Італіеа, знде мълт маї 'напнте се а дъпостіръ мълціме де Іздеї, карії акъм дела секълал ал оптеле авеа скоале пептръ штіинціле сале, прекъм ла Кордова, Toledo, Севілла, Сарагосса ш. а.

Дп секълал ал XI. ші ал XII. авеа Іздеїї ші дп Франціеа Раввіні фоарте дпвъцаці. Іздеїї чеї дпвъцаці кълтїва маї алес граматіка еврееаскъ ші се фолосіа де лімба аравікъ, кареа о штіеа віне, спре а дескопері ші а лъмърі дпсѣтмпъріле къвінтелор евреешті. Дп ачел ръстѣмп се алкътзіръ ші знеле ворваре (лексікоане) евреешті ші тълкзірі вівлічешті.

Дп секълал ал XIII., XIV. ші XV. контінзаръ Іздеїї дп скоалеле сале стърділ штіинцілор сале къ зрмаре порочітъ, авънд ії дела Раввінъл сѣз чел преа дпвъцат Моісі Бен Маїмон саѣ Маїмонідіе фоарте фрѣмоасе ші въне мълнѣдъчерї. Дп ачел ръстѣмп се дпвъца къ мълт спорїз маї алес штіинца лімбії евреешті, ші се іскаръ фоарте дпвъцаці Раввіні, карії да ла лъмїпъ феліхріте скрісорі граматікале ші тълкзірі але кърцілор в. т.

§. 31.

Капъг.

Дела секъла XIII. днченъ штиица лимвій евреешті трептішъ а принде рѣдѣчинъ ши а днфлорі ши днтре крештиніи весерічій апъсене. Спре ачееа дѣдъ окъзизне патіма, че се пѣккъ днтре крештиніи ши Іздеі, де а фаче проселіцї. Крештиніи знеорї ши кѣ сілнічїе кѣзта а траде ла релігізнеа са пре Іздеі, ши се тѣшпа, кѣ Іздеі де кѣпѣчитате вѣнъ ши днзѣстрацї кѣ штиицї тречеа ла релігізнеа крештиніеаскъ дїн днкредїицаре свѣіентївъ. Іздеіі дн тот кїпъл кѣзта а стѣвълї апостасїеа дела релігізнеа са, скрісеръ ши кѣрцї дн контра крештинїсмаѣї ши, знде пѣтеа, Раввініи лор штеа а днтревѣица мїжлочїрї, де атраде пре зніи дїн крештинїи дн партеа са. Ла ачесте днпрежърѣрї Іздеіі чеї крештинацї пѣ пѣтъръ немїкъ съ факъ маї вїне спре а са комѣндаре, декът а се фолосї де штиица са а лимвій евреешті, спре апърареа крештинѣтѣцїи ши спре оборъреа днвѣцѣтѣрїлор але Іздеїлор атѣт прїн дїспѣте пѣвлїче кѣт ши прїн скрісорї полемїче.

Мѣлцї дїн Іздеїі чеї крештинацї се фѣкъръ преоцї маї алес днсѣ Домїніканї. Аїче лї се дескїсе лор кѣмп лат, де а фолосї штиициле сале ши а ле днтпъртѣши ши алтора, деоаръ че ла зніверсітѣцїле челе поѣ днфїицате се пропънеа штиициле челе теолодїче де кѣтръ кѣлѣгѣрї, днтре карїи се афла Іздеі крештинацї. Іздеїі чеї днвѣцацї че се фѣкъръ крештинїи прїн дїспѣтеле сале челе пѣвлїче кѣ Раввініи днвѣцацї ши прїн скрісорїле сале челе полемїче адѣсеръ ачел фолос, кѣ се днченъ а кѣзноаште тревѣица штиицїи а лимвілор рѣсѣрїтене. Дрент ачееа ѣене-

ралъ Dominikanilor и капитъла генерариѣ ла Toledo и анъ 1250 орѣндѣи, ка чеї съпъши лѣи съ се сиргъеаскъ и стѣдѣл лимвій евреешти ии аравиче, ии реѣи Arragoniей ии аї Кастиліей (и Испаніеа) стѣторѣрѣ дарѣри пентрѣ ачїи, карїи вор есчела и стѣдѣл ачела. Кончилиъ din Bien (Vienne) и Галиеа и анъ 1311 итинсе ачела орѣндѣире ла тоате орѣдинеле кълъгърешти ии ла тоате зніверситѣциле.

Ачесте тоате орѣндѣирѣи din каѣса липсеї де кърѣи п'ар фї спорит мѣлт стѣдѣл лимвій евреешти, де пѣ с'ар фї афлат и секъла ал XV. іскъсїнца типографїей. Антъѣх Іздеїи и Италиеа апоѣх Крештинїи и фелїзрїте църїи и фїицарѣ типографїи евреешти, ии да ла лѣминѣ атѣт вїблиеа чеа еврееаскъ, кѣт ии скрісорїи раввиниче.

Реформѣчиънеа чеа пѣскѣтъ ии весерїка апѣсеапѣ спорї фїицелник стѣдѣл лимвілор рѣсѣрїтене; фїицд къ Протестанциї ии чертеле сале къ весерїка лѣтинѣ провока ла тестѣл ориѣинал ал скріпѣрїи. Деѣи спре а ле рѣспѣнде къ темейтате ии къ ачееаши шѣицитате, стѣдѣл лимвій евреешти се фѣкъ неапѣрат де невое пентрѣ апѣрѣторїи сїстемеї ии догматичей весеричей лѣтине.

Стѣдѣл лимвілор рѣсѣрїтене, кълѣтивѣндѣсе ии тре крештинїи весеричїи анѣсене ии а Протестанцилор, деѣи ла маї маре деплинѣтате, ла Іздеїи дарѣ рѣмасе не ачела треапѣтѣ, не кареа се афла ииапѣте де триї секъле. Деши зніи din лѣвѣцацїи Іздеїлор маї алес ии Германїеа, преѣм фїлософѣл Mendelson, David Friedlander, едїторїи газетеї лѣнаре евреешти чеї еште ии Берлин ии апоѣх ии Кенїгеверг ии алѣи се сирѣирѣ, де а рѣдїка ии тре попѣренїи съї стѣдѣл лимвій евреешти, ии а'л иилесни прин метоаде поѣе; тотѣши скрісорїеле лор афларѣ маре неплѣчере

ші аспрѣ атърѣчѣне ва дн парте ші афѣрісеніе ла чеї лалці Раввіні; пентрѣ къ еле ера алкѣтѣите дн лімба еврееаскъ чеа кѣратѣ ші пѣ дн чеа стрікатѣ раввінікъ, ші пентрѣ къ ла трѣдѣчереа зпор локѣрї вївлічешті се фѣкъ дн еле днтревзїнцаре де ресл- тателе стѣдіелор але тѣлкѣиторїлор крештіні.

§. 32.

Десре гревѣдіе, ісвоареле ші шїклоачеле дн ценере, спре а кѣноаште депрїндереа ворвїрї а лімвї евреешті.

Дела лімба еврееаскъ рѣмасе пѣмаї адѣпѣтѣра чеа шїкъ а кѣрцілор в. т. дїн канонѣл Евреїлор, каре deavia кѣпрїнд доаѣ трїере дїн авѣціеа днтре- ції лімвї. Мѣлте кѣвїнте, фразе ші днсѣмпѣрї се пїердѣрѣ къ тотѣл. Дїн тїмпѣл, кѣнд ера еа днкѣ віе, пѣ авем нїчі о трѣдѣчере, нїчі зп ворварїѣ, нїчі сколії, дїн каре ам пѣте-о къ сігѣрїтате днвѣца. Трѣдѣчереа Алесандрїнѣ чеа маї веке а кѣрцілор в. т. се фѣкъ пе тїмпѣл, кѣнд лімба еврееаскъ ера акѣм ешїтѣ дїн днтревзїнцаре комѣнѣ ші се днвѣца днкѣ пѣмаї дн скоале. Штїнцѣ ачестеї лімвї чеа пѣстратѣ дн скоалеле Іздеїлор дн кѣрцереа тїмпѣ- лѣї тот скѣдеа, ші ашеа апоїѣ се тѣлѣѣрасе, кѣт днвѣцѣторїї Іздеїлор пѣ се маї знїа десре днсѣм- пѣрїле кѣвїнтелор евреешті, ші дн атѣта пештїнцѣ. казѣсе, кѣт вѣспїа ші фѣрфѣліа къ кѣвїнтеле евреешті

Крештінії, дн секѣлѣл ал XIV. днвѣцѣнд дела Іздеї лімба еврееаскъ, зрмарѣ лор ші прїн трїї се- кѣле пѣ авѣрѣ дескредере кѣтрѣ дѣлншїї. Токма дн секѣлѣл ал XVII. се кѣноскѣ несїгѣрїтатеа штїнцїї лімвїї евреешті чеї кѣпѣтате дела Іздеї. Днвѣца- ції апѣкарѣ фелїзрїте дрѣмѣрї, че ле цїнеа маї сігѣре декѣт тѣртѣрїле Раввінлор, спре а лѣмѣрї

лімба еврееаскъ. Ъніі стѣторірѣ конченге цепенаре але кѣвѣтелор евреештї, шї *din* еле едѣчеа сїгѣрїтеле *днсмнпърї*; алції *din* *днсмнпърї*ле літерелор, че ле прївіа ка іерогліфе, тѣлкѣіа кѣвѣтеле; алції прїп стрѣпѣпереа літерїлор кѣзта а скоате *днсмнпърї*ле кѣвѣтелор; алції, прївїнд лімба еврееаскъ ка маїка тѣтѣрор лімвїлор, кѣзта рѣдѣчїніле шї *днсмнпърї*ле кѣвѣтелор евреештї *дн* тоате лімвїле, че ле ера кѣпоскѣте. Ачесте шї асемене черкѣрї пестѣторнїче шї зѣдарнїче адѣсерѣ *дн* секѣлѣ XVII. пре тѣлці *днвѣцаці* ла пѣрере, кѣ штіїнца лімвїї евреештї кѣ сїгѣрїтате пѣ се поате довѣнді. *Din* ачестѣ каѣсѣ ренѣмїтѣл Ісаак Фосс (*de orac. Sibell. c. 14. et 15. contra Simonium pag. 39.*) кѣ тот адїнсѣл стѣрѣіа, ка трѣдѣчереа Алесандрїпѣ, че есте чеа маї веке а кѣрцілор в. т. сѣ се *дн*тревѣїнцезе ка ѣпїкѣл тест аѣтентїк ал ачестор кѣрці

дн секѣлѣ ал XVIII. вїпїрѣ *днвѣцаці*їла ідеа прїп діалектеле челе афїнате (рѣдїте) кѣ лімба еврееаскъ а дескоперї *днсмнпърї*ле кѣвѣтелор евреештї, шї челе де аїзреа кѣпоскѣте а ле *дн*тѣрї шї а ле лѣмѣрї.

Дешї маї сѣлнт грестѣціле, де а кѣштїга штіїнцѣ сїгѣрѣ а лімвїї евреештї; тотѣшї сѣлнт ісвоаре шї мїжлоаче, де а о пѣте довѣнді.

Ісвоареле штіїнції лімвїї евреештї сѣлнт орї маї апроапе орї маї депѣртате. Ісвоареле челе маї апроапе сѣлнт ісвоареле domestiche, адекѣ штірїле, че ле авем деспре *днсмнпърї*ле кѣвѣтелор евреештї дела штіїсторїї ачестеї лімвїї, прекум сѣлнт: *Predatına* сколарѣ а Іздеїлор, трѣдѣчереїле челе веки кѣрсе неміжлочїт *din* тестѣл еврееск, шї сколіїле, адекѣ лѣмѣрїрїле тестѣлїї еврееск дела скріїторїї веки штіїсторїї де лімба еврееаскъ. Ісвоареле челе маї депѣртате сѣлнт діалектеле челе афїнате кѣ лімба еврееаскъ.

Міжлоачеле, де а днвѣца лімба еврееаскъ сѣнт ворвареле ші граматиціле евреештї, че сѣнт адзпѣтѣрї але ресѣлтателор челор кѣштїгате дїн стѣділ ісвоарелор але штїиції лімбїї евреештї.

§. 33.

Деспре предатїна сколарѣ а Іздеїлор.

Предатїна сколарѣ а Іздеїлор деспре лімба еврееаскъ дн фоарте тѣлте саѣ тѣлвѣрат прїп рѣстѣмпѣл де атѣте секѣле шї се фѣкѣ несїгѣрѣ дн прївїпца тѣлтор днсѣмпѣрї але кѣвїнтелор шї фразелор евреештї. Пентрѣ къ Раввїнїї фоарте адеце нѣ прїп мїжлоаче філолодїче, чї прїп гѣчїрї, кївѣрї шї днкіерї софіетїче стѣторїа фелїхрїтеле днсѣмпѣрї але кѣвїнтелор евреештї шї ла челе векї адѣѣдеа позе. Тотѣшї ачеастѣ предатїнѣ нѣ есте а се пѣрѣсі къ тотѣл, авѣнд еа дн тѣлте преѣл сѣѣ. Дїн еа къ тѣлтѣ сїгѣрїгате днвѣцѣт днсѣмпѣрїле челе ordїнаре шї адеце депрїнсе але кѣвїнтелор евреештї, прекѣт шї тѣлте фоарте потревїте регѣле граматикале шї сїптактїче.

Че се атїпде де ростїреа кѣвїнтелор евреештї шї анѣме де пѣнтеле вокале, маре несїгѣрїгате есте дн предатїна сколарѣ. Кѣ алте вокале се афлѣ скрїсе нѣмеле пропрїї дн трѣдѣчереа Александрїнѣ апроаце трїї сѣте де анї днпїнте де Хрїстос, къ алтеле ла Іронїм, че днвѣцѣсе дела Раввїнїї лімба еврееаскъ дн секѣлѣл ал IV., шї ал мїнтреле с'аѣ пѣнтат тестѣл мазоретїк дн секѣлѣл ал VII, ва днтре Раввїнїї чеї Палестїненї шї Вавїлоненї ера тѣлтѣ десклїпїре шї чсартѣ деспре пѣнтеле вокале. Дечї адевѣрата ростїре а кѣвїнтелор евреештї се зїтѣ

prin lăncimea timpului. Autorii trǎdǎcherii Alexandrine mai aproape fiind de timpul vieții lui evreii, și mai îndreptățați și mai curățați fiind aचेастъ limbă și scoalеле Іудеilor și векъл зрзиріи ачелей трǎдǎчері, петъръ фъръ иудеалъ mai bine știтi кiмъл ростіріи кѣвiнтелор евреештi, дежт Раввиніи чеі трыторіи mai тѣрзищ кѣ шепте сащ зече секъле адекъ не тiмъл лѣі Іeronim сащ и векъл зрзиріи Mazorei.

§. 34.

Прецил трǎдǎчеріlor ла афлареа ипсѣтпѣріlor але кѣвiнтелор тестълѣі oriċinar.

Трǎдǎчеріле кѣрцилор в. т. каре кѣрсеръ немижлочит дiн тестъл oriċinar, пот шервi ка мижлоаче, де а афла ипсѣтпѣріле кѣвiнтелор евреештi. Еле кѣ прiвiре ла векъл, кѣнд вiецъі трǎдǎкѣторіѣл, ла цара, ѣнде петрекъ ел, ии ла лимба ии ипсѣшеа трǎдǎчеріи ащ феліхрит прецищ ла ипдрегвiнцареа спре скопъл поменит, ии аѣте

1. Кѣ кѣт mai aproape ера авторъл трǎдǎчеріи де векъл, кѣнд ипчепъ а ипчета лимба евреескъ, а фi лимбъ вiе, кѣ атѣт mai ипдрегвiнцаверъ есте трǎдǎчереа лѣі спре а кѣпоаште ипсѣтпѣріле кѣвiнтелор евреештi. Пентрѣ кѣ лимба не се стѣнѣ репеде ка о лѣминъ, чи деші ипчеатъ ла попор а фi комѣн депрiнсъ; тотъи се пѣстреазъ ла чеі ипвѣцацi ип скоалеле лор. Че прiнсе лок mai алес ла лимба евреескъ, кареа ла Іудеі рѣтасе ка лимба ип требиле реліѣзни ии але лецилор. Кѣрциле лѣі Моисі ии а пророчилор ип сiнагоаѣеле Палестінеі се чiтiа немай ип лимба евреескъ ии се лѣтѣрiа попѣрiми ип диалектъл чел депрiне ла еа; ипвѣцацi

din testăл евреек дитѣria dogмеле ші леѣле морале ші черемониаре, ші жѣдекѣторіи кѣрма дѣпѣ ашезѣмнтеле лѣи Моісі. Дечі ажѣпгѣтоаре ле ера лор дндемѣтрѣ, ба ші неапѣрате тревѣинѣи, де а се окѣпа кѣ дѣвѣцареа лѣмвѣи евреепѣи.

Ачеастѣ предатѣнѣ сколарѣ, прѣн кареа се пѣстра штіпѣца лѣмвѣи евреепѣи дн кѣрѣереа тѣмпѣлѣи ші прѣн трѣста соарте, че аѣ пѣѣит-о статѣл полѣтѣк ші релѣіѣзнар ал Іхдеилор, аѣ тревѣит дн мѣлте сѣ се днтѣнече, дн мѣлте сѣ се десклѣне дела кѣрѣценіеа са ші сѣ прѣітеаскѣ дела нештіпѣца дѣвѣцѣторілор тѣлкѣрѣи фалсе. Дрепт ачеаа трѣдѣкѣторіѣл дн тѣмпѣлѣи маѣ тѣрѣзѣи пѣ пѣтѣ абе ісвоаре де ажѣне лѣмпѣде, спре а шті дн сѣмѣпѣрѣле кѣвѣнтелор ші але фразелор евреепѣи. Дечі дарѣ кѣ кѣт маѣ депѣртатѣ есте трѣдѣчереа дела тѣмпѣл вѣедѣрѣіи лѣмвѣи евреепѣи, кѣ атѣт маѣ пѣѣин есте еа днтревѣинѣцаверѣ спре лѣмѣрѣереа тестѣлѣи орѣіѣнарѣл ал кѣрѣілор в. т.

2. Кѣ кѣт маѣ апроапе петрекѣ аѣторѣл трѣдѣчерѣи де ѣара, днтрѣ кареа се ворѣісе лѣмба тестѣлѣи орѣіѣнарѣл, кѣ атѣта маѣ лесне пѣтѣ ел доѣвѣндѣи лѣмѣрѣрѣи деспре ачеа лѣмѣлѣ, деші са не тѣмпѣл лѣи пѣ маѣ ера днтрѣ днтревѣинѣцаре комѣнѣл. Пентрѣ кѣ рѣмѣшѣіѣеле де еа се пот маѣ мѣлте апѣтепта дн ѣара, ѣнде еа одініоарѣ дн флорісе, декѣт дн депѣртѣмѣи марѣ, ші дн ашеа о ѣарѣ маѣ посѣвер есте, а кѣпоаште ші а деосѣвѣи челе, че поате о тѣлкѣрѣе арѣітарѣрѣ саѣ о предатѣнѣ фалсѣ ле адаѣсе, декѣт дн ѣтрѣ депѣртате.

3. Кѣ кѣт маѣ апроапе афѣнатѣ есте лѣмба трѣдѣчерѣи кѣ чеа а орѣіѣналѣлѣи, кѣ атѣт маѣ днтревѣинѣцаверѣ есте трѣдѣчереа спре лѣмѣрѣереа тестѣлѣи орѣіѣнал. Пентрѣ кѣ трѣдѣкѣторіѣл, конферѣнд

квѣнтеле челе дитѣнекате але лимвѣи тестѣлѣи ори-
динариѣ кѣ челе але лимвѣи сале чеѣ афинате еѣ, пѣтѣ
маѣ лесне дескоперѣ днѣстнпѣриле лор. Дечѣ маѣ
маре есте провѣверитатеа, кѣ ел пѣтрѣнсе днѣцеле-
сѣл оридиналѣлѣи.

Дарѣ де алтѣ парте се поате иска препѣсѣл, де
нѣ кѣтѣва трѣдѣкѣторѣл ла ачеаста конферѣре ичѣ
шѣ коле аѣ дат квѣнтелор тестѣлѣи оридинариѣ днѣ-
стнпѣрѣ, че сѣнт пропрѣи лимвѣи лѣи нѣ днѣстѣ шѣ чеѣ
а оридиналѣлѣи. Дрент ачеа ла днтревѣинѣдареа трѣ-
дѣчерѣи спре лѣтѣрѣеа лимвѣи оридиналѣлѣи се чере
мѣлтѣ лѣаре а минте шѣ естѣминаре стрѣнѣстѣ прип
алте миѣлоаче ерминѣстѣче.

4. Днѣстѣшеа чеа дѣн лѣстнтрѣ а трѣдѣчерѣи шѣ
реферѣнѣа еѣ кѣтрѣ оридинал о фаче маѣ мѣлт сѣѣ
маѣ пѣдѣн днтревѣинѣдаверѣ спре лѣтѣрѣеа тестѣлѣи
оридинариѣ.

Шпеле трѣдѣчерѣи днѣстѣшеа матерѣеа оридиналѣ-
лѣи днѣ спѣритѣл аѣторѣлѣи шѣ пѣстреазѣ шѣрѣл идеѣ-
лор але опѣлѣи челѣи трѣдѣс; че се атинѣе дарѣ де
форма квѣвѣнтѣрѣи, пѣшеск маѣ лѣвер, нѣ се дѣн
стрѣнѣ де квѣнтеле оридиналѣлѣи чѣ, дѣпѣ кѣтѣ чере
дѣнѣл лимвѣи трѣдѣчерѣи, ле стрѣмѣтѣ дѣн шѣрѣл
сѣѣ, ичѣ шѣ коле ле скѣмѣ кѣ алтеле, орѣ шѣ ле
ласѣ афарѣ, ле леагѣ днѣ алт кѣп шѣ ле дѣ алтѣ
дѣсетѣрѣ шѣ дѣресѣтѣрѣ. Трѣдѣчерѣи де ест фелѣѣ
се зѣк лѣвере шѣ аѣ преѣ естетѣк дарѣ нѣ критѣк шѣ
есѣитѣк. Тотѣшѣ аѣ еле фолосѣл сѣѣ ла лѣтѣрѣеа
тестѣлѣи оридинариѣ, маѣ алес днѣ препѣсечѣиѣле шѣ
конѣтрѣитѣрѣле челе дитѣнекате ва шѣ днѣ спресѣиѣле
челе характерѣстѣче але оридиналѣлѣи, кѣре ни чѣ днѣ
трѣдѣчереа лѣверѣ нѣ се пот пѣрѣсѣ.

Днѣ алте трѣдѣчерѣи нѣ ашеа спѣритѣл шѣ днѣ-
целесѣл кѣт маѣ вѣртос форма оридиналѣлѣи се днѣ-

Фъцїшеазъ ꙗн сїнгърїтеле кзвїнте, ꙗн ꙗншїрѣтѣрїле шї констрѣтѣрїле лор ꙗнтрѣ пропѣсечїзнї шї ꙗн тоате дересетѣрїле, дешї еле нѣ се знеск кѣ ценїл лїмвї трѣдѣчерїї. Трѣдѣчерї де ест фелїѣ аѣ прец пентрѣ критїка тестѣлѣї, шї сѣнт де маре фолос ла афлареа ꙗнсѣмпѣрїлор але кзвїнтелор тестѣлѣї орїцїнарїѣ; пентрѣ кѣ эле се цїн стрѣне де кзвїнтеле аѣторѣлѣї, шї фїекаре кзвѣнт ал орїцїналѣлѣї ꙗл скїмвѣ кѣ чел рѣспѣнзѣторїѣ ал трѣдѣчерїї ꙗн ачелешї десетѣрѣ шї ꙗншїрѣтѣрѣ.

ꙗнсѣмпѣрїе. Трѣдѣчерїле челе кѣрсе нѣ немїжлочїт дїн тестѣл орїцїнар чї дїн алтѣ трѣдѣчере нѣ сѣнт ꙗнтрѣвѣнцѣавере спре лѣмѣрїреа лїмвїї шї а тестѣлѣї орїцїнарїѣ, чї пот шервї нѣмаї спре критїка трѣдѣчерїї, дїн кареа кѣрсерѣ эле.

§. 35.

Деспре трѣдѣчерїле челе кѣрсе немїжлочїт дїн тестѣл евреек ал бївлїей шї деспре прецѣл лор.

Авем трѣдѣчерїї вївлїчештї кѣрсе дїн тестѣл евреек, каре парте се фѣкѣрѣ ꙗн тїмпѣрїле нѣ преа депѣртате дела ачеле, ꙗн каре лїмва еврееаскѣ фѣсесе ꙗн депїндереа попорѣлѣї, парте компѣсе де аѣторї, чѣ трѣїрѣ апроале де цара, ꙗн каре се скрїсерѣ кѣрцїле вївлїчештї, парте алкѣтѣїте ꙗн дїалекте афїнате (рѣдїте) кѣ лїмва еврееаскѣ. Дїн ачесте трѣдѣчерї*) спре лѣмѣрїреа ачестей лїмвїї сѣнт зрѣтѣтоареле маї ꙗнтрѣвѣнцѣавере:

I. Трѣдѣчереа чеа гречееаскѣ Алесандрїнтѣ нѣмїтѣ шї чеа ачелор шептезечї. Еа есте чеа маї веке дїн-

*) ꙗншїрареа їсторїей а трѣдѣчерїлор вївлїчештї нѣ се кзвїне ла кзпрїнесл ермїнесѣїчей чї ла чел ал ꙗнтрѣдѣчерїї целерале ꙗн кѣрцїле в. шї п. т.

тре тоате трѣдѣчеріле вѣвлічешті, компѣсѣ фінд чеа маї mare парте ка ла тріи ші ꙗн ѡтеле пѣрці ка ла доае секѣле ꙗнаинте де Хрістос, деѣ не ачеле тімѣрї, кѣнд лімба еврееаскъ нѣ преа де мѣлт ешце дін депріндерае комѣнѣ, ші кѣнд еа се ꙗн-тревѣица ші се кѣлтіва мѣлт ꙗн скоалеле Іздеілор ші ꙗн тревіле релігіѡнаре ші ꙗн челе але леѣілор. Авторітаеа ачестеї трѣдѣчерї ка ісвор, де а кѣноаште дін еа депріндерае ворѣрїї а лімбїї евреешті. есте кѣ атѣта маї mare, кѣт авторїї еї ера Іздеї ꙗнвѣцаѣї деѣ штіѣторї де лімба еврееаскъ ші трѣиторї де нѣ ꙗн ꙗнсаши Палестїна, тотѣши апроапе де ачестѣ царѣ, адекѣ ꙗн Егїпет. Ачестѣ ꙗнпрежѣрае дѣ трѣдѣчерїї Алесандрїне престе челе лалте mare ꙗнтѣетате; пентрѣ кѣ трѣдѣкѣторїї деспре челе, че се атїнг ꙗн сѣ. скріпѣрѣ де Егїптенї ші де цара лор, авѣрѣ ші аратѣ ꙗн трѣдѣчереа са чеа маї депліѣ штіїнѣѣ.

Авторїї ачестеї трѣдѣчерї ꙗн тот се сїргѣрѣ тестѣл оріѣнарїѣ ал ꙗнфѣѣша ꙗн еа ка ꙗнтрѣ оглїндѣ. Деѣ трѣдѣсерѣ маї мѣлт кѣвїнтеле декѣт ꙗнцелесѣл лор, ші пѣстрарѣ сїнгѣрїтеле фразе, кон-стрѣїтѣрї, цесетѣрї ші дересѣтѣрї але оріѣналѣлїї еврееск, дешї еле сѣнт ꙗн контра лімбїї гречешті. ꙗн кѣрѣїле лѣї Моїсі, ꙗн піделе лѣї Солон ші ꙗн картеа лѣї Іов ѣрмеазѣ ачестѣ трѣдѣчере ꙗн мѣлте маї алес ꙗнцелесѣлїї декѣт кѣвїнтелор. Тотѣши престе тот есте еа імітѣтѣрѣ стрѣнѣсѣ а тестѣлї оріѣнар.

Трѣдѣчереа Алесандрїнѣ атѣт дін каѣса веки-мїї ші а патріеї кѣт ші а ꙗнсѣшилор еї челор дін лѣѣнтрѣ се аратѣ ꙗнтре тоате трѣдѣчеріле вѣвлі-чешті ка чеа маї ꙗнтревѣицаверѣ спре лѣтѣрїреа кѣвїнтелор евреешті, ші ла мѣлте дін еле, че нѣмаї

дптр'ѣн лок се чітеск (*ἀπαξ λεγόμενα*) афлѣм дпсѣм-пѣриле челе потривіте сінгѣр дп трѣдѣчереа Alexandrinъ.

II. Дпн трѣдѣчеріле сїріешті пѣмаі чеа пѣмітѣ Фешіто кѣрсе дпн тестѣл еврееск. Еа пентрѣ лимва еі чеа афинатѣ ка діалект кѣ чеа еврееаскѣ, пентрѣ векімеа еі, фїнд еа дпн секѣлеле челе дпнтѣе але крештіпѣтѣдїї, шї пентрѣ патріеа еі, че се тѣрці-непте кѣ Палестїна, се комѣндѣ ка ісвор фоарте дпнтревзїнѣавер, де а дескоперї шї а хотѣрѣ дпсѣм-пѣриле кѣвїнтелор евреешті. Пе атѣнчі лимва еврееаскѣ се кѣлтїва дпкѣ дп скоалеле Іздеїлор шї еа дпн чеа віе сїріеаскѣ кѣпѣта ка діалект тѣлтѣ лѣ-мінѣ. Дечї трѣдѣкѣторїѣл Сїр пѣтѣ сѣ'шї кѣштіѣе акѣратѣ штіїнѣѣ а лимвії евреешті, шї дптрѣ аде-вѣр о авѣ деплінѣ, кѣм се кѣноаште дпн характірѣл ачеї трѣдѣчерї, че емінеазѣ прїн ѣн град дпналт де деплінітате. Песте тот, дпн ѣпеле кѣрѣдї маї тѣлт дпн алтеле маї пѣдїн, ѣрмеазѣ еа фоарте акѣрат дѣнѣ орїцінал ашеа, кѣт ѣнеорї прїн дпнтрѣдї тѣ-тѣрї тестѣл еврееск се чїтеште дпн еа трѣдѣс дпн кѣвѣнт. Тотѣшї тѣлкѣиторїѣл пѣ імітеазѣ орвеште тестѣл орїціналѣлї, чї вѣдеште коапѣт ѣвѣдекатѣ ла афлареа шї ашезареа дпнцелесѣлї, шї сїре маї кїарѣ дпнфѣдїшареа лѣї авате ічї шї коло, ѣндеї де невое, дела дпншїрѣтѣра кѣвїнтелор тестѣлї еврееск.

Крїтічїї овсерварѣ, кѣ трѣдѣчереа Фешіто дпн чїтіндї авате ічї шї колеа дела тестѣл еврееск чел Mazoretїк шї ѣрмеазѣ челїї Alexandrin. Ачеаста дарѣ се лѣтѣреште дпн дпнпрежѣрареа, кѣ тестѣл Alexandrin ал в. т. есте чел маї векїѣ, че'л авем, дарѣ чел mazoretїк, фїнд ашезат пе ла секѣлѣл ал VI., есте тѣлт маї ноѣ шї ка ла патрѣ секѣле маї тѣрѣзїѣ декѣт трѣдѣчереа сїріеаскѣ Фешіто.

III. Фрѣнтѣриле трѣдѣчерилор гречешті але лѣи Акіла, Теодоціон ші але лѣи Сімахѣ кѣрсерь дін тестѣл еврееск ал в'бліеі дн секѣлѣл ал доіле дѣпѣ Хрістос дечі днкѣ дн ачел тімп, днтрѣ кареле трѣдѣкѣторіі пѣтѣрѣ дела днвѣцѣціі Іздеілор довжнді штііңца лімвіі евреешті чей атѣпчі моарте.

Трѣдѣчереа лѣи Акіла дін кѣвжнт дн кѣвжнт се ціне де оріціналѣл еврееск кѣ вѣтѣмареа фіріі лімвіі гречешті. Трѣдѣкѣторіѣл вѣдеште адѣнкѣ штііңцѣ а лімвіі евреешті, ші се сіргѣеште дн трѣдѣчереа са маі алес а еспріма днсѣмѣтріле челе прімітіве ші пропріі, деші еле пѣмаі фоарте парера днтревѣіңцѣте ші дн локѣл чел тѣлкѣіт пѣ сѣнт аплікавере. Дін ачеастѣ касѣ трѣдѣчереа лѣи Акіла есте днтрѣнекатѣ дарѣ дін еа тѣлте кѣвінте евреешті капѣтѣ лѣміпѣ.

Теодоціон пѣшеште маі лівер дн трѣдѣчереа са, вѣдеште пѣціпѣ штііңцѣ а лімвіі евреешті, ші се дндреапѣтѣ тѣлт дѣпѣ трѣдѣчереа Алесандріпѣ. Дрепт ачееа трѣдѣчереа лѣи Теодоціон есте преа пѣціп днтревѣіңцаверѣ спре лѣмѣрїреа лімвіі евреешті.

Сімах пѣшеште кѣ тотѣл лівер дн трѣдѣчереа са, се сіргѣеште тестѣл оріцінар а'л днфѣціша пѣ дн кѣвжнт чі пѣмаі дѣпѣ днцелес днтр'о лімѣв гречеаскѣ дереасѣ ші кѣратѣ. Дрепт ачееа трѣдѣчереа лѣи шервеште пѣмаі спре а пѣтрѣнде маі адѣнк днцелесѣл оріціналѣлѣи, дарѣ пѣ спре лѣмѣрїреа лімвіі евреешті.

IV. Дін таргѣтеле (парафраселе) халдаїче маі днтревѣіңцаверѣ спре лѣмѣрїреа лімвіі евреешті сѣнт челе але лѣи Опкелос ші але лѣи Іонатан фїѣл лѣи Хсіел.

Опкелос (деші векѣл лѣи пѣ се поате кѣ сігѣрїтате хотѣрѣ) віецѣі днаїнте де анѣл 500 дѣпѣ Хрі-

стос, поате дн секълеле челе днтъе але крештинъ-тѣцїи, прекъм се фаче днкїере дїн асемъпътатеа лїмвїи лѣи кѣ чеа алѣи Daniїл шї алѣи Есдра. Ел дн трѣдѣчереа са чеа халдаїкѣ се цїне стръне де тестѣл евреек, фѣрѣ де ай ѣрма орвеште, пѣрѣсеште адѣхсѣтѣрїле шї фавълеле, де каре сѣнт плїне челе лалте парафрасе халдаїче, шї поате кѣ фолос шервї, спре а ревѣрса лѣмїнѣ мѣлтѣ асѣпра лїмвїи евреешті.

Ionatan фїїл лѣи Зсіел днтрѣ трѣдѣчереа са чеа халдаїкѣ пѣшеште маї лївер декът Онкелос, шї дн мѣлте локѣрї скрїптѣрїстїче се аратѣ маї мѣлт парафраст декът трѣдѣкѣторїѣ. Се фѣкѣ обсерваре, кѣ ел ла пророчїи чеї днтѣи маї акѣрат се цїнѣ де оріцінал декът ла чеї де пе ѣрмѣ. De unde се пѣскѣ препѣсѣл, кѣ таргѣмѣл лѣи ар аве фелїзрїцї аѣторї. Ачест таргѣм вѣдеште, кѣ аѣторѣл лѣи авѣ акѣратѣ штіїнѣ а лїмвїи евреешті, шї дечї есте днтревзїнѣавер спре лѣмѣзрїеа еї.

Челе лалте таргѣме халдаїче сѣнт плїне де адѣхсѣтѣрї шї фавъле, шї нѣ сѣнт днтревзїнѣавере спре а кѣштїга дїн еле кѣпоштїнѣа лїмвїи евреешті.

V. Трѣдѣчереа самарїтеанѣ кѣпрїнде нѣмаї кѣрцїле лѣи Моїсі шї есте фѣкѣтѣ дѣпѣ тестѣл евреек ал пентатеѣхѣлѣи Самарїтеан, кареле дн ѣпеле локѣрї се десклїнѣ дела чел мазоретїк. Трѣдѣчереа ачеаста есте дїн тїмѣзрїле, че ера нѣ преа депѣртате дела ачела, кѣнд ешїсе лїмва еврееаскѣ дїн депрїндереа комѣнѣ, шї дн скоалеле Іздеїлор се пѣстра днкѣ маї кѣратѣ. Фїїнд кѣ дн ачеастѣ трѣдѣчере се афлѣ ѣрме, кѣ трѣдѣкѣторїѣл с'ар фї фолосїт де Таргѣмѣл лѣи Онкелос, дечї еа се паре а фї скрїсѣ дѣпѣ векѣл лѣи Онкелос.

Трѣдѣчереа Самарїтеанѣ ѣрмеазѣ стръне тестѣлѣи евреек ал кодїчелѣи Самарїтеан, шї лїмва

ей есте афинатъ ка діалект кѣ чеа еврееаскъ ши маї алес кѣ чеа халдаикъ. Дечї есте еа дптрєвзїицаверъ ка ісвор, демї кам мік, спре лѣтѣрїеа лімвєї евреештї.

VI. Вѣлгата латїнъ афаръ де псалмїї че кѣрсєръ дїи трѣдѣчєреа Алєсандрїнъ, есте фѣкѣтѣ дѣпъ тестѣл еврееск де кѣтръ Ієронїм кѣтръ капѣтѣл секѣлѣлї ал IV., дечї дп ачєлє тїмпѣрї, кѣнд штїрїлє Раввїнєштї дєспрє лімба еврееаскъ дпкѣ нѣ єрє дпповоратє кѣ атѣтє адѣвѣсѣтѣрї ши фавѣлє, ка дп тѣтпѣрїлє маї тѣрзїї.

Ієронїм ла лѣкрєрєа сє, демї сє фолосї ел де трѣдѣчєреа грєчєаскъ чеа Алєсандрїнъ, де чеа алї Теодоцїон ши де чеа алї Сїммах, тотѣшї аѣ ѣрмат тестѣлї еврееск ашеа де стрѣнс, кѣт лімба лїї чеа лѣтїнъ прїїмї дєрєсѣтѣръ еврееаскъ ши характерї стрєїи. Трѣдѣкѣторїѣл дп тѣлє локѣрї аратѣ акѣратѣ штїїицѣ а лімвїї евреештї. Дарѣ трѣдѣчєрєа лїї пѣдї маї тѣрзїѣ фєлїзрїтє прєфачєрї. Бє сє тѣтѣ еа дѣпъ чеа вєкє їталѣ, че кѣрсє дїи чеа грєчєаскъ Алєсандрїнъ вє дѣпъ дпсашї ачєастѣ трѣдѣчєрє а шєптєзєчї, вє дїи кѣрцїї літѣрцїчє вє дпкѣ дп ѣпєлє ши дѣпъ Іосїф Флавїѣ, *) ши ашеа кѣпрїндє еа тєст тѣтат ши тєстєкат, карєлє кѣ тоатє стѣдїєлє ши сїргїицєлє дпвѣцацїлор нѣ сє пѣтѣ рєдѣчє ла кѣрѣцєнїєа лїї чеа орїцїнарѣ.

Дєсклїпїрїлє, чє сє афлѣ дп Вѣлгата лѣтїнъ сѣпт аватєрї партє дп контра тєстѣлї еврееск демї дп тѣрѣицѣшѣрї, партє дп нѣтєрє, партє дп адѣвѣсѣтѣрї, партє дп лѣсѣрї афарѣ, партє дп єсплїкѣрї

*) Есємплє дє атарє тѣтѣрї дп кѣрцїлє дпнѣрацїлор ши дп пїл-дєлє лїї Соломон сє афлѣ кѣлєсє дєкѣтрѣ Martianay дп: Divina bibliotheca Hieronymi

de пѣте пропріі ш. а. Ачесте аватері пѣ се пот
redъче ла класе ші хотърж, каре аѣ ориѣinea са
дела лисъші Ieronim, каре дела тестъл еврееск ал
трѣдъкъторіѣлѣ, ші каре дела префачеріле пѣдїте.
Din ачеастъ кахъсъ Вѣлгата лѣтїнь, деші аре са лп
пѣлте фоарте вѣпъ трѣдъчере, есте пѣдїп лптре-
вѣпцаверъ ка ісвор спре лѣтѣріеа лімвїі евреешті.

VII. Трѣдъчері аравїче але кърѣлор в. т. сѣпт
маї пѣлте, карі лисъ пѣ кърсеръ тоате неміжлочїт
dın тестъл еврееск. Dovedit даръ есте къ трѣдъче-
rea алѣї Равві Саадїа Гаон dın орашѣл Фїтом ал
провїнѣї егїптенешті Фаїзм есте фѣкътъ dın тестъл
еврееск. Пентатехѣл dın ачеастъ трѣдъчере с'аѣ
тїпърїт лп Полліглотта Парїссанъ ші Лондреанъ,
даръ Ісаїе с'аѣ дат ла лѣтїнь de Dr. Паѣл *).

Деші трѣдъкъторіѣл віецїі лп секѣлѣ ал X.
дечї фоарте департе дела тїмѣріле, кѣнд лімба
еврееаскъ ера лп депїндереа попѣрїмії; тотѣші афї-
пїтатеа лімвїї трѣдъчерїї, адекъ чеї аравїче кѣ чеа
еврееаскъ ші штіпїїле трѣдъкъторіѣлѣ, прїп каре
се фѣкъ ел репѣміт, даѣ трѣдъчерїї ѣп преѣїѣ маре
пентрѣ тѣлкѣїреа верваръ а тестълѣї еврееск.

Трѣдъкъторіѣл ѣрмеазъ лп денере тестълѣї ори-
дїнарїѣ лп кѣвѣпт маї алес ла історїсірї сімпле ші
ѣnde ліпсеште лптѣпечїте. Тотѣші лп локѣрї пое-
тїче ші лп челе маї лптѣпекате черкѣскріе ел те-
стъл дѣпъ а са пѣрере; орашеле ші цѣрїле ле лп-
сампъ ел кѣ пѣтїрїле челе поѣе, ші лп ѣпеле лок-
кѣрї фаче алѣзіпї ла фавѣеле Раввінїче. Пропрїѣ
есте трѣдъкъторіѣлѣ, къ ел лпфѣдїшеазъ пре лп-
цѣрѣл Domнѣлѣ арѣтѣндѣ-се, ворвїнд ші фѣптѣїнд,

*) R. Saadica Phajumensis versio Isaiae arabica cum aliis speciminibus arabh.
bibl. ed. H. E. G. Paulus fasciculi II. Jenae 1790 et 1791.

ънде ꙗн тестѣл евреекъ се чѣтенѣ ачеаста деспре Dꙋmnezeŭ.

Къ тоате ачесте аратъ трѣдѣкторіѣл акъратъ штѣицѣ а лимвѣ евреештѣ; ел къвинтелор челор пецърнѣрѣте ле дѣ ꙗнсъмнѣрѣ хотѣрѣте шѣ потрѣвите; къвинтеле, че дѣн етимологіе шѣ дѣн діалектеле афинате нѣ се пот де ажъне лѣмѣрѣ, ле тѣлкъеште ел фоарте вѣне; къвинтеле, че ꙗн нѣште ꙗнсоцірѣ се пар а фѣ пехотѣрѣте шѣ ꙗндоіоасе, прѣн черкъскрѣере ле лѣмѣреште ел ꙗнтр'ѣн кѣн фоарте амѣсѣрат. Дрепт ачееа ла тоате лівертѣціле ачестеѣ трѣдѣчерѣ къпрѣнде еа мѣлте, че шервекъ спре лѣмѣрѣреа къвинтелор евреештѣ челор ꙗнтѣнекате шѣ раре шѣ спре а пѣтрѣнде маѣ адѣнк ꙗнцелесѣл скрѣпѣрѣѣ.

§. 36.

Деспре лѣмѣрѣрѣле челе векѣ але тестѣлѣѣ евреекъ ка ісвоаре, спре а къноанте ꙗнсъмнѣрѣле къвинтелор евреештѣ.

Тѣлкъѣрѣле тестѣлѣѣ саѣ а сѣнѣрѣтелор къвинте евреештѣ дела скрѣиторѣѣ, че вѣецѣрѣрѣ апроане де тѣмпѣл, кънд ешѣ лимба еврееаскъ дѣн депрѣндереа комѣнѣ, пот фѣ мѣлт ꙗнтревѣицѣавере спре лѣмѣрѣреа ачестеѣ лимвѣ. Пецтрѣ къ ꙗнтѣмпѣрѣле челе векѣ се пѣтѣ штѣицѣа деспре ꙗнсъмнѣрѣле къвинтелор евреештѣ маѣ сѣнѣрѣрѣ довѣндѣ, декѣт ꙗн векѣрѣ маѣ тѣрѣѣѣ. кънд еа прѣн фавѣлеле, адѣсѣтѣрѣле шѣ софістеле раввѣнѣче се тѣлѣѣрѣсе, шѣ кънд акѣм секасѣ мѣлте дѣн ісвоареле челе векѣ але штѣицѣѣѣ ачестеѣ лимвѣ. Тѣлкъѣрѣле челе векѣ але тестѣлѣѣ саѣ але сѣнѣрѣтелор къвинте евреештѣ сѣлѣт де атѣта маѣ маре преціѣ, къ кът дѣн еле се аратъ авѣторѣѣ лор ка вѣрѣвѣѣ де адѣнкѣ штѣицѣѣ, де коантѣ жѣдекатѣ шѣ де черкаре ажѣнгѣтоаре.

Тълкѣзіріле скриптуріи в. т., че кърсеръ пѣ din тестѣл ориѣнар чі din вре о трѣдѣчере вѣвлікѣ, пѣ сѣнт дитревѣицавере спре лѣтѣзіреа лѣмвѣи евреешті, афаръ пѣмаі дакъ тълкѣзіторіѣл лѣпгѣ трѣдѣчере аѣ конферит ші тестѣл ориѣнариѣ. Тълкѣзірі вѣвлічешті веки сѣнт парте дела Іздеі парте дела крештіні.

А. Тълкѣзіріле челе маі веки але сф. скриптуріи дела Іздеі афлѣм ла Філо ші ла Іосіф Флавіѣ. Даръ Філо дитревѣицеазъ пѣмаі трѣдѣчереа Алесандринѣ ші тестѣл скриптуріи дла тълкѣеште аллігорічеште.

Іосіф Флавиѣ се фолосеште де тестѣл вѣвлічешк спре а скріе історіеа пѣчѣзніи сале дѣпѣ а са idee, ші дн регѣлъ зрмеазъ трѣдѣчеріи Алесандрине, ші знде іа дн прѣвѣре тестѣл евреек, дла черкѣскріе пе ларг дѣпѣ а са депрѣндере апѣсѣрат скопѣлѣи сѣѣ ашеа, кѣт днсѣмнѣріле сѣпгѣрітелор кѣвѣнте пѣ ле днфѣѣишеазъ.

Талмѣдѣл адѣче локѣрі din тестѣл евреек ал кѣрѣілор в. т. даръ кѣ тълкѣзірі аллігоріче ші фавѣлоасе, ші дншѣрѣ зпеле сѣѣ алтеле днсѣмнѣрі де кѣвѣнте евреешті, каре днсѣ сѣнт а се сѣпѣне стрѣнсеі есѣменѣрі, де сѣнт еле date дѣпѣ кѣвѣзітѣрі, орі дѣпѣ предатѣнѣ несігѣрѣ, орі дѣпѣ алте темейрі.

Коментаріеле Раввінілор деспре тестѣл вѣвліеі в. т. сѣнт ашеа де плѣне де тълкѣзірі аллігоріче, де басне ші де авсѣрдітѣѣі, кѣт еле преа пѣѣін се пот дитревѣица спре лѣтѣзіреа днсѣмнѣрілор але кѣвѣнтелор евреешті. Дрепт ачеаа тълкѣзіріле тестѣлѣи вѣвлічешк дела Іздеі адѣк преа пѣѣін кѣштіг спре кѣпоаштереа депрѣндеріи ворвѣріи а лѣмвѣи евреешті.

Б. Дитре тълкѣзіторіи крештіні, че пот шерві спре лѣтѣзіреа лѣмвѣи евреешті, сѣнт : Ефрем Сірѣл, Ориѣне ші Іеронім.

Ефрем, депі дін трѣдѣчереа Фешито тѣлкѣште скриптѣра ші лѣтѣреште маї алес днцелесѣл тестѣлѣ, тотѣші іа прівіре ші ла тестѣл еврееск, днсампѣ аватеріле трѣдѣчеріи Фешито дела ачест тест, ші фаче ічі ші колеа овсервѣрї дін каре кѣвїнтеле евреештї капѣтъ тѣлтѣ лѣтїнѣ. Лѣтѣрїрїле кѣвїнтелор евреештї дела Ефрем аѣ таре прец есїдїтїк, фїнд кѣ ачест пѣрїнте, ворвїнд ші скрїїнд дн діалектѣл сїрїеск чел фоарте апроане афїнат кѣ лїмба еврееаскѣ, пѣтѣ маї адѣлк пѣтрѣнде дн ачеастѣ лїмбѣ.

Орїдїне пе тїмпѣл сѣѣ чел маї прекопсїт дн штїїнциле вївлїченштї ші дн лїмба еврееаскѣ пѣтѣ сѣ реверсе тѣлтѣ лѣтїнѣ спре ачеастѣ лїмбѣ. Дарѣ ел дн оміїїле сале деспре кѣрѣїле в. т. лѣтѣреште маї кѣ самѣ днцелесѣл тестѣлѣ, ші пѣтаї рар кѣнд іа прівіре ла тестѣл еврееск, ші ічі ші колеа тѣлкѣште кѣвїнте евреештї.

Іеронїм прїп неовосїта сїргїїнда са, петрекѣнд ші дн цара, ѣнде се ворвїа ѣн діалект афїнат кѣ лїмба еврееаскѣ, дела днвѣцѣторї Іѣдеї шї-аѣ кѣ-штїгат штїїнда ачестеї лїмбї. Ла тѣлкѣїреа скриптѣрїї в. т. авѣ ел прівіре ла тестѣл орїдїнарїѣ ші аре тѣлте фоарте вѣне спре лѣтѣрїреа кѣвїнтелор евреештї. Тотѣші есте ел а се фолосї дѣпѣ коапѣ ѣѣ-декатѣ, фїнд кѣ ел ѣрмеазѣ адеце етїмологиїлор несїгѣре ші ічі ші колеа софїстелор раввїнештї.

Чеї лалдї тѣлкѣїторї векї аї скриптѣрїї в. т. дїнтре крештїнї пѣ лѣарѣ прівіре ла тестѣл орїдїнарїѣ, дечї пѣ сѣнт днтревїїндаверї спре лѣтѣрїреа лїмбїї евреештї.

§. 37.

Деспре діалектеле лїмвїї євреешїї ѓн ѓепере.

Ѕпеле лїмвї де ачєєашї ориѓине пѓстрарѓ ѓїп лїмва лор чеа ориѓинарѓ ѓнкѓ кѓвїнте ѓешї кѓ ѓп-сѓмпърї modїфікате шї ѓпеле форме шї констрѓїтѓрї; ѓпсѓ ѓп ѓекѓрсѓл тїмпѓлѓї аместѓндѓ-сє кѓ лїмвї де попоаре стрєїне, пїєрдѓрѓ характїрѓл чел прїн-чїпарїѓ ал лїмвїї ориѓинаре, прїїтїрѓ поѓе форме де ѓекїпѓчїѓне шї конѓѓѓгѓчїѓне шї де констрѓїтѓрї, поѓе кѓвїнте шї поѓе фразе. Алте лїмвї пѓстреазѓ ачєлашї спїрет ал лїмвїї ориѓинаре, шї ѓп ѓепере конѓглѓсѓєск ѓп кѓвїнте шї ѓп формѓлеле лор, ѓп фразе шї ѓп констрѓїтѓрї; сє ѓєсклїпѓ ѓпсѓ ѓп чєле пєфїїпѓєлнїче алє лїмвїї шї ѓп ростїреа кѓ-вїнтелор.

Лїмвїле де ачєєашї ориѓине, че пїєрдѓрѓ харак-тїрѓл чел фїїпѓєлнїк ал лїмвїї лор чеї ориѓинаре шї прїїтїрѓ поѓе форме шї констрѓїтѓрї, шї ѓїп еа пѓ-страрѓ чева пѓѓаї ѓп сїпѓѓрїте кѓвїнте, форме шї констрѓїтѓрї сє зїк лїмвї афїнате (рѓѓїте), прєкѓѓ сѓѓт лїмва ротѓѓєаскѓ, фрѓѓчєаскѓ, їталїєанѓ шї їспанїкѓ атѓѓ ѓптре сїне кѓѓт шї ѓп реферїпѓѓ ла чеа лѓтїпѓ.

Лїмвїле ѓпсѓ де ачєєашї ориѓине, карє ѓп ха-рактїрѓл чел прїнчїпар ѓп формѓлеле шї констрѓї-тѓрїле лор ѓп ѓепере сє ѓпєск, шї ѓпа де алта сє ѓєсклїпѓ пѓѓаї ѓп чєле пєфїїпѓєлнїче шї ѓп ростїреа кѓвїнтелор, сє пѓѓєск діалекте афїнате, прєкѓѓ сѓѓт d. e. ѓптре сїне лїмвїле славїче шї лїмвїле сїмїтїче (лїмва єврееаскѓ, аравікѓ, халѓаїкѓ, сїрї-єаскѓ шї сатарїтеанѓ).

Лімвіле челе афінате пентрѣ десклиніріле лор љн челе фііпцелніче але лімвії пѣ пот шерві кѣ сігѣрїтате спре скімвіша лѣтѣрїре. Діалектеле љпсѣ пентрѣ конглѣсѣрїеа лор љн челе фііпцелніче се пот фоарте віне љнтревѣінца, спре а лѣтіна челе љнтѣнекате љн ѣнѣл саѣ алт діалект.

Лімвіле сімітіче, адекѣ чеа еврееаскѣ, аравікѣ, халдаїкѣ, сіріеаскѣ шї чеа самарїтеанѣ сѣпт љнтре сіне афінате ка діалекте. Ачеаста аратѣ історїеа лор (деспре кареа ла сіпгѣрїтеле љн §§. ѣрмѣтоаре) шї армонїеа лор љн челе фііпцелніче але лімвії. Тоате ачесте лімві аѣ кѣ лімба еврееаскѣ ачелешї кѣвінте рѣдѣчінаре, ачешї формѣ рѣдѣчінарѣ кѣте трїї літере, ачелешї кѣвінте *dedxse*, ачелешї кіп *de dedxchere*, ачелешї саѣ чеа модїфікате љпсѣтпѣрї, ачешї токмітѣрѣ граматїкалѣ, ачелешї спресїзнї шї фразе, ачелешї кіп ал љнфѣцїмѣрїї. Дрепт ачешї лімвіле сімітіче челе сѣс поменїте сѣпт діалекте афінате. Дїн ачешї афїнітате апроапе се лѣтѣреште, пентрѣ че Сїмітенїї дїн фелїѣрїте цѣрї љн ворва са се љнцелелеа деплїн ѣнїї пре алцїї. Ашеа Авраам вінд дела Халдеа ла Ханаан љнцелелеа лімба ханаанїлор, дечї лімба ханаанїлор пѣ се деосѣвіа фііпцелнік *de* чеа алѣї; фразїї лѣї Іосїф ворвїрѣ кѣ негѣцїторїї Ісмаїлтенї (Аравї) фѣрѣ тѣлмачїѣ (Фїл. 32, 27—28) ашїндереа Моїсі ворвїа фѣрѣ тѣлмачїѣ кѣ фїчіле лѣї Іотар љн Аравїеа (Ешїр 2, 17—19), шї Гїдеон љнцелесе історїсіреа чеа аравікѣ а вісѣлѣї (Жѣд. 7, 12—15). Дечї лімба аравікѣ шї чеа еврееаскѣ ера маї кѣ ѣна. Іаков вінд ла Халдеа (фач. кап. 29) се љнцелелеа кѣ лѣкѣїторїї *de* аколо фѣрѣ тѣлмачїѣ.

Діалектеле сімітіче ка шї лімба еврееаскѣ тімпѣрїѣ се кѣлтівасерѣ. Лімвіле челе кѣлтівате љпсѣ

пѣ сѣшт ашеа лесне сѣнѣсе мѣтърілор дн челе фіицелніче маї алес ла Рѣсѣрїтенї, карїї дїн антипатїе кѣтрѣ челе стреїне шї дїн аплекаре кѣтрѣ лїмба, депрїндерїле шї датїнеле сале челе векї рѣтѣн стѣторнїчї дн пѣстрареа ачестора. Ашеа d. e. лїмба еврееаскѣ ла Есдра, Neemia, Mалахїеа, Осїеа шї Захарїеа дн челе фіицелніче есте ачееашї ка дн кѣрѣїле лѣї Moїсї, дешї ачесте сѣшт маї векї песте о mie de anї; лїмба сїріеаскѣ дн трѣдѣчереа Фешїто дїн секѣлѣл II. дн челе фіицелніче пѣ се десклїнѣ de чеа а Сїрѣлѣї Варевреѣ дїн секѣлѣл ал VIII.; лїмба аравікѣ дн поесїле Amasa дїн тїмпѣрїле лѣї Махѣмед аѣ ачелешї кѣвїнте, дн сѣштпѣрї, форме консѣрѣїтѣрї, спресїшнї шї фразе, че се днтревѣїнѣеазѣ de кѣтрѣ Аравї дн зїлеле поастре.

Деесѣвїрїле діалектелор пѣ сѣшт дн челе фіицелніче чї дн челе нефіицелніче прекѣшт:

1. Дн топѣл ростїрїї. Дн лїмба еврееаскѣ шї дн чеа халдаїкѣ заче топѣл кѣвѣнтѣлѣї не сїлава ѣлїтѣ, еарѣ дн лїмба аравікѣ шї сїріеаскѣ не чеа пенѣлїтѣ.

2. Дн вокале, че adese се скїтѣѣ. Ашеа d. e. ѣnde Евреѣл шї Халдеѣл аре „ї“ чїтенїте Сїрѣл „е“.

3. Дн скїтѣвареа консѣнантелор афїнате (de ачелашї organ) дѣшт аналоѣїе хотѣрѣѣтѣ. Ашеа d. e. Аравїї аѣ шїн (щ), ѣnde дн лїмба еврееаскѣ есте сїн (щ).

4. Дн форма кѣвїнтелор, че се десклїнѣ чева дн фелїѣрїте діалекте, дешї дн сѣштпареа лор рѣтѣн ачееашї;

5. Днтрѣднтїнсѣл дн сѣштпѣрїлор але кѣвїнтелор, че ѣнеорї днтрѣн діалект есте маї днтѣст, дн алѣтѣл дн сѣ маї ларг.

6. Ъпеле кѡвѣнте, ѡпсѡтпѣрї шї фразе се ѡп-
тревѡпѡеазъ ѡптрѡ ѡп діалект маї адез, еаръ ѡп
алтѡл маї рар.

7. ѡпсѡтпѣрїле капѣтъ ѡпеорї ѡп ѡпѡл саѡ
алт діалект о ѡпторсѡтѣрѣ маї тѡлт. Ашеа ѡпеле
ворѡе ѡп діалектѡл евреек сѡпт петрекѡтїѡе еаръ
ѡп чел араѡїк трѣкѡтїѡе.

8. Аватерїле челе маї кѡтпенїтоаре, дешї фоарте
раре, сѡпт провинціалїстеле, адекъ кѡвѣнтеле, фра-
зеле шї ѡпсѡтпѣрїле, че сѡпт пропрїї пѡмаї ѡпѡї
сїпѣрїт діалект.

Ла зїселе діалекте афїнате кѡ лїмба еврееаскъ
се пѡтѣрѣ шї діалектѡл Етїопїк, кареле се пѣскѡ
дїп чел араѡїк, шї дешї есте маї департе афїнат кѡ
лїмба еврееаскъ. ѡпкѡ маї департе афїнатъ кѡ чеа
еврееаскъ есте лїмба талтѡдїкѡ шї равѡїнїкѡ атѡт
пентрѡ ориѡїнеа маї тѡрзїе кѡт шї пентрѡ ѡпсѡ-
шеа еї.

§. 38.

Деспре лїмба араѡїкѡ.

Діалектѡл чел маї ѡптревѡпѡавер спре лѡтѡ-
рїреа лїмѡїї евреептї есте чел араѡїк.

Исторїеа ориѡїнеї Аравїлор заче ѡп таре ѡптѡ-
печїте. Дѡпъ предатїна лор траг иї ориѡїнеа са дела
Іоктан фїѡл лѡї Евѡр ѡпѡї ѡртамшїѡ ал лѡї Сїм (фач.
10, 25—26). Ачест Іоктан с'аѡ ашезат кѡ ѡртамшї
сѡї ѡп Аравїеа чеа феречїтъ (фач. 10, 30), шї кѡ
деспѣрѡїреа лѡї дела чеї лалѡї ѡртамшї аї лѡї Сїм
ѡпчепѡ а се форма діалектѡл араѡїк. Де ѡнде кѡ-
пѣтарѡ ѡртамшїї лѡї Іоктан пѡттеле Аравї, пѡ се ѡпек
ѡпѡѡѡѡїї ѡп пѣрерїле сале. Ла ѡртамшїї лѡї Іоктан
се ѡпсѡїрѡ маї тѡрзїѡ шї алте ратѡре де ѡїѡа

сімітікъ, прекъм Ісмаїлтенїї зршашиї лъї Ісмаїл фїїл лъї Авраам дѣла Агар (Фач. 16, 1—4. 21, 9—21).

Ачесте штірї, дешї сѣнт лнтънекате пентрѣ ве-
кїмеа лор чеа кърънтъ, аратъ оріцінеа лімвїї ара-
віче дѣла чеа сімітікъ шї афінітатеа еї кѣ чеа евре-
еаскъ. Ачестъ афінітате кѣм маї деплінъ лнтърїре
афлъ лн пропрїетъціле ачестор діалекте. Чеа маї
маре асемъпътате ла ачесте діалекте се веде лн
шълцімеа кѣвїнтелор рѣдъчїнаре де тоате класеле
че лн лтвеле ачесте діалекте се лнтревзїнџеазъ пѣ
пѣмаї лн ачееашї саѣ чева модїфікатъ лнсѣмпаре
чі шї лн ачееашї формъ саѣ чева шѣтатъ дѣпъ ха-
рактїръл спеціарїѣ ал діалектълъї. Нічі лнтр' ѣн діа-
лект пѣ се пѣстраръ атѣте кѣвїнте евреешті ка
лн чел аравїк. Лнсъ пѣ пѣмаї лн матеріалъл лімвїї
адекъ лн сїнгърїте кѣвїнте се аратъ чеа маї маре
конгльсїре, чї шї лн формъле лн сїнгърїтеле класе
де кѣвїнте, лн верв, лн лнсоціреа вервълъї кѣ
сѣвстѣптівъл шї а сѣвстѣптівълъї кѣ пропѣтеле, лн
шѣлте регъле граматїкале, лн фразе лнтреці, лн
констрѣїтерї ва шї лн метафоре шї ікоане ашеа,
кѣт скопѣндѣ-се челе характерїстїче де діалект шї
челе адаѣсе прїп їскѣсїнџа граматїкалъ, челе лалте
лн есїнџъ сѣнт асемене кѣ челе але лімвїї евреешті.

Кълъторїї чеї штіѣторї де лімвіле рѣсърїтене
фѣкъръ овсерваре, кѣ лімба аравїкъ чеа лнтревзїн-
џатъ де попърїме ла ворвїреа котѣпъ, неавѣнд еа
челе адаѣсе прїп їскѣсїнџа граматїкалъ, шѣлт маї
асемене есте лн формълеле самеле кѣ чеа евреееаскъ,
декѣт чеа лнвѣџатъ депрїнсъ ла скрїере. Асемъпъ-
татеа лімвїї аравїче чеї попърене кѣ чеа евреееаскъ
вате лнкъ маї шѣлт лн окї, дакъ се скрїе еа кѣ
літере шї пѣптъчїзнї евреешті. Тотъшї еа пѣ есте
лнсашиї лімба евреееаскъ, авѣнд еа десклїнїрїле самеле

челе характеристиче де диалект деші фоарте афинат кѣ ачеа лимбѣ. Ачеастѣ афинитате фоарте апроапе дитре лимба аравикѣ ші дитре чеа еврееаскѣ се поате лѣтѣри дін дитрепрежѣрареа, кѣ Хапанеіі (Финичені), дитре каріі виецѣіа Авраам ші ѣрмашіі лѣі, ера де ориѣіне Аравіі.

Кѣ кѣт маі днавѣцит есте ші диалект, кѣ кѣт маі тѣноасе сѣнт ісвоареле, де а'л кѣноаште; кѣ атѣт маі дитревѣицавер есте ел, спре а лѣтѣри пре алт диалект афинат. Дитре тоате лимбиле сими-тиче нічі шѣл нѣ аре атѣте ісвоаре, де а'л кѣноаште ашеа де плін, ка диалектѣл аравик. Рѣтѣшіцеле про-дѣктелор літераре дн лимба еврееаскѣ сѣнт пѣцине. Дечі кѣ тоатѣ сирѣица нѣ се поате дін ачесте не-ажѣнгѣтоаре ісвоаре кѣштіга депліна штіицѣ а аче-стеі лимбі. Дн лимба сиріеаскѣ се пѣстрарѣ шеле оапе ориѣінаре, дела челе лалте диалекте сими-тиче рѣмасерѣ маі кѣ нѣтаі трѣдѣчері дін тестѣл еврее-ск, каре чеа маі таре парте стрѣис се дін де ори-ѣіналѣл сѣѣ, дечі днсеші сѣнт пѣцин ориѣінаре, ші спре афлареа, лѣтѣриреа ші дитѣриреа днсѣшнѣри-лор але кѣвінтелор евреешті кѣ сиріитате нѣ се пот дитревѣица ка ачеле скрісорі, каре сѣнт ориѣінаре дн диалект. Лимба аравикѣ днсѣ есте фоарте тѣ-ноасѣ дн продѣктеле сале челе ориѣінаре але феліѣ-рітелор ратѣре де штіицѣ, прекѣт дн поесіе, філо-софіеа виецѣі, історіеа патѣралѣ, медечінѣ, матема-тікѣ, астрономіе, ѣеографіе, історіеа Асіатікѣ ш. а. Афарѣ де ачеа лимба аравикѣ есте днкѣ лимбѣ вие дитрѣ дитревѣицаре комѣнѣ дн Аравіеа, Палестіна ш. а. Деші еа де чеа, дн каре есте скріс Коранѣл, се десклінѣ дн шеле ші алтеле, тотѣші ші акѣта-ре еа днкѣ тот ачелеші кѣвінте, форме, фразе ші констрѣітѣрі, че се чітеск дн Коранѣл чел алѣтѣит

маї 'наїте престе о mie de anї. Фіинд ісвоареле ачестѣ діалект ажзпгътоаре, спре а кѣштїга деплін штїица лѣї, се аратъ ел шї дїн ачеастъ прївїре маї днтревзїнцавер спре афлареа, лѣмѣрїреа шї днтѣрїреа дпсѣтпѣрїлор але кѣвїтелор евреештї. Челе лалте діалекте сїмїтїче даръ, пентрѣ неажзпгътоареле ісвоаре шї фїинд еле ештїте дїн депрїндере комѣпъ де мѣлте секѣле, деплін пѣ се пот дпвѣца, шї мѣлте кѣвїнте дп еле рѣмѣн днтѣнекате, дечї еле дпсѣшї аѣ лїпсѣ де лѣмѣрїре де аїзреа прекѣм дїн лїмѣа аравїкѣ. Дрепт ачееа дїнтре тоате діалектеле сїмїтїче чел аравїк се аратъ маї днтревзїнцавер спре лѣмѣрїреа депрїндерїї ворвїрїї а лїмѣїї евреештї.

§. 39.

Деспре діалектѣл етіопїк.

Че с'аѣ зїс маї сѣс деспре дпсѣшїїле діалектѣлѣї аравїк, прїнде лок таре парте шї ла чел етіопїк, кареле се пѣскѣ дїн чел аравїк.

Нѣмеле греческ Αἰθίοψ атѣт есте кѣт αἴθρον τῆν ὄψιν негрїт ла фадъ, прекѣм ла Ομίρ αἴθοψ οἶνος есте вїпѣл чел негрїѣ рошѣ. Дечї ачела нѣме дпсѣтпнеазъ оаменї негрїцїї де соаре, шї Етіопїеа днтрѣ дпцелесѣл маї лат есте фїекареа царъ, днтрѣ кареа лѣкѣеск оаменї де ачел фелїѣ. Днтрѣ дпсѣтппареа дпсѣ маї дпгѣстѣ шї пропрїе сѣв Етіопїеа се дпцелесе ачеа царъ дп Африка, кареа дела Егїпет заче кѣтрѣ амеазѣзї. Лѣкѣїторїї ачестеї цѣрїї прїїмїрѣ ачеа нѣмїре греческѣ дп лїмѣа са, шї її се шї нѣтеск пре сїне Ιτιοπσαιαν, денї нѣмеле лор чел пропрїѣ есте Авешї адекъ вїнїтїчї, адѣпацї.

Нъчизнеа чеа нѣмітъ етіопікѣ саѣ Авешеанѣ дѣпѣ штіріле еї челе стрѣвекї шї дѣпѣ алте темиерї нѣ есте африканѣ де ориѣне. Етіопенїї дѣпѣ штіріле лор сѣнт еміграції дїн Палестїна. Знїї дїн дпвѣцації сокот, кѣ ачеастѣ еміграре се фѣкѣ, кѣнд Іесе Навї пе ла анѣл 1500 дпante de Христос пѣвѣлі кѣ Ісраїлтенїї дп Палестїна шї пре лѣкѣторїї ачестеї цѣрї дї рѣспїнсе, карїї фѣгѣрїції фїнд се ретрасерѣ дп пѣрѣїле Егїпетѣлї челе де кѣтрѣ амеазѣї. Алції сѣнт де пѣрере, кѣ Етіопенїї сѣнт де ориѣне Аравї, че трекарѣ престе мареа рошїѣ шї се ашезарѣ дп ачеле пѣрѣї але Афричеї. Ачеастѣ сокотїнѣ се разѣмѣ пе шѣртѣрїеа лѣї Стефан знїї скріїторїѣ Грек, кареле дп картеа : *περὶ πολέων* ла кѣвѣнтѣл *Ἀβασῆνοι* зїче кѣ Етіопенїї ар фї пѣчїзне дїн Аравїеа (*ἔθνος Ἀραβίας*), шї ачеста афлѣ мѣлтѣ дпѣрїре дп асемѣлѣтатеа лїмвїї, а депрїндерїлор ва шї а фїсіопомїеї шї а стѣтѣрїї Етіопенїлор кѣ чеа а Аравїлор. Ачесте доаѣ сокотїнѣ се пот лесе знї.

Пентрѣ кѣ шї Хананенїї ера де вїцѣ аравїкѣ, шї ла пѣвѣлїреа Ісраїлтенїлор пѣтѣрѣ иї а се ретраѣ ла Аравїеа, шї маї тѣрзїѣ пентрѣ дпгѣстїмеа локѣрїлор, орї пентрѣ стѣрпїмеа пѣмѣлтѣлї, орї пентрѣ вре о апѣсаре трекарѣ престе мареа рошїѣ шї колонїзарѣ ачеа царѣ.

Лїмба Етіопенїлор аре маї мѣлте діалекте, дїнтре каре доаѣ аѣ довѣндїт предомпїре, адекѣ діалектѣл Geezean шї чел Amanean. Дїалектѣл Geezean есте пропрїе лїмба провинѣї Geez, че дпсѣмнеазѣ пропрїе царѣ лїверѣ, шї Етіопенїї їзвек а се нѣмі Аг-азїан адекѣ оаменї лїверї. Дїалектѣл ачеста есте чел маї векїѣ шї дѣпѣ Аксѣм кѣпїтала цѣрїї

се нѣмеште ел ши діалектѣл Аксѣмітік. Ел дін тім-пѣрїле челе маї векї се днтревзїнца ла скріере, дечї се кѣлтіва маї тѣлт, ши дн ел се трѣдѣсерѣ кѣрцїле челе сѣїнте. Прїн револѣчїзне ла зрмаре пе троп се респїнсе діалектѣл Аксѣмітік дела кѣртеа домнеаскѣ, ши се днтрѣдѣсѣ чел Amanean, кареле днсѣ нѣ пѣтѣ а се рѣдіка ла ачеа треаптѣ де кѣлтѣрѣ, ка сѣ се днтревзїнѣзе ла скріере, ва нїчї есте ертат, а трѣдѣче кѣрцїле челе сѣїнте дн алт діалект декѣт дн Аксѣмітік. Дечї демї ачест діалект еши демѣлт дін депрїндереа попѣрїмії, тотѣші штїїнца лѣї се пѣтѣ пѣстра.

Іов Лѣдолѣ чел маї прекопсїт штїѣторїѣ ши днвѣдѣторїѣ ал лїмвїї етіопїче, кареле днтре алтеле скрїсе о граматїкѣ ши зп ворварїѣ а лїмвїї етіопїче*) тѣртѣрїсеште, кѣ дн діалектѣл етіопїк Geezean трїї пѣтраре де кѣвїнте сѣнт лѣате дін лїмба аравїкѣ. Лїмба етіопїкѣ аре кѣвїнте ши дін чеа халдаїкѣ ши дѣпѣ прїїміреа крештїнѣтѣдїї днтрарѣ дн еа ши кѣвїнте гречештї.

§. 40.

Деспре лїмвїле арамаїче.

Арамеєа дѣпѣ штїрї стрѣвекї аре нѣміреа са дела Арам фїїл лѣї Сїм (фач. 10, 22.), ши есте нѣмеле дєнерарїѣ пєптрѣ тоатѣ Сїрїєа, тоатѣ Мєсопотамїєа, Халдєєа ши Асїрїєа, де зндє ши лїмба чеа депрїнсѣ дн ачесте цѣрї се зїче Арамаїкѣ. Ачєастѣ царѣ се днтпѣрѣеште дн доаѣ пѣрцї, адекѣ дн Арамеєа рѣсѣрїтеапѣ ши апѣсєапѣ. Чеа рѣсѣрїтеапѣ

*) J. Ludolfi gram. etiop. ed. J. M. Wansleebii Lond. 1661.

J. Ludolfi lexicon aetiopico-latinum ed. J. M. Wansleebii Lond. 1661.

къпринде Халдеа ши Ассиріеа, днсъ чеа апхсеапъ Сиріеа ши Месопотаміеа чеа пордікъ. Лімва че се ворвіа дн Арамеаа чеа ръсърітеапъ се зиче лімба халдаікъ, еаръ чеа депрінсъ дн Арамеаа апхсеапъ се пзмеште сиріеаскъ. Діалектъл сиріескъ ши чел халдаікъ дн челе фіинцелніче сжнт маї къ знъл ши ачелашї, ши се деосъвек дн пзціне маї алес ла ростіреа кзвінтелор, d. e. знде Сіръл чітеште „о“, оре Халдеъл „а“, ши знде Сіръл ростеште „аѣ“, чітеште Халдеъл „о“.

Ачесте діалекте атжт дзпъ штіріле історіче кжт ши дзпъ днсъшіеа лор се аратъ а фї де оріціне Сїмітікъ, ши сжнт фоарте апроале афінате кз лімба еврееаскъ, прекжт вѣдеште асемъпътатеа лор кз ачеаста дн тълціне де кзвінте ши фразе, дн дн-сътпъріле лор, дн формъчїзне ши дн констръітърї. Тотжші еле пж сжнт днсаші лімба еврееаскъ, ши се деосъвек де еа прїп семеле челе характерістіче де діалект, прекжт прїп тълте кзвінте, че лімба еврееаскъ дн ръмъшіцеле сале челе скрісе пж ле аре, прїп десклїпіреа днтръ днсътпъріле тълтор кзвінте комъне ши лімвії евреештї, прїп знеле ава-терї ла конжзгъчїзне ш. а.

А. Дїнтре діалектеле арамаїче спре лъмърїреа лімвії евреештї есте маї днтревзїнцавер діалектъл сиріескъ пентръл маї тжпоаселе ісвоаре де а'л кжпоаште маї депліп.

Кж кжт маї ларгъ ши маї кіаръ штїпцъ авем деспре зн діалект, кж атжта маї тълт сжнтем дн старе, де а не фолосї де ел спре лъмърїреа знїї лімвії афінате. Ачеаста прїнде лок ла лімба аравікъ ши апої ла чеа сиріеаскъ, дела кареа ръмасеръ оапе днтре алтеле ши оріцінаре. Дешї тълте дїп еле зак ка тжлжскрісе дн бібліотечї; тотжші челе

date la лѣтинъ prin тинарѣхъ факъ ънъ пѣтъръ дѣсѣтнатъ, шѣ рѣварсѣ тѣлтъ лѣтинъ спре історіеа весерічеаскъ, спре тѣлѣіреа скріптѣрїї, спре ѡеографіеа шѣ історіеа рѣсѣрїтѣлѣ ш. а.

Б. Лїмба халдаїкъ аре доаѣ діалекте, адекъ челъ Бавїлонеанъ шѣ челъ Іерѣсалимітеанъ. Челъ Бавїлонеанъ есте ачела, пре кареле дѣ афларъ Іздеїї дѣ десѣѣрареа са дѣ пѣрѣїле Бавїлонїеї шѣ дѣ дѣтревѣїнѣаръ не ачеле тїмпѣрїї дешї нѣ кѣ тотѣлъ кѣратъ.

Дїалектѣл халдаїкъ Іерѣсалимітеанъ есте ачела, пре кареле Іздеїї дїнъ десѣѣрареа Бавїлонїкъ дѣ адѣсерѣ дѣ патріеа са дарѣ местекатъ кѣ лїмба еврееаскъ шѣ маї тѣрѣїѣ съѣ домніеа реѣїлоръ Сїрїлоръ кѣ чеа сїрїеаскъ шѣ кѣ кѣвїнте шѣ формѣле дїнъ алте лїмбї.

Дїнъ дїалектѣл Бавїлонеанъ-халдаїкъ авемъ кѣ тотѣл пѣїне рѣшѣшїе оріѣїнаре, пре кѣмъ ѣнеле фрѣнтѣрїї ла Давїїлъ шѣ Есдра, шѣ ѣнеле пѣїне версе дѣ прѣшїете дѣ кѣрѣїле Евреїлоръ. Че се афлѣ ла Онкелосъ шѣ Іонатанъ дїнъ ачестъ дїалектъ дешї кѣ аватерї, нѣ сѣнтъ скрісорї оріѣїнаре, чї парте трѣдѣчерї, парте парафрасе але сѣ. скріптѣрїї. Пентрѣ пѣїнеле ісвоаре де а довѣндї шѣїнѣа дїалектѣлѣ Бавїлонеанъ-халдаїкъ есте ел преа пѣїнъ дѣтревѣїнѣаверъ спре лѣтѣрїеа лїмбїї евреешїї.

Дѣ дїалектѣл Іерѣсалимітеанъ-халдаїкъ есте скріс Галтѣдѣл Іерѣсалимітеанъ. Дарѣ лїмба дѣ ел ашеаї аместекатѣ шѣ стрїкатѣ, кѣт орі пѣчї декѣм орі кѣ фоарте таре фереалѣ шѣ паръ кѣнд се поате дѣтревѣїнѣа спре лѣтѣрїеа лїмбїї евреешїї.

Дѣсѣтнаре. Сѣнт шѣїрїї дела кѣлѣторї, кѣ дїалектѣл халдаїкъ дѣ ѣнеле локѣрї асіатїче пре кѣмъ дѣ Дїарѣбекр дѣкъ се ворѣеште. Дарѣ пѣлѣ акѣта пїчї ѣн дѣвѣѣат нѣ аѣ дѣтревѣїнѣе о кѣлѣторїе

дптр' аколо кѣ скоп, де а дпвѣца ачеа лимѣ вѣ шї а о дескрие.

§. 41.

Деспре діалектѣл Самарітеан.

Діалектѣл Самарітеан аре пѣтіреа са дела Самарітенї шї ачештііа дела четатеа Самаріеа. Амрі рецеле Ісраїлтенілор аѣ кѣмпѣрат дела Семір зп мѣнте (Ш. дмп. 16, 24.), пе кареле аѣ zidit о четате, пре кареа дѣпѣ пѣтеле посесоріѣлї челї де маї 'напте аѣ пѣміт-о Самаріеа (Семірон), шї аѣ хотѣрѣт-о, сѣ фїѣ решедїнца лї шї а зрѣтѣторі-лор лї.

Самарітенї фѣсесе дацї кѣлтѣлї Мосаїк, тотѣшї дѣпѣ орѣндѣіреа рецелї лор Іеровоам (Ш. дмп. 12, 26—28.) пѣ черчета темплѣл Іерѣсалїмѣлї, чї сѣв кїпѣл зпї вїдел де аѣр чїнстіа пре Іехова дп Дан шї дп Віт-Ел.

Сѣв рецеле Осееа. челе зече семїнциї але лї Ісраїл саѣ десѣѣрат декѣтрѣ Салманасар ла Ассїріеа (IV. дмп. 17, 1—6.), шї де аколо се тремїсерѣ колонїштї, карї се ашезарѣ дп четѣцїле Самарїеї (IV. дмп. 17, 24.), шї се аместекарѣ кѣ рѣтѣшїцеле Ісраїлтенілор, че се афла аколо. Дела ачест тімп пѣчїзнеа чеа местекатѣ дїп Ісраїлтенї шї дїп венетїчї се пѣміа самарїтеанѣ. Дпмѣлциндѣ-се леї дп дешертѣріле Самарїеї шї фѣкѣнд тѣлте стрїкѣчїлї, колонїштї ачеле пѣказрї ле аскріеа дппрежѣрѣрї, кѣ пѣ штіеа а чїнсті пре зѣл цѣрї. Дечї аѣ черѣт шї аѣ кѣпѣтат деле рецеле Ассїріеї преоцї Ісраїлтенї, дела карї дпвѣцарѣ чїнстіреа Дѣмнезеѣ лї челї адеѣѣрат. Колонїштї се дпкїна атѣт ла зеї

съ, кѣт ши іспрѣвіа кѣлтѣл Мосаік (IV. дмп. 17, 25—42.).

Самаритеніи орі дін тимпѣрї векї фїнд днтре дѣншіи маре парте Ісраїлтенї, авѣрѣ копїитѣрѣ а леѣї лѣї Моїсі, орі не дндемнѣл преоцілор Ісраїлтенї челор вініці дін Ассїріеа о фѣкѣрѣ дн скрісоареа чеа депрїнсѣ ла дѣншіи.

Іздеї, днсъ карїи днкѣ маї тѣрзіѣ се десѣтрасерѣ ла Вавїлон, кѣпѣтарѣ днгрѣдѣнѣ, де а се днтоарче дн патріеа са ши а rezїdї темплѣл съѣ. Самаритенїи черѣрѣ дела Іздеї вое, ка съ се днсодеаскѣ ши ії кѣ дѣншіи ла пѣртареа келтѣелелор ши ла darea de лѣкрѣ спре zїdїrea темплѣлѣї. Еарѣ Іздеї нѣ днкѣвїнѣарѣ ачеастѣ черере. Де ѣнде се пѣскѣ зрѣ ши врѣштѣшіе днтре Самаритенїи ши днтре Іздеї. Самаритенїи маї тѣрзіѣ, трекѣнд дела Іздеї ла дѣншіи Манасе фрателе архїереѣлѣї Іоїада, се лепѣдарѣ кѣ тотѣл de ідололатрїе, zїdїрѣ лѣї Іехова темплѣ не мѣнтеле Гарїзім ши чїнстїа пре Дѣмнезеѣ дѣпѣ прескрїселе лѣї Моїсі. Тотѣші зра ши врѣштѣшіеа днтре Іздеї ши Самаритенїи нѣ се потолї прїн ачеа, чї маї вѣртос се аѣїцасе пентрѣ чеарта деспре локѣл чел зпїк адеѣрат ал днкїнѣрїи лѣї Дѣмнезеѣ *).

Дін ачесте штірї історїче се веде, кѣ лїмба Самарїтеанѣ аѣ тревѣїт съ фїе местекѣтѣрѣ де чеа Вавїлонїкѣ-халдаїкѣ ши де чеа еврееаскѣ, ши дечї кѣ се кѣвїне еа ла фамїліеа челор сїмїтїче. Ачеста се кѣноаште ши дін днсъшіеа лїмбїї. Еа дн сїнгрїтеле кѣвїнте, афарѣ де кїпѣл ростїрїи зпор лїтере, конглѣсѣште кѣ чеа еврееаскѣ маї мѣлт днсъ кѣ

*) Маї не ларг деспре Самаритенїи веї дн тѣлѣїреа меа історїк-лїтерарѣ а кѣрділор п. т. том. IV. ла еванг. лѣї Іоан 4, 9. паѣ. 124 · 127.

чеа халдаикъ, еа ꙗн мѣтъріле съветѣтвелор, спре а ꙗн съмна феліѣртеле казѣрї, ꙗн адаѣереа пѣртичелор ла сїнгѣрїте съветѣтвѣе, ꙗн анінареа пропѣмелѣї ла пѣте, ꙗн фортѣѣзнеа верѣѣлѣї шї ꙗн ꙗнсоѣїреа лѣї кѣ прѣѣсе шї кѣ алїпїтѣрї аре чеа маї маре асетѣнаре кѣ лїмба еврееаскѣ, шї се аратъ ꙗн тот кїпѣл афїнатъ ка діалект кѣ ачеастъ лїмѣѣ, деѣї аплїкаверъ спре лѣтѣрїреа еї. Тотѣшї ꙗн съ пѣмаї пѣѣїнѣ ꙗнтревѣїнѣцаре се поате фаче де еа спре ачел скоп, пентрѣ кѣ преа пѣѣїне рѣтѣшїѣ се пѣстраръ деа еа. Афаръ де зпеле пѣѣїне фрѣнтѣрї шї де кѣтева епїстоле, трѣѣѣчереа Самарїтеанѣ а Пентатѣѣхѣлѣї есте маї кѣ зпїкѣл їсвор, де а кѣноаште лїмба Самарїтеанѣ, ꙗн съ прѣѣл еї скаде прїп ачеаа кѣ еа пѣ есте оп орїѣїнарїѣ чї трѣѣѣчере, че се ѣїне стрѣнѣ де орїѣїналѣл съѣ.

§. 42.

Деспре лїмба талмѣдікѣ шї раввінїкѣ.

Лїмба талмѣдікѣ ꙗн Мішна есте маї кѣратъ еврееаскѣ, ꙗн съ ꙗн ꙗтвеле Гетаре есте еа местекатъ кѣ тѣлте Сїрїїсте шї Халдеїсте. Дрепт ачеаа се поате еа прївї ка діалект афїнат кѣ лїмба еврееаскѣ шї есте ꙗнтревѣїнѣцаверъ ꙗн зпеле шї алтеле спре лѣтѣрїреа ачестеї лїмѣї. ꙗн ачест діалект се пѣстраръ парте сїнгѣрїте раре кѣвїнте евреештї, парте сїнгѣрїте раре ꙗн съмнѣрї але лор, шї челе афлате прїп алте мїжлочїрї есїѣїтїче капѣтъ адесе ꙗнтѣрїре. Фїїнд кѣ лїмба ꙗнѣѣѣѣїлор ꙗн кѣрѣереа тїмпѣлѣї тот маї тѣлт се дееклїнѣ деа чеа вїе, шї ла кѣвїнте кѣноскѣте ꙗнсоѣенште поѣе ꙗн съмнѣрї шї поѣе модїфікѣрї де еле; деѣї ла ꙗнтревѣїнѣцареа лїмѣїї талмѣдїче спре лѣтѣрїреа чеї

евреешті се чере кѣ атѣт маї тѣлтѣ черкаре шї кѣ атѣт маї таре фереалѣ, кѣ кѣт партеа талмѣдѣлѣ, кареа сѣ се дитревѣицезе спре ачел скоп, есте маї депѣртатѣ дела ачеле тїмпѣрї, кѣнд лїмба евреаскѣ ера дикѣ дн депрїндере комѣнѣ.

Б. Дѣпѣ днделѣнгатѣ днчетаре днчепѣрѣ Раввїнїї дела секѣлѣ ал Х. кѣ таре тел а се сїргѣї ла тѣлкѣїреа скрїптѣрїї в. т. шї а кѣрѣцїї лїмба са чеа евреаскѣ стрїкатѣ шї местекатѣ. Лїмба ачеаста маї лїмпезїтѣ прїн сїргѣїнца днвѣдїацїлор Іздеештї се зїче лїмба Раввїнїкѣ саѣ лїмба евреаскѣ чеа позѣ. Дн еа скрїсерѣ Раввїнїї дела секѣлѣ ал ХІ. коментаре ларцїї деспре кѣрѣїле в. т. шї алте оапѣ. Ачеастѣ лїмвѣ дн сїнгѣрїтеле кѣвїнте шї дн фор-тѣчїїнеа са, афарѣ де зпеле пѣдїне аватерї граматїкале, есте асемене челеї векї евреештї, дечї есте а се прївї ка діалект афїнат кѣ еа.

Лїмба раввїнїкѣ нѣ есте лїмба попорѣлѣ, чї лїмвѣ днвѣдатѣ, шї дн еа парте се кѣвїнтелор челор векї евреештї, але кѣрора днсѣтнѣрї се зїтарѣ, дѣдѣрѣ днсѣтнѣрї дѣпѣ кївзїтѣрїле днвѣдїацїлор, саѣ ла челе векї днсѣтнѣрї се адаѣсерѣ позѣ днсѣтнѣрї, парте, фїнд тревѣица де кѣвїнте позѣ, ачесте се днпрѣтѣтарѣ дела алте діалекте саѣ се фортарѣ кѣ тотѣл позѣ кѣвїнте. Спресїзнїле лїмвїї раввїнїче чеї сколаре ашеа де пѣдїн ле-ар фї днцелес Моїсї шї Ісаїе, прекут Чїчеро лїмба лѣтїнѣ чеа сколарѣ дїн вре о догматїкѣ саѣ фїлософїе а тїмпѣрїлор поастрѣ саѣ дїн векѣл чел де мїжлок. Дїн ачеастѣ днпрежѣраре се веде, кѣ лїмба раввїнїкѣ нѣтаї кѣ тѣлтѣ рекѣтнїенїре шї кѣ таре рестрѣнїдере се поате дитревѣица спре лѣтѣрїреа лїмвїї евреештї челеї векї.

§. 43.

Деспре ворваре дн цепере.

Лімва се кэпрінде дін кэвінте ші дін але лор форме. Кэвінтеле сжнт матеріалэл лімвії, формеле днсь модіфікь феліхріт днсьмнпъріле кэвінтелор атжт сінгъріт прівіте кжт ші днсоціте дн пропъсечізнї.

Адънпътъра чеа дъпъ зп план фъккътъ а кэвінтелор ші а днсьмнпърілор лор се зіче ворварїх (лексікон). Адънпътъра сістїматїкь а формелор але феліхрітелор класе де кэвінте ші але днсоцірілор лор дн пропъсечізнї се пжменте граматїка. Че есте ворварїэл дн прівїнца кэвінтелор, ачешї есте граматїка дн прівїнца формелор лімвії.

Скопэл ворварїэлї есте, че се поате шті деспре кэвінтеле знеї лімвії, а ле дншіра днтр'о прївелеште адъмънатъ, ка пештіхторїї лімвії сь се ажътъре ла днвъцареа еї, еаръ штіхторїлор шъкар ла невое сь лі се крѣде черкареа чеа остенїтоаре а тѣтърор мїжлоачелор ажътътоаре лімвістїче. Ачест скоп ал ворварїэлї чере:

1. Ка челе дн ворварїх кэпрїнсе сь фіъ скоасе дін їсвоаре лімпезї, ші ка фолосїреа їсвоарелор сь фіъ днсоцітъ кж кредїнчіошіе ші кж коаптъ жъдекатъ ашеа, кжт челе адевърате сь се осъвеаскь де челе фалсе, челе днтревзїнцавере, де челе пжнтревзїнцавере, челе фїїнцелнїче де челе маї пждїн фїїнцелнїче.

2. Челе днтръ ачест кїп кълесе ші кэвенїт лімпезїте сь се дншіре не скърт, днкжт деплїнїмеа ші лъмърїтатеа днгъдъеште, днтр'о ржндзїре амъсхратъ, спре а днлесні прївіреа реферїнцей а сїнгърітелор пърцї кътръ днтрег.

3. Дн fine се чере деплінімеа пѣ пѣтаї дн кѣвїнтеле лїмвїї чї шї дн днсѣтнпѣрїле лор челе фелїзрїте шї дн модїфікѣчїзнїле челе прїнчїпаре.

Атѣпареа ла локѣрїле, unde сїнгѣрїтеле кѣвїнте шї днсѣтнпѣрї се афлѣ днтревѣїнцате, тѣреште деплінімеа ворварїзлѣї, шї депѣртеазѣ дела аѣторѣзлѣї препѣсѣл ѣнеї пѣшїрї арвїтраре.

§. 44.

Деспре речерїнцїле кѣтрѣ ворварїзл евреек.

Ворварїзл евреек аре сѣ кѣпрїндѣ адѣпѣтѣра ресѣлтателор челор кѣштїгате дїн стѣдїеле їсвоарелор але кѣноштїнцїї лїмвїї евреештї анѣме дн прївїнца материалѣлѣї ачелеї лїмвїї.

Днсѣшїїле челе маї сѣс дншїрате деспре ворварїѣ дн ѣенере, се чер шї дела ворвареле евреештї, шї анѣме:

1. Ка днсѣтнпѣрїле сїнгѣрїтелор кѣвїнте шї фразе сѣ се афле шї сѣ се днтѣреаскѣ дїн їсвоареле челе маї сїгѣре але кѣноштїнцїї лїмвїї евреештї, шї сѣ се днсетне не скѣрт, де сѣнт еле скоасе дїн дїалекте шї дїн каре анѣме, орї дїн трѣдѣчерїле челе векї, орї дїн етїмологїе, орї дїн контекст, орї дїн алте овсервѣрї лїмвїстїче, орї ла лїпеа темейрїлор ажѣпѣтоаре, поате дїн кївѣзїтѣрїле скрїїторїзлѣї ворварїзлѣї.

2. Рѣндѣїтѣра алфавїтїкѣ дн ворварїзл евреек есте фоарте атѣсѣратѣ, шї днлесенеште кѣѣтареа шї афлареа кѣвїнтелор. Тотѣшї ачеастѣ рѣндѣїтѣрѣ се чере пѣтаї ла кѣвїнтеле челе рѣдѣчїпаре шї компѣсе, днсѣ челе dedѣсе сѣ се дншїре дѣпѣ челе рѣдѣчїпаре не скѣрт фѣрѣ де а смїнтї лѣмѣрїтатеа шї деплінімеа. Пентрѣ днчепѣторїї, карїї днкѣ пѣ

штиѣ рѣдѣчиіле кѣвѣтелор евреешти, съ се љпшире ші челе dedѣсе љп рѣндѣл алфавѣтѣк, љпсъ съ се атѣе ла рѣдѣчиіле лор, спре а ле кѣпоаште љпсътпѣріле.

3. љпширареа фелѣхрѣтелор љпсътпѣрї але кѣвѣтелор съ се љпгѣндѣ ші ла модѣфікѣріле лор челе прѣнчѣпаре љп сѣпгѣрѣте фразе ші форме, ші съ се љтѣхреаскѣ ші съ се љпгѣреаскѣ прѣн локѣрї скрѣптѣрѣстѣче, ка љптревѣнцѣторѣл ворварѣлѣ съ поатѣ кѣпоаште адевѣрѣтатеа љпсътпѣрїлор челор пропѣсе.

4. Ла кѣвѣтеле челе евреешти, че љпсампѣ ѡвѣпте депѣртате ла пѣцїнї кѣпоскѣте съ се адазгѣ ші о тѣлѣкѣре скѣртѣ реалѣ, ші ла пѣтеле прѣпрїї але персоанелор, локѣрїлор, рѣхрїлор ш. а. съ се арете етѣмологїа лор, ѣнде чере љтѣхрѣтатеа.

Прѣцѣл штїнцїфік ал ворварелор евреешти есте фелѣхрѣт, дѣпѣ кѣт еле рѣспѣнд маї тѣлт саѣ маї пѣцїн речерѣнцїлор челор маї сѣс љпширате. Ворвареле евреешти челе веки атѣт але Іѣдеїлор кѣт ші але Крѣштїнїлор сѣпт ка љптѣ черкѣрї љпкъ недеплїне, прѣкѣт ші мїжлоачеле, де а дескоперї ші а љпгѣрї љпсътпѣрїле кѣвѣтелор евреешти, пѣ се љптревѣнцѣарѣ деплїн пе ачеле тѣпѣрї. Де кѣнд љпсъ стѣдїѣл лѣмвїлор рѣсѣрѣтене ші апѣте ал діалектелор челор афѣпате кѣ лѣмба еврееаскѣ аѣ рѣвѣрсѣт лѣтѣнѣ асѣпра ачестеї лѣмвї; ворвареле челе евреешти фоарте саѣ деплїнїт прѣн сѣргѣнцѣа, аѣерїмеа жѣдекѣрїї ші прѣн адѣнчїле штїнцѣе але ѣпор вѣрѣвацї прѣкопѣцїї љп лѣмвїле рѣсѣрѣтене.

§. 45.

Деспре речерінділе граматичей дн цепере.

Прінчіпіеле граматичей сжнт зпеле цепераре, алтеле специаре. Челе цепераре се стжлпеск пе ле-циле лодиче челе дпнъскзте омжлї, сжнт комзне тжтжрор лїмвїлор, шї се атїнг де класеле кжвїнтелор, кж модїфікжріле лор шї де моджріле днсоцірії лор дн пропжсечїзнї. Ачесте прїнчіпіе цепераре ржнджїте сістїмжтїчеште фак граматїка фїлософїкж.

Леціле, че сжнт пропрїї знеї лїмвї специаре сжнт кжпрїнесж граматїчїї специаре шї еле се афлж дїн обсервара пропрїетжцїлор але лїмвїї чей специаре, децї се dedжк дїн днсамї фїреа лїмвїї чей специаре. Граматїка специарж аре де васж пре чеа фїлософїкж шї се кжпрїнде дїн доаж пжрцї прїнчіпаре. Партеа днтже дншїрж формеле класелор де кжвїнте але лїмвїї чей специаре днпрежнж кж модїфікжріле лор, еарж партеа а доа кжпрїнде челе, че лїмба чеа специарж ла днсоціреа кжвїнтелор дн пропжсечїзнї афарж де челе але граматїчей фїлософїче аре сіешї пропрїї шї десклїнїтоаре.

§. 46.

Деспре речерїндїле граматїчїї евреешїї.

Днсжшїїле шї пжрцїле речержте дела фїекаре граматїкж специарж тревже сж ле аївж шї граматїка еврееаскж, дакж прїн еа сж се спореаскж шї сж се днлеснеаскж стждїжл лїмвїї евреешїї.

Скрїїторїжл де граматїкж еврееаскж дн партеа днтже прїн чїтїреа кжрцїлор в. т. сж афле формеле

сінгърителор класе де кзвѣнте евреешти дппрезпъ кз модифікъріле лор, дечї съ ле скоатъ дп дпсамї фіреа ачелеї лімвї, мѣтърїле, че ле-аѣ обсерват, съ ле редзкъ ла класе хотържте, шї ашеа формеле челе комѣне саѣ регъларе съ ле деосъвеаскъ дела челе раре саѣ перегъларе шї съ ле дпшїре дзпъ о рѣндѣеале сістїматїкъ. Граматїка кѣштигъ дп пре-цзл съѣ штіпцїфік, дакъ сінгърїтеле мѣтърї се лѣмѣреск шї се дпмѣреск прїп темейрї скоасе дп дпсамї фіреа лімвї евреешти.

Дпсъ шї формеле челе маї раре, каре се ават дела аналоція челор лалте, нѣ сѣнт а се трече кз-тѣчере, чї сѣнт а се дпсъмна ка аватерї дела регълъ, че сѣнт парте архаїсте (векїтърїле лімвї), парте провінціалїсте, парте аѣ темейл съѣ дптр'ѣн фелїс де възпсѣпжпцъ ноаѣ некзпоскзтъ, саѣ дп депрїндереа ворвїрїї дпдївїдзаръ а аѣторзлї.

Партеа прїпчїпаръ а доа а граматїчеї евреешти съ кзпрїндъ пропрїетѣцїле констрзїтзрїї евреешти рѣндзїте дзпъ зп план сістїматїк. Ачесте пропрїетѣцї съ се дпмѣреаскъ прїп темейрї трасе дп дпсзшї характерзл лімвї евреешти шї съ се лѣмѣреаскъ прїп есетпле дп кѣрцїле в. т.

Ързїрїле челе дпмѣре але граматїчїї евреешти се фѣкзръ не ла секзлзл ал зечеле, кѣнд Аравїї дпчепзръ лімва са а о кзлтїва граматїчеште. Раввї Саадїас Гаон чел рензміт пептрз трѣдзчереа са чеа аравікъ а кѣрцїлор в. т. (vezї §. 35. п. VII.) се нѣменште ка чел дпмѣрз, кареле аѣ черкат а ашеза регзлеле лімвї евреешти дп кѣрцїле сале челе тїтзлате: „картеа кзлецерїї“, „картеа лімвїї евреешти“ шї „картеа дересътзрїї“. Ла дпчепзтзл секзлзлзл ал зпспрезечеле пѣвзлїнд асзпрїрї грозаве асзпра Іздеїлор маї алее дп пѣрцїле

Вавілонѣлѣ ші німічінд скоалеле лор челе днфлоріте, се трасеръ ії таре парте ла Африка ші ла Испаніеа, ші контінѣа стѣділ лѣмвїї евреештї. Ашеа Равві Хїзг дела Феѣ (лн Африка) се ладѣ ка граматїк вѣн. Лн секѣлѣ ал доїспрезечеле Јона вен Галпах медїк дїн Кордова лн Испаніеа скрісе лн лѣмва ара-вікѣ регѣле граматїкале але лѣмвїї евреештї. Прїн черкѣріле ачестора се лндемнарѣ маї тѣрзіѣ ші алцї лнвѣцацї аї Іздеїлор лн фелїзріте цѣрї, де а дескоперї ші а лншїра регѣлеле граматїкале але лѣмвїї евреештї ші фѣкѣрѣ фрѣмоасе пѣшїрї лн ачеастѣ штїїнцѣ. Тотѣшї лнсѣ граматїка еврееаскѣ кѣпѣтѣ формѣ штїїнцїфікѣ ші деплїнїтате дїн тоате пѣрцїле лн тїмпѣріле маї поѣе прїн стѣдіеле лнвѣцацїлор дїндре Крештїнї. Ачештї'а прїн штїїнцеле сале лн діалектеле рѣсѣрїтене пѣтрѣнсерѣ маї адѣлк лн фіреа лѣмвїї евреештї, прїн кѣлтѣра са чеа філо-софікѣ дескоперїрѣ ші цѣрмѣрїрѣ маї кіар формеле ачелеї лѣмвї, ле рѣндѣрѣ сїстїмѣтїчеште, ле лнпѣ-рїрѣ прїн темейрї скоасе дїн характерѣл ачелеї лѣмвї ші ле лѣмѣрїрѣ дїн діалектеле челе афїнате кѣ лѣм-ва еврееаскѣ.

ТЪЕТЪРА А ТРИЕА.

Деспре проприетъциле ши ісвоареле лимвій гречешті челеі вібліче.

§. 47.

**Деспре стареа лимвій гречешті дъпъ тѣмъриле лѣі
Алесандръ чел маре ределе Macedoniē.**

Кърциле в. т. че пѣ сѣнт къринсе дн канонъл Іудеѣлор*), прекът ши кърциле п. т. есіетъ пѣмаі дн тестъл греческ ка аѣтентік. Спре а пѣте днсъ копт жѣдека деспре днсъшіеа лимвій гречешті а ачестор кърци, де фолос есте а лѣа дн прівіре стареа лимвій гречешті дн дѣпере пе ачеле тѣмъри.

Лѣмѣа гречеаскъ чеа кѣлтѣватъ днчепъ а десфлорі маі алес дела тѣмъриле лѣі Алесандръ чел маре. Ачеста пе ла анъл 334 днапте de Христос пѣвълі дн Асіеа, ши дъпъ сѣрпареа днпѣръциеі Персенѣлор аѣ кѣчеріт Егѣптъл ши Асіеа пѣпъ ла Indiaea. Дн цѣриле челе кѣчеріте се рѣспѣндірѣ колоніі гречешті ши стрѣпѣлѣнта лѣмѣа са чеа попѣреанъ пѣ чеа класікъ, кѣпрѣнъжндѣсе еле дѣп попѣрѣме пѣ днсъ дѣп днвъцаці. Попѣрѣмеа нѣчі дн Атіка чеа

*) Кърциле, че пѣ се прѣшѣръ дн канонъл Евреѣлор ши есіетъ пѣмаі дн тестъл греческ ка аѣтентік сѣнт вѣрѣтоареле: Дѣделенчѣнеа лѣі Іѣсѣ Сѣрах, картае дѣделенчѣнѣі сѣв пѣтеле лѣі Солотон, Варѣх, картае (епѣстола) лѣі Іереміе, адѣсъсѣтъриле ла Daniil деспре історіеа Сѣсѣнеі, деспре сѣрѣтареа ідолълѣі Віл, деспре оторѣреа вълазѣлѣі, канѣтареа челор трѣі кѣкопѣ, адѣсъсѣтъриле ла Естѣр, Товіеа, Іѣдѣта ши кърциле Макавеѣлор. Днтрѣвѣриле деспре тестъл оріѣнарѣі чел нѣрѣдѣт ал вѣор дѣнтре ачесте кърци се кѣвѣп ла днтрѣвѣчереа спѣдѣаръ а в. т.

Дѣсѣватереа деспре тестъл оріѣнарѣі ал евангеліеі лѣі Матеіі ши ал епѣстолеі кѣтрѣ Евреі прѣнде лок дн днтрѣвѣчереа спѣдѣаръ а кърцилор п. т.

політъ нѣ ворвіа лімба чеа кѣлтиватъ а скрііторімор, чі о лімвѣ гречеаскѣ понѣреанѣ де маї ціоасѣ дн-сѣшіе. Дн-сѣ нѣ дін Атіка чі дін мѣнциї Македоніей дін пѣрділе челе маї вѣрваре але Гречіей чеа маї маре парте се лѣдїрѣ рѣсвоіоаселе орде ка колоніі престе цѣрїле челе сѣвжѣгате. Лімба, че о адѣсерѣ колоніштїі кѣ сіне авеа характерѣл чел Македонік. Лімба гречеаскѣ чеа македонікѣ нѣ есте кѣпоскѣтъ дін скріісорї, пентрѣ кѣ нѣ авем оане скріісе дн еа дн-пайте де вїрѣнциле лѣї Александрѣ чел маре Дѣнѣ штїрїле Граматїчїлор маї тѣрзїї лімба Македонікѣ ера ѣн діалект афїнат кѣ чел дорїк. Дн-сѣ шї діалектѣл Македонік нѣ рѣмасе кѣрат; пентрѣ кѣ ар-мата Македоніанѣ, дін кареа се дн-мѣлцїа колонїіле дн цѣрїле челе кѣчерїте, се дн-трецїа прїн рекрѣ-тѣрї дін тоате провінцеле гречештї, але кѣрора діалекте се аместека ѣнѣл кѣ алтѣл, шї ашеа дн декѣр-сѣл тїмпѣлѣї дн-четарѣ десклїнїрїле діалектелор. Дін ачеастѣ местекѣтѣрѣ а діалектелор се пѣскѣ о лімвѣ понѣреанѣ позѣ шї дн дн-сашї Гречїеа, кѣ атѣта дарѣ маї местекатѣ шї маї стрїкатѣ ера еа дн про-вінцеле гречештї але Асіей шї але Афрїчей.

Авторїї Гречї дін ачеле тїмпѣрї, скріїнд пентрѣ понѣренїї сѣї, нѣ пѣтѣрѣ дн-тревѣнцїа лімба гречеаскѣ чеа класїкѣ, кѣ нѣ ар фї фост дн-целешї де ачеїа, кѣрора менїрѣ оанеле сале, чі дін лімба понѣ-реанѣ гречеаскѣ фортарѣ о лімвѣ стїлістїкѣ, дн кареа предомнїа діалектѣл атїк тотѣшї местекат кѣ челе лалте діалекте ва шї кѣ кѣвїнте шї кѣ дн-сѣм-пѣрї стрїеіне. Ачеастѣ лімвѣ кѣрѣцїтѣ де смїнтеле граматїкале шї де вѣлгѣрїсеме о нѣтїа комѣнѣ (κοινή), пентрѣ кѣ еа авеа де фѣндѣмѣнт лімба понѣреанѣ чеа декомѣн депрїнесѣ ла понѣрїе. Ачеастѣ лімвѣ нѣтїтѣ комѣнѣ се дн-тревѣнцїа декѣтѣрѣ скріїторї

ші ꙗн ꙗнсаши Гречеа, ші прип пропріетъциле сале се десклінъ тѣлт де лимба гречеаскъ а авторілор челор векї класичї. Лимба гречеаскъ чеа комъпъ ꙗн провинцеле гречештї але Асіеї ші але Афричії ера ꙗнкъ де маї цюасъ ꙗнсашиє, прекъм се vede дин оапеле просаиче але скріиторілор Александринї.

§. 48.

Деспре лимба гречеаскъ а тръдъчерїї вївлїчештї Александрїне.

Лимба тръдъчерїї Александрїне а кърцилор в. т. есте лимба гречеаскъ чеа комъпъ Александринъ, ꙗнса еа аре пропріетъцї, прип каре се десклінъ тѣлт де лимба авторілор Гречї. Еа аре спресїзнї дин лимба попъреанъ чеа дин Александрїеа, каре ꙗн оапеле Гречїлор нъ се чїтеск; форме ші къвїнте дин тоате діалектеле гречештї сѣнт ꙗн еа местекате, дешї предомнеск челе але діалектѣлѣї атїк: тїпъл ші дересътъра еї есте дъпъ чеа евреаскъ. Ачеаста капътъ лъмърїре дин ꙗнпрежърареа. къ авторїї ачелеї тръдъчерїї нъскъцї Іудеї къцета ꙗн лимба евреаскъ ші скрїеа ꙗн чеа гречеаскъ, ші се сїргъїа пълъ ші ла търънцъшърї а форма тръдъчереа са чеа гречеаскъ стръне дъпъ тестѣл евреек ші ашеа констръїтърїле лимвїї евреештї се апъсаръ ꙗн чеа гречеаскъ а лор ꙗнпрезнъ къ фразе ші къ къвїнте евреештї ші къ алтеле стрїеє.

Спре лъмърїреа ші ꙗнтърїреа челор зїсе съ шервеаскъ знеле есемпле:

А. Къвїнте дин лимба попъреанъ се чїтеск ꙗн тръдъчереа Александринъ прекъм: *χοράσιον* ꙗн лок де: *χόριον* саѣ *χορίδιον* (Естїр. 2, 7); *βασίλισσα* ꙗн лок де: *βασιλίσ* (III. ꙗмп. 10, 1.); *τέλειος* ꙗн лок де: *τελεος*

(Фач. 6, 10.); νῶτος ἤν лок de: νῶτον (Icaie 5, 6.); δυσί ἤν лок de: δύοιν (Фач. 40, 2.); ὀρθρινός ἤн лок de: ὀρθριός (Ociea 6, 4.) ш. а.

Б. Местекътъръ de форме din тоате dialектеле гречештї се афлъ ἤн ачае тръдъчере шї аηηме:

1. Din dialектъл атик: ἐφράκασι (Eship 10, 6.); παρεστήκασι (Захар. 4, 14.); πέποιθαν (Icd. 7, 10.); πεποίθασι (II. Мак. 8, 18.) ш. а.;

2. din dialектъл виотик есте ἤн верве църмърътъра „сан“ ἤн лок de: он, прекъм: διήλθουσαν ἤн лок de: διήλθον (псалм. 47, 5.);

3. din dialектъл еолик форма оптативълї de фадъ шї а аористълї ал doile „оисан“ ἤн лок de: „оиев“, шї а аористълї лнтвїѣ „аисан“ ἤн лок de: „аиев“, прекъм; ἔιποισαν ἤн лок de: ἔιποиев (псалм. 34, 25.); ἔλθουσιν ἤн лок de: ἔλθоиев (Iob. 18, 9.); ἀνέσαισαν ἤн лок de: ἀνέσαιев (Фач 49, 8.); ἀνενέγκαισαν ἤн лок de: ἀνενέγκαιев (Icaie 66, 20.). Din dialектъл еолик аре тръдъчереа Алесандринъ аористъл ал doile ἤн форма челъї лнтвїѣ d. e. εἶπαν ἤн лок de: εἶπον (I. лмп. 10, 14.); ἔφαναν ἤн лок de: ἔφανон (псалм. 36, 19); ἔλθατε ἤн лок de: ἔλθετε (пїлд. лї Солом. 9, 5.);

4. din dialектъл dorik тръдъчереа Алесандринъ аре форма лмпърътивълї ἤн „он“ ἤн лок de: „ев“, прекъм: εἶπον ἤн лок de: εἶπέ (Фач. 12, 13.).

В. Лїмба тръдъчерїї Алесандрїне аре кънстръїтърї шї фразе евреештї; прекъм: πορεύεσθαι οрї ἐλθεῖν ὀπίσω τινός ἤн лок de: ἀκολουθεῖν οрї ἔπεσθαι τινι (Ier. 2, 5. 23.); ποιῶν καρπὸν ἤн лок de: φέρειν καρπὸν (Фач. 1, 11.); προσκυνεῖν τινι οрї ἐναντίον τινός ἤн лок de: προσκυνεῖν τина (Фач. 23, 7. 12.); ἀμαρτάνειν ἐνώπιον τινός ἤн лок de: ἀμαρτάνειν εἰς τινά (I. лмп. 7, 6.) ш. а.

Дъплїкареа ачелъїашї къвдлнт гречїлор педепрїнсъ се лнтревъїнїеазъ ἤн тръдъчереа Алесандринъ

δєπτ̄ mod̄xl Евреїлор, спре а лпєс̄тпна єхперлатівєл d. e. εὐλογῶν εὐλογήσω και πληθύνων πλεθυνῶ τὸ σπέρμα- σου (Фач. 22, 17.); θημωνίας θημωνίας (Ешпr. 8, 14.) ш. а.

Афар̄ де конєтрєїтєрї кєпрїнде ачєас̄т̄ тр̄- д̄чєрє шї фразє к̄з тот̄єл єврєештї, прєк̄єт̄ d. e. εἰρήνη ὑμῖν лп лок de чєа грєчєас̄к̄: πολλὰ αἰρεῖν ὑμᾶς ἔυχομαι; ὄνομα θεοῦ лп лок de: θεός; ὄκλος ονομάτων лп лок de: ὄκλος; οὐ πᾶν ρῆμα лп лок de: οὐδέν; οὐ пᾶσα σάρξ лп лок de: οὐδεὶς; ἀστεῖος τῷ θεῷ ат̄жт̄ к̄жт̄ преа ф̄єт̄ос ш. а.

Г. Лп тр̄д̄чєрєа Алєсандрїн̄ лптрє чєлє грє- чєештї сє прїїмїр̄ жпєлє к̄вїнтє єврєештї, єгїптє- нєштї шї персєштї:

К̄вїнтє єврєештї, прєк̄єт̄: ἀλληλουία (псалм. 104, 1.); ἀμὴν (Neem. 5, 13.); σαββαῶθ (I. лпп. 1, 3.); σάββατον (IV. лпп. 11, 5.) ш. а.

К̄вїнтє єгїптєнєштї, прєк̄єт̄: βαῖον (I. Мак. 13, 51.); ραιφάν орї ρεμφάν (Амос 5, 26.); σινδών (Жк̄д. 14, 12.) ш. а.

К̄вїнтє персєштї, прєк̄єт̄: παράδεισος (Фач. 2, 10.); γάζα (Есdr. 5, 17.) ш. а.

Спре а лпф̄џїна пропрїєт̄џїлє кончєптєлор шї алє ашєз̄тїнтєлор Ієдєештї тр̄д̄єк̄џторїї Алєсандрїнї фортар̄ орї позє к̄вїнтє, орї чєлор вєкї лє д̄џд̄р̄ позє лпєс̄тпн̄рї нєк̄єпоск̄єтє Грєчїлор. D. e. Спре а єспрїта пропрїєт̄џїлє к̄єлт̄єл̄ї Евреїлор, d̄п̄ к̄в̄жнт̄єл̄ єф̄һ̄єр̄ос, чє лє аєторїї грєчї лпєс̄тп- нєаз̄: „р̄̄єт̄ж̄тп̄ de o zi“, фортар̄ тр̄д̄єк̄џ- торїї Алєсандрїнї єф̄һ̄єр̄їа к̄з лпєс̄тпн̄рє л̄џїт̄ дєспрє „р̄̄єт̄ж̄тп̄ de o с̄џт̄т̄ж̄п̄ лп- трєаг̄“, к̄жт̄ џїнєа шєрвїџєл єп̄г̄рїтєлор класє de прєоџї лп тєпл̄; γραμματέυς, чє лє Грєчї лп- с̄тпна прє „жп архїварїџ ал чєт̄џїї“, сє лп- трєв̄їп̄єаз̄ лп тр̄д̄чєрєа Алєсандрїн̄ дєспрє

„Днвъцаціи Іздеілор“; ἐκκλησία, че ла Гречї днсъмнеазъ „тоатъ адънареа де попор“, дн тръдъчереа Алесандринъ капътъ днсъмнаре маї днгръстатъ деспре „сінагоагъ“.

Лімва тръдъчерї Алесандрине ера акъм, орї трептішї се фъкъ лімба Іздеілор челор ворвіторї гречеште, че се кема Еллініштї. Ἑλληνιστής днтръ днсъмнареа пропрїе се зічеа ачела, кареле імітеазъ депріндерїле шї ашезъмінтеле гречїлор. Прїн есчелїнцъ Ἑλληνιστοὶ се нъміа ачїї Іздеї, карїї тръїнд днтре попоаре стрейне десвъцаръ лімба патрїей сале шї се депрінсеръ ашеа къ лімба гречеаскъ кжт нежнцелегжнд нїчї тестъл бїбліей чел еврееск нїчї тълкзїрїле лъї дн лімба арамаїкъ чеа депрінсъ дн Палестїна, сф. скрїптъръ дн сінагоацеле сале о чїтіа дїн тръдъчереа чеа гречеаскъ Алесандринъ, шї се депрінсеръ къ лімба ей. Лімба ачеаста дъпъ нъміреа Іздеілор челор ворвіторї гречеште се зіче діалектъл елліністік. Се нъмеште еа днсъ шї діалектъл Алесандрин дъпъ тръдъчереа, дн кареа се афлъ еа днтревзїнцатъ.

Нъміреа де діалект нъ с'ар къвенї ачестей лімвї днтръ днцелесъл маї стрънс, пентръ къ еа нъ аре десклїнїрї характерїстїче дела чеа гречеаскъ комъпъ дн сінгърїтеле къвїнте шї дн кїпъл ростїрїї, шї нъ есте търцінітъ ла зп попор де църтърїтъ царъ саѣ провинцъ. Днсъ днтръ днцелесъл маї лат се поате еа днтръ атжта нъмі діалект, дн кжт еа се десклїнъ дела чеа гречеаскъ комъпъ прїн въпселеле шї констрвїтърїле характерїстїче але лімвї евреештї.

§. 49.

**Лѣтѣ гречеаскѣ се фѣкъ кѣпоскѣтъ Палестиненѣлор,
ші асторїи п. т. авѣръ штіица ей.**

Ъртѣрїле остїрїлор челор порокоасе але лѣї Алесандрѣ Македоненѣл лѣдїръ domniea шї лѣтѣ гречеаскѣ прекѣм престе Асіеа ашеа шї престе Палестина. Сѣв domniea чеа лнделѣнгатѣ а рецїлор Гречї аї Сїріеї престе Іздеї се пресѣръ Палестина де колонїи гречештї. Ачесте авеа аїче парте орашеле шї сателе сале, парте лѣкѣзіа лн челе але Іздеїлор лнпреѣпѣ къ ачештїа. Афарѣ де ачееа лн орашеле Палестиненї ера ашезате шї гарнїсоане гречештї, шї дрегѣторїи чеї трїмїшї ла Іздеї ера Гречї. Петречереа чеа де тоате зілеле къ Гречїи, негодѣл шї тревзїица, де а се лнцелеле къ дѣншїи, лндемпарѣ ва лн парте шї невоїръ пре Іздеї Палестиненї, де а се депрїнде къ лѣтѣ лнвїнгѣторїлор сѣї. Тотѣшї лѣтѣ чеа гречеаскѣ пѣ респїнсе пре чеа арамаїкѣ а Палестиненѣлор, шї амѣндоаѣ се лнтревзїица лѣнгѣ о лалтѣ. Din II. Мак. 7, 24. vedem, къ лѣтѣ гречеаскѣ акѣм 106 аї лнаїнте де Хрїстос ера депрїнсѣ лн Палестина, фїїнд къ рецеле Антіохѣ, че пѣ лнцелелеа ворва мѣмїи Макавейлор кѣтрѣ фїїл ей, ворвіа къ еа фѣръ тѣлмачїѣ лн лѣтѣ са чеа гречеаскѣ.

Апѣсѣрїле, челе несѣферївере, че ле пѣзіа Іздеї де кѣтрѣ Антіохѣ Епїфанїе, фѣкѣръ пре її а се скѣла къ арте сѣв дѣкѣторї дїн фамиліеа Асмонеїлор, спре а анѣра лївертатеа са чеа політїкѣ шї релїгізпарѣ. Прїн ветежіеа са кѣрѣдїръ її ватра цѣрїи де домнїторї стрейнї, тотѣшї ачеле четѣцї але Палестиненї, че де маї 'наїнте се лїпїръ де Сїріеа шї ера лнпо-

първато кѣ лѣкѣиторї стрейнї. нѣ ле пѣтѣрѣ рекѣпѣта
 пѣпѣ ла тїмпѣрїле реїлор сѣї Арістовѣл шї Але-
 sandрѣ, кѣнд ле лѣарѣ кѣ артеле, шї пре челе, але
 кѣрора лѣкѣиторї нѣ воїрѣ се треакѣ ла релїцізнеа
 Іздеаскѣ, ле сѣрпарѣ (Іос. Фл. Век. Ізд. XIII. 15, 4.)
 Лпсѣ нѣ тѣлт дѣпѣ ачееа Помпеїѣ чел таре, тре-
 кѣнд прїн Сїріеа лп остїре лп контра лѣї Мітрїдатѣ,
 се фолосї де чертеле лп фамїліеа реѣеаскѣ а Іздеї-
 лор, спре а фаче Палестїна атѣрнатѣ дела Романї.
 Ла ачееастѣ окѣзїзне ретрасе ел Іздеїлор четѣдїле
 челе лѣате дела реїї Сїріеї, порѣнчї а реѣдї челе
 пѣслеїте, шї ачесте шї ачеле а ле лптоарче лѣкѣито-
 рїлор челор де 'наїте *).

Романїї фѣворїа колонїлор гречештї лп Пале-
 стїна, спре а аѣе лп царѣ партїдѣ пѣтернїкѣ лп
 контра пѣтѣнтенїлор. Ірод прїн фаворѣл Романї-
 лор се фѣкѣ реѣе ал Іздеїлор, шї атѣт ел кѣт шї
 ѣршѣторїї лѣї зїдїа четѣдїї поѣе саѣ лѣдїа шї лп
 фрѣтѣсеѣа челе векї лп чїнстеа Чесарїлор шї, спре
 а плѣче Романїлор, ле лпнопора кѣ Гречї. Лп лп-
 сашї четатеа Іерѣсалїмѣлѣї се лптревїнѣа лїмѣа
 гречееаскѣ лп сїнагоѣеле челе мїнїте пентрѣ Еллі-
 нїштї шї зїдїте не келтѣеала лор (фант. апост. 6, 9,
 9, 39.). Ірод чел таре кѣ тот адїнѣл се сїргїа а
 еллінїза пре Іздеїї сѣї. Ел зїдї лп Кесарїеа ѣн теа-
 трѣ шї амфїтеатрѣ (Іос. Фл. Век. Ізд. XV. 7, 3.),
 лп Іерїхо ѣн стадїѣ, амфїтеатрѣ шї театрѣ (Іос.
 Фл. Век. Ізд. XVII. 6, 5.). лѣнѣгѣ зїдѣл Іерѣсал тѣ-
 лѣї ѣн стадїѣ шї амфїтеатрѣ шї лп четатѣ ѣн теа-

*) Нѣмеле ачестор четѣдїї сѣнт: Гаѣара, Іннос, Скітополѣа, Пелла,
 Дїос, Самарїеа, Марїсса, Аѣотѣ, Іамнїеа, Арегѣса, Гаѣа, Іонна,
 Дора шї Тѣрѣл лѣї Стратон. (Іос. Фл. Век. Ізд. XIV. 4, 9.)

тръ. Прокъраторіи Романілор фъворіа ашішдереа літвіі гречешті дін казсе політіче ші соціаре.

Къткъ колонііле гречешті ера фоарте пѣтъроасе дн Палестіна, ведем атѣт дін оапеле лѣ Іосіф Флавіѣ кѣт ші дін монѣмінте гречешті. Іосіф Флавіѣ (бѣт. Іѣд. II. 18, 1.) дншірѣ четѣціле гречешті д'ін Палестіна, каре Іѣдеі, днаінте де сѣрпареа Іерѣсалімѣ лѣ прін Тіт, ле пѣстірѣ пентрѣ крѣпченеле грѣзѣвіі, че ле пѣцірѣ іі дела Гречі дн Кесареа, ші аѣте ла рѣсѣрїт дін коло де Іордан: Філаделфіеа, Гераса, Пелла, Гадара, Іппос, дін коаче де Іордан: Скітополеа, Кедара, пѣрціле Трахонїтеі, деалѣпгѣл тѣрїі мецігеране: Птоломаїда, Тава, Кесарїеа, Аскалон, Газа, Антедон, дн міжлокѣл цѣрїі: Севаста. Ачест скрііторїѣ ла окѣзіѣнеа деспре чертеле днтре Гречі ші Іѣдеі поменеште ші де алте четѣці лѣкѣіте парте де Гречі парте де Іѣдеі, прекѣт деспре Дора дн Галїлеа (Век. Іѣд. XIX. 6, 3.), деспре Тевїріада (дн віеаца са к. 12.) ші де алтеле. Нѣмітеле четѣці ле поменеште Іосіф Флавіѣ дін тѣшлареа історїсірїі сале. Днсѣ се афла дн Палестіна тѣлт маї маре пѣтѣр де четѣці ші сате лѣкѣіте де Гречі, прекѣт се кѣноаште дін рѣітеле де темпле, де театре ші де алте монѣмінте кѣ днскрісѣрї гречешті, афлате дн Палестіна, карїі вѣдеск, кѣ пе ачеле локѣрї віедѣіа колонїі гречешті дн маре тѣлціте, ашеа дн Берїтѣл чел векїѣ, пе костїшеле Лїванѣлѣ, дн провінцеле Аѣранїтїда, Трахонїтїда ші Авїлена. Ътеле дін ачесте четѣці ера лѣкѣіте пѣмаї сїнгѣр де Гречі, алтеле днсѣ атѣт де Гречі кѣт ші де Іѣдеі.

Днпрежѣрѣрїле, че ле-ан дншірат, фѣкѣрѣ пре літѣа греческѣ дн Палестіна а доа літѣѣ а цѣрїі, кареа се депрїндеа лѣнїгѣ чеа арамаїкѣ а

Iudeilor, ба ши дн тревиле релігізніі ши але лецілор добънді еа асемене авторитате къ чеа еврееаскъ. Ашеа дн Мишна, че къпринде адъпътъръ де дивъцъ-търї але Раввінілор челор векї, дн трактатъл Мегїла к. 1. п. 8. дъпъ лътърїреа челор маї ренъмїці Раввіні Маймонїдіе ши Овадіеа се ашеазъ, къ тот зна есте, а чїті Мегїла дн лїмба халдаїкъ саѣ гречеаскъ, ши дн трактатъл Гїтїн кап. 10. п. 8. се стътореште, къ зрікъл деспре деспърціреа късъторїей се поате скріе ши їскълї орї еврееште орї гречеште къ аче-еашї пътере де леџе.

Токма дн тїмпърїле челе маї де пе зртъ але статълї Iudeilor ла аседиареа Іеръсалїмълї прїн Тїт се опрїръ ла дъпші депрїндерїле ши лїмба гречїлор парте дїн амъръчїене кътръ асърїторїї лор, парте ка съ аївъ сътн дн лїмвъ, спре а къпоаште пре попъренїї ши соції лъптеї неутрѣ релїгізнеа ши патрїеа са.

Дакъ ресокотїм, къ Палестїна дела църмърїле Тїрълї пълъ ла Егїпт дн партеа ръсърїтеапъ ера днпресъратъ де четъці ши сате лъкзїте парте де Гречї парте де попърїме аместекатъ де Гречї ши Іудей, къ дела апъс четъціле лънгъ море, прекът Іоппа, Аскълон, Газа Антедон, Кесарїеа ши алтеле ера днпопърате парте къ Гречї парте къ Іудей, ши къ прїн мїжлолъл църїї се тръџеа оране днсътпате къ попърїме орї кърат гречеаскъ орї местекатъ къ Іудееаскъ; дакъ маї департе рекътненїм, къ съв днделънгата стъпърїре а рецілор Сїріей, апої (дъпъ зп ръстѣтн скърт ал неатърпърїї Іудейлор) днчепънд дела Помпеїз чел море домініторїї Палестїнеї фъворїа лїмвїї гречештї, ши къ еа дн днсъшї Іеръсалїмъл де кътръ Еллініштї се днтрєвѣїнца атѣт дн сїнагоаџе кѣт ши дн нетречере

комѣнъ, ва къ еа ши декѣтръ дѣвѣцѣторіи Іздеілор се дѣгѣдѣіа дѣ дѣсепіи тревіле релігіозніи ши але леілор: нѣ не вом міра, къ штіица ачестеі лимві пѣтрѣсесе пѣнъ ла попѣрїмеа Іздеілор ашеа, кѣт чеа дін Іерѣсалім, аззінд пре Паѣл чел прїне кѣвѣнтѣнд кѣтръ еа дѣ лимва еврееаскъ чеа де атѣнчі (факт. апост. 21. 40 — 22 2.), ачеаста о прівїа ка чева деосевїт, ши сїмѣнд плѣчере се контенї де стрїгѣрї ши пѣстра тѣчере. Ачеаста плѣчере аратъ атѣт їзвїреа попѣрїміи кѣтръ лимва патріеї сале, кѣт ши къ еа аштептасе дѣла Паѣл о кѣвѣнтаре дѣ алтъ лимвѣ, адекъ дѣ чеа гречеаскъ, ши къ еа дѣ ачеастъ лимвѣ 'лар фї дѣцелес.

Скрїіторїи кѣрѣілор п. т., дешї нѣ'сар лѣа прївїре ла дарѣл лимвілор, фѣрѣ дѣдоеалъ акѣм де маї 'наїнте авеа штіица лимвіи гречешті. Паѣл о дѣвѣцѣсе дѣ патріеа са фїїнд нѣскѣт ши крескѣт дѣ Таре, знде штіициле гречешті ашеа дѣфлорїа, прекѣм дѣ Атїна; Лѣка ка медїк авеа кѣлтѣрѣ гречеаскъ; Матеїѣ дѣпѣ дѣторїеа шервїцѣлѣї сѣѣ ка вашешїѣ тревѣіа афарѣ де лимва Іздеілор сѣ аївѣ штіица ши а челеї гречешті, че ера лимва комѣнъ, прїн кареа се дѣцелечеа дѣнтре сїне попоареле де фелѣрїте лимві; Петрѣ адѣсе ла крешт'нѣтате пре сѣташѣл Корнелїе ши пре каснїчіи лѣї фѣрѣ дѣдоеалъ дѣ лимва гречеаскъ (факт. апост. кап. 10.); Іоан вестїа евангелїеа дѣ Асіеа чеа мїкѣ лѣкѣїтѣ де Гречї, че нѣ і-ар фї фост кѣ пѣтїнѣцѣ фѣрѣ штіица лимвіи лор.

Фїїнд къ штіица лимвіи гречешті ла ачешті апостолї нѣ се дѣсатнѣ дѣ кѣрѣїле п. т. ка чева деосѣвїт; дешї ера еа комѣнъ ши челор лалѣї апостолї ши вестїторї аї евангелїеї, деоарѣ че ши ла зрїїреа весерїчіи крештїненшті дѣ Іерѣсалім ла еа

се кѣвѣніа таре пѣмър де еллініштї шї де проселїцї (факт. апост. кап. 6.), пештінд ії лїмба еврей-арамаїкъ, декътръ апостолї тревѣіа съ лї се дп-пъртъшеаскъ дпвѣдѣтъра лѣ Хрістос дп лїмба лор чеа гречеаскъ. Фїнд къ апостолї шї веститорїї чеї дптѣ аї евангелїеї авеа штїпца лїмвїї гречештї; дечї пѣ пѣтѣ немїкъ аї дппїедека, де а скріе дп лїмба ачеастъ кърціле шї епїстолеле сале челе менїте пентрѣ крештїнїї чеї афаръ де Палестїна. Кѣмкъ фѣкѣръ ії ачеаста, дптѣреск шї тѣртѣрїїле дп-трѣдїї векїмї крештїнештї.

§. 50.

Деспре дпсѣшіеа лїмвїї гречештї а кърцілор п. т.

Лїмба трѣдѣчерїї Алесандрїне, че се фѣкѣ ла Еллініштї ка портъ де спресїзнї дп тревїле релї-цізнїї, есте шї лїмба кърцілор п. т. Ачеаста прїн ачелешї пропрїетѣдї ка шї чеа Алесандрїнъ се десклїнъ де лїмба аѣторїлор гречештї. Кѣвїнтеле шї формѣлеле лор сѣнт дп еа дїн лїмба попѣреалъ чеа депрїнесъ пе атѣнчї, дпсѣ констрѣітѣрїле се дп-дрѣаптъ таре парте дѣпъ кїпѣл еврееск саѣ арамаїк. Тотѣшї скріїторїї кърцілор п. т. пѣ се тѣрѣпїрѣ ла авѣдїеа лїмвїї, карма о прїїмїръ дїн трѣдѣчереа Алесандрїнъ, чї о дпмѣлїрѣ кѣ поѣе кѣвїнте, форме, фразе шї дпсѣтпнѣрї, че патрїеа лор шї аѣторїї, че скрісерѣ дп лїмба гречеаскъ чеа комѣнъ, прекѣм шї атїпѣрїле кѣ фелїѣрїтеле скоале але Іудеїлор шї кѣ алте пѣчїзнї ле продѣсерѣ, шї че ле адаѣсерѣ ії дпшїнїї, спре а дпсѣтпна поѣеле дпвѣдѣтѣрїї, кѣпо-штїпце шї атеѣмїнте але релїціеї крештїнештї. Дрепт ачѣса лїмба п. т. аре I. пропрїетѣдїле лїмвїї Алесандрїне, II. кѣвїнте шї фразе дїн лїмба гречеа-

скъ поѡзреанъ чеа депринеъ не атънчї ѡтре Іудеї ѡтпрезвнъ къ стрейністеле, че ѡтраръ ѡ ачеастъ лїмвъ, III. Раввіністе шї IV. спресїзнї поѡ формате шї ѡтсѡтпърї поже пропрїї, спре а ѡтфѡдїша поже ле ѡтвѡдѡтърї, кѡпоштїнде шї ашезѡтїнте але релїѡїѡнеї крештїнештї.

I. Пропрїетѡдїле лїмвеї трѡдѡчерїї Алесандрїне се афлъ ѡт лїмва кѡрѡїлор п. т. шї аѡсте:

A. ѡт кѡвїнте dīn лїмва поѡзреанъ Алесандрїнъ d. e. (Mat. 6, 10. Фач. 42, 25.) γενηθῆναι ѡт лок de: γενέσθαι; (Mat. 25, 35. Neem. 2, 15.) ἤμην ѡт лок de: ἦν; (Mat. 13, 15. Icaie 6, 10.) καμύειν ѡт лок de: καταμύειν; (Ioan 11, 11. Ioв. 14, 12.) ἐξυπνίξεσθαι ѡт лок de: ἀφυπνίξεσθαι; (Ioan 1, 5. Ioв. 28, 9.) στυτία ѡт лок de: σκότος; (Mat. 21, 6. I. Паролїп. 24, 31.) καθώς ѡт лок de: καθότι саѡ καθά ш. а.

B. ѡт местекѡтъръ de форме dīn тоате діалектеле гречештї, прекѡм:

1) Dīn діалектѡл атїк: (II. Кор. 5, 6.) θαρρέω ѡт лок de: θαρσέω; (Ioan 7, 30.) πιάζω ѡт лок de: πιέζω; (Mat. 16, 22.) ἔλεως ѡт лок de: ἔλαος; (Ioan 4, 42.) ἀκηκόαμεν ѡт лок de: ἠκόαμεν ш. а.

2) Dīn діалектѡл Іонїк: (Марк. 15, 30.) κατάβα ѡт лок de: κατάβαθι; (Mat. 9, 2.) ἀφέωνται ѡт лок de: αφεῖνται; (Апок. 4, 1.) ἀνάβα ѡт лок de: ἀνάβαθι ш. а.

3) Dīn діалектѡл дорїк: (I. Кор. 16, 22.) ἦτω ѡт лок de: ἔσω; (Евр. 8, 6.) τέτευχα ѡт лок de: τετέχηχα; (Mat. 6, 30.) κλίβανος ѡт лок de: κρίβανος ш. а.

4) Dīn діалектѡл еолїк: (Mat. 26, 69.) ἦσθα ѡт лок de: ἦς; (Лѡк. 6, 11.) ποιήσαιαν ѡт лок de: ποιήσαιεν; (Фант. аност. 17, 27.) φηλαφήσειαν ѡт лок de: φηлаφήσειен ш. а.

B. ѡт тїп, констрѡїтърї шї фразе евреештї, d. e. (Лѡк. 18, 6.) κριτῆς ἀδικίας ѡт лок de: κριτῆς ἀδικος;

(Φαπт. апост. 9, 15.) σκεῦος ἐκλογῆς λп лок de: σκεῦος ἐκλεκτόν; (I. Tim. 2, 7.) διδάσκαλος ἐν πίστει λп лок de: διδάσκαλος πιστός; (Евр. 1. 1.) τὸ ἔσχατον τῶν ἡμερῶν λп лок de: ἔσχεται ἡμέραι; (Rom. 3, 20.) οὐ пᾶσα σὰρξ λп лок de: οὐδεὶς; (Φαпт. апост. 3, 23.) пᾶσα σὰρξ λп лок de: пᾶς ἄνθρωπος; (Mat. 2, 2.) προσκυνεῖν τινι λп лок de: προσκυνεῖν τινα ш. а.

§. 51.

Κοπτινζаре.

II. Лимва кърцилор п. т. аре къвинте дин лимва гречеаскъ попъреанъ чеа депринсѣ пе атънчѣ лпнтре Iздеї шї анъте:

A. Къвинте гречештї de маї пїоасѣ лпсѣшиѣ, че пѣ се чїтеск лп ачеа формѣ ла асторїї чеї класичї, d. e. (Марк. 6, 16.) ἀποκεφαλίζειν лп лок de: τὴν κεφαλὴν ἀποτέμνειν; (Φапт. апост. 10, 23.) ξενίζειν лп лок de: ξενοῦν; (Лук 21, 24.) αἰχμαλωτίζειν лп лок de: αἰχμάλωτον γίνεσθαι; (Марк. 6. 31.) εὐκαιρεῖν лп лок de: σχολάζειν; (Mat. 12, 2.) γάμος лп лок de: δεῖπνον; (Ioan 21, 5.) προσφάγιον лп лок de: ὕψον ш. а.

B. Стреїністе адекъ къвинте шї фразе лпнтре-мътате дела алте лимве се афлѣ лп кърциле п. т. Ачеаста капѣтѣ лѣмърїре дин деприндереа чеа веке а Iздеїлор, карїї, декънд се фѣкърѣ къноскъѣцї істо-рїѣї ворвїнд доаѣ саѣ маї мѣлте лимвї, ле аместекѣ ѣна кѣ алта. Петрекънд иї лпнтре Егїптенї, Пер-сенї, Гречї шї Романї прїїмїрѣ лп лимва са чеа арамаїкѣ къвинте шї фразе дела ачеле пѣчїшнї. Ашїндереа лп лимва чеа гречеаскъ, че о ворвїа иї, местека къвинте шї фразе арамаїче егїптенештї, персештї шї лѣтїнештї. Ашеа ера лпсѣшїтѣ лимва чеа гречеаскъ а Еллініштилор, шї еа есте шї

лімба кърцілор п. т. Дрепт ачееа љн лімба ачестор кърці се афлъ :

1. Арамаісте адекъ кѣвінте, фразе ши констрѣітѣрї але лімбії Палестіненілор челеї местекате дїн лімба еврееаскъ, сіріеаскъ ши халдаікъ, прекъм :

а) кѣвінте арамаіче d. e. (Мат. 5, 12.) рака, вред-
ніж de скѣпіре, de ѣрѣ ; (Мат. 6, 24.) μαμονᾶ,
зежл авѣцілор ; (Мат. 13, 25.) ζιζάνια, негіпѣ ;
(Мат. 27, 46.) ἐλὶ, ἐλὶ, λαμὰ σαβαχθανί, Dѣmne-
zeжл меѣ, Dѣmnezeжл меѣ, de че маї лѣсат ;
(Марк. 5, 41.) талїта кѣмі, прѣнкъ скоаль ; I. Кор.
16, 22.) тарап ата, Domнѣл віне адекъ спре пе-
депсіре ш. а.

Іздеїї љн лімба са чеа арамаікъ прїїмірѣ кѣвінте дїн лімба гречеаскъ, дарѣ љнсѣмнѣріме лор челе гречешті орї ле лѣцірѣ орї ле љнгѣстарѣ. Ачесте љнсѣмнѣрї лѣціте саѣ љнгѣстате але кѣвінтелор челор адоптате ле пѣстрарѣ Іздеїї ши љн лімба лор чеа гречеаскъ. D. e. ἄριστον ла гречї љнсѣмна „прѣнзїѣ.“ Іздеїї љнсѣ атѣт љн лімба са чеа арамаікъ кѣт ши љн чеа гречеаскъ љнстревїица ачел кѣвѣнт деспре „чїпѣ“, љн каре љнсѣмнѣре се чїтеште ел ши ла Мат. 22, 4. Κράσπεδον љнсѣмнѣазѣ љн лімба гречеаскъ „поалеле вештѣнтѣлѣї.“ Іздеїї прїїмірѣ ачест кѣвѣнт љн лімба са чеа арамаікъ кѣ љнсѣмнѣре маї љнгѣстатѣ деспре „канафѣріле“, че спѣнзѣра ла Евреї de поалеле вештѣнтѣлѣї челѣї деасѣпра, ши токма љн ачестѣ љнсѣмнѣре љл љнстревїица ії ши љн лімба лор чеа гречеаскъ ши љн ачестѣ љнсѣмнѣре се чїтеште ел ла Мат. 23, 5.

б) Фразе ши констрѣітѣрї арамаіче сѣнт маї адеце љн сф. скріпѣтѣрѣ п. т. прекъм : (Марк. 9, 1.)

а гѣста мо арте адекъ а мѣри; (Мат. 18, 18.) а лега ші а деслега, адекъ а декіѣра че есте опрѣт ші че есте лпгѣдѣит; (Мат. 6, 12.) ἀφιέναι τὰ ὀφειλήματα а ерта дѣторііле, адекъ пѣкателе; (Мат. 18, 1.) σάββατον ші сáββата лптрѣ лпсѣмпаре де „сѣптѣмѣнѣ“, μιᾷ σαββάτου лптѣа зі а сѣптѣмѣнеі, адекъ Дѣмнека; (Іоан 1, 15.) πρῶτος лп лок де: πρότερος ш. а.

Пѣрѣсіреа пѣмерѣлѣі дѣал лп кѣрѣіле п. т. се лѣмѣреште дін лімба сірѣ-арамаікѣ, лп кареа ліпсеште дѣалѣл; афарѣ пѣмаі лп „доі“ ші лп челе компѣсе кѣ доі (d. e. доаѣ сѣте) пре-кѣм ші лп пѣмеле „Егіпт“, че есте лпдоіт, адекъ чел де сѣс ші чел де ꝑіос.

2. Лп лімба чеа гречеаскѣ а Еллініштілор лптрарѣ ші кѣвінте егіптенешті ші персешті, дін каре зпеле се чітеск лп трѣдѣчереа Алесандріпѣ, ші кѣтева дін еле трекеѣрѣ лп лімба кѣрѣілор п. т. пре-кѣм:

- а) Егіптенешті: (Іоан 12, 13.) βαῖον, стѣлпаре, рат; (Лѣк. 23, 53.) συνδών, пѣпѣзѣ сѣвѣіре; (Лѣк. 24, 12.) ὀθόνια фашѣре;
- б) Персешті: (Мат. 2, 1.) μάγος; (Мат. 5, 41.) ἀγγαρεύειν; (Марк. 6, 21.) μεγιστάνες; (Лѣка 23, 43.) παράδεισος.

3. Маі пѣтѣроасе сѣпт лп кѣрѣіле п. т. лѣті-пестеле. адекъ кѣвінте ші фразе лппрѣмѣтате дін лімба лѣтіпѣ. Ачесте дін тімпѣріле домпіріі Рома-пілор престе Іхдеі лптрарѣ лп лімба чеа гречеаскѣ а Еллініштілор ші де аіче трекеѣрѣ лп кѣрѣіле п. т. пре-кѣм ла Мат. (5, 6.) κοδράντες, (10, 29.) ἀσσάριον, (17, 25.) κήσος, (18, 28.) δηνάριον, (27, 26.) φραγελλοῦν, (27, 27.) πραιτώριον, (27, 65.) κουστωδία; ла Маркѣ (5, 9.) λεγεών, (6, 27.) σπεκουλάτωρ, (15, 39.) κεντουρίων; ла Іоан (13, 4.) λέντιον, (19, 20.) τίτλος; лп

Φαπт. апост. (16, 12.) κολωνία, (19, 12.) σουδάρια, σιμικίνθια; I. Κορ. (10, 25.) μάκελλον ш. а.

Ъпеле фразе лѣтине лнтрарѣ лн лнмва чеа гре-
чeаскѣ елминистикѣ ші de аиче лн чеа а кѣрѣлор
п. т. прекѣм d. e. (Ματ. 12, 14.) συμβούλιον λαβεῖν
consilium capere; (Μαρκ. 15, 15.) ἱκανὸν ποιήσας τῷ
ὄχλῳ satisfacere populo; (Λυκ. 12, 58.) δοῦναι ἔργασίαν
operam dare; (Λυκ. 14, 19.) ἔχε με παρητημένον habe me
excusatum; (Φαпт. апост. 17, 9.) τὸ ἱκανὸν λαμβάνειν
satis dationem accipere ш. а.

§. 52.

Κοπίνзаре.

III. Лн скоалеле Iздеилор prin maī adжнчї рекѣ-
цетѣрї се пѣскѣрѣ поже копчепте, поже кѣпоштїнциї
ші поже апезѣмїнте. Спре а ле лнсѣмна ачесте,
лнвѣцациї Iздеилор (Pавvинїї), фїндѣ-ле лор неажжн-
гѣтоаре лнмва чеа deкомѣн депрїнсѣ, формарѣ орї
поже кѣвїнте шї фразе, орї ла кѣвїнтеле евреештї
челе векї адаѣсерѣ поже лнсѣмнѣрї. Спресїзнїле de
ест фелїѣ формате de кѣтрѣ Pавvинї се zїk Pавvинїс-
те, шї сѣлт mare парте Евреесте, адекѣ кѣвїнте шї
фразе але лнмвїї евреештї челеї векї кѣ лнсѣмнѣрї
поже саѣ modїфикате.

Спресїзнїле шї термїнолоѣїле Pавvинїлор пѣ се
тѣрѣнїрѣ ла скоалеле лор, чї треκѣрѣ шї лн лнмва
попорѣлѣї, кареле лн тревїле релїѣзнаре атѣрна
дела лнвѣцѣторїї сѣї. Хрїстос пѣ їмїта кїпѣл лн-
вѣцѣрїї ал Pавvинїлор, тотѣшї спре а фї лнцелес
de кѣтрѣ авзїторїї сѣї, лнвѣцѣлнд попѣрїмеа, дїспѣ-
тѣлнд кѣ Pавvинїї шї оворѣлнд рѣтѣчїрїле лор, пѣ
пѣтѣ пѣрѣсї спресїзнїле Pавvинїче челе deкомѣн de-

принсе дн овиептеле реліцизпаре. Апостоліі дін тине-
 реде депринші кѣ лімба раввінікѣ, Пахл афарѣ де
 ачеаа крескѣт ші днвѣцат дн скоалеле раввінілор,
 нѣ пѣтѣрѣ а се десфаче кѣ тотѣл де спресізниле
 ачестора, ші ле днтревѣнцарѣ ші дн скрісориле
 сале. D. e. Ла Лѣка (2, 15.) „мѣнгѣереа лѣї
 Ісраїл“ есте нѣміреа Месіеї чеа раввінікѣ; ла
 Маркѣ (14, 61.) днтреавѣ архіереѣл пре Ісѣс: „тѣ
 ештї Хрістос фїїѣл челѣї вінекѣвѣнтат“,
 адекѣ ал лѣї Dѣмнезеѣ? днвѣцѣторїї Іѣдеїлор дін
 сфїеалѣ евлавїоасѣ нѣ ростїа нѣтеле лѣї Dѣмнезеѣ,
 чї дл днсѣтна прїн алте кѣвінте, прекѣт: „чел
 вінекѣвѣнтат.“ Ла Лѣка (3, 38.) 'Αδὰμ τοῦ θεοῦ. Adam
 се зіче фїїѣл лѣї Dѣмнезеѣ. прекѣт ла Раввіні d. e.
 дн картеа Кѣсарї (парт. I. §. 95.) се чїтеште:
 „Adam de кѣтрѣ ної (Іѣдеїї) се нѣтеште
 фїїѣл лѣї Dѣмнезеѣ.“ Епістолеле лѣї Пахл кѣ-
 прїнд нѣ нѣтаї фразе чї ші кїпѣрї де доведїре ші
 де лѣмѣрїре дін скоалеле Раввінілор. Кѣвѣнтареа
 лѣї Стефан (фарт. апост. 7, 2—23.) есте десѣтѣ ші
 дереасѣ кѣ тотѣл дѣпѣ гѣстѣл ѣнеї кѣвѣнтѣрї ра-
 ввініче. Днсамшї мѣнпареа ла локѣрїле скріптѣрїстїче
 се фаче дн кѣрѣїле н. т. адеце дѣпѣ кїпѣл раввіні-
 лор. Фїїнд кѣ вїбліеа в. т. пе атѣпчї нѣ авеа дн-
 пѣрѣїтѣрїле челе акѣт депрїнсе, дечї днвѣцѣдїї
 Іѣдеїлор днсѣтна локѣрїле скріптѣрїї, нѣмїнд ѣн
 кѣвѣнт прїнчїпарїѣ дін еле. Ачеаста інітарѣ ѣнеорї
 шї скріїторїї н. т. D. e. ла Маркѣ (12 26.) Ісѣс адѣ-
 кѣнд локѣл дін Ешїре (3, 2. 6.) дл днсамнѣ зікѣнд:
 „н'ацї чїтїт дн картеа лѣї Моїсі деспре
 рѣг“, адекѣ ѣнде се чїтеште деспре рѣгѣл, че
 ардеа шї нѣ се мїстѣїа. Пахл дн епістола кѣтрѣ
 Romanї 11, 2.) локѣл, чел адѣче дін III. днпѣр.
 (19, 10. 14.) дл днсамнѣ зікѣнд: „а ѣ нѣштїцї,

че дн Іліеа зиче скриптура“, адекъ дн локъл, unde se istoriceshte despre Іліеа?

Кинъл ворвирїи раввиниче дл кѣноаштем дн скрисорїле талмѣдиче ши раввиниче. Дешї ачесте сжнт дн тимпѣрї маї тѣрзиї декжт кѣрциле п. т.; тотѣши дн асемѣпѣтатеа фразелор vedem, кѣ еле акѣм пе тимпѣл лѣї Христос ера депринсе ши декомѣн дн-тревѣинцате.

§. 53.

К а п ъ т.

IV. Лимба кѣрцилор п. т. аре ши проприетѣцї иеворїте дн днсамї релиѣиѣнеа крештїнеаскѣ. Ачеста парте проѣсе поѣе кѣноштинѣе релиѣиѣнаре, парте дндеплинї челе векї, парте стѣторї поѣе ашѣзѣминте, рїгѣрї ши дѣторинѣе. Спре а ле днсѣмна ачесте, скрииторїи п. т. жпор кѣвинте ле адаѣсерѣ поѣе днсѣмпѣрї modifikate ши формарѣ поѣе фразе. D. e. кѣ поѣе днсѣмпѣрї проприї се днзѣетрарѣ дн кѣрциле п. т. кѣвинтеле: *εὐαγγέλιον, μυστήριον, πίστις, πιστός, πιστεύειν, ἡμέρα κυριακή* ш. а.

Фразе поѣе формате саѣ кѣ поѣе днсѣмпѣрї се читеск d. e. (Гал. 3, 27.) *Χριστὸν ἐνδύεσθαι*, дн кѣцетѣминте ши фанте а жрма лѣї Христос; (Ефес. 4, 22.) *ἀποθέσθαι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον*, а се десфаче de deprinderile челе пѣкѣтоасе de маї 'наинте; (Rom. 6, 4.) *συνάπτεσθαι τῷ Χριστῷ*, а се лепѣда de рѣзѣтѣциле лѣмїи; (I. Tim. 5, 22.) *χεῖρας ἐπιθέσθαι*, а сфинѣи спре дрегѣторїе весеричеаскѣ; (Ioan 3, 3.) *ἄνωθεν γενῆσθαι* деспре ренаштереа prin votez ши prin дарѣрїле дѣхлѣдї сфжнт; (Ефес. 2, 5.) *συνζωσποι εἶсθαι τῷ Χριστῷ*, а се да дн vienezire дѣнт днвѣцѣтѣра лѣї Христос; *σῶμα τοῦ Χριστοῦ* деспре сф. сѣхарїетїе ш. а.

Апостоларца 1. Ieronim дп епистола са кѣтрѣ Алгаза (quaestio 10 дѣпъ edit. Martineanъ том. IV. паф. 204.) фѣкѣ обсерваре, кѣ дп епистолеле лѣи Паѣл се афлѣ Чілічисте, адекѣ фразе ші кѣвѣнте гречешті пропріі провинцеі асіатиче Чілічѣа патріеі пѣмѣтѣлѣи апостол, ші дпшѣрѣ кѣтева есемпле. Дарѣ фѣнд кѣ пічѣ рѣмасерѣ монѣмѣнте скрѣсе, дпн каре ам пѣте кѣпоаште пропріетѣцѣле провинціалѣстелор Чілічене, пічѣ дела скрѣиторіі ші граматичѣи гречѣи, че се окѣпарѣ тѣлт кѣ дпшѣрарца деосѣвѣрѣлор але діалектелор ші але провинціалѣстелор гречешті, пѣ авем штірѣ деспре ачеле пропріетѣцѣи, ші фѣнд кѣ дп ачеле локѣрѣ се стѣпсе лѣмба гречеаскѣ; дечѣ не лѣпсеек ѣсвоаре, дпн каре ам пѣте кѣпоаште ші жѣдека пропріетѣцѣле провинціалѣстелор Чілічене.

Апостоларца 2. Шіи воеск дп кѣрѣцѣле п. т. а зѣрѣ ші Аравѣсте, адекѣ фразе, че сѣшт пропріі лѣмѣи аравѣче. Дарѣ ачесте капѣтѣ лѣмѣнѣ de ажѣне дпн лѣмба сѣрѣеаскѣ ші халдаѣкѣ, каре ера елемѣнтеле лѣмѣи Палестѣненѣлор. Дечѣ de прѣсос есте, а кѣѣта лѣмѣрѣеа ачелор фразе дп діалектѣл аравѣк.

§. 54.

Деспре характерѣл чел предомѣнѣторѣ ал лѣмѣи кѣрѣцѣлор п. т.

Деспре дпсѣшѣеа лѣмѣи п. т. се пѣскѣ амапѣ чеартѣ дптре дпвѣцацѣи. Шіи афѣндацѣи дп лѣмѣиле рѣсѣрѣтене (сѣмѣтѣче) да кѣвѣнтелор ші фразелор скрѣптѣрѣи п. т. маѣ кѣ тот дпсѣмѣпѣрѣи ші констрѣктѣрѣи еврейѣстиче; алцѣи дпсѣ фоарте прекопѣцѣи дп штіпѣнда лѣмѣи гречешті чѣи класѣче, зѣчеа, кѣ лѣмба п. т. есте кѣ тотѣл кѣрат гречеаскѣ. Апѣрѣиторѣи

ачестей пърерї кѣ невоситѣ сїргѣицѣ кѣлесѣрѣ дїп аѣторїї гречештї кѣвїнте шї фразе, каре токма ашеа шї дп ачелешї дпсѣмнѣрї се чїтеск дп кѣрѣїле п. т. ка дп оапеле гречїлор. Ачеастѣ чеартѣ адѣсе тѣл-кѣрїї скрїптѣрїї п. т. маре фолос. Мѣлте кѣвїнте шї фразе, че маї 'наїнте се прївїа ка евреїзѣнде, кѣпѣ-тарѣ маї вѣпѣ шї маї тѣлтѣ лѣмїпѣ дїп дпсашї лїмба гречеаскѣ, шї ашеа се пѣсе ставїлѣ вѣпѣрїлор дѣпѣ евреїсте.

Кѣ тоате ачесте пѣ пѣтем зїче, кѣ лїмба кѣрѣїлор п. т. есте чеа кѣрат гречеаскѣ. Кѣвїнтеле дп еле пѣпѣ ла сїпгѣрїтеле аватерї сѣнт гречештї, дарѣ пѣ претѣтїндене дпсоѣїреа шї дпкїегареа лор; ашї-шдереа дпсѣмнѣрїле кѣвїнтелор шї але фразелор сѣнт гречештї, дарѣ адеце пѣ дп ачееашї дптїндере.

Аѣторїлор п. т. нїчї ле ера кѣ пѣтїпѣ лїмба гречеаскѣ чеа класїкѣ а о дптревѣїпѣца дп обїептѣл скрїерїї сале. Авѣнд иї а десѣшѣра ідеї шї кѣпо-штїпѣцї, че ера кѣ тотѣл неѣѣноскѣте тоатеї векїмї гречештї, тревѣїрѣ иї лїмба гречеаскѣ, че о дптревѣїпѣца, сѣ о модїфїче спре ачел скоп, дпсѣмнѣрїле кѣвїнтелор сѣ ле лѣѣеаскѣ, орї сѣ ле дпгѣстезе, орї сѣ ле дпмѣлѣеаскѣ, шї дїп релеѣїзнеа Іѣдеїлор, дїп кареа се пѣскѣ чеа крештїнеаскѣ, сѣ формезе спре-сїзнї апалоаѣе, спре а дпфѣѣїша апалоаѣеле коп-чепте, шї дечї пѣ пѣтѣрѣ пѣрѣсї евреїстеле. Афарѣ де ачееа аѣторїї п. т., воїнд а фї дпѣелешї де кѣтрѣ чїтїторї, кѣрора менїрѣ оапеле сале, тревѣїрѣ сѣ дптревѣїпѣезе лїмба гречеаскѣ чеа пе атѣпчї депрїнсѣ дптре крештїнї, адекѣ чеа елїнїстїкѣ, че пѣ ера нїчї чеа класїкѣ нїчї чеа кѣрат гречеаскѣ, де оарѣ че ла ѣрїреа крештїпѣтѣцї тѣртѣрїсїторїї крелїпѣеї ера чеа маї маре парте Іѣдеї шї проселїцї Іѣдеештї.

Деші лімба гречеаскъ а кърцілор п. т. аре дн sine елімінте стрейне; тотъші нъ есте еа зн діалект стрікат ші варвар, прекъм d. e. лімба Іздех-цертанъ, ва пічі ка лімба цертанъ чеа провинціаръ а попърімії. Лімба нъмітелор кърції прін челе de айзреа дитрате дн еа нъ піердъ характеръл лімвії гречешті. Depinderea ворвірії а лімвії гречешті predominеште дн скриптъра п. т. ші челе стрейне дн еа се пот пріві нъмаї ка есчепчізнї. Дрепт ачееа ка kondičizne неапъратъ се чере дела тълкзіторіал скриптърїї, ка ел dīn авторїї профанї гречї маї 'na-инте съ'ші къштице штіїнцъ ажзпгътоаре а лімвії гречешті чеї кърате ші а спїрїтълъї еї, ші апої съ пъшеаскъ ла стъдіал ші ла тълкзіреа кърцілор п. т. Прін ачеа штіїнцъ ва довжндї ел лъмінъ, спре а пѣтѣ кіар къпоаште дн сїнгърїтеле локърї скриптърїстїче але п. т., каре къвінте, фразе, днсъмнърї ші констрзітърї сжнт кърат гречешті, каре dīn лімба попъреанъ гречеаскъ, ші каре сжнт формате дъпъ кіпъл ворвірії стрейн.

§. 55.

Регъле ла дежъдекареа депрїндерїї ворвірії дн сїнгърїтеле локърї скриптърїстїче але п. т.

Depinderea ворвірії дн кърціле п. т. есте дн цепере чеа гречеаскъ, даръ се афлъ дн еле ші чеа арамаїкъ (нъмітъ ші евреїстїкъ), чеа раввінікъ ші чеа пропрїе релецізнїї крештїнешті. Спре а жъдека, кареа dīn ачесте депрїндерї але ворвірії се афлъ дн сїнгърїтеле локърї скриптърїстїче але п. т. съ первеаскъ зртътоареле регъле:

1. Характеръл прїнчїпарїѣ ал лімвії кърцілор п. т. есте чел греческъ, дечї depinderea ворвірії чеа

гречеаскъ есте а се прѣвѣ ка џепераръ а ачестор кърџѣ. Дрепт ачееа, пѣпѣ кѣнд кѣвѣнтеле фразеле шѣ констрѣитѣрѣ скрѣптѣрѣстѣче але п. т. се пот вѣне шѣ фѣрѣ опѣнтѣтѣрѣ тѣлкѣ дѣн лѣмба гречеаскъ саѣ дѣн дѣалектеле еѣ, есте де ѣрмат депрѣндерѣѣ ворвѣрѣѣ гречештѣ.

2. Кѣвѣнтеле, фразеле, лѣнсѣтпѣрѣле шѣ констрѣитѣрѣле скрѣптѣрѣстѣче але п. т., че поартѣ семне сѣгѣре, кѣ сѣнт формат дѣпѣ лѣмба арамаѣкъ (евреаскъ саѣ халдаѣкъ саѣ сѣрѣаскъ), шѣ фѣрѣ опѣнтѣтѣрѣ пѣ се пот тѣлкѣ дѣн депрѣндереа ворвѣрѣѣ чеа гречеаскъ, сѣнт а се лѣцелече шѣ а се тѣлкѣ дѣпѣ депрѣндереа ворвѣрѣѣ чеа арамаѣкъ.

3. Депрѣндереа ворвѣрѣѣ раввѣнѣкъ се афлѣ лѣ кѣрџѣле п. т. а) лѣ ачеле локѣрѣ, лѣ каре се овоарѣ лѣвѣџѣтѣрѣле раввѣнѣлор, прекѣт д. е. лѣ кѣвѣнтареа лѣѣ Исѣс чеа пѣтѣтѣ де пе тѣпте (Мат. к. 5—7.), лѣ конворвѣреа кѣ Nikodim (Иоан к. 3.) лѣ епѣстола лѣѣ Паѣл кѣтрѣ Romanѣ; б) лѣ фразеле че се фѣкѣрѣ провервѣале, каре се чѣтеск лѣ кѣрџѣле п. т. ашеа, прекѣт шѣ лѣ скрѣсорѣле раввѣнѣлор, шѣ γ) лѣ кѣпѣл тѣпѣрѣѣ ла локѣрѣле скрѣптѣрѣстѣче але в. т.

4. Депрѣндереа ворвѣрѣѣ чеа пропрѣ релѣџѣнѣѣ крештѣнештѣ се кѣпоаште лѣ сѣпѣгѣрѣтеле локѣрѣ скрѣптѣрѣстѣче але п. т. дѣн прѣнчѣпѣеле крештѣнѣтѣџѣѣ, че се пропѣл лѣ еле, дѣн исторѣеа тѣмплателор шѣ а ашезѣтѣнтелор чеа кѣпрѣнсѣ лѣ кѣрџѣле п. т. шѣ дѣн сѣрѣтѣл а тоатеѣ сѣстѣме крештѣнештѣ.

5. Лѣ фѣне прѣвѣреа ла лѣцелес, ла матерѣеа ворвѣѣ, ла џѣнтѣреа ворвѣторѣлѣ шѣ ла локѣрѣле паралеле шѣ аналоѣе пе лѣваџѣ, кареа депрѣндере а ворвѣрѣѣ есте а се лѣа лѣ сѣпѣгѣрѣтеле локѣрѣ скрѣптѣрѣстѣче. Д. е. лѣ фаптеле апостолѣлор 12, 20. εἰρήνη есте а се лѣцелече депре „паче“ дѣпѣ депрѣнде-

реа ворвiрiї чеа гречеаскъ, прекъм се веде дiн ма-
терiеа ворвеi, фiнд къ солиi Тiрѣлѣ шi аї Сидонiенi-
лор венiсеръ съ факъ паче къ Iрод Агриппа. Даръ ла
Лъка 24. 36. εἰρήνη ὑμῖν есте фортъла сълхтърiї чеа
евреаскъ, прекъм се веде дiн десетъра ворвiї.

§. 56.

**Исвоареле дiн каре се кънтiгъ штиiнда лiмвiї а
кърцилор п. т.**

Исвоареле, дiн каре пътем довънди штиiнда
лiмвiї а кърцилор п. т. сжнт фоарте тжпоасе шi
сiгъре. Дъпъ еширеа ачестор кърци ла лхтинъ лiмба
гречеаскъ лпкъ прип тълте секъле пъ пъмаi се
лптревзиiнда ла скриере де оапе лiтераре, чи шi ръ-
масе ка лiмвъ вiе лп депрiндереа комъпъ а попъ-
рiмiї.

Мълдiме де оапе профане дiн тоате ратъреле
де штиiндъ сжнт скрiсе лп лiмба гречеаскъ, шi
тълте дiн еле сжнт орi контiмпърене аиторлор п. т.
орi фоарте апроапе де векъл апостолеск ашеа, кът
дiн еле деплiн шi къ маре сiгъритате пътем рештi
лпсхшиеа лiмвiї гречештi а ачелор тiмпърiї. Афаръ де
ачеа дiн векъриле, кънд вiедъia лпкъ ачеастъ лiмвъ,
дела лпвъцацiї, кърора ле ера еа лiмвъ пъчиъналъ,
авем сколиї шi глосе деспре еа, адекъ лътхрирiї
филолодiче археолодiче шi алтеле асемене. Шнiї дiн
ачiї лпвъцацiї лхаръ лп привiре пъмаi пре аиторiї
гречiї профанiї, алциї лпсъ лппревпъ шi пре чеi
сфицiї. Авам сколиї деспре Омир, Софоклис, Аристо-
фан шi деспре алциї къ лътхрирiї лiмвiетiче фоарте
тжпоасе. Асемене лътхрирiї деспре лiмба п. т. се къ-
лесеръ дiн оапеле лѣ Оридiне, але лѣ Ioан гъръ де
аър шi але алтора де кътръ Теодорит, Теофилакт,

Еѣтіміе ш. а. Авет ші оапе лексикографіче деспре лімба гречеаскъ ѡп ѡепере ші деспре чеа а кърцілор п. т. дела ѡвѣщаціѣ дін тімпѣрле, кѡнд ѡпкъ віеѡѡіа ачеа лімвѣ, прекъм дела Есіхіе, Сзіда, Фаворін, Зонара. Етімологікъл маре *) ш. а.

Сѡнт ші адѡпѣтѣрї де лѣмѣрїрї скріпѣрістіче дін оапеле пѣрїнцилор гречї пѣміте *ἐπιτομή ἐρμηνείων* (catenis patrum), ші еле кѣпрїнд овсервѣрї контїне деспре тееѡл п. т. Еле пѣрчесерѣ дела фелїзрїці аѡторї ші адѡпѣторї, прекъм дела Нікіта епіскопѡл дін Сєрра, Віктор пресвітерѡл дін Антіохїеа, Арета епіскопѡл дін Кесарїеа Кападочіеѣ ш. а. Ачесте адѡпѣтѣрї лѣмѣреск тѣлт ші лімба п. т.

Спре а кѣпоаште ѡпѣшїеа лімвїї гречештї пе тімпѡл ѡрзїрїї крештїпѣтѣѡїї, шервєск аѡторїї профанї гречї, че віеѡѡїрѣ апроапе де векѡл апостолєск ші скрісерѣ ѡп ачеа лімвѣ, прекъм Полівїе, че віеѡѡїсе 200 де ані ѡпаїнте де Хріѡѡс, Diodor Сїкѡлѡл контїмпѣреанѡл лѣї Іѣліѣ Чесар, Arrian дела капѣтѣл секѡлѡлѣї ѡпѣтѣѣ, Ierodion дін секѡлѡл ал доїле ш. а.

Маї ѡпѣревѡїпѡаверї спре ачест скоп ѡпѣре тоѡї сѡнт Фїло ші Іосїф Флавїѣ, атѡт пентрѣ къ ера ії чеї маї апроапе де векѡл апостолєск кѡт ші пентрѣ къ еї ка Іѣдеї скрісерѣ ѡп лімба елліністікѣ ші деспре челе атїпѣѡѡаре де релєдїѡнеа Іѣдеїлор. Дін оапеле ачестор дої аѡторї кѣпѣтѣм чеа маї тѣлтѣ лѣміпѣ пѣ пѣмаї ѡп прївіпѡа лімвїї чї ші ѡп прївіпѡа матерїеї. Мѣлте кѣвіпте скріпѣрістіче капѣтѣ

*) Hesichis lexicon E. J. Alberti Lugd. Bat. 1746—66. tom. II

Suidæ lexicon ed. Küster. Cantabr. 1795. tom. 3.

Dictionary Phavorini, ed. Basel 1538.

Joanis Zonaræ lexicon, ed. Tittman. Lips. 1808.

Etymologicum magnum, ed. Frid Sylburgii. Heidelb. 1594.

лѣтинѣ пѣмаї сѣнѣрел дела ачештї асторї. D. e. кѣвѣнтѣл ἐγκλίνα ла Гречї се днтревѣнца деспре фїекареа сѣрѣвтоаре менїтѣ спре адѣчереа а мїнте де оаре каре тѣмпларе. Din Фїло дарѣ штїм кѣ Іздеї ачел кѣвѣнт ѣл днтревѣнца деспре сѣрѣвтоареа чеа ашезатѣ де Ізда Макавезл, спре адѣчереа а мїнте де днпоїреа шї сфїндїреа темплѣлѣ Іерѣсалимітеан, че се спѣркасе де кѣтрѣ Антиохѣ Епїфанїе. Ачеастѣ сѣрѣвтоаре кѣдеа дн 25 Кїслев, адекѣ дн лѣна лѣї Декемѣріе, кѣнд дн Палестїна сѣнт неконтенїте вѣрсѣрї де плоае. Де аїче капѣтѣ лѣтѣрїре ла Іоан кѣвїнтеле: „ера дарѣ днпоїтѣрїле (ἐγκλίνα) дн Іерѣсалим, шї ера еарнѣ.“ Кѣвѣнтѣл νηστεία, че ла Гречї днсѣмна „ажѣн“, дѣпѣ Фїло (деспре вїеаца лѣї Моїсі) се днтревѣнца ла Іздеї деспре „сѣрѣвареа днпѣкѣрїї“, че ера ла дѣншїї ажѣн таре шї кѣдеа пе тїмпѣл тоамнѣї челеї фѣртѣноасе. Де аїче прїїтеште лѣтинѣ ла фапт. апост. 27, 9. кѣвїнтеле: „корѣвїереа фїїнд акѣт кѣ премеж дїе, пентрѣ кѣ шї ажѣнѣл трекусе.“ Din Іосїф Флавіѣ (Век. Ізд. 7, 5.) штїм кѣ кѣвѣнтѣл ἐφεμερία дн лїмба елліністїкѣ днсампѣ класа де преоцї, кареа дн рѣндѣл сѣѣ авеа шервїцѣл дн темплѣ прїн сѣптѣтѣнна днтреагѣ. Де аїче се лѣтѣреск ла Лѣка 1, 5. кѣвїнтеле: „Ζαχαρίας ἐξ ἐφημερίας Αβιά.“ Ла Іоан 4, 46. кѣвѣнтѣл „βασιλικός“ се трѣдѣсе кѣ рѣтѣчїре дн Вѣлгата лѣтїнѣ „regulus;“ пентрѣ кѣ дн маї тѣлте локѣрї але лѣї Іосїф Флавіѣ vedem, кѣ ачел кѣвѣнт се днтревѣнца дн лїмба елліністїкѣ деспре „кѣртеан реѣеск.“

Спре а кѣноаште днсѣшїеа лїмѣвїї елліністїче, шї деодатѣ спре а лѣтѣрї евреїстеле дн кѣрѣїле п. т., шерѣеск трѣдѣчереа чеа гречеаскѣ Алесандрїнѣ, чеа алѣї Акїла, чеа алѣї Сїммахѣ шї чеа алѣї

Teodotion, прекъм ши апокріфеле в. ши п. т., фінд еле скрісе де Іздеї саѣ де Іздеѣ-Крештинї дн лимва гречеаскъ чеа депрінсѣ днтре Еллініштї пе тїмпѣріле апостолїлор ши а секълелор челор маї апроапе де векъл лор. Дїн апокріфе се пот кѣноаште тѣтърїле, че ле пѣцї лимва елліністїкѣ дела тїмпѣріле трѣдѣчерїї Алесандрїне пѣпѣ ла секълѣл ал доїле, ши деодатѣ дїн еле се аратѣ, че модїфікѣрїї дн депріндерае ворвїрїї чеа елліністїкѣ ле фѣкѣ релеѣїзнеа крештїнеаскъ, спре а днфѣцїша днвѣцѣтѣрїле ши ашезѣмїнтеле еї челе поѣе.

Депріндерае ворвїрїї Раввінікѣ, дн кѣт прїнде еа лок дн кѣрѣїле п. т. се кѣноаште дїн скрісорїле челе векї але Раввінілор, деспре каре маї пре ларг ва фї ворва дн §. 84—86.

Депріндерае ворвїрїї чеа пропрїѣ релеѣїзнїї крештїнештї се кѣноаште дїн днсешї кѣрѣїле п. т., але кѣрора аѣторї адѣпацїї де ачелешї прїнчїпїе се лѣтѣреск скїмвїшїѣ, апої дїн скрісорїле пѣрїнцїлор апостолештїї, карїї адевѣрѣрїле крештїпѣтѣцїї ле лѣтѣрїа, ле днтѣрїа ши ле апѣра дн контра атѣкѣрїлор, ши оапеле сале ле скрісерѣ дн лимва гречеаскъ а векълѣї апостолеск. Дн ачелашї спїрет пѣшїа ши сф. пѣрїнцїї дїн секълеле, че ѣрмарѣ дѣпѣ чел апостолеск, ши ачїї дїнтре дѣпшїї. карїї скрісерѣ дн лимва гречеаскъ, рѣварсѣ тѣлтѣ лѣмїпѣ асѣпра тесѣлѣї п. т., атѣт че се атїнѣе де кѣвїнте ши фразе кѣт ши де матерїѣ. Стѣдїѣл сфїнцїлор пѣрїнцїї дн тоатѣ прївїреа есте неапѣрат де невое пентрѣ тѣлкѣїторїѣл скріпѣрїї.

КАП АЛ ДОЛМЕ.

Деспре легътъра ворвеї.

§. 57.

Дефинициѳеа ши дѳипърциреа легътърїи ворвеї.

О ворвѣ се поате прївї дѳи фелїзрїте реферїнѳе, дїп каре зпеле сѳнт дїп афарѣ, еарѣ алтеле дїп лѣзптрѣ. Дѳи реферїнѳа дїп афарѣ кѣтрѣ ворвѣ сѳнт: 1. персоана ворвїторїзлїї, ши ла кареа се дѳидреапѣ ворва, 2. характїрзл ворвїторїзлїї, 3. афектзл лїї, 4. дѳипрежзрѣрїле ши 5. матерїеа ворвеї. Реферїнѳеле кзвїптелор, пѣсечїзпїлор, дѳишїрѣтзрїлор де пѣсечїзпїї, але копчептелор ши але шїрзлїї де кзѳетзрї кѣтрѣ челе дїп 'наїпте ши кѣтрѣ челе зрѣтѣ-тоаре але ворвеї се зїк реферїнѳїле еї челе дїп лѣзптрѣ, ши еле аѣ де овїепт: 1. леѳїле лїмвїї, 2. дѳисзшїеа кзѳетзрїлор челор дѳиѳѣцїшате, 3. леѳїле псїхолоѳїче ла ко'псеѳїреа їдеїлор ши 4. шїрзл тїппзлїї.

Реферїнѳеле, дѳитрѣ карї есте о ворвѣ фак легътъра еї, ши ачеаста есте орї дїп афарѣ орї дїп лѣзптрѣ, прекуѣ сѳнт реферїнѳеле ворвеї орї дїп афарѣ орї дїп лѣзптрѣ. Легътъра ворвеї чеа дїп лѣзптрѣ се зїче ши ѳесетзра ворвеї, ши дзпѣ фелїзрїтеа реферїнѳелор челор дїп лѣзптрѣ се дѳипарте дѳи ѳесетзра граматїкалѣ, лоѳїкѣ, псїхолоѳїкѣ ши їсторїкѣ. ѳесетзра граматїкалѣ аре де темейз леѳїле лїмвїї; чеа лоѳїкѣ се стзлпеште пе дѳисзшїеа кзѳетзрїлор челор дѳиѳѣцїшате, ши есте орї маї дѳи гзстѣ орї маї ларгѣ, прекуѣ пърѳїле ворвеї дѳитре сїне сѳнт орї дѳи маї апроане орї дѳи маї депзрѣтатѣ легътърѣ; ѳесетзра псїхолоѳїкѣ атзрїлѣ дела

лециле психологиче ла кэжисоциреа идеilor; десетэра историкъ прінде лок, дакъ челе фьлтэите саѣ тжм-плате се дншпръ дэпъ ржндэл тимпэлэї, кэм еле зрмаръ дэпъ о лалтэ.

ТЪЕТЭРА ДНТЭЕ.

Деспре легэтэра ворвеї чеа дин афаръ.

§. 58.

Деспре персоана ворвіторіэлэї ші ла кареа се дн-дреаптэ ворва.

Маї днтэїз тревэе тълкэиторіэл дн сінгэрителе пэръці але ворвеї сѣ афле, кареа персоанъ ворвеште, пентрэ къ дн кэръциле бівлічешті маї алес днсѣ дн челе поетиче ші пророчешті персоана ворвіторіэлэї знеорї се скімбъ, фэръ ка сѣ се факъ чітіторіэл лэзторіѣ de самъ ла ачеаста скімваре. D. e. Icaie 58, 3. „Че есте, къ ам ажэнат пої, ші тэ пэ аї възэт? Ъміліт-ам ініміле поастре, ші пэ аї штіэт? Пентрэ къ дн зілеле ажэ-пэрілор воастре афлаці воїле воастре ші пэкъжіці пре тоці сѣпэшії воштрі.“ Аїче се адэк Ісраїлтенїї тжнгзндэ-се, ші Дэзмнезеѣ рѣ-спэзндэ-ле, фэръ ка сѣ се днсемне ачеастэ скім-варе а персоаней челеї ворвітоаре.

Дн знеле локэрі скриптерістиче феліэрителе пэръці але знеї ворве ашеа кэргэ зна дн алта, кэжт се наште тэлтэ грештате, de а хотэргэ, пэпэ знде се днтінде ворва знеї персоане, че се адэче вор-вінд, ші знде ворвеште асторэл кэръції. D. e. ла Іоан 3, 10—15. се адэче Іесе кэвжнтжнд кэтрэ Нікодїм, даръ челе кэпрїнсе дн верс. 16—21. ашеа

сжнт лпкѣгате кѣ челе дпн 'напнте кѣт се пар а фѣ парте а кѣвжнтърїї лѣї Исѣс кѣ Nikodim Нѣмаї тѣлкѣиторїѣл чел фоарте лѣѣторїѣ de самѣ дпн форма кѣвжнтърїї, дпн репедїреа челор маї 'напнте зїсе ва пѣте кѣпоаште, кѣ лп верселе пѣмїте се кѣпрїнде лпсѣтпнѣрїле евангелїстѣлѣї, спре а лѣтѣрї чїтїторїлор сѣї конворвїреа лѣї Исѣс кѣ Nikodim, че аѣ їсторїсїт-о ел дѣпѣ пѣрѣїле еї челе фїїнцелнїче шї прїнчїпаре.

Тѣлкѣиторїѣл сѣ каѣте ашїпндереа а афла кѣтрѣ чїне есте лпдрептатѣ ворва. Ачеаста адеце се пѣтеште де кѣтрѣ лпшїшї скрїїторїї чеї сфїнцїї, шї ѣнеорї се характерїзеазѣ прїн дескрїере вѣтѣтоаре ла окї. D. e. Isaie 18, 1. „Ваї де пѣтѣнтѣл кѣ арїпе де коравїї дпн коло де рѣѣрїле Етїопїеї.“ Дпн дескрїереа ачеаста се кѣпоаште, кѣ аменїцареа пророкѣлѣї есте лпдрептатѣ лп контра Егїптѣлѣї.

Ѣнеорї се чере тѣлтѣ лѣаре а мїнте, спре а кѣпоаште, пѣлѣ ѣнде се лптїнде кѣвжнтареа кѣтрѣ ѣпа персоапѣ, шї кѣнд се лпдрептѣ кѣтрѣ алта. Спре лѣтѣрїре сѣ шервеаскѣ локѣл дпн епїстола кѣтрѣ Галатенї 2, 14—16. Спре а арѣта, кѣ лецїѣрїле челе церемонїаре Іѣдеештї пѣ се прївеск шї де кѣтрѣ чеї лалцї апостолї ка овлегѣтоаре пентрѣ крештїнїї, лпшпѣртѣшеште Паѣл Галатенїлор, кѣ ел пре Петрѣ, кареле кѣ ел ла ѣн оспѣц тѣлпкесе вѣкате опрїте Іѣдеїлор, шї апої ла сосїреа пеаштептатѣ а ѣпор крештїнїї дпн Іерѣсалїм се лпфрѣлпсесе де ачеле, 'лаѣ тѣстрат пентрѣ ачеастѣ фѣцѣрїе зїкѣнд (2, 14.): „Дакѣ тѣ, фїїнд Іѣдеѣ, вїецѣештї ка пѣгѣнїї еарѣ пѣ ка Іѣдеїї, пентрѣ че сїлештї пре пеашѣрї а вїецѣї Іѣдееште? (верс. 15—16.) Ної дпн фїре Іѣдеї шї пѣ дпн

неатърї пъкътоші, штінд даръ, къ пѣ се дндреаптъ отъл дін фаптеле леції чї пѣмаї прїп кредїнца лѣї Хрістос, шї пої ам крезът дн Хрістос, касъне дндрептъм дн кредїнца лѣї Ісѣс Хрістос, шї пѣ дін фаптеле леції, пентрѣ къ дін фаптеле леції пѣ се ва дндрепта нїмїне.“ Нѣмаї чел че прївеште къ лѣаре а мїнте ла тоатъ десетѣра ворвеї шї рекъмпенеште копт матерїеа кѣвѣлтърїї, ва кѣпоаште, къ Паъл дн верс. 14 адѣче кѣвїнтеле сале челе ворвїте кътрѣ Петрѣ, шї къ дн верселе зрѣтъоаре дндрептъ ел ворва са кътрѣ Галатенї.

Тълкѣиторїѣл ва пѣте кѣпоаште персоана ворвїторїѣлѣ шї ла кареа съ дндрептъ ворва дін десетѣра, матерїеа шї днцелесѣл ворвеї, шї маї алес прїп коаптъ жѣдекатъ. Спеціаре регъле днтрѣ ачеастъ прївїнцъ пѣ се пот стѣторї.

§. 59.

Деспре характерѣл персоаней ворвїтоаре.

Нѣ пѣмаї дін афаръ прїп трѣсѣрїле федеї чї шї дін лѣвѣтрѣ прїп модѣл кѣдетърїї шї прїп кїпѣл ла днфѣцїшареа кѣдетърїлор шї а сїмцїрїлор сале се деосѣвеште от де от. Пропрїетѣцїле кѣдетъ-мїнтелор шї але сїмцїмїнтелор прекъм шї але кїпѣ-лѣї, де а ле днфѣцїша фак характерѣл персоаней, шї днрѣжѣреск мѣлт дн ворва еї шї дн модїфікѣрїле днсѣмнпърїлор але кѣвїнтелор шї але фразелор челор днтревѣїнцате. Дечї тълкѣиторїѣл съ се сїргѣ-еаскъ, а кѣпоаште характерѣл ворвїторїѣлѣ. Дн ачеастъ прївїнцъ се есѣтенеze ел тоате, че аѣ дн-кѣрѣере дн характерѣл персоаней, прекъм сѣлт: пагрїеа, пѣчїлпѣлїтатеа, темперѣмѣлтѣл, кѣлтѣра.

принципеле ши деприндериле ворвиторіалї, скоала, дін кареа еши ел ш. а. Афаръ де ачеа тълквиторіал съ каzte дн кърциле вівліченїтї ши съ кэлеагъ сінгърїтеле тръсърї характерістиче але авторілор челор сфинци ши але персоанелор поменїте дн еле, ши ашеа съ'ши къштице ікоана характеріалї лор, дін кареа ва кьпъта ел тълтъ лътїпъ ла тълквїреа скриптърїї. D. e. ла Ioan 2, 3—4. се чїтеште къ ла пънта дн Кана Галїлеї venice Марїеа ла Исус зїкхндѣ'ї: „вїн п'аѣ.“ Еаръ Исус і-аѣ ръспънс: „че есте мїе ши цїе, тхере! дн ккъ п'аѣ вїнїт че асъл теѣ.“ Фраза еврееаскъ: „че есте мїе ши цїе“ дъпъ днпрежърърї аре днцелес орї маї аспрѣ орї маї лїн, адекъ: „д'т'мї паче, пх'тї фїї кѣ днгрехере“ орї: маї днпгъдхеште, днккъ пх'ї тїмпъл чел кхвенїт.“ Лххнд прївїре ла характеріалї Исус чел оменецїѣ, ачеа фразъ аре днцелес маї лїн, адекъ: „маї днпгъдхеште, днккъ пх аѣ днпрат неапъратъ тревзїнцъ де вїн, днккъ пх есте тїмпъл чел кхвенїт пентрѣ мїне. де а фъптхї, съ фїѣ вїн де ажънс.“ Кхткъ ши Марїеа аѣ днцелес ашеа кхвїнтеле лхї Исус, се кхпоаште ши дін порхнка, че аѣ дат-о шервїторїлор, ка съ факъ ії, че ва орхндхї ел. Че се атїнцѣ днсъ де пхтїреа; „тхере“, пе атхнчї пх ера еа днцїосїтоаре ка акхт ла пої, чї ши рецїнеле се тїтхла ашеа (vezї Dion. касс. 51. Ксеноф. деспре Кїрѣ 7, 3. 4.).

Чїне аѣ стхдіат епїстолеле лхї Павл ши аѣ кхлес семпеле челе характерістиче але стїлхлї лор, ва афла, къ апостолхл аре деприндере, де а зїче деспре сїне ши а днцелеле ачеа деспре тхлцї, d. e. (Гал. 2, 19—20.): „Еѣ прїн леце ам тхрїт лецїї, ка съ вїез лхї Дхтнезеѣ, кх Хрї-

стос дмпрезпъ т'ам рѣстигнит, еаръ виез де акъм нъ еѣ, чї виеазъ днтрѣ mine Христос.“ Авжнд днаинтеа окїлор депрїндереа стїлїстїкъ алї Паъл чеа маї сѣс поменїгъ, афлѣм дп кзвїнтеле адѣсе дескрїереа кзѣетъмжнтълї ал зпїї от, кареле, трекжнд дела весерїка Іздеїлор, кз тотъл с'аѣ дат днтрѣ дпвѣдътѣра лї Христос.

§. 60.

Деспре афектъл ворвїторїзлї.

Заче дп фїреа отълї, къ ел, рѣпїт де афект, дп ворвїре престе марѣїїле адевѣрълї тѣреште са'ѣ мїкшїореазъ лѣкрѣрїле, дечї днтревзїнѣеазъ їперволе. Дїп ачеастъ овсерваре псїхолодїкъ ва жѣдека тълкзїторїзл, кжнд есте а се маї мїкшѣра с'аѣ а се маї сѣї дпсѣтнареа кзвїнтелор шї а фразелор, шї кжнд а се лѣа дѣпъ днтревзїнѣареа лор чеа депрїнсъ.

Кжнд шї де каре афект есте кзпрїнс ворвїторїзл нъ се поате стѣторї прїп регъле спецїаре, чї тълкзїторїзл чел прекопсїт дп псїхолодїе ва кзпоаште ачеаста дїп ѣсетѣра ворвїї, дїп фортеле кзвжнтѣрїї, дїп дмпрежѣрѣрї шї дїп алте семне. Прїп ачеастъ кзпоштїнѣъ ва пѣте тълкзїторїзл кзвжнтареа чеа ростїгъ дп афект, прежм сжнт влѣстѣтѣрїле дп псалтї, ла Іеремїеа ла Іов, а о редѣче ла тѣсѣра чеа кзвенїгъ. D. e. Іов (3, 3.) властѣтѣ зїоа наштерїї сале, зїкжнд: „пїеаръ зїоа, дп кареа т'ам пѣскѣт, шї поаптеа ачеаа, дп кареа с'аѣ зїс: еатъ прѣпк! зїоа ачеаа сѣ фїе дптѣперек, шї сѣ нъ о черче пре еа Домнѣла де сѣс, шї сѣ нъ вїе престе еа лѣмїнъ, сѣ о кзпрїндъ пре еа дптѣпере-

кѣл ші зтѣра торціѣ, съ вѣ прѣсте еа
негѣрѣ ші тѣлѣзратѣ съ фѣе зѣоа ші по-
аптеа ачѣеа.“

Дѣрерѣле чѣле крѣпчене але рапелор чѣлор дн-
флѣмате, меланхолѣеа чѣа грѣснѣкъ пѣптрѣ воала
лепреѣ пѣтѣтѣдѣверѣ, де карѣа пѣтѣтѣіа ел, тѣпгѣі-
рѣле желнѣче але тѣверѣі лѣі дѣспре соартеа еѣ чѣа кѣ
тотѣл трѣстѣ, амѣрѣчѣзнеа лѣі дѣспре ворвеле еѣ
чѣле вѣтѣтѣтоаре ші прѣвѣреа прѣтѣінілор, карѣі
пѣптрѣ греацѣ де пѣпоіѣрѣле лѣі ші пѣптрѣ темерѣ
де воала лѣі чѣа молѣсѣтоаре се рѣтрасерѣ днтр'о
дѣпѣртаре; апрѣнсѣрѣ дн Іов аспре дѣрерѣ сѣфлѣ-
тештѣ, ші ел рѣпѣт де афект днфокат аѣ рѣстѣт
ачѣле влѣстѣтѣрѣ. Рѣсокотѣнд афектѣл лѣі, кѣвѣдн-
тарѣа лѣі чѣа апрѣнсѣ, рѣдѣкѣндѣсе ла тѣсѣра еѣ
аре ачѣст днцѣлес: „Ваѣ де мѣне пѣпорѣчѣтѣл!
де пѣ м'ашѣф фѣ пѣскѣт пѣчѣ одѣніоарѣ!“

Дѣн афектѣл ворѣіторѣлѣі ва кѣштѣга тѣлкѣі-
торѣл тѣлтѣ лѣтѣнѣ дн чѣле че се пар а фѣ пѣ-
есплѣкаверѣ. Спре лѣтѣрѣреа чѣлор зѣсе съ шер-
веаскѣ історѣіреа ла Іоан 11, 21—44. дѣспре дн-
вѣереа лѣі Лазар. Сѣшт тѣлкѣіторѣ свѣрдѣчѣіошѣ, карѣі
воеск історѣіреа ачѣастѣ а о адѣче ла дндоѣалѣ,
зѣкѣндѣ, кѣ дн еа пѣ се поате есплѣка пѣчѣ пѣстѣ-
торпѣчѣеа Мѣртеѣ, че се вѣднѣра днпре спѣрѣднцѣ
ші днпре дѣспѣрѣднцѣ, пѣчѣ тѣхпѣчѣзнеа ші лѣкрѣ-
тарѣа лѣі Іѣсѣ, дакѣ ар фѣ авѣт ел днкрѣдѣре кѣ
ва пѣте ел днвѣе пре Лазар. — Дарѣ дакѣ прѣвѣм
ла афектѣл персоапелор чѣлор атѣнсе дн ачѣастѣ
історѣіре, тоате афлѣ есплѣкареа са кѣм маѣ еѣм-
плѣ ші кѣм маѣ дѣплѣнѣ, прѣкѣм: Марта сѣра лѣі
Лазар акѣм есте плѣнѣ де днкрѣдѣре, кѣ Іѣсѣ ва
днвѣе пре фрѣтеле еѣ (верс. 21—22.), акѣм се дн-
доѣште (верс. 24.), акѣм рѣхпѣоѣште спѣрѣднцѣ

(верс. 27.), акъм о леапѣдѣ къ тотѣл (верс. 39.). Ачеастѣ пестѣторнѣче афлѣ лѣмѣрѣре дн афектѣл Мартеѣ чеѣ тѣлѣврате де днтрѣстаре. Еа акъм къцетѣ ла пѣтереа лѣѣ Хрѣстос, кареле днвѣесе пре знѣѣ торцѣ, акъм къцетѣ, къ ачештѣѣа скѣрт дѣпѣ шѣрѣре се адѣсерѣ ла вѣеацѣ, Лазар днсѣ зѣчеа акъм а патра зѣ днгронат шѣ трежѣсе дн пѣтрежѣѣне, шѣ ашеа се вѣхнтѣра днтре сперѣнцѣ шѣ днтре дндоеалѣ. — Марѣеа сора лѣѣ Лазар. вѣнд ла Исѣс, аѣ къзѣт ла пѣчоареле лѣѣ, зѣкѣнд: „де аѣ фѣ фост аѣче, пѣ ар фѣ тѣрѣт фрателе теѣ“ (верс. 32.). Исѣс вѣзѣнд пре Марѣеа шѣ пре чеѣ, че вѣнѣсе къ еа, пѣхнтѣнд, аѣ сѣспѣнат (верс. 33.). Ачеаста афлѣ лѣмѣрѣре дн афектѣл лѣѣ Исѣс, кареле къпоскънд ла Марѣеа шѣ ла чеѣ де фацѣ тотала лѣпсѣ де днкрѣдере дн пѣтереа лѣѣ, дешѣ ел атѣте орѣ о арѣтасе днтрѣ ѣспрѣвѣреа де мѣнѣнѣ, сѣаѣ тѣхнѣт, шѣ аѣ офтат де днтрѣстаре пентрѣ некрѣдѣнцѣ челор де фацѣ. — Исѣс ла торѣхнтѣл лѣѣ Лазар аѣ лѣкрѣмат (верс. 34— 5.). Ачеаста аре къса са дн афектѣл сѣмпатѣеѣ. Прѣвѣреа торѣхнтѣлѣѣ аѣ днпоѣт вѣрѣсѣрѣле де лакрѣмѣ шѣ амареле пѣхнтѣрѣ ла сѣрорѣле шѣ ла неамѣрѣле лѣѣ Лазар. Дешѣ Исѣс дншѣ пропѣсесе а днвѣе пре Лазар шѣ штѣеа, къ ачеста се ва скѣла дн торцѣ; тотѣшѣ вѣзѣнд ел лакрѣмѣле шѣ азѣнд амареле вочѣтѣрѣ пентрѣ моартеа ѣвѣтѣлѣѣ сѣѣ амѣк, се пѣтрѣсесе шѣ ел де желе, шѣ лѣкрѣма дн сѣмпатѣе, къпрѣнс фѣнд де ачеле сѣмѣрѣ де мѣлѣ шѣ де дѣрере, каре се пѣск дн ѣнѣма омѣеацѣ шѣ вѣневоѣтоаре ла ачѣѣ оамѣнѣ, карѣѣ желеа чеа стрѣпѣ о прѣвѣск де а са. Лѣкрѣмареа лѣѣ Исѣс авеа те-теѣѣл сѣѣ шѣ дн ачѣеа, къ ел дн ачелашѣ тѣмп прѣсѣмѣѣа вѣкѣрѣеа, че ва прѣчѣнѣѣ днвѣереа лѣѣ Лазар сѣрорѣлор шѣ прѣтѣнѣлор лѣѣ. Вѣкѣрѣеа днсѣ

mai ales ачееа, че зрмеазъ дъпъ дптрїстаре, адеце стоарче лакрїмї. — Знїї дїн чеї де фадъ лъкръмараеа лъї Исхе о тълкѣїа де съмнѣл ізвїрїї лъї къръ Lazar, алцїї дпсъ зїчеа: „ащ пѣ пѣтеа ел, кареле ащ дескїс окїї орвѣлѣї, съ факъ, ка ачеста съ пѣ моаръ“ (верс. 36—37.). Ла ачесте ворбе Исхе еаръшї с'ащ тѣрвѣрат. Ачеста афлъ лъмѣрїре дп афектъл тѣхнїчїзнїї. Къртїторїї чеї де фадъ цѣнтїа а нега пѣтереа лъї Исхе дптрѣ іспрѣвїреа де мїнѣнї шї а адѣче ла дпдоеалъ мїнѣнеа деспре вїндекареа орвѣлѣї. Исхе дптрїстѣндѣ-се деспре дпмпїетрїреа інімїї шї деспре нежнѣрѣната патїмъ а протївнїчїлор сѣї, тѣхнїчїзнеа са ащ вѣдїт-о дп фадъ. — Ашеа прївїнд ла афектъл персоанелор ворвїтоаре дп історїсїреа чеа де сѣс, се лъмѣреште клѣтїнареа Мартеї дптре дпкредере шї дптре дпдоеалъ, лъкръмараеа шї репесїта арѣтаре де адѣнка тѣхнїчїзне алѣї Исхе.

§. 61.

Деспре емфасе.

Дїн афектъл ворвїторїзлѣї се адаѣде знеорї ла ordinarїа дпсѣмнаре а кѣвѣнтѣлѣї о дпсѣмнаре лътѣрарѣ, пре кареа кѣвѣнтѣл пѣ о аре дїн депрїндереа ворвїрїї чеа ordinarїѣ. Адѣзсѣтѣра де дпсѣмнаре стрѣordinarїѣ ла чеа депрїнсъ а кѣвѣнтѣлѣї се зїче емфасъ. D. e. ла Лѣка 22, 48. зїче Исхе къръ Izda: „Izdo! кѣ сѣрѣтаре вїнзї пре фїїзл оменеск?“ Аїче дп кѣвѣнтѣл: „сѣрѣтаре“ заче емфаса дптрѣ ачест дпцелес: кѣ сѣрѣтаре, че есте съмнѣл прїетїнїеї шї ал ізвїрїї, іспрѣвештї тѣ о фадъ ашеа врѣшмашѣ дп контра

mea, vândinǎ-mă pre mine celor, ce voesc, сь ть дее морциї?

Фіекареа кѣвѣнт ѡи сине прівіт нѣ аре ѡнсѣм-наре емфатікѣ, чі о капѣтъ дін тѣрїмеа афектѣлѣї орї а скопѣлѣї орї а овїептѣлѣї, ла каре нѣ поате лїпсі афектѣл. Емфаселе се кѣпоск дін цесетѣра ворвеї шї дін фіреа лѣкрѣрїлор. Цесетѣра ворвеї аратѣ, де се адаѣсе пентрѣ мїшкареа сїмѣїлор ла кѣвїнте ѡнсѣмнѣрї лѣтѣрарїе, че еле нѣ ле аѣ дѣпѣ ordınarıa deprinde а ворвїрїї. D. e. vїnd Ісѣс ла Петрѣ сѣї лаїе пїчіоареле, зїче ачест апостол кѣтрѣ Хрїстос (Іоан 13, 6.): „Doamne! тѣ лаї пїчіоареле меле!“ Дін цесетѣра ворвеї се кѣпоаште, кѣ Петрѣ деспре ачеа фапѣ а Домнѣлѣї зїмїндѣ-се шї плїн де евлавїоасѣ чїнстїре кѣтрѣ ѡнвѣдѣторїѣл ростї кѣвїнтеле адѣсе кѣ емфасѣ ѡнтрѣ ачест ѡнцелес: Тѣ Домнѣл шї ѡнвѣдѣторїѣл меѣ атѣта те ѡнїосештї, кѣт воештї мїе ѡнвѣдѣчелѣлѣї шї шервѣлѣї тѣѣ а ла пїчіоареле! Дечї ѡн кѣвѣнтѣл „тѣ“ шї „меле“ заче емфасѣ.

Дін фіреа лѣкрѣрїлор се кѣпоаште, де рѣспзїнде ѡнсѣмнареа чеа ordınarıѣ а кѣвѣнтѣлѣї тѣрїмїї скопѣлѣї саѣ а овїептѣлѣї, орї де есте еа а се маї тѣрї. D. e. кѣтрѣ зп тѣпѣр, че вїнїсе ла Ісѣс, шїл тїтѣла „в зп“, зїче Домнѣл (Mat. 19, 17.): „Nimine нѣ есте в зп афарѣ де зпѣл Dзмнезеѣ.“ Фїреа овїептѣлѣї чере аїче, ка кѣвѣнтѣлѣї „в зп“ сѣ і се дее маї ѡналтѣ ѡнсѣмнаре декѣт чеа депрїнсѣ ѡнтрѣ ачест ѡнцелес: Нѣмаї зпїкѣл Dзмнезеѣ есте дін сїнешї шї не тѣрїнїт в зп.

Мѣлѣї тѣлкѣїторї аї скрїптѣрїї маї алес дін чеї векї кѣѣта емфасе ѡн кѣрѣїле вївлїчештї, шї стѣторїрѣ, кѣ зпде есте ворва деспре маї ѡналте аде-

вързри, тревже съ фие ши етфасъ, ва ла етфасе пѣ-
тѣра ши кипзрїле ворвїрїи челе пропрїи рѣсѣрїтени-
лор ла пої лпсѣ педепрїнсе, зїчерїле тропїче ши
фїгзрїле кѣвжлтѣрїи. Ачеастъ вжнаре дѣпъ етфасе
скрїптѣрїстїче есте лп контра фїрїи лїмвїи. Лп
фїекаре лїмвѣ дечї ши лп чеа а кѣрцїлор вївлїчештї,
че есте ашїшдера лїмвѣ оменеаскѣ, сжнт етфаселе
фоарте раре, ши прїнд лок пѣмаї атѣпчї кжнд фїреа
овїептѣлї чере пѣмаї декжт.

Спре а се фери де рѣтѣчїрї ла стѣторїеа ет-
фаселор лп сф. скрїптѣрѣ, съ шервеаскѣ жртѣтоа-
реле овсервѣрї:

1. Лппѣрцїреа етфаселор лп стѣторнїче ши
тїмпѣрарїе есте рѣтѣчїтѣ, фїїнд кѣ лпсѣшпнареа ет-
фатїкѣ чеа стѣторнїкѣ есте депрїнсе ши ордїнарїѣ,
дечї пѣ се цоате зїче етфасѣ лптрѣ лпцелесѣл про-
прїѣ. Дрепт ачеаа пѣмаї етфаселе челе тїмпѣрарїе
се пот пѣтї етфасе адеврѣте, адекѣ че їчї ши
колеа се паск дїп фїреа овїептелор.

2. Фразеле челе їперволїче пѣ сжнт етфасе,
пентрѣ кѣ лп еле сжнт а се лпцїосї лпсѣшпѣрїле
кѣвїтелор, дарѣ пѣ а се маї тѣрї. D. e. Mat. 24, 2.
презїкжнд Исѣс сѣрпареа Іерѣсалїмѣлї лптревжїп-
цеазѣ фразѣ їперволїкѣ, прекжт: „пѣ ва рѣт жпе
пїеатрѣ пе пїеатрѣ, каре пѣ се ва десфаче.“
Лпсѣшпнареа кѣвїтелор есте аїче де лпцїосїт лп-
трѣ ачест лпцелес: Іерѣсалїмѣл се ва сѣрпа кѣ
тотѣл.

3. Спресїжнїле, каре лпфѣцїшеазѣ тѣрецїѣ о кѣ-
цетаре, пѣ сжнт етфатїче. D. e. ideeа атот пѣтерїи
алї Дѣмнезѣ се дескрїе тѣрецїѣ прїп кѣвїтеле
(фач. 1, 3.): „Аѣ зїс Дѣмнезѣ съ се факѣ
лѣтїпѣ, ши с'аѣ фѣкѣт.“

4. Тропѣриле ші кінѣриле лнфѣцишѣриі челе про-
пріі рѣсѣриленілор, че се десклінъ тѣлт де челе
але поастре, нѣ сѣлт емфасе; пентрѣ къ еле сѣлт
рѣсѣриленілор депринсе ші ordinarіе. D. e. Mat. 7, 6.
„Нѣ арѣнкаці тѣргѣритареле воастре
лнпайнтаа порчілор“, есте фразѣ тропікъ, фѣрѣ
де а фі емфатікъ, ші аре ачест лнцелес: Нѣ пѣр-
деці лнвѣцѣтѣра dѣmnezeeаскъ кътрѣ оаменіі чеі
стѣрпціі де сѣмѣл адевѣрѣлѣ ші ал чінстеі.

5. Констрѣитѣриле вѣвліче челе педепринсе лн
лімвіле поастре, прекѣм лнтревѣинѣареа сѣвѣштѣ-
велор лн а доа къдере лн лок де лнсѣштѣве, а челор
авѣтрасе лн лок де челе конкрете, дѣпликареа аче-
лѣаші къвѣлт, лнсоціреа верѣлѣ къ сѣвѣштѣв де
ачееші рѣдѣчѣ ші асемеде, нѣ сѣлт а се прѣвѣ
ка емфасе; фінд къ еле сѣлт депринсе ші ordinarіе
лн лімвіле вѣвлічешті. D. e. ределе дрептѣціі, адекъ
реде дрепт; воі ераці лнтѣперек, адекъ воі ераці
лн адѣнкъ пештіпѣцѣ; сѣжлт, сѣжлт, сѣжлт, адекъ
къ тотѣл сѣжлт; а се вѣкѣра къ вѣкѣрие, адекъ а
се вѣкѣра фоарте; лнтѣлѣнд те воіѣ лнтѣлѣці,
адекъ те воіѣ лнтѣлѣці фоарте.

6. Лнсѣмѣриле етімологіче, дѣшѣ еле дѣп орѣ-
ціне фѣсесе поате емфатіче, се фѣкѣрѣ де комѣн
прѣімѣте ші депринсе, дѣчѣ лнчетарѣ а фі емфатіче.
D. e. $\pi\tau\acute{\iota}$? (Іехова), че дѣпѣ етімологіе къ ем-
фасѣ лнсѣмѣ пре чела, че прѣп лнсѣаші а са пѣтере
есістѣ лнтрѣ адевѣр ші рѣмѣне пѣрѣре немѣтат
ачелаші, аѣ къпѣтат ла Евреі лнсѣмѣаре стѣтор-
нікъ ка пѣмѣреа лѣі Dѣmnezeѣ, дѣчѣ аѣ лнчетат лн-
сѣмѣареа чеа етімологікъ а фі емфатікъ.

7. Челе, че шервек, спре а фаче о къвѣлтаре
маі віе саѣ маі лнподовѣтѣ, прекѣм сѣлт фѣгѣриле
рѣторічешті ші поетіче нѣ се къвѣн ла емфасе. D. e.

Мат. 23, 37. „Іерусаліме! Іерусаліме! каре
 оморї пре пророчї шї зчїзї кѣ піетре
 пре чеї трїмішї ла тїне, де кѣте орї ам
 врѣт сѣ адѣн пре фїї тѣї, дн че кїп адѣ-
 нѣ гѣна пѣї сѣї сѣв арїпї, шї пѣ аї врѣт.
 Еатѣ се ва лѣса касавоастрѣ пѣстїе.“
 Дн ачеастѣ кѣвѣнтаре есте маї віѣ зѣгрѣвїт ачест
 днцелес: Іерусалїмненїлор! че асѣпрїцї пре солї
 дѣмнезеештї, дн тот кїпѣл ам кѣятат прїп днвѣ-
 цѣтѣра шї прїп мїнѣнїле теле а вѣ тресвї спре
 дндрептаре, ка сѣ скѣпацї де ненорочїрїле, че вѣ
 етаѣ днпїнте, дарѣ вої адї рѣмас днпїетрїцї, дечї
 се ва сѣрпа четатеа шї днпѣрѣцїеа воастрѣ.

§. 62.

Деспре днпрежѣрѣї.

Днпрежѣрѣїле, днтрѣ каре се скрїсе о карте,
 мѣлт днрѣжѣреск дн спїрїтѣл шї дн лїмба еї, че
 прїнде лок маї алес ла кѣрѣїле окѣзїѣнаре, прекѣм
 сѣнт челе але п. т. Алеѣереа матерїеї, кїпѣл, де а
 о днфѣцїша, лѣмѣрїеа еї маї мѣлт днп зна сѣаѣ
 дн алта парте афлѣ адеце темеїзл сѣѣ пѣмаї дн
 днпрежѣрѣїле аѣторѣлѣї, але аѣзїторїлор, кѣрора
 ле менї ел опѣл сѣѣ, але протївнїчїлор, дн контра
 кѣрора скрїсе ел, але тїмпѣлѣї але локѣлѣї ш. а.

Днп прївїре ла зїселе днпрежѣрѣї ва кѣштїга
 тѣлкзїторїзл лѣмїпѣ :

1. Спре а жѣдека кѣ темеїтате деспре кѣпрїн-
 сѣл сїпѣрїтелор кѣрѣї. Чїне рекѣмненеште стареа
 Корїntenїлор чеа моралѣ, стрїкѣчїѣнеа, лѣкомїеа шї
 десѣрѣнареа лор, ва днцелеѣе, пентрѣ че Паѣл дн
 епїстолеле самє кѣтрѣ чеата крештїнїлор де аколо
 кѣрѣтеште кѣ аспрїте перѣшїпѣтатеа, лѣкомїеа шї

взичіеа. Матеіѣ се кѣпрінде маї тѣлт декѣт чеї лалці евангеліштї кѣ оборѣреа дѣвѣцѣтѣрілор але Фарісеілор, че афлѣ лѣтѣрїре дѣ дѣпрежѣрѣрїле Іѣдеілор, кѣрора менї ел евангеліеа са. Фїнд кѣ ачештіа кѣ оарѣвѣ аскѣлтаре ера кѣтрѣ Фарісеї, ка кѣтрѣ дѣвѣцѣторїї сѣї, дечї арѣтареа рѣтѣчірілор лор ера пѣмаї декѣт де невое, ка Іѣдеї сѣ се eman-
 чїneze de пѣрерїле Фарісеілор, сѣ се vindїche de прежѣдекѣцїле лор, шї сѣ се adѣкѣ ла прїїміреа дѣвѣцѣтѣрїї лѣї Хрістос, шї ка чеї adѣшї сѣ се дѣтѣреаскѣ дѣ еа.

2. Дела дѣпрежѣрѣрї атѣрїѣ шї топѣл кѣрѣцїї. Ашеа Паѣл дѣ епїстолеле сале кѣтрѣ Корїntenї, дѣтрѣ карїї знїї дѣ дефѣїта кѣвїнтеазѣ ка знї дѣ-
 вѣцѣторїѣ вѣтѣмат дѣ сѣмѣцѣл преѣцѣлѣї шї ал агонїсїнцелор сале кѣ тѣлтѣ лѣаре а мїнте, кѣ vine-
 voїre, кѣ adїnc шї кѣ іѣцїme; дѣ епїстола кѣтрѣ Romanї, дѣтре карїї знїї Іѣдеѣ-Крештїнї се лѣѣда кѣ протїїле сале челе пѣчїзнале, ворвеште ел ка знї дѣ-
 вѣцѣат дѣнѣстрат кѣ штїїнцѣ евреештї шї ка апѣ-
 рѣторїѣ ал пѣгѣнѣ-крештїнїлор; дѣ скрїсоареа лѣї кѣтрѣ Галатенї есте ворѣа лѣї ка а знїї пѣрїнте de дѣналтѣ аѣторїтате кѣтрѣ знї попор некѣлтїват, че се вѣнтѣра ва дѣ зна ва дѣ алта парте. Кѣтѣ деосѣвїре есте дѣтре топѣл епїстолеї кѣтрѣ Romanї, шї дѣтре чел ал скрїсорїї кѣтрѣ Галатенї, дешї дѣ амѣndoаѣ матерїеа есте асемење. Ачеаста афлѣ лѣтѣрїре дѣ десклїнїреа дѣпрежѣрѣрїлор але аче-
 лор чете.

3. Леѣїле шї ашезѣмїнтеле релїцїзнаре капѣтѣ лѣтѣрїре дїн дѣпрежѣрѣрї. D. e. педепселе челе кѣ тотѣл аспре пентрѣ кѣлкареа прескрїселор атїн-
 гѣтоаре de чїнстїреа лѣї Dѣмнезеѣ чеа дїн афарѣ аѣ темейѣл сѣѣ дѣтрѣ дѣпрежѣрареа, кѣ Ісраїлте-

ниї, че ера пе атѣнчї крѣзї шї вѣрварї, се арѣта
 фоарте аплекацї кѣтрѣ прежѣдекѣдїле шї певѣнїле
 пѣгѣпештї, кѣрора фѣсесерѣ иї dedaцї дн Егїпет.
 Дечї Моїсі ла зрїреа релїцїзнїї Іздеїлор кѣ маре
 аспрїме кѣзта а десрѣдѣчїна кѣ тотѣл ідололатрїеа
 ла попорѣл сѣѣ. — Опрїреа, де а тѣнка сѣнѣе, се
 фѣкѣ дн леѣеа лѣї Моїсі пентрѣ днпрежѣрареа, кѣ
 попареле челе крѣде але Етїопїеї шї але Егїптѣлѣї
 де сѣс, кѣ каре Ісраїлтенїї фѣсесерѣ дн атїндере шї
 петречере, цїнеа де чеа маї гѣстоасѣ тѣнкаре кар-
 неа крѣдѣ кѣ сѣнѣе, кареа се тѣеа вѣкѣцїшїѣ де
 пе вїтѣ днкѣ віе. Спре а стѣвїлі саѣ а фери пре
 Ісраїлтенї де ачеа крѣзїме, аѣ опрїт Моїсі кѣ тотѣл
 тѣнкареа сѣнѣелѣї (Лев. 17, 10—15.). — Дн сїно-
 дѣл дн Іерѣсалїм плекѣндѣ-се апостолїї ла слѣвѣ-
 чїзнеа Іздеїлор опрїрѣ шї пѣгѣпѣ-крештїнїлор, а
 тѣнка сѣнѣе шї че есте зѣгрѣмат (фaпт. ап. 15, 20.).
 Ачеасѣ акомодѣчїзне се фѣкѣ пентрѣ днпрежѣ-
 рареа, кѣ Іздеїлор де атѣнчї ачеа тѣнкаре ера ка
 сѣмн ал ідолатрїеї. Дечї неопрїндѣ-се пѣгѣпѣ-креш-
 тїнїлор ачеа тѣнкаре, сар фї дат Іздеїлор маре
 стїптеалѣ, шї релїцїзнеа крештїнеаскѣ лі с'ар фї
 фѣкѣт лор зрѣчїоасѣ.

4. Кѣмпѣлѣтатеа шї сфїнденїеа сїнгзрїтелор
 прескрїсе морале се кѣпоаште дн днпрежѣрѣрїле,
 дн каре сѣнт еле дате шї днтѣрїте. D. e. дѣторїеа,
 де а ізвї шї пре врѣшташї се аратѣ а фї днтре
 челе маї сфїнте дѣторїї, дакѣ ресокотїм днпрежѣ-
 рареа, кѣ Ісѣс шї апостолїї нѣ нѣмаї о днвѣцарѣ
 чї шї о днтѣрїрѣ, рѣгѣндѣ-се иї пентрѣ врѣшташї,
 кѣнд иї де кѣтрѣ ачештїїа се прегонїа шї се асѣ-
 прїа кѣ неомепоасѣ крѣзїме, ва шї се осѣндїа спре
 тоарте.

5. *Λησεμνητριλε* сипгэрителор кэвинте се хотъ-рѣск знеорї дїп *Ληпрежэрѣрї*. D. e. кэвжпгѣл *προσκυεῖν* се *Ληтревзїпцѣазъ* *Λη* сѣ. скриптеръ атжт *despre* арътареа семпелор чїпстїрїї кътръ оамепї, кжт шї *despre* *Ληκїпареа* чеа кэвенїтъ пѣмаї лѣї *Dзмнезеѣ*. D. e. ла фач. 33, 3. *καὶ προσεκύνησε* (Ἰακώβ) ἐπὶ τῆς γῆς ἐπτάκις, ἕως ἐγγίσει τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ (Ἠσαῦ), шї *Λη* фачт. апост. 8, 27. *ὅς (εὐνοῦχος) ἐηλύθει προσκυνήσων εἰς Ἱερουσαλήμ*. Дїп *Ληпрежэрѣрї* се кэ-поаште, къ *προσκυεῖν* *Λη* локъл *Ληтѣїѣ* *Λησεμнеазъ* семпеле чїпстїрїї лѣї Іаков кътръ фрателие съѣ Ісаѣ, *πлекжндѣ-се* *Ληпїптеа* лѣї *de* шенте орї пѣпъ ла пѣтжпгт, шї къ *Λη* локъл ал доїме есте *Ληтревзїп-цѣат* *despre* чїпстїреа чеа евлавїоасъ кэвенїтъ пѣмаї лѣї *Dзмнезеѣ*.

§. 63.

Деспре матерїеа ворвеї.

Прївїреа ла матерїеа ворвеї есте мїжлочїреа чеа маї сїгэръ шї чеа маї *Ληтревзїпцѣатъ* ла фїе-каре тълкѣїре, спре а църтѣрї шї а лѣтѣрї коп-чептеле челе педѣртѣрїте шї спресїзпїле челе *Λη-доїоасе* шї *de* маї мѣлте *Λησεμνητρι*. D. e. *zїoа* *Dom-пѣлѣї* аре *Λη* сѣ. скриптеръ *Λησεμнпаре* *Ληдоїтъ*, адекъ *despre* тїмпѣл педепселор *dзмнезеештї* шї *despre* чел ал *Ληдэрѣрїї* шї ал ажѣторїѣлѣї *dзмне-зееск*. Дїп матерїеа ворвеї се vede, къ „*zїoа* *Dom-пѣлѣї*“ ла Ісаїе 13, 6. 9. *Λησεμнеазъ* греле педеп-се, еаръ ла Іоїл 3. 14—17. *Ληдэрѣреа* шї ажѣто-рїѣл *dзмнезееск*.

Тълкѣїреа, кареа орї знїк орї маї мѣлт декжт алтеле рѣспѣнде матерїеї ворвеї, есте адевѣратъ, дїп контра чеаа, че есте *Λη* контра матерїеї вор-

веі, есте фалсѣ. D. e. I. Кор. 9, 10—22. „Фѣкѣтѣ-
 м'ам Іѣдеілор ка Іѣдеѣ, ка пре Іѣдеі сѣї
 довѣндеск, челор де сѣпт леѣе ка ѣп
 сѣпѣс леѣіі (неѣііnd еѣ сѣпѣс леѣіі), ка пре
 чеі де сѣпт леѣе сѣї довѣндеск, челор
 фѣрѣ де леѣе ка ѣп фѣрѣ де леѣе (неѣііnd
 еѣ фѣрѣ де леѣе лѣї Dѣмнезеѣ чі лѣтрѣ леѣеа лѣї
 Хрістос), ка сѣ довѣндеск пре чеі фѣрѣ
 де леѣе; фѣкѣтѣ-м'ам челор неѣѣтінчіоші
 ка ѣп неѣѣтінчіос, ка пре чеі неѣѣтін-
 чіоші сѣї довѣндеск. Тѣтѣрора тоате
 м'ам фѣкѣт, ка лѣ тот кінѣл пре вре
 ѣніі сѣї довѣндеск.“ Лѣцелесѣл ачестѣі лок
 се кѣпоаште ші се лѣтѣреште dīn матеріеа ворвеі.
 Паѣл лѣ пѣмітѣл кап ворвеште деспре не'ндѣтѣ-
 пѣріле, кѣрора се сѣпѣсе ел, ші деспре лѣдѣтѣпѣ-
 ріле, каре ле пѣрѣсі ел, спре а спорі лѣѣіреа еван-
 геліеі, ші кѣ ел ка лѣвѣѣѣторіѣ се плекасе ла
 славѣ пречепереа челора, кѣрора ле лѣпѣрѣтѣшіа
 лѣвѣѣѣтѣра лѣї Хрістос. Лѣнтре Іѣдеі лѣтр'ѣп кін,
 кѣт лѣ пѣтеа лѣцелее Іѣдеіі, аѣ лѣвѣѣат адеѣѣ-
 рѣріле крештінѣтѣѣіі, овсерѣнд ші депріндеріле
 лор челе релеѣіоасе, ка сѣ пѣї сѣптеаскѣ ші сѣ
 пѣї лѣстреінезе дела пріітіреа реліѣізніі крешті-
 нешті. Ел лѣнтре Іѣдеѣ-крештіні аѣ прііміт ші
 хранѣ дела лѣвѣѣѣчеіі сѣї. Лѣнтре пѣгѣні аѣ лѣ-
 вѣѣат лѣчепѣнд дела елементеле реліѣізнеі dѣм-
 незеешті, лінсінѣ-ле лор кѣпоштіңа деспре ѣпѣл
 адеѣѣрат Dѣмнезеѣ ші неѣііnd іі ашеа прегѣтіѣі,
 спре а лѣцелее лѣвѣѣѣтѣра лѣї Хрістос, ка Іѣдеіі.
 Лѣнтре пѣгѣні маі алес лѣ Корінт пѣ пріітіа ел
 хранѣ дела лѣвѣѣѣчеіі сѣї, неѣііnd ачеаста лѣ де-
 пріндеге ла дѣпшіі, чі прін лѣкрѣ де тѣпѣ ші-аѣ
 кѣштігат храна са, ка протівнічіі лѣї сѣ пѣ'л де-

фаїте, ка кжнд ел пентрѣ пжне ар весті пре Хрі-
стос. Дін тоатъ матеріеа ворвеї лп ачел кап се
vede, къ Паъл с'аѣ плекат ла слѣвѣчїзнеа лпвѣцъ-
чеїлор съї лпмпъртѣшндѣ-ле лпвѣцътѣра лѣї Хрі-
стос, шї къ аѣ крѣцат депрїндерїле лор, че нѣ ера
стрїкѣчїоасе саѣ контраре релеціѣнїї крештїнештї,
ка съ къштїде лїпашї лѣї Хрістос. Дрепт ачеа
свѣрдѣчїзне аратъ зїса зпор тълкѣїторї, карїї кѣ-
вїтеле de сѣс ле тълкѣеск ашеа, ка кжнд Паъл
лптре Іудеїї ар фї лпвѣцат рѣтѣчїрїле Іудеештї шї
лптре пѣгжнї дешертѣчїзнїнї пѣгжнештї.

Тълкѣїторїѣл скрїптѣрїї съ нѣ се тѣрѣнеаскъ
ла сїнгѣрїтеле локѣрї чї съ стѣдїезе лптреага ворвѣ,
ка съ афле матеріеа еї, de зnde ва къпѣта ел лѣ-
мінѣ тѣлтѣ спре лѣтѣрїеа сїнгѣрїтелор локѣрї шї
кѣвїнте. Лп контра ачестеї регѣле пѣкѣтѣеск тѣлцї,
рѣтпжнд дїн скрїптѣрѣ атѣте кѣвїнте, кѣт даѣ
лпцелес рѣспѣнзѣторїѣ пѣрерїлор лор челор тео-
лоѣче саѣ фїлософїче. Дарѣ дакъ се прївеск ачеле
кѣвїнте лптрѣ лптреага лор цесетѣрѣ шї се коп-
фереск кѣ матеріеа ворвеї, се аратѣ, къ еле аѣ кѣ
тотѣл алт лпцелес ва знеорї токма контрарїѣ. Ашеа
патїма чеа нежпфржнатѣ шї свѣрдѣчїзнеа чеа пе-
рѣшїноасѣ нѣ се сфїеште, а фаче авѣс шї кѣ кѣ-
вжнтѣл чел дѣтнезееск кѣпрїнс лп сф. скрїптѣрѣ.

ТЪЕТЪРА А ДОА.

Деспре десетъра ворвеї.

§. 64.

Деспре десетъра граматикалъ.

Лпсоциреа класелор де кзвинте лп псечіхнї дзпъ леџиле лимвїї се зиче десетъра граматикалъ. Прип ачеастъ лпсоцире лптръ кзвинтеле лп скім-вїшъ реферінцъ кътръ о лалтъ, шї прип ачееа лп-сътпърїле пъдеск модїфікърї. Тоате ачесте атхр-пъ дела леџиле лимвїї. Дрепт ачееа штїиңца деплїпъ а граматїчеї лимвилор вївлїчештї атхт лп партеа етімологиъ кхт шї лп чеа сїнтактїкъ есте неапъ-рат де невое пентрѣ тълкзїторїзл скриптурїї, спре а пѣте пѣтрѣнде лпцелесхл еї.

Леџиле лимвїї, адекъ регълеле граматикале лп цепере схнт стъторнїче. Тотъшї се афлъ лп еа аватерї лп контра граматїчеї шї анѣте скїмбърї (*ἐναλλαγαί*) лп цеп, лп къдерї шї лп пѣтър. D. e. скїмваре лп цеп. Mat. 28, 19. *μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτούς* (лп лок: *αὐτά*), лп вѣцацї, тоате поноареле, воте зхндѣї пре ії (лп лок de: пре еле). Скїмваре лп къдерї d. e. Лзк. 1, 55. *Καθὼς ἐλάλησε πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν τῷ Ἀβραάμ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ* (лп лок de: *πρὸς τὸν Ἀβραάμ καὶ πρὸς τὸ σπέρμα αὐτοῦ*), прекхт аѣ грѣит кътръ пѣрїнцїї поштри лѣї Авраам шї семїнцїеї лѣї (лп лок de: къ-тръ Авраам шї кътръ семїнцїеа лѣї). Аїче дзпъ констрѣйтъра кѣ а патра къдере хрмеазъ чеа кѣ а трїеа лп контра леџилор граматикале. Скїмбърї лп пѣтър се афлъ адеце ла свѣстхптїве колектїве,

че ꙗнсъмнеазъ о тѣлцѣ. D. e. Mat. 1, 21. σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν (ꙗн лок: αὐτοῦ), ва шꙗнтꙗ і пре попорꙗл съꙗ де пꙗкателе лор (ꙗн лок de: de пꙗкателе лꙗ). Ачесте ші асемене скімвꙗрї ле ва кꙗноаште тꙗлкꙗиторїа дїн матерїеа ворвеї ші ꙗн тꙗлкꙗїреа са ле ва пꙗте мꙗта дꙗпꙗ фїреа лїмвїї сале.

ꙗн контра стрꙗнселор регꙗле граматїкале сꙗнт ші елїселе, каре прекꙗт ꙗн тоате лїмвїле ашеа ші ꙗн челе вївлїчештї прїнд адеце лок. Елїселе маї алес ꙗн лїмва попꙗреанꙗ ласꙗ нецꙗртꙗрїте копчепте ші сїнгꙗрїте кꙗвїнте. D. e. Mat. 6, 24. „Nimine пꙗ поате шервї ла дої домнї.“ Аїче есте а се цꙗртꙗрї копчептꙗ ꙗнтрꙗ ачест ꙗнцелес: Nimine пꙗ поате шервї ла дої домнї, че сꙗнт ꙗнꙗ кꙗтрꙗ алтꙗ ꙗн вꙗштꙗшіе ші чер ꙗнпленїреа порꙗнчїлор контраре ꙗн ачелашї тїмп. Лꙗк. 6, 32. „дацї (вꙗштꙗшїлор) ꙗн прꙗмꙗт, неміка аштептꙗнд.“ Аїче есте а се цꙗртꙗрї кꙗвꙗнтꙗ „аштептꙗнд“ ꙗнтрꙗ ачест ꙗнцелес: дацї вꙗштꙗшїлор ꙗн прꙗмꙗт, неміка аштептꙗнд дела дꙗн шїї.

ꙗн perioade се афлꙗ адеце елїпсе, лꙗсꙗндꙗ-се афарꙗ ꙗнтрєцї пꙗсечїзнї орї ꙗн пречедїндꙗ орї ꙗн сꙗвчедїндꙗ. D. e. Rom. 15, 3. „Кꙗ шї Хрїстос пꙗ сїешї аꙗ фꙗкꙗт спре плꙗчере, чї прекꙗт есте скрїс: окꙗрїле челор, че те окꙗрꙗск пре тїне аꙗ кꙗзꙗт асꙗпра меа.“ Аїче ꙗн пречедїндꙗ есте а се ꙗнтрєцї: чї дїн рꙗвнꙗ пентꙗ спорїреа лꙗкрꙗлꙗї дꙗмпезееск воїа маї вꙗртос а сꙗферї пꙗказꙗрї. Дꙗпꙗ ачеастꙗ ꙗнтрєцїре ꙗнцелесꙗ кꙗвїнтелор де сꙗс есте ачеста: Кꙗ шї Хрїстос пꙗ кꙗзꙗта а довꙗндї сїешї лꙗꙗдꙗ саꙗ алтꙗ плꙗчере, чї дїн рꙗвнꙗ пентꙗ

споріеа лѣкрѣлѣ дѣмнезееск воіа маі вѣртос а сѣфері окѣрї шї пѣказѣрї ашеа, кѣт дѣспре ел се пот апліка кѣвїнтеле псалмѣлѣ 68. (дѣпѣ трѣд. греч. верс. 10. еарѣ дѣпѣ чеа ром. верс. 11.): окѣрїле челор, че те окѣрѣск пре тїне аѣ кѣзѣт а сѣпра теа.

Дн періоаде маі адеа лїпсеште орї днтреага сѣвѣдїнѣ орї вре о парте дїн еа. Д. е. Лѣк. 13, 9. дн паравола дѣспре фїкѣл чел перодїторїѣ роагѣ грѣдїнарїѣл пре стѣпѣлїѣл грѣдїнеї, че воіа сѣ тае пре ачел фїк, ка сѣл крѣѣе днкѣ, зїкѣнд: „До а-тне! ласѣл шї днтрѣ ачест ан, кѣл воїѣ сѣпа днпрежѣр, шї воїѣ пѣне гѣноїѣ, шї де ва фаче род, еарѣ де нѣ, дн анѣл вїиторїѣ дн веї тѣе пре ел.“ Дѣпѣ кѣвїнтеле: „де ва фаче род“ лїпсеште днтреага сѣвѣдїнѣ днтрѣ ачест днцелес: „крѣѣѣл шї ласѣл дн локѣл лѣї.“ — Паѣл апѣрѣнд дн сїнедрїѣ невіновѣѣеа са, се фѣкѣ таре тѣлѣѣраре днтре ассесорїї сїнедрїѣлѣ. Унїї дїн Фарїсеї адѣкѣндѣ-шї а мїнте дѣспре арѣтѣрїле черештї, че ле їсторїсїсе Паѣл (фалт. апост. 22, 6—22.) дн апѣра пре ел дн контра Са-дѣкеїлор зїкѣнд: „де аѣ грѣїт лѣї дѣх саѣ днѣер, сѣ нѣ не днпротївїм лѣї Дѣмнезеѣ.“ Аїче сѣвѣдїнда есте а се днтреї, прекѣм: „де аѣ грѣїт лѣї дѣх саѣ днѣер; нѣ пѣтем ачеа-ста адѣче ла дндоеалѣ, ва днкѣ фѣкѣнд ачеа-ста венїм дн перїкѣл, де а не днпротївї лѣї Дѣмнезеѣ.“

Дїн матерїеа шї дїн днцелесѣл ворвеї ва пѣте тѣлкѣїторїѣл кѣпоаште шї днтреї елїпселе.

Дн лїмба еврееаскѣ шї дн чеа гречеаскѣ еврей-зандѣ фортѣла афїртѣрїї шї а негѣрїї кѣпрїнде елїсѣ стѣторпїкѣ, че есте а се днтреї, прекѣм:

пѣ чинстеск пре Dymnezež, пѣ извеск адевѣрѣл ши асемене. Din ачеастѣ елипсѣ се лѣмѣреште пентрѣ че пѣртичеоа афирмѣтивѣ (DS (im), ёи, de) неагѣ, еарѣ чеа негѣтивѣ (NS DS (im lo), ёи мѣ, de пѣ) афирмѣ. D. e. Марк. 8, 12. ἀμὴν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ёи δοθήσεται τῇ γενεᾷ ταύτῃ σημεῖον, адевѣр, адевѣр зик воаѣ, de се ва да неамѣлѣи ачестѣиа сѣтпн, адекѣ: пѣ се ва да неамѣлѣи ачестѣиа сѣтпн; псалм. 94 (дѣпѣ трѣд. греч. верс. 11. еарѣ дѣпѣ чеа ром. верс. 12.): ὦμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου, ёи ёисελεύσονται ёис τὴν κατάπανσιν μου, м'ам жѣрат ѣнтрѣ тѣнѣа меа, de вор ѣнтра ѣнтрѣ odixna mea, адекѣ пѣ вор ѣнтра ѣнтрѣ odixna mea. — Iov. 1, 11. ἄφαι πάντων, ὧν ἔχει, ёи мѣ ёис πρόσωπὸν σου сѣ ёυλογῆσει атинѣ тоате (nemichindѣ-ле), че аре ел, de пѣ те ва вѣнекѣвѣпта ѣн фаѣа та, адекѣ атѣнѣи веї vede, кѣ пѣтаї ѣн фаѣѣ те вѣнекѣвинтеазѣ (Iov), кѣ есте ел от фѣѣарник.

§. 65.

Деспре ѣсетѣра лодѣкѣ маї ѣнгѣстѣ.

ѣсетѣра лодѣкѣ се стѣлпеште пе леѣле лодѣче, адекѣ пе челе але кѣѣетѣрѣи, ши се зѣче маї ѣнгѣстѣ, дакѣ се рестринѣе еа ла пѣрѣїле пѣсечѣнѣи, адекѣ ла сѣвѣепт ши ла презѣкат ши ла челе, че привеск ла сѣвѣепт ши ла презѣкат. Конферѣндѣ-се ачесте ѣнтре сѣне се лѣмѣреск скѣм-вѣшѣѣ, ши аѣме:

1. Din фѣреа сѣвѣептѣлѣи се кѣноаште чеа а презѣкатѣлѣи ши ашеа din контра. D. e. Ioan 3, 21. ὁ ποιῶν τὴν ἀλήθειαν (чел че фаче адевѣрѣл). Аїче din сѣвѣептѣл ὁ ποιῶν есте кѣар, кѣ презѣкатѣл „ἀλήθεια“ пѣ ѣнсѣтпнеазѣ адевѣр теоретѣк чѣ практик,

адекъ вирѣте, фапте вѣне. Ioan 1, 10. ὁ κόσμος διὰ αὐτοῦ ἐγένετο (лѣтеа прѣн трѣнсел с'аѣ фѣкѣт). Аиче дѣн презикатѣл „ἐγένετο“ есте лѣтѣрѣт, кѣ „κόσμος“ лѣсѣтнеазѣ лѣтеа чеа фѣсѣкѣ.

2. Челе че афарѣ де сѣвѣнт шѣ де презикат се афлѣ лѣн алте казѣрѣ, ашѣндереа лѣсѣшѣтѣвеле, адверѣвѣле шѣ асемеѣе, лѣтѣрѣск шѣ цѣртѣрѣск лѣцелесѣл пѣсечѣзнѣ. D. e. Rom. 1, 3. „de фѣиѣл сѣѣ чел че с'аѣ пѣскѣт дѣн сѣтѣнѣца лѣѣ David дѣпѣ трѣп“ (κατὰ σάρκα). Прѣн кѣвѣнтеле κατὰ σάρκα (дѣпѣ трѣп) пѣрчедереа лѣѣ Исѣс дела David се рѣстрѣнѣе пѣтѣаѣ ла фѣреа лѣѣ чеа оѣе-неаскѣ, шѣ ачеаста се деосѣвѣште де чеа дѣтне-зееаскѣ. — Ioan 1, 18. „Ѣпѣл пѣскѣт фѣиѣл (ὁ μονογευῆς υἱός), кареле есте лѣн сѣнѣл татѣ-лѣѣ, ачела не-аѣ сѣсѣ.“ Дѣн лѣсѣшѣтѣвѣл „ѣпѣл пѣскѣт“ есте кѣар, кѣ „фѣиѣл“ аиче лѣсѣтнеазѣ пре фѣиѣл лѣѣ Дѣтнезеѣ лѣтрѣ лѣцелесѣл чел тѣаѣ лѣналт шѣ пропрѣѣ. — Ioan 6, 55. „трѣпѣл теѣ кѣ адеѣвѣрат (ἀληθῶς) есте тѣнѣкаре шѣ сѣнѣцеле теѣ кѣ адеѣвѣрат есте вѣѣтѣрѣ.“ Рѣпѣцѣреа адверѣвѣлѣѣ „адеѣвѣрат“ (ἀληθῶς) араѣтѣ апрѣеат скопѣл лѣѣ Хрѣстос, де а декиѣра, кѣ трѣпѣл шѣ сѣнѣцеле лѣѣ есте тѣнѣкаре шѣ вѣѣтѣрѣ сѣпрѣлѣтѣ-ралѣ, деѣѣ кѣ ла сѣрѣвара еѣхарѣстѣеѣ прѣѣтѣтѣм лѣ-трѣ адеѣвѣр трѣпѣл шѣ сѣнѣцеле лѣѣ Хрѣстос.

Дѣн матѣреѣа шѣ цесетѣра ворѣеѣ ва пѣте тѣл-кѣиторѣл кѣпоаште сѣвѣнтѣл шѣ презикатѣл пѣсечѣзнѣ, шѣ де есте а се лѣа презикатѣл лѣтрѣ лѣсѣтнеаре пропрѣе саѣ тропѣкѣ кѣ саѣ фѣрѣ рѣстрѣнѣере.

Лѣн лѣтѣва грѣчеаскѣ презикатѣл лѣн рѣгѣлѣ пѣаре артѣкѣл, каре депрѣнс се лѣнсоѣеште кѣ сѣвѣнтѣл. D. e. ὁ θεὸς ἐστὶ πνεῦμα шѣ τὸ ἅγιον πνεῦμα ἐστὶ θεός.

Ѕн пѣсечіѣнеа љнтѣѣ сѣвїептѣл есте ѓ θεός еарѣ љн а доа τὸ πνεῦμα, пентрѣ кѣ аѣ артікѣлѣл љнсо-
цїт. Тотѣші сѣнт шї аватерї дела ачеастѣ регѣлѣ.
Дрепт ачеаа ѣніка мїжлочїре сїгѣрѣ, де а кѣноаште
сѣвїептѣл шї презїкатѣл, рѣмѣне матерїеа шї де-
сетѣра ворѣеї.

Да кѣ се афѣл љн пѣсечіѣне копчепте лѣ-
тѣраре, сѣ ле рѣндѣеаскѣ тѣлкѣїторїѣл ла локѣрїле
лор челе кѣвенїте. Ла ачеастѣ лѣкраре ва кѣпѣта
ел лѣмінѣ ашїндереа дїн матерїеа шї десетѣра вор-
ѣеї. D. e. Mat. 5, 3. μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι.
Аїче с'ар пѣтѣ фаче љнтреваре, де се рѣпоартѣ
„ἐν πνεύματι“ ла „μακάριοι“ љнтрѣ ачест љнцелес;
„ферїчїцї љн дѣх сѣнт чеї сѣрачї“, орї де
есте а се љнсоцї кѣ „πτωχοὶ“ љнтрѣ ачест љнцелес:
„ферїчїцї сѣнт чеї сѣрачї љн дѣх“, адекѣ
ачїї, карїї љн идея са се прївеск ка сѣрачї љн
штїїцѣ, карїї кѣпоск шї сїмцеск пештїїцѣ са љн
лѣкрѣрїле дѣмнезеештїї, шї дечї дореск фїервїнте а
о доѣндї. Ѕншїрѣтѣра кѣвїнтелор, матерїеа шї
десетѣра ворѣеї аратѣ кѣ „τῷ πνεύματι“ есте а се
љнсоцї кѣ πτωχοὶ; пентрѣ кѣ љн верселе ѣрѣтѣоаре
пѣ се фаче прївїре ла реферїнцїле челе дїн афарѣ
але омѣлїї, пѣ ла прїсосїнцѣ саѣ лїпса де авере, пѣ
ла аѣторїтатеа саѣ ла рїосїмеа персоанеї, чї сїнгѣ-
рел ла љнсѣшїїле челе дїн лѣѣнтрѣ але аѣзїторїлор.

§. 66.

Десре десетѣра лоцїкѣ чеа ларгѣ.

Реферїнцїле челе лоцїче љнтре доаѣ саѣ маї
тѣлте пѣсечїѣнїї саѣ љнтре пѣрцїле ѣнеї кѣѣѣн-
тѣрї орї але љнтрецїї кѣрцї фак десетѣра лоцїкѣ
чеа ларгѣ.

Прекъм пърциле знеї пссечізнї се лъмъреск шї се дъртъреск скїмвїпїх, ашеа шї маї тълте пссечізнї, че фак о къвжптаре, зп period саџ о карте, се лъmineазъ шї се хотъръск скїмвїпїх зна пе алта. Фъръ прївїре ла цесетъра лоџїкъ чеа ларгъ тълте локърї скрїптърїстїче нъ с'ар пѣтѣ дїцелеле орї нїчї декъм орї къ рѣтѣчїре маре. D. e. чїне дї карта дїцелелепчїзнїї лѣї Solomon ар чїтї dїn кап. 2. нъмаї верс. 1—20. ар афла, къ дї ачел лок се дїдвацъ епїкъреїстъл чел маї десфрѣнат шї атеїстъл чел маї деплїн. Даръ дакъ ачел лок дї прївїм дї цесетъра лѣї чеа лоџїкъ маї ларгъ дїчепжнд а чїтї дела кап. 1. верс. 15—16. шї апої контїнѣжнд дї кап. 2. верс. 21—22. vedem, къ ачеле ворве епїкъреїче шї атеїстїче се адѣк ка ростїте de oamenї стрїкацї шї фъръделеле.

Спре а пе нѣтѣ фолосї де цесетъра лоџїкъ чеа ларгъ ла лъмърїреа скрїптърїї, тревѣ се лъмъ самъ; дї че реферїнцъ лоџїкъ сжпт дїнтре сїне пърциле ворвеї, орї ка ценъл шї спїцеле, орї ка тотъл шї пърциле, орї ка каѣса шї ефектъл, орї ка пречедїнца шї свѣчедїнца, орї ка асемене, орї ка контраре ш. а.

О дїтїрѣтъръ де маї тълте пссечізнї къвенїте ла о лалтъ фак дїнтре сїне зп дїнтрег, о тѣетъръ. Маї тълте тѣетърї де маї маре саџ де маї мїк къпрїнс, че зрмеазъ дѣпъ о лалтъ, формеазъ о карте.

Ла сїнгърїтеле тѣетърї сѣ каѣте тълквїторїзл а афла къцетареа чеа прїнчїпаръ а тѣетърїї шї апої къцетърїле челе лътъраре че сжпт дїнсодїте ла чеа прїнчїпаръ. Ачесте пот фї орї прегътїреа спре ideeа чеа прїнчїпаръ, орї лъмърїреа шї десвълїреа еї, орї дїтърїреа еї прїп фелїзрїте dovezї шї търтърїї, орї маї віе дїфѣдїшаре а еї прїп асемтърїї, есемпле шї

контраре, орі оворжреа аржнкърілор челор фькзте саѣ посівере саѣ а ѓдоелелор ш. а. Ачесте ші асемене кѣдетърі лътъраре пот съ ѓмпрежъре пре чеа прінчіпарѣ.

Шірѣл ідеілор ѓнтр'о ворвѣ се ѓнтрерѣште ѣнеорі прін парентесе. Скрііторіі адекѣ афлѣ ічі ші колé де тревзінцѣ, а лътърі ѣн копчент саѣ о кѣдетаре, а делътѣра вре о ѓдоеалѣ, а фаче вре о обсерваре історікѣ, деографікѣ, археолодікѣ орі алта асемеене, саѣ а прегьті пре чітіторіѣ спре чева. Ачесте ле фак аѣторіі, ѓнтрешіад ѓн шірѣл кѣѣнтъріі обсервъріле сале. Ачесте ѓнтрешпері се зік парентесе, де нѣ сѣнт еле преа лѣнці, дарѣ дакѣ кѣпрінсѣл лор есте маі маре, се нѣтеск дігресіні.

Тълкѣіторіѣл скріптѣріі съ айѣ ѓн фіекареа тѣетърѣ ѓнаінтеа окілор ідееа чеа прінчіпарѣ а еі, ші съ рѣндѣаскѣ кѣдетъріле челе лътъраре прекѣт ші парентеселе ші дігресініле дѣпѣ реферінца лор кѣтрѣ кѣдетареа чеа прінчіпарѣ а тѣетъріі. Ашеа дін сінгѣрїтеле тѣетърі съ'шї кѣштїце ел кіарѣ прівїре ѓн кѣпрінсѣл ѓнтрешїі пѣрці ші съ каѣте а афла ідееа чеа фѣндѣмѣнтарѣ а кѣрціі ші реферінціле сінгѣрїтелор тѣетърі кѣтрѣ ачеа ідее. Пѣпѣ че тълкѣіторіѣл нѣ'шї ва кѣштїга о прівїре кіарѣ ѓн картеа, че вѣеште а о тѣлкѣї, ва піпѣї ѓн ѓнтѣперек, ші нѣ ва пѣте пѣрѣсі рѣтѣчірї ла ашезареа ѓнцелесѣлѣї ѓн сінгѣрїтеле локѣрї.

§. 67.

Деспре пропрїетѣділе пѣртічелелор але лімвїї евреснї ші челеї еврейжнде.

Препѣсечїніле се ѓнсоцеск ѣна кѣ алта орі фѣрѣ орі кѣ пѣртічеле. Лімба еврееаскѣ аре маре ліпѣ де пѣртічеле, дечі адеесе кѣ ачееашї пѣртічеа се

респікѣ дн еа феліѣрѣте реферінце. Ачеастѣ ліпсѣ де пѣртічеле аѣ дн трат ші дн лімба гречеаскѣ чеа віблікѣ ші дн трѣдѣчеріле скриптѣрїї челе фѣкѣте дн кѣвѣнт дѣпѣ тестѣл оріѣнарїѣ.

Деспре пропрїетѣціле пѣртічелелор віблічештї сѣнт а се обсерва ѣрпѣтоареле:

1. Пѣртічелеле челе легѣтїве се дн тревзїндеазѣ адеце

α) дн лок де челе лѣмѣрѣтїве, d. e. I. Кор. 3, 16.

„нѣ штїцї, кѣ весерїка лѣї Дѣмнезеѣ сѣнтѣцї, ші дѣхѣл Домнѣлѣї лѣкѣеште дн вої“
дн лок де: фїїнд кѣ дѣхѣл Домнѣлѣї лѣкѣеште дн вої;

β) дн лок де челе кондїчїзнаре, d. e. Мат. 18, 21.

„де кѣте орї ва грешї фрателе меѣ ші воїѣ ерта лѣї“ дн лок де: да кѣ сѣ маї ерт лѣї;

γ) дн лок де челе асѣмѣпѣтїве, d. e. Іоан 5, 17.

„татѣл меѣ пѣпѣ акѣм лѣкреазѣ ші еѣ лѣкрез“, дн лок де: пре кѣм татѣл меѣ пѣпѣ акѣм аде кѣ некѣрмат лѣкреазѣ; ашеа ші еѣ лѣкрез, аде кѣ вїнефѣкѣнд оаменїлор прїн мїпѣнїле меле ші дн зї де сѣмѣѣтѣ;

δ) дн лок де челе контѣрѣрїѣтїве, d. e. Фапт. апост. 10, 28.

„ші аѣ зїс (Петрѣ) кѣтрѣ дѣншїї: вої штїцї, кѣ есте некѣвїос вѣрватѣлѣї Іздеѣ, а се ліпї саѣ а се апропрїе кѣтрѣ чел де алт пеам, ші мїе Дѣмнезеѣ мї-аѣ арѣтат, ка прїн нїчї зн ом сѣ нѣ зїк спѣркат саѣ некѣрат,“ дн лок де: дарѣ мїе Дѣмнезеѣ шї-аѣ арѣтат ш. ч. л.

2. Пѣртічелеле челе кѣѣсаре се пѣпї ѣнеорї дн лок де челе контѣрѣрїѣтїве, асѣмѣпѣтїве. дн тревѣтїве ш. а. D. e. Фапт. апост. 8, 39. „ші дѣпѣ че аѣ ешїт дїн апѣ, дѣхѣл Домнѣлѣї аѣ рѣнїт пре Фїліп,

ші нъ'лаѣ маї възѣт фамеѣл, къ мерѣеа ꙗн ка-
леа са възѣрѣндѣ-се“, ꙗн лок де: даръ ел (фа-
менеѣл) мерѣеа ꙗн калеа са възѣрѣндѣ-се,
адекъ пентрѣ довѣндіреа штіицеї а ꙗнвѣцѣтерїї
Месіене, ші пентрѣ къ с'аѣ фѣкѣт ші ел ѣѣл дін
ліпашїї ші чїнетїторїї Месіей.

3. Пъртічелеле контрърїѣтїве се ꙗнтревзїицеазъ
ѣнеорї, ѣнде нъ се аратъ контрарїѣл, d. e. Іоан 16, 2.
„Скоате-вор пре вої дін сїнагоагъ*), чї ва вїні
тїмпѣл, къ тот чел че ва ѣчїде пре вої, і се ва
пърé, кѣ адѣче слѣжѣвъ лѣї Dѣмнезеѣ.“ Аїче пърті-
чеоа контрърїѣтївъ „чї“ есте нѣсъ ꙗн лок де чеа
ꙗнтїнзѣтївъ: „ва ꙗнкъ“ ꙗнтрѣ ачест ꙗнцелес: въ
вор сѣргѣні (афѣрїсі) пре вої дін сїнагоагъ, ва ꙗнкъ
вїне тїмпѣл, къ въ вор цїне пре вої де оаменї
ашеа де стрїкаці ші зрѣторї де Dѣмнезеѣ, кѣт чела,
че въ ва ѣчїде превої, ва креде прїп ѣчїдереа воастрѣ
а іспрѣвї о слѣжѣвъ, о фаптъ пѣкѣтъ лѣї Dѣмнезеѣ.

4. Пъртічеоа цїнтїтївъ „ѣа“ (ѣѣа, ѣѣѣ) се ꙗн-
тревзїицеазъ ѣнеорї, ѣнде нъ се рѣспїкъ цїнтїре чї
ѣрмаре. D. e. Мат. 23, 34—35. „еатъ еѣ трїмїт ла
вої пророчї шї ꙗнцеленцї шї кѣртѣрарї, шї дін
трѣпшїї вецї оморѣ, шї дін трѣпшїї вецї вате
ꙗн сїнагоачеле воастрѣ шї вецї гонї дін четате,
ка (ѣѣѣ) сѣ вїе асѣпра воастрѣ тот сѣп-
целеле дрѣпт, кареле с'аѣ вѣрѣат пре пѣмѣлт
дела сѣпцелеле лѣї Авел челѣї дрѣпт пѣпъ ла
сѣпцелеле лѣї Захарїеа,“ адекъ асѣпрїреа шї ѣчї-
дереа соллор меї челор трїмїшї кѣтрѣ вої, ва
авé ꙗн вої ѣчїтѣторїї лор спре ѣрмаре
ла Dѣмнезеѣ, къ въ вецї фаче вреднїчї де аче-

*) Сѣв скоатереа дін сїнагоагъ се ꙗнцелече ал доїле град де афѣрї-
сенїе. Деспре челе трїї градѣрї де афѣрїсенїе вецї тѣлѣрїеа меа
їсторїк-літерарѣ ла Іоан 9, 22. том. IV. паѣ. 267.

еашї вїпъ шї о сжндъ, карма шї-ащ трае сіешї ачеї, че іспрѣвїръ челе маї кржпчене шї тіране зчїдерї, прекъм есте чеа а певїноватълї Авел шї чеа а евлавїосълї Захарїеа.

Дїн акзратъ прївїре ла реферїнциле пзсечїз-пїлор кѣтръ о лалтъ шї дїн цїнтїреа ворвеї ва пзте тълкзїторїал кзпоаште лпсѣтптрїле пѣртїчелелор лп сїпгзрїтеле локзрї.

§. 68.

Фолосзрїле, че ле аре тълкзїторїал дїн прївїреа ла десетзра лоцїкъ чеа ларгъ а ворвеї.

Фелїзрїте сжнт фолосзрїле, че ле аре тълкзїторїал дїн рекъмпенїреа десетзрїї лоцїче чеї ларцї, шї анзме:

1. дїн еа се поате жздека шї кзпоаште, де есте вре зп кзвжнт, сащ о спресїзне сащ о фразъ а се лза лптрз лпсѣтпнареа пропрїе сащ тропїкъ D. e. Mat. 24, 29. „Еаръ лндатъ дзпъ пѣказъл ачелор зїле соареле се ва лптзнека, шї лзна пз ва да лзтїна са, шї стелеле вор кѣдѣ дїн черїз шї пзтерїле черїзлї се вор клѣтї.“ Аїче се фаче лптреваре, де сжнт кзвїнтеле ачесте а се лза лптрз лпсѣтпнареа пропрїе деспре сфършїтъл лзтїї, сащ лп чеа тропїкъ пророчеаскъ деспре сзрпнареа Іерзсалїтълї. Десетзра лоцїкъ чеа ларгъ чере, ка ачеле кзвїнте лп локъл адзе съ се іае лптрз лпсѣтпнареа тропїкъ. Пентрз къ лп капъл пзшїт верс. 1—2. презїче Іезе кз кзвїнте пропрїї рѣсѣпїреа Іерзсалїтълї, апої ла лптревареа зпор апостолї (верс. 3.) деспре септеле, де а кзпоаште апропїреа тїтплълї ачелеї сзрптрї, дескрїе Іезе лп

верс. 4—16. невоіле, че днаіште де ачеастъ ръсъпіре ащ съ віе асѣпра Іздеілор, прекъм ші асѣпріріле, че вор сѣфері крештініі; дн верс. 17—18. днсампъ потѣнтѣл чел маі де пе зрмъ, де а пѣтѣ скъпа кѣ фѣга чеа маі гравнікъ дін Іерѣсалим; дн верс. 19—22. зѣгръвеште Ісѣс соартеа чеа атаръ а челора, каріі пѣ вор фі пѣтѣт фѣці дін Іерѣсалим пе ачел тімп, ші кѣ тоці чеі рѣташі аколо ар пері, де пѣ с'ар скърта тімпѣл аседітъріі дін дндѣрареа дѣмнезееаскъ пентрѣ чеі алеші; дн верс. 23—28. презіче Ісѣс, кѣ пе ачеле тімпѣрі се вор іві мінчѣноші пророчі ші Месіі, каріі вор кѣзта а днчелѣі пре Іздеіі, даръ еі се вор піерде. Акъм дн верс. 29. зрмеазъ кѣвінтеле маі сѣс адѣсе: „Е аръ дндатъ дѣпъ пѣказѣл ачелор зіле, соареле се ва днтѣнека“ ш. ч. л., ші дн верс. 34. се адаѣде, кѣ днпленіреа челор презісе неспінтіт ва зрма днкъ трѣнд мѣлці дін контімпѣреніі апостолілор. Дін тоатъ десетѣра ачестѣі кан, че ам дншірат-о, есте лѣтѣріт, кѣ пѣ есте ворѣа деспре піердереа лѣміі чі деспре ръсъпіреа Іерѣсалимѣлѣі, дечі кѣ кѣвінтеле верс 29. сѣнт а се лѣа днтрѣ днсѣтнареа тропікъ чеа депрінсѣ ла пророчі деспре сѣрпареа дншѣрѣцілор ші а четѣцілор.

2. Дін прівіре ла десетѣра лоцікъ се кѣлоаште, каре дін маі мѣлте днсѣтнѣріі пропріі, че аре зп кѣвѣнт, есте а се лѣа дн сінгѣрітеле локѣрі. D. e. λόγος днтре алтеле днсѣтнѣазъ: кѣвѣнт (Мат. 8, 8.). ворѣъ (фант. апост. 15, 32.), історісіре (фант. апост. 1, 1.), весте (Мат. 28, 15.), порѣнкъ (Іоан 8 55.). тѣртѣріе (Іоан 5, 38), пророчіе (Іоан 12, 38.). фѣгѣдзіндѣъ (Лѣк. 1, 20.). Кареа дін ачесте днсѣтнѣріі есте а се лѣа дн сінгѣрітеле локѣрі, се vede дін десетѣра лоцікъ.

3. Din цесетъра лоѣкъ се поате жъдека, кареа din маї тълте дпсѣтпърї тропиче есте а се дпцелеле дп локъл чел dat. D. e. „Ланте“ (γάλα) дптръ дпсѣтпареа тропікъ се дптревзїнцезъ атжт деспре елементеле челе дптѣе але знеї дпвѣцѣтърї, че се дпшѣртѣшеск дпчепѣторїлор, дптр'о штїпцѣ, кжт шї деспре кърѣцїеа моралъ, деспре невіновѣцїе. Прївїнд ла цесетъра лоѣкъ Евр. 5, 11. — 6, 3. се vede, къ „лантеле“ дп зїса апостолълѣї (5, 12.): „в'ацї фѣкжт ачеї, кърора въ тревзеште ланте“ дпсампъ элементеле челе дптѣе але дпвѣцѣтърїї крештїнештї дптръ ачест дпцелес: Вої Іздез-крештїнїлор дзпъ лзпцїеа тїмпълѣї, де кжнд ацї прїїмїт крештїпѣтатеа, ацї тревзї сѣ фїцї акзта дпвѣцѣторї деплїнї аї релецїзнеї лѣї Хрістос, даръ вої ацї рѣмас дпаної, ба ашеа ацї пѣшїт дпдѣрѣшт, кжт въ есте де невое, дпкъ деїсноз а въ дпшѣртѣшї дпвѣцѣтърѣ лѣї Хрістос дпчепжт. Дп 1 Петр. 22. се чїтеште: „ка нїште прѣпчї де кържнд пѣскжцї сѣ їзвїцї лантеле чел кжвжнтѣторїѣ шї фѣрѣвїклешїзг.“ Дпцесетъра лоѣкъ а ачестѣї лок есте кїар, къ „лантеле“ дпсѣтпезъ аїче кърѣцїеа моралъ, невіновѣцїеа дптръ ачест дпцелес: фїцї ла кжцет кжрацї шї невіновацї ка прѣпчїї чеї ноѣ пѣскжцї.

4. Дпсѣтпареа кжвїтелор челор дптѣпекате, пар саѣ пжмаї дптр'жп лок дптревзїнцзте се поате знеорї афла сїпгзрел пжмаї din цесетъра лоѣкъ. D. e. кжвжнтъл σύμφυτος компѣс din σὺν шї φύσει (а плжпта) ла скрїїторїї профанї Гречї се дптревзїнцезъ деспре плжпте шї арвзрї, че се сѣшѣнаръ саѣ се плжптаръ дп ачелашї лок шї deodatъ дппрежпъ рѣсар шї креск, се дптревзїнцз ачел кжвжнт ашїшдереа деспре неатърї де ачееашї вїцѣ. Дп

къциле п. т. се читеште ачел кѣвѣнт пѣмаі дп епистола кѣтрѣ Romanі 6, 5. прекѣм: *ἐι γὰρ σύμφυτος γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀνάστασεως ἐσόμεθα.* Din десетѣра ворвеі се vede, кѣ *σύμφυτος* дпсѣтнеазѣ: а фі дптрѣ дппреѣнаре скітѣшѣ, а фі дптрѣ дпсоціреа чеа маі апроапе, а фі пѣрташѣ. Дечі кѣвѣнтеле de сѣс аз ачест дпцелес: кѣ дакѣ сѣнтем коѣнсоціці ші пѣрташі дптрѣ асешѣнареа морціі лѣі Хрістос, vom фі дарѣ ші дп чеа а дпвіеріі.

5. Ціптіреа зпор кѣвѣнтѣрї пѣ се поате ал мінтреле кѣноаште афарѣ пѣмаі din рекѣтпеніреа десетѣрїі лоціче челеі ларці. D. e. деспре ціптіреа параволеі ла Лѣк. 16, 1—8. (деспре ікономѣл чел дпшелѣторѣѣ) сѣнт фоарте десклінітоаре ва ші коптраре пѣреріле тѣлкѣиторілор. Ціптіреа дарѣ ачіі параволе пі се лѣтѣреште, дакѣ рекѣтпенім десетѣра ворвеі дпчепѣнд дела кап. 15., дп кареле (верс. 1—2.) се читеште, кѣ вашеші ші алці оамені пѣкѣтошї вінірѣ ла Ісѣс, ка сѣ азѣдѣ дпвѣцѣтѣра лѣі. Фарісеїі дарѣ ші кѣртѣрарїі кѣртїа пре Ісѣс, кѣ прїітеште ел дп соціетатеа са пре оамені de ест фелїѣ, пре карїі дп пѣрѣсеште фїекареле Іздеѣ евлавіос. Еарѣ Ісѣс аратѣ прін треі параволе (верс. 3—32.), кѣ дпдрептареа пѣкѣтосѣлѣі есте лѣі Dѣтнезеѣ кѣ тотѣл пѣкѣтѣ, ші дечї кѣ дѣторїеа лѣі ка а зпѣі дпвѣцѣторѣѣ дѣтнезееск есте, а кѣзта пре чеі пѣкѣтошї, аї дпвѣца челе адеѣрате ші дрепте, аї адѣче спре дпдрептареа віедеі ші ашеа аї дппѣка кѣ Dѣтнезеѣ, дрепт ачееа кѣ ел, дпвѣцѣнд пре пѣкѣтошї, фаче челе, че сѣнт пѣкѣте лѣі Dѣтнезеѣ. Дѣпѣ ачеаста а са апѣраре дпдрептѣ Ісѣс дп кап. 16. кѣвѣнтареа са кѣтрѣ пѣкѣтошїі чеі вініціі ла ел, карїі прін жефѣрїі ші прін алте

недрептѣцї дшї адѣнарѣ авѣцїї, шїї дивацѣ, ка еї съ се сїргѣаскѣ кѣ тот адїнесл, а пѣрта грїже пентрѣ феречїреа лор чеа вечнїкѣ. Дакѣ ікономѣл чел дшелѣторїѣ атѣта грїже аѣ авѣт пентрѣ цїне-реа са не рѣтѣшїца чеа пѣцїпѣ а віецеї сале, кѣ кѣт маї тѣлт съ се дшгрїжеаскѣ еї пентрѣ вечнїка лор віеацѣ, дечї (верс. 9—10.) десѣѣкѣндѣ-се еї де тоате чела кѣштїгате кѣ недрепт, съшї дшдрепте віеѣїреа шї съшї агонїсеаскѣ ертареа пѣкателор шї плакѣл лѣї Dѣmnezeѣ спре довѣндїреа феречїрїї челеї вечнїче. Dїn десетѣра лодїкѣ, че ам дшпїрат-о се веде, кѣ паравола деспре ікономѣл чел дшелѣ-торїѣ аре спре цѣштѣ, а дештепта дш пѣкѣтошї грїжеа пентрѣ віиторїѣл чел вечнїк, ка еї прїп аде-вѣратѣ кѣпїцѣ шї прїп дшдрептареа віеѣїрїї сале съшї кѣштїце ертареа пѣкателор шї плакѣл лѣї Dѣmnezeѣ спре довѣндїреа феречїрїї вечнїче.

6. Челе, че сѣлт дш тест а се сѣплїні декѣтрѣ чїтїторїѣл, се пот дшцелеце пѣмаї дїн десетѣра лодїкѣ. D. е. ла Іоан 3, 2—3. зїче Nїkodїm кѣтрѣ Ісѣс: „Раввї штїm, кѣ дела Dѣmnezeѣ аї вінїт дшвѣѣѣторїѣл, кѣ нїмїне пѣ поате съ факѣ ачесте семне, каре ле фачї тѣ, де пѣ ар фї Dѣmnezeѣ кѣ ел. — Рѣспѣнс-аѣ Ісѣс шї аѣ зїс лѣї: адевѣр, адевѣр зїк цїе: де пѣ се ва наште чїнева де сѣс, пѣ ва пѣтѣ веде дшпѣрѣѣїеа лѣї Dѣmnezeѣ.“ Dїn рѣ-спѣнсѣл Dомнѣлѣї ведем, кѣ Nїkodїm дштревасе, дш че кїп поате чїнева съ се факѣ пѣрташїѣ дш-пѣрѣѣїеї Mесїене, каре дштреваре аѣ трекѣт-о еван-гелїстѣл кѣ тѣчере.

Критеріеле ла дежъдекареа цесетърій лоџиче.

Лпсътнареа къвжнтълѣ саѣ лпцелесъл пѣсечіѣнїи саѣ а ворвеї, че есте лп контра цесетърій лоџиче, пѣ поате фї адевъратъ, пентрѣ къ пїчї зп от кѣ мїнте съпътоасъ пѣ дѣ къвїнтелор лпсътнпърї саѣ пѣсечіѣнїлор лпцелесърї контраре къвжнтърїї сале челеї dīn'naїnte саѣ челеї зртътоаре. D. e. Спре а плътї віръл весеріческ зїче Исус лѣї Петрѣ (Mat. 17, 27.): „Dѣкжндѣ-те ла таре, арѣнкъ зндїца, шї пештеле, пре кареле лл веї прїнде лнтъїѣ, іа'л, шї дескїзжндѣї гъра лѣї веї афла (εὐρήσεις) зп статїр, ачела лѣжндѣл сѣл даї лор пентрѣ мїне шї пентрѣ тїне.“ Паъл dīn Хаїделберг, спре а делътъра мїнънеа, къвжнтълѣ εὐρήσεις і-аѣ дат лпсътнареа: „веї вїнде“, кареа лпсѣ есте кѣ тотъл атѣт контра цесетърій ворвеї кѣт шї лп контра депрїндерїї ворвїрїї, дечї есте фалсѣ.

Лпсътнареа саѣ лпцелесъл, че рѣспънде цесетърій ворвеї, поате фї адевърат, даръ пѣ зрмеазъ, къ шї есте адевърат; пентрѣ къ се лнтжмплъ, къ маї тълте лпсътнпърї саѣ лпцелесърї пот фї потрївїте цесетърій ворвеї. Спре а авѣ сїгърїтате ла хотърїреа лпсътнпърїї шї ла ашезареа лпцелесълѣї прїп цесетъра лоџїкъ, шервеск зртътоареле критерїї:

1. Лпсътнареа къвжнтълѣ саѣ лпцелесъл пѣсечіѣнїи саѣ а ворвеї, че сїгърел шї зпїк рѣспънде цесетърій лоџиче есте, сїгър адевърат. D. e. I. Кор. 3. 1. „Шї еѣ, фрацїлор! н'ам пѣтѣт гръї воаѣ ка челор дѣховнїчештї чї ка челор трѣпештї, ка зпор прѣнчї лп Хрїстое (ὡς νηπίους ἐν

4. Din контраре дн десетъра ворвеі се хотъ-реште къ сѣгъритате днсемънареа къвжнтълѣі ші днцелесъл ворвеі D. e. Лѣк. 1, 53. „пре чеі флѣ-тжпзї і-аѣ днплѣт де възпѣтъцї, ші пре чеі авѣцї і-аѣ скос афарѣ дешерцї“ съв чеі флѣтжпзї се днцелег аіче чеі сърачі, пентрѣ къ се пѣн дн контра челор авѣцї.

§. 70.

Деспре десетъра психолоѣікъ.

Din есперінцъ ші din стѣдіѣл психолоѣіеі есте къпоскът, къ скімвѣшѣ се режнпоеск дн мѣнтеа омѣлѣі ачеле къдетърї, каре ле авѣ ел днсоѣіте дн ачелешї днпрежърърї але тѣмпѣлѣі саѣ але локълѣі, орї каре сжнт де о спѣцъ, орї каре аѣ днтре сіне вре о асемънаре, орї каре дѣнт о лалѣ ѣр-тарѣ, орї каре сжнт ѣна алѣі контраре. Ачеастъ днсоѣіре а ідеілор се стѣлпеште не леѣіле психоло-ѣіче челе днпѣскъте омѣлѣі, ші се зіче десетъра психолоѣікъ.

Din прївїре ла ачеастъ десетърѣ ва пѣтѣ тѣл-къіторїѣл скрїпѣтърїі къпѣта дн тѣлте лѣмпѣ, ші апѣте:

1. ва пѣтѣ афла ші арѣта къвса, пентрѣ че дн-трѣ о ворвѣ се днтревзїнцарѣ ачесте саѣ алѣ фразе. D. e. пентрѣ мѣнѣнеа днтрѣ днвїереа лѣі Лазар, кареа о іспрѣвїсе Іесѣ дн Вітанїеа дн вечїпѣтатеа Іерѣсалїмѣлѣі скѣрт днпѣнте де днтрареа са чеа де не ѣртѣ дн ачеастъ четате попорѣл се днтѣрїсе дн препѣсъл съѣ, къ Іесѣ есте Месїеа чел фѣгѣдзїт ші апѣте пѣтжнтеск, дечї 'лаѣ прїїмїт къ чїнетїрї ка пре ѣн днпѣрат, ші пѣртжнд ратѣрї де фїнік, че ера сімволѣл възѣрїеі, дн петречеа ла ачеастъ

днтраре дн Іерусалим (Іоан 12, 13.). Рамъріле де фінік адъсе попорълъї дн мінте атжт сървѣтоареа колівілор, дн кареа се пѣрта ест фелїх де ратърї, кжт шї псалмъл 117, 24. кареле атѣнчї се кжпта, дечї глѣсѣа лъї Ісус кѣ кѣвінтеле ачелъї псалм: „Осапа! віне есте кѣвжнтат, чел че віне дн пѣттеле Домпѣлъї.“

2. Пентрѣ че Ісус саѣ апостолїї адѣк вре зн лок дн кърціле в. т., знєорї преа віне се лѣмѣреште дн днсоціреа ідеїлор. D. e. ла Марк. 9, 43—48. ворвеште Ісус деспре тѣрїмеа пѣкатълъї, де а смїнтї пре алції, зїкжнд: де те смїнтешге тжна та, тае-о, кѣ маї віне есте цїе, чѣнт сѣ днтрї дн віеацѣ, декжт доаѣ тжнї авжнд сѣ днтрї дн геена фокълъї, жнде віертмеле лор пѣ тоаре шї фокъл пѣ се стжпде. Дѣпѣ леціле днсоцірїї ідеїлор пентрѣ асеменеа матерїе адаѣе Ісус дн Ісаїе (66, 24.) кѣвінтеле: „жнде віертмеле лор пѣ тоаре, шї фокъл пѣ се стжпде,“ дн каре лок пророкъл зѣгрѣвеште амара педєансѣ а челора, карїї калкѣ леціле дѣмнезеештї.

3. Дн тропърїле шї ікоанеле пророчештї шї поетїче, ла каре есте о асетѣпаре адеврѣратѣ саѣ днкіпжїтѣ, маї алес предомнеште цесетѣра псіхологїкѣ, d. e. тжнтеле чел сфжнт ка ікоана ферїчірїї, Sodoma шї Гомора ка ікоане але перїчіжнїї пентрѣ фѣрѣделеці, Вавїлонъл ка ікоана стрїкѣжіжнїї тотале дн прївінѣа моралїтѣжнїї мі а релїжіжнїї ш. а.

§. 71.

Деспре цесетѣра історїкѣ.

Дншїрѣтѣра фаптелор шї а тжмплѣрїлор челор історїсіте дѣпѣ ржндъл тімпълъї, кжм жртарѣ эле дѣпѣ олалтѣ, се зїче цесетѣра історїкѣ. Жнде

prinde ачеаста лок, тълкѳіреа челор історісіте есте фъръ грезтате, ши нѳ аре ліпѳ де регѳле. Даръ десетѳра історікъ адесе нѳ се овсервеазъ ла днші-рареа челор історісіте, ши анѳте:

1. Се днтрерѳтне ѳнеорї prin парентесе саѳ дїгресіѳнї, че кѳпрїнд овсервѳрї деографїче, археоло-гіче ши алтеле. D. e. Дн карта Рѳт 4, 7. се днтре-пѳне ка парейтесъ овсервареа археологікъ, кѳ Ісраїлтенї ла скїтваре саѳ ла алтъ днвоеалъ авеа депрїндере, а деслега днаїнтеа мартѳрілор днкълѳъ-мінтеа ши а о да челѳїа, кѳ кареле се фѳкѳ ток-малъ саѳ днвоеалъ спре сѳтнѳл днтѳрїрїї еї.

2. ѳнеорї історїографѳл афлъ амѳсѳрат скопѳлѳї, prin апѳкаре днаїнте (*κατά πρόληψιν*) а поменї деспре о тѳтпларе, че дѳпъ шїрѳл тїтнѳлѳї prinсе лок маї тѳрѳїѳ. D. e. ла фач. 11, 32. воїнд Моїсі а дн-кее історїсіреа деспре Тара, поменеште кѳ ачеста тѳрї дн анѳл 205 ал віеѳей сале, ши апоїѳ дн кап. ал 12. історїсеште, кѳ Авраам пе порѳнка лѳї Дѳтнезеѳ аѳ ешїт дїн вѳтѳнтѳл Харран ши аѳ трекѳт ла Ханаан. Аїче Моїсі prin апѳкаре днаїнте аѳ поменїт деспре моартеа лѳї Тара, кѳ ачеста днкъ нѳ тѳрїсе, кѳнд Авраам се порнїсе ла Ханаан, че се поате кѳноаште дїн сѳтѳрїреа анілор лѳї Тара. Ел авѳнд 70 де ані нѳскѳ пре Авраам (фач. 11, 26.). Ачеста днѳъ ера де 75 де ані, кѳнд ешї дїн Харран (фач. 12, 4.). Дечї Тара нѳтѳра атѳнчї 145 де ані аї віеѳей сале, ши аѳ маї трѳїт днкъ 60 де ані, дѳпъ че Авраам фїїл лѳї трекѳсе ла Ханаан.

3. ѳнеорї днтрѳ історїсіреа де тѳтплѳрї се дн-тренѳ ка о епїсoadъ штїрї історїче маї векї декѳт челе, че се кѳвїн ла шїрѳл історїсірїї. D. e. (Маркѳ 6, 14—16.) поменїнд, кѳ вестеа деспре мїнѳнїле лѳї

Исус ажънсеесе пънпъ ла Irod, ши къ ачеста дла кре-
деа, къ есте Ioan вотецьторіѣл днвлат дін морці,
аніпъ ка о еписоадъ історіеа деспре днкідереа ши
моартеа лѣї Ioan вотецьторіѣлѣї (6, 17—29.). Моїсі
дн а доа леде кап. 2. дншірѣнд вірѣнцеле Іздеїлор
асѣпра зпор попоаре, днтрепъне (верс. 20—23.) ка
о еписоадъ штірі веки деспре знеле пъчїзнї д'ін ачеле
латърї, че фъсесе одіноаръ пѣтернїче, ши тотъші се
стѣнсеръ кѣ тотъл де алте пъчїзнї.

4. Історіографїї адесе дѣпъ зн пѣнт де прївіре
алег ши дншіръ матеріеле історісірілор сале дечї
орї трек кѣ тъчере мѣлте дін тѣмплърїле ши окъ-
зїзнїле лор, орї ле дншіръ нѣ дѣпъ рѣндѣл тїмпѣл-
лѣї чї дѣпъ цѣнта лор. D. e. I. карте алѣї Моїсі
(Фачереа) дѣпъ цѣнта еї есте днтрѣдѣчере прегъті-
тоаре спре лецісіріле Мосаїче, дечї еа нѣ кѣпрїнде
фѣндѣмѣнтѣл історіеї зніверсаре чї пѣмаї ачеле
історісірі, карї съ прегътеаскъ ши съ днтѣреаскъ дн-
вѣдѣтѣра деспре знѣл адевѣрат Дѣмнезеѣ, че есте
dogma фѣндѣмѣнтаръ дн тоате леціле ши апезѣ-
мїнтеле челе релїцізнаре ши політіче але Іздеїлор. —
Матеїѣ, авѣнд спре цѣнтъ а арѣта, къ Исус есте
Mesia чел фѣгъдѣїт де Дѣмнезеѣ прїн пророчї, ма-
теріїле історісірії сале ле дншіръ нѣ дѣпъ рѣндѣл
тїмпѣлѣї чї маре парте дѣпъ асемѣпѣтатеа лор, ка
дін еле съ се арете, къ семпеле характерїстіче челе
презїсе декътръ пророчї деспре Mesia сѣнт дн-
пленїте ши ведерате дн Исус, дечї къ ел есте Mesia
чел фѣгъдѣїт.

Фїнд къ тѣлкзїторіѣлѣї есте де мѣлтъ днлес-
пїре ла афлареа днцелесѣлѣї, дакъ штіе рѣндѣл
тїмпѣлѣї ал челор історісіте ши окъзїзнїле кѣвѣп-
търїлор челор дншірате; дечї съ каѣте ел, а'шї
довѣндї ачеа штіїнцъ. Формеле челе депрїнсе ла

дичепереа ши дикіереа де исторіі конферіереа зпѣі скрііторіі кѣ алтѣл, рекумпеніереа исторііі вре зпѣі тѣмпилърѣ кѣ кѣвѣнтареа чеа днсоцітѣ ла еа кѣпрінд зрме, пе каре тѣлкѣіторіѣл чел кѣ коаптѣ жѣдекатѣ поате дескопері десетѣра исторікѣ. Ашеа дн прівінца рѣндѣлѣі хрополоѣік ал челор исторісіте скімпішіѣ се лѣмѣресек кѣрціле днпѣтрацілор ши челе параліпомене, зп евангеліст дін алтѣл, шірѣл хрополоѣік ал евістолелор лѣі Пазл капѣтѣ лѣміпѣ тѣлтѣ дін фаптеле апостолілор.

Тотѣші тоатѣ сіргзінца де а аѣла шірѣл тімпѣлѣі ал челор исторііте есте адеце зѣдарнікѣ, маі алес дн евангеліі ла кѣзѣтареа окѣзісілор але кѣвѣнтѣрілор лѣі Хрістос, фінд кѣ евангеліштіі пѣ конекрісерѣ тоатѣ исторіеа лѣі Іесе ши пѣ дншірарѣ тоате кѣвѣнтѣріле лѣі кѣ окѣзісіле лор. Хрістос фѣрѣ дндоеалѣ зпеле саѣ алтеле днвѣцѣтѣрѣ репціт ле-аѣ пропѣс ла фелізрііте окѣзісіні ши днаінтеа фелізріцілор аскѣлтѣторі. Евангеліштіі днсѣ лѣ дншірѣ пѣмаі о датѣ. Дечі се тѣмплѣ, кѣ зп евангеліст днсоценте о кѣвѣнтаре алѣі Іесе ла зпа ши алтѣл ла алта окѣзісіне. D. e. днвѣцѣтѣра лѣі Хрістос, де а ерта алтора вѣтѣмѣріле ла Mat. (6, 14—15.) се аніпѣ дндатѣ дѣпѣ рѣгѣчізнеа домнеаскѣ, еарѣ ла Маркѣ (11, 21—25.) ла окѣзісінеа, кѣнд Хрістос ла мірареа лѣі Петрѣ деспре репедееа зскаре а фікѣлѣі челѣі вѣѣстѣмат де Іесе аѣ днвѣцѣат пре апостолаі, кѣ еі прін днкредере некѣтїтѣ дн Дѣмнезеѣ вор пѣтѣ іспрѣві мінѣні марі ши вор довѣнді дела Дѣмнезеѣ днплініереа рѣцілор сале.

Маі маре грѣтате се аратѣ, де а аѣла рѣндѣл тімпѣлѣі дн пророчіі; петрѣ кѣ пророчіі дн презічеріле сале дескізѣнд пѣмаі зпеле прівіріі дн вііторііте адеце пѣ пѣнесек дѣпѣ рѣндѣл тімпѣлѣі, чі сар

дела ън овіент ал віиторімії ла алтѣл, фъръ де а днсъмна рѣтѣмпѣл днтре тѣмплѣріле челе пре-
зісе. Афаръ де ачеса пророчії ла феліхріте окъзіѣні
презісеръ челе віитоаре, даръ скрісоріле лор таре
парте дѣпъ тоартеа лор се кълесеръ ші се рѣн-
дѣиръ. Дечї се тѣмпла, къ рѣндѣиторії презічеріле
ѣнѣї саѣ алтѣї пророк нѣ ле дншіраръ кѣвеніт дѣпъ
ачелашї рѣнд, дн каре еле се фѣкъръ де кѣтръ
пророчї. Ашеа д. е. днчепѣтѣл пророчїлор лѣї Ісаіе
се чїтеште дн капѣл ал шеселе. Дечї челе чїнчї
капете дїн'наїнте сѣнт а се дншіра дѣпъ чел ал
шеселе.

Пророчїіле се лѣтѣреск конферіндѣ-се кѣ дн-
пленїреа лор. Дрент ачеса акѣралъ штіїнцъ а тїм-
пѣрїлор трекуте ші тѣлтъ аѣерїме а мїнцїї се чере
дела тѣлкѣиторїѣ, спре а пѣтѣ дескоперї рѣндѣл
хрополодік дн презічеріле пророчїлор.

§. 72.

Днсъмнѣрїї ценераре дн прївінца цесетѣрїї ворвеї.

Ла фолосїреа цесетѣрїї ворвеї спре лѣтѣрїреа
скріпѣрїї сѣ аївѣ тѣлкѣиторїѣл ѣртѣтоареле днпайн-
теа окїлор:

1. Днпѣрѣїтѣра кѣрѣїлор вївлїчештї чеа акѣт
денрїнсѣ дн капете шї версе адеце нѣ есте потрї-
вїтъ шї рѣтпе цесетѣра ворвеї. Д. е. ла Маркѣ
версѣл 1. дїн капѣл 9. се кѣвіне ла кѣвѣптареа лѣї
Ісѣе чеа кѣрїнсѣ дн капѣл ал 8., ла Матеїѣ челе
че се чїтеск дн кап. 24. дела верс. 42. пѣлпъ ла
капѣт се кѣвїн ла цесетѣра вої веї челеї дїн кап. 25.
Дрент ачеса тѣлкѣиторїѣл скріпѣрїї фъръ прївіре ла
денрїнселе днпѣрѣїтѣрїї дїн рекѣтпенїреа матерїеї
ворвеї сѣ каѣте а афла челе че сѣнт дн цесетѣръ.

2. Тълкзіреа чеа сінплъ есте де преферит челеї скоасе кѣ іскѣсінцѣ ші кѣ форцѣ дін цесетѣра ворвеї; пентрѣ кѣ аѣторії чеї сфінцї дѣпъ градѣл кѣлтѣрїї лор скрісерѣ фїреште ші сінплѣ.

3. Тълкзіторіѣл съ нѣ мѣте цесетѣра ворвеї, пентрѣ кѣ чел че ласѣ афарѣ чева дін еа, саѣ адаѣде знеле саѣ алтеле, саѣ скімѣвѣ зна саѣ алта дѣпрежѣраре; ачела о стрікѣ, о фѣлсеазѣ ші о префаче. Дѣтрѣ ачест кїп знїї дін свѣрдѣчїошії тълкзіторї аї скріпѣтѣрїї дѣ історїсіріле евангелїчештї знеле дѣпрежѣрѣрї ле скоасерѣ афарѣ, алтеле ле вѣгарѣ дѣ еле ші алтеле ле мѣтарѣ, спре а префаче мїнѣнїле лѣї Хрістос дѣ фапте пѣтѣрале. D. e. дін історїсіреа евангелїштїлор (Mat. 14, 22—35. Марк. 6, 45—50. Ioan 6, 16—20.) деспре дѣвлареа чеа мїнѣнатѣ а лѣї Ісѣс пе маре ка пе ѣскат Паѣл дін Хаїделберг аѣ лѣсат афарѣ ачестѣ дѣпрежѣраре ші аѣ адаѣс позѣ, адекѣ кѣ Ісѣс мерѣеа пе цѣртѣре лѣлгѣ маре, ші ашеа мїнѣнеа аѣ префѣкѣт-о дѣ фаптѣ пѣтѣралѣ. Алт есемплѣ де асемеене фѣлсаре а цесетѣрїї ворвеї веїї дѣ §. 18.

4. Ла стѣторїреа дѣцелесѣлѣ съ нѣ се разете тълкзіторіѣл сїнгѣрел пе цесетѣра ворвеї кѣ пѣрѣсіреа челор лалте мїжлочїрї ермїнеѣтїче; пентрѣ кѣ зн дѣцѣлес саѣ алѣл поате съ рѣспѣндѣ цесетѣрїї ворвеї, кареле дарѣ, дакѣ есте дѣ контра депрїндерїї ворвїрїї орї дѣ контра цѣнтїрїї саѣ кѣлтѣрїї ворвїторїѣлѣ, нѣ поате фї адеѣрат. D. e. Дѣ копворвїреа дѣпѣ чїна са чеа де пе ѣртѣ презїсе Ісѣс апостолїлор (Лѣк. 22, 35—37.), кѣї аптеапѣ пре ії тїмпѣрї греле ші перїкѣлоасе, ші ачесте ле-аѣ дѣсѣтнат кѣ фразе пророчештї, нѣтїнд ачеле лѣкрѣрї, кѣ каре се дѣзѣстреазѣ оатенїї дѣ перїкѣлеле вїедїї прекѣт кѣ савїї. Апостолїї нѣ пѣтрѣсерѣ

лцелесъл кѣвѣнтѣрїи Domixлїи шї рѣспѣсерѣ
(верс. 38.): „еатѣ аиче доаѣ савїи.“ Еарѣ Исѣс
зїче лор: „дестѣл есте.“ Аиче фраза: „дестѣл
есте“ ар пѣте рѣспѣнде цесетѣрїи ворвеї лптрѣ
ачест лцелес пропрїѣ саѣ іронїк: „де ажѣнс
сѣнт доаѣ савїи.“ Дарѣ ачест лцелес есте лп
контра депрїндерїи ворвїрїи а Іхдеїлор шї лп контра
цїптрїи лї Исѣс. Іхдеїї ачеа фразѣ о лптревзїпца,
спре а арѣта неплѣчереа са ла ворве авсѣрде шї
фѣрѣ сокотеалѣ. Дечї дѣпѣ ачеаста депрїндере а
ворвїрїи шї дѣпѣ скопѣл лї Исѣс есте ачеа фразѣ а
се лѣа лптрѣ ачест лцелес: вої орвїцї де прежѣ-
декатѣ пѣ ацї кѣспрїнс лцелесъл кѣвїптелор теле
шї ворвїцї дешерте, лпчетацї а кѣцета шї а ворвї
авсѣрде.

КАП АЛ ТРИЛЕ.

Деспре скопѣл ворвїторїѣлї.

§. 73.

Дефїніціѣнеа скопѣлї.

Цїптрїеа, кареа о аре скрїїторїѣл лп тоатѣ
картеа саѣ лп сїпгѣрїтеле пѣрцї але еї се зїче ско-
пѣл скрїерїи саѣ ал ворвеї.

Фїекареле скрїїторїѣ де мїпте сѣпѣтоасѣ ла
алецереа матерїлор скрїерїи сале, ла рѣндзїреа лор,
ла лптоктрїеа ворвеї шї ла лптревзїпцареа фразе-
лор шї а кѣвїптелор се лпдреаптѣ дѣпѣ скопѣл сѣѣ.
Дечї дїп прївїреа ла скопѣл скрїїторїѣлї ва кѣштїга
тѣлквїторїѣл тѣлтѣ лѣтїпѣ атѣт ла дежѣдекареа

опълъи дитрег ши ал пърцилор лъи кжт ши ла афла-
реа днцелесълъи дн снпгърителе пхсечізнї. Дрепт
ачеа де фолос ва ши де неапъратъ тревзіпцъ есте
пептръ тълкхїторіа скріптерїї, а шті скопъл кър-
цилор вївлїчешті дн ценере, ал снпгърителор кърци
ши ал пърцилор лор.

§. 74.

Деспре мїжлоачеле, де а афла скопъл скріптерїї.

Мїжлоачеле, де а афла скопъл скріптерїї сжпт
хртътоареле:

1. Декїтъръчїзнеа скріїторіа лї. Шїї дїп аиторї
днсампъ дншіші скопъл скріерїї сале. D. e. Solomon
дн пїлделе сале (1, 1—6) зіче, а аве спре цжптъ,
де а днвѣртъші тіперїмїї днвѣцътърїле днцелеп-
чїзнї; Лъка (1, 1—4.) декїаръ скопъл съж, де а скріе
лї Теофїл челе дїп віеаца лї Хрістос, деспре каре
аре ел чеа маї деплїнъ адеверїре дн контра ачелор
скрісорї, каре кжпрїнд, штірї деспре Хрістос пж кж
тотъл ръзъмате пе адевѣр; Іоан (20, 31.) днсампъ
скопъл евангелїей сале, зікжнд: „Ачесте с'аж
скріс, ка съ кредецї, къ Ісус есте фїїл
лї Дхтнезеж ши крезжнд съ авецї віеацъ
днтръ пжтеле лї.“

Скопъл снпгърителор пърци але кърциї хнеорї се
днсампъ де кѣтръ ворвїторіа прежм дн проро-
чїї, параволе, аллїгорїї, фанте сїмволїче ш. а. D. e.
Хрістос снължнд нїчоареле апостолїлор ла чїна са
чеа де пе хртъ (Іоан 13, 4—12.) апрїеат зіче, къ
прїп ачеаетъ фантъ сїмволїкъ аж скопосїт, а ле да
пїлдъ де modestie ши де хмілітате, ка съ пж казте
хнл а се рѣдіка престе алтъл.

2. Лнтоарчереа ачелеѣаші ідеї лн сінгхрителе пърци але кърциї есте ка о декіърчизне апріеатъ а аѣторѣлѣ дѣспре скопѣл лѣї; фіінд къ скопѣл чел комѣн сінгхрителор пърци але кърциї къ дрепт есте а се пріві ка скопѣл лнтрециї кърциї. D. e. лн кърциле лнтпърацилор ші лн челе паралипомене дѣпъ історісіреа віедеї а фіекърѣї реѣе се адаѣе овсервареа, къ соартеа Іздеилор ера порочітъ саѣ трістъ, прекъм ії фѣсесе аскѣлтъторі саѣ неаскѣлтъторі лецилор дѣмнезеешті. Дечі скопѣл пѣмїтелор кърциї есте, де а арѣта дін історіе, къ попорѣлѣ евреек се тѣмпларъ тоате амѣсѣрат нортеї теокрациеї, дѣпъ кареа Дѣмнезеѣ нѣ пѣмаї ка зидіторіѣл ші цїіторіѣл а тоате чі ші лн деосѣвї ка лнтпърат ал Іздеилор есекѣтеазъ лециле теократіче, педенсінд пре кѣлкъторії лор ші дърѣнд къ вѣпѣтъциї пре аскѣлтъторії.

Дакъ ачееаші ідее се лнтоарче пѣмаї лн знеле нѣ лнсѣ лн тоате пърциле кърциї, атѣпчї еа нѣ поате шерві ка сѣмпн сінгѣр дѣспре скопѣл кърциї. D. e. Шпї дін піште лнтоарчерї ачелеѣаші ідеї лн фантеле апостоллор фак лнкїере, къ скопѣл лѣї Лѣка лн ачест оп фѣсесе, де а арѣта, къ вѣпѣрїле лнтпърѣциеї месїене се кѣвїп лн ачелашї кїп атѣт Іздеилор кѣт ші пѣгжнлор, дечї де а апѣра пре Паѣл, кареле лнвѣда ачеаста. Даръ лнкїереа ачеаста есте рѣтъчїтъ, фіінд къ ачееаші ідее нѣ се лнтоарче прїп тоате пърциле ачелѣї оп, ші тѣлте сѣлнт, че нѣ прївеск ла ачел скоп, прекъм дѣспре стареа ші ашезѣмїтеле челе лнтѣїе але весерїчїї дін Іерѣсалим, дѣспре лншелѣмїнтеа ші тоартеа лѣї Анапїеа ші а Сафїрїї, дѣспре аледереа діаконлор, дѣспре лнкїдереа ші скѣпареа лѣї Петрѣ, дѣспре Сїмон Магѣ, дѣспре прїнсоареа лѣї Паѣл ш. а.

3. Аналіса адекъ десфачереа кърциі саѣ а вор-
 веі дп пърциле еі шервеште, спре а афла скопъл
 кърциі саѣ ал ворвеі. Спре а се фолосі де ачест
 міжлок, съ чітеаскъ тълкѣторіѣл кѣ лѣаре а мінте
 картеа саѣ перікопа, съ'ші кѣштиѣе кіаръ прівіре
 дп кѣпрінесъл еі, апоі съ'л десфакъ пре ачеста дп
 пърциле лѣі, рѣндѣндѣ-ле дѣпъ реферінѣа лор кѣ-
 тръ олалтъ ші кѣтръ дптрег, ші дпн цпнтіреа
 сінѣрїтелор пърциі ва кѣпоаште скопъл кърциі саѣ
 ал перікопеі. D. e. Евангеліе лѣі Іоан се поате дес-
 фаче дп шепте пърциі. Партеа дптѣе (1, 1—14.)
 есте дптрареа дп евангеліе, дп кареа евангелістѣл
 дескріе тѣестатеа лѣі Хрістос ші дпсоціреа лѣі
 чеа вечнікъ кѣ Dѣmnezeѣ; дп партеа а доа (1, 15—52.)
 се історіесек ѣпеле тѣмплѣрї, дпаште де че Ісѣс
 дпчепѣ пѣвлік а дпвѣѣа, ші аѣѣе се адѣче тѣр-
 тѣреа лѣі Іоан вотеѣторіѣл деспре Хрістос ка
 тѣмплѣторіѣл лѣміі ші деспре демнітатеа лѣі чеа
 дпн вечї, ашпндереа ші тѣртѣреа дпкредінѣѣрїі
 дпн партеа ѣпор апостолї кемаѣї, карїі прїп темей-
 ѣрї пѣтрѣѣѣѣтоаре вінірѣ ла кѣп штпнѣѣ, кѣ Ісѣс
 есте Хрістос фѣгѣдѣїтѣл Месїеа; партеа а трїеа
 (кап. 2—12.) кѣпрінде історісіреа деспре віеаѣа лѣі
 Хрістос чеа пѣвлікъ, арѣтѣндѣ-се атѣт пѣтереа лѣі
 чеа дѣmnezeeаскъ дптрѣ іспрѣвіреа де мпнѣї, кѣт
 ші дпшїрѣндѣ-се ачеле дпн кѣѣѣлтѣрїле лѣі, дп
 каре ел тѣртѣрїесште дпсоціреа са чеа вечнікъ кѣ
 Dѣmnezeѣ татѣл ші соліеа са чеа дѣmnezeeаскъ спре
 тѣмплѣреа пеамѣлѣї оменеск; дп партеа а патра
 (кап. 13—17.) се адѣче кѣѣѣптареа лѣі Ісѣс чеа
 дпаште де патїміле лѣі, дптрѣ кареа ел пре апо-
 столїі чеї дптрїстаѣї пептрѣ презїчереа морѣїі лѣі
 дї тѣлѣѣе кѣ скопѣрїле челе шѣлтѣїтоаре але
 морѣїі сале, ші дї дпѣѣѣѣѣѣѣѣ спре стѣторпїѣе

лптрѣ тѣртѣрісіреа ші лѣціреа евангеліеі, лпвѣ-
цхндѣї, къ ел ші Dѣmnezeѣ татѣл зпа сѣнт, къ
лпвѣцѣтѣра лѣї есте ші а лѣї Dѣmnezeѣ, къ ел се
лптоарче ла тѣріреа са чеа дпн вечї, ші къ ел ва
триміте дела Dѣmnezeѣ татѣл пре дѣхѣл сѣжнт спре
ажѣторіѣ лптрѣ лѣціреа лпвѣцѣтѣрії лѣї; лп пар-
теа а чпчїа (кап. 18—19.) історісеште Іоан паті-
міле ші моартеа лѣї Ісѣс, адѣче атѣт тѣртѣрісіреа
лѣї Хрістос деспре а са demnitate кѣт ші презиче-
ріле пророчілор деспре патіміле ші моартеа лѣї;
лп партеа а шесеа (кап. 20.) се кѣпрінде історісіреа
деспре арѣтѣріле лѣї Ісѣс дѣпѣ лпвіере ші тѣртѣ-
рісіреа лпкредпцѣрії лѣї Тома деспре Dѣmnezъ-
іреа лѣї Хрістос. Дпн кѣпрпнсѣл ачестор шесе пѣрцї
але ачестеї евангелії се аратѣ, къ Іоан авѣ спре
скоп, а доведї аѣторітатеа чеа дѣmnezeeаскъ а лѣї
Хрістос ка фїїзлѣї лѣї Dѣmnezeѣ, ка мѣнтѣіторіѣлѣї
лѣмії челѣї триміс де Dѣmnezeѣ татѣл. Ачесташї
скоп ал евангеліеї сале лл тѣртѣрісеште Іоан ші
кѣ кѣвіпте лѣмѣріте (29, 31.).

Партеа а шептеа адекѣ чеа де пе зрмѣ (кап. 21.)
пѣ аре nemік комѣн кѣ цѣпта евангеліеї ші есте а
се прїві ка о аніпѣтѣрѣ кѣскоп спецїаріѣ, де а оборѣ
о штіре рѣтѣчітѣ, че се лѣцісе, къ евангелістѣл
Іоан пѣ аре сѣ моарѣ пѣлѣ ла а доа веніре а лѣї
Хрістос.

Аналїса кѣрцїї саѣ а ворвеї есте а се прїві ші
ка крітеріѣ негѣтїв деспрескоп, адекѣ къ ачел
скоп, че пѣ се знеште кѣ кѣпрпнсѣл кѣрцїї саѣ а
ворвеї, пѣ поате фїіскопѣл аѣторѣлѣї.

4. Дпн окѣзізнеа скріерїї саѣ а ворвеї се поате
афласкопѣл кѣрцїї саѣ ал ворвеї. Супре скріере саѣ
кѣвѣптаре се лндеампѣ аѣторїї саѣ ворвіторїї адеце
прпн motive дпн афарѣ. Motive de ест фелїѣ сѣнт

орі ѿдоелі, че сѣнт а се делѣтъра, орі рѣтъчирі, че сѣнт а се оворѣ, орі ѿтревѣрї, че сѣнт а се рѣспѣнде, орі авѣсѣрї, че сѣнт а се десѣиѣца, орі иѣме ѿтриѣтате, че сѣнт а се тѣлѣге ш. а. Мотивеле челе дѣн афарѣ, каре мѣшкарѣ пре чѣнева спре скріере саѣ ворвїре, се зїк окѣзїзнеа скріерїї саѣ а ворвеї. Фїекареле скріїторїѣ саѣ ворвїторїѣ ѿцелент ла аледереа матерїїлор скріерїї саѣ а кѣвѣнтѣрїї, ла лѣтѣрїеа, ѿтѣрїеа шї ѿфѣцїшареа лор цїнтеште а рѣспѣнде окѣзїзнїї, прїн кареа се афлѣ ел мѣшкат спре скріере саѣ ворвїре. Дрент ачееа дѣн окѣзїзнеа скріерїї саѣ а ворвеї се кѣпоаште шї скопѣл еї, пентрѣ кѣ ачеста се ѿдрепантѣ дѣпѣ окѣзїзне.

Окѣзїзнеа скріерїї саѣ а ворвеї се пѣмеште знеорї де ѿпѣшї авторѣл. Ашеа Лѣка 1, 1. ѿсепантѣ, кѣ спре скріереа евангелїеї сале фѣ ел мѣшкат прїн ѿшпрежѣрареа кѣ тѣлцї скрісерѣ деспре віеаца лѣї Хрістос знееле саѣ алтеле, че пѣ сѣнт кѣ тотѣл сїгѣре. Окѣзїзнеа фелїзрїтелор кѣвѣнтѣрїї адеце сѣнт пѣмїте ѿн скріптѣрѣ. D. e. ла Лѣка 10, 25—29. Окѣзїзнеа параволеї деспре ѿдѣратѣл Самарїтеан.

Прїн аналїса кѣпрїнеслѣї кѣрцїї саѣ а ворвеї шї прїн прївїре ла сїнгѣрїтеле пѣрцїї ва пѣте тѣлкѣїторїѣл адеце да де зрме, спре а кѣпоаште окѣзїзнеа кѣрцїї саѣ а ворвеї. Ашеа d. e. чїтїнд кѣ лѣаре а мїнте а доа епїстолѣ а лѣї Іоан, vedem, кѣ рѣтъчїте пѣрерї деспре ѿтрѣшареа лѣї Ісус дѣдѣрѣ апостолѣлѣї окѣзїзне спре скріереа ачестеї евангелїї.

Окѣзїзнеа скріерїї се афлѣ знеорї прїн копѣрїеа штїрїлор їсторїче кѣ кѣпрїнесл кѣрцїї. Ашеа дѣн фантеле апостолїлор се капѣтѣ знеорї лѣмїнѣ деспре окѣзїзнеа епїстолелор лѣї Павл, шї еванге-

ліштії скімбішіѣ се лѣтѣреск дн прівінца окъзізнї-
лор але тѣлтор кѣвѣнтѣрї але лѣї Іесус.

5. Ънеорї се афлѣ тѣртѣрїї дела алці скрііторї
деспре скопѣл шї окъзізнеа ѡор саѣ а алтор кѣрці
вївлїчешті. Ачестора есте де крезѣт пѣтаї атѣпчі,
дакѣ еле афлѣ днтѣрїре дн кѣпрїнесѣл кѣрції, деспре
ал кѣреїа скоп саѣ окъзізне еле сѣпѣ, ал мїнтреле
днсѣ пѣ сѣнт еле мїжлоаче сїгѣре де а кѣпоаште
скопѣл шї окъзізнеа кѣрції. Ашеа деспре скопѣл
евангелїей лѣї Іоан авем дела сф. пѣрїнці штірї кон-
глѣсѣїтоаре кѣ кѣпрїнесѣл ачестей евангелїї, дечї еле
сѣнт а се прїїмі. Дарѣ днскріесрїле ла тѣлці
псалмі деспре окъзізнеа шї скопѣл лор пѣ се ѣнеск
кѣ кѣпрїнесѣл лор, дечї пѣ сѣнт вреднїче де крезѣт.

Прїп ачесте мїжлочїрї се поате афла атѣт
скопѣл чел комѣн маї тѣлтор кѣрції, кѣт шї чел
пропрїѣ ал сїнгѣрїтелор кѣрції, прекѣт шї чел спеціа-
рїѣ дн сїнгѣрїтеле пѣрції але кѣрції челеї де тѣлкѣїт.

Спре а пѣшї ла тѣлкѣїреа скріпѣтѣрїї кѣ маї
таре сїгѣрїтате, шї спре а пѣтѣ кѣвенїт жѣдека
челе кѣпрїнесе дн еа, тревѣе тѣлкѣїторїѣл сѣшї кѣ-
штіѣе штіїнца деспре скопѣл чел комѣн ал кѣрції-
лор в. шї п. т., деспре чел пропрїѣ ал кѣрції вївлї-
чешті, че о воеште а тѣлкѣї, шї деспре чел спеціарїѣ
дн сїнгѣрїтеле пѣрції але еї.

§. 75.

Скопѣл чел комѣн ал кѣрцілор в. т.

Фїекаре карте а в. т. аре скопѣл сѣѣ чел про-
прїѣ, тоате днсѣ се ѣнеск дн цїптіреа комѣпѣ, де
а днтемеїа шї а днтѣрї дн попорѣл Евреїлор кѣ-
поштїнца шї днкінареа ѣпѣї адевѣрат Дѣмнезеѣ,
де а дештента шї а днпої дн Ісраїлтенїї идея де-

спре реферинца лѣ Дѣмнезеѣ чеа специарѣ кѣтрѣ статѣл лор чел теократик, ши де а дештепта љн трѣншиї ши виѣ а пѣстра аштептареа Месиеї. Цїнта ачеаста се аратѣ љн тоате кѣрциле в. т., фїе еле їсторїче, дїдактїче, поетїче саѣ пророчештї.

Љн фачере, че есте љнтрѣдѣчере љн лецизириле лѣ Моїси, се дескрие Іехова ка знѣл адевѣрат Дѣмнезеѣ, вечник, немѣрцинит, атот сѣжнт, атот пѣтерник, зникѣл фѣкѣторїѣ ши цїїторїѣ а тоате, кареле кѣтрѣ стрѣмошиї Евреїлор Авраам, Ісаак ши Іаков пентрѣ крединца, евлавїеа ши вїртѣтеа лор с'аѣ арѣтат кѣ деосѣвїтѣ плѣчере ши љндѣраре, ши ле-аѣ фѣкѣт фѣгѣдѣїнѣ фѣворїтоаре пентрѣ зрмашїї лор.

Лецизириле лѣ Моїси сѣжнт рѣзѣмате пе прїнципїѣл, кѣ Іехова есте нѣ нѣмаї знѣл адевѣрат Дѣмнезеѣ чї ши чел маї љналт љнпѣрат ал статѣлї Евреїлор, кареле аскѣлтареа кѣтрѣ орѣндѣзириле лѣ рѣсплѣтеште кѣ тѣноасе вїнефачерї, еарѣ љнпротївїреа о педепсеште аспрѣ кѣ пѣказрї ши кѣ непорочїрї. Тоате ашезѣмїнтеле љн кѣрциле лѣ Моїси деспре преоциме, деспре жертве, деспре кѣрѣценїї, деспре педепселе пентрѣ кѣлкареа лецилор релїцизнарє аѣ спре цѣжнтѣ, де а љнтѣрї љнтре Іѣдеї чїнстїреа лѣ Дѣмнезеѣ челѣї адевѣрат ши їдеаа теокрациеї, ши де а стѣрпї љнтре дѣншиї кѣлтѣл їдололатрїеї ши крединца чеа дешеартѣ.

Кѣрциле челе дїдактїче љн тот кѣпрїнѣсѣл сѣѣ аѣ спре цѣжнтѣ, де а спорї евлавїеа ши чїнстїреа кѣтрѣ знѣл адевѣрат Дѣмнезеѣ ши вїецїреа дѣнѣ лециле лѣї.

Поеїїле в. т. љнчепѣнд акѣм дела челе але кѣрцилор лѣ Моїси аѣ кѣпрїнѣ релїциос. Љн еле акѣм се зѣгрѣвеште мѣрїмеа ши мѣїестатеа лѣ Дѣмнезеѣ љн тѣреаца ши тѣндра пѣтѣрѣ; акѣм се аѣд

свспнхріле ші тхпгвіріле челор стржмторіці кх рггъмінте дін тоатъ ініма пентрх дареа де ажх-торіх; акхм ресхпъ вхкхріеа ші воіошіеа пентрх ажхторіхл дхмнезееск чел кхпътат лп невоі; акхм се ахде желеа ші пхжпдереа пентрх пъкате ші рггъмінтеа пентрх ертаре, крхцаре ші пентрх алінареа педенселор дхмнезеешті; акхм се лпалцъ тхлцъ-тірі кхтрх Дхмнезеж пентрх віндекхрі ші се ростеште некхтїтхл пропхс, де а се схпхне лп тоате лецілор дхмнезеешті.

Лп поесііле Евреілор, че аж спре обіент істо-ріеа Евреілор, соартеа ачестора дхпъ ідеаа теокра-ціеі се пхне лп реферіпцъ кхтрх Іехова ка кхтрх лппъратхл лор чел маі лпалт. Лп еле акхм се кхптъ вінефачеріле дхмнезеешті челе лпалте, прпн каре попорхл Евреілор се фхкх вестїт ші пхтерпк; акхм се зхгръвеште лп ікоане тхреце тхїестатеа ші гроспїчіеа лхї Іехова ка дхтхторіхлхї де леці пе тхптеле Сїнаїхлхї; акхм ресхпъ кхпхтрхї евлавїоасе пентрх ашезареа ськрїхлхї леції пе тхптеле Сїонх-лхї; акхм кх о сфїеалъ сфжптъ се лпфхцїшеазъ темплхл ка лхкхїпца Іеховеї лп тіжлокхл попорх-лхї сьж; акхм кх о схпхпере фїеаскъ се прївеск порхпчіле лхї Дхмнезеж ші се дештеаптъ лпкреде-реа, кх чїнетїторїлор лхї Іехова се вор тхтплá вхне ші феречїте, еаръ престе чеї, че'л пхрхреск, вор пхвхлі невоі ші пхказхрі; акхм ресхпъ атхт желпїчеле тхпгвірї але попорхлхї челхї десцхрат ші депхртат дела локхріле челе сфїнте, кхт ші дорпцїле лхї челе лпфокате, де а се лптоарче лп цара, лп кареа Іехова і се архта лхї кх атхте вінефачерї ші де а маї веде темплхл, локхл чїнетї-рїї лхї Іехова. Лп скхрт вхкхріеа ші тхпгвіреа, порочїреа ші непорочїреа, рхсвоїхл ші вірїпца, ре-

целe шѣ сѣлѣтъ дн поесїле Евреїлор се прївекъ тот дн реферѣнцъ кѣтръ Іехова шѣ ашеа еле тоате кѣпѣтаръ тїп релїціос.

Пророчїле дн тоате овїептеле, ла каре се дн-тїнд еле, сѣнт цесѣте кѣ ідеї релїціосе. Дн нѣтеле Іеховеї презїк пророчїї невої шѣ пѣказрї ка педенсе дѣмнезеештї пентрѣ фѣрѣделецї шѣ пентрѣ пѣрѣсі-реа лѣї; дн нѣтеле Іеховеї зѣгрѣвекъ еї тїмпѣрї вїтоаре ферецїте ка рѣсплѣтїре пентрѣ евлавїоса чїнстїре а лѣї Дѣмнезеѣ шѣ пентрѣ вїецїре дѣпѣ лецїле лѣї; дн нѣтеле Іеховеї тѣстръ еї пре рецї шѣ пре попор пентрѣ пелецїсїрї; дн нѣтеле Іеховеї аменїнцъ еї попарелор стрейне тѣтплѣрї пепорокоасе пентрѣ стрїкѣчїзнеа моралъ шѣ пентрѣ асѣ-прїреа попорѣлї евреек; дн нѣтеле Іеховеї фѣгѣ-дѣекъ еї венїреа Месїей, а кѣрѣї ікоапъ дїн тїмп дн тїмп тот маї вїѣ шѣ маї лѣтѣрїт о зѣгрѣвекъ, де-скрїпцїон семпеле характерїстїче, пе каре сѣл кѣпоаскѣ, ка аштептареа тѣтпѣторїѣлї ла попорѣл евреек сѣ о тресвеаскѣ, сѣ о днпоеаскѣ шѣ сѣ о маї апрїндѣ.

Дн кѣпрїнесл кѣрцїлор в. т. се аратъ скопѣл лор чел котѣн а) de a днтемеїа шѣ а днпої дн Евреї кѣпоштїнда шѣ днкїнареа знѣї адеѣвѣрат Дѣмнезеѣ, б) de a дештепта шѣ а днцененї дн еї ідеа теокрацїей а статѣлї лор шѣ в) de a тресвї шѣ а пѣстра вїѣ дн ачест попор аштептареа Месїей. Дн прївїре ла ачест скоп ресѣлтъ пентрѣ тѣлѣторїѣл скрїпѣрїї зрѣтѣоареле регѣле

1. сѣ прївеаскѣ ел кѣрцїле в. т. нѣмаї дн лѣ-тїна релїцїѣнїї, шѣ сѣ нѣ каѣте ел дн еле штїпде профане, прекѣт історїеа пѣтѣралъ, астрономїеа географїеа ш. а. Ачесте дн кѣрцїле вївлїчештї по-

артъ тоате семеле. липселе ши техмеле векъ-рипор, дн каре се скрісеръ ачеле кърці.

2. Пентрѣ реферінца лѣї Іехова кѣтрѣ статѣл Іудеїлор чел теократік леміле ши ашезъмїнтеле чівїле се днфѣцїшеазъ ка date ши екнціонате de Dѣmnezeѣ. Еле сѣнт амѣсррате тревзїнѣей ши гра-дѣлѣї кѣлтѣрїї а попорѣлѣї евреек de пе ачеле тїм-пѣрї, ши ка тоате ашезъмїнтеле чівїле прївек маї вѣртос ла фаптеле челе дїн афаръ декѣт ла ініма ши фїїнца торѣлітѣцїї. Дечї тѣлкѣиторїѣл дїн ачест пѣнт de прївїре сѣ ле жѣдече, ши сѣ пѣ каѣте дн еле деплінітатеа торѣлітѣцїї.

3. Кърціле в. т. кѣпрїнд дескоперїре релѣтївѣ адекъ амѣсрратѣ пречеперїї попорѣлѣї евреек, кареле ера днкѣ дн жѣнїмеа кѣлтѣрїї релїціѣнаре, ши еле аѣ спре скоп, de а прегѣтї пре ачест попор спре днвѣцѣтѣра дѣmnezeeаскѣ чеа атот деплінт, кареа і се ва днпѣртѣші прїн фѣгѣдѣїтѣл Месїеа. Дрепт ачееа тѣлкѣиторїѣл сѣ пѣ каѣте дн кърціле в. т. тот челе маї депліне ши маї кѣрате ідеї релї-ціѣнаре.

§. 76.

Скопѣл чел комѣн ал кърцілор п. т.

Прекѣм Хрістос пѣ дн скріс чї прїн кѣвѣнт віѣ аѣ днпѣртѣшіт лінашілор сѣї днвѣцѣтѣра са; ашеа ши апостолїї дѣпѣ нїда ши порѣнка тѣлѣтѣ-торїѣлѣї (Мат. 28, 19. Марк. 16, 15.) о вестїа ши о лѣцїа гѣратік ши днтемеїа весерїчї. Маї тѣрзїѣ тѣмплѣрї ши тревзїнѣе спецїаре мїшкарѣ пре знїї дїн апостолїї ши вестїторїї евангелїей спре скріере кѣ скопѣрї спецїаре, орї de а дндрепта ши а лѣтѣрї

вре о лнвѣцѣтѣрѣ рѣѣ лнцелеасѣ, орї де а лнтѣрї пре чеї славі лн кредїнѣцѣ, орї де а делѣтѣра десвїнѣрї, орї де а оворѣ ересѣрї шї прежѣдекѣцї, орї де а рѣспѣнде ла лнтревѣрї фѣкѣте, орї де а тѣлгѣ пре чеї лнтрїстацї ш. а. Дрепт ачеа аѣторї кѣрѣїлор п. т. алесерѣ спре скрїере ачеле адевѣрѣрї, карї рѣспѣндеа окѣзївїлор сале шї ле лѣтїна дїн ачеле пѣрѣцї, дїн каре ера де фолос шї де тревїнѣцѣ спре скопѣл лор. Ашеа дарѣ пѣ тоате адевѣрѣрїле крештїнѣтѣцїї се кѣпрїнд лн сѣѣлнта скрїптѣрѣ а п. т., шї знеле дїн челе, че се кѣпрїнд лн еа, се атїнг пѣтаї, сѣпѣндѣ-се кѣноскѣте чїтїторїлор дїн лнвѣцѣтѣра чеа гѣратїк лнтпѣрѣцїтѣ.

Фїїнд кѣрѣїле п. т. окѣзївїаре, пѣ се пот редѣче ла хп скоп ѣенерар. Тотѣшї дѣпѣ кѣпрїнсѣл лор чел фелїзрїт се пот деосѣвї лн еле трїї скопѣрї прїнѣїаре, шї аѣте :

1. де а арѣта орїѣїнеа чеа дѣтнезееаскѣ а релїѣїнїї крештїнѣштї,
2. де а їсторїсі знеле деспре ѣрзїреа весерїчїї крештїнѣштї лнтѣїѣ лнтре Іздеї шї апої лнтре пѣгѣлї, шї
3. де а лншїра фелїѣрїте лнвѣцѣтѣрї але кредїнѣѣї шї але моралѣлѣї прекѣт шї презїчерї спре зїдїреа, лнтѣрїреа шї тѣлгѣереа крештїнїлор.

Тѣлкѣїторїѣл скрїптѣрїї авѣнд лпаїнтеа окїлор ачест скоп ал кѣрѣїлор п. т., сѣ пѣ каѣте лн еле лнтреага сїстїмѣ а лнвѣцѣтѣрїї крештїнѣштї, нїчї депїна десвїлїре а сїпѣрїтелор догме. *)

*) Ачелѣстѣ матерїе се ва десѣѣшѣра маї по ларг шї тетеїнїк лн капѣл ал чїнѣїле тѣетѣра III. §. 118.

§. 77.

Тревзінца ші фолосѣл прівірії ла скопѣл чел пропріѣ ал кърції челеї де тълкзіт.

Фіекаре аѣтор скриїнд о карте аре вре ѣн скоп, пре кареле воеште а'л ажѣце прїн скриереа са, дечї атѣт ла аледереа шї рѣндзіреа матерілор кѣт шї ла кїпѣл днфѣцїшѣрії лор се дндреаптѣ дѣпѣ скопѣл скриерїї сале. Дрепт ачееа ла фіекареле скрииторѣ де мїнте сѣпѣтоасѣ се сѣпѣне, кѣ челе кѣпрїнсе шї зісе дн опѣл лѣї се кѣвїн ла скопѣл лѣї, шї кѣ немїкѣ пѣ се афлѣ дн оп, че пѣ с'ар кѣвенї ла скопѣл аѣторѣлї, саж че ар фі контраре цїптірії лѣї. Де аїче се наште регѣла: тълкзіреа, че орї ѣнїкѣ орї маї мѣлт декѣт тоате челе лалте рѣспѣнде скопѣлї кърції, есте адеврѣтѣ, еарѣ ачєа, че есте контрарѣ цїптірії аѣторѣлї орї кѣ еа пѣ се ѣпеште, есте а се прїві ка рѣтѣчїтѣ.

Тълкзіторїѣл скрипѣрїї сѣ каѣте а афла скопѣл кърції, пе карєа о воеште а тълкзі, фїїнд кѣ ел дїн ачєастѣ кѣпоштїнѣцѣ ва кѣпѣта мѣлтѣ лѣмїнѣ атѣт дн тоатѣ картеа кѣт шї дн пѣрцїле еї, шї аѣпте:

1. ва пѣте жѣдека, пентрѣ че ѣн аѣтор ачєле шї алѣл алтеле матерії ле алєсе спре скриере, шї карє сѣнт прїнчїпарє шї карє секѣндаре. D. e. дїн прївіре ла скопѣл лѣї Іоан дн евангелїєа лѣї, де а доведї аѣторїтатеа чєа дѣмнезєєаскѣ а лѣї Хрістос пѣтем кѣпоаште, пентрѣ че евангелїстѣл дїнтрє кѣвѣпѣрїле лѣї Ісѣс токма ачєле ле алєсе спре дншїраре, днтрѣ карє Домнѣл ворѣеште десїре днсоцїреа са чєа вечнїкѣ кѣ Дѣмнезѣ татѣл, шї пентрѣ

че ел (Ioan) нѣ се кѣпринде кѣ историсиреа минѣнилор лѣи Христос, дншпрѣнд динтре еле нѣмаї ѣтеле, ла а кѣрора окѣзисне рості Исѣс ачеле кѣвѣнтѣрї. Дин ачел скоп сѣ ши кѣноаште, кѣ ла Ioan историсиреа минѣнилор се кѣвине ла материеа секѣндарѣ.

2. Рѣндсиреа матеріилор днтр'ѣн оп се лѣтѣреште дин скопѣл лѣи. D. e. Матеїѣ авѣнд спре скоп, а фаче дн Исѣс ведерате семтеле характеристиче але Месіеї челе презисе де пророчї, челе, че аратѣ дн Исѣс ачелашї сѣтн характеристик ал Месіеї, дешї еле нѣ се кѣвин ла ачелашї шїр ал тїмпѣлѣи, ле днсоцеште дн а са историсире, ка маї ведерат сѣ се кѣноаскѣ, кѣ Исѣс есте фѣгѣдѣитѣл Месіеа.

3. Дин скопѣл кѣрѣїї кѣпѣтѣтн лѣтѣрїре, пентрѣ че материеа се днфѣцїшеазѣ дин ѣна саѣ алта парте. D. e. дн епїстола кѣтрѣ Романї, скопосїнд Паѣл а арѣта тревѣїнѣа де кредїнѣ дн евангелїеа лѣи Христос спре довѣндїреа мѣнтѣрїї, днфѣцїшеазѣ ел леѣїсїрїле в. т. дин пѣнтѣл де прївїре, кѣ еле н'аѣ пѣтере де а десфїїнѣа пѣкѣтѣїнѣа. Дарѣ дн епїстола кѣтрѣ Евреї цїнтїнд Паѣл а доведї, кѣ релїѣїзнеа н. т. нѣ есте алта декѣт Іудеїсѣл чел маї десѣвѣршїт, ворвеште кѣ ѣн топ солен деспре дескоперїрїле ши ашезѣмїнтеле в. т., ши ле днфѣцїшеазѣ дин алт пѣнт де прївїре, адекѣ кѣ еле, дешї сѣнт мѣреѣе ши сфїнте, тотѣшї сѣнт нѣмаї спре а днкїпѣї ши а прегѣтї челе але н. т. Дечї днтрѣнд ачесте днтрѣ днпленїре, челе днкїпѣїтоаре ши прегѣтїтоаре аѣ ажѣне ла капѣтѣл сѣѣ ши аѣ сѣ днчетеѣе, фїїнд релїѣїзнеа крештїнеаскѣ деплїнїмеа чеа маї десѣвѣршїтѣ а челор але в. т.

4. Сїнѣрїтеле спресїїнї ашїндереа капѣтѣ адесе лѣтїнѣ дин прївїреа ла скопѣл кѣрѣїї. D. e. II. Ioan 7.

„мѣлци а мѣлиторі аѣ дитрат дн лѣме, каріи нѣ мѣртѣрїескѣ, къ Исусе Христосе аѣ вїніт дн трѣп. Ачесте кѣвїнте се лѣмѣреск дїн скопѣл лѣї Іоан, де а оворѣ рѣтѣчїреа зпор еретїчї, карїи днвѣда къ Христосе нѣ авѣ трѣп адевѣрат, чї се пѣрѣ нѣмаї, а фї дн трѣп.

§. 78.

Требѣнца шї фолосѣл прївїрїи ла скопѣл сїнгѣрїтелор пѣрцї але кѣрцїи.

О карте де маї маре кѣпрїнс аре маї мѣлте пѣрцї. Дешї еле тоате ват кѣтрѣ скопѣл кѣрцїи ка кѣтрѣ чел комѣн лор; тотѣшї аре фїекареа дїн еле цїптіреа са чеа спецїарѣ. Дрепт ачееа тѣлкѣиторїѣл сѣ каѣте а афла скопѣл фїекѣрїи перїкопе; пептрѣ къ скопѣл чел комѣн ал кѣрцїи есте знеорї преа депѣртат дела чел ал сїнгѣрїтелор пѣрцї, шї нѣ поате спре ел рѣвѣрса лѣмінѣ ажзїгѣтоаре. D. e. дїн скопѣл лѣї Матеїѣ, де а арѣта къ Исусе есте фѣгѣдѣїтѣл Месїеа, нѣ се пот тѣлкѣї параволеле челе кѣпрїнсе дн еа, чї требѣе а шті дн деосѣвї скопѣл фїекѣрїи параволе, спре а ле пѣте днцелеле.

Дїн прївїреа ла скопѣл сїнгѣрїтелор пѣрцї але кѣрцїи

1. ва кѣпоаште тѣлкѣиторїѣл челе, че дитр'о ворѣѣ сѣнт фїїнцелнїче саѣ нефїїнцелнїче. Фїекареле ворѣиторїѣ мѣкар чева кѣлїват, днфѣцїшжнд саѣ лѣмѣрїнд кѣдетѣрїле сале, ле днвѣлеште дн о кѣвѣптаре маї днподовїтѣ, спре а о фаче маї вїе шї маї плѣкѣтѣ авѣиторїлор саѣ чїтїторїлор сѣї шї маї пѣтрѣнїзѣтоаре ла мїнтеа шї ініма лор. Дрепт ачееа зпеле дїн кѣвѣптареа лѣї прївек ла челе фїїнцелнїче, алтеле днсѣ ла челе нефїїнцелнїче, адекѣ ла

челе, че сѣнт пѣтаѣ спре ѡподовіреа ворвеѣ. Ачеаста маѣ кѣ самъ prinde лок ѡ параволе, фавъле, ікоане, аллігоріѣ, фапте сімволіче шѣ ѡ алте зічерѣ фігърѣтѣве. Челе фѣинѣелніче дела челе нефѣинѣелніче ва пѣте деосъві тѣлкѣиторіѣл prin зрмѣ-тоареа регѣлъ: Челе, че dintr'o ворвѣ пѣ се пот лѣса афарѣ саѣ мѣта, фѣрѣ de a sminti скопѣл еѣ, сѣнт фѣинѣелніче, челе ѡпсѣ, че се пот din ea лѣса афарѣ саѣ мѣта, фѣрѣ de a sminti скопѣл ворвѣиторіѣлѣѣ саѣ аскріиторіѣлѣѣ, шервеск пѣтаѣ спре ѡподовіреа ворвеѣ, деѣѣ сѣнт нефѣинѣелніче. D. e. ѡ паравола деспре фѣѣл чел pierdѣт (Лѣк. 15, 11—32.), че аре спре скоп, а ѡфѣѣѣша идея, кѣ ѡдрептареа пѣкѣтосѣлѣѣ есте лѣѣ Dѣmnezeѣ пѣкѣѣтѣ, виѣ се зѣгрѣвеште ізвіреа татѣлѣѣ кѣтрѣ фѣѣл чел pierdѣт шѣ вѣкѣріеа деспре ѡнтоарчереа лѣѣ (верс. 20—24.) преѣм: „fѣind ел (фѣѣл) ѡкѣ de парте, 'лаѣ вѣзѣт татѣл, шѣ і с'аѣ фѣкѣт мѣлѣ, шѣ алергѣnd аѣ кѣзѣт пре грѣмазѣл лѣѣ шѣ 'лаѣ сѣрѣтат пре ел..... шѣ zice кѣтрѣ шервіѣ сѣѣ: адѣѣѣѣ хайна чеа ѡптѣе, шѣ'л ѡтѣврѣкаѣѣ пре ел, шѣ даѣѣ inel ѡ мѣна лѣѣ, шѣ ѡкѣлѣѣѣminte ѡ піѣоаре, шѣ адѣѣѣѣ виѣелѣл чел грас, де'л жѣнгіеѣѣ, шѣ мѣнѣкѣnd сѣ не веселѣм, кѣ фѣѣл меѣ ачеста ера порт шѣ аѣ ѡвѣет шѣ pierdѣт ера шѣ с'аѣ афлат.“ Ideea, че заче ѡ кѣвѣнтеле адѣѣѣѣ, есте ачеаста: Татѣл пре фѣѣл сѣѣ, че се ѡнтоарсе ла ел, л'аѣ прѣіміт кѣ таре вѣкѣріе ѡ ізвіреа са. Челе лалте сѣнт пѣтаѣ, спре а зѣгрѣві маѣ виѣ семпеле челе din афарѣ але ізвіріѣ чеѣ ѡфокате а пѣрѣнтелѣѣ кѣтрѣ фѣѣл сѣѣ шѣ а вѣкѣріеѣ лѣѣ чеѣ маѣ апрѣнсе деспре ѡнтоарчереа челѣѣ pierdѣт, деѣѣ сѣнт нефѣинѣелніче шѣ ѡ прѣвінѣа ѡвѣѣѣѣѣрѣѣ

параволеі п'ащ дпсѣтпнаре деосѣвітъ, фїнд къ се пѣтъръ лѣса афаръ сащ а се мѣта, фъръ де а смїпті скопѣл параволеі.

2. Din скопѣл ворвіторїзлѣї ва пѣтѣ тѣлкзїто-рїзл кзпоаште пѣнтѣл асѣтѣпѣрїї, шї пѣпѣ зпде се дптїнде еа. Дп кзвжптѣрїле асѣтѣпѣтїве, прекзт дп фавзле, параволе, метафоре, їкоане, аллїгорїї, фанте сїмволїче, компѣрѣчїзнї, провервїе ш. а. се фаче асѣтѣпареа пѣтаї дптрѣ зна сащ алта прївїре шї еа аре марїїїле сале дѣпѣ скопѣл ворвіторїзлѣї. D. e. ла фач. 49, 9. зїче Іаков кѣтрѣ фїїзл сѣщ Ізда : „Пѣїѣ де леѣ, Ізда!..... кѣлк жндѣ-те аї адорпїт ка зп леѣ шї ка зп пѣїѣ де леѣ, чїне'л ва дештепта пре ел.“ Цжпта лѣї Іаков дп кзвїнтеле адѣсе есте, де а презїче лѣї Ізда, къ семїпцїеа лѣї ва фї чеа таї пѣтерпїкѣ шї домпнїтоаре дптре челе лалте семепцїї але Ісраїлтенїлор. Дечї се асемепазѣ аїче Ізда кѣ леѣл пѣтаї дп прївїпца пѣтерїї чеї предомпнїтоаре, пѣ дпсѣ шї дп алте прївїпце прекзт а сѣлѣтѣчїеї, а крззїмїї шї а дпгрозїрїї.

3. Зїчерїле челе їперволїче дїп прївїреа ла скопѣл ворвіторїзлѣї се пот редѣче ла тѣсѣра са. D. e. дп епїстола кѣтрѣ Романї 9, 3. зїче Паѣл : „а шїѣ пофті, ка еѣ дпсѣшї сѣ фїѣ апатемѣ (адекѣ лепѣдат) дела Хрїстос пентрѣ фрацїї меї чеї мїе рѣдїцї дѣпѣ трѣп.“ Паѣл авжнд спре скоп де а ззгрѣвї дѣререа са чеа сѣфлетеаскъ пентрѣ Ісраїлїцїї, че дпкъ пѣ прїїмїрѣ дпѣѣцѣтѣра тжпнтзїторїзлѣї, їзвїреа са чеа дпфокатѣ кѣтрѣ джпшїї шї дорѣл сѣщ чел апрїнс, де аї адѣче ла кредїпца дп Хрїстос, шї ашеа де аї фаче пѣртанїї ферїчїрїї Месїене, рѣпїт де афект ащ дптревзїпцат їперволѣ. ростїнд кзвїнтеле де сѣе, каре дарѣ дѣпѣ

цѣлїреа апостолѣлѣ сѣнт а се редѣче ла ачест
лїцелес: Спре а пѣтѣ адѣче пре фраціи меї
Ісраїлтенї ла лївѣцѣтѣра лѣї Хрїстос,
ашїѣ шертвї вѣлїѣрїле меле челе маї пре-
ціоасе. Дрепт ачееа кѣвїнтеле де сѣс пѣ вѣдеск
лї Пазл вре о деспрецѣїре а їзвїрїї лѣї Хрїстос саѣ
вре о непѣсаре кѣтрѣ феречїреа лїпѣрѣцїей Месїене,
чї еле лїсатпѣ пѣмаї дорїнда апостолѣлѣ чеа лї-
фокатѣ, де а фаче пре Ісраїлтенї пѣрташї ачелеї фе-
речїрї. Лїтрѣ ачелашї лїцелес, адекѣ ка дескрїере а
їзвїрїї кѣтрѣ попѣренїї сѣї сѣнт а се лѣа шї кѣ-
вїнтеле лѣї Моїсі ла Ешїр. 32, 31—32. прекѣм зїсе
(Моїсі): „Рогѣ-мѣ, Доамне! пѣкѣтѣїт-аѣ
попорѣл ачеста пѣкат маре, фѣкѣндѣшї
сїешї Дѣмнезеї де аѣр. Шї акѣм де веї, сѣ
ерцї лор пѣкатѣл лор, еартѣ'л, еарѣ де
пѣ, штерѣе-мѣ пре мїне дїн картеа та.“

4. Дїн прївїре ла скопѣл ворвїторїѣлѣ ва кѣ-
поаште тѣлкѣїторїѣл челе зїсе дїн копчесе, адекѣ
челе, че дїн ворѣа кѣїва се сѣпѣн ка адеѣрѣте
фѣрѣ де а ле прївї де адеѣрѣте, ка челе зїсе де
кѣтрѣ протївїкѣл токма прїп кѣвїнтеле лѣї сѣ се
овоарѣ. D. e. Mat. 25, 24—27. „Шї вїїнд чел че
лѣасе зп талант, аѣ зїс: Доамне! те-ам штїѣт, кѣ
ештї ом аспрѣ, сечерї знде пѣ аї сѣмѣнат, шї адѣнї
знде пѣ аї рѣсѣпїт, шї темѣндѣ-мѣ м'ам дѣс шї
ам аскѣне талантѣл тѣѣ лї пѣмѣнт. Еатѣ! ал тѣѣ.
Еарѣ Домнѣл лѣї рѣспѣнзѣнд ї-аѣ зїс лѣї: Шерѣ
рѣѣ шї вїклеан! Штїѣт-аї, кѣ сечер, знде н'ам сѣ-
мѣнат, шї адѣн, знде н'ам рѣсѣпїт. Кѣзѣтѣ-цї-сѣаѣ
цїе, сѣ даї арїпнтѣл меѣ скїмѣѣторїлор, шї вїїнд
еѣ, ашїѣ фї лѣат ал меѣ кѣ довѣндѣ.“ Скопѣл коп-
ворвїрїї адѣсе есте, де а лїфѣцїїша ачестѣ idee:
орї че десвїнѣїре а трѣндѣѣвїрїї шї а пе-

пъсърїи есте дешеартъ. Дрепт ачеа репеште Domnъл десвінзіреа шервълї, дешї есте еа фъръ темейх, ка токма дїн кзвінтеле лїї съ арете, къ десвінзіреа лїї лн тот кїпъл есте дешеартъ.

КАП АЛ ПАТРЕЛЕ.

Деспре кълтэра ворвіторїзлї.

§. 79.

Дефинїціонеа кълтэріи ворвіторїзлї.

Прїн штїица депрїндерїи ворвїрїи а лімвїї, лн каре есте скрісъ о карте, афлът лнсъмнърїле кзвїнтелор, шї дїн прївїре ла легътэра шї ла скопъл ворвеї кзпоаштем, кареа дїн маї тълте лнсъмнърї есте а се лза лн локъл чел дат. Тълкзіреа че се етжлпеште пе депрїндереа ворвїрїи, пе легътэра шї скопъл ворвеї есте пзмаї прегътїтоаре, спре а пърънде лнцелесъл ворвеї, даръ шї неапърат де певое, спре а пъръсі тълкзірїле челе арвїтраре шї несїгъре. Тотъшї ачеастъ тълкзіре маї алес лн оапеле векїмїї пз есте ажзпгътоаре, лъсжнд еа лнтръ лнтзпечїте челе локале, тїмпзраре шї лндївїдзаре, челе їсворїте дїн кончептеле шї кълтэра спїрїтзаль але асторзълї шї але персоанелор, пентръ каре саџ лн контра кърора скрісе ел.

Пропрїетъціле кончептелор, їдеїлор шї а кїпзлї лнфьдїшнърїи але асторзълї, але попорзълї, ла кареле се кзвїнїа ел, але тїмпзлї, кжнд вїецї ел, але чїтїторїлор, кърора мїнї ел опъл сџ, шї але протївнїчїлор, лн контра кърора скрісе ел, се пзтеск кълтэра ворвіторїзлї.

§. 80.

Штіица кълтєрїи скрііторїялї шї а чїтіторїлор лї чєлор лнтї есте неапзратъ кондіціоне пєптръ тълкзіторїал скріптєрїи.

Фїекареле азтор лпцелєпт воеште а фї лпцелєс де ачеїа, кърора мїні ел опзл съѣ. Дєчї атжт ла алецереа матерїєї кжт шї а кїпзлї кзвжнтєрїї трєвзе съ аївъ ел неконтєнітъ прївїре ла чїтіторїї съї, кърора лє хотєрж ел скрісорїлє салє. Дїп ачеа-стъ овсерварє сє паштє рєгзла ермінежтїкъ: скріі-торїял ашеа есте де лпцелєс, прєкжт пж-тєт сзпжнє, къ аѣ пжтжт шї аѣ трєвзїт сьл лпцелєагъ чїтіторїї, кърора мїні ел опзл съѣ. Дрєпт ачєєа тълкзіторїял трєвзе сьшї кжштїцє пж пжмаї штіица кълтєрїи скрііторїялї чї шї чєа а чїтіторїлор лї чєлор лнтї, кърора мїні ел опзл съѣ, ка съ поатъ жждєка шї кзпоаштє, чє лпцелєсзрї шї ідєї аѣ пжтжт шї аѣ трєвзїт єї сь лє лпсоцєаскъ кж кзвїнтєлє азторзлї. Ачєаста кж атжт маї тжлт есте а сє овсерва ла кърцїлє вївлї-чєштї, фїїнд къ азторїї ачєстора, скріїнд дєспрє лж-крзрї рєліцізпарє аѣ воїт шї с'аѣ єїргзїт, сь фїє єї лпцелєшї дє кьтръ ачєїа, кърора нєміжлочїт хотє-ржръ оапєлє салє, пєпжтжнд єї авє лп прївїрє прє чїтіторїї тжтєрор вєкзрїлор вїїтоарє.

Кж кжт маї дєпзртат есте азторзл дєла тїм-пзрїлє поастрє, кж кжт маї тжлт сє дєсклінтъ къл-тєра лї шї а попзрєнілор лї дє а поастръ; кж атжт маї тжлт сє чєрє дєла тълкзіторїѣ акзратъ штіицъ дєспрє кїпзл кзцєтєрїї шї ал лпфьцїштєрїї попорзлї, дєспрє карєлє есте ворва, а пєрсоапє-лор ворвїтоарє сазъ фьптзїтоарє шї а азторзлї

кърциі, ка съ се поатъ ел (тълкѣиторіѣл) стрѣнѣта
 љн векѣл ші љн сѣтѣѣчѣнеа скріиторіѣлѣ ші а чіті-
 торіѣлор лѣ чѣлор љнтѣї, ші съ тѣлкѣеаскъ опѣл
 љн спірітѣл векѣлѣ ші ал скріиторіѣлѣ даръ нѣ љн
 чѣл ал пострѣ.

Кѣлтѣра арѣ љнкѣрѣре атѣт љн матеріѣа кѣт
 ші љн форма ворвѣї. Дрепт ачѣеа се десѣачѣ капѣл
 ачѣста љн доаѣ тѣетѣрї, дїн карѣ ѣна се кѣпрїнде
 кѣ прївїре ла матеріѣа ші чѣа лалтѣ кѣ чѣа ла
 форма ворвѣї.

ТѢЕТѢРА љНТѢЕ.

Дѣспре кѣлтѣра ворвїторіѣлѣ љн прївїнда матеріѣї.

§. 81.

**Фѣрѣ прївїре ла кѣлтѣра ворвїторіѣлѣ нѣ се поате
 кѣвенїт љнѣелеѣ матеріѣа ворвѣї.**

Спре а пѣте љнѣелеѣ скріптѣра се чере штїїн-
 ца кѣлтѣрїї ворвїторіѣлѣ, пентрѣ кѣ ачѣаста љн-
 кѣрѣ фелїзрїт љн матеріѣа ворвѣї, прекѣт:

1. Фїекарѣ скріиторїѣ, дѣшї ел љн ѣна саѣ алта
 штїїнѣ љнтрѣче пре коптїмпѣренїї сѣї, тотѣшї љн
 чѣле лалте вѣдѣште пѣрерїле чѣле комѣне але ве-
 кѣлѣ сѣѣ, ші скріѣорїле лѣї поартѣ семпеле кѣлтѣ-
 рїї тїмпѣлѣ љн карѣ вїѣцѣї ел. D. e. кѣтѣнѣ
 ера ла чѣї векї кредїнда, кѣ чѣл, чѣ ар веде кѣ
 окїї сѣї пре Дѣтнезеѣ саѣ пре о фїїнѣѣ череаскъ,
 арѣ љн скѣрт дѣлѣ ачѣеа ведеѣре сѣ тоарѣ de пѣ-
 праепѣ. De ачѣастѣ прежѣдекатѣ љл ведем кѣпрїне
 пре Моїсі, кареле (Ешїр. 3, 6.) дїн рѣгѣл, чѣ ардеа,
 азїнд глас, de фрікѣ, ка сѣ нѣ тоарѣ, с'аѣ арѣкат

кѣ фаца ла пѣтѣнт, ка съ нѣ вадѣ кѣтѣва пре Дѣмнезеѣ саѣ пре о фѣицѣ череаскѣ; дѣн ачѣеашѣ каѣсъ Гѣдеон, дѣнцѣлегѣнд, кѣ аѣ вѣзѣт пре дѣнцѣр, се тѣнѣгѣа зѣкѣнд (Жѣдек. 6, 22.): „Ваї мѣ Доамне, кѣ ам вѣзѣт пре дѣнцѣр фацѣ ла фацѣтѣ;“ Мапої татѣл лѣї Сѣмсон, пѣнтрѣ кѣ вѣзѣсе арѣтареа Дѣмнезеѣаскѣ зѣсе мѣерѣї сале (Жѣд. 13, 22.): „кѣ тоарте вом мѣрѣї, кѣ ам вѣзѣт пої пре Дѣмнезеѣ;“ Ісаїе дѣн вѣденіе вѣзѣнд пре Дѣмнезеѣ шѣзѣнд пе трон, съ вѣїта зѣкѣнд (6, 5.): „о тѣкѣлосѣл де мѣне!..... кѣ фѣїнд кѣ сѣнт ом шѣї лѣкѣеск дѣнтрѣ попорѣл, кареле арѣ вѣзе пѣкѣратѣ, пре дѣмпѣратѣл Домнѣл Саваот 'лам вѣзѣт кѣ окѣїї мѣї.“ Чѣне нѣ штѣе ачѣеа прежѣдекатѣ а векѣмѣїї, нѣ ва пѣте дѣнцѣлеце каѣса ачелор темѣрѣї шѣї тѣнѣгѣїрѣї. Де ачѣеашѣї прежѣдекатѣ кѣпрѣншѣї вѣдем шѣї пре апостолѣї, карѣї ла скѣмбарѣа лѣї Ісѣс ла фацѣтѣ (Мат. 17, 5—6) азѣнд глас дѣн пор, де фѣїкѣтѣ, ка съ нѣ тоарѣтѣ, аѣ кѣзѣт кѣ фаца ла пѣтѣнт, ка съ нѣ вадѣ кѣтѣва пре Дѣмнезеѣ саѣ пре фѣицѣтѣ череаскѣ.

Ла чѣї векѣї ера ашѣндѣреа прежѣдеката кѣ прѣсте омѣл чѣд пѣкѣтос, де кареле се апропѣ зѣн ом сѣжѣнт, пѣвѣлеск пѣпорочѣрѣї ка пѣдѣесе дѣмнезеѣшѣїї пѣнтрѣ пѣкатѣ. Ашеа вѣдѣа дѣн Сарѣпта, карѣа дѣн тѣмпѣл фомѣтеї чѣлеї маїгроснѣче аѣ довѣндѣїт дѣнѣлѣїреа фѣрпѣнѣї дѣн дарѣл лѣї Дѣмнезеѣ прѣн Іліе, сокотѣнд еа каѣса морѣїї фѣїлѣї съѣ а фѣї апропѣреа омѣлѣї сѣжѣнт Іліе, ї-аѣ зѣс лѣї (ІІІ. дѣнп. 17, 18.): „чѣ есте мѣе шѣї цѣе, омѣл лѣї Дѣмнезеѣ! аї дѣнтрѣт ла мѣне, съ помѣнѣшѣїї пѣкатѣле мѣеле шѣї съ оморѣї пре фѣїїлѣї мѣѣ.“ Де ачѣеашѣї прежѣдекатѣ кѣпрѣншѣї шѣї лѣкѣїторѣїї

орашълї Гергесенїї (Мат. 8, 34.) рѣга пре Исус, ка съ треакъ дїн хотареле лор. Чїне нѣ штіе ачеа преждекатъ а векїмії, нѣ ва дїцелече темейл тѣлгїрїї мѣрїї дїн Сарепта нїчї а рѣдїї Гергесенїлор.

2. Фїекареа пѣчїзне, фїекареа сектъ аре кѣпоштїнце, рѣтѣчїрї шї преждекѣдїї сїешї пропрїї. Де се атїнг знеле саѣ алтеле де ачесте дїн вїблїї, нѣ ле пѣтем дїцелече, де нѣ ле кѣноаштем де айреа. D. e. Паъл дїн Лїстра, кетѣнд нѣмеле лѣї Хрїстос, аѣ вїндекат пре зн непѣтїнчїос де пїчїоаре, че ера олог дела наштереа са. Попѣрїмеа, възѣнд ачестъ мїнѣне, стрїга (фалт. апост. 14, 10—12.) зїкѣнд: „зеїї асемѣнѣндѣ-се оаменїлор саѣ погорѣт ла пої, шї кема пре Варнава Дїа (Іѣпїтер) еарѣ пре Паъл Ермї (Меркѣрїе), пентрѣ кѣ ел ера, че кѣвѣнта. Еарѣ іеревл лѣї Дїа челѣї, че ера дїнаїнтеа пордїї четѣдїї лор, дїспрезнѣ кѣ попѣрїмеа адѣкѣнд дїнаїнтеа пордїлор таѣрї шї кѣнѣнї воїа съ ле жертвеаскѣ.“ Ачесте аїче їсторїсїте ле ва пѣте дїцелече нѣмаї ачела, кѣрѣїа кѣпоскѣтѣ есте мїтолодїеа пѣгѣнїлор, дїнтре карїї лѣдїтѣ ера сокотїнца, кѣ зеїї дїн кѣнд дїн кѣнд се дїтѣрѣка дїн трѣн оменеск, спре а дїтѣла дїнтре оаменї, маї алес спре а черчета четѣдїле, знде еї дїн деосѣвї се чїнстїа, касѣ вадѣ фалтеле оаменїлор, шї съ ле факѣ възпѣтѣдїї орї сѣїї педенсеаскѣ. Ла пѣгѣнї фїекареа персоанѣ, фїекареа фамїліе шї фїекареа четате дїшї алеѣеа кѣте зн зеѣ апѣрѣторїѣ, шї зеїї ачеїа, че се чїнстїа ка зеї апѣрѣторї де четѣдїї авеа темплеле сале дїнаїнтеа пордїї четѣдїлор. Ашеа Ζεός (Іѣпїтер) ка зевл апѣрѣторїѣ ал Лїстреї авеа темплѣл сѣѣ ла поарта четѣдїї. Ἑρμῆς (Меркѣрїе) се крѣеа

а фї тълмачїзл шї кзвжптьторїзл зеїлор маї алес ал лзї Ізпїтер. Вітеле, че се жертвіа зеїлор, се лпкзпзна кз флорї. Прївїнд ла ачесте сокотїнце шї депрїндерї релїдїзнаре але пьгжпїлор, се лпцелече, пентрз че Лістренїї пре Пазл шї пре Варнава лї цїнеа де зеї, пентрз че пре Пазл, че кзвжпта, лл кредеа а фї Меркзріе, шї пентрз че іерезл лзї Ізпїтер адзсесе тазрї кз кзпзнї ла поарта четъдїї спре жертвіре.

3. Фїекареа пзчїзне аре датїнеле шї депрїндерїле сіешї пропрїї. Фърз штїїнца ачестора, де се поменеск еле лп скрїптърз, тзлте рътжп тълкзїторїзлзї лптънекате сащ нееспїкавере. D. e. Пазл шї Варнава аззїнд пре попзрїмеа лп Лістра, ктїї кредеа шїї пзмїа зеї, аз рзмпт вештїнтеле сале (фалт. апост. 14, 13.). Ачестъ рзмпере с'ар пърé нееспїкаверъ челзїа, че пз штїе депрїндереа Іздеїлор, а рзмпе страеле ла піепт спре сътпнзл знеї дзрерї кржпчене ла желїре (фалт. апост. 37, 29. 39. пзм. 14, 6.) сащ ла аззїреа знеї сздамте лп контра лзї Дзмнезеж (Мат. 26, 65.). Ачееашї фькзрз Пазл шї Варнава спре арътареа търїмїї дзрерїї сале челеї сзфлетештї пентрз атжта рътгчїре лптънекоасъ а Лістренїлор лп прївїнца Дзмнезеїрїї.

4. Дзпъ лптоарчереа дїн десцърареа Вавїлонзлзї се фортарз лп скоалеле Іздеїлор поже ідеї шї поже кончепте релїдїзнаре, шї спре лпфъдїмареа лор се модїфікарз лпсътпнърїле кзвїнтелор. Ачесте модїфікърї але лпсътпнърїлор лппрезпъ кз кончептеле шї ідеїле челе поже трекарз лп віеаца котжпъ а попзрїмїї Іздеештї. Лптревзїнджндзсе де ачеле спресїзнї лп сф. скрїптърз пз ле ва пзте лпцелече ачела, че пз штїе термінолоціїле сколаре але Іздеїлор. D. e. лп апокаліпсъ кап. 21. ззгрвїнд

Иоан феречіреа челора, карії днтре сфериреа де
 пригонірі ші пьказрї пълъ ла тоарте рьмасеръ
 стьторнічі дн кредінцъ, зіче дн версъл 1. „Ші ам
 възът черіѣ поѣ ші пьмжнт поѣ, къ че-
 ріѣл чел днтѣѣ ші пьмжнтѣл чел днтѣѣ
 аѣ трекът ші тареа нѣ маї есте, ші еѣ
 Иоан ам възът четатеа чеа сфжнтъ Іерѣ-
 салімѣл чел поѣ.“ Днцелесѣл ачестор кзвінте
 капътъ лѣмінъ дін теологіеа Іхдеілор чеа форматъ
 дн скоалеле лор. Раввініі адекъ тімпѣріле челе дн-
 аінте де Месіеа ле нѣтіа векї, еаръ челе Месіене
 ле кема поѣ, ші днвѣца, къ Месіеа вінд ва днпої
 фаца черіѣлѣ ші а пьмжнтѣлѣ чеа днтінатъ ші
 пжнгрїтъ де пькателе оаменілор, ші апої ва дн-
 трѣдѣче днтпѣрьѣіеа Месіеанъ, днтрѣ қареа чінетї-
 торїі лѣ се вор ферїчі къ тоате възпътѣіле. Дрепт
 ачееа дн локъл адѣс черіѣл, пьмжнтѣл ші Іерѣса-
 лімѣл чел поѣ есте ікоана ферїчіріі челеї атот дналте
 днтрѣ днтпѣрьѣіеа Месіеї, еаръ черіѣл ші пьмжнт-
 ѣл чел днтѣѣ, адекъ чел векїѣ днсѣмнеазъ тім-
 пѣріле челе днаінте де Месіеа, ші тареа есте ікоана
 стржнторїрілор ші а невоілор; пентрѣ къ Іхдеїї
 пьказрї ші невої тарї дшї днкїпѣіа сѣв ікоана де
 валѣрі тарї, қаре фржнгжд коравїеа се аржккъ
 престе непорочїіі карѣвіерї, че се лѣптъ а скъпа
 де днпекаре, ші тот дї маї афѣндъ дн апъ. Дрепт
 ачееа днцелесѣл кзвінтелор адѣсе есте ачеста: въз-
 зът-ам пре чеї стьторнічі дн кредінцъ
 възкѣржндѣ-се де челе маї дналте ферї-
 чїрі днтрѣ днтпѣрьѣіеа Месіеанъ, къ тім-
 пѣріле стржнторїрілор ші але пьказрїлор
 лор аѣ трекът ші нѣ се вор маї днтоарче.

5. Дѣпъ тѣртѣріеа історїеї ші а есперінцеї
 тоате сжнт дн неконтенїтъ скїтѣаре. Іскѣсїнцеле ші

штицелеле пѣцеск мѣтърї; знеле кѣпоштице креск алтеле се пїерд; рѣтѣчїрїле челе векї се леапѣдѣ, шї се паск поѣе, фѣрѣ ка съ се скїмве депрїндереа ворвїрїї, кѣ ачелешї кѣвїнте шї фразе днѣсѣмнѣндѣсе ідеїле шї кончептеле атѣт челе депліне кѣт шї челе недеплїне. Спре а днѣцелеѣе кѣрѣїле вївлїчештї, че се скрїсерѣ дн декѣрсѣл атѣтор секѣле, се чере ларѣт шї деплїнѣ штїїндѣ а мѣтърїлор дн кѣлтѣрѣ прїп векѣрїле вївлїчештї. D. e. Izdeї, амѣсѣрат ідеїї теокраціїї дїїнд пре Dѣmнезеѣ де днпѣратѣл сѣѣ чел маї дналт, днпѣрѣѣїеа са о нѣмїа днпѣрѣѣїеа лѣї Dѣmнезеѣ. Ла шї дѣпѣ десѣѣрареа са, пїерѣнд еї лївертатеа са, спера рестѣторїреа днпѣрѣїеї сале дела Месїеа, дечї сѣѣ днпѣрѣїеа лѣї Dѣmнезеѣ днѣцелеѣеа еї днпѣрѣїеа Месїеанѣ пѣтѣнтѣаскѣ. Хрїстос шї апостолїї, пѣстрѣнд ачѣастѣ нѣмїре деспре днпѣрѣїеа Месїеанѣ ї-аѣ дат днѣцелес маї дналт адекѣ деспре днпѣрѣїеа Месїеанѣ спїрїтѣалѣ шї череаскѣ. Ашеа ачѣешї спресїѣне дн фелїѣрїте рѣстѣмнѣрї авѣ дїферїтѣ днѣсѣмнѣре.

6. Oamenїї de dїферїтѣ кѣлтѣрѣ, че вїѣцѣеск лѣпѣгѣ о лалтѣ дн ачелашї тїмп, кѣ ачелешї кѣвїнте днсоѣеск днѣцелесѣрї, че днѣре сїне фїїцелнїк се десклїнѣ. Тѣлѣкѣїторїѣл, че нѣ іа дн прївїре ачѣастѣ десклїнїре дн кѣлтѣра ворвїторїѣлѣї, ва кѣде дн рѣтѣчїре ла ашеѣареа днѣцелесѣлѣї скрїптѣрїї. D. e. сѣташїѣл вѣѣнд мїнѣнїле, че се фѣкѣсе ла моартеа лѣї Ісѣс, шї аѣїнд пре ел нѣмїндѣсе фїїѣл лѣї Dѣmнезеѣ, аѣ зїс (Марк. 15, 39.): „Ачѣста ера адеѣрат фїїѣл лѣї Dѣmнезеѣ.“ Ачѣсте кѣвїнте дн гѣра знѣї Іздеѣ ар аве ачѣст днѣцелес: Ачѣста днѣтрѣ адеѣѣр ера пророк, ом евлавїос шї пѣлѣкѣт лѣї Dѣmнезеѣ, еарѣ дн гѣра знѣї пѣ-

къпринсъл археологіеі вѣвліче ші парте дн чел ал исторіеі ші ал географіеі профане.

2. Ла тълкзіреа сінгзрїтелор кърцї се чере афаръ де ачева днкъ штїица деспре исторіеа вїедї ші деспре дмпрежърїре авторълї, деспре окъзізнеа, цїнтїреа ші тїмпъл скріерїї, деспре прїнчїпїеле релїзїнаре, філософіче ші політіче але персоанелор, кърора се мїнїръ кърцїле ші але челор, дн контра кърора се скрісеръ еле ш. а. Ачесте тоате се кзвїн ла сфера днтрздрчерїї спеціаре, каре се зїче ші ермінезтіка спеціаръ деспре сінгзрїцї авторї (§. 6.).

3. Дела тълкзїторїл вївлїческ се чере днкъ штїица теологіеі Іздеїлор, а філософіеі релїзїнаре рзсзрїтене ші а мїтологіеі попоарелор пзгзпе чеї атїнсе дн скріптъръ.

Прїн лецїзіреа Мосаїкъ се днтїпзрї Іздеїлор зп характер оріцїнарїш де пзчїзпзлїтате дндївїдзаръ. Прїн десцзраре пзцї характеръл лор чел дндївїдзарїш чева мзтаре, ші дн сгототъл чел таре ал попоарелор, каре дзпъ оворзреа дмпзрзцїеі Першілор днтре сїне се комбзтеа ші се днкега, с'ар фіштерс кз тотъл, де пз ар фі авзт еї (Іздеїї) порок, дзпъ десцзраре, дешї сзвжзгацї, а вїедзї дн патріеа са ка пзчїзне ші тзкар дн парте а пзстра пропріетзцїле сале челе пзчїзнаре. Іздеїї дшї атрасеръ знеле ші алтеле ідеї стрїне, каре даръ ле днсоцїръ ші ле топїръ кз пзрерїле ші датїнеле сале челе векї, ші ашеа ле фзкзръ дндївїдзаре ші пзчїзнаре. Ачестъ дндївїдзрїтате се аратъ дн тоате скрісорїле Іздеїлор акзм 300 de anї днаїнте de Хрістос, маї алес дн прївїица пзрерїлор філософікз-релїзїнаре.

Ideile ши пърериле челе филозофикъ-релицизнаре але попоарелор ръсъритене, деші пѣ ера еле сѣстимъ рѣндѣитъ а знеї скоале саѣ а знеї секте саѣ а знеї пѣртиде специаре, ле пѣтем пѣтмі филозофіеа релицизнаръ ръсъритеапъ, ши пе тимпѣл лѣї Христос о афлѣм лѣщитъ днтре Асиенї, Египтенї ши днтре сектеле ши Раввинїї Іздеїлор. Даръ еа дѣпъ дндивидѣсъритатеа фелїсрїтелор пѣчїзнї, каре о адоптаръ днтре идеїле сале челе релицизнаре, пѣдї фелїсрїте модїфикърї. Дѣпъ фелїсрїтеа църїлор филозофіеа релицизнаръ ръсъритеапъ днтре дншїшї Іздеїї се възпї фелїсрїт. алтеле модїфикърї але филозофіеї релицизнаре ръсъритене ле прїїтмі Іздеѣл чел дїн Халдеѣа, алтеле чел дїн Египет, алтеле чел дїн Асїеа чеа мїкъ ши алтеле чел дїн Палестїна, дешї Іздеїї дїн тоате църїле се знїа дн прїнчїпїеле фѣндѣмжп-таре але релицизнїї сале.

Къ идеїле челе филозофикъ-релицизнаре се формаръ ши спресїзнї спре днфѣдїшареа лор, ши днтрѣнд еле дн скоалеле Іздеїлор се модїфикаръ дѣпъ копчептеле ачестора челе релицизнаре, ши дїн скоале трекаръ еле дн депрїндереа комѣпъ а попѣрїтїї.

Христос ши апостолїї, парте дндрептѣнд парте оворѣнд идеїле челе релицизнаре але коптимпѣренїлор сѣї Іздеїї, пѣ пѣтѣръ пѣрѣсї спресїзнїле челе декомѣн депрїнсе деспре еле; къ ал мїнтреле пѣ ар фї фост еї днцелешї декѣтръ азїторїї саѣ чїтїторїї сѣї. Афаръ де ачѣеа апостолїї прекѣм Павл скрїсеръ ши дн контра филозофіеї ръсъритене а фелїсрїтелор секте асїатїче. Дрепт ачѣеа фѣръ штїїнца прїнчїпїелор ши а спресїзнїлор ачелеї филозофїї п'ам пѣтѣ пѣтрѣнде днцелесѣл дн тѣлте локѣрї але скрїптѣрїї.

Се фаче ашиндереа дн кърциле вѣвлѣештї поменѣре деспре ідололатрїеа Егїптенїлор, Асіенїлор, Гречїлор шї а Романїлор, че ла къртареа днцелесѣлї скрїптърїї кършизнеазъ тѣлте грештїдї челѣїа, че нѣ штїе мїтологїеа ачелор попоаре.

Дншїрареа теологїеї Іздеїлор, а фїлософїеї релїгїзпаре рѣсърїтене шї а мїтологїеї пѣгжпештї де пе тїмпърїле вѣвлѣештї нѣ се кѣвїне ла сфера ермїнезтїчеї чї ла чеа а археологїеї вѣвлѣе. Дрепт ачееа аїче вом нѣтї нѣтаї ісвоареле, де знде се поате кърштїга ачеа штїїнцъ. Ісвоареле ачестеї штїїнце сжнт парте Іздеештї, парте крештїнештї, парте пѣгжпештї.

§. 83.

Деспре ісвоареле Іздеештї, спре а кърпоаште дн кърциле вѣвлѣештї къртѣра ворбїторїєлї дн прївїнца матерїеї ворвїеї.

Ла ісвоареле Іздеештї, де знде се поате кърштїга кърпоаштїнца теологїеї Іздеїлор, нѣтѣрѣт:

I. Днсешї кърциле в. т. Еле сжнт ісворѣл чел таї векїѣ шї прїнчїпарїѣ ал релїгїзнїї Іздеїлор, шї кърпрїнд фѣндѣтжнтѣл ашезѣмїтелор челор релїгїзпаре шї полїтїче але ачестѣї попор шї історїеа статѣлї лїї. Дїн ачесте кърцїї ва кърштїга тѣлкѣїторїєл штїїнца деспре плѣсѣїреа чеа днтѣе а характїрѣлї челї дндрївїдѣарїѣ ал нѣчїзнїї евреештї, деспре ідеїле еї челе релїгїзпаре дн тїмпърїле челе векї шї деспре днделїнїреа шї днтѣлїдїреа лор чеа таї тѣрзїѣ фѣптѣїтѣ прїн пророчї шї алїї вѣрѣацїї свїнцї, деспре стареа полїтїкѣ, релїгїзнарѣ шї моралѣ а Іздеїлор дн фелїсрїте тїмпърї шї деспре реферїнца теологїеї Іздеештї къртѣрѣ фїлософїеа релїгїзнарѣ а рѣсърїтѣлї.

Спре а довжнді ачеастъ лѣминъ, съ се сиргъ-еаскъ тълкѣиторіѣл маї кѣ самъ, де а пѣтрѣнде спірітѣл ашезъмінтелор мосаиче, спре а пѣтѣ жѣздека дпржѣріеа лор дп формареа характерѣлѣї пѣчизнії евреештї; съ стѣдїезе сиргѣрителе кѣрцї але в. т. дѣпъ рѣндѣл лор чел хронологїк, дпкѣт се поатѣ ачеста хотѣрѣ, спре а пѣтѣ дескоперї мѣтѣріе шї дпмѣлцїріе идеїлор релїѣзнаре, че прїнсерѣ лок ла ачеа пѣчизне дп декѣрѣл векѣрілор вївлїчесштї. Спре ачест скоп маї алес съ дндрепте лѣареа а мїнте кѣтрѣ кѣрцїле челе скрїсе скѣрт дпмїнте де десцѣрареа Іздеїлор шї апої кѣтрѣ челе, че дп шї дѣпъ ачеастъ десцѣраре ешїрѣ ла лѣмінъ.

II. Фїло, пѣскѣт дп Алесандрїеа дїп вїцѣ презѣеаскъ ка ла 30 de anї дпмїнте де Хрїстос, се фѣкѣ чел маї вестїт фїлософ ал пѣчизнії Іздеїлор. Ел авжнд пѣрїпцї дпавѣцїцї шї вїецѣнд дп четатеа Алесандрїеї, ѣнде дпфлорїа штїїнцеле шї лїтератѣра, шї ѣнде трѣїа Іздеїї дп реферїнде фоарте фѣворїтоаре, се сиргѣїа дп стѣдїѣл штїїнцелор гречештї.

Акѣт дп тїмпѣрї векї дптресе релїѣзнеа шї фїлософїеа гречееаскъ дп Егїпет, че дпсѣ се дпкегасе кѣ фїлософїеа релїѣзнарѣ персеаскъ, кареа прїп остїріе лѣї Камвїсіс се плѣнтасе дп Егїпет. Маї тѣрѣїѣ сѣв domnїеа чеа лїпъ а Гречїлор, дпфлорїнд депрїндерїе, іекѣсїнцеле шї лїтератѣра Гречїлор дп Егїпет шї маї алес дп Алесандрїеа, фїлософїеа релїѣзнарѣ чеа гречееаскъ довжндї предомпїре престе чеа персеаскъ. Маї алес Пїтагорас прїп але сале прїнчїпїе рїгороасе шї Плато прїп контемплѣчїзнїле сале челе фантастїче кореспѣндеа спїрїтѣлѣї Егїптенїлор, карїї пѣрерїе ачелор фїлософї ле модїфікарѣ дѣпъ идеїле сале челе релїѣзнаре.

Izdeii чеї стръмътаџї ла ачеастъ царъ атрасеръ тїмпъриџ кълтѣра грекъ-егїптенеаскъ, шї плекъндѣ-се ла џенїл чел предомнїторїѣ шї ла депрїндерїле шї пърерїле Егїптенїлор, се дасеръ хней аскесе лїне шї коптемплътчївнїлор, їсторїїле шї ашезъмїнтеле в. т. тълкъндѣ-ле аллїгорїчеште шї сълкъндѣ-ле алт џнцелес шї аџте фїлософїк. Ачестеї тълкърї ера дат шї Фїло чїнстїторїѣл фїлософїеї Платонїче. Ел скрїсе маї мълте оапе, дїн каре доаъ сълт де кълпрїне їсторїк, челе лалте џнсъ де кълпрїне фїлософїкъл-релїцїзнарїѣ.

Ла џнтревзїнцареа лѣї Фїло спре лътърїреа теолоџїеї Izdeilor, тревъе а лѣа џн прївїре џмпре-жърареа, къ џн оапеле лѣї предомнеште сїстїма фїлософїеї Пїтагорел-Платонїче тотъшї модїфїкатъ шї вълпсїтъ къ фїлософїеа релїцїзнаръ Izdeу-Персеаскъ. Дрепт ачееа сїстїма лѣї Фїло нъ поате некондїчїзнат шервї спре деслълїреа теолоџїеї Izdeilor Палестїненї. Д. е. Фїло нега џнвїереа трънълѣї, дъпъ а са сїстїмъ декїтъръндѣл де їсворъл пълкатълѣї шї де прїнсонарїѣл сълметълѣї, шї џмпъръџїеа Месїеанъ о дескрїеа ел ка репедешї џенераръ џндрептаре а Izdeilor џнсоџїтъ къ џнтоарчереа лор ла Палестїна шї къ домпїреа лор несте тоате попоареле пълмълтълѣї рълъматъ пе деплїпътатеа лор чеа моралъ. Деспре ачесте матерїї џнсъ къ тотъл ал мїнтреле кълета Izdeii Палестїненї. Фїло џн кърџїле в. т. вълга џнцелесърї фїлософїче. Ашеа д. е. съл шерпеле кареле аџ џнчелзїт пре пърїнџїї чеї џнтѣї. џнцелесе ел пофта тръпеаскъ, съл вълрватъл мїнтеа шї съл мълереа сїмџїрїле, кърора мълълїнд пофта тръпеаскъ аџ џнчелзїт мїнтеа шї аџ адъс-о ла пълкълтърїе. Izdeii Палестїненї ашїндереа їзвїа тълкърїї аллїгорїче, даръ еї се ават џела Фїло џн ачееа, къ їсторїсї-

ріле ле лза дп кзвжнт, ші тълкзіа аллігорічеште пзтаї леїле черемоніаре ші ашезъмїтеле, *) ші дп ачесте кзхта еї пзтаї дпцелесхрї ші дпсътпърї аскхпсе ші dogme акоперїте, пз дпсът ідеї фїлософїче.

III. Іосїф Флавіж де віцъ архїереаскъ ші де сектъ Фарїсеж скзрт дхпъ Хрїстос дпфлорї пе тїмпл сзрпърїї статзлзї Іздеїлор. Ел скрїсе історїеа попорзлзї сзж дп доаъ зечї де кърцїї, кърора ле дѣдз ел тїтзлзл: „*ἀρχαιολογία*“, шепте кърцїї деспре вѣтъліеа Іздеїлор ші деспре десфїнцареа дппърѣцїеї лор, дескрїереа віецїї сале ші о карте дп контра лзї Апіон ка аполотїе а археологїеї сале ші а кърцїлор в. т.

Оапеле лзї Іосїф Флавіж пз пзтаї лътзреск історїеа векзлзї апостолеск прекзт ші депрїндерїле ші датїеле Іздеїлор челе атїнсе дп кърцїле п. т. чї ші рѣварсът тзлтъ лзтїнъ дп прївінца теологїеї Іздеїлор Палестїненї де пе ачеле тїмпзрї; пентрз къ ел дптре історїсїрї дптрепзне ескзрсїзні dogmatїче маї алес дпсът сокотїнцеле Фарїсеїлор, а кърора кредїнцъ релїцїзнаръ ера ші чеа а попзрїтїї. Ла Іосїф Флавіж афлът ачелешї пѣрерї релїцїзнаре але попзрїтїї, каре дп кърцїле п. т. се аратъ ка кредїнца Іздеїлор.

Скрїсорїле лзї Іосїф Флавіж дп характерїзеазъ пре ел ка пре зп вѣрват фоарте дпвѣдат ші прекопсїт дп літератзра гречеаскъ, тотзшї дп еле се аратъ ел ка Іздеж дат кредїнцїеї дешерте а попз-

*) Ашеа d. e. Палестїнеанзл Іосїф Флавіж (Век. Ізд. карт. 3, к. 8.) тз лкзеште орпзтїнтеа дпшвѣркзтїнтеї архїерештї, зїканд, къ вештлнтзл чел деасзпра фѣквт фїнд дїп їп, крескзтзрз пзтлнтесаскъ, дпсътпнеазъ пзтлнтзл, колоареа лзї чеа влпзтъ дпкїпзеште черїкл, родїеа дпфѣдїшеазъ флдерїле, шї клопоцелеле репреслнтъ тзнетзл.

репѣлор съѣ.*) Ел дѣн оапеле сале авѣ скоп аполо-
цетѣк, дечѣ дѣшѣрѣ ел челе вѣрѣдѣче де ладѣъ але
попорѣлѣѣ съѣ шѣ пѣрѣсеште а поменѣ челе че ар
фѣ дѣдѣосѣтоаре пентрѣ пѣчѣзѣнеа са, саѣ че ар аѣцѣа
зѣра Ротанѣлор кѣтрѣ еа. Ашеа таче ел деспре
аштептѣрѣле челе фанатѣче але Іздеѣлор дѣн прѣвѣнѣа
Месѣѣ. Дрент ачѣеа тѣлкѣѣторѣл скрѣптѣрѣѣ ла дѣн-
трѣвѣзѣнѣаѣреа лѣѣ Іосѣф Флаві, спре а кѣноаште дѣн
ел теолоѣѣа Іздеѣлор ачелор тѣмпѣрѣѣ, съ аѣвѣ ско-
пѣл ачелѣѣ скрѣѣторѣѣ дѣнѣнѣтеа окѣлор, шѣ дѣн тѣче-
реа лѣѣ съ пѣ факѣ дѣкѣерѣ прѣнѣте деспре пѣрѣрѣле
релѣѣзѣнѣаре але Іздеѣлор.

IV. Псеѣденѣграфеле в. т. сѣнт скрѣсѣорѣ сѣпѣсе
патрѣаршѣлор шѣ алтор бѣрѣваѣѣ вестѣѣѣ аѣ пѣчѣзѣнѣѣ
Евѣреѣлор,**) есѣстѣ пѣштаѣ дѣн лѣмѣва грѣчѣескѣ шѣ

*) Ашеа дѣн век. Ізд. (*ἀρχαιολογία*) карт. 8. кап. 2. п. 5. (edit. Лѣнс. 1826.) ѣсторѣсеште ел, кѣ зѣ Іздеѣ кѣ пѣмѣле Елеазар дѣнѣнѣтеа лѣѣ Веспасѣан шѣ а трѣвѣнѣлор Ротѣнѣштѣ аѣ вѣндекат пре зѣ дѣдрѣчѣт дѣн зѣрѣѣторѣл кѣн : Дѣн ѣнел, дѣн кареле ера рѣѣчѣнѣ де о пѣлѣнтѣ, че аѣ аѣлат-о Солотон, 'лаѣ дат ел дѣдрѣчѣтѣлѣѣ съ мѣросеаскѣ, шѣ ашеа кѣ ачел ѣнел прѣн нас аѣ скос дракѣл, шѣ кѣзѣнд ла пѣмѣлѣнт омѣл ачѣла, Елеазар рѣчѣтѣнд фортѣлеле дескѣлѣтѣрѣѣ але лѣѣ Солотон, 'лаѣ жѣрат пре драк, съ пѣ маѣ дѣнтре дѣн омѣл ачѣла, кареле ашеа се фѣкѣ не пѣрѣре сѣпѣлѣос. Деспре ачѣеа пѣлѣнтѣ ѣсторѣсеште Іосѣф Флавіѣ дѣн карт. 7. деспре вѣт. Ізд. кап. 6. п. 3. кѣ еа крѣште дѣн четѣтеа Ваар, дарѣ еа фѣѣе, пѣлѣт кѣнд пѣ се зѣѣ кѣ пѣшет фемесек. Тотѣшѣ чѣне скоате рѣѣѣчѣна еѣ, моаре дѣдатѣшѣ. Дечѣ се сапѣ дѣнпрежѣрѣл ерѣеѣ ачѣлеѣа, ка рѣѣѣчѣна съ поатѣ лесне ешѣ дѣн пѣмѣлѣнт, аноѣ се леагѣ де еа зѣн кѣне, кареле зѣрѣкѣнд стѣнѣлѣлѣѣ съѣ о скоате дѣн пѣмѣлѣнт дарѣ шѣ дѣдатѣшѣ пѣере. Ачѣеатѣ рѣѣѣчѣнѣ пѣсѣ дѣн ѣнел се дѣтрѣвѣзѣнѣаѣзѣ спре скоатереа драчѣлор дѣн чѣѣ дѣдрѣчѣдѣѣ. Іосѣф Флавіѣ ѣсторѣсеште дѣн локѣрѣле адѣсе, кѣ Солотон, че шѣтеа фѣреа шѣ пѣтереа тѣтѣрор пѣлѣнтелор, аѣ дескѣнерѣт дѣлѣсѣшеа ачѣлеѣ пѣлѣнтѣ шѣ аѣ дѣвѣдат кѣнѣл, де а о скоате дѣн пѣмѣлѣнт шѣ а о дѣтрѣвѣзѣнѣа спре тѣлѣареа драчѣлор.

**) Псеѣденѣграфеле саѣ маѣ вѣне зѣе фрѣлѣтѣрѣле лор челе кѣлесе дѣн сѣ. пѣрѣндѣ шѣ де аѣзѣреа дѣнпрежѣлѣ кѣ прѣдатѣлеле Іздеѣлор

Псеудепиграфеле се пот ла тълквіреа скриптурїи лптревѣнца кѣ фолос; пентрѣ кѣ дїн еле се кѣпоск догмеле шї спресїзнїле челе догматїче але Іздеїлор де пе ачеле тїмпѣрї. Спре ачест скоп сѣнт а се префери псеудепиграфеле челе Палестїнене шї челе че сѣнт маї апропе де векѣл апостолеск.

§. 84.

Контїнаре.

V. Талмѣдѣл (תלמוד) dedѣс дела „lamad“ (למד) а лпвѣца есте Іздеїлор картѣ де лпвѣцѣтѣрѣ теолоѣїкѣ шї шервеште лор ка кодїче ал дрептѣрілор чївіле шї релїдїзнаре. Афарѣ де ачесте кѣпрїнде ел фелїхрїте прескрїсе деспре вїецѣре шї се поате прїві ка о портѣ а кѣцетѣмїтелор, сїмѣїмїтелор шї а пѣртѣрїї але пѣчїзнїї евреешїї.

Орїдїнеа Талмѣдѣлї фѣ зрмѣтоареа: лп ре-стѣмпѣл дѣпѣ десѣѣрареа Іздеїлор мѣтѣндѣс-се лп-прежѣрѣрїле, леѣеа лѣї Моїсі, че ера датѣ сѣв алте реферїнѣе, се сїмѣї де кѣтрѣ дѣпшїї а фї неажѣн-гѣтоаре ка кодїче ал леїлор чївіле, шї мѣлте дїн еа се лптѣнекасе дїн каѣса лѣнѣїмїї тїмпѣлїї. Раввїнїї ка тълквїторї аї скриптурїи шї леївїторї, цїптїнд а лптѣмпїна ачестор неажѣнсѣрї, парте тълквїа скриптурѣа дѣпѣ арвїтрїѣл сѣѣ, парте дїн леїле челе векї dedѣчеа поѣе кѣ тотѣл етероѣене парте лпшїшї стѣторїа порме де вїецѣре шї де дрептѣрї, каре ла авторїтатеа лор чеа таре, че о авеа ла попѣрїте, се прїїмїрѣ ка кѣ пѣтере де леѣе. Тълквїрїле челе арвїтраре скриптурїстїче але лпвѣцаїлор Іздеешїї дѣпѣ реферїнѣеле челе поѣе шї кѣршѣрїле лор деспре челе атїнгѣтоаре де дреп-

тѣл чивіл ші де леѣиле черемониаре фак предатіна Іздеілор чеа гѣратікѣ. *)

Ѕн секѣлѣ ал доіле дѣпѣ Хрістос се дештептасе ѡнтре Іздеіі дорінѣа, де а аве адѣпѣтѣрѣ скрісѣ а предатінеелор сале. Кѣ ачеастѣ треавѣ маі алес с'аѣ окѣпат Равві Іѣда нѣміт Хакадош (чел сѣѣнт), ші пе ла анѣл 150 (саѣ дѣпѣ кѣм зік алѣіі пе ла анѣл 190—220) дѣпѣ Хрістос кѣлесе ел предатінееле Іздеешті челе гѣратіче ші ле конскрісе ѡн картеа са нѣмітѣ Мішна (משנה dedeс дела שנה шана а репеді) адекѣ репедіреа леѣіі (δευτέρωσις). Ачеастѣ карте се пріімі де кѣтрѣ Іздеіі кѣ маре плѣчере.

Асѣпра Мішнеі пе ла анѣл 230 дѣпѣ Хрістос скрісе Іоханан капѣл сінагоѣелор Палестінеі ѣн коментаріѣ, ші'л нѣмі Гемара (גמרא), адекѣ ѡндеплиреа. Мішна ѡнсоѣітѣ кѣ ачеастѣ Гемарѣ се зіче Талмѣдѣл Іерѣсалимітеан.

Ѕн пѣрѣіле Вавілонѣлѣі, ѣнде Іздеіі ѡн маре тѣлѣіме се ашезарѣ стѣторнік, ші ѡн котро дѣпѣ сѣрпареа Іерѣсалимѣлѣі ші маі алес ѡн секѣлѣ ал треіле се трѣѣеа дін Палестіна поѣе колоніі Іздеешті ѡн маре нѣтѣр, се ѡнѣііпѣарѣ скоале пентрѣ штііпѣеле Іздеешті, каре дѣпѣ кѣдереа академіілор Палестінепе прін ѡнвѣѣѣторі репѣміѣі вініѣі де аколо ажѣнсертѣ тот ла маі маре аѣторітате. Ѕнвѣѣѣторіі ачелор скоале се окѣпа кѣ адѣнареа пре-

*) Іздеіі оріѣінеа предатінеелор сале челор гѣратіче о dedeк-дела Моісі ші зік, кѣ ачеста пе тѣптеле Сінаіѣлѣі ѡнпреѣпѣ кѣ леѣеа чеа скрісѣ ле аѣ прііміт гѣратік дела Дѣтнезеѣ ші тѣлѣіреа еі, кареа дела ел ашідереа гѣратік треѣл ла Іісѣс Навві, ла челе 70 капете але фаміліілор лѣі Ісраіл, ла пророчі ші ла сінагоѣа чеа маре, ші дела ачеста ла Раввіні. Ачештіа ла атаѣе пекаѣзрі ізвліче ші ла тоталѣ ѡнпрѣштіере а Іздеілор темѣндѣ-се, ка сѣ нѣ се ніеарѣѣ ачеле предатіне гѣратіче, ле-аѣ конскріе дін кѣнд ѡн кѣнд, ші ашеа се пѣкѣ талмѣдѣл, адекѣ адѣпѣтѣра чеа ѡнкеіатѣ а предатінеелор гѣратіче Іздеешті.

datinelor Izdeestî челор гъратиче ши къ чеа а тълкѣриѣлор, а ашезъмѣтелор, а къртърѣлор але дп-вѣцѣторѣлор челор маѣ вестѣцѣ. Ачесте кълесѣтѣрѣ прип коплѣкрареа маѣ тѣлтор Раввинѣ се адѣсерѣ ла капѣт ши се дпкеѣарѣ кътрѣ сѣършитѣл секѣ-лѣлѣ ал чѣпчѣле, ши еле фак Гемара Вавѣлонѣкъ. Мишна дпсоѣитѣ къ Гемара Вавѣлонѣкъ се зѣче Тал-мѣдѣл Вавѣлонѣк.

Фѣнд къ Гемара Вавѣлонѣкъ есте маѣ ларгѣ ши маѣ дптинѣсѣ декѣт чеа Палестѣнеанѣ, че есте кам скѣртѣ ши дѣпѣ гѣстѣл Издеѣлор кам сакѣ; дѣчѣ Талмѣдѣл Вавѣлонѣк аѣ къпѣтат аѣторѣтате предом-ниѣоаре ла тоѣцѣ Издеѣ, ши ѣнде есте ворѣа дѣспре Талмѣд, се дпѣелеѣе тот чел Вавѣлонѣк.

Предатѣнеле Издеѣлор сѣнт орѣ пѣвлѣче орѣ ми-стѣче (аскѣпсе). Челе пѣвлѣче фак Талмѣдѣл, еарѣ челе мѣстѣче сѣнт къпрѣнѣсѣл Кавалеѣ (дѣспре кареа маѣ дп ꙗѣос ва фѣ ворѣа дп §. 85. п. VI.).

Талмѣдѣл къ прѣвѣре ла леѣеа лѣѣ Моѣси къ-прѣнде прѣскрѣселе дѣспре тоате ши челе маѣ тѣр-рѣнте реферѣнѣе але вѣдѣѣрѣѣ соѣѣаре ши рѣлиѣз-паре, ши еле се прѣѣмѣск де кътрѣ тоѣцѣ Издеѣ (афарѣ де Караѣцѣ) ка порѣе овлеѣгѣтоаре.

Тѣстѣл талмѣдѣлѣ есте Мишна, еарѣ Гемара есте коментарѣл (тълкѣрѣеа) Мишнеѣ.

А) Мишна къпрѣнде предатѣнеле ши тълкѣрѣле леѣѣ челеѣ скрѣсе ши аре шесе пѣрѣцѣ, ши фѣекареа парѣе се дѣсфаче дп маѣ тѣлте трѣтате.

Фѣнд къ дп коментареле челе маѣ дѣпѣне але скрѣптѣрѣѣ се чѣтеазѣ адесе пѣрѣѣле ши трѣтателе Мишнеѣ, дѣчѣ соѣот а фѣ де фолос пѣнтрѣ аѣзѣторѣѣ теолоѣѣѣ, де а ле дпшѣра аѣче пѣмѣрѣле ши къпрѣ-селе пѣрѣѣлор ши але сѣнгѣрѣтелор трѣтате але Мишнеѣ. Пѣрѣѣле Мишнеѣ сѣнт ѣртѣтоареле:

Лпгъеа парте, Седер Zeraim

адекъ рѣндѣеала деспре съмѣлѣтѣрї аре 11 трѣтате шї анѣме :

- α) Массехет Берахот деспре вїнекѣвѣнтаре кѣпрїнде (лп 9 капете) прескрїселе деспре рѣгѣчїзне шї мѣлѣтїре пентрѣ фрѣптеле (роаделе) пѣтѣлѣтѣлѣ шї пентрѣ тоате вїнефачерїле Дѣмнезеештї, лппревѣт кѣ лпвѣлѣтѣра, лп каре тїмп, лп каре лок шї лп че кїп съ се факъ рѣцїле шї мѣлѣтїрїле пентрѣ фрѣпте.
- β) Массажет Пеа деспре зпгїзрї лпвацѣ (лп 8 капете), кѣт съ се ласе сърачїлор зпгїзрїле огоарелор спре съчерїш, шї кѣт съ се адѣне фрѣптеле кѣтпѣлѣ.
- γ) Демаї деспре лпдоеалѣ лпшїрѣ (лп 7 капете) прескрїселе ла лпдоеле, че с'ар пѣтѣ наште лп прївїнца фрѣптелор, d. e. de есте а се да лѣї Дѣмнезеѣ зѣчїзеалѣ саѣ ва.
- δ) Кїлаїм трѣтеазѣ (лп 9 капете) деспре аместекареа семїнцелор, d. e. de есте лпгѣдїт а местека доаѣ саѣ маї мѣлте фелїзрї де семїнце.
- ε) Шевїит (лп 10 капете) деспре челе шепте d. e. деспре анѣл ал шептеле, че есте саватїк, лп каре, ка съ одїхнеаскѣ пѣтѣлѣтѣл, пѣ се самѣлѣт пемїкѣ, шї челе, че де сїне креск, съ се ласе пентрѣ сърачї.
- ς) Терѣмот (лп 11 капете) деспре дарѣрїле шї жертвеле челе де вѣпѣ вое, адекъ деспре челе, че се даѣ преоцїлор, шї дїп каре лѣкрѣрї, шї деспре ачеїа, че сѣлпт спре ачееа лпдѣторїцї саѣ ба.

- ξ) Маасерот (лн 5 капете) деспре зечізеле ші анѣме Маасер Рішон деспре зечізеала лнтѣ кзвеніть Левіцілор ші челе че сжнт а се зечзі.
- η) Маасер Шені (лн 5 капете) деспре зечізеала а доа, че Левіціі дін зечізелеле прііміте ка а зечеа парте дін еле тревзіа съ дее преоцілор дін Іерусалім.
- θ) Халла (лн 4 капете) деспре тѣрта, кареа тѣеріле дін алзатл фрѣмжнтат авеа съ дее преотлзі ші дін каре фелізрі.
- ι) Орла (лн 3 капете) деспре поміі, дела каріі лн аніі чеі тріі лнтѣі дѣпъ а лор плжнтаре пѣера лнгѣдзіт а тжпка поате.
- ια) Біккзрім (лн 4 капете деспре пжрцеле, че сжнт а се адѣче ла темплѣ.

А доа парте, Седер Моед

деспре ржндзеала сѣрвѣторілор се десфаче лн 12 трѣтате, ші анѣме

- α) Шавват (лн 24 капете) деспре сжтвѣтъ, деспре дрептѣріле ші сѣрвареа еі, деспре лѣтѣлѣріле ші олоіѣл де сжтвѣтъ деспре кзптоареле, лн каре вжкателе съ се пѣстреже калде пентрѣ сжтвѣтъ, деспре вешмінтеле де сжтвѣтъ але вѣрвацілор ші але тѣерілор.
- β) Ерзвін (лн 10 капете) деспре местекѣтѣррі, адекъ деспре адѣнареа де вжкате дела вечіні лнапнте де сжтвѣтъ пентрѣ Іздеіі чеі че лѣкѣеск де парте, ка съ се поатѣ еі адѣна, фѣрѣ де а вѣтѣта сфінценіеа сжтветеі, деспре калеа сжтветеі, адекъ де 2000 де паші лн тѣсѣрѣ мікѣ.
- γ) Песахім (лн 10 капете) деспре сѣрвареа паштілор, деспре кѣрѣціреа де доспнтѣррі, деспре жжпгіереа ші фрідереа міеллзі де пашті ш. а.

- δ') Шекаліт (лп 8 капете) деспре сіклі, адекъ деспре контривзіріле сіпгзріцілор Ісраіліці пентрѣ жертвелеле де тоате зілеле ші пентрѣ акоперіреа келтзелелор темплѣлї.
- ε') Іота (лп 8 капете) деспре зіоа, адекъ а сървърїї де лпшъкаре, деспре ажъпъл, кінзіреа тръпълѣ ші кында пентрѣ пъкате лп ачеа зі.
- ς') Сѣкка (лп 5 капете) деспре сървъртоареа колівілор, деспре форма ші търїтеа лор ш. а.
- ξ') Беза (лп 5 капете) деспре челе, че лп зіле де сървъртоаре, афаръ де сѣтвѣта, сѣнт лпгъдзіте орї опрїте а фаче, d. e. de есте лпгъдзіт лп ачеле зіле а фїерве вѣкате, а прїнде ші а фїерве орї а фрїце пеште, а тѣнка озе проспете озате лп ачелешї зіле ш. а.
- η') Рош Хашшана (лп 4 капете) деспре анѣл поѣ, деспре лпчепѣтѣл анѣлѣ ла лѣна поѣ а лѣнеї Тїшрї (Септемврие), деспре дрептѣріле, сървареа ші чїнстїреа ачелеї зіле.
- θ') Таанїт (лп 4 капете) деспре ажъпърї ші фелїзріле лор.
- ι') Мегїлла (лп 4 капете) деспре сървъртоареа Пѣрїт (сървъртоареа Хамап), че лп лѣна лѣї Феврѣарїе се сърва кѣ веселїї ші воїе вѣпъ.
- ια') Моед Катон (лп 3 капете) деспре сървърторїле челе мїчї саѣ деспре сървареа лптре лптѣеа ші лптре чеа де пе зртъ зі а сървърторїлор челор шарї.
- ιβ') Хагїга (лп 3 капете) деспре кѣлърторїле ла Іерусалїт челе прескрїсе ла сървърторїле челе шарї ші деспре чеї, че сѣнт сѣхтїці де лндърторїреа спре ачеле кѣлърторїї.

А треѝа парте, Седер Нашим

деспре мѣрѝ се десфаче љн 7 трѣтате, шѝ анѣме :

- а') Ев а м о т (љн 16 капете) деспре мѣереа фрa-
телѣѝ, а декѣ деспре дрептѣл, де а лѣа љн кѣ-
сѣторѝе пре мѣереа фрaтелѣѝ, дакѣ ачеста мѣрѝ
фѣрѣ де а лѣса копѝ клѝропомѝ, саѣ де а о
декѝѣра де лѝверѣ:
- б') Кетѣвот (љн 13 капете) деспре контрaкте-
ле де кѣсѣторѝе, деспре дрептѣрѝле зестреѝ а вѣр-
ватѣлѣѝ, а мѣрѝѝ, а фечѝоарелор шѝ а вѣдѣве-
лор, деспре скрѝсоареа асѣира зестреѝ.
- ѣ') Kiddѣшнн (љн 4 капете) деспре логодне.
- д') Гѝтгнн (љн 9 капете) деспре десфачереа кѣ-
сѣторѝеѝ, деспре картеа де деспѣрѣѣре, деспре
кѝпѣл, де а о скрѝе шѝ а о љнтѣнѣа.
- е') Недарѝм (љн 11 капете) деспре фѣгѣдѣнѣе
релѝѝнѣаре, каре сѣнт овлѝгѣтоаре шѝ каре нѣ,
кѣѝ есте љнгѣдѣѝт а ле фаче шѝ кѣѝ нѣ.
- с') Назѝр (љн 9 капете) деспре фѣгѣдѣнѣа шѝ
кѝпѣл вѝеѣѣрѝѝ а Назѝреѝлор.
- ѝ') Сота (љн 9 капете) деспре мѣереа, че фрѣнѣе
прѝнѣа кѣсѣторѝеѝ, деспре чеаа, че есте љн пре-
пѣсѣл непрѝнѣеѝ, деспре кѝпѣл, кѣт ашеа о
мѣере сѣ вее апа зѝлотѝнѝеѝ, спре а се кѣрѣѣѝ
де препѣс ш. а.

А патра парте, Седер Несѝкѝм

деспре даѣне аре 10 трѣтате, шѝ анѣме :

- а') Бава Кама поарта љнтѣе (љн 10 капете)
деспре даѣнеле, че де кѣтрѣ аѣѝѝ се фак оа-
менѝлор, вѝтелор шѝ плѣнтелор.

- β') Бава Mezia поарта de мижлок (лн 10 капете) деспре лжкръриле челе гъсите, депоситате, лмпръмътате, деспре амънете ш. а.
- γ') Бава ватра поарта чеа de пре зртъ (лн 10 капете) деспре лнсоцирі пегъциторешті, деспре клірономі, деспре дрептъл сѣкчесізнї, деспре кѣмпъраре ші vindere ш. а.
- δ) Санхедрин (лн 11 капете) деспре жъдеде, деспре глоаве, деспре педепселе криминаре, деспре жъдекъторї, деспре челе патрѣ тарї педепсе de тоарте (зчідереа кѣ pietre, ардереа, тъереа капълѣ ші ззгръмаре) деспре Ісраїліці, карї се вор фаче пърташі de віеадъ вечнікъ ші карї пѣ. Аїче се афлъ тълте деспре Месіеа ші деспре тїмпъл венірії лѣ.
- ε') Маккот деспре 40 de ловітърї ка педепасъ пентрѣ кълкърї маї мїчї, ші пентрѣ че ливъцъторїї леції аѣ скъзът о ловітърѣ дїп ачеа педепасъ.
- ς') Шевъот (лн 8 капете) деспре жъръмїте, ші кѣї есте лнгъдзіт саѣ опріт а жъра.
- ξ') Edaiot (лн 8 капете) деспре търтърїї. Аїче се кѣпрїнд къртърї кълесе дїп скрісорїле челор маї вестїці Раввіні деспре фоарте тълте ші лнкъркате прочесе. Ачест трътат пѣ аре Гетаръ.
- η') Хораїот (лн 3 капете) деспре стътътеле ші зрічїле жъдекъторешті ка портъ пентрѣ фїекареле, ші кѣм кълкъторїї de леції сжнт а се педепсі.
- θ') Авода Сара саѣ Аводат Еділім саѣ Аводат Кокавім (лн 5 капете) деспре ідоллатріе ші деспре пъръсіреа петречерїї кѣ крештінії. Аїче се кѣпрїнд влътътърї сѣдалміче

лн контра лѣї Хрістос ші лн контра крештінілор. Дін ачеастъ каѣсъ ачест трътат есте лъсат афаръ лн едітѣра талмѣдѣлѣї чеа дін Басілеа, се афлъ тотѣшї лн чеа дін Венеціа.

ı) Авот саѣ Пірке Авот (лн 6 капете) деспре стръмошії Іздеілор, карїї дела Моїсі прїїмірѣ предатїна гѣратїкѣ ші о плѣнтарѣ дін пеам лн пеам. Лн ачест трътат се чїтеск лнцелепте сѣнтїнѣе ші лнвѣцѣтѣрї прекѣм ші алте ворбе евлавїоасе але стръмошілор лор.

А чїнчїа парте, Седер Кодашім

деспре челе сѣїнте аре 11 трътате, ші анѣме:

а) Севахім (лн 14 капете) деспре жертве, деспре лнсѣшіа, прегѣтіреа ші адѣчереа лор, деспре тімпѣл ші локѣл жертвїрїї, ші деспре персоанеле, че аѣ съ їспрѣвеаскѣ жертвїреа.

б) Хѣлін саѣ Холїн (лн 12 капете) деспре віетѣціле челе кѣрате ші некѣрате, дін каре а тѣпка, Іздеїлор есте лн гѣдѣїт саѣ опрїт.

γ) Менахот (лн 13 капете) деспре жертвелеле сарѣ.

δ) Бехорот (лн 9 капете) деспре челе лн тѣїх пѣскѣте але вітелор, ші каре дін еле сѣнт а се жертвї, ші каре а се рѣскѣмпѣра вѣнеште.

ε) Ерахїн (лн 9 капете) деспре прецѣїреа лѣкрѣрїлор челор фѣ гѣдѣїте лѣї Дѣмнезеѣ.

ς) Темѣра (лн 7 капете) деспре скїмбареа жертвелор, адекѣ де есте лн гѣдѣїт лн лок де о жертвѣ а фаче алта.

ξ) Меїла (лн 6 капете) деспре кѣлкѣрїле рѣндѣелеї ла жертве.

η) Керїтѣт (лн 6 капете) деспре стѣрпїреа сѣфлетелор лн віаца вїїтоаре ші деспре пѣкатѣл ачелеї стѣрпїрї.

ѳ') Tamid (лн 6 капете) деспре жертвеле челе де тоате зилеле але deminecei ши але сьриї.

ц') Middot (лн 5 капете) деспре тьсзра ши тьсзраеа темплєлї.

ца') Kinnim (лн 3 капете) деспре кьївзрї де пасерї, ши кь есте лн гьдзїт челор сьрачї а жертвї пасерї тїнере дїп кьївзрї.

Лисътпаре. Трътатєл 9—11 п'аре Гетаръ, пентрє кь еле ащ прївїре ла Палестїна, кареа а о стоарче дїп тьна връшташїлор пь авеа сперьцъ Раввїнїї.

А шесеа парте, Сефер Тахорот

деспре кьрьцєнїе аре 12 трътате, ши анъме :

а') Kelim (лн 30 капете) деспре vase, зпелте каснїче ши вешмїнте ши деспре кьрьцїреа лор.

б') Oholot (лн 18 капете) деспре колїве, кортзрї ши касе, ши лн че кїп се спьркъ ши се пот кьрьцї.

г') Neгаїm (лн 14 капете) деспре лепръ.

д') Пара (лн 12 капете) деспре вака чеа рошїъ.

е') Тахорот (лн 10 капете) деспре кьрьцїреа челзїа, кареле сащ спьркат прїп атїнцєреа зпїї лзкръ пьлгьрїт.

с') Mikvaot (лн 10 капете) деспре гроапе сащ маї vine zic деспре vase кь апъ спре спьлареа Іздеїлор сащ афьндареа тьнїлор пентрє кьрьцїе.

є') Nidda (лн 10 капете) деспре кьрьцїреа тьерїлор лн перїоаделе лзпаре ши дьплъ наштєре.

ж') Maхшїрїп сащ Maskin (лн 6 капете) деспре вьзтзрї ши кьрьцїреа лор.

Ѣ) Савім (ѡн 5 капете) деспре полъчѣніе де поапте.

Г) Тевѣл іом (ѡн 4 капете) кѣм сѣнт а се спѣла ші а се кѣрѣці а доа зі лѣкрѣріе ѡн ачел кіп пѣнгѣріе.

И) Іадаім (ѡн 4 капете) деспре спѣлареа тѣнілор ші деспре васеле ші ѡнсѣшіеа апеї, кѣ кареа се спалѣ.

К) Окезіп (ѡн 3 капете) деспре кодѣцеле поамелор ші кѣм еле се спѣркѣ прѣп атѣцереа алтор фрѣпте.

ѡсѣтпаре. ѡн партеа а шесеа пѣмаї трѣтатѣл ал Г' (Nidda) аре Гетарѣ, челе лалте ѡнсѣ пѣ.

Маї тѣрѣѣ се адаѣсерѣ ла Мішна ѡнкѣ ѣртѣтоареле патрѣ трѣтате, ші анѣме:

1. Массехет Соферім (ѡн 21 капете) деспре скрііторї ші ѡн че кіп сѣнт а се скріе кѣрѣіе леції.

2. Евел Раввете (ѡн 14 капете) деспре тѣнгѣіреа чеа таре, кѣм сѣнт а се плѣпѣ чеї тѣрѣці ші кѣм сѣнт а се тѣнгѣїа чеї тѣхпѣці пентрѣ торѣці сѣї.

3. Калла деспре міреасѣ, деспре алеѣереа еї, деспре орпѣміптеа еї ші деспре челе кѣвеніте ла еа.

4. Массехет дерех ереѣ (ѡн 10 капете) деспре дрѣмѣл пѣтѣнтѣлї, адекѣ деспре кіпѣл кѣм есте а трѣї ѡн лѣме. Аїче есте аніпат ѡнкѣ Перек Шалом деспре паче.

Б. Партеа а доѣа а талтѣѣлї есте Гетара, ші еа кѣпрінде лѣтѣрїрї ші ѡнсѣтпѣрї аѣѣра Мішнеї. ѡн Гетарѣ, дѣп скріісорїе челор маї ренѣміці Раввіні сѣнт адѣпате ворѣе іетеѣе, анекдоте,

idei фръмоасе ши прескрисе лнделелте, *) даръ лнтре еле се афлъ тълте авсърдитъци ши невъни търече. **)

*) О клесътъръ де търгъритаре трасе дин млаштина авсърдитъцилор Талмѣдълѣ се афлъ лн скрисоареа : Sagen der Hebräer aus den Schriften der alten hebräischen Weisen nebst einer Abhandlung über den Ursprung, Geist und Werth des Talmud's. Aus dem Englischen des Hermann Hurwitz. Leipzig 1820. Zweite Auflage.

**) Ашеа се историсеште лн Гемара, къ пештелѣ Левіатап спре храна са лн фиекареа зѣ лѣ тревъеште зп пеште лънг де триї міле, къ возл Бехомет пе зѣ паште о міе де тѣоци, къ ел апа, че кърде лн Jordan prin шесе лъи, о логите къ зна сорвѣтъръ, ши къ рѣл, дин кареле ве ел апъ, кърде дин paradis. Деспре пасереа Іхне повестеск Раввинѣ лн Гемара, къ одіноаръ дела ачеа пасере къръсе дин кзѣв зп оѣ ашеа де mare, кат лн кѣдереа с'а аѣ сѣърмат 300 де кедриѣ, ши спъргандъ-се аѣ лпнекат 60 де сате. Деспре зп Раввин евлавиос се историсеште лн Гемара, къ фѣнд ел къ коравіеа пе mare, аѣ възт аколо о пасере, че ста лн апъ пълъ ла глесне. Сокотѣнд Раввинѣл, къ аколо пѣї аданк, воіа сѣ се скалде. Даръ зп глас дин черѣх 'лаѣ опрѣт тѣмпериѣ де перѣкълл лпнекѣриѣ, зѣканд : „пѣ те възга лн апъ, къ аѣче лпаште де 7 ані дин тѣпа зпѣ коръверѣх аѣ кърът лн mare о секъръ, ши неконтенѣт афѣндѣндъ-се еа локъ п'аѣ ажѣне пълъ ла фѣндѣл тѣриѣ. Кат де манѣнъ тревѣе сѣ фѣ фост ачеа пасере, кѣриѣа пѣмаї пълъ ла глесне ера атѣта аданчѣме де апъ! — Равви вар Хаппа зѣче лн Гемара, къ ел аѣ възт къ окѣи сѣї о вроаскъ ашеа де mare ка сатл Акра лн Хагроніеа. Ачел сат авеа 60 де касе. Вѣнд зп шерпе аѣ лпгѣит пре ачеа вроаскъ ши лпдатъ вѣпѣ зп коръ ши лпгѣдѣ пре шерпе ши сѣзрѣнд се пѣсе пе зп аръзѣре. Кат де зріешѣх ера ачел коръ, кареле аѣ пѣтѣт лпгѣдѣ пре ачел манѣнъ шерпе лппрезѣпъ къ вроаска чеа гросѣкѣ, ши кат де таре ера аръзѣреле, де пѣ с'аѣ фрѣнт де атѣта сарчѣнъ, че зѣчеа пе ел. — Ачелашѣ Равви историсеште, къ ел къ о коравіе аѣ трежт пе mare лѣпгъ зп пеште пѣмѣт Гѣлдене, кареле ера атѣт де лънг, кат коравіеа дела зна пълъ ла алта арѣпъ а пештелѣ аѣ тревѣт сѣ теаргъ триї зѣле ши триї понци. Поате къ коравіеа се мѣшка фоарте кѣтѣпел? Ла ачеастъ лнтре-варе рѣспѣнде Равви Раѣ Demi зѣканд : зп кълърег аѣ сѣѣетат, ши коравіеа ачеаа маї ренѣде сѣзра декѣт сѣѣеата. Кат де mare тревѣе сѣ фѣ фост ачел пеште, лнтре але кѣрѣѣа арѣпѣ а трече аѣ тревѣт коравіеа триї зѣле ши триї понци! Ест фелѣз де авсърдитъци се афлъ къ мълдѣмеа лн Гемара Лн еа се кѣпрѣнд ши лнтревѣрѣ конѣлърештѣ ши вредѣче де рѣс. D. e. de есте лпгѣдѣт, сѣмѣѣта а зѣде зп пѣрѣче? де пѣ се ватѣтѣ сѣпѣдепѣеа сѣмѣтеї де кѣтръ кроїторѣл, кареле авѣнд зп ак лпфѣнт лн вешѣнтѣл сѣѣ сѣе дин касъ лн зѣ де сѣмѣѣт? ш. а.

Талмѣдѣл се фѣкѣ Іздеілор порта кѣдетѣм-телор сѣмѣмѣтелор шѣ а вѣдѣрѣі шѣ се преѣѣа de дѣншѣ маѣ тѣлт декѣт лѣсашѣ сѣѣнта скрѣп-тѣрѣ. Дрепт ачѣеа лѣ Массѣхта Соферѣм се чѣтеште: вѣвлѣеа асѣмене есте апеѣ, шѣ мѣшна вѣнѣ-лѣѣ, дарѣ рѣндѣрѣле (Гемарѣѣ) асѣмене сѣнт вѣнѣлѣѣ чѣлѣѣ дерес кѣ аромате, — леѣеа есте ка сареа, мѣшна ка пѣперѣл шѣ рѣндѣ-рѣле (Гемарѣѣ) ка аромателе. Амѣсѣрат ачѣстѣѣ преѣѣрѣі а талмѣдѣлѣѣ зѣчеа Раввѣнѣі: „Фѣіѣле! сѣ іаѣ маѣ тѣлт сама ла кѣвѣнтеле лѣвѣ-ѣторѣлор леѣіѣ декѣт ла кѣвѣнтеле леѣіѣ.“

Талмѣдѣл, дешѣ есте ел компѣс лѣнтре секѣлѣл ал доіле шѣ ал чѣнчѣле дѣпѣ Хрѣстос; тотѣшѣ кѣ-прѣнде ел маре парте лѣвѣѣѣтѣрѣі але Раввѣнѣлор веѣі трѣторѣі лѣнаѣнте de тѣмпѣрѣле апостолештѣі. Дѣн талмѣд се лѣтѣрѣск тѣлте локѣрѣі але скрѣп-тѣрѣі в. т. маѣ алес лѣ прѣвѣнѣѣа датѣнелор шѣ а де-прѣндѣрѣлор Іздеештѣі шѣ а обѣентелор архѣолоѣѣче. Маѣ маре фолос дарѣ ва афла тѣлѣкѣіторѣлѣл скрѣп-тѣрѣі п. т. дѣн талмѣд, лѣ кареле се кѣпрѣнд тѣлте дѣн ачеле лѣвѣѣѣтѣрѣі Раввѣнѣче, ла каре Хрѣстос шѣ апостолѣі авѣрѣ прѣвѣре, пре каре орѣ ле оборѣѣрѣ, орѣ кѣрора ле пѣсерѣ лѣ контра лѣвѣѣѣ-тѣрѣле крѣштѣнештѣі.

Ла лѣнтревѣнѣѣареа талмѣдѣлѣѣ спре лѣтѣрѣіреа скрѣпѣтѣрѣі сѣнт а се лѣа лѣ прѣвѣре Раввѣнѣі чѣѣ веѣі, фѣнд кѣ Раввѣнѣі чѣѣ дѣн тѣмпѣрѣі маѣ тѣрѣіѣ се депѣртеазѣ фоарте дела пѣрѣрѣле чѣлор веѣі, шѣ проѣѣк манѣне авѣсрѣдѣтѣѣі шѣ арѣітѣрѣе іскодѣтѣрѣі кѣ тотѣл стѣрѣне de спѣрѣтѣл чѣлор веѣі.*)

*) Estrase din Talmud pentru lăturirea scripturii n. t. ce află dela: Joh. Gerhard Meuschen: novum testamentum ex thalimude et

§. 85.

Контингаре.

VI. Каввала (הלבר dedze дела лар аѣ приимт, аѣ аскѣлатат) кѣврнде предатинеле Іздеешті челе містиче (аскѣнсе) деспре тѣлкѣіреа скриптѣріі.

Din timpѣріле десѣѣрѣріі сале винірѣ Іздеіі ла кѣноштинѣа філософіеі реліѣізнаре стрейне маі алес а челеі Персешті. Мѣлѣі din лнвѣѣаѣіі Іздеілор ера ші лн ордінеа лнцелепѣілор, адекѣ а Маѣілор Персешті. Чеа маі mare парте din Іздеі, деші Чірѣ ле дѣдѣсе лнѣдѣіѣнѣ спре лнтоарчере лн патріеа са, рѣмасерѣ тотѣші лн Персеіеа ші лнфійндарѣ аколо скоале, лн каре реліѣізнареа Іздеілор атрасе мѣлт дела філософіеа реліѣізнарѣ Персеаскѣ. Ачеастѣ позѣ філософіе реліѣізнарѣ а Іздеілор челор din Халдееа нѣ рѣмасе фѣрѣ лнкѣрѣере асѣпра Палестіненілор, кѣ каріі вина еі лн адеце атинѣере.

Лнвѣѣѣтѣріле Раввінілор челе вѣпсіте кѣ ідеіле філософіеі реліѣізнаре Персешті фак предатіна чеа містикѣ адекѣ чеа кавбалістикѣ, кареа, спре аі да аѣторітате маі mare, о зічеа а фі дескоперітѣ де кѣтрѣ Дѣмнезеѣ лѣі Авраам ва лнкѣ ші лѣі Adam.

Каввала ка сістіма етѣпѣѣіѣніі din пѣтеріле лѣі Дѣмнезеѣ се формасе лн timpѣріле челе лнаинте де Хрістос, ші приимі маі тѣрзіѣ адѣѣсѣѣтѣрі ші модіфікѣріі din філософіеа реліѣізнарѣ Алесандріѣ.

Іздеіі каввала о лнпѣрѣіа лн Маасе Берешіт (онѣл фачеріі) деспре дескоперіреа лѣі Дѣмнезеѣ лн пѣтѣрѣ, ші лн Маасе Меркава (онѣл кѣрѣѣіі

antiquitatibus Hebraeorum illustratum. Lips. 1736. — Fr. Schöttingen: Horae hebraicae et thalmodicae in universum novum testamentum. Dresd. 1733.

тронълѣ) деспре дескоперіеа лѣі Dзмнезеѣ љп прівіпца фіпціі сале.

Кавваліштїі се сіргзіа љпвѣѣтърїле сале а ле љптърї дїп скрїптърѣ, ла о кърїіа тълкзїре пѣшіа еї кѣ чеа маї десфрѣнатѣ волпчіе, шї прїп фелїзрїте іскѣсїнде вѣга љп еа љпцелесѣрї арвітраре. Ашеа d. e. літереле, кѣ каре есте скрїс зп кѣвѣнт, ле прївеск еї ка літере пѣтърале, шї скїмвѣ кѣвїнтеле скрїптърїі кѣ алтеле, але кърора літере даѣ ачееашї сѣтѣ, ка сѣ капете љпцелесѣл, че воеск а'л аве. Скїмвареа кѣвїнтелор скрїптърїі о фак кавваліштїі шї љп алт кїп, адекѣ љптѣеа жѣтѣтате а алфавїтѣлѣ евреек о скрїѣ љп рѣндѣл сѣѣ шї а доа жѣтѣтате сѣв чел љптыѣѣ дарѣ љп рѣндзїре љп-тоарсѣ, адекѣ љпчепѣнд дела літера чеа de пе зртѣ, шї апоїѣ скїмвѣ љп кѣвїнтеле скрїптърїі літереле челе, че стаѣ орї сѣв орї престе олалтѣ љп ачеле рѣндзрї, шї ашеа формеазѣ алт кѣвѣнт, спре а продѣче љпцелесѣл, че'л воеск а вѣга љп скрїптърѣ. Кѣвїнтеле скрїптърїі ле префак Кавваліштїі шї љп зртѣторїѣл кїп: дїп сїнгзрїтеле літере але зпї кѣвѣнт фак кѣте зп кѣвѣнт, че се љпчепе кѣ літера кѣреспнзѣтоаре а кѣвѣнтѣлѣ скрїптърї-стїк, шї ашеа дїп зп кѣвѣнт формеазѣ еї о пѣсечїзне љптреагѣ de ачел љпцелес, пре кареле љп воеск а'л аве. Асемене шї алте метоаде de тълкзїре арвітрарѣ љптревзїпцеазѣ Кавваліштїі, спре а вѣрѣ љп скрїптърѣ ідеїе шї кѣѣетърїле сале. (Bezı љп-сѣтп. ла §. 16.)

Челе маї векї скрїсорї каввалїстїче сѣнт картаа Іадїра шї картаа Сохар. Еле кѣпрїнд парте скрїсорї дела кавваліштїі векї парте предатїне гѣратїче, кѣпѣтарѣ љпсѣ маї тѣрзїѣ тѣлте адѣѣсѣтърї. Іадїра се зїче а фї фост опѣл лѣі Раввї Акїба, кареле віе-

цѣи скърт дѣпъ рѣсъпиреа Іерусалимълѣи prin Titъ, Сохар днсъ се сокоате а фѣ скріс де кѣтръ Сѣмеон Бен Іохаї днвѣдѣчелъ акѣт пѣтѣлѣи Равві Акѣва. Скрісоріле каввалістѣче де'n тѣмърѣле маї тѣрзіи кѣпрінд о кавалъ местекатъ кѣ фавъле шѣ іскодітѣрѣ раввініче.

Че се атинѣ де днтревзінѣареа каввалеї ла тѣлкѣіреа скріптѣрѣи шѣ анѣте а п. т. нѣ есте еа де mare фолос, шѣ поате шерві чел тѣлт, спре а кѣноаште шѣ а жѣдека вѣпсѣтѣра теолоѣіеї Іздеїлор кѣ фѣлософѣеа реліѣізнарѣ персеаскѣ.

§. 86.

К а п ъ т.

VII. Таргѣмеле*) сѣнт трѣдѣчерѣ лѣбере с'аѣ маї бѣне зіс парафрасе халдаїче але кѣрѣлор в. т. Оріѣінеа Таргѣмелор о редѣк Іздеїи ла чеа маї адѣнкѣ векѣме. Шѣи зіс кѣ Моїсі пе тѣнтеле Сѣнаїѣлѣи аѣ кѣпѣтат леѣеа скрісѣ дн лѣмба еврееаскѣ шѣ дн чеа халдаїкѣ. Алѣїи спѣн, кѣ Іонатан дела пророчѣи Аггеѣ, Захарїеа шѣ Малахїеа аѣ прѣїміт тѣстѣл чел сѣжнт дн лѣмба халдаїкѣ. Фѣнд кѣ днсъ Іонатан вѣенѣи тѣлт маї тѣрзіѣ декѣт ачеї пророчѣи; деѣї алѣїи дѣн днвѣдѣтѣрѣи Іздеїлор зіс, кѣ таргѣмеле халдаїче ар фѣ дѣн тѣмърѣле лѣї Есдра шѣ але лѣї Neemiea, дарѣ дн кѣрѣереа тѣмълѣи се чѣзн-тѣрѣ шѣ се стрѣкарѣ, пѣлѣ че Онкелос шѣ Іонатан ле кѣрѣѣрѣ де смѣнтеле шѣ се фѣкѣрѣ асемене оріѣіналѣлѣи сѣѣ. Ачесте спѣсе але Іздеїлор сѣнт тоате фѣрѣ темѣїѣ. Нічѣ Іосїф Флавіѣ лѣдѣтѣрѣл

*) С'аѣ дат prin тѣнарѣ лѣ лѣмінѣ дн: Biblia rabbinica Venetiis 1548 шѣ маї де тѣлте орі.

Іздеілор нічі свінції пъринці чеї векї немікъ пѣ поменеск де таргѣтеле ачеле, деші ачештіа адеце ар фі авѣт окѣзіне, дін еле а оборѣ сокотінціле Іздеілор ші тестѣл чел сѣхнт а'л жѣдека дѣпѣ еле.

Іздеії прецѣеск таргѣтеле ка ші тестѣл орицінарѣѣ. Тотѣші Раввінії дін каѣсе полеміче се ават дела тѣлкѣіреа таргѣтелор дн ачеле локѣрї, каре таргѣтеле дмпрезпѣ кѣ крештінії ле тѣлкѣеск ка сѣпѣтоаре деспре Месіеа, прекум д. е. а доа леде 49, 10. 18. Ісаіе 9, 6. ш. а.

Афарѣ де Даниіл, Есдра ші Нееміеа челе лалте кѣрці але в. т. аѣ таргѣтеле сале, каре днсѣ провін дела феліѣрції скрііторї, ші тѣлт се десклінѣ дн прецѣл сѣѣ. Таргѣтеле лѣі Опкелос ші але лѣі Іонатан сѣхнт маї прецѣівере, челе лалте днсѣ дем де фавѣле ші авсѣрдітѣїї раввініче.

Сінгѣрїтеле таргѣте сѣхнт ѣрпѣтоареле:

а) Таргѣтѣл лѣі Опкелос, че се днтінде пѣмаї престе кѣрціле лѣі Моісі. Штірїле деспре віеаца лѣі ші деспре секѣлѣл, кѣнд днфлорї ел, пѣ сѣхнт сігѣре. Дін лімба лѣі чеа халдаікѣ маї кѣратѣ, че се апропіе лімбеї лѣі Даниіл ші а лѣі Есдра, се фаче днкїере, кѣ ел скрісе дн пѣрціле Вавілонене дн секѣлеле челе днтѣе але крештіпѣтѣїї поате дн секѣлѣл ал трїіле, прекум ківзеск днвѣцації. Ел ла трѣдѣчереа са ѣрмеазѣ кѣ кредінціошіе ориціналѣлѣі еврееск ші пѣрѣсеште сѣчїтѣрїле тестѣлѣі ші авсѣрдітѣїіле, де каре сѣхнт плїне таргѣтеле челе маї тѣрзії. Іздеії атѣта дн прецѣіа пре Опкелос, кѣт деспре таргѣтѣл лѣі скрісерѣ о тазорѣ (Мазора хаттаргѣт.).

Оріціне ші Іеронім чеї маї прекопеції дн лімбіле віблічешті але в. т. пе тімпѣрїле лор, пѣ авѣрѣ

штѣицъ деспре ачест таргѣм, пентрѣ къ ел поате
 љн църиле лор не атѣнчї љнкъ нѣ ера кѣпоскѣт.

β) Таргѣмѣл лѣї Іонатан кѣпринде кѣрциле Іисѣс
 Навві, а Жѣдекѣторілор, а љмпѣрацилор, а лѣї
 Ісаѣе, Іереміе, Езекиїл шї а челор доїспрезече
 пророчї, шї тестѣл чеа свѣлт маї тѣлт љл чер-
 кѣскріе, декѣт љл трѣдѣче. Лімба лѣї чеа Хал-
 даїкѣ нѣ есте ашеа кѣратѣ ка чеа љн Таргѣ-
 мѣл лѣї Онкелос.

Деспре віеаца лѣї Іонатан іскодірѣ Раввінії
 тѣлте фавѣле, љнсеѣ штїрї сїгѣре деспре ел нѣ авем.
 Се паре, къ ва фї скріе ел љн Палестїна не ачеле
 тімпѣрї, кѣнѣ љнпре Іѣдеї шї крештіні фїервіа по-
 лемїка, пентрѣ къ ел локѣріле скріптѣрїї челе фѣ-
 ворїтоаре пентрѣ крештініем ле сѣчеште шї ле
 љнтоарче пентрѣ Іѣдеїем.

γ) Таргѣмѣл лѣї Псеѣдо-Іонатан асѣпра Пентатѣх-
 хѣлї љл аскріѣ Іѣдеїї лѣї Іонатан челѣї маї
 сѣс нѣміт дарѣ кѣ рѣтѣчїре, пентрѣ къ ачест
 таргѣм љн лімѣѣ шї љн спїрїт се деосѣвеште
 кѣ тотѣл де чел адеѣѣрат ал лѣї Іонатан, шї
 есте плїн де кѣвінте стрейне шї де фавѣле ав-
 сѣрде*). шї аратѣ орїѣнеа са маї тѣрѣіе, по-
 менїнд деспре Константінополе, деспре Лом-
 бардіеа, деспре Тѣрчї ш. а.

*) Ка пілдѣ деспре авсѣрдіѣїле ачестѣї таргѣм сѣ шерѣаскѣ
 ѣрѣштоареа дїн карт. нѣм. 21, 35. unde се чїтеште: „Шї бѣ-
 тѣрѣ еї пре ел (пре Ог) шї пре фечїорїї лѣї шї пре тот
 попорѣл, нѣнѣ нѣ аѣ лѣсат дїн трѣнсеѣл пічї пре ѣн
 прїнс віѣ, шї аѣ моштенїт нѣшѣнтѣл лор.“ Ла кѣван-
 тѣл: „бѣтѣрѣ“ адаѣде ачест таргѣм ѣрѣштоареа тѣлкѣре ав-
 сѣрѣ: „с'аѣ тамплат, къ Ог чел фѣрѣ де леѣе аѣ ѣлѣт тавѣра
 Ісраїлтенїлор, че аѣеа љнтїне де шесе міле, шї зісе ел кѣтрѣ
 сїне: воїѣ сѣ фак прегѣїре спре бѣтѣліе, ка сѣ нѣ фак сї міе,
 кѣт фѣкѣрѣ лѣї Сїхон. Мерсе ел (Ог) шї рѣдіканд ѣн тѣлте,

- δ') Таргѣмъл Іерѣсалимітеан се днтінде пѣмаї престе знеле фрѣнтѣрї але Пентатевхѣлѣї, есте алкѣтѣит дн спїрїтѣл таргѣмълѣї лѣї Псеудо-Іонатан, шї лімба лѣї есте діалектѣл Іерѣсалимітеан, дїн каре каѣсѣ поате і с'аѣ дат ачеа пѣміре.
- ε') Таргѣмъл асѣпра Агіографелор адекѣ асѣпра лѣї Іов, асѣпра пїлделор лѣї Solomon шї асѣпра псалмілор де кѣтрѣ Іздеї се аскріе знѣї Іосе с'аѣ Іосїф челѣї орѣ, кареле пе ла анѣл 322 ера капѣл академіеї ла Сора дн Вавїлонїеа. Фїнд кѣ ера ел орѣ, днвѣдѣчеїї лѣї конскрїсерѣ тѣлкѣрїле лѣї челе халдаїче але скрїптѣрїї. Ашеа зїк Іздеїї. Дарѣ спїрїтѣл шї лімба ачестѣї таргѣм есте дн пѣрѣїле сале ашеа де фелїзрїтѣ шї дескнїтоаре, кѣт ел се аратѣ а фї лѣкрат де кѣтрѣ фелїзрїцї вѣрѣацї де кѣлтѣрѣ літерарѣ фоарте дїферїтѣ.
- ς') Таргѣмъл асѣпра челор чїпчї Мегїллот адекѣ асѣпра кѣрѣїлор Рѣт, Естїр, кѣнтареа кѣнтѣрїлор, Екклїсіастѣл шї плѣнѣрїле Іеремїеї аре марї аватерї дела орїѣналѣл сѣѣ шї дїгресїонї лѣнцї. Неасемѣпѣтатеа трѣдѣчерїї дн сїнгѣрї-

че тѣѣра шесе міле днпрежѣр, 'лаѣ пѣс пре капѣл сѣѣ, ка сѣ'л арѣнче престе Ісраїлтешїї. Дарѣ нѣвѣнтѣл лѣї Dszmezeѣ аѣ трїміс о манїпѣ мѣлѣїме де вїернї, карїї стрѣвортїрѣ мѣнтеле ачела ашеа, кѣт капѣл лѣї (Ог) се вѣрѣ дн лѣзѣтрѣл мѣнтелѣї. Ел воїнд сѣ'л арѣнче пѣ пѣтеа, пѣптрѣ кѣ піелеа, тѣселеа, дїнцїї шї гѣра лѣї се сѣчїрѣ дн коаче шї днколо. Децї Моїсі мерсе днтр'аколо, лѣѣ о секѣрѣ латѣ де зече коцї, сѣрї зече коцї дн сѣс, шї ловї кѣ еа пре Ог ла глесне, шї ачеста кѣзѣ де парте де тавѣра Ісраїлтешїлор, шї мѣрї, фїнд кѣ есте скрїс : Шї еї вѣтѣрѣ пре ел шї пре фїїї лѣї шї пре попорѣл лѣї ашеа, кѣт пічї пре знѣл пѣ'л лѣсарѣ вїѣ, кареле ар фї пѣтѣт скѣпа, шї лѣарѣ дара лѣї дн стѣпѣїре."

теле пърци въдеште лъкрареа феліхріцілор авторі некъпоскъци.

ξ) Три таргъме асъпра кърци Естир, зпал чел лпсѣтнат маї сѣс ла пѣтърѣл ζ, ал доиле маї алес тѣнос де фавъле авсърде ши де певъни лъкрат де зп Равві некъпоскът, ши ал триле лпкъ маї лърган сѣв пѣме таргъм маї тѣрзиѣ.

η) Таргъмѣл асъпра кърцилор Паралипомене ъеме де фавъле ши де авсърдітъци, де анахроністе ши де рѣтъчирі історіче.

Din таргъме сѣнт челе але лѣи Онкелос ши але лѣи Ionatan маї лптревѣнѣавере, спре а кѣпоаште din еле теологіеа чеа веке а Іздеилор, челе лалте таргъме местекъ челе векі кѣ челе поже, сѣнт пліне де авсърдітъци ши фавъле, деѣи пѣмаї дѣпъ тѣлтъ ши коаптъ жѣдекаре ши черпере се пот лптревѣнѣа спре ачел скоп.

§. 87.

Ісвоареле крештінешті, де а кѣпоаште кѣлтѣра векѣлѣи апостолеск лп прівіѣца матеріеї ворбеї.

Ла ачесте ісвоаре пѣтърѣм :

1. Лпсеші кърциле п. т. Еле маї алес лп прівіѣца теологіеї Іздеилор де пе ачеле тѣмпѣрї рѣварсѣ тѣлтъ лѣтѣнъ, фїнд кѣ лп еле се іа прівіре ла пѣреріле релігізнаре маї алес але Іздеилор, ши ачесте орї се лпдреаптъ, орї се реформеазъ, орї лп контра лор се пѣне лпвѣѣтъѣра лѣи Хрістос. Лпшиші апостолї лпайнте де прїітіреа дарѣрилор дѣхъ лѣи сѣжнт се арѣтаръ кѣпрінші де рѣтъчиріле челе релігізнаре але Іздеилор, каре ле комѣѣтеа Хрістос ла феліхріте окѣзізнї. Ашеа ла Мат. 5, 21—28. лп контра Раввінілор лпваѣѣ Ісѣс, кѣ кѣѣетѣтѣнтеле челе

реле сѣнт де ачееаші вінъ ка ші днсеші фаптеле, ла Іоан 9, 2—3. овоаръ преждеката Іздеілор чеа рогітѣ де апостолі, къ воале греле ші непорочірі марі сѣнт педепсе дѣмнезеешті пентрѣ пѣкате, ла Мат. 11, 14. 17, 10—13. декаръ де рѣтѣчире сокотінца Іздеілор, къ Іліе ва съ днвіе дін морці днаінте де вініреа Месіей ш. а. Маї вѣртос дн евангеліи фоарте адес се атінг пѣреріле челе реліцізпаре але Іздеілор ші се овоаръ де кътрѣ Ісус.

Тѣлкъіторіѣл скрипѣрїи съ петреакъ къ лѣаре а мінте кърціле п. т., дін еле съ кълеагъ сінгѣрїтеле трѣсѣрї але догмелор Іздеешті ші ашеа съ'ші формезе ікоана теологіей Іздеілор де пе ачеле тімпѣрї. Де ѣнде ва къштїга ел мѣлтъ лѣмінъ ла тѣлкъїреа ші деждекареа сінгѣрїтелор локѣрї скрипѣрїстїче.

2. Скрїсорїле сфінцілор пѣрїнци дін секѣлѣл днтѣѣ ші ал доїле. Ачештіа лѣптѣндѣ-се пентрѣ кърѣціеа днвѣцѣтѣрїи лѣї Хрістос оворїа рѣтѣчїрїле челе реліцізпаре але фелїзрїтелор секте, ші ашеа пе пѣстрарѣ штїнца ачелор пѣрерї реліцізпаре, дн контра кърора сѣнт дндрептате ѣтеле с'аѣ алтеле дін кърціле п. т. Пѣрїнци дін секѣлеле маї тѣрзіи пѣ пот шерві спре лѣтѣрїеа пѣрерїлор теологіче але секѣлѣлѣї апостолеск, пентрѣ къ еї авѣрѣ прївіре ла тревзїнца тімпѣлѣї сѣѣ, де а оворѣ ересѣрїле, че се іскарѣ маї тѣрзіѣ дн векѣл лор.

3. Скрїсорїле еретїчїлор дін секѣлеле челе днтѣе але крештіпѣтѣдїї. Ачештіа се пот днтѣрці дн треї класе прїнчїпаре. Ла днтѣїа класѣ се къвін чеї дін Іздеѣ-Крештінії Палестїненї пѣмїці Назарей с'аѣ Евїонїці. Ачештіа се цїнеа стрѣне де ледеа лѣї Моїсі ші де предатїнеле раввінїче ші фа-

рісеіче, аштепта о дѣтпърѣдіе Месіеанъ пѣтѣнтескѣ ші ера даці ідеілор фанатіче хіліастіче (деспре дѣтпърѣдіеа Месіеанъ де о тіе де ані). — Класа а доа де еретічі се кѣпріндеа дін Іздеѣ ші пѣтѣнтескѣ-Крештіні чінститорі аї філософіеі релігіознаре Персешті ші Алесандріне, че о кема γω̄σις, де знде се пѣтіа еї Гностічі. Ачештіа авеа деосѣвіте пѣрері деспре оригінеа лѣміі ші а спіретелор, се сіргѣіа дѣтп аскесѣ рігороасѣ, зріа кѣсѣторіеа, лепѣда дѣтп-вѣдѣтѣра деспре дѣтпвіереа торцілор ші ера дац містічістѣлѣї. — Ла а тріеа класѣ се кѣвіп еретічіі дін пѣтѣнтескѣ-крештіні, каріі дѣтп-вѣдѣтѣра крештінеаскѣ о реформа дѣтп філософіеа Алесандріпѣ, ші се вѣнтѣра дѣтптре Хіліашті ші дѣтптре Гностічі.

Скрісоріле еретічілор аѣ зпеле ші алтеле, че варсѣ лѣтпінѣ асѣра пѣрерілор челор релігіознаре але векѣлѣі апостолеск. Тотѣші ачесте скрісорі сѣнт а се дѣтп-ревзінца спре ачел скоп кѣтѣлѣтѣ ферінѣтѣ ; пептрѣ кѣ еле се пѣскѣрѣ дѣтп зріереа крештіпѣтѣдіі ші кѣпрінд маї алес ересѣріле челе пропріі сектелор ачелора ші пѣтпмаї пѣціне дѣтп прівінца соко-тіпцелор теологіче челор предомнітоаре але векѣрілор вівлічешті. Афарѣ де ачееа скрісоріле еретічілор чеа маї таре парте се піердѣрѣ, неафлѣндѣ-ле дрепткредінчіошіі де вре зп прец, спре а ле дѣтп-тѣлці есемплареле, ші а ле пѣстра ка кѣрці фолосітоаре. Скрісоріле ші рѣтѣчіріле еретічілор ле кѣ-поаштем маї кѣ самѣ дін оапеле свінцілор пѣрінці дѣтп каре еле се оѣарѣ. Дін каѣселе дѣтпшірате се аратѣ, кѣ скрісоріле еретічілор пѣтпмаї пѣціп пот шерві, спре а кѣпоаште дін еле кѣлѣтѣра філософікѣ-релігіознарѣ а векѣлѣі апостолеск.

4. Апокріфеле п. т. адекъ скрісоріле челе съпъсе апостоліор с'аѣ алтор върваці свіпці *) mare парте сѣнт фоарте векї, шї мѣлте дїн еле, фіѣ історїче с'аѣ доктрїнаре, аѣ цїптіре догматїкъ, адекъ de a comanda o ливѣцѣтѣрѣ а вре знеї партїде саѣ секте ка апостолїкъ. Дїн еле кѣноаштем пѣрерїле релїцізнаре але тїмпѣлї апостолеск, дарѣ адеце фоарте въпсіте кѣ ересѣрїле челе іскате. Дечї апокрїфеле кѣ мѣлтѣ ферїпѣ сѣнт а се лїптресїпца спре лѣмѣрїеа кѣлтѣрїї філософікъ-релїцізнаре а векѣлї апостолеск. Mare парте дїн апокрїфе сѣнт дїн тїмпѣрї маї тѣрзїї дечї нежїптресїпцавере спре ачел скоп.

§. 88.

Ісвоареле пѣгжнештї, de a кѣноаште пѣрерїле челе релїцізнаре але пѣгжнїлор лї векѣрїле вївлїчештї, лїкѣт ла еле се фаче прївіре лї св. скріпѣрѣ.

Ісвоареле челе прїпчїпаре лї ачеастѣ прївїпѣ сѣнт зрмѣтоареле :

1. Zend-Авеста. Ачест оп се аскріе лї Зороастер де кѣтрѣ Персіенї нѣмїт Zerдѣч, шї шервеште спре а довжндї дїн ел штїпца філософіей релїцізнаре Персештї.

Ка ла 600 de ані лїнаїте de Хрістос аѣ реформат Зороастер лї Medica релїцізнеа чеа веке маїкъ, аѣ стѣторїт леде релїцізнарѣ шї аѣ лїкредїпцат-о Маїлор спре пѣзїре шї пѣстраре. Персіенї сѣв дѣчереа лї Чїрѣ пе ла апл 560 лїнаїте de

*) Апокрїфеле п. т. се апл адѣпате лї оапеле : J. A. Fabricii codex Apocryphus n. t. Hamb. 1703 et 1719. — Auctuarium codicis Apocryphi n. t. Fabriciani continens plura inedita alia ad fidem cod. mss. expressa ed. Andr. Birch Hauniae 1804.

Христос дн вътаеа ла Парасапа сѣрпаръ дшпъръ-
 ціеа Medenъ-Бактрикъ, ші лъдиръ реліѣзнеа Зороа-
 стрікъ, пълъ знде ажънсеръ артеле лор. Къ рѣстър-
 пареа дшпъръціеі Персенілор прин Алесандръ Маче-
 doneанъл чел маре пьердъ реліѣзнеа лѣі Зороастер
 флореа са ші се моліси прин ідеі стріне, дпсѣ дъпъ
 рѣстѣторіеа лівертъціі Персенілор сѣв domniea
 Арсачеденілор ші а Сасаніденілор режнфлорі еа
 деісноз ші се къръці діп кърціле Zend-Авеста.
 Дн секълъ ал шептеле дъпъ Христос се оворъ еа
 прин Араві ашеа, кѣт с'аѣ маі пѣстрат, пѣмаі ла
 фъгаріі дшпъръціеі рѣстърпате адекъ ла Кевені
 дела каріі вініръ кърціле Zend-Авеста ла кѣпо-
 штінца Езропенілор.

Къ реліѣзнеа Зороастрикъ дн принчіпие конгль-
 сзеште дн денере ші чеа Indіeanъ а Браміцілор.

Zend-Авеста кѣпрінде зртѣтоареле кърці:

- α) Izeshne (адекъ евлавіе) карте літърцікъ,
- β) Вісперед (капетеле сѣіицелор) деспре рѣдікареа
 кѣ лавде а капетелор лѣміі челеі де сѣс ші челеі
 де жос, ші деспре літърцііле ла днкінареа лор.
- γ) Bendidat (дн контра лѣі Dev) дескоперіеа лѣі
 Ормъзд кѣтръ Зороастер деспре дпвъцѣтърі
 морале, деспре прескрісе пентрѣ чінстіторіі
 лѣі Ормъзд, деспре принчіпиеле реліѣзпаре ш. а.
- δ) Ierc Cadec чінстіеа спіретелор челор принчі-
 паре, прекъш а лѣі Ормъзд, ачелор шепте
 Амшаспанзі ш. а.
- ε) Сірѣде (30 de zile) кѣлендаріѣ літърцікъ дш-
 пърціт дъпъ 30 de ціле але лѣніі кѣ пѣтеле
 спірителор апѣрѣтоаре але фіекъріі лѣне.

Ла дштревзінцареа кърцілор Zend-Авеста спре
 лѣтъріеа скріптъріі се чере дела тѣлкзиторіѣ
 тѣлтъ критікъ ші маре ферінцѣ, пентрѣ кѣ деніал

скрісорілор лѣ Zороастер есте фoарте дiферiт дела чела ал Iздеiсмѣлѣ.

2. Пентрѣ тѣлкѣirea скрiптѣрiї de маї mare кѣтпѣлѣтате сѣнт скрiиторiї пѣгжнi, че дншiрѣ прiнчiпiеле фiлософiей рѣсѣрiтене, гностiчiсмѣл, емѣ-пѣчiзнiле Eонiлор, маѣiа ш. а. Картаеa дeспре мi-стерiїле Халдеiлор шi але Eгiптенiлор, кареа се аскрiе лѣ Iамвлiх жнѣ фiлософ Сiрiean, пропѣне сiстiма теологiей маѣiче, фѣрѣ а кѣрiїа штiїнѣ пѣ се пот деплiн днцелеѣе тѣлте. дiн епiстолеле лѣ Пахл кѣтрѣ Колосенi, Ефесенi шi кѣтрѣ Тiмотеѣѣ.

3. Мiтологiеа пѣгжнiлор, дeспре кареа жнеорi се фаче поменiре дн скрiптѣрѣ се поате штi дiн оапеле пѣгжнiлор шi маї алес дiн метаморфoаселе лѣ Ovid, дiн диалоѣеле лѣ Лѣчiан дiн комедiїле лѣ Плаѣтѣ, Теренѣѣ, Аристoфан ш. а.

§. 89.

Днсѣштнѣрѣ ѣенераре дeспре днтревзiнѣареа iсвоарелор теологiей Iздеентi шi але фiлософiей релiѣiанаре рѣсѣрiтене.

Ачесте iсвоаре сѣнт de фелiѣрiт преѣ, спiрет шi кѣпрiнс, дела фелiѣрiѣї авторi шi дiн дiферiте векрi шi цѣрi, шi деѣї поартѣ еле характiрѣл тiмпѣрiлор шi але локѣрiлор ориѣней сале. Спре а кѣштiа дiн еле деплiнѣ iкоанѣ а фiлософiей релiѣiанаре рѣсѣрiтене шi а теологiей Iздеiлор, сѣнт маї пайнте копт шi деанѣрѣнтѣ а се жѣдека дѣпѣ а лор специарѣ днсѣштiе, дѣпѣ векѣл, локѣл, авторi шi сiстiма лор чеа predominiтоаре; кѣ алmинтреле днтревзiнѣареа лор пѣ ар продѣче ресѣлмате сiѣрѣ, шi ар кѣштѣна фелiѣрiте рѣтѣчiрi шi контразiчерi.

Спре а довхнді кіаръ прівіре дп кьпрінсъл ачелор ісвоаре ші спре а кьпъта дп еле лхмінатъ ікоапъ а філософіей реліцізпаре, тревзе

1. съ се рхнджеаскъ еле дьпъ локъл сріціней лор дп класе. Прпн ачеастъ класіфікаре вом пьтє кьпоаште, каре сістпмъ філософікь-реліцізпаръ дп цара ші ла скрііторії атпнші ера предомнітоаре, ші че де айреа аъ дптрат дп еа.

Дп прівінда цьрілор се пот деосъві треї сістпме прпнціпаре, зна есте Палестпнъ-Іздееаскъ саъ сістпма фарісеістълхі ші а раввіністълхі, а доа есте чеа а філософіей реліцізпаре персешті, ші а треїеа есте чеа а філософіей Алесандрпне, адекъ ачелеї Платонікь-Пітагореїче. Ъп рат де ачеаста есте чеа дпн Асіеа чеа мікъ.

2. Дп фіекаре дпн ачесте класе съ се дпшіре ісвоареле дьпъ Хропологиє, спре а кьпоаште зрзіреа, десвъліреа ші пьшіреа ідеїлор реліцізпаре ші тьтърїле, че ле пьціръ еле дп декьрсъл тімпьрілор, ші

3. Се се факъ конферіре історікъ ші догматікъ дптре сістпмеле челе прпнціпаре але ісвоарелор дьпъ класеле лор. Ла ачеастъ конферіре съ се іае дп прівіре а) кьнд се пьскьръ еле, б) каре дпкьрцере дьпъ дпсоціріле політіче ші реліцізпаре але сіпгьрїтелор пьчїзнї о авъ сістпма, че есте маї веке, кьтръ чеа маї тьрзіє, ші каре модіфікьрї се фьптзі дп еа дьпъ дпдївідььрїтатеа попорълхі с'аъ а сіпгьрїцілор авторї, с) дп каре пьнте се десклпнъ ачеле ісвоаре, ші каре сьнт каъселе десклпнпрії, ші дп каре пьнте се зпеск еле, д) кьнд ші знде се фортаръ сіпгьрїтеле пьрерї спецїаре, ші каре сьнт трьсьріле челе ценераре, але дптреції філософії реліцізпаре адекъ котъне тьтьрор ісвоарелор еї.

Прин ачеастъ есъминаре се ва лъмъри, че се къвине кърат ла теолоѳіеа Іздеилор, ши че есте еї стрейн, че сжнт лнтревъинцавере ла тълкзїреа исто-рикъ а скриптърїи ши че маї пзѳин саѳ нїчї декъм, ши каре ісвоаре сжнт маї лнтревъинцавере пентрѳ лъмърїеа сїнгърїцілор аѳторї вївлїчештї.

§. 90.

Регъле ла аплїкареа ісвоарелор теолоѳїеї Іздеилор ши але фїлософїеї релїцізнарє ръсърїтєне спре лъмърїеа скриптърїи.

Ла аплїкареа ачєстор ісвоаре сжнт зрмътоа-реле регъле а се овсєрва :

1. Лъмърїилє скриптърїстїче, че се пот довжндї дїн ісвоаре Палєстїнєне сжнт пързре а се преферї лъмърїлор дїн ісвоареле Персештї с'аѳ Егїпте-нештї; пентрѳ къ аѳторїи чєї сфїнці скрїсеръ пентрѳ Палєстїненї с'аѳ пентрѳ Іздеї, че се тръѳєа дїн Палєстїна ши къ ачєастъ царъ ера лн легътзра релїцізнаръ, Іздеї лн Асїєа чєа мїкъ, лн Грєчїєа ши лн Італїєа сжнт а се прївї пъ ка фїлософї, пре-към ера чєї дїн Егїпт, чї ка пегъдїторї, карїї пъ въга лн самъ фїлософїєа ши релїцізнеа църїи, зндє вїєцзїа еї, чї къ стъторпїчїє пъстра кредїнца стръ-мошеаскъ. Дрєпт ачєєа кърцілє апостолештї чєл мїнїте пентрѳ ест фелїѳ де Іздеї сжнт а се лъмърї дїн теолоѳїєа Іздеилор Палєстїненї, де оаръ че еа фїїнцєлнїк се десклїнъ де чєа Персєаскъ с'аѳ Алєсан-дрїнъ. D. e. дъпъ фїлософїєа релїцізнаръ Персєаскъ лндєрїи чєї рыї пъ ера фънтърїлє лѳї Dъмнезеѳ чї спїрїте дїн орїѳїне рєлє продъсе де кътръ прїнчї-пїл чєл фъндъмжнтарїѳ ал ръълѳї; даръ Іздеї Палєстїненї, прєкъм се поате вєдє дїн Іосїф Флавїѳ

ші дін псеудепіграфѣ лї кредеа пре днѣрїї чеї рѣї а фї фост дін ориѣне спїрїте вѣне зїдїте де Дѣмнезеѣ шї маї тѣрзїѣ кѣзѣте, шї токма ашеа се днфѣцїшеазѣ днѣрїї чеї рѣї шї дн кѣрѣїле п. т. (Іоан 8, 44. П. Петр. 2, 4.). Іѣдеїї Егїптенї фїїнд де дацї фїлософїеї Платонїче нѣ фѣвора днвѣцѣтѣрїї деспре днвїереа торѣїлор; Палестїненїї днсѣ (афарѣ де Саѣкеї) кредеа днвїереа торѣїлор, каре днвѣцѣтѣрѣ есте шї чеа а кѣрѣїлор п. т.

Ўнде спре лѣтѣрїеа скрїптѣрїї нѣ ажѣнг ісвоареле Палестїнене, сѣнт а се лѣа дн ажѣторїѣ шї челе Персештї; пентрѣ кѣ Іѣдеїї маї 'наїнте шї маї днделѣнгат аѣ фост дн легѣтѣрѣ кѣ Персенїї декѣт кѣ Гречїї, шї пентрѣ кѣ еї ера маї аплекацї а прїїмі чева дела Персенїї декѣт дела Гречїї.

2. Ісвоареле, че сѣнт маї апроапе де векѣл апостолеск, сѣнт ла тѣлкѣїреа скрїптѣрїї п. т. а се преферї; фїїнд кѣ челе маї апроапе дн прївїнда спресїзнїлор шї а прїнчїїелор аѣ тѣлте асемене кѣ челе вївлїчештї але п. т. Ашеа Іосїф Флавіѣ, маре парте дін псеудепіграфеле в. т. шї дін апокрїфеле п. т. аѣ тѣлте конглѣсѣїтоаре дн лїтѣва, спресїзнїле догматїче шї дн алтеле кѣ челе але п. т. Маї алес днсѣ свїнцїї пѣрїнцїї дін секѣлеле челе днтѣе але крештїнѣтѣцїї сѣнт фоарте днтревїнѣцаверї спре лѣтѣрїеа кѣрѣїлор п. т.; фїїнд кѣ еї прїїтїрѣ днвѣцѣтѣра шї штїрїле деспре вїеаца шї фаптеле лѣї Хрїстос парте дела дншїшї апостолїї парте дела днвѣцѣтѣеїї лор чеї немїжлочїцїї.

Ісвоареле маї тѣрзїе нѣ сѣнт сїгѣре, пентрѣ кѣ еле кѣпрїнд пѣрерї маї тѣрзїѣ ескате саѣ модїфїкѣрї маї тѣрзїѣ проѣссе але сокотїнѣлор маї векї, шї се депѣртеазѣ тѣлт дела спїрїтѣл векѣлїї апостолеск.

3. Їсвоареле, че провін дела аѣторї неѣнвѣцацї шї нефілософї сѣнт а се преферї їсвоарелор, че пѣр-чесерѣ дела скрїиторї ѣнвѣцацї шї філософї; пентрѣ къ скрїиторїї філософї мѣтарѣ мѣлте дѣпѣ сїстїма філософіей сале. Ашеа Іосїф Флавіѣ ѣн прївїнда теологіей Іѣдеїлор есте а се преферї лѣї Фїло челѣї дедат філософіей Платонїкѣ-Пїтагорейче.

4. Їсѣс аѣ ѣнтемеїат о релїцізне позѣ, дечї парте аѣ рѣстѣрнат прїнчїпїеле шї пѣрерїле челе релїцізпаре але векѣлї сѣѣ, партеа ле-аѣ реформат дѣпѣ спїрїтѣл ѣнвѣѣтѣрїї сале. Ашеа декїарѣ Їсѣс (Мат. 15. 2—6.) предатїнеле Іѣдеїлор а фї рѣтѣчїрї; ѣн контра сокотїнѣей лор, къ еї пѣмаї де ачееа, къ сѣнт ѣрмашїї лѣї Авраам, вор фї пѣртамїї ѣмпѣрѣѣїей Месїене, ѣнваѣѣ Хрїстос (Мат. 4. 17. 5, 20. 7, 21—23.), къ ѣндрентареа віецїї есте кондїчїзнеа неапѣратѣ спре довѣндїреа феречїрїї ачелеїа ш. а. Аѣторїї п. т. лапѣдѣ тоате, че нѣ се кѣвїн ла ѣнвѣѣтѣрѣ крештїнеаскѣ саѣ че сѣнт ѣн контра еї. Ашеа скрїе Паѣл Колосенїлор (2, 8.), ка сѣ нѣ се ласе а ѣнчелї прїн філософіеа чееа мїнчїзноасѣ (філософіеа релїцізнарѣ рѣсѣрїтеанѣ) шї прїн предатїнеле оменештї, ѣнваѣѣ пре Тїтѣ (1, 14.) ка сѣ се ферееаскѣ де фавѣлеле шї де ѣнтревѣрїле челе дешерте але Іѣдеїлор ш. а.

Тѣлкѣїторїѣл сѣ ѣндренте а са лѣаре а мїнте ла ачеле мѣтѣрї шї модїфікѣрї, че ле пѣѣї теологіеа Іѣдеїлор прїн ѣнвѣѣтѣрѣ крештїнеаскѣ. Спре ачест скоп сѣ каѣте ел, де нѣ кѣтва аѣторїї п. т. ѣн скрїсорїле сале анѣте овоарѣ ѣна саѣ алта сокотїнѣѣ теологікѣ а векѣлї сѣѣ, орї о модїфікѣ, орї ашеазѣ о ѣнвѣѣтѣрѣ, кареа есте токма ѣн контра теологіей Іѣдеїлор шї де нѣ кѣтва ѣнсашї фїреа шї сїстїма релїцізнїї лѣї Хрїстос чере вре о модїфікаре а крелїнѣей пѣчїзпаре Іѣдеештї.

§. 91.

Деспре акомодъчієні.

Къ третатъла деспре дпржъріеа кълтъріі дп матеріеа ворвеі есте дп легътъръ дптревареа деспре акомодъчієне.

Дптокміреа дпвѣдѣтъріі саѣ а лѣкръріі дѣпъ пропріетѣдїе, къѣетѣмінтеле шї сімѣмінтеле алтора се зїче акомодъчієне, шї еа есте орї педагогїкѣ, орї моралѣ, орї догматїкѣ.

I. Акомодъчієнеа педагогїкѣ дптокметше дпвѣдѣтѣра дѣпъ пречепереа челора, кърора ачеаста лі се пропѣне ашеа, кът тоате ачеле се ласѣ пе маї тѣрзіѣ тімп, спре а кърора дпделеѣере шї прїїміре дпкѣ пѣ сѣпт де ажѣне прегѣтїдї ачеїа, кърора лі се дппѣртѣшеште дпвѣдѣтѣра. Ачеастѣ акомодъчієне о дптревѣнѣеазѣ фїекаре дпвѣдѣторїѣ дпѣелент. Ашеа пѣшїрѣ шї апостолїі пропѣнд дїп дпчепѣт азїторїлор сѣї ачеле дпвѣдѣтѣрї, каре ле пѣтеа ачештїа прїчеле шї прїїмі, шї ашеа прегѣтїндѣї ле дппѣртѣшіа тренїшіѣ тот маї дпалте дпвѣдѣтѣрї, шї апої ле фѣчеа къпоскът тот къпрїнсѣл шї спїрїтѣл релїдїєнії лѣї Хрїстос. Сф. апостол Паѣл апрїеат мѣртѣрїсеште Корїntenїлор, къ ел аѣ дптревѣнѣат ла дѣлнїї акомодъчієне педагогїкѣ, скрїїндѣ-ле лор (I. Кор. 3, 1—2): „Еѣ, фрацїлор! пѣ ам пѣтѣт ворвї воаѣ ка челор дѣховнїчештї (deplinї) чї ка челор трѣпештї (pedeplinї), ка ѣпор прѣпчї дп Хрїстос къ ланте в'ам хрѣнїт пре вої. еарѣ пѣ къ вѣкате, къ пѣ ацї пѣтѣт,“ адекѣ еѣ в'ам дппѣртѣшїт воаѣ ка ѣпор дпчепѣторї дпвѣдѣтѣра лѣї Хрїстос чеа елетѣтарѣ, чеа маї лесне де пречепѣт, дарѣ пѣ шї

челе таі дпалте, къ ачесте атънчі нъ ле-аці пѣтѣт пречене, къ ераці дпкъ непрегътиці.

II. Ако модъчизнеа моралъ prinde лок, дакъ чинева дпн крѣцаре кътръ аціі испрѣвеште о фаптъ, спре кареа нъ есте ел дндѣторит, саѣ се дпфрѣнеазъ de о фаптъ, че есте лѣі дпгъдѣитъ, ка съ нѣі смптеаскъ. пѣпъ кѣнд еі адѣпаці къ спірітѣл дпвѣдѣтѣріі дпн сінеші вор кѣноаште ші вор лепѣда прежѣдекъциле сале деші нестрікъчюасе. Ашеа Паѣл (фапт. апост. 16, 1—3.) пре Тимотеіѣ, ал кърѣі татъ ера Елпн, еаръ шѣта Жідоавъ, 'лаѣ тѣет дппрежѣр, спре а делѣтѣра педечеле прііміріі дпвѣдѣтѣріі лѣі Хрістос дптре Іздеіі, ші анѣте дптре чеі дпн пѣрділе Лікаоніей, ка еі съ пріітеаскъ пре Тимотеіѣ, фѣрѣ смптеалъ, ші ашеа съ фіе ел лор спре споріреа крештпнѣтѣціі дптре дѣпшіі. — Паѣл, деші дпвѣца, къ нъ дела пѣзіреа лецілор Мосаиче, чі дела кредпнца дп Хрістос ші дела кърѣціеа віецѣріі атѣрпъ тѣпѣтѣреа сѣфлетѣлѣі (везі епіст. кътръ Ром. ші Галат.); тотѣші порѣпчі пѣгѣпѣ-крештпнілор (Ром. кап. 14.), ка еі кътръ ачеіа, каріі дпкъ нъ се рѣдікасе ла депліна кѣноштпнѣцъ деспре челе дпгъдѣите, ші нъ се пѣтеа десліні къ тотѣл de Іздеісм, съ се арете дпн іѣвіре фрѣцеаскъ къ крѣцаре, ші сѣ се плече ла слѣвѣчизнеа лор, ка нъ кѣтѣва смптпндѣі сѣі дпстреінезе дела чеата лѣі Хрістос. — Мѣпкѣреа de карне дпн жертвеле ідолешті, тѣпкѣреа de сѣпѣе ші de зѣгрѣмат, дп каре се афлъ сѣпѣе, ера Іздеілор сѣтпн de ідололатріе. Дрепт ачееа апостоліі дп сінодѣл дпн Іерѣсалим пе пропѣнереа апостолѣлѣі Іаков опрірѣ пѣгѣпѣ-крештпнілор ачеле тѣпкѣрї (фапт. апост. 15, 20. 29.), ка Іздеіі съ нъ се смптеаскъ прпн ачееа, ші съ нъ се факъ лор зрѣчюасѣ реліцізнеа крештпнеаскъ.

Ачеастъ опріре ера пѣтаі о акомодѣчїзне мораль, спре а нѣ дѣмїедека лѣдїреа крештїнѣтѣдїї дѣтре Іудеї, дарѣ еа ера тїмїзреанѣ, адекѣ пѣлѣ кѣнд темейл еї авеа разїм. Маї тѣрзїѣ оворѣтѣ фїнд ідололатрїеа, шї децї дѣчетѣнд ачеле тѣжкѣрї а фї семпеле еї, аѣ дѣчетат шї опріреа ачееа. *)

III. Акомодѣчїзнеа се зїче догматїкѣ, дакѣ чїнева дѣвѣдѣтѣрї стрїеїне, че ле кѣноаште а фї рѣтѣчїрї, ле пропѣне ка але сале шї ка адевѣрате. Ачеастъ акомодѣчїзне нѣ аѣ дѣтревзїнѣат-о апостолїї, пентрѣ кѣ ачеаста ера

а) дѣ контра характїрѣлї лор. Апостолїї претѣтїнде шї пѣрѣре се арѣтарѣ ка оаменї чїнстїцї шї ізвїторї де адевѣр, ка оаменї пѣтрѣшїї де чеа таї адѣжкѣ дѣкредїнѣаре деспрѣ адевѣрѣл дѣвѣдѣтѣрїї лїї Хрїстос, ка оаменї, карїї нїчї прїн пїердереа вѣнѣрїлор пѣтѣжнѣештїї, нїчї прїн аменїнѣдѣрїї нїчї прїн вѣтѣї, нїчї прїн дѣкїсоаре, нїчї прїн челе таї крѣжнѣене педепсе де тоарте нѣ се пѣтѣрѣ опрї дела вестїреа дѣвѣдѣтѣрїї лїї Хрїстос. Чїне дарѣ пентрѣ дѣвѣдѣтѣрїї стрїеїне, че ле кѣноаште а фї рѣтѣчїрї, ар жертвї тоате дѣндѣтѣжнѣрїле вїедеї, лївертатеа ва шї дѣсашї вїеаѣа са? Дакѣ апостолїї дѣвѣдѣтѣрїле, че ле пропѣнеа, нѣ ле-ар фї кѣноскѣт де адевѣрате шї де дѣтнѣезеештїї; нѣ ле-ар фї лѣдїт кѣ атѣт ентѣсіаст свѣжнт, нѣ ар фї жертвїт пентрѣ еле тоате вѣнѣрїле пѣтѣжнѣештїї, чї таї вѣртос с'ар фї лепѣдат де еле, ка сѣ скапе де прїгонїрї де асѣпрїрї, де пѣказѣрї шї де перїкѣлеле вїеѣдїї. Дрент ачееа характїрѣл апостолїлор шї сѣферїнѣеле пентрѣ

*) Безї таї ларѣ лѣтѣрїре деспрѣ ачеастѣ матерїе дѣ тѣлѣкїреа меа історїкѣ-лїтерарѣ ла фантеле апостолїлор 15, 1—29, том. V. паѣ. 430—446.

вестіреа дѣвѣцѣтѣрїи лѣи Христос априеат аратѣ, кѣ еї ле дѣвѣцарѣ пѣтаї челе, че ле кѣпоскѣрѣ ка адевѣрате шї дѣмнезеештї, шї дечї кѣ пѣ се акомодарѣ догматїчеште.

β) Акомодѣчїзнеа догматїкѣ пѣ се поате знї кѣ характїрѣл дѣвѣцѣторїлор дѣмнезеештї. Апостолїи дѣвѣца кѣ авторїтате дѣмнезееаскѣ, дѣвѣцѣтѣрїле сале ле пропѣнеа ка дѣмнезеештї шї ле дѣтѣрїа прїп мїнѣнї, че ле їспрѣвїа кѣ пѣтере дѣмнезееаскѣ. Дакѣ еї дѣтре челе адевѣрате ар фї аместекат шї дѣвѣцѣтѣрїї стрейне, че ле кѣпоаштеа де рѣтѣчїрї, че мїжлочїре ар маї рѣтѣжне оаменїлор, де а деосѣвї дїп еле челе адевѣрате дѣла челе рѣтѣчїте? де оарѣ че тоате дѣвѣцѣтѣрїле апостолештї сѣжт пропѣсе ка дѣмнезеештї шї дѣтѣрїте ка адевѣрѣрї прїп мїнѣнї. Дрепт ачееа апостолїи ка оаменї дѣцеленцї шї дѣвѣцѣторї дѣмнезееештї пѣ се пѣтѣрѣ акомодѣ догматїчеште, адекѣ пѣ пѣтѣрѣ пѣрерї стрейне, че ле кѣпоскѣрѣ де рѣтѣчїрї, а ле дѣвѣца ка адевѣрѣрї дѣмнезеештї.

γ) Акомодѣчїзнеа догматїкѣ се аратѣ кѣ тотѣл стрейнѣ де кѣрѣїле п. т. Дїп еле vedem кѣ Христос шї апостолїи рѣстѣрнѣ рѣтѣчїрїле векѣлѣї сѣѣ фѣрѣ де а вѣга дѣ самѣ смїнїрїле дїп ачештїа кѣсѣ ескате. D. e. ла Mat. 15, 1—3. комвѣтѣнд Іесѣ предаїнеле Фарїсеїлор. ачештїа се смїнїрѣ шї се вѣтѣтарѣ фоарте. Апостолїи скопосїнд а мїшка пре Іесѣ спре маї крѣцѣтоаре кѣвѣнтаре кѣтрѣ Фарїсеї. і-аѣ зїс лѣї, кѣ ачештїа се вѣтѣтарѣ фоарте прїп кѣвѣнтареа лѣї чеа аспрѣ. Іесѣ дѣсѣ ле рѣспѣнсе: „тоатѣ пѣжнїта, каре пѣ аѣ пѣжнїтат-отѣ тѣл теѣ, се ва десрѣдѣчїна“, адекѣ фїекареа дѣвѣцѣтѣрѣ, кареа есте дѣ контра челеї дѣмнезеештї дечї дарѣ кареа пѣ есте дѣмнезееаскѣ, есте а се

моліпсіреа днвѣдѣтѣрїї челеї дѣмнезеештї прїп рѣтѣчірї, шї кѣ нѣ се акомодарѣ догматїчеште. адекѣ нѣ пропѣнеа днвѣдѣтѣрїї стрейне шї рѣтѣчїте ка але сале шї ка адевѣрате.

§. 92.

Контїнаре.

Семлер*) шї пѣртїсанїї лѣї, воїнд а скоате дїп релїцізнеа крештїнеаскѣ, челе че нѣ се зпеск кѣ прїпчїпїеле лор челе фїлософїче, аѣ продѣс сокотїнда, кѣ Хрїстос шї апостолїї се акомодарѣ догматїчеште ла пѣрерїле челе релїцізнарїе дешї рѣтѣчїте але попорѣлѣї Іздееск, шї ачеаста а са сокотїндѣ воеск а о днѣтѣрї прїп зрѣтѣоареле темейзрї, зїкѣнд :

1. Хрїстос шї апостолїї ера невоїцї а се плека ла пѣрерїле дешї рѣтѣчїте але попорѣлѣї кѣ алїнїтреле ар фї днпїедекат прїїтїреа днвѣдѣтѣрїї сале.

Ла ачеаста рѣспѣндем : Ачест темейз се аратѣ кѣ тотѣл дешерт шї неадевѣрат, дакѣ прївїм ла кѣпрїнесл кѣрѣїлор п. т. дн каре се чїтеск токма ачеле днвѣдѣтѣрїї, каре ера Іздеїлор де чеа маї маре смїнїтеалѣ, фїїнд еле дн контра прежѣдекѣцїлор шї аштептѣрїлор лор челор маї дѣлчї шї маї днцененїте. Ашеа д. е. днвѣца Хрїстос шї апостолїї, кѣ днпѣрѣцїеа Месїеанѣ нѣ есте пѣтѣжїтеаскѣ, прежѣт о аштепта Іздеїї кѣ дор днфокат. чї череаскѣ шї спїрїтѣарѣ, кѣ аѣ сѣ днчегезе жертвеле шї кѣлѣл черемонїарїѣ ал Іздеїлор. че ера лор кѣ то-

*) Semler: apparatus ad liberalem u. t. interpretationem. Hallae 1767. Abhandlung von der freien Untersuchung des Canons. Halle 1771.

тѣл дѣрерос, кѣ дитре Іздеі ші дитре алте попоаре
 пічі о деосъвіре нѣ есте днаинтеа лѣі Дѣмнезеѣ, че
 ера Іздеілор несѣферівер. Дакѣ Хрістос ші апостолиі
 дн ачеле днвѣцѣтѣрї, че ера Іздеілор де чеа маі
 маре вѣтѣмаре ші зрѣчізне, нѣ саѣ акомодат, че
 каѣса ар фї фост, ка еї съ се плече ла ачеле рѣтѣ-
 чїрї але Іздеілор, че ера ачестора маі пѣдїп ізвіте,
 ші але кѣрора оворѣре, нѣ ле фѣчеа атѣта смїц-
 теалѣ ші зрѣчізне.

Афарѣ де ачееа чела, че дитр'ѣн кїп есте невоїт
 а се акомода ла пѣрерїле алтора, ачесте нѣмаї
 сїмпла ле тѣртѣрісеште, дарѣ нѣ ле днвѣцѣ ші нѣ
 ле репещеште ла фїекареа окъзізне, нѣ ле дитѣ-
 реште кѣ темейрї, нѣ ле апѣрѣ дн контра атѣкѣ-
 рілор ші нѣ чере кѣ тоатѣ стѣрѣїнца кредереа,
 прїїтіреа ші днпленїреа лор. Хрістос днсъ ші апо-
 столїі днвѣцѣтѣрїле сае ле пропѣнеа ла фелїзрїці
 азїторї, ла фелїзрїте окъзізнї, ле апѣса дн мїнтеа
 ші ініма лїпашїлор сѣї, ле лѣтѣрїа, ле дитѣрїа кѣ
 темейрї, ле апѣра дн контра контрарілор сѣї ші
 стѣрѣїа спре прїїтіреа лор. Чїне пѣшеште ашеа ла
 днвѣцѣаре, апрїеат аратѣ прїп фапѣтѣ, кѣ пропѣне
 днвѣцѣтѣра, че о кѣпоаште де адеврѣатѣ. Дрепт
 ачееа есте ведерат, кѣ Хрістос ші апостолиі днвѣ-
 цѣрѣ челе, че ле кѣпоаскѣрѣ де адеврѣате ші дѣм-
 незеештї, ші кѣ нѣ се акомодарѣ ла днвѣцѣтѣрї
 стрїне ші рѣтѣчїте.

2. Апѣрѣторїї акомодѣчїзнїі dogmatiche адѣк ло-
 кѣрї дїп епїстола дитѣїѣ алѣї Павл кѣтрѣ Корїн-
 тенї, дн каре, дѣпѣ кѣм воеск еї, ачест апостол ар
 фї тѣртѣрїсїт, кѣ с'аѣ акомодат ел dogmaticеште,
 ші анѣте :

α) din I. Кор. 3, 1—2. unde се чітеште: „Ші еѣ, фрацілор! нѣ ам пѣтѣт грѣивоаѣ ка челор дѣховнічешті, чі ка челор трѣпешті ка зпор прѣпчі, кѣ ланте в'ам хрѣніт пре вої, еарѣ нѣ кѣ вѣкате, кѣ лнкѣ нѣ пѣтеаці.“ Лл локѣл ачеста тѣртѣрісеште Паѣл, кѣ ел Корінтенілор, фінд еї лнкѣ лнчепѣторї лн крештїнѣтате, ле лмпѣртѣші елемїтеле челе лнтѣе але лнвѣцѣтѣрїї лѣї Хрїстос, шї ашеа лї прегѣті пре еї трептїшѣ спре азїреа шї прїїміреа маї лналтелор лнвѣцѣтѣрїї але крештїнѣтѣції. Дрепт ачееа тѣртѣрісеште Паѣл лн локѣл адѣс, кѣ аѣ лнтре вѣїнцат ел ла вестїреа евангелїеї лнтре Корїntenї акомодѣчізне педагогїкѣ, лмпѣртѣшіндѣ-ле ка ла лнчепѣторїї челе, че ле пѣтеа еї атѣнчі пречепе шї прїїмі, нїчі декѣм лнсъ нѣ зїсе апостолѣл, кѣ і-ар фї лнвѣцат лнвѣцѣтѣрїї стрейне шї рѣтѣчіте ка але сале шї ка адевѣрате.

β) Апѣрѣторїї акомодѣчізнії догматїче се разїмѣ маї алес не локѣл din I. Кор. 9, 20—22, unde се чітеште: „Фѣкѣтѣ-м'ам Іѣдеїлор ка Іѣдеѣ, ка пре Іѣдеї сѣ довѣндеск, челор де сѣв леѣе, ка сѣнѣс леѣїї (нефїнд еѣ сѣнѣс леѣїї), ка пре чеї де сѣв леѣе сѣї довѣндеск, челор фѣрѣ де леѣе, ка зп фѣрѣ де леѣе (нефїнд еѣ фѣрѣ де леѣе лѣї Dsmnezeѣ чї лнтрѣ леѣеа лѣї Хрїстос), ка сѣ довѣндеск пре чеї фѣрѣ де леѣе, фѣкѣтѣ-м'ам челор непѣтїнчіошї ка зп непѣтїнчіос, ка пре чеї непѣтїнчіошї сѣї довѣндеск, тѣторор тоате м'ам фѣкѣт, ка лн тот кїнѣл пре зпїї сѣї довѣндеск. Дакѣ прївїм ла матерїеа ворвеї лн пѣмігѣл кап, vedem, кѣ Паѣл цїнтеште а зїче, кѣ ел ла ве-

стіреа евангеліеі авѣ прівіре ла треапта кълтъріі реліцізпаре а ачелора, кърора ле пропънеа дувъцътъра лѣі Хрістоc. Днтре Іздеі, каріі авеа кълпштінцъ деспре злѣ адеврѣт Дѣмнезеѣ, пе ачеаста аѣ рълімѣт вестіреа дувъцътъріі лѣі Хрістоc, еаръ днтре пългжні, фінд еі дедѣцї днкпнъріі де ідолї, аѣ тревѣт сѣ ле дпнъртъшеаскъ маї днтжїѣ дувъцътъра деспре злѣ адеврѣт Дѣмнезеѣ шї деспре дпсѣшїле лѣі. шї апої токѣта сѣ пълшеаскъ ла елементеле дувъцртъріі дѣмнезеештї челеї дескоперїте де Хрістоc. Ачеастъ дувъцътъръ аѣ лъмърїт-о шї аѣ днтърїт-о Паъл дѣпъ тълсѣра кълтъріі челеї реліцізпарїе а азїторїлор сѣї дечї алмїнтреле днтре Іздеі шї алмїнтреле днтре пългжні. Афаръ де ачеаа, ка сѣ пѣ стїнтеаскъ пре нїмїне шї сѣ кълштїде лїпашї лѣі Хрістоc, зїче Паъл дп нѣмїтѣл кап, къл саѣ плекѣт ла депрїндерїле челора, днтре карїі вестїа ел евангелїеа. Дрепт ачеаа търтърїсеште Паъл, къл аѣ днтревълїндѣт акомодълїзне педагогїкъл шї моралъл, нїчї декъл дпсѣ; къл с'ар фї акомодѣт ел догѣатїчеште, адекъл къл днтре Іздеі ар фї дувъцѣт рълтълчїрї Іздеештї еаръ днтре пългжні рълтълчїрї пългжпештї *). Дрепт ачеаа локърїле адѣсе пѣ днтъреск сокотїнда лѣі Сетлер шї а пъртїсанїлор лѣі деспре акомодълїзнеа догѣатїкъл, чї маї вѣртос адевереск къл Паъл ка зп дувъцъторїѣ дпделепт саѣ фолосїт де акомодълїзне педагогїкъл шї моралъл спре а кълштїга маї лесне шї дп маї маре тѣдѣїте лїпашї лѣі Хрістоc.

*) Локѣл адѣс маї пе ларг есте тълкѣїт маї сѣс дп §. 63.

§. 93.

Деспре темейрї дѣпъ ом (*κατ' ἀνθρώπου*).

Ла акомодъчїзне се кѣвїне дитр варае деспре дитревзїнциарае темейрїлор дѣпъ ом.

Сѣв темейрїле дѣпъ ом (*κατ' ἀνθρώπου* argumenta ad hominem) се дїцелег ачеле темейрї, каре овїептїв адекъ дї сїне прївїте н'аѣ пѣтере деплїн доведїтоаре, чї нѣмаї сѣвїептїв адекъ кѣ прївїре ла треапта кѣлтѣрїї шї ла дїсѣшїїтѣцїле челора, карїї сѣлт а се мїшка спре прїїтїреа знеї дївѣцѣтѣрї саѣ сокотїнѣ, саѣ каре сѣлт а се конвїнѣ деспре вре о зїсѣ. Рїторїї шї дї ценере ачеїа, че аѣ де скоп, а траѣе пре алїїї дї парѣа са, саѣ а рѣстѣрна зїселе протївнїчїлор сѣї, дїтревзїнциеазѣ адеце ест фелїѣ де темейрї адекъ лѣате дїла сѣвїептївеле пѣрерї шї кѣцетѣмїнте але азїторїлор саѣ але чїтїторїлор саѣ але контрарїлор сѣї, дїпнї еле нѣ сѣлт рѣзѣмате не адевѣр, чї нѣмаї се пресѣпн ка адевѣрате.

Дї тїмпѣрїле поастре се пѣскѣ дїтревареа, де дїтревзїнциарѣ Хрїстос шї апостолїї ест фелїѣ де темейрї. Спре а рѣспнѣде ла ачеастѣ дїтреваре, есте а се фаче деосѣвїре дїтре дївѣцѣтѣрѣ шї дїтре кїпѣл, де а о пропѣне. Хрїстос шї апостолїї (прекѣм саѣ арѣтат маї сѣс дї §. 91. и. Ш. шї дї §. 92.) нѣ се акомодарѣ догматїченште, адекъ нѣ пропѣсерѣ дївѣцѣтѣрї стрїне шї рѣтѣчїте ка але сале шї ка адевѣрате, чї нѣмаї дївѣцѣтѣрї кѣ тотѣл адевѣрате шї дїпнїзеепнїї, дарѣ дї кїпѣл, де а ле дїфѣцїїна, де а ле лѣмѣрї шї де а ле дїмїѣса мїнїїї шї інїмїї азїторїлор саѣ а чїтїторїлор сѣї. ѣнде ера де фолос, се плекарѣ ла слѣвѣчїзнеа лор

ші дитревзінцаръ акомодъчизне педагоџикъ, адекъ дитъріа адевъръріле къ темейрї, че ера доведі-
тоаре пентрѣ ачештіа, дешї еле стрѣне лзате нѣ
схлнт дн сїне деплін доведітоаре.

Џнеорї асторїї чеї свїнци аргѣмѣнтаръ дїн кон-
чесе, адекъ пресѣнѣсеръ темейрїле протївнїчїлор
сѣї ка адевърате, фъръ de а ле цїне de адевърате,
ка пре ачештіа сѣї днвїнгъ къ днсеші армеле лор.
Ашеа Ізда дн епїстола са дї тѣстръ пре еретїчї,
че се dedасеръ десфрѣнѣрїї шї стрїкѣчїзнїї, къ кзвїнте
лзате дїн картеа апокрїфъ аскрїсѣ лѣї Епох, ка
пре еї, че дитревзїнца ачеа карте спре дитърїреа
рѣтѣчїрїлор сале, сѣї днвїнгъ къ днсеші армеле
лор. Дрепт ачеаа бесерїка прїїтї епїстола Іздеї ка
карте канонїкъ, нѣ днсѣ апокрїфеле, дїн каре се
лзаръ чїтате дн еа.

ТЪЕТЪРА А ДОА.

Деспре кѣлтѣра ворвїторїзлѣї дн прївїнца формей
ворвеї.

§. 94.

**Кѣлтѣра ворвїторїзлѣї аре днрѣзрїре фїїнциалъ дн
форма ворвеї.**

Фъръ цївїре ла кѣлтѣра ворвїторїзлѣї нѣ се
поате кзвенїт жѣдека форма ворвеї шї пѣтрѣнде
днцелесѣл кзвїнтелор; пентрѣ къ денїзл лїмвеї, че
о дитревзїнцеазъ скрїїторїзл, темперѣмѣнтѣл шї
кѣлтѣра лѣї чеа лїтераръ преѣм шї матерїеа, че
о трѣтеазъ, аѣ днкрїдере фїїнциалъ дн стїлѣл шї

modъл, de a днфѣѣша кѣдетъріле. Ачесте сѣнт каѣселе челе прінчіпаріе, пентрѣ карі кіпѣл ворвїріі асторілор вївлїчешті тѣлт се десклїнѣ дела чела а'л скрііторілор профанї шї маї алес дела чела ал апѣсенілор. Спре лѣтѣрїеа челор зісе съ шервеаскѣ зртѣтоареле овсервѣрї:

А. Лімба вївлїчеаскѣ поартѣ семпеле знеї кѣрзпте векїмі, дн каре ѣенѣл оменеск се афла днкѣ дн періодѣл прѣнчіеї.

Лімба оаменілор дїн векїме аѣ тревзїт съ фїѣ фост сѣракѣ de кѣвїнте шї de спресїзнї, фїїнд кѣ ea се пѣтѣ днїнде пѣмаї ла ачеле овїенте, че ле кѣdea лор дн сїмѣрїле челе дїн афарѣ. Ачесте овїенте днсѣ пе атѣнчі пѣ ера дн таре пѣтѣр; пентрѣ кѣ есперїнѣа, їтеѣїмеа шї їскѣсїнѣа днкѣ пѣ дескоперїсе поѣе овїенте. Спресїзнїле челе днтѣїе днсѣтна овїенте сїмѣзарїе, шї еле се аплека спре днфѣѣшареа копчептелор челор ѣенерарїе прекѣн шї а челор австрасе. Ашеа есте днсѣнїтѣ шї лімба вївлїкѣ, шї аѣтме

1. Копчептеле челе ѣенерарїе, се респїкѣ дн ea прїн пѣтїреа челор спеѣїарїе. D. e. Ешїр 20, 17. „сѣ пѣ пофтештї тѣереа апроапелѣї тѣѣ, сѣ пѣ пофтештї кас'а апроапелѣї тѣѣ, пїчі ѣарїна лѣї, пїчі шервѣл лѣї, пїчі шеарѣа лѣї, пїчі воѣл лѣї, пїчі чел de сѣѣ жѣг ал лѣї, пїчі вре о вїтѣ алѣї, пїчі кѣтте сѣнт але лѣї,“ дн лок de: сѣ пѣ пофтештї пропрїѣл апї оапелѣї тѣѣ.

2. Копчептеле челе австрасе се днфѣѣшеазл прїн челе, че кад дн сїмѣрї. D. e. (фач. 3, 19.) „дн сѣдоареа феѣїї тале веї тѣнѣка пѣнѣа та,“ дн лок: прїн лѣкраре треа шї остенїтоаре веї кѣнтіга храна та.

5. Oamenii, nepstiind firea si dusestiea lăcră-riilor, le judeca dăpă arătările lor челе din afară vătătoаре ла окi. Așea d. e. dăpă vedere се паре соареле а се miшка dmpreжърл пъмн-тълă, deși dăпă стареа астрономiei de акъм штим, къ пъмнътл се ротеазь шi соареле сть, че дп timpările челе векi нъ се шtieа. Дрепт ачееа Iisus Navi dorind, ка съ се лăпцеаскъ zioa, спре а пѣтe niмiчи дп вѣтае пре врѣшташиi Израилтепilor. dăпă стареа штипцеi векълăi съж аж рoстit рѣга zikand (10, 13.): съ стее соареле спре Гаваон шi лăна спре валеа Елон.

6. Къ кьт маi пѣцип активъ ера миптеа пе тpeапта чea жоасъ а кълтърii дп прѣпчieа депълăi omeneck, къ атжт маi дптинс кьмп се лăса фанта-сiei, deчи шi лимва пе атъпчi ера маi vie шi кьпрin-dea маi тълт спресiзнi асештълѣтiве, iкоане ш. а. дрепт ачееа авеа ea дusestiea лимвиi поетиче. Deчи дарь лимва поетикъ есте маi векiъ декьт чea про-саикъ. кареа се пѣскъ de а дрептъл, кьнд oamenii, prin черкърi шi рекъцетърi тот маi тълт десволтанд миптеа шi дпфрълкьнд фантасieа, пѣтрѣпсерь ла маi адълкъ штипцъ деспре firea лăкрърilor шi деспре кьселе евенемителор, шi ле прiвiа, кьм сьнт еле дптръ адевър, шi нъ кьм ле зьтървiа фантасiа. Ачeаста есте кьса, къ дп зрiчiле челе маi векi але депълăi omeneck, пре кьм дп картеа фачерii, adese се афлъ спресiзнi поетиче шi дп аче-ле пѣрци, че сьнт просаиче, прекьм сьнт исторici-риле. D. e. Фач. 4, 10—11. „Шi аж zic Domnъл (кьтръ Cain): че аi фькьт? гласъл сьнцелăi фрaтелăi тѣж, стрiгъ кьтръ mine din пѣ-мьнт, шi акьм влѣстълмат ть de пре пѣ-мьнтъл, кареле аж дескic гъра са, съ

пришеаскъ сжпцеле фрате лѣи тѣѣ дин
 тѣпата,“ дн лок де: зчидеа фрателѣи тѣѣ чеа
 испрѣвитъ де тине днѣ есте кѣпоскѣтъ, дешѣ лаѣ
 днпропат дн дѣмѣнт. — Исѣс Навѣ (24, 27) дѣпѣ
 че аѣ комѣндат попорѣлѣи леѣа лѣи Моѣи, ши і-аѣ
 адѣс а минте легѣтъра чеа фѣкѣтъ днтре Дѣмнезеѣ
 ши днтре Исраилтенѣи, аѣ ашезат о пѣатрѣ маре сѣв
 зп стежар днпѣнтеа корѣлѣи тѣртѣрѣи ши аѣ зѣс
 кѣтрѣ тот попорѣл: „еатѣ пѣатра ачеаста ва
 фѣвоаѣ днтрѣ тѣртѣрѣе, кѣ еа аѣ азѣит
 тоате, кѣ те с'аѣ грѣит дела Дѣмнезеѣ,“ дн
 лок де: ачеастѣ пѣатрѣ сѣ въ шервеаскъ ка зп монѣ-
 тѣнт адѣкѣторѣс а минте де леѣа Домнѣлѣи ши де
 легѣтъра чеа фѣкѣтъ днтре воѣ ши днтре Дѣмнезеѣ.

7. Лѣмба, че се фѣкѣ пропрѣл попорѣлѣи, пен-
 трѣ комѣпѣ приѣмѣа ши пентрѣ стѣторпѣкъ днтре-
 вѣзѣцареа еѣ пѣстреазѣ харакѣтрѣл чел ориѣнарѣѣ,
 дешѣ кѣлтѣра челора, че о днтревѣзѣцезѣ, пѣши ла
 маѣ дналѣ треапѣ. Де аѣче се лѣтѣреште, пентрѣ
 че азторѣи вѣвлѣчештѣи ши де тимѣрѣи маѣ тѣрѣи пѣ-
 страрѣ харакѣтрѣл чел ориѣнарѣѣ ал лѣмѣи сале. Ачеа-
 ста кѣ атѣт маѣ тѣлѣт принсе лок ла днвѣцареа
 понѣрѣиѣ; пентрѣ кѣ методѣл чел дин прѣнѣѣа пеа-
 тѣлѣи оменеск, де а днфѣѣѣна кѣѣетѣрѣле сале
 днтрѣ зп кѣп сѣтѣцарѣѣ ши де а пропѣне адеѣтѣрѣле
 ка спре прѣвѣре дн параволе скоане асемѣтѣрѣи ш. а.
 есте фоарте амѣсѣрат слаѣи пречеперѣи а оаменѣлор
 челор некѣлтѣваѣѣ. Дин ачесте каѣсе Хрѣстос ши
 апостолѣи аѣ днтревѣзѣцѣат лѣмба с'а дѣпѣ днѣшѣле
 еѣ челе ориѣнарѣе прекѣт ши методѣл чел векѣс де
 а лѣтѣрѣи ши а днтпѣса минѣѣи ши иниѣи адеѣтѣрѣле
 днвѣѣѣтѣрѣи крешѣнѣштѣи. D. e. Mat. 6, 3,—4. „Еарѣ
 кѣнд фачѣ тѣ милостенѣе, сѣ пѣштѣе стѣпѣта
 та, че фаче дреапѣта та, ка сѣ фѣе милосте-

niea та дитръ аскъне, ши татъл тъѣ, чел че веде дитръ аскъне, ва да џіе дитръ аръ-таре,“ дилок де: ла фачере де милостеніе нъкъхта привіторі ши лъдѣторі ай фаптеі тале, чи каѣтъ сінгър плакъл лѣі Dѣmnezeѣ, кареле штіе тоате дечі ши милостеніеа та чеа дн аскъне фъкътъ ши џі ва рѣсплѣті џіе.

Б. Каѣса десклініріі дн кінъл ворвіріі дитре аѣторіі вівлічешті ши дитре чеі профані есте ши матеріеа кърџілор вівлічешті. Къпрінсъл лор привеште релігізнеа, адекъ къноштінџа ши чінстіреа лѣі Dѣmnezeѣ челѣ адевърат. Дечі тоате, че се къпрінд дн еле, се привеск дн лъмина релігізніі, адекъ дн реферінџъ кѣтръ Dѣmnezeѣ. Дрепт ачеа

1. тоате възпѣтъџіле се дедък неміжлочіт дела Dѣmnezeѣ фъръ привіре ла каѣселе челе міжлочітоаре, прекъм сѣнт леџіле ши пѣтеріле пѣтрей D. e. Mat. 6, 26—30. се зиче, къ Dѣmnezeѣ хрѣпеште пасеріле черіѣлѣі ши дѣтвракъ флоріле кѣмпълѣі, дн лок де: леџіле ши пѣтеріле пѣтрей, каре ле-аѣ ашезат Dѣmnezeѣ, продък ла тімп къвінчіоі храна віетџілор ши крештереа ши дн-флоріреа плажтелор.

2. Релеле фісіче се продък нъ дін тѣмпларе нічі. дін предомніреа прінчіпівлѣі рѣълѣі дѣпъ філософіеа релелізнаръ рѣсърітеанъ чи дін рѣндзіреа лъміі чеа ашезатъ де Dѣmnezeѣ дѣпъ скопзіре лѣі челе атот днџелепте, дрепте ши віневоітоаре. Дрепт ачеа ши релеле фісіче се аскріѣ лѣі Dѣmnezeѣ, днкът де кѣтръ ел се фъкъ рѣндзіреа лъміі. D. e. Icaie 45, 5—7. „Еѣ сѣнт Домнъл Dѣmnezeѣ, ши нѣмаі есте афаръ де міне Dѣmnezeѣ . . . еѣ сѣнт чела, кареле ам гѣтіт лъміна ши ам фъкът днтѣперекъл, кареле фак паче ши

z i d e s k p e л e , “ л н л o k d e : e ж з н и к з л c ж н т a д e в з р a т
 D e m n e z e ж , ш и п з т e p e a m e a e c t e n e m з р и н и т з , д e л a
 m i n e a т з р н з т o a t e . A ч e a c т a e c t e z i c л н к o н т р a
 ф и л o c o ф и e и р e л и ц и з н a p e a M e d e n и л o p ш и a П e p c e n и л o p ,
 к a p e a c т з т o p и e d o a з п р и н ц и п и e a d e k з п р и н ц и п и з л
 Б з н з л з и ш и a л p з з л z и , ш и д з п з к з m з n z л c a ж
 a л т z л п р e d o m n e ш т e , c e л н т з m п л z л н л з m e o p и в з n e
 o p и p e л e , p з c a p e л з m i n z o p и c e n a ш т e л н т з n e p e k .

3. Л и б e р т a т e a в o e и e c t e k o n d и ц и з n e n e a п з р a т z
 п e n т р з o m c п р e ф a n т e m o p a л e . Ф з р з a ч e a л и б e р т a t e
 n з c e п o т л н m п з т a o m з л z и ф a n т e л e л z и n и ч и ч e л e в з n e
 n и ч и ч e л e p e л e . Ф и i n d к з D e m n e z e ж a ж d a t o m з л z и
 л и б e р т a t e a v o e и ш и n з o d e c ф и i n ц e a z z ; d e ч и л н c ф .
 c к р и п т з р з v o i n ц e л e ш и ф a n т e л e a т з т ч e л e v з n e к з т
 ш и ч e л e p e л e ф з р з п р и в и p e л a л и б e р т a t e a v o e и ш и л a
 ф з n т з i p e a o m з л z и c e a c к р и ж n e m и ж л o ч и т л z и D e m -
 n e s c ж . D . e . Ф и л и п 2 , 1 з . : „ D e m n e z e ж e c t e ч e л ,
 ч e л з к p e a z z л н v o и , ш и c п р e a л з k p a d z n z
 v o i n ц a “ (л z и) , a d e k з D e m n e z e ж a ж d a t o m з л z и v o e
 л и б e р з ш и п з т e p и c з ф л e т e ш т и , c п р e a v o и ш и a ф з n т z i
 ч e л e п л з k з t e л z и D e m n e z e ж . — E ш и p . 10 , 20 . „ A ж
 л н в з р т o ш a t D e m n e z e ж i n и m a л z и Ф a p a o n ,
 ш и e л (Ф a p a o n) n з a ж c л o v o z и t п р e ф и i i л z и
 I c p a i l , “ л н л o k d e : D e m n e z e ж n з a ж o n p и t ч и
 л и б e р з a ж л z c a t v o e a л z и Ф a p a o n л н т р з т р з т a p e a
 I c p a i l t e n и л o p .

B. Л н ф и n e ш и к л и m a e c t e з n a d i n к a ж c e л e d e c k л и -
 н и p и и л н т p e c т и л z л a з т o p и л o p в и в л и ч e ш т и ш и л н т p e
 ч e л a л c к р и i т o p и л o p a n з c e n и .

A з т o p и и p з c з p и t e n и d e c з в k л и m z a p z z l o a j e ,
 ф i i n d л н z z c т p a ц и к з o ф a n т a c и e m a и л н ф o k a t t ,
 п р и в e c k л з k p з p и л e m a и в и ж ш и m a и a n p i n e , ш и i z в e c k
 a л e л н ф з ц и ш a к з c п p e c и з n и m a и в з т з t o c a p e л n c i m -
 ц и p и , ш и d p e n t a ч e c e a a л н т p e v з i n ц a т p o n з p и , a c e m z -

пърї, ікоане, іперволе маї търѣце шї маї пѣтъроасе. декѣт скрііторїї де сѣпт клімъ маї рече.

Характірѣл скрііторїлор рѣсърїтенї де сѣпт клімъ маї фїервінте се веде шї ла аѣторїї вївлїчештї, карїї трѣїрѣ днкъ сѣв асемене клімъ. Дарѣ днпрежѣрїмеа шї ценїл пѣчїзнїї Евреїлор продѣсерѣ зпеле пропрїетѣдї але стїлѣлї вївлїк. прїн каре се десклїпъ ел дн зпеле шї алтеле дела чел ал аѣторїлор рѣсърїтенї. (Маїпе ларг се ва лѣтѣрї ачеаста дн зрѣтѣоареле параграфе.)

§. 95.

Деспре днсѣшїеа лїмвїї вївлїче дн ценере.

Орїцінеа лїмвїї вївлїче дела векѣрїле прѣнчіеї пеашѣлї оменеск шї фантасіеа чеа днфокатъ а скрііторїлор челор сѣїпдї трѣїторї сѣв клімъ арзѣтоаре днавѣдїрѣ лїмба скріптѣрїї кѣ спресїзнї сїмѣсарїе, маї віоасе шї зѣгрѣвітоаре. Ачеастъ днсѣшїе а лїмвїї атраѣе пѣлѣкѣт пре чїтїторїѣ, шервеште атѣт спре подоава ворвеї кѣт шї днфѣдїшеазъ дїп маї тѣлте пѣрѣдї шї маї лѣмінат кѣпетѣрїле шї ле днпасѣ мїпдїї, днрѣжреште пѣтернїк прїн фантасіе дн сїмѣрї шї продѣче дн ініма чїтїторїѣлї кѣлѣдѣрѣ шї днтересїпѣт пентрѣ обїентѣл чел днфѣдїшат. Дїп ачеастъ каѣсѣ поедїї тѣтѣрор пѣчїзнїлор дїп тїмпѣрїле челе маї векї пѣлѣ асѣзї се фодосеск де асемене спресїзнї сїмѣсарїе шї віоасе ка мїжлоаче парте спре днфрѣмѣсецареа шї дѣїошїеа ворвеї, парте спре а днрѣжрї маї пѣтернїк дн мїптеа шї дн сїмѣрїле чїтїторїлор сѣї.

Спресїзнїле челе трѣдѣсе дела днсѣтнпареа лор чеа пропрїе спре днфѣдїшареа алтор обїенте сѣѣ копчеште кѣпрїнд дн сїне асешпаре. Дакѣ заче

асетънареа пѣтаѣ дитрѣ зп кѣвѣнт, се зиче ашеа о спресіѣне тропікѣ. Дарѣ дакъ асетънареа се дитинде ла зна саѣ ла таѣ мѣлте пѣсечіѣнї дитреці, се зиче еа ворвѣ асетъпѣдївѣ, прекѣм сѣнт аллігорїіле, параволеле, фаптеле сімволїче ш. а. Ачесте ворвѣ асетъпѣдїве ле пѣтеск рѣсѣрїтенїї Машал (לשׁמ) адекѣ асетънаре.

Дит прївїнда спресіѣнїлор асетъпѣдїве аре тѣлкѣиторїѣл таѣ дитѣѣ съ жѣдече шї се кѣноаскѣ, де есте о спресіѣне дитрѣ адеврѣ асетъпѣдївѣ, шї апої съ афле дитцелесѣл еї.

§. 96.

Мїжлоачеле, де а кѣноаште спресіѣнїле челе асетъпѣдїве.

Де есте о спресіѣне асетъпѣтївѣ, ва жѣдека шї ва кѣноаште тѣлкѣиторїѣл

1. дїн фїреа шї дїсѣшіеа овїептелор, деспре каре се дитревзїпѣазѣ кѣвїнтеле. D. e. Mat. 5, 13. „вої сѣптеці сареа пѣтѣнтѣлѣ.“ Аїче дїн фїреа сѣвїептѣлѣ се кѣноаште, кѣ презїкатѣл „саре“ есте а се лѣа дитрѣ дїсѣтїнаре тропікѣ.

2. Дїн цесетѣра ворвѣї се аратѣ, де есте вре о спресіѣне асетъпѣдївѣ. D. e. I. Кор. 5, 7. „Кѣрѣдїці алѣатѣл чел векїѣ, ка съ фїці фѣртѣнтѣтѣрѣ н оѣѣ.“ Дїн цесетѣра ворвѣї дї ачест кап верс. 1—8. се кѣноаште, кѣ „алѣатѣл“ есте а се лѣа дитрѣ дитцелесѣл тропік. Паѣл адекѣ дї верс. 1—5. кѣртенше пре Корїntenї, кѣ еї сѣфѣр дї мїжлокѣл сѣѣ пре зп крештїн, кареле трѣшше кѣ вїттрега са дї кѣсѣторїе *), шї ле порвїчеште, ка сѣл

*) Ачестѣ фѣрѣделече се тѣшла дитре пѣгѣнї, дарѣ фоарте пар шї се прївїа де тот вѣноасѣ. Ашеа Селеккѣ рѣцеле Сїрїеї пре

скоатъ пре ачеста дін чеата крештінілор, ші дн верс. 6. зіче: „нх штіці къ пѣдін алхат фаче а доспітоатъ фърмжнтътъра,“ адекъ пілда чеа реа а хнзіа молінсеште ші стрікъ пре мѣдці. Акъта дн версѣл 7. зіче: „къръціці алхатъл чел векїѣ,“ адекъ лепъдаці тоате стрікъчїзнїле пѣгжпътъці, де каре поате днкъ нх в'аці десфѣкѣт кѣ тотѣл, „ка съ фїці фърмжнтътъръ поѣ,“ адекъ ка съ фїці о чеатъ кѣ тотѣл поѣ днзѣстратъ кѣ днвѣцътъра лї Хрістос чеа кѣратъ ші непътатъ де рѣтъчїрїле ші стрікъчїзнїле пѣгжпътъці, пентрѣ кѣ Хрістос прїн тоартеа са не-аѣ рѣкѣмпѣрат де пѣкат, дрепт ачееа, (верс. 8.) ферїндѣ-вѣ де рѣтъчїрїле ші стрікъчїзнїле челе дін пайнте, съ вїецїці сѣжнт дѣпъ днвѣцътъра мѣнтѣторїѣлї. (Bezı алт есемлѣ маї сѣс дн §. 68. п. т.)

3. Дін скопѣл ворвїторїѣлї саѣ ал скріїторїѣлї се кѣноаште, де есте о спресїѣне асемпѣцївѣ саѣ пропрїе. D. e. Mat. 5, 29—30. „Еаръ де те смїнтеште пре тїне окїѣлтѣѣ чел дрепт, скоатѣл пре ел, шїл леапѣдѣ, кѣ маї вїне есте цїе, ка съ піеѣар хнѣл дін мѣдѣлареле тале шї нх тот трѣпѣл тѣѣ сѣсе арѣпче дн геенна. Шї де те смїнтеште пре тїне мѣна та чеа дреаптѣ, таїѣ-о пре еа, шї о леапѣдѣ, кѣ маї вїне есте цїе, ка съ піеаръ хнѣл дін мѣдѣлареле тале, шї нх тот трѣпѣл

пре мѣреа са Стратонїка аѣ дат фїїѣлї сѣѣ Антіохѣ дн кѣѣторїе (Плѣтархѣ), Каракала днпѣратѣл Романїлор саѣ днѣкрат кѣ вітрега са Ізліеа (Еліан. Спорціѣ), ва ера шї днпре Іздеї днвѣцъторї карїї днпѣдїа проселїцілор амеа о фърѣделеѣе. Амеа Маїмонїд дн Іевомод зіче: есте ертат проселїтѣлї а се кѣѣторї кѣ мѣреа фрателї сѣѣ дела татѣ, орї кѣ мѣреа хнкіѣлї і сѣѣ, ва шї кѣ мѣреа тѣтѣне сѣѣ шї кѣ мѣреа фїїѣлї сѣѣ, дакѣ еле трекарѣ ла релїціѣнеа Іздеїлор.

асетънареа. Ікоапеле вѣвлічешті сѣнт лѣате дела пропріетъціле Палестінеі ші але лѣкѣиторілор еі, дела депріндеціле віеціі котъне, дела воале, дела віцііле морале, дела реліцізнеа ші ашезъмїнтеле реліцізнаре ш. а. Дрепт ачееа се чере дела тѣлѣиторіѣ ші лп ачеастъ прівіпцъ деплїнъ штїпцъ а археолоціей вѣвліче лп тоатъ лптїндереа еі. Чїне есте лїсїт де ачеастъ штїпцъ пѣ поате лпцелече спресїзіле вѣвліче челе асетъпътїве. D. e. Ierem 22, 6. „Ачесте зіче Домпъл асѣпра касеі лпмпъратѣлѣ Іѣда: Галаад лпмі ештї тѣ, лпчепътѣра Лїванѣлѣ, де пѣ воїѣ пѣнепре тїне лп пѣстїіре, ші четъціле тале пелѣкѣїте.“ Фраза асетъпътївъ дела Галаад ші дела кѣлтеа Лїванѣлѣ ва лпцелече пѣмаї ачела, кареле штїе, кѣ тѣндреаца тѣнтелѣ Галаад ші а Лїванѣлѣ ера Палестїненїлор ікоана стѣрїї челеї маї стрѣлѣчїте ші а тѣїестѣції. Дечї кѣвїнтеле де сѣс аѣ ачест лпцелес: лпмпъратѣл Іѣдеї се тѣндреште кѣ тѣїестатеа ші кѣ стареа са чеа стрѣлѣчїтѣ, дарѣ еѣ воїѣ пѣстїї лпмпърѣціеа лѣ ші воїѣ деспоѣра четъціле лѣї. (Деспре лпсѣтпнареа пѣртїчелеї: „де пѣ“ vezi маї сѣс §. 64 кѣтрѣ капѣт.)

2. Фїѣкаре лїмѣвъ аре спресїзіпї асетъпътїве сїешї пропрїї, че лп алте лїмѣе пѣ се лптревѣїпцезѣ. Дрепт ачееа лпсѣтпнареа спресїзілор асетъпътїве пропрїї ѣнеї лїмѣе се поате афла дїп депрїндереа ворвїрїї а лїмѣїї чеї лптревѣїпцате. D. e. Rom. 12, 20. пїлд. лѣї Solomon 25, 21—22. „де флѣтѣнѣзеште врѣшташїїл тѣѣ, дѣї лѣї де тѣнкат, де лпсѣтошеазѣ, адапъл пре ел; кѣ ачестеа фѣкѣнд кѣрѣѣпї де фок грѣштѣдештї пе каѣп лѣї.“ Дѣпѣ депрїндереа ворвїрїї рѣсѣрїтенїлор адекѣ а лїмѣїлор Сїмїтїче тропѣл ачестеа

лпсѣтнеазъ: а фаче тоале ші а мішка ініма чеа
вжртоасъ а кзіва, прекъм металъл пріп фок се фаче
тоале ші се адъче ла топіре. Дрепт ачееа лпцелес-
съл кзвінтелор адъсе есте ачеста: пріп вінефачерї
веї мішка пре врѣшташъл тѣѣ спре сімцірі лпмпѣ-
кѣтоаре шріетінешті. — Псалм. 68, 1—3. „Мжп-
твеште-мъ, Дѣтнезеэле! къ аѣ лптрат апе
пѣпѣ ла сѣфлетъл меѣ. Афѣндатѣ-м'ам лп
пороїъл аджкѣлѣї веніт-ам
лптрѣ аджкѣл тѣрїї ші віфоръл мѣ пото-
пеште.“ Ачестъ ворвѣ асетѣпѣдївѣ се лѣмѣреште
dın депрїндереа лпфѣдїшѣрїї ші а ворвїрїї евреешті.
Іѣдеїї ядекъ лпшї лпкїпзіа тарї премеждїї ші невої
сѣв ікоана де валѣрї де апѣ, каре, фрѣлгѣнд кора-
віеа, пре корѣверї, че се лѣпѣт а скѣпа де тоарте,
тот лї маї афѣндъ лп апѣ. Дечї лпцелесъл кзвін-
телор адъсе есте ачеста: мжптвеште-мъ, Дѣтне-
зеэле! къ сѣпѣт лп чеа маї гросп'къ стрѣмторїре
ші премеждїе.

Гѣстъл рѣсѣрїтенїлор нѣ есте а се жѣдека дѣпѣ
ал пострѣ. Ла джпшїї се предѣзіа зпеле лѣкрѣрї маї
мѣлт декѣт ла пої, дечї ші тропѣрїле лѣате дела
асемене лѣкрѣрї ле ера лор мжндре ші чїпстїтоаре,
ла пої лпсѣ сѣпѣт еле адес лпціосїтоаре. D. e. Moїсі
(а доа леѣе 33, 17.) лѣдѣнд фрѣмѣсеаца лѣї Іосїф
зіче: „чел лпт жїѣ пѣскѣт ал таѣ рѣлѣї фрѣмѣ-
сеаца лѣї“ (Іосїф). Ла пої деавїа с'ар афла чїнева
мѣгѣлїт, дакъ і с'ар зіче, къї фрѣмос ка зп віцел,
фіѣ ачеста ші лптжїѣ пѣскѣт.

3. Лптре діферїте овїепте нѣ се поате кѣѣета
о асетѣнаре деплїнѣ, адекъ лп тоате пѣрїдїле ші
лп тоате лпсѣшїїле лор, къ ал мїптреле ар фі еле
тоате ачелешї, чї асетѣнареа се фаче лптре еле лп
зна саѣ алта прївїре. Дрепт ачееа ла спресїзпїле

асетъпътѣве съ каѣте тълкѣиторѣл пѣнтѣл асетъ-пърѣи, адекъ дп че се фаче асетъпареа, шѣ пѣпъ xnde се дпtinde ea, шѣ апоѣ кѣ кѣвѣнте пропрѣи се дпфѣцѣшезе дпцелесѣл спресѣзнѣи асетъпѣцѣве амъ-сѣрат пѣнтѣлѣи асетъпърѣи. D. e. дп Псалм. 21, 6. zиче David: „еаръ еѣ сѣнт вѣерте шѣ пѣ от.“ Пѣнтѣл асетъпърѣи дптре вѣерте шѣ David есте „слѣвѣчѣхнеа,“ шѣ маї департе пѣ есте а се дп-тinde, адекъ пѣ ла търѣитѣра, пѣ ла форма, пѣ ла колоареа вѣертелѣи ш а. — Iсаie 7, 17—18 (дѣпъ тест. греч. 18—19.): „дп zѣоа ачееа шѣера-ва Домпѣл мѣштелор, каре домпеск о парте а рѣхлѣи Егѣптѣлѣи, шѣ алвѣнеѣ, каре есте дп цара Асѣрѣенѣлор, шѣ вор вѣнѣ тоате, шѣ се вор ашеза дп вѣѣлецѣрѣи шѣ дп гаѣреле пѣтрелор, шѣ дп пештерѣи шѣ дп тоатъ крѣ-пѣтѣра шѣ дп тот лемпѣл.“ Пѣнтѣл асетъ-пърѣи дп ачеастъ ворѣвъ асетъпѣтѣвѣ есте: „мѣл-цѣмеа шѣ пѣкѣжѣреа“ дптрѣ ачест дпцелес: гроспѣкъ мѣлцѣме де врѣшташѣ вор пѣвѣлѣ престе воѣ дпн тоате пѣрѣѣле, шѣ амарѣвъ вор асѣпрѣ пре воѣ.

Кѣ ачелашѣ обѣепт се пот асемепа маї мѣлте обѣепте еаръ дпн фелѣхрѣте пѣнтѣрѣ де прѣвѣре. D. e. кѣ лѣмина се пот асетъпа феѣе воѣоасе де вѣкѣрѣе, дпвѣцѣторѣи адеврѣхлѣи, вѣртѣтеа чеа кѣ тотѣл кѣ-ратъ шѣ фѣрѣ патъ моралъ, прекѣм: Iсаie 60, 1. „Лѣмѣнеазъ-те, лѣмѣнеазъ-те Iерѣсалѣме! адекъ вѣкѣрѣ-те фоарте, Iерѣсалѣме! Мат. 5, 14. „Воѣ сѣнтѣцѣ лѣмина лѣмѣи“ адекъ воѣ сѣнтѣ-тенѣцѣ дпвѣцѣторѣи адеврѣхрѣлор дѣмнезеештѣ дп лѣме; I. Ioan 1, 5. Дѣмнезеѣ есте лѣминъ, шѣ пѣчѣи дптѣперек пѣ есте дп трѣпесѣл. De vom zиче, кѣ дппѣртѣшѣре авет кѣ ел

ші дптрѣ дптѣперек дмвлѣт, мінцім ші пѣ фачем адевѣрѣл, адекѣ Dѣmnezeѣ естѣ кѣ тотѣл сѣжнт фѣрѣ пічї о патѣ моралѣ, дечї карїї зїк, кѣ чїнстеск пре Dѣmnezeѣ ші їспрѣвеск фапте реле, ачеїа мїнцеск ші пѣ фак челе плѣкѣте лѣї Dѣmnezeѣ, дечї пѣ'л чїнстеск.

Пѣнтѣл асемѣпѣрїї се кѣпоаште дїп фїреа лѣкрѣрїлор асемѣпате, дїп матерїеа ворвеї, дїп цесетѣра лоїкѣ, дїп скопѣл ворвїторїѣлѣї, ші знеорї се дсампѣ де дпсѣшї аѣторѣл. D. e. Moїсі аѣ мѣндат Ісраїтенїлор, ка лѣжнд еї кѣ арте Палестїна, сѣ пїерардѣ дїп еа пре тоцї лѣкѣїторїї, ші адаѣде а дпсѣмна ші каѣс'а ачестѣї мѣндат, зїкжнд (пѣм. 33, 55.): „Еарѣ де пѣ верцїї пїерде пре чеї че лѣкѣеск пре пѣмжнт (ал Палестїнеї) дпайнтеа фецеї воастре, ші пре кѣцїї вецїлѣса дїп трѣпшїї, вор фї спїнї дп окїї воштрї ші волдѣрї дпкоастеле воастре, шї вор врѣштѣшї воаѣ пре пѣмжнтѣл, дп каре вецї лѣкѣї вої.“ Ікоана дела спїнї ші волдѣрї дппрезпѣ кѣ пѣнтѣл асемѣпѣрїї се тѣлкѣеште аїче прїп зрмѣтоареле: „Шї вор врѣштѣшї воаѣ пре пѣмжнтѣл, дп каре вецї лѣкѣї вої.“

Дѣпѣ че ам прївїт дп цепере спресїзнїле асемѣпѣцїве, пѣшїм акѣта ла спїделе лор, прекѣзм сѣжнт тропѣрїле, алїгорїїле, компѣрѣчїзнїле, параволеле, фавѣлеле, фаптеле сїмволїче ші гѣчїтѣрїле.

§. 98.

Деспре тропѣрї.

Трѣдѣчереа кѣвїнтелор дела дпсѣтпареа лор чеа пропрїе ла алтеле прїнде лок дп тоате лїмвїле.

Тръдъчериле, че пентръ неажънсъл къвѣнтелор се фак дѣн невое спре а нъмі овѣнте шѣ кончепте, се прѣвекс ка дѣнсѣтпърѣ пропрѣ шѣ ordinarѣе, даръ челе, че се фак пентръ дѣтподовѣреа ворвеѣ, сѣнт непропрѣ шѣ се нътеск тропѣче. (Bezī §. 11 шѣ 12.)

Дѣтръ дѣцелесъл маѣ стрѣнс шѣ прѣн еминѣцъ нътаѣ метафора есте спресѣне асемъпъцѣвъ шѣ се поате нъмі троп; пентръ къ нътаѣ дѣ еа се фаче тръдъчереа къвѣнтелор дѣла дѣнсѣтпареа лор чеа пропрѣ ла алтеле пентръ вре о асемънаре; ла челе лалте тропърѣ дѣсѣ, прекът ла метонѣміе шѣ сѣнекдохъ нъ се фаче асемеѣе тръдъчере, чѣ се скѣтвъ нътаѣ нъте къ нъте шѣ кончепт чъ кончепт, d. e. дѣ лок де каъса се нъне ефектъл, дѣ лок де дѣтрегъл се нътеск пърѣиле шѣ дѣн контра. Дрепт ачеаа аѣче не ва фѣ ворва нътаѣ дѣспре тропъл метафора, деоаръ че челе лалте тропърѣ дѣ лѣтѣа вѣвлѣкъ нъ се дѣсклѣпъ дѣ пропрѣетъцѣле сале дѣла челе але челор лалте лѣтѣе.

Дѣнтре тоате тропърѣле маѣ дѣнтревѣнѣцате сѣнт дѣ тоате лѣтѣиле метафореле, шѣ еле атраг плъкът пре азѣторѣѣ саж пре чѣтѣторѣѣ пентръ ѣстѣдѣмеа *) мѣнѣѣ ла афлареа асемъпърѣѣ дѣнтре дѣферѣте овѣнте.

Метафореле дѣ кърѣиле вѣвлѣчештѣ сѣнт маѣ нътъроее маѣ вѣшѣ маѣ дѣдръсене декът ла азторѣѣ апъсенѣ, шѣ адеце нъъ рѣпънд гъстълѣѣ постръ, че афлъ лътърѣре дѣ векѣмеа лѣтѣелор вѣвлѣче, дѣ темпърътѣнтъл шѣ дѣ дѣтпрежърѣмеа скрѣиторѣлор челор сѣнѣѣ (§. 94.).

*) Дѣнтре ѣстѣдѣмеа шѣ аѣрѣмеа мѣнѣѣ есте ачеа деосъвѣре, къ ѣстѣдѣмеа дѣсконере асемъпърѣле дѣнтре овѣнте дѣферѣте, еаръ аѣрѣмеа афлъ дѣсклѣпѣиле дѣнтре овѣнтеле, че се пар а фѣ асемеѣе.

Ѕпеле дін метафореле вібліче сжнт комъне ші алтор лімві. D. e. сетеа ші фоатеа ка ікоана дорінцеї челеї маї дпфокате. прекъм (Мат. 5, 6.): „Феречіцї чеї, че фдѣмжмзеск ші дпсѣтошеазѣ de дрептате,“ адекѣ чеї че дореск апріне а азї ші а прїїмі дпвѣцѣтѣра чеа адевѣратѣ; „мѣна“ есте ікоана тѣріеї ші а пѣтерії, прекъм (Лѣка 1, 66): „мѣна Домпѣлѣї ера кѣ джпсѣл“ (Іоан), адекѣ пѣтереа Домпѣлѣї се арѣта лѣкрѣтоаре дп прѣкѣл Іоан.

Алте метафоре вібліче сжнт комъне скрііторілор Рѣсѣрітенї тѣріторї сѣв клїмѣ арѣтоаре D. e. депріндере ера ла Рѣсѣрітенї, арїїле а ле фаче пе локѣрї дпалте спре маї вѣнѣ вжнтѣраре, ші а тѣреа кѣ о машїнѣ, че авеа роате ферестѣте, ашїндереа асемеа еї пре жп волор пѣтернїк ші тарѣ кѣ мѣнцї дпалцї ші тарї, карїї кѣ тоате пѣтеріле ші опїтіріле пѣ се пот респїнѣ. Амѣсѣрат ачестор депріндерї презїче Ісаїе (41, 14—16). Іздеїлор тѣреадѣ вїрѣнцѣ асѣпра врѣшташїлор лор челор преапѣтернїчї, зїкѣнд дп пѣтеле лѣї Дѣмпезеѣ: „пѣ те теме, вїерте Іаков, дпмпѣціпатѣл Ісраїл! еатѣ те-ам фѣкѣт пре тїне ка препїште роате поже де кар, каре тѣрѣрѣ асемеене ферестеѣлѣї, шї веї тѣреа мѣнцї, шї веї тѣрѣнцї деалѣрї, шї ле веї фаче ка цѣрѣна, шїї веї вжнтѣра, шї ва лѣа пре еї вжнтѣл, шїї ва дппрѣштїе вїф о р ѣ л,“ адекѣ: Іздеїлор, че сжнтѣцї славі, дпвѣрѣвѣтацї-вѣ, кѣ кѣ ажѣторїѣл меѣ вецї дпвїнѣ тѣреѣ пре врѣшташїї воштрї чеї маї пѣтернїчї. — Сѣв клїмѣ фїервїнте ісвоареле фїїнд раре ші адеце сѣкѣнд кѣ тотѣл, апа чеа рече кѣргѣтоаре дін ісвор ера Рѣсѣрітенїлор ікоана феречїрїї. P. e. Ісаїе (41, 18.)

пророчинд Іздеілор челор стржмторіці тімпзрі феречіте, адгче пре Дѣмнезеѣ ашеа кѣвжнтжнд: „воіѣ дескіде дін мжнці ржзрі, ші дпміжлокѣл кжмпіілор фжтжні, ші воіѣ фаче пѣстіеа дп вѣлці ші пѣтжнтѣл чел дпсѣтат дп чістеле де апѣ,” адекѣ дпалт вѣ воіѣ-феречі.

Мѣлте дін метафореле бівліче сжнт пропріі пѣ маі скрііторілор челор сѣінці, лѣате фіінд еле дела овіентеле Палестінеі, саѣ дела віеджіреа ші депрін-дереа Евреілор, саѣ дела релігізнеа ші історіеа лор. Д. е. Ліванѣл пентрѣ дпѣлцімеа лѣі, пентрѣ привелештеа чеа тѣреацѣ ші пентрѣ чедріі лѣі чеі зріеші ера Евреілор ікоана тжндрецеі вѣрвѣтешті, еарѣ Кармілѣл чел фржмос ші акоперіт кѣ вердецзрі ші кѣ помете ка кѣ о подоавѣ дпфѣціша ла Іздеі джіо-шіеа ші фржмжсеаца фетееаскѣ. Дечі дп кжнтареа кжнтѣрілор се асеменеазѣ фржмжшеацѣ чеа вѣрвѣ-теаскѣ а тірелжі кѣ Ліванѣл (5, 15), прекжм: „фаца лѣі ка Ліванѣл а леасѣ ка чедріі,” еарѣ фржмж-сеаца чеа делікатѣ а тіресеі се дпфѣцішеазѣ прін Карміл (7, 5.), прекжм: „Капѣл тѣѣ престе тіне ка Кармілѣл.” — Тѣереа дппрежзр ера Іздеілор сѣтнѣл чел дін афарѣ ал лепѣдѣріі пѣгж-пѣтѣці ші а стрікѣчізні еі, дечі метафора лѣатѣ дела тѣереа дппрежзр дпсѣтнеазѣ пѣрѣсіреа кѣѣ-тѣмінтелор ші а фаптелор челор реле, прекжм ла Іерем. 4, 11. „тѣ еці-вѣ дппрежзр Дѣмне-зеѣлжі пострѣ ші лепѣдаці дп вѣртошереа ініміі воастрѣ,” адекѣ десфачеці-вѣ де пѣтжн-ціеа воастрѣ чеа пѣгжнеаскѣ.

Ачееаші спресізне метафорікѣ се поате дптре-вжінца деспре фелізріте овіенте. Ашеа метафора дела: „dormire“ дпсатпѣ: секзрітате, тржндѣ-

віре дмпрезнатъ кѣ непъсаре, ші моарте. D. e. „еѣ ам адорміт ші ам дорміт, кѣ Домпѣл тѣ ва ажѣта,“ адекъ еѣ сѣнт сігѣр де перікѣле, фінд сѣв паза дѣмнезеаскѣ; Назм 3, 18. „дорміт-аѣ пѣсторіі тѣї, дмпѣратѣл Асіріенілор і-аѣ адорміт пре чеї тарі аї тѣї, мерс-аѣ попорѣл дмтѣнці, кѣ пѣ ера чіне сѣї спрїжїнеаскѣ,“ адекъ дрегѣторіі попорѣлї се трѣндѣвірѣ, непѣсѣндѣ-ле де перікѣлеле патріеї, еї се лѣсарѣ а дмчелї де реѣеле Асіріенілор, спре а се да негрїжірії, акѣм дмтрѣнд перікѣлѣл, попорѣл непрегѣтїт спре апѣрареа са. фѣці дм тѣнці; I. Тесалон. 4, 13. „Еарѣ пѣ воїѣ, сѣ пѣ штїці, фрацілор! пентрѣ чеї адорміці, ка сѣ пѣ въ дмтрїстаці, кѣ чеї лалці, карїї п'аѣ сперѣнці,“ адекъ воеск а въ дмпѣртѣші дмвѣцѣтѣра деспре тѣрїці, ка сѣ пѣ въ дмтрїстаці ка пѣгѣлїї, карїї пѣ аптеапѣ дмвіереа торцілор.

Спре а кѣпоаште метафореле ші спре а афла дмцелесѣл лор, се чере дела тѣлкѣиторїѣл скрїптѣрїї штїнца депрїндерїї ворвїрїї челеї ѣенераре ші челеї а попоарелор рѣсерїтене Сїмітіче, апої а пропрїетѣцілор Палестїнеї ші а локѣиторїлор еї, ашїндереа а історїеї ші а ашезѣмїтелор челор релїцізнаре але Евреїлор. Афарѣ де ачеаа тревѣе тѣлкѣиторїѣл сѣ афле пѣнтѣл асемѣнѣрїї, адекъ дїн кареа прївіре се фаче асемѣнѣреа ші пѣпѣ ѣнде се дмтїнде еа. Ачеаста ва кѣпоаште ел дїн фіреа обїентелор асемѣнѣте, дїн матерїеа ші ѣесетѣра ворвїї ші дїн скопѣл ворвїторїѣлї. D. e. Іов. 4, 8. „възѣт-ам пре чеї, че арѣ некѣвїїнчіоасе, чеї че ле самѣнѣ, дѣрерї сіешї дмшї сечерѣ. Пѣнтѣл асемѣнѣрїї дмтре араре ші сѣтѣнѣре ші дмтре сечерарѣ есте: фаптеле ші ѣртѣрїле лор дмтрѣ ачест дмцелес:

ѡаптеле челе реле аѣ пептрѣ ѡѣптѣиторіѣл лор ѣр-
тѣрї стрїкѣчіоасе.

Ла метафоре се пѣтѣрѣ шї просопопеа (προσω-
ποποιία) адекѣ персонїфикареа, ѡптрѣ карма вїетѣдїле
челе ѡѣрѣ вїеаѣ се ѡпѡѣдїшеаѣ кѣѣетѣнд, вор-
вїнд шї лѣкрѣнд ка омѣл. Ла просопопеа де ест
фелїѣ тревѣе а лѣа пѣтаї ѡп прївїре, че сїмѣїрї шї
кѣѣетѣрї с'ар продѣче ѡп ачела, че овсервеаѣ
вїетѣдїле шї овїептеле челе персонїфикате, челе лалте
ѡпсѣ тревѣе ѡп гѣнд але лѣса афарѣ. D. e. Іов 12, 7—9.
„ѡптреавѣ пре челе кѣ патрѣ пїчіоаре,
кѣѣї ворспѣнеѣїе, пасерїле черїѣлѣї, кѣѣї
ворвестї ѣїе, ворвеште пѣтѣнтѣлѣї, кѣѣї
ва зїче ѣїе, шїѣї ворспѣнеѣїе пештїї
тѣрїї, кѣ чїне пѣ аѣ кѣпоскѣт ѡп ачесте
тоате, кѣ тѣна Домнѣлѣї ле-аѣ ѡѣкѣт.“
Лѣѣнд афарѣ кѣѣетареа шї ворвїреа вїетѣдїлор шї
а пѣтѣнтѣлѣї, ідеаа, че заче ѡп кѣвїнтеле де сѣс,
есте ѣрѣтѣоареа: дїп овсервареа челор вѣѣѣте але
лѣтїї веї кѣпоаште пре Дѣтнеѣеѣ ка пре атот пѣ-
терпїкѣл зїдїторїѣ ал тѣтѣрора.

§. 99.

Деспре алїгорїї.

Алїгорїеа есте о кѣвѣнтаре асетѣпѣдївѣ,
ѡптрѣ карма се ѡпшїрѣ о ікоанѣ сїмѣѣарѣ спре а
ѡпѡѣдїша саѣ а лѣтѣрї о кѣѣетаре. ѡптре метафорѣ
шї алїгорїе есте ачела десклїнїре, кѣ асетѣпареа
ѡп метафорѣ прїнде лок ѡп сїпѣрїте кѣвїнте, еарѣ
ѡп алїгорїе се десвѣлеште шї се контїнѣѣ ікоана
метафореї прїп ѣпа саѣ таї тѣлте пѣсечїѣнї. D. e.
метафора дела ѡптѣперек ѡпсѣтѣна ла Евреї: „та рї

непорочірі.“ Іезекііл (32, 6—8.) презікжнд сфър-
 marea пѣтерії а рецелѣї Егїптѣлѣї, десвълеште
 метафора чеа дела днтѣперек шї ашеа о префаче
 дн аллігоріе, прекѣт: „шї воїѣ акопері черїѣл,
 кжнд те воїѣ стѣпце, шї воїѣ днтѣнека
 стелеле лѣї, соареле кѣ порї дл воїѣ ако-
 пері, шї лѣна пѣ ва да лѣміна са, шї тоате
 челе, че лѣмінеазъ дїн черїѣ, се вор днтѣ-
 нека престе тїне, зїче Domnѣл Domnѣл
 Dѣmnezeѣ.“

Дн кѣрціле поетїче шї пророчештї але скрії-
 торїлор челор сфїнци се днтревзїнцеазъ фоарте адез
 аллігорїї, каре днсъ де кѣтрѣ Евреї лесне се пѣтѣрѣ
 днцелеле, парте кѣ ле ера кѣпоскѣте овїептеле, де
 ѣнде се лѣарѣ ікоанеле аллігорїїлор, парте кѣ
 асемене ікоане декотѣн стѣторнїк се днтревзїнда
 днтрѣ ачелашї днцелес.

Ѣтеле дїн ікоанеле аллігорїїлор сѣнт котѣне
 шї Апѣсенїлор, дарѣ еле сѣнт ла аѣторїї вївлїчештї
 маї днфокате, маї вїї шї кѣ маї дналт свор. D. e.
 Лѣміна ерѣ Рѣсѣрїтенїлор шї апѣсенїлор ікоана ферї-
 чїрїї. *) Ісаїеа (30, 26.) дескрїїнд ферїчїреа Іѣдеїлор,
 дакъ се вор днтоарче еї кѣ днкредере кѣтрѣ Dѣm-
 nezeѣ, днтревзїнцеазъ аллігорїе дела ачеа ікоанѣ,
 дарѣ днтр'ѣн кїн маї тѣрецїѣ шї кѣ ѣн свор маї
 дндѣрѣспецїѣ, прекѣт: „Шї ва фї лѣміна лѣнеї
 ка лѣміна соарелѣї, шї лѣміна соарелѣї
 ва фї днпнентїтѣ ка лѣміна де шепте зїле
 дн зїоа ачееа, кжнд ва вїндека Domnѣл

*) Horatius in carm. libr. IV. oda V. vers. 5—8.

Lucem redde tuae, dux bone! patriae

Instar veris enim vultus ubi tuus

Affulsit populo, gratior it dies

Et soles melius nitent.

сдровіреа попорѣлѣ ші ва віндека дѣ-
ререа раней тале.

Челе маї тѣлте аллігоріи дн кърциле вівлі-
чешті сѣнт пропріи пѣмаї авторітор челор сѣнці,
лзате фінд ікоанеле лор дела овіептеле Палестінеї,
дела історіеа ші реліцізнеа Евреїлор ш. а. Ашеа
Iсаїеа (34, 9—10.) прін ікоана дела стѣнцереа Содо-
меї презіче пѣстеїреа Ідѣмеї дн аллігоріеа зрмъ-
тоаре: „Шісе вор дн тоарче вѣїле еї (Ідѣмеї)
дн рѣшінъ, ші пѣмѣнтѣл еї дн пѣчіоасъ
ші ва фі пѣмѣнтѣл еї арзѣнд ка рѣшінъ
поаптеа ші зїоа, ші пѣ се ва стѣнце дн
тїмп вечнік, ші се ва сѣї фѣмѣл еї дн сѣс,
дн цепенрѣчівці се ва пѣстїї, ші дн тїмп
лѣнг пѣ ва фі чїнева, сѣ треакъ пела еа.“

Дн скрісорїле Рѣсѣрїтенїлор ші анѣте дн челе
але авторітор вівлічешті ікоанеле аллігорїлор

1. се пар дѣпъ гѣстѣл пострѣ а фі преа вїелшѣ-
гоасе, адекъ се зѣгрѣвек преа деатѣрѣнтѣ, ші
адесе дн лѣнг ші дн лат се дескрїз кѣ днпрежѣ-
рѣрї ашеа, ка кѣнд с'ар історїсі о тѣмпларе адевѣ-
ратъ, саѣ с'ар днфѣцїша зп овїепт, че есістѣ дн
фіре. D. e. дн апокаліпсѣ кап. 21. феречїреа челора,
карїї днтре пѣказѣрї ші прїгонїрї рѣмасерѣ пѣпъ ла
тоарте стѣторнїчї дн тѣртѣрїсіреа кредїцеї се дн-
фѣцїшеазъ аллігорїчеште прін ікоана Іерѣсалїмѣлѣї
челѣї поѣ, ші ачеста се дескрїе кѣ зїдѣрїле, кѣ пор-
цїле ші кѣ тоате подоавеле ші фѣрѣмѣсецеле челе дн
афаръ ші челе дн лѣзнтрѣ ашеа, ка кѣм днтрѣ
адевѣр ар есіста ашеа о четате.

2. Ікоанеле аллігорїїлор вівлічешті сѣнт фоарте
тѣреце ші адесе трек тѣсѣреле, адекъ се пар маї
тѣлт а днсѣмна, декѣт ар тревѣї дѣпъ гѣстѣл
пострѣ, ші сѣнт а се прїві ка іперволе. D. e. Іерем.

(4, 23—26.) америнцѣнд дшпърѣдїеї Іздеї пентрѣ нежндрепгаре сѣрпареа еї прїн Халдеї днтревѣнцезазъ ікоана фїороасѣ дела пѣстїреа а тотей лѣтї, прекѣм: „Къзтат-ам спре пѣтѣнт, шї еатъ немікъ, шї ла черїѣ, шї пѣера лѣмініле лѣї, прївїт-ам тѣнцїї, шї еї ера тремѣрѣнд шї тоате деалѣрїле тѣлѣврѣндѣ-се, къзтат-ам, шї еатъ пѣера ом, шї тоате пѣсерїле черїлѣїера спѣїтѣнтате, къзтат-ам, шї еатъ Кармілѣл пѣстїѣѣ шї тоате четѣцїле арсе де кътрѣ фаѣа Домпѣлѣї, шї ліпсірѣ де кътрѣ фаѣа тѣнїеї лѣї.“

3. Ъпеле ікоане але аллігорїїлор пророчештї се зѣгрѣвекъ кѣ ест фелїѣ де вѣпселе, че ватѣтѣ сѣтѣцѣл рѣшїпѣтѣцїї. Амеа Іезекїїл дн кап. 16. тѣстрѣ пре Іздеї, къ неѣтѣнд еї дн самѣ вїнефачерїле дѣтнезештї се днкіпѣ ла ідолї, шї ачеатѣ неѣлѣцѣтїре шї некредїнцѣ а попорѣлѣї Іздееск кътрѣ Іехова о днфѣцїшеазѣ пророкѣл прїн ікоана ѣнеї тѣерї кареа де кътрѣ вѣрватѣл сѣѣ се скоасе дїн чеа маї адѣнкѣ тїкълошіе, шї се фѣкѣ тѣереа лѣї рѣдікѣндѣ-о ел пре еа ла стареа чеа маї стрѣлѣчїтѣ. Дарѣ еа фрѣлѣнд кредїнчїошіеа късѣторескѣ с'аѣ дат дн челе маї перѣшїпате десфрѣпѣрї. Ачесте десфрѣпѣрї шї перѣшїпѣтѣцїї ле дескрїе пророкѣл днтр' ѣн кіп ашеа дескоперїт, кѣт дѣпѣ гѣстѣл потрѣ ватѣтѣ сѣтѣцѣл рѣшїпѣтѣцїї.

Спре а днцелече шї а тѣлкѣї аллігорїеа, тревѣ тѣлкѣїторїѣл

а) сѣ штїе, де ѣнде есте лѣзатѣ ікоана еї, адекѣ кѣ каре обїепт се фаче асетѣпареа. Ачесте ва пѣтѣ ел кѣпоаште дїн депрїедереа ворвїрїї чеа ѣпералѣ шї дїн чеа спецїарѣ а рѣсѣрїтенїлор шї аѣтѣ а скрїїторїлор вївлїчештї шї дїн археологїеа вївлїкѣ.

β) Съ афле ел скопъл аллігоріей, адекъ кѣцетареа чеа прінчіпаръ, че се лпфѣцішеазъ прін ікоана аллігоріей. Ачеастъ кѣцетаре знеорї се лпсампъ де кѣтръ лпсѣші авторъл. прекъм d. e. ла Iezekiil кап. 16. лп аллігоріеа де сѣс (п. 3.) деспре мѣреа чеа десфрѣпатъ.

Ъпеле ікоане але аллігоріилор поетіче ші пророчешті лп кѣрціле вівлічешті сѣнт декомън ші стѣторнік лптревѣнцате деспре ачелеші овіенте, дечї лпсѣмпареа лор есте кѣпоскѣтъ дїп депрїндереа ворвїрїї поетіче ші пророчешті. D. e. лптѣнекареа соарелѣї, а лѣпїї ші а стелелор, кѣтр-мѣрареа пѣмжнтѣлѣї, кѣдереа стелелор, рѣсѣпїреа лѣмїї сѣнт лѣ Евреї ікоане стѣторніче деспре тарї непорочїрїї пѣвлїче ші деспре сѣрпаре де четѣцїї ші лпмпѣрѣцїї. Ашеа пророчеште Icaie (34, 4—5.) пѣстїреа Idѣmeeї зїкжнд: „Ші се вор кѣтретѣра тоате пѣтерїле черїлѣї, ші се ва лпвѣлѣї черїл ка о хѣртїе, ші тоатестелеле вор кѣде ка фрѣнзеле де певїцъ, ші прекъм кад фрѣнзеле де пестокїп. Лмвѣтатѣ-саѣ савїеа теа лп черїл, еатъ престе Idѣmeeа се ва погорж. (Acemene пїлде везі ла Icaie 13, 9—10. Amos 8, 9—10. Ioїл 2, 9—10. Mat. 24, 29. Апок. 6, 12—14.)

Лп фїне цесетѣра ші матерїеа ворвеї ші прївїреа ла вѣпселеле ікоанелор сѣнт мїжлочїрїї; де а афла скопъл аллігоріей. D. e. Icaie (11, 6—10.): „Ші ва паште лппревнъ лѣпъл ші мїелъл, ші пардосъл ва одїхнї лппревнъ кѣ едъл, ші вїцелъл ші таѣръл ші лѣл лппревнъ се вор паште, ші зп прѣнк мїк лї ва мѣпа, ші воъл ші зрѣл лппревнъ се вор паште, ші лппревнъ вор фї фїїї лор, ші лѣл ші воъл ва мѣпка пѣе, ші прѣнк мїк престе

vižxpіea аспіделор, ші чел дпцъркатва въ-
га тжна дпаштерпѣтъл пѣлор аспіделор,
ші пѣї вор фаче рѣѣ Ші ва фі дпзіоа
ачеа рѣдѣчіна лѣї Іесе, ші чел, че се ва
екѣла, съ стѣпжнеаскъ попоареле, спре
дѣпсѣл попоареле вор пѣдѣждѣї.“ Аіче се
декріе паче дптре челе маї рѣпїтоаре ші сълватіче
фіере ашеа, ка кѣт еле ар фі лепѣдат сълвѣтъчіеа
ші крѣзімеа са ші сар фі фѣкѣт влѣнде ші dome-
стіче. Дпн въпселеле ачестеї ікоане прекѣт ші дпн
матеріеа ші цесетѣра ворвеї се кѣпоаште, къ ікоана
де сѣс дпсампѣ пачеа не тімпѣл паштерії лѣї Хрістос.

γ) Съ афле тѣлкѣиторіѣл дп аллігоріе пѣнтѣл
асемѣпѣрїї, адекъ дп че сѣ фаче асемѣпареа ші
пѣпѣ знде се дптінде еа. Ачеста ва пѣтѣ кѣпо-
аште ел дпн скопѣл аллігоріеї.

δ) Прекѣт ла о зѣгрѣвїтѣрѣ сімволїкъ съ іа
дп прївіре тотїмеа зѣгрѣвїтѣрїї ші пѣ се дптреавѣ,
се дпсѣмпѣрї аѣ сіпѣрїтеле пѣрѣї, прекѣт пасѣл,
спрѣпченеле, пѣрѣл ші челе лалте, че сѣнт спре
деплїнеа ші дпподовїреа зѣгрѣвїтѣрїї; ашеа ші ла
їкоанеле аллігорїче тѣлкѣиторіѣл съ се дпдрепте
дѣпѣ пѣнтѣл асемѣпѣрїї ші сѣ аївѣ дпїптеа окїлор
тотїмеа ікоанеї, аедкъ кѣцетареа чеа прїпчїпарѣ, че
се дпфѣцїшеазѣ прїп еа, челе лалте дпсѣ съ ле прї-
веаскъ ка дптрецїреа ші дпподовїреа ікоанеї, че
дп прївіпѣ дпцелесѣлѣ аллігоріеї сѣнт нефїп-
цїале, неавѣнд дпсѣмпѣрї спецїаре. Ашеа дп аллі-
горїеа чеа де сѣс (ла β.) адѣсѣ дпн Ісаїе (11, 6—10.)
Пачеа зпїверсарѣ есте ідеа чеа прїпчїпарѣ а іко-
анеї, челе лалте сѣнт пѣмаї спре деплїнеа ші
дпподовїреа еї ші сѣнт нефїпцїале. Дечї пѣ есте
а кѣѣта, че дпцелесѣрї спецїаре се респїкъ прїп
лѣпѣл, віцелѣл, пардосѣл, едѣл, лѣл, воѣл, аспїделе,
прѣпкѣл ші прїп челе лалте.

Деспре компъръчизні.

Компъръчизнеа есте о ворвъ асемъпъцивъ, дп каре зп овіент се асеменеазъ дескоперіт кѣ алтъл, спре а'л лъмъри, спре а дпподові ворва ші спре а о фаче маі плъкътъ. D. e. Icaie (49, 14—15.): „Zice darъ Сіонъл: м'аѣ пъръсіт Домнъл ші м'аѣ зѣтат Домнъл. Аѣ даоръ зѣта-ва мъереа пре прънкъл съѣ? пѣї ва фі мілъ де феції пжнтчелзї съѣ? Даръ деші ва зѣта мъереа де ачештіа, еаръ еѣ нѣ те воїѣ зѣта.“ Аіче дндърареа дѣмнезееаскъ се асеменеазъ кѣ чеа маі сімъверъ їзвіре ші дндъраре а маїчеї кътръ феції сѣї.

Днтре компъръчизні ші аллігорї есте ачеа дескліпуре, кѣ дп компъръчизні се фаче асемънареа дескоперіт, еаръ дп аллігорїї акоперіт.

Форма компъръчизнілор вївлїчешті чел маї депрїнсъ се кзпрїнде дп ачееа, кѣ овіентъл чеа алес де ікоапъ се прївеште ші се дескрїе дїн маї мълте пърції. D. e. дп псалм. 128, 6—8. стжцереа челор че зръск пре Дѣмнезеѣ се дпфъцішеазъ прїн зрмътоареа компъръчизне прївїтъ дїн маї мълте пърції, прекъм: „факъ-се еї ка еарва де пе касе, каре дпайнте де смълцере саѣ зсқат, де каре нѣ ші-аѣ дпплът мжнachel че сечеръ, ші сіпъл съѣ чел че адънъ мъпънкїеле, ші наѣ зіс чел че тречеа: вїнекъ вжнтареа Домнълзї престе вої, вїнекезвжнтат-ам пре вої дп нѣшеле Домнълзї. *)

*) Ачесте кзвїнте ера Евреїлор формала сълзтърїї днтревїндатъ ші кътръ лъкръторї, прекъм ші Романїї треканд не ла лъкръторї дї сълзтъ зіканд: „До а ш не а ж з т ъ.“

Спре а пѣтрѣнде дѣцелесѣл компѣрѣчѣнѣлор скрѣптѣрѣи, тревѣе тѣлкъѣиторѣл съ се стрѣмѣте дѣ векѣрѣле вѣвлѣчештѣи шѣ дѣ кѣлтѣра Евреѣлор de атѣнчѣ, ка съ кѣноаскъ овѣептеле компѣрѣчѣнѣлор челе депрѣнсе ла дѣншѣи. Екклѣіасѣт. 11, 5. „Прекѣт пѣ есте, кареле съ штѣе калеа вѣнтѣлѣѣ, пѣчѣ дѣ че кѣпсе дѣкеагѣ оаселе дѣпѣнтеле челе мѣерѣи чеѣ дѣгрекате; ашеа пѣ штѣи лѣкрѣрѣле лѣѣ Dѣтпезеѣ, орѣ кѣте ва фаче.“ Ачеасѣтѣ компѣрѣчѣне есте кѣ тотѣл лѣмѣрѣитѣ, ачелѣѣа кареле штѣе депрѣндереа Евреѣлор, зѣ лѣкрѣ аскѣне шѣ непѣречепѣт ал асемѣна кѣ калеа вѣнтѣлѣѣ (de ѣнде шѣ пѣпѣ ѣнде вате ел) шѣ кѣ дѣкегареа оаселор ла чеѣ дѣкѣ непѣскѣѣѣ.

Пѣнтѣл асемѣпѣрѣи дѣ компѣрѣчѣнѣле скрѣптѣрѣи есте а се жѣдека дѣпѣ гѣетѣл Евреѣлор dѣn tѣmpѣрѣле вѣвлѣчештѣи шѣ дѣпѣ дѣсѣтпареа овѣептелор чеа депрѣнсъ ла дѣншѣи. D. e. Дѣ кѣнтареа кѣнтѣрѣлор 7, 4. шѣреле лѣздѣнд фрѣтѣсеаѣа шѣресеѣ зѣче дѣтре алтеле: „окѣи тѣѣ ка лѣкѣрѣле дѣ Есевон, пасѣл тѣѣ ка тѣрпѣл Лѣванѣлѣѣ, кареле кѣтѣ спре Дамаск.“ Спре а пѣтѣ пѣмерѣ пѣнтѣл асемѣпѣрѣи дѣ ачеасѣтѣ компѣрѣчѣне, тревѣе а штѣи, кѣ лѣкѣрѣле челе лѣмпезѣи дѣ Есевон пѣнтрѣ прѣвелѣштеа лор чеа атрѣгѣтоаре шѣ плѣкѣтѣ ера Евреѣлор ікоана дѣіошіеѣ, еарѣ тѣрпѣл Лѣванѣлѣѣ кѣтрѣ Дамаск пѣнтрѣ мѣндра прѣвѣреле ера лор сѣмволѣл деосѣвѣтеѣ мѣндрече. Дрепт ачееа кѣвѣнтеле de сѣс аѣ ачест дѣцелес: окѣи тѣѣ сѣнт дѣіошѣи, фрѣмошѣи шѣ атрѣгѣторѣи ка плѣкѣта шѣ фрѣмоаса прѣвелѣште кѣтрѣ лѣкѣрѣле дѣ Есевон, шѣ пасѣл тѣѣ мѣндрѣ, ка тѣреаѣа прѣвелѣште de пе тѣрпѣл Лѣванѣлѣѣ кѣтрѣ Дамаск.

§. 101.

Деспре параволе.

Съв параволъ (παραβολή дела παραβάλλειν а асемъна) дѣпъ дпсѣтпареа етімологікъ се дпцелече фіѣкареа ворѣъ асемъпѣціѣвъ. Се дптревѣицеазъ кѣвѣнтѣл параволъ маі алес деспре о історісіре іскодітъ, спре а дпфѣціша вре о кѣѣетаре. Дптрѣ ачест дпцелес ла паравола се кѣвіне ші фавѣла. Дптрѣ дпсѣтпареа маі дпгѣстѣ ші депрінсѣ. дпсѣ съв параволъ се дпцелече дпфѣцішареа знеі дпвѣѣѣтѣрї саѣ знеі ідеі прін о історісіре іскодітъ, каре дпсѣ ашеа есте дпсѣшпгъ, кѣт с'ар фі пѣтѣт ші с'ар пѣтѣ тѣтпла. Прін ачеаста се десклпнъ паравола де фавѣлъ, кареа ашпндереа дпфѣцішеазъ о дпвѣѣѣтѣтѣрѣ прін о історісіре іскодітъ, каре дпсѣ пѣ се пѣтѣ піѣ се поате тѣтпла, адѣкѣндѣ-се дп еа віте, лемне, пѣпте ші асемене кѣѣетѣнд, ворѣнд ші лѣкрѣнд ка отѣл.

Кіпѣл ворѣрії дп параволе есте фоарте векїѣ, ші Рѣсѣрітенілор маі але Палестіненілор *) фоарте плѣкѣт. Дпн ачеастѣ кѣсѣ ші Хрістоѣ маі алес ла дпвѣѣдареа попѣрїмії адеѣе аѣ дптревѣицѣат параволе.

Історісіреа дп параволъ пѣ есте скоп, чі пѣмаі мїжлочїре, спре а дпфѣціша вре о кѣѣетаре дптр'ѣн кіп маі лѣмѣрїт, маі плѣкѣт, маі орнат ші маі пѣтрѣнѣѣтор'ѣ ла мїптеа ші ла ініма аѣзіторілор саѣ а чїтіторілор.

*) Hieronym. in Matth. 18, 23. „Familiare est Syris et maxime Palestinianis ad omnem sermonem suum parabolas jungere, ut quod per simplex praeceptum teneri ab auditoribus non potest, per similitudinem exemplaque teneatur.

Ла тълквиреа параволелор есте а пъши дъпъ зрътѣтоареле регъле :

1. Тревѣ а афла скопъл параволеї, адекъ ачеа дпвѣцътъръ саѣ idee, кареа се дпфѣцїшеазъ prin ea.

Дпвѣцътѣра параволеї знеорї се десвълеште де дпсѣши авторъл еї орї prin сїнгърїтеле пѣрцї орї дптр'о септїнцъ, прекъм дп паравола деспре сѣмъ-пѣторїѣ ла Mat. 13, 3—9. 18—23. дп паравола деспре vie Icaie 5, 1—6. 7—8.

Дакъ паравола нъ есте тълквїтъ де дпсѣши авторъл, се поате афла скопъл еї дїн окъзїзнеа еї, дїн десетѣра ворвеї, дїн дппрежърърїле, сѣв каре се ростї еа, шї дїн прївїреа ла цїптїреа сїнгърїтелор пѣрцї але еї.

2. Тревѣ а къѣта ла пънтъл асетъпѣрїї, спре а штї, дп че се фаче асетъпареа шї пълъ знде се дптїнде еа. Ачеаста се кзпоаште дїн прївїреа ла скопъл параволеї.

3. Тревѣ а десфаче паравола дп пѣрцїле сале шї а деосѣвї дп еа челе фїїнциале дела челе нефїїнциале. Ачеаста се поате кзпоаште дїн скопъл параволеї, адекъ челе, че дїн параволъ фѣръ вѣтатареа скопълѣї еї нъ се пот лъса афаръ саѣ скїмѣа, се кзвїн ла челе фїїнциале; дпсѣ челе, че дїн паравола фѣръ вѣтѣтареа скопълѣї еї се пот лъса афаръ саѣ тѣта, сѣнт нефїїнциале.

Ла челе фїїнциале сѣ каѣте тълквїторїѣл дпсѣтпареа шї реферїнцалор кътръ ideeа чеа прїпчїпаръ шї кътръ сїнгърїтеле пѣрцї але параволеї. Челе нефїїнциале сѣнт спре а фаче маї плїнъ шї маї vie їсторїсїреа, спре а о орпа шї а о фаче маї плъкътъ, дрепт ачеа еле нъ аѣ дпсѣтпѣрї специаре дп прївїнца дпвѣцътѣрїї параволеї.

Спре лѣтѣрїеа шї аплікареа ачестор регѣле съ шервеаскѣ зрѣтѣоареа параволѣ ла Лѣк. 16, 19—31. прекѣт :

„(Верс. 19.) Ера зп от оаре кареле авѣт шї се „лѣтврѣка лп порфїрѣ шї лп вїсон веселїндѣсе лп „тоате зїлеле лѣмїнат.

„(Верс. 20.) Ера лпсѣ зп сѣрак кѣ пѣтеле Лазар, „кареле зѣчеа лпапїтеа порцїї лѣї плїп de вѣве,

„(Верс. 21.) шї дорїа сѣ се сатѣре дїп сѣѣртѣ- „тѣрїле, каре кѣдеа дїп маса авѣтѣлѣї, чї шї кѣпїї „вїїнд лїмѣеа вѣвелеле лѣї.

(Верс. 22.) Еарѣ сѣракѣл аѣ тѣрїт, шї 'лаѣ дѣс „лпцерїї лп сїпѣл лѣї Авраам. Мѣрїт-аѣ дарѣ шї „богатѣл шї 'лаѣ лпгропат.

„(Верс. 23.) Шї ел лп ead, рѣдїкѣндѣ-шї окїї „сѣї, фїїнд лп кїпѣрї, вѣзѣт-аѣ de парте пре Авраам „шї пре Лазар лп сїпѣл лѣї.

„(Верс. 24.) Шї ел сѣрїгѣнд аѣ зїс : Пѣрїнте „Аврааме ! мїлѣеште-тѣ, шї трїмїте пре Лазар, „сѣ'шї лптїпгѣ вѣрѣфѣл дѣцетѣлѣї лп апѣ шї сѣ'мї „рѣкореаскѣ лїмѣа теа, кѣ тѣ кїпѣеск лп вѣпаеа „ачеаста.

„(Верс. 25.) Еарѣ Авраам аѣ зїс : Фїїзле ! адѣ'цї „а мїпте, кѣ аї лѣат челе вѣне лп вїеаца та, шї „Лазар апїшдереа челе реле, акѣма дарѣ ачеста се „тѣлпгѣе аїче, еарѣ тѣ те кїпѣештї.

„(Верс. 26.) Шї престе ачесте тоате, лптре пої „шї лптре вої с'аѣ лптѣрїт таре препастїе, ка чеї, „че ар вре сѣ треакѣ de аїче ла вої, сѣ пѣ поатѣ, „пїчї de аколо сѣ треакѣ ла пої.

„(Верс. 27.) Еарѣ ел аѣ зїс : рогѣ-те дарѣ, пѣ- „рїнте ! ка сѣ'л трїмїцї пре ел лп каса татѣлѣї „теѣ,

„(Верс. 28.) кѣ ам чинчѣ фрацѣ, ка съ шѣртѣ-
„riseаскъ лор, ка съ пѣ вѣ шѣ еѣ ла ачест лок
„de kin.

„(Верс. 29.) Zic-аѣ Авраам лѣ: аѣ пре Моисѣ шѣ
„пре пропочѣ, съѣ аскѣлте пре еѣ.

„(Верс. 30.) Еарѣ ел аѣ zic : ва, пѣринте Аврааме !
„чи de ва терѣе чѣнева дѣн торѣѣ ла еѣ, се вор
„покѣѣ.

„(Верс. 31.) Дарѣ ел аѣ zic лѣ: дакъ пѣ ас-
„кѣлтъ пре Моисѣ шѣ пре пропочѣ, дешѣ с'ар скѣла
„чѣнева дѣн торѣѣ, пѣ вор креде.“

1. Скопѣл ачестеѣ параволе се кѣпоаште дѣн
окѣзѣнеа еѣ, че аѣ фост ѣртѣтоареа : лѣцѣтъ,
веке шѣ лѣцѣпенѣтъ ера ла Iudeѣ сокотѣнѣца, кѣ
адѣнчѣ тѣкѣлошѣѣ, греле воале шѣ марѣ непорочѣрѣ
сѣнт педѣпсе дѣмнезеештѣ пентрѣ пѣкѣте. Христос
ла маѣ мѣлте окѣзѣнѣ (прекѣм ла Лѣк. 13, 1—5.
Ioan 9, 1—3.) аѣ дѣкѣрат ачѣастѣ сокотѣнѣцѣ de
рѣтѣчѣре, шѣ аѣче прѣн ачѣастѣ параволѣ цѣнтеште
а о обораѣ. Дрепт ачѣеа скопѣл ачестеѣ параволе
есте, de а арѣта, кѣ невоѣле пѣмѣнѣшѣ пѣ сѣнт
de пѣмѣрат лѣнтре педѣпселе дѣмнезеештѣ, шѣ кѣ
адѣсе de еле се асѣпрѣск оаменѣ евлѣвиомѣ шѣ те-
мѣторѣ de Дѣмнезеѣ, тотѣшѣ лѣсѣ ачѣештѣа дѣпѣ
моарте се вор фѣче пѣрташѣ вечнѣчѣлор фѣрѣчѣрѣ,
авѣцѣѣ лѣсѣ чѣѣ фѣрѣчѣцѣѣ лѣ ачѣастѣ лѣме, дакъ
пѣ вагѣ еѣ лѣ самѣ чѣле але сѣфлетѣлѣѣ, се вор
педѣпсѣ амар дѣпѣ моарте.

2. Пѣнтѣл асѣмѣпѣрѣѣ лѣ ачѣастѣ паравонѣ се
кѣпоаште дѣн скопѣл еѣ, шѣ есте ѣртѣторѣѣл : Прекѣм
Тѣкѣлошѣеа чѣа маѣ адѣнкѣ алѣѣ Лазар шѣ кѣнѣрѣле
лѣѣ чѣле грозаве, че ле сѣферѣа de фоаме шѣ de дѣ-
рѣрѣ трѣпештѣ, пѣ ера педѣапсѣ дѣмнезеаскъ пентрѣ
пѣкѣте, фѣнд кѣ ел ера ом евлѣвиос шѣ темѣторѣѣ

de Dămnezeş şi pentră aceea dăruţ moarte ce държи де кѣтръ Dămnezeş кѣ ферецѣре череаскѣ; ашеа пот пѣвѣлі непорочѣрі пѣтѣнтештѣ şi престе алѣі оаменѣ дрепѣі şi плѣкѣцѣі лѣі Dămnezeş, дрепт ачеаа еле нѣ сѣнт а се прѣві ка педенсе дămnezeештѣ. Прекѣм де алтѣ парте ферецѣреа чеа пѣтѣнтештѣ а авѣтѣлѣі нѣ есте сѣтѣнѣл рѣсплѣтіріі дămnezeештѣ пентрѣ евлавіе şi фапте вѣне, фѣнд кѣ ел пентрѣ непѣсарѣа челор, че се атинѣ де сѣфлет, дѣпѣ моарте саş дат кѣнѣрилор челор маї крѣнчене; ашеа şi тоате ферецѣріле пѣтѣнтештѣ нѣ сѣнт а се прѣві ка довезі, кѣ ачеіа, че се вѣкѣрѣ де еле, сѣнт оаменѣ евлавіоші, фѣкѣторѣі де віне şi плѣкѣцѣі лѣі Dămnezeş.

3. Челе фѣнциале дѣ ачеастѣ параволѣ, адекѣ челе че се кѣвін ла скопѣл еї, сѣнт ѣртѣтоареле: Ын ом преа авѣт трѣіа дѣ авѣндѣнѣцѣ şi петречеа тоатѣ віеада са дѣ десѣтѣрѣі, пѣвѣгѣнд дѣ самѣ де сѣфлетѣл сѣş, дарѣ дѣпѣ моарте с'аş дат сорѣіі челеі маї трѣсте. Ын ом кѣ тотѣл непорочѣт дѣ ачеастѣ віеацѣ, апѣсат де чеа маї грѣснѣкѣ сѣрѣчѣе şi кѣнѣит де крѣнчене дѣрѣрі, пентрѣ евлавіеа şi віртѣтеа са се дѣрѣі дѣпѣ моарте де кѣтрѣ Dămnezeş кѣ чеа маї дѣпалтѣ фѣрѣцѣре череаскѣ.

Челе лалте дѣ ачеастѣ параволѣ сѣнт нефѣнциале, şi шервѣск, спре а фаче історѣсіреа маї віе, маї деплѣнѣ şi маї дѣподовѣтѣ. Ашеа спре а дескрѣе маї віş ферецѣреа чеа пѣтѣнтештѣ а авѣтѣлѣі (верс. 19.), се зіче, кѣ ел се дѣтѣрѣка дѣ порфѣрѣ şi дѣ вісон, прекѣм реѣіі şi фрѣнташѣіі чеї маї авѣцѣі аї попорѣлѣі şi кѣ се веселѣа дѣ тоате зімеле лѣтѣнат, дѣнд оспеѣе солѣне şi стрѣлѣчѣте нѣ нѣ маї ла сѣрѣтѣрѣі чѣ şi дѣ тоате зімеле.

Спре а днфѣцѣша кѣ колоаре вѣтътоаре ла окї неomeniea авѣтѣлѣ шї кїнѣрїле лѣї Лазар (верс. 20—21.), се історїсеште, кѣ ачеста грозав кїнѣїт де дѣрерїле панелор сале се істовїа шї де фоаме, шї кѣ апеа ера де тїкѣлос ла прївїре, днкѣт шї пре кѣнї дї мїшка спре желе, карїї дї лїнѣеа пѣпоаеле де пе рана, спре аї лїнїштї дѣрерїле, пре авѣт днсеѣ ла а кѣрѣї поартѣ зѣчеа ел, шї дечї кареле дн пѣтеа веде, пѣ 'лаѣ пѣтѣт мїшка спре мїлѣ, ка сѣї деа ажѣторїѣ, ва пїчї ка спре стѣмпѣрареа фоамеї сѣї арѣнче тѣкар фѣртѣтѣрїле, че кѣдеа де пе маса лѣї.

Спре а дескрїе маї лѣмінат префачереа сорѣїї лѣї Лазар дѣпѣ моарте (верс. 22.), се історїсеште, кѣ ачеста, де кареле се днгреѣїошїа оаменїї шї'л лѣсасе фѣрѣ ажѣторїѣ, дѣпѣ моарте де кѣтрѣ дншїшї днѣерїї се пѣртѣ ла маса лѣї Авраам, шї се фѣкѣ чел маї опорат оаспе. прїїmind ел локѣл чел маї де фрѣпте днпре тоѣї оаспеѣїї лѣї Авраам.

Дн верс. 23—24. се кѣпрїнде о днфїорѣтоаре дескрїере а префачерїї сорѣїї челѣї авѣт. Ел, кареле дн віеаѣа пѣтѣптеаскѣ трѣїнд дн авѣндѣнѣѣ шї десфѣтѣрї пѣ се дндѣра тѣкар о фѣртѣтѣрѣ де пѣне сѣ деа лѣї Лазар челѣї істовїт де фоаме, акѣта дѣпѣ моарте кїнѣїт де дѣрерї се роагѣ, ка Лазар тѣкар кѣ о пїкѣтѣрѣ де апѣ сѣї алїнезе кїнѣл кѣ кѣвїнтеле: „трїміте пе Лазар, сѣшї днпїнгѣ вѣрфѣл деѣетѣлѣї дн апѣ, сѣмї рѣко-реаскѣ лїмба,“ заче зѣгрѣвїре віе а челор маї крѣнчене кїнѣрї шї а дорїнѣї, де а ле домолї тѣкар кѣт де пѣїн.

Дн верс. 25—26. днтрѣн кїн сїмѣхарїѣ есте днфѣцїшатѣ идея: соартеа дренѣїлор дѣпѣ моарте есте шї тревѣе сѣ фїе дїферїтѣ дела чеа а осѣндїїлор.

Копворбіреа дн верс: 27—31. днтре Авраам ши днтре кінхитял нэ се кэвіне ла скопэл параволеї, чї есте нэмаї рътэпзіре а історісірії ши респікь ачеасть ідеє: Чїне нэ вагь дн самь гласьл кэцетялї ши дескоперіреа дэмпезеаскь, ачела нічї прїп мїнхнї нэ се ва пэте мїшка спре пэрьсіреа фэрь-деледїлор.

Ікоана історісірії дн параволъ есте а се прїві дн тотїмеа еї ши нэ а се кэзта днсьмнпэрї спеціаре дн сїпгэрїтеле трьсэрї але еї. Ашеа ши дн ачеасть параволъ: порфіра, вісоньл поарта, кжнїї ши алтеле дн прївінда днвьцътэрї параволеї нэ аь днсьмнпэрї спеціаре, чї се кэвін нэмаї ла днтврькьтэра, ла днтподовіреа ши ла віошіеа історісірії челеї іскодїте.

§. 102.

Фолосьл параволеї.

Нїчї зп кїп, де а днфьцїша ши а льтэрї вре о днвьцътэрь пентрэ оаменї сїмцзарї ши де кэлтэрь маї ціоась нэ есте маї атьсэрать, декжт паравола, пентрэ кь еа:

1. дештеапть лэареа а мїнте а азїторїлор саь а чїтїторїлор, лэать фїнд історісіреа дела віеаца комэнь, дела лэкрэрї кэпоскэте;

2. Маї лесне се пэстреазь дн меморїе, пентрэ кь о історісіре сїмпль маї аджк се днфїце мїнцїї ши інімії, декжт орї че кэвжнтаре;

3. Аплеакь славеї пречеперї а оаменїлор сїмцзарї адевьрэрї австрасе, пропзїндэ-ле спре прївіре днтр'о пїлдь, ши кэ пэцїне трьсэрї ле днфьцїшеазь маї лэмінат ши маї вьтъторїс ла окї, декжт с'ар пэте фаче орї прїп че алть кэвжнтаре кжт де іскэ-

сѣтъ. D. e. адевѣрѣл, кѣ фѣкареле от есте апроа-
пеле шѣ дрепт ачеаа кѣ есте de извѣт, дѣ пропѣне
Христос ашеа de ведегат дѣаинтеа окѣлор прѣн пара-
вола деспре дѣдѣратѣл Самарѣтеан (Лѣк. 10, 29—37.),
кѣт леѣвѣторѣл, че цѣнтѣсе а се лѣса кѣ Исѣс дѣ
черте дѣвѣдате деспре ачеастѣ дѣтреваре, нѣ авѣ
че се пѣе дѣ контра шѣ тѣртѣрѣсѣ адевѣрѣл дѣвѣ-
цѣтѣрѣи челеѣ пропѣсе de Христос.

4. Дѣ фѣне пропѣнд паравола акоперѣт адевѣ-
рѣрѣ, атраѣе конглѣсѣреа шѣ дѣкѣвѣндѣреа авѣито-
рѣлор саѣ а чѣтѣторѣлор маѣ 'наѣнте, декѣт се de-
шеапѣт патѣмѣле шѣ прежѣдекѣцѣле лор, шѣ пѣлѣ че ле
дѣтѣнекѣ шѣ ле дѣмпѣдекѣ жѣдеката чеа сѣпѣтоасѣ.
D. e. David, вѣзѣнд пре тѣереа лѣѣ Ърѣе, се орѣѣ
de фрѣтѣсеаца еѣ, шѣ се апрѣнсѣ de пѣтѣмашѣ извѣ-
ре кѣтрѣ еа. Дечѣ ка сѣ о аѣвѣ пре еа тѣере, по-
рѣнчѣ таѣнк ѣепералѣлѣ сѣѣ Иоав, ка ел сѣ пѣе
пре Ърѣе дѣ фрѣптеа рѣсвоѣзлѣ, шѣ апоѣ сѣ'л ласе
фѣрѣ ажѣторѣѣ, ка сѣ се зчѣдѣ de врѣшмашѣ. Дѣпѣ
че се фѣкѣ ачеаста, лѣѣ David тѣереа лѣѣ Ърѣе
сѣешѣ тѣере. Пророкѣл Натан, ка сѣ тѣестре пре
David пентрѣ ачеа фѣрѣделеѣе, аѣ вѣнѣт ла ел шѣ
ѣ-аѣ рѣстѣт зрѣтѣтоареа параволѣ (II. дѣмпѣр. 12,
1—7.) зѣкѣнд: „Спѣне-мѣ мѣе жѣдеката ачеаста:
„Doѣ оаменѣ ера дѣтр'о четате зпѣл авѣт шѣ ал-
„тѣл сѣрак. III ѣел богат авеа тѣрме шѣ чѣзрде
„тѣлте фоарте. Еарѣ ѣел сѣрак нѣ авеа пемѣкѣ
„фѣрѣ пѣмаѣ о мѣелѣшеа мѣкѣ, кареа о кѣмпѣрасе,
„шѣ о цѣнѣ, шѣ о хрѣпѣ, шѣ крескѣ дѣпрезпѣ кѣ
„сѣне шѣ дѣпрезпѣ кѣ фѣѣ сѣѣ, дѣн тѣна лѣѣ тѣн-
„ка, шѣ дѣн пѣхарѣл лѣѣ веа, шѣ дѣн сѣнѣл лѣѣ dormia,
„шѣ ера лѣѣ ка о фѣѣкѣ. III вѣнд зп кѣлѣторѣѣ ла
„омѣл ѣел авѣт, нѣ с'аѣ дѣдѣрат сѣ ѣае дѣн тѣр-
„меле сале шѣ дѣн чѣзрделе сале, ка сѣ факѣ стрѣѣ-

„пѣлѣ (оспѣц), кареле вѣнсе ла ел, чѣ аѣ лѣат мѣ-
 „лѣшеаоа ошѣлѣ челѣ сѣрак, шѣ аѣ фѣкѣт ошѣлѣ
 „(оспѣц), кареле вѣнсе ла ел. Шѣ с'аѣ тѣнѣет David
 „кѣ іѣцѣне фоарте пре ошѣл ачела, шѣ аѣ зѣс David
 „кѣтрѣ Натан: вѣѣ есте Домпѣл, кѣ фѣѣл торѣѣ
 „есте ошѣл, кареле аѣ фѣкѣт ачеласта, шѣ мѣлѣшеаоа
 „се ва плѣтѣ лѣпшентѣт, пентрѣ кѣ аѣ фѣкѣт лѣкрѣл
 „ачеласта шѣ нѣ і с'аѣ фѣкѣт мѣлѣ. Шѣ аѣ зѣс Натан
 „кѣтрѣ David: тѣ ештѣ ошѣл, кареле аѣ фѣкѣт
 „ачеласта.“

Дакѣ Натан ар фѣ лѣфрѣнтат дескоперѣт пре
 David, поате кѣ ачеласта 'л ар фѣ дат афарѣ дѣн
 кѣрте. Дарѣ прѣн параволѣ аѣ адѣс пророкѣл пре
 David лѣтр' аколо, ка ел лѣсѣшѣ сѣ се жѣдече пре
 сѣне вреднѣк де тоарте.

§. 103.

Деспре Фавѣле.

Лѣн Фавѣлѣ се адѣк вѣетѣцѣ, лемне, плѣнте шѣ
 алтеле, че сѣнт фѣрѣ мѣнте шѣ фѣрѣ ворвѣ оше-
 неаскѣ, кѣцетѣнд, ворвѣнд шѣ лѣкрѣнд ка ошѣл.
 Дрепт ачеласта лѣн Фавѣлѣ се історѣесек челе, че нѣ
 се пѣтѣрѣ нѣчѣ се пот тѣшѣла.

Історѣсѣреа лѣн Фавѣлѣ шервеште, спре а лѣфѣ-
 цѣша саѣ а лѣтѣрѣ о кѣцетаре саѣ о лѣвѣцѣтѣрѣ
 маѣ алес прѣдѣнѣарѣ. Фавѣле се афлѣ фоарте пѣ-
 цѣне лѣн сѣ. скрѣптѣрѣ шѣ нѣтаѣ лѣн чела а в. т. D. e.
 IV. лѣнѣр. 14, 9. Окѣзѣвѣа ачелелѣ Фавѣле фѣ зрѣтѣ-
 тоареа: Amasiaa реѣеле Іѣдеелѣ пентрѣ вѣрѣнѣца са,
 че о репортасе престе Іѣѣмеѣ, се лѣфласе кѣ сѣме-
 цѣе, шѣ фѣкѣ шѣтѣре лѣѣ Іоас реѣелѣ Ісраѣлтенѣлор,
 кѣ воеште сѣ факѣ рѣсвоѣѣ лѣн кѣнтра лѣѣ. Еарѣ
 Іоас лѣфрѣнтѣазѣ сѣмецѣеа шѣ несокотѣта фаптѣ алѣѣ

Амасіеа, ши аратъ деспредѣхъ кѣтръ ел принъ рѣтъ-тоареа фавълъ: „Скаіѣл чел дін Ливан аѣ тріміс ла кедрѣл чел дін Ливан, зікѣнд: дѣ фата та фіїѣлѣі меѣ, сѣѣ фіе лѣі тѣере. Ши трекаръ фіереле царінеі челе дін Ливан ши кѣлкаръ скаіѣл.“ Дн верс. 10. тѣлкъ-еште Іоас фавѣла ачеста, „зікѣнд: вѣтѣнд аі вѣтѣт Ідѣмеа, ши те-аѣ днѣлѣат ініма та, тѣреште-тешезѣнд дн касата, кѣ Іоас пентрѣ че фачі рѣсвоіѣ спре рѣѣл тѣѣ, казі ші тѣ ші Іѣда кѣ тіне?“ Ачееа че аѣ днѣлѣнат Іоас лѣі Амасіеа принъ ачестѣ фавѣлѣ, саѣ ши днѣлѣнат, кѣ дн рѣсвоіѣл, че л днѣлѣсѣ ачеста, Іоас 'лаѣ вѣтѣт, 'лаѣ лѣат принѣ, ши дѣлѣ ачееа аѣ прѣдат Іерѣсаліѣл. (Фавѣла чеа де сѣс днѣлѣрѣл кѣ аплі-кареа еі се чітеште ши дн ІІ. Параліп. 25, 18—19.) Алтѣ фавѣлѣ тот де ачел гѣст се чітеште дн карт. Жѣдекѣт. 9, 8—15.

Регѣлеле ла тѣлкъіреа параволелор шервек ши ла тѣлкъіреа фавѣлелор.

§. 104.

Деспре фапте сімволіче ши деспре історісірі параволікѣ-сімволіче.

Прекѣт оаменіі чеі сімѣларі маі алес днѣлѣ Рѣ-сѣрїтеніі челе, че ле ростек принъ кѣвїнте, ле днѣлѣ-ѣшеазѣ ши днѣлѣр'ѣн кіп вѣлѣт принъ скїте ши принъ алте семне пантоміміче вѣлѣтѣоаре дн окї; ашеа ши пророчїі Евреїлор, спре а днѣлѣлѣ маі ведерат маі пѣтрѣлѣлѣторїѣ ши маі атрѣлѣлѣторїѣ челе, че авеа сѣ днѣлѣлѣлѣшеаскѣ попѣрїміі, іспрѣвїа фапте вѣлѣте, че авеа асемѣларе кѣ челе, че воїа а ле дескоперї.

Фапте іспрѣвїте кѣ скоп, де а днѣлѣлѣ о старе, о тѣлѣларе, о соарте саѣ алт чева, кѣ каре аѣ еле

асетънаре, се зик фапте символіче. Історісіреа фаптеї символіче се деосъвеште де чеа а параволеї, пентрѣ къ дн ачеаста се історісеште о тѣмпларе іскодітъ, еарѣ дн чеа а фаптеї символіче се дншірѣ о фаптѣ, че днтрѣ адеврѣ принсе лок.

Фапта символікъ, ка съ рѣспѣндѣ скопѣлѣї съѣ, де а днрѣжѣрі пѣтернік дн мінтеа ші ініма попѣрїмії, тревѣе съ батѣ дн сімѣріле прівіторілор, съ ле дештепте ші съ ле аѣце лѣареа а мінте, съ се поатѣ де кѣтрѣ дѣншії овсерва дн тоатѣ іntіндеа еї, ші съ пѣ се трагѣ дн преа лѣнг тімп, ка съ пѣ овосеаскъ ші съ пѣ тѣмпеаскъ лѣареа а мінте а прівіторілор. Ачесте сѣнт речерїнѣїле челе неапѣрате кѣтрѣ фапта символікъ, къ ал мінтреле пѣ ар рѣспѣнде еа скопѣлѣї съѣ. Ачесте речерїнѣе сѣнт ші крїтеріїле фаптеї символіче.

Форма чеа ѣенерарѣ ла історісіреа фаптелор символіче есте ачеаста: Пе порѣнка лѣї Дѣмнезеѣ іспрѣвеште пророкѣл о фаптѣ вѣтътоаре дн сімѣріле порорѣлѣї, спре а днсѣмна чева, че аре къ еа асетънаре, ші апої адаѣде ел тѣлкѣїреа еї днпрезнтѣ къ мѣстрѣрї, дндемпѣрї ші аменїнѣѣрї, че аѣ реферїнѣѣ ла фапта символікъ чеа іспрѣвїтъ.

Дн кѣрѣїле пророчештї се чїтескъ ші історісірї де ачеа формѣ, че дарѣ пѣ ле пѣтем прівї ка історісірї де фапте символіче, пентрѣ къ еле пѣ рѣспѣнд днсѣшілор челор речерѣте дела фаптеле символіче, деѣї еле сѣнт а се прівї ка історісірї параволіче (іскодїте) дн формѣ де історісіре символікъ, ші ле-ам пѣтѣ пѣмі історісірї параволікъ - символіче, фїїнд къ челе історісіте де ші іскодїте сѣнт сімвоале але челор днсѣмнатѣ. D. e. ла Jeremіea 13, 1—11. се історісеште, къ пророкѣл пе порѣнка лѣї Дѣмнезеѣ аѣ кѣмпѣрат о чїнгѣ поѣѣ де іn, с'аѣ

лпчине кѣ еа, ши аѣ ферит-о де змезеалъ. Апої аѣ мерс пѣпъ ла рѣл Езфратълѣ ши аѣ лпгропат аколо лп рѣѣ ачеа шиштоаре ши с'аѣ лпторс а касъ. Дѣпъ лѣнг тїмп еаръши аѣ мерс ла Езфрат, аѣ скос шиштоареа чеа лпгропатъ ши аѣ афлат-о пѣтрезїтъ ши кѣ тотъл петревнїкъ. Дѣпъ ачеастъ їсторїсіре адаѣде пророкъл тълкѣїреа ши аплїкареа фаптеї ачелеїа. Даръ еа дешї аре фортъ де фаптъ сїмволїкъ, тотъши нѣ есте сїмволїкъ, атѣт кѣ нѣ пѣтѣ еа пентрѣ депъртїмеа локълѣї аве прївїторї Іздеї, кѣт кѣ се лп трасе еа лп тїмп преалѣнг. Дечї есте еа їсторїсіре їскодїтъ адекъ параволїкъ-сїмволїкъ. Асемене пїлдъ де їсторїсіре параволїкъ-їсторїкъ веїї ла Іезекїїл 4, 9—11., кареа пентрѣ лѣнцїмеа тїмпълѣї де 390 де зїле, прїп каре авеа сѣ закъ пророкъл пе латѣреа стѣнгъ ши сѣ тѣлѣнче пѣне фѣртѣлїтатъ лп валегъ дѣпъ тѣсѣрѣ кѣ тотъл мїкъ, се поате прївї пѣтаї ка їсторїсіре параволїкъ-сїмволїкъ, спре а лпсѣтна грегтатеа чеа несѣферїверѣ а пѣкателор попорълѣї ши а педепсеї дѣтнезеештї, че ва вїнї престе Іздеї прїп пѣлпгърїреа лор лптре попоаре стрїне ши прїп сѣферїреа де пѣказърї прекът ши де фоаме.

Фапте сїмволїче ши їсторїсірї параволїкъ-сїмволїче се чїтеск маї алес ла Іеремїеа ши ла Іезекїїл, даръ се афлѣ знеле ши ла Ісаїеа, ла Захарїеа ши ла Осееа, ши лпсѣтнареа лор се десвълеште де регълъ де кѣтрѣ лпшишї аѣторї. Д. е. ла Іезекїїл. 5, 1—4. се лпшїрѣ фаптъ сїмволїкъ, прекът: „Шї тѣ, фїїл „отълѣ! їа ѣїе савїе маї аскѣдїтъ декът врїчъл „бървїерълѣ, ши о веї дѣче престе капъл „тѣѣ ши престе варва та, ши веї лѣа кѣтпѣлъ де „драмѣрї ши веї лппѣрѣї пре еле (адекъ пѣръл), а „патра парте кѣ фок веї арде лп мїжлокъл четъїїї

„дѣпъ плініреа зілелор дпкідеріі, ші веі лѣа а патра
 „парте ші веі арде дп міжлокѣл еі, ші а патра
 „парте о веі тѣіа кѣ савіе дппрежѣрѣл еі, ші а
 „патра парте о веі рѣсѣпі дп вѣпт, ші савіеа о веі
 „голі д'ін апоіа лор, ші веі лѣа де акола пѣдпнтеле
 „кѣ пѣтѣр ші ле веі лега дп марѣінеа вештѣл-
 „тѣлѣі тѣѣ. Ші дпнтрѣ ачесте еарѣші веі лѣа, ші ле
 „веі арѣлка дп міжлокѣл фокѣлѣі ші ле ва арде
 „пре еле кѣ фок ла тоатѣ каса лѣі Іераіл.“ Дела
 верс. 5—11. се кѣпрінд мѣстрѣрі ші аменпдѣрі, дп
 верс. ал 12. се тѣлкѣеште фапта сімволікѣ, прекѣм:
 „а патра парте а та кѣ тоарте ва пері,
 ші а патра парте де фоаме се ва сѣтѣрші
 дп міжлокѣл тѣѣ, ші а патра парте а та
 ла тот вѣптѣл о воіѣ рѣсѣпі, ші а патра
 парте а та де савіе ва кѣде дппрежѣрѣл
 тѣѣ, ші воіѣ голі савіеа д'інапоіа лор.“
 Дела верс. аз 13. пѣпѣ ла капѣт се маі адаѣг лѣтѣрпрі
 але фаптеі сімволіче, мѣстрѣрі ші аменпдѣрі.

Ашпндереа дп кѣрѣіле історіче але п. т. се
 афлѣ історісірі де фапте сімволіче дппрежѣл кѣ
 тѣлкѣіреа дпсѣтпнѣріі лор, прекѣм ла Іоан 13,
 4—17. деспре лареа пічіоарелор апостолілор прпн
 Хрістос, дп фапт. апост. 21, 11—12. деспре легареа
 пічіоарелор лѣі Паѣл кѣ врѣѣ де кѣтрѣ пророкѣл
 Агав, спре а дпсѣтпна соартеа, че дп (пре Паѣл)
 аштепта дп Іерѣсалім.

Се кѣпоаште дпсѣтпнареа фаптелор сімволіче
 ші а історісірілор параволікѣ-сімволіче ші дпн дппре-
 жѣрѣріле, дп каре се іспрѣвірѣ еле, дпн десетѣра
 ворвеі, дпн окѣзіѣнеа лор ші дпн депрпндереа вор-
 віріі а пѣчіѣпіі евреештї, ла кареа ера дпнтрѣвпдѣте
 зпеле сімвоале дпнтрѣ о дпсѣтпнаре хотѣрѣтѣ. D. e.
 жѣгѣл ші лапѣрїле (Іерем. кап. 27 ші 28.) ера
 Евреілор сімвоалеле шервітѣдїі.

Ла історісіріле сімволіче ші параволікх-сімволіче есте а се лза дп прівіре тотімеа ікоаней ші а дпсѣтпърїї ей, ші дѣпъ ачеастъ прівіре а се жѣдека, дп че се фаче асетъпареа, каре сѣнт трѣсърї фїіпціале, че аѣ дпсѣтпареа са кѣтръ тотімеа ікоаней, ші каре сѣнт нефїіпціале, адекъ спре дпподовїреа ші зѣгрвїтѣра ікоаней дп історісіре. Ка пїлдъ сѣ шервеаскъ історісіреа параволікх-сімволікх чеа маї де сѣс деспре чїнга чеа пѣтрезїтъ ла Ieremіea 13, 1—11. Спре а о дпцелече тревѣе а шті, кѣ ла Рѣсѣрїтенї чїнга ка легѣтѣра вешмїнтелор ера ікоана дпсоцірїї челеї маї апроане. Дечї пѣнтѣл асетъпърїї ші трѣсърїле челе прїпчїпаре але ікоаней адѣсе ші але дпсѣтпърїї ей сѣнт ачесте: прекѣм чїнга чеа пѣтрезїтъ се фѣкх петревнїкх спре легат, фїїнд кѣ еа се рѣтпе; ашеа ші попорѣл Іѣдеїлор пентрѣ фѣрѣделеціле сале се фѣкх петревнїк ші невреднїк, де а фї дп легѣтѣрѣ кѣ Dѣмнезеѣ, дечї се ва лепѣда де Dѣмнезеѣ, кѣм се лепѣдъ чїнга чеа пѣтредъ ші кѣ тотѣл петревнїкх. Челе лалте прекѣм кѣтпърареа чїпцеї, дпгропареа ші десгропареа ей, терсѣл ла рѣѣл Еѣфратѣлї ші алтеле сѣнт нефїіпціале ші шервеск, спре а фаче маї плїпъ, маї віе, маї дптврѣкатъ ші маї орнатъ історісіреа.

§. 105.

Деспре гѣчїтѣрї.

Гѣчїтѣрѣ саѣ чїтелїтѣрѣ (ἀνιμα) есте о кѣвѣнтаре асетъпѣцівѣ, дптрѣ каре де о парте асетъпареа зпор овїенте се дпфѣцішеазъ кѣ колорї вѣтѣтоаре ла окї, де алтѣ парте дпсѣ се акопере,

кѣт се поате, ка істеџімеа ші аџерімеа шінџії
пріп рекѣтпеніреа асетѣпѣрілор ші а неасѣтѣпѣрі-
лор съ се дпкоарде а аѣла овіептеле челе дпѣѣџішате.

Попоареле челе де не трептеле дпѣѣе (маї џіоасе)
але кѣлтѣрії ші дпн ачееаші каѣсъ тіперімеа ізвек
гѣчітѣрії. Гѣчітѣріле сѣнт прѣбе деспре дпченѣтѣра
лѣкрѣрії а істеџіміі ші а аџеріміі шінџії ші еле се
дескліѣѣ дѣпѣ џеніѣл, дѣпѣ есперіџа, дѣпѣ кіпѣл
прівіріі овіептелор ші дѣпѣ треапта кѣлтѣрії
пѣчіѣнілор. Дпн ачеастѣ каѣсъ гѣчітѣріле феліѣрі-
телор пѣчіѣні аѣ феліѣріт характер, сѣнт грѣѣ а се
прічепе, ші адесе прекѣт ворвеле челе шѣгаче, глѣ-
теле ші провервіеле пѣ се пот трѣѣѣче дпнтр'о
ліѣѣѣ дп алта.

Гѣчітѣріле ла попоареле челе веки маї алес ла
рѣсѣрітені прекѣт ші ла Евреї ера дп шаре опо-
аре, се пропѣнеа спре десѣѣтареа оаспеџілор ла
меѣе солене, ші алкѣтѣіреа ші деслегареа лор се
предѣіа тѣлѣ, ва ші се фѣчеа рѣтѣшеагѣрі пентрѣ
деслегареа лор.

Ѣпеле рѣтѣшіѣе де гѣчітѣрі дпн челе але Евреї-
лор авет ші дпн кѣрѣіле в. т., прекѣт дп карта
ѣѣдекѣѣторілор 14, 14. гѣчітѣра чеа алкѣтѣітѣ де
Самсон. Ачеста лѣпѣѣ вііле Тамната ѣчісе пре ѣп
леѣ, ші дѣпѣ ѣп тіпн треѣѣнд не аколó аѣ авѣтѣт,
съ ваѣѣ стѣрѣѣл лѣѣлѣї чѣлѣї ѣчіс, ші аѣ гѣсіт дп
гѣра лѣї ѣп роїѣ де алвіне ші фагѣр де тіере. Ел лѣѣ
тіереа, тѣпкѣѣ фѣрѣ де а ле спѣне, де ѣнде есте тіереа.
Ачеастѣ тѣпнларе о дпѣѣлі ел дпн гѣчітѣрѣ ші ла
пѣпта са о пропѣсе оаспеџілор спре деслегаре, пре-
кѣт: „дпн чѣл, че тѣпнѣпкѣѣ, аѣ ешіт
тѣпнѣкаре, ші дпн чѣл таре аѣ ешіт
дѣлчѣеѣѣѣ.“

Адерімеа мінії фіреаскъ ші дитърітъ прип
адесе днделетнічірї, штіица дтпрежърѣрілор ло-
кале, прекъм дп гъчітѣра де сѣе, ші а фіріі овіеп-
телор асетъпате се чере спре деслегареа гъчітѣ-
рілор, регъле дпсѣ спеціаре сігъре нѣ се пот ашеза
дп ачеастъ прівіицъ.

КАП АЛ ЧИНЧЛЕ.

Деспре конферіреа локърілор скрипѣрїі дптре сіне
ші къ дптреагъ сістїмъ а дпвѣцъѣрїі крештінешті.

§. 106.

**Деспре конферіреа локърілор дп џенере ші деспре
дпшѣрѣіреа ачестеї матерїі.**

Мїжлочїріле челе пѣпъ акъм дпшїрате, де а
афла ші а пѣтрънде дпцелесъл скрипѣрїі дп знеле
ші алтеле локърї нѣ даѣ лѣмінъ ші сігърїтате де
ажъне дп ачеастъ прівіицъ. Дечї не маї рѣмъне
спре ачел скоп а конферї локърї къ локърї ші къ
дптреага сістїмъ а дпвѣцъѣрїі крештінешті.

Локъріле скрипѣрїстїче, каре къпрїнд орї аче-
лешї спресїзнї ші фразе де ачееашї дпсѣмпаре, орї
трѣтеазъ деспре ачееашї матерїе, се зік локърї па-
ралеле. Еаръ локъріле, каре ашеа де кіар респїкъ
прїнчіпіеле ші спїрїтъл дпвѣцъѣрїі крештінешті,
кът рѣварсѣ лѣмінъ ші ла локъріле, че къ еле нѣ
сжнт паралеле, се зік локърї аналоџе. Конферїндѣ-се
локъріле скрипѣрїі дптре сіне, се тѣмпль, къ знеле

саж алтеле се пар а'шї контразіче. Дрепт ачееа дп-тжїх vom тръта деспре локзріле паралеле, апої деспре контразічерїле пързте, шї дп fine деспре аналоџїеа дпвѣдзтзрїї.

ТЪЕТЪРА ДНТЪЕ.

Деспре локзріле паралеле.

§. 107.

Дппърцїреа локзрілор паралеле.

Локзріле паралеле дп прївінца кзпрїнеслжї се дппърцеск дп вервале шї реале. Челе, че кзпрїнд ачелешї спресїзнї саж фразе дп ачееашї дпсѣтнпаре де шї деспре фелїзрїтъ матерїе, се зїк вервале. Кзвїнтеле шї фразеле дп фелїзрїте локзрї пот аве фелїзрїте дпсѣтнпърї. Дптчест каз ачеле локзрї пз се пот прївіка паралеле. Локзріле, дп каре се респїкъ ачееашї матерїе де шї кз спресїзнї фелїзрїте, се пзтеск локзрї паралеле реале.

Дп прївінца їсвоарелор, де знде сжнт лзате локзріле паралеле, се дппърцеск еле дп лззнтрїче шї дп челе дїн афаръ. Челе, ле сжнт дела ачелашї ажтор, се зїк лззнтрїче, еаръ челе дела фелїзрїцї ажторї се пзтеск локзрї паралеле дїн афаръ. Ачесте пот фї лзате орї дїн сф. скрїптзръ дела фелїзрїцї ажторї, орї дїн оапеле скрїиторїлор профанї. Дп казжл дптжїх сжнт еле локзрї паралеле дїн афаръ маї апроапе, еаръ дп казжл ал доїле маї депзртате.

Поесііле евреешті аѣ ачеа пропріетате, кѣ дн еле ла фіекареа строфѣ се дншпрѣ доаѣ саѣ маї тѣлте пѣсечізнї, че сѣнт дн реферінцѣ кѣтрѣ о лалтѣ, ачееашї кѣдетаре днфѣцїпѣнд дїн фелїзрїте ва шї дїн контраре прївїрї ашеа, кѣт кѣвїнтеле рѣспѣнд кѣвїнтелор шї пѣсечізнїле пѣсечізнїлор. Атаре дншпрѣтѣрѣ де доаѣ саѣ маї тѣлте пѣсечізнї се зїк паралесїст поетїк саѣ тѣдѣларнїк, шїдѣ кѣвѣпѣтрїї лѣтїпѣ, фрѣтсеѣе шї кѣтпѣпѣ.

Паралелїстѣл поетїк саѣ шѣдѣларнїк есте орї сїнонїмїк, орї антїтетїк, орї сїнтактїк.

Паралелїстѣл поетїк се зїче сїнонїмїк, дакѣ пѣсечізнїле лѣї дншї кѣреспѣнд скїтѣшїѣ дн прївїнцѣ днцелесѣлї, адекѣ дакѣ кѣпрїнд еле ачелашї днцелес, де шї респїкат прїн фелїзрїте спресїзнї. D. e. Icaie 43, 2. „Шї де веї трече прїн апѣ, еѣ кѣ тїне сѣнт, рѣзрїле пѣ те вор акоперї, шї де веї трече прїн фок, пѣ те ва арде, флакѣрїле пѣ те вор арде пре тїне.“ Дн сїнгзрїтеле ачесте пѣсечізнї, се рѣспїкѣ ачееашї idee, адекѣ: те воїѣ скоате невѣтѣмат дїптоате перїкѣлеле.

Паралелїстѣл тѣдѣларнїк се зїче антїтетїк, дакѣ спресїзнїле шї пѣсечізнїле се пѣн зна лтеї дн контра. D. e. дн кѣптекѣл Anneї тѣтїї алї Camїл (I. днпѣр. 2, 6—7.): „Domпѣл омоарѣ шї фаче вїѣ, погоарѣ дн еад шї рѣдїкѣ, Domпѣл фаче сѣрак шї дн авѣцѣште, змїлеште шї дн палцѣ.“ Аїче спресїзнїле сѣнт пѣсе сїешї скїтѣшїѣ дн контра. Icaie 54, 7—8. „Пѣцїн тїмп те-ам пѣрѣсїт, шї кѣ мїлѣ те воїѣ мїлѣї, днтрѣ тѣжнїе пѣцїпѣ ам днторс фаца теа делатїне, шї кѣ мїлѣ вечнїкѣ те воїѣ мїлѣї.“ Аїче пѣсечізнїле сѣнт сїешї дн контра.

Паралелистѣл тѣдѣларник се зиче синтактик, дакъ пѣсечиниле дши корѣспонд дн форма констрѣитѣриі, кѣспринзанд кѣдетѣриі афинате, прекѣм каѣса ши ефептѣл, денѣл ши спиделе, днтрегѣл ши пѣрциле, асемеие ши алтеле. D. e. Oseea 14, 6—7. „Ши воіѣ фі лѣі Іераіл ка роаѣ, днфлорі-ва ка крпнѣл ши ва словозі рѣдѣчиниле сале ка ліванѣл (ѣн арвзре че асѣдѣ тѣмѣе), мерѣе вор ратѣриле лѣі, ши ва фі ка олівѣл родіторіѣ, ши міросѣл лѣі ка ал Ліванѣл лѣі. Аиче се пѣне каѣса (воіѣ фі лѣі Іераіл ка роаѣ) ши ефептеле лѣтѣриіте прпн асетѣлѣриі днтрѣ ачест днцелес: еѣ сѣнт каѣса днвзпѣтѣциріі а стѣриі Іераілтепілор.

Днсѣтпаре. Спнгѣриітеле пѣсечиніі але паралелистѣл лѣі тѣдѣларник дн строфеле поесіілор евреешті конглѣсѣеск днтре сіне дн прівіица лѣициіі ши а днтокнітѣриі, деѣі сѣнт еле рітміче. Нефіінд днсѣ кѣпоскѣтѣ ростіреа чеа векіѣ а кѣвінтелор евреешті, кѣ тоате черкѣриле днвѣцацілор днкѣ пѣ се пѣтѣ адѣче ла лѣтпнѣ, де сѣнт поесііле евреешті днтокніте дѣпѣ вре ѣн метрѣ, прекѣм сѣнт верселе ла поедіі Араві, Персені ши ла чеі Анѣсені.

§. 108.

Фолосѣл паралелелор ла тѣлѣвіреа скрпнтѣриі.

Челе маі днсѣтпате фолосѣриі але паралелелор ла тѣлѣвіреа скрпнтѣриі сѣнт ѣрпѣтоареле :

1. Спресіиіле ши фразеле челе дндоіоасе, пѣцѣртѣриіте ши днтѣнекате канѣтѣ лѣтпнѣ дп прівіреа ла паралелеле лор, днтрѣ каре орі сѣнт скімбате кѣ алте сіноніме, орі маі апроане се лѣтѣреск прпн челе днсоціте саѣ прпн контекст маі кіар. D. e.

ла Ешире 20, 7. „Съ нъ іаі нъ тмеле Домпълѣ Дѣтнезеѣлѣ тѣѣ ѡп дешерт.“ Че днѣсѣтнеазъ аиче: „а лѣа нъ тмеле лѣі Дѣтнезеѣ ѡп дешерт;“ се кѣноаште дін локѣл паралел ла Лев. 19, 12. ѣнде ачееаші порѣнкѣ се чітеште кѣ алте кѣвінте, прекѣм: „сѣ нъ жѣрацї стрѣтѣв кѣ нъ тмеле тѣѣ, сѣ нъ спѣркацї нъ тмеле чел сѣ ѣнт ал Дѣтнезеѣлѣ вострѣ. Еѣ сѣнт Домпъл Дѣтнезеѣл вострѣ. Дін ачест лок парарел се кѣноаште, кѣ фраза: „а лѣа нъ тмеле лѣі Дѣтнезеѣ ѡп дешерт, есте атѣта кѣт: а жѣра стрѣтѣв, а жѣра жѣрѣтѣнт мінчїѣнос. Лѣк. 10, 18. „Вѣзѣт-ам пре Сатана ка ѣн фѣлѣер кѣзѣнд дін черїѣ.“ Че днѣсѣтнеазъ фраза: „а кѣде дін черїѣ,“ се кѣноаште дін локѣл паралел ла Ісаіе 14, 12. ѣнде се чітеште ачееаші фразѣ, прекѣм: „Кѣм аѣ кѣзѣт дін черїѣ Лѣ-чаефѣрѣл!“ дарѣ дін ѣсетѣра ворѣї (верс. 9—25.) се лѣтѣреште днѣсѣтнеареа еї, дескрїпндѣ-се сѣѣртареа шї нїмїчїреа пѣтерії реѣелѣї челѣї сѣтѣцїѣ ал Вавїлонѣлѣ, де каре се тѣмеа тоате попоареле. Акѣта чеї дін еад ла сосїреа лѣї ѡл рѣд ростїнд кѣвінтеле де сѣс. Дечї фраза: „а кѣде дін черїѣ“ днѣсѣтнеазъ сѣѣртареа шї нїмїчїреа пѣтерії ачелора, че ѡп сѣтѣцїеа са се крѣдеа а фї атот пѣтернїчї шї невїрѣцїї.

2. Дін локѣрїле паралеле адеце се кѣноаште, де есте о спресїѣне а се лѣа ѡптрѣ днѣсѣтнеареа пропрїѣ саѣ тропїкѣ. Дакѣ о спресїѣне се ѡптрѣвѣїпѣеазѣ деспре ачееашї матерїе ѡп тоате локѣрїле паралеле ѡп ачелашї кїп, орї ѡп ѣнел епї алтеле локѣрїашеа днѣкѣт днѣсѣтнеареа тропїкѣ нѣ ноате прїнде лок, атѣпчї есте сѣтн сїѣр, кѣ ачеа спресїѣне есте а се лѣа ѡптрѣ днѣсѣтнеареа пропрїѣ. Д. е. фант. апост. 2, 4.

„Ші саѣ дпплѣт тоѣї de дѣхѣл сѣжнт ші аѣ дпчепѣт а ворві дп алте лѣмвѣ, прекѣт ле да лор дѣхѣл сѣжнт а ворві.“ Кѣткѣ ачеа-стѣ історісіре есте а се дпцелеле дп кѣвѣнт деспре штѣнѣа лѣмвѣлор стрейне довѣндѣтѣ прѣн мѣнѣнѣ, прѣн дарѣл дѣхѣлѣї сѣжнт, се кѣпоаште дѣн локѣрѣле паралеле. Дп еле тоате се ворвеште дп ачелашѣ кѣп деспре мѣнѣнеа дарѣрѣлор лѣмвѣлор. Ашеа Хрѣстос (Марк. 16, 17.) презѣкѣнд апостолѣлор, кѣ се вор дпзѣстра еї кѣ пѣтереа de а фаче мѣнѣнѣ, пѣтѣрѣ ла ачесте ші дарѣл лѣмвѣлор; дп фант. апосталѣлор 10, 44—46. се історісеште, кѣ дѣпѣ кѣвѣнтареа лѣї Петрѣ, вѣнд дѣхѣл сѣжнт престе сѣташѣл Корнѣліе ші престе каспѣчѣї лѣї, аѣ дпчепѣт еї а ворві дп лѣмвѣ, ші дп фант. апост. 19, 6. се чѣтеште, кѣ дѣпѣ че Паѣл вотеzасе дп пѣтеле лѣї Хрѣстос дп Ефес пре доїспрезече дпвѣѣѣчеї de аї лѣї Іоан вотеzѣторѣл, саѣ погорѣт дѣхѣл сѣжнт престе дѣншѣї ші еї ворвѣа дп лѣмвѣ. Дп тоате локѣрѣле ачесте дарѣл штѣнѣїї de лѣмвѣ се аскрѣ мѣнѣнѣї лѣкрѣрѣї дѣхѣлѣї сѣжнт. Дечї дѣн локѣрѣле паралеле се кѣпоаште кѣ: „а ворві дп алте лѣмвѣ“ (фант. апост. 2, 4.) есте de дпцелес дп кѣвѣнт, адекѣ деспре штѣнѣа de лѣмвѣ стрейне чеа довѣндѣтѣ прѣн мѣнѣне, прѣн лѣкрѣрѣеа дѣхѣлѣї сѣжнт. *)

Дакѣ de ачелашѣ матерѣе дп фелѣзрѣте локѣрѣї паралеле се дптревѣнѣеазѣ фелѣзрѣте спресѣнѣї асепѣнѣѣїве, есте сѣтп сѣгѣр, кѣ еле сѣнт а се лѣа дптрѣ дпсѣтпареа тропѣкѣ. D. e. деспре феречѣреа

*) Маї ларѣт ші маї темейнѣк десвѣлѣре а ачестеї матерѣї веzї дп тѣлѣкѣїреа теа історѣк лѣтерарѣ том. V, ла фант. апост. 2, 4. паѣ. 69—71.

чераскъ дп фелізірте локзрі се дптревзіпцеазъ фелізірте ікоане, прекзт: пріітіреа ла оспъдъл лзі Авраам, Іерусалімъл чел поѣ, локзіреа дп черіѣ ла Дзтнезеѣ ш. а. Дрепт ачеа ачеле спресізні сжнт а се лха дптрѣ дпсътпареа тропікъ, ліпсінд літвеі оменешті кзвінте, спре а рѣспіка амъсзрат ші потривіт ідеаа феречіріі черешті.

3. Дп паралелістмъл тѣдъларнік сіпгзрітеле пѣсечізні але строфеі скімвішіѣ се лзмінеазъ орі пріп антітесе орі пріп констрзйтзрѣ. Д. е. псалт. 36, 11. „Чеі влжнзі вор тоштені пѣтжнтзл, ші се вор десфѣта дптрѣ тѣлцімеа пѣчіі. Дпцелесл фразеі: „вор тоштені пѣтжнтзл“ се лзмзреште дп а доа пѣсечізне пріп фраза сінонітъ: „се вор десфѣта дптрѣ тѣлцімеа пѣчіі.“

4. Пріп прівіре ла локзріле паралеле се кѣштигъ маі депліпъ штіпцъ деспре дпвѣдътзрї догматіче ші морале, деспре челе історісіте ші деспре кжселе тжтплзрїлор. Д. е. Мат. 21, 8—11. історісеште, къ Ісус ла дптрареа са чеа де пе зртъ дп Іерусалім фѣ дптжмпінат де таре тѣлціме де попор ші прііміт кѣ арѣтзрї де дпалте чіпстірї ші кѣ кжнтзрї де веселіе. Кжса ачестеі солене пріімірї се кзпоаште дп локзл паралел ла Іоан 12, 17—19. знде се чітеште, къ чеі, че ера де фацъ ла дпвіереа лзі Лазар лѣдїсе штїреа деспре ачеастъ фаптъ мінзпатъ алзі Ісус ші лѣддасе пѣтереа лзі че о арѣтасе ашеа лжмінат дптрѣ ачеастъ мінзне. Фапт. апост. 2, 38. зісе Петрѣ: „сѣ се вотезе фіекареле дп воі дп пѣтмеле лзі Ісус Хрісос.“ Ачеастъ дпвѣдътзрѣ догматікъ капѣтъ лжміпъ ші дптреціре дп

локъл паралел ла Мат. 28. 19. unde се чітеште:
 „мергънд ѓнвѣцацї тоате попоареле, во-
 тезъндъї ѓн нѣмеле татълъї шї ал фїїзълъї
 шї ал сфънтълъї дѣх.

§. 109.

Регъле ла ѓнтревѣнцареа локърілор паралеле.

Ла фолосїреа локърілор паралеле спре тълкѣїреа скріптърїї сѣнт ѣртѣтоареле а се обсерва:

1. Локъріле паралеле челе лѣнтрїче, адекъ челе дела ачелашї автор се пот ѓнтревѣнца спре скїм-біша лѣтърїре ѓн тоате прївїріле, пентрѣ къ ла ѣн автор къ мїнте сѣпѣтоасъ нѣ се поате пресѣпне, къ ел шї-ар контразіче сїешї. Пропріетѣїле, че ле аре авторъл ѓн лїмвѣ, стїл шї ѓн кїпъл кѣѣетърїї шї ал ѓнфѣцїшърїї се пот маї къ сїгѣрїтате кѣпоаште шї жѣдека дїн ел ѓнсѣшї, декѣт дїн локъріле алтор скріиторї. Дрепт ачееа паралелеле челе дїн лѣнтрѣ ла лѣтърїреа скріптърїї сѣнт де преферїт челор дїн афарѣ. D. e. Кѣмкъ Паъл ѓн епїстола са кѣтрѣ Romanї (3, 28.) нѣ аѣ цїнтїт а ашеза dogma, къ кредїнца сїнгѣрѣ адекъ фѣрѣ де фаште ар фї ажѣн-гѣтоаре спре мѣнтѣїре, с'ар пѣтѣ арѣта дїн епїстола лѣї Іаков, кареле кїар зіче (2, 14—17.), къ кредїнца фѣрѣ фаште вѣне есте моартѣ дечї фѣрѣ прецїѣ, дарѣ маї вїне се лѣтѣреште Паъл къ ѓнвѣцѣтѣра са дїн але сале епїстоле, прекѣм дїн I. Корїнт. 7, 19. Гал 5, 6. ѓн каре ел апрїеат ѓнвѣцѣ, къ тѣїареа ѓнпрежѣр шї алте фаште рїтѣале але ледїї лѣї Moїсі сѣнт фѣрѣ прецїѣ ла Dѣмнезеѣ, шї къ мѣмаї кре-дїнца чеа лѣкрѣтоаре прїн фаштеле іѣвїрїї аре прецїѣ ла Dѣмнезеѣ.

2. Локъриле паралеле челе дін афаръ, адекъ дела фелізриці аѣторі се пот лъмина дѣпрѣмѣтішѣ дѣ прівінца лѣмвѣ шѣ а штѣрілор історіче, пентрѣ къ ачѣеашѣ лѣмвѣ се дѣтревѣінца де маѣ мѣлці скрііторі шѣ ачелешѣ тѣмплѣрѣ пѣтѣрѣ съ фѣъ къпоскъте ла маѣ мѣлці історіографѣ. Ашеа лѣмба гречеаскъ чѣа вѣвлѣкъ капѣтъ мѣлтѣ лъмінѣ дѣн оапеле грѣчештѣ але скрііторілор профанѣ, шѣ лѣмба чѣа еврееаскъ дѣн діалектеле чѣе еѣ афѣнате. Тотѣшѣ ла тѣлкѣіреа кърѣлор чѣлор сѣінте паралелеле дѣн афарѣ чѣе маѣ апроапе, адекъ скріпѣтѣрістѣче сѣшт а се префера чѣлор маѣ депѣртате, адекъ але аѣторілор профанѣ; пентрѣ къ ѣенѣл лѣмвѣ вѣвлѣчештѣ шѣ кѣпѣл чѣл скріпѣтѣрістѣк ал дѣфѣцішѣрѣі аре пропрѣітѣціле сале, прѣн каре се деосѣвеште ел де чѣла ал аѣторілор профанѣ, шѣ пентрѣ къ історіографілор чѣлор сѣінці ка мартѣрілор дѣместѣчѣ пѣтѣрѣ тѣмплѣрѣле пѣчѣзнѣі сале съ ле фѣъ маѣ вѣне къпоскъте декѣт чѣлор стрѣінѣ.

3. Локъриле паралеле челе дін афарѣ нѣ се пот дѣтревѣінца спре скѣмвѣша лѣмѣрѣе дѣ прівінца прѣнчѣіелор шѣ а пѣрерілор, пентрѣ къ ла ачѣе де регѣл се афѣл мѣлтѣ десклѣіре дѣтре фелізриці аѣторі. Дарѣ дакъ скрііторіі нѣ дѣшѣрѣ прѣнчѣіе шѣ дѣвѣцѣтѣрѣ де але сале чѣі чѣе трѣіміте дела котѣнѣл дѣвѣцѣторѣѣ сѣѣ скоасе дѣн ачелашѣ ісвор; атѣнчѣ сѣшт еѣ а се прѣві ка історіографѣ, шѣшѣ пот шервѣ спре скѣмвѣша лѣмѣрѣе. Ашеа Плато шѣ Кепофон дѣвѣцѣчѣі лѣі Сократѣс, дѣшѣрѣнд прѣнчѣіеле ачѣстѣі дѣвѣцѣторѣѣ котѣн ал сѣѣ, се лѣмѣрескъ дѣпрѣмѣтішѣѣ дѣ прівінца ачѣлор прѣнчѣіе. Скрііторіі чѣі сѣінці ера къпрѣншѣ де ачелашѣ спѣрет ал релѣцізнѣі, скоасерѣ дѣвѣцѣтѣрѣле сале дѣн ачелашѣ ісвор, афарѣ де ачѣеа скрііторіі кърѣлор н. т. пропѣн дѣвѣцѣтѣра чѣа прѣімітѣ дела котѣнѣл сѣѣ дѣвѣ-

цѣторѣхъ Исѣс Христос. Дрепт ачееа локѣріле паралеле дела скріиторіи чеї сѣици се пот днтревзінца кѣ сїгѣрїтате спре скїтвїша лѣтѣрїре шї дн прївїнца прїнчїпїелор шї а днвѣцѣтѣрїлор челор кѣ прїнсе дн еле.

4. Локѣріле, че конглѣсѣск дн знеле днтпрежѣрѣрї, дн алтеле днсъ се десклїнѣ; нѣ се пот прївї ка паралеле, дечї нѣ сѣнт днтревзїнцавере спре скїтвїша лѣтѣрїре. D. e. ла Лѣк. 7, 37—50. історїсіреа деспре знѣереа лѣї Христос кѣ мїр преціос де кѣтрѣ о тѣере, фїнд еа ла маса знѣї Фарїсеѣ, нѣ есте ачееашї кѣ чеа дела Іоан 12, 1—8. деспре знѣереа лѣї Христос кѣ мїр преціос де кѣтрѣ Марїеа сора лѣї Лазар, фїнд ел дн Вітанїеа ла масѣ; пентрѣ кѣ ачеле історїсірї нѣ конглѣсѣск дн знеле днтпрежѣрѣрї, прекум дн прївїнца локѣлѣї, тїмпѣлѣї шї а персоанелор, де кѣтрѣ каре се іспрѣвї знѣереа.

5. Ла днтревзїнцареа локѣрїлор паралеле спре лѣтѣрїреа скріптѣрїї нѣ сѣнт а се пѣрѣсі челе лалте тїжлочїрї ермїнеѣтїче, прекум сѣнт депрїндереа ворвїрїї а лїтвїї чеї днтревзїнцате, цесетѣра шї скопѣл ворвеї шї кѣлтѣра ворвїторїѣлѣї; пентрѣ кѣ днцелесѣл, че есте дн контра ачестор кондїчїзнї, нѣ поате фї адевѣрат, атѣрпжнд ворва отенеаскѣ дела ачеле кондїчїзнї.

6. Локѣл чел днтѣнекат есте а се лѣтѣрї дїн локѣл паралел маї лѣтѣрїт, днтрѣ каре се пропѣне матерїеа маї деплїн. Дн контра ачестей рѣгѣле пѣкѣтѣск ачеїа, карїї, преокѣпаці де прежѣдекѣцїле шї пѣрерїле сале челе фїлософїче саѣ теологїче, локѣріле паралеле челе лѣтѣрїте ле днтѣнекѣ дїн локѣрї паралеле, знде ачееашї матерїе нѣмаї се атїнѣе саѣ нѣ се респїкѣ деплїн. D. e. ла Мат. 5, 21—48.

Христос, къртинд ливъцътъриле челе рътъчите, але ливъцъторилор Іздеешті, лн контра лор пѣне ливъцътъра са, ші лнтре алтеле чеа деспре легътъра късьторіеі (верс. 31—32.) зикхнд: „Еаръ саѣ зис, къ орї чіне ва лъса пре тѣереа са, сѣї дее карте де словозіре. Даръ еѣ зик воаѣ, къ тот чел че ва лъса пре тѣереа са фъръ де кѣвѣнт де кървіе, о фаче пре еа сѣ пре кървеаскъ.“ Ла лнтревареа зпѣі Фарисеѣ (Мат. 19, 3—9.), де есте лнгѣдѣит върватълѣі а се лепѣда де тѣереа са, репещенте Ісус ливъцътъра са деспре легътъра късьторіеі (верс. 9.) зикхнд: „Еаръ еѣ зик воаѣ, къ орї чіне ва лъса тѣереа са фъръ пѣмаі пентрѣ кървіе, ші ва лѣа алта, прекървеште, ші чел, че іа пре чеа лъсатъ, прекървеште.“ Лн амѣндоаѣ ачесте локърї атѣт дін лндемнѣл сѣѣ кѣт ші ла лнтревареа Фарисеѣлѣі аѣ ростит Христос ачеста а са ливъцътъръ, пѣндѣ-о пре еа лн контра челеі а ливъцъторилор Іздеешті, ші нѣ аѣ воит сѣ о тѣте, де ші се пѣрѣ еа апостолілор преа аспрѣ пентрѣ върват. Дечї нѣ есте нічї о змѣрѣ де темейз, спре а пресѣпѣне вре о акомодъчізне. Тотѣші ливъцъторїі апѣсенї преокѣпаці де пѣререа са чеа теологікъ, къ десфачереа късьторіеі ар фі къ тотѣл опрїтѣ, лн локърїле челе де сѣс пресѣпѣн о акомодъчізне догматїкъ ла пѣрерїле Іздеїлор, ші дечї нѣ іаѣ прївіре ла еле, чї воеск а лнтърї догма са дін алте локърї паралеле маї лнтѣпекате, лнтрѣ каре нѣ се чїтеск кѣвїнтеле: „Фъръ де кѣвѣнт де кървіе“, прекѣт сѣнт ла Марк. 10, 11—12., ла Лѣк. 16, 18. ші І. Кор. 7, 10—11. Даръ прекѣт пре ларг ам арѣтат маї сѣс лн §. 91. ші п. III. ші лн §. 92., Христос нѣ с'аѣ акомодат

dogmatičеште, адекъ дѣвѣцѣтърї стрейне шї рѣтъчїте нѣ ле-аѣ пропѣс ка але сале шї ка адевѣрате, кѣ ал мїнтреле нїчї апостолиї нїчї крештинїї дїн тїмпѣрї маї тѣрзиї нѣ ар фї пѣтѣт штї, каре дїн челе, че аѣ дѣвѣцѣт Хрїстос, сѣнт дѣвѣцѣтърї адевѣрате шї каре сѣнт стрейне шї рѣтъчїте.

Ашеа о тѣлкѣрїе а скрїпѣтърїї, дѣн каре се пре-сѣпѣне акомодѣчїзне dogmatїкѣ, есте дѣн контра прїнчїпелор ермїнеѣтїче, есте кѣ тотѣл арбїтарѣ шї дѣнокмїтѣ дѣпѣ сїстїма dogmatїкѣ чеа плѣкѣтѣ авторїлор еї, шї анѣме дѣн ачеастѣ матерїе есте шї дѣн контра дѣвѣцѣтърїї сѣнцїлор пѣрїнцїї. Ашеа d. e. Іоан гѣрѣ де аѣр дѣн omїліеа 17. ла Mat. n. 5. зїче: „Аѣ лѣсат Хрїстос вѣрватѣлѣї нѣштаї зїн кїп де деспѣрѣїре (дела тѣереа са), зїкѣнд: а фарѣ де прїчїна преакѣрвїеї.“ Аѣгѣетїн дѣвѣцѣторїѣ ал весерїчеї апѣсене дѣн епїстола 89. зїче: „Амѣндѣрор крештинїлор (челор дїн Іздеї шї челор дїн пѣгѣнїї) аѣ порѣнчїт Домнѣл ка нїмїне, сѣ нѣ се деспѣрѣеаскѣ де тѣереа са а фарѣ де прїчїна преакѣрвїеї.“

Нїчї локѣрїле скрїпѣтърїї челе адѣсе дїн Матеїѣ нїчї тѣлкѣрїле лор дела сѣ. пѣрїнцїї нѣ пот мїшка пре чеї, че апѣрѣ пѣререа теолоѣїкѣ чеа де сѣс. де а о тѣта, шї еї маї лесне дѣмпѣтѣ лѣї Хрїстос, кѣ ар фї дѣвѣцѣт рѣтъчїрїї. декѣт ка сѣ тѣртѣрїсеаскѣ рѣтъчїреа са, шї сѣ се лепеде де дѣвѣцѣтѣра, че аѣ стѣторїт-о орї аѣ прїїмїт-о дѣн dogmatїка са.

§. 110.

Деспре міжлочіріле де а афла локзріле челе паралеле.

Лесне се афлъ локзріле паралеле prin днтре-взінцаре де конкорданце, адекъ де оапе, дн каре челе маї днсьмнпате кзвінте ші фразе але сфінтеї скриптзрі сжнт дншпирате дзпъ ржндъл алфавітк кз днсьмнпареа локзрілор, знде еле се чітеск. Конкорданца чеа днтъе ші анзме а възгатеї лътине се пзсе дн лзкраре де Кардіналъл Dominікан Хзго де С. Каро, кареле сащ фолосіт де днпрезна лзкраре а маї мзлт де 500 де кълзгърї дін ordінеле лзі. Опъл ачеста плъкз ашеа, кжт Равві Ісаак Натан компзсе о конкорданцъ деспре тестъл еврееск ма-зоретік, ші Ещталіе зп кълзгър Грек дін інесла Родз ащ лзкрат о конкорданцъ деспре тестъл гре-ческ ал бівліеї.

Конкорданцеле челе маї днтревзінцавере, че се тіпзріръ сжнт :

Конкорданца чеа еврееаскъ дела Бзксдорф, Ба-сілеа 1632.

Kірхер *Concordantiae graecae v. t. in quibus voces graecae hebraeis vocibus respondent*, Francofurti 1607., датъ де еснож ла лзмінъ де кзтръ Тромізе, Амстелодама ші Штрехт 1714.

Ерасмъс Шмідт конкорданцъ деспре тестъл греческ ал п. т., Вітемберг 1638.

Конкорданца възгатеї лътине, Бамберг 1751.

Sacrorum biblicorum vulgatae editionis concordantiae Hugonis Cardinalis recensitae atque emendatae a Francisco Luca, variis locis expurgatae atque locupletatae cura et studio D. Huberti Phalesii, typis Antonii Strauß, Vindobonae 1825.

Чеа маї тълцъмїтоаре ши чеа маї сїгъръ де ши остенїтоаре мїжлочїре спре афлареа локърїлор паралеле есте чїтіреа кърсивъ а днсеши сф. скрипърї. Прїн еа къштїгъм дела зн скріиторїѣ саѣ дела маї тълцї матеріале де ачел фелїѣ, каре дн конкорданце нѣ ле афлѣм. Авторѣл деспре ачееашї матерїе се респїкѣ дн кїпърї фелїзрїте, о адѣче кѣ алте овїепте дн фелїзрїте атїндерї ши ашеа челе, че сѣнт днтѣ-некате днтрѣ зн лок саѣ алтѣл, капѣтъ лѣмзрїре дїн алте локърї. Ачеастѣ прївїре кїарѣ дн днтре-гѣл оп ши дн спїрїтѣл лѣї о потем довжндї нѣмаї прїн кърсива чїтіре нѣ днсеѣ ашеа прїн конкорданце. Петрежнд прїн кърсива чїтіре кѣ лзаре а мїнте тоате кърцїле сф. скрипърї, не vom пѣтѣ кѣлеце локърїле паралеле, ши еле маї кїар, маї вїѣ ши маї деплїн не вор ста дн прївїре, декѣт се поате фаче ачеаста прїн тоате конкорданцеле.

ТЪЕТЪРА А ДОДА.

Деспре контразїчерї пърѣте днтре локърї скрипѣ-рїстїче.

§. 111.

Контразїчерї адевърате.

Контразїчере адевъратѣ есте, дакѣ де ачелашї сѣвїепт се афїртѣ ши се неагѣ ачелашї презїкат дн ачееашї прївїндѣ ши дн ачелашї тїмп.

Сф. скрипѣрѣ есте скріеѣ сѣв днрѣзрїреа дѣм-незееаскѣ де кѣтрѣ вѣрвацї сфїндї їзвїторї де адевѣр ши де дрептате кѣ скопърї ценероасе спре лѣмїнареа ши дндрентареа оаменїлор. Ла ачешї

авторї, че авъръ ачееашї сф. цїнтъ лпаїнтеа окїлор шї нъ скрісеръ лптръ лптересъл саж фолосъл сѣж, нъ се поате кѣцета о контразічере адевѣратъ, прекъш шї лптръ адевѣр нъ се афлъ.

Де шї атѣт Іудеїї кѣт шї Крештінії кѣзта а пѣстра кѣрцїле челе сфїнте кѣрате де смїнтеле; тотъшї прескрїндѣ-се вїбліеа де атѣте орї нъ се пѣтъръ пѣрѣсі кѣ тотъл смїнтелеле скрісзаре, шї ачесте кѣшізпеазъ лп знеле локѣрї контразічерї адевѣрате. D. e. лп III. лппѣр. 4, 26. се чїтеште, кѣ Соломон авѣ 40.000 де епе ла трѣсѣрї, еаръ лп II. Паралїн. 9, 25. се зїче, кѣ ел авѣ нѣмаї 4000 де епе. Лптре ачесте локѣрї се афлъ контразічере адевѣратъ ескатъ дїн смїнтеала ла прескрїере, скїм-вѣндѣ-се лп локъл лптѣїѣ літера нѣмерїкъ 7 (4) кѣ 2 (40). Челе маї нѣлте смїнтеле скрісзаре шї анѣте лп кѣрцїле в. т. се кѣпрїнд лп скїмвареа нѣмерелор. Спре а дѣлѣтѣра контразічерїле челе нѣскѣте дїн чїтїнцїле челе рѣтѣчїте, тревѣе а рѣ-стѣторї чїтїнцїле челе орїцїнаре прїп мїжлочїрїле крїтїчеї. Даръ лїпсїндѣ-не мѣнѣскрїсе ажзпгѣтоаре але тестѣлѣї вїблік в. т. дїн тїмпѣрї дестѣл де векї, се тѣмплъ, кѣ знеорї нъ се поате жѣздека шї кѣ-поаште чїтїнца чеа адевѣратъ. Тотъшї ачеле чїтїнцѣ десклїнїтоаре сѣнт нефїнцїале, шї нъ атїнг лпвѣ-цѣтѣрї догматїче шї морале. Афаръ де ачееа сїстї-ма лпвѣцѣтѣрїї крештінештї нъ се разъшъ сїнгѣр нѣмаї не сф. скрїптѣръ чїшї не предатїна апостолеаскъ прекъш вом арѣта маї цїос (§§. 116—122.), дечї тотїмеа лпвѣцѣтѣрїї крештінештї шї сїнгѣрїтеле догме шї прескрїсе морале се стѣлпеск не темелїе сїгѣръ.

Веспре контразічерї пърѣте ѡи ѡепере.

Дакъ контразічереа ѡи локърї скриптьристіче се наште дін каѣса неѡицелелерїї лор, нѣ есте контразічере адевъратъ чи нѣмаї пърѣтъ, ши се поате делътѣра прїн тълкѣре амъсѣратъ. Спре ачест скоп съ каѣте тълкѣиторїѡл, де есте ѡи локърїле, че се пар а'ши контразіче, ачелашї саѣ фелїзрїт сѣвїепт саѣ презїкат, де се прївеск ачесте дін ачелашї саѣ дін фелїзрїт нѣнт де ведере, де нѣ есте ѡи ачеле локърї цїнта фелїзрїтъ, де нѣ кѣтва ѡипрежърърї лътѣраре їсторїче сѣнт треѣте кѣ ведере, че аѣторѣл ле преснѣсе кѣпоскѣте чїтїторїлор сѣї, де нѣ кѣтва ѡи ѣн лок саѣ алъл ѡипрежърърїле сѣнт фелїзрїте. Прїн ачесте ши асемене маї пѣтрѣнъѣтоаре есѣмїнърї ва кѣштїга тълкѣиторїѡл лѣмїнъ ѡи локърїле челе де тълкѣїт, ши ва пѣтрѣнде маї адѣнк ѡицелесѣл лор. Афлат фїїнд ѡицелесѣл чел адевърат ал сїнгърїтелор локърї, че се пар а'ши контразіче, ѡичеатъ ши контразічереа. Спре лъмѣрїеа челор зїсе се шерваскѣ ѣтеле есемпле, преѣм : ѡи кърѣїле лѣї Моїсі се чїтеште, кѣ Дѣмнезеѣ аѣ їспїтїт пре Авраам (фач. 22, 1.) ши ѡи дешертѣрїле Аравїеї пре Ісраїлтенї (а доа леѣе 13, 3.), даръ Іаков (1, 13.) зїче : кѣ Дѣмнезеѣ нѣ їспїтеште пре нїмїне. ѡи ачесте локърї нѣ есте контразічере, фїїнд кѣ презїкатъл есте фелїзрїт. Ла Моїсі : „а їспїтї“ (πράξειν) есте атѣта кѣт : „а черка вїртѣтеа кѣїва, ши прїн черкаре а о ѡишѣлцї ши а о ѡнтърї“, еаръ ла Іаков ѡисѣмнеазъ ачел кѣвѣнт : „а ѡндемна, а стомї ши а траѣе спре реле.“ — Ла Мат. 5, 34 зїче Хрїстос : „нїчї де кѣм съ нѣ жѣрацї“, даръ ѡи епїстола

Деспре контразічерї пърѣте љн локърї історіче.

Контразічерї пърѣте љн локърї історіче се паск :

1. Din kîpъл історісірії. Фіекаре тѣмпларе шї фїекаре фаптѣ есте љнсоцітѣ de маї тѣлте љмпрежърѣрї. Історіографїї дарѣ, че історісеск ачелешї тѣмплърї саѣ фапте, нѣ љншірѣ тоате љмпрежърѣрїле лор, чї нѣмаї знеле саѣ алтеле, че лі се пѣреа маї вредніче de љнсътнат, саѣ каре рѣспѣндеа маї тѣлт скопѣлї лор. Дечї се тѣмплѣ, кѣ знїї історіографї амїнтеск знеле еарѣ алції алтеле љмпрежърѣрї, трежанд челе лалте кѣ тѣчере, орї съпѣндѣ-ле ка кѣпоскѣте чїтіторїлор сѣї dîn вре о історісіре de маї 'наїнте. D. e. љнтрѣ I. љмпѣр. 31, 3—4. се історісеште, кѣ Саѣл, стрѣмторїт de врѣшташї шї рѣнїт ла вїнтре, порѣнчї шервѣлї сѣї, че пѣрта артеле лї, сѣ'л оноаре, ка сѣ нѣ кадѣ љн тѣна врѣшташїлор. Неврѣнд љнсъ шервїторїѣл а фаче ачеаста, љмпѣратѣл љнсъшї се стрѣпѣнсе не сіне кѣ савїеа са. Моартеа лї Саѣл љнтрѣ II. љмпѣр. 1, 7—10. се історісеште љн зрѣмѣторїѣл кїп : Саѣл љнвѣлзїт de врѣшташї кѣтѣнд љнапоїа са зѣрї пре зн от, шї, љнтрѣвѣндѣ'л чїне есте, dîn рѣспѣнсе аѣ љнцелес, кѣ есте зн Амалїкїтеан шерв ал лї. Ачестѣїа порѣнчї Саѣл зїкѣнд : „Стѣ деа-сѣпра теа, шї тѣ ошоарѣ, кѣ љнтѣперек греѣ м'аѣ кѣпрїне.“ Шервѣл аскѣлтѣнд de порѣпка љмпѣратѣлї 'лаѣ шї оторѣт de тот. љнтре локѣрїле адѣсе се паре а фї контразічере, пентрѣ кѣ історіографѣл љн локѣл ал доїле нѣ аѣ репѣцїт челе dîn локѣл љнтѣїѣ. Контразічере дарѣ адевѣратѣ нѣ есте, шї се делѣтѣрѣ прїн зрѣмѣтоа-

pea днтрецире. Сахл фиинд рѣнит ла винтре, ши невѣжнд кин де а скѣпа де врѣшташій сѣї, порѣничї пѣртѣторіѣлѣї сѣѣ де арте, ка сѣл отоаре, не врѣнд днсѣ ачеста сѣ факѣ, се стрѣнѣнсе ел (днтпѣратѣл) днсѣші пре сїне кѣ савїеа са, дарѣ тотѣші маї рѣтасе виѣ, днтѣнекѣндѣ-ї-се окїї. Зѣрїнд ел дарѣ пре чїнева дїннапоїа са, нѣ маї пѣтѣ кѣноаште, чїне есте, чї 'лаѣ днтреват, ши аѣзїнд, кѣ есте зн шерѣ де алѣї ї-аѣ порѣничїт сѣ'л отоаре кѣ тотѣл, ка сѣ нѣ кадѣ виѣ дн тѣжна врѣшташїлор. Шерѣл аѣ ши днтпленїт порѣнка днтпѣратѣлѣї. — Лѣка 18, 35—43, їсторїесште, кѣ Іесѣ апропїїндѣ-се де Іерїхо аѣ вїндекат пре зн орѣ; Маркѣ 10, 46—52 зїче, кѣ Іесѣ ешїнд дїн Іерїхо аѣ вїндекат пре орѣл кѣ нѣмеле Вартїмеїѣ; Матеїѣ 20, 29—34. ворѣеште деспре дої орѣї, пре карїї ї-аѣ вїндекат Іесѣ ла ешїреа са дїн Іерїхо. Дн локѣрїле адѣсе се паре а фї контразїчере, днтрѣ адеѣѣр днсѣ нѣ есте, ши се поате делѣтѣра дн ѣрѣшторїѣл кїп: Іесѣ аѣ вїндекат пре зн орѣ, кѣнд се апропїеа де Іерїхо, ши пре алѣл, кѣнд ешїа дїн ачеа четате. Лѣка поменеште де чел днтѣїѣ, ка сѣ арете каѣса чеа маї апроале, прїп кареа саѣ дешептат лѣареа а мїнте а ватешѣлѣї Захеїѣ кѣтрѣ Іесѣ ши дорѣл, де а'л vede ла днтраре дн Іерїхо (19, 1—3.); Маркѣ ворѣеште деспре алт орѣ, ал кѣрѣїа нѣте ера лѣї кѣпоскѣт, ши пре кареле Іесѣ лаѣ вїндекат ешїнд дїн ачеа четате; Матеїѣ днсѣ дѣпѣ скопѣл сѣѣ авѣнд депрїндере, ла їсторїеїре а днтпрезна асемене днвѣѣѣтѣрї ши тѣмплѣрї, фаче ши аїче ачеешї ши днтпрезнѣ їсторїеїрїле деспре вїндекѣрїле челор дої орѣї, де ши нѣ саѣ фѣптѣїт еле де кѣтрѣ Іесѣ дн ачелашї тїмп.

2. Контразїчерї пѣрѣте се паск ѣнеорї дїн депрїндереа рѣсѣрїтенїлор, а нѣмї персоане ши локѣрї

кѣ доаѣ нѣме. Дечї се тѣмплѣ, кѣ ачееашї пер-
соапѣ де кѣтрѣ зп історіограф се нѣмеште кѣ зпѣл
еарѣ де кѣтрѣ алтѣл кѣ алт нѣме. D. e. дѣмператѣл
Iudeilor, кареле дѣ IV. дѣмпер. 15, 1—7. се зїче
Azaríea, дѣ II. Паралїп. 26, 1—33. се нѣмеште Ozíea
Кѣмкѣ дѣмператѣл Azaríea шї Ozíea есте зпашї шї
ачееашї персоапѣ, се vede дїн тоатѣ історїсїреа кѣ-
прїнсѣ дѣ ачеле локѣрї. — Дѣ I. дѣмпер. 21, 6.
преѣтѣл, че дасе лѣї David спре мѣмкаре пѣнїле
пѣнерїї дѣнїте, се нѣмеште Avímелех, еарѣ ла
Марк. 2, 26. се зїче ел Avíadar. Ачееастѣ контрзї-
чере се десрѣдїкѣ, фїнд кѣ Avímелех дѣпѣ депрїн-
дереа пѣчїзнїї сале пѣтѣ аве шї ал доїле нѣме,
адекѣ Avíadar, че дїн предатїнѣ ера кѣноскѣт Iudeilor.

3. Кїпѣл ворвїрїї пѣдѣрїмѣрїт депрїне дѣ лїмѣва
попѣреапѣ кѣшїзнеазѣ знеорї контрзїчереї пѣрѣте
дѣнтре локѣрїле скрїптѣрїстїче. D. e. ла Mat. 27, 44.
шї ла Марк. 15, 32. се чїтеште кѣ шї лотрїї чеї
рѣстїгнїї дѣмперезпѣ кѣ Іесе 'лаѣ ватѣжокорїт, еарѣ
Лѣка 23, 19—43. історїсеште кѣ нѣмаї зпѣл дїн чеї
рѣстїгнїї хѣліа пре Іесе, чел лалт дѣнсѣ пѣтрѣне
де кѣнїцѣ кѣртїа пре хѣлїторїл. Дѣнтре локѣрїле
адѣсе се паре а фї контрзїчере, дѣнтрѣ адеѣр дѣнсѣ
нѣ есте; пентрѣ кѣ ла Евреї, прекѣм шї ла Гречї
шї Лѣтїнї, се дѣнтревїнїца нѣмѣрѣл дѣншѣлїт,
знде есте де дѣнцелес зпѣл дїн маї мѣлїї.
Ачестеї депрїндереї а ворвїрїї зршарѣ Матеїѣ шї
Маркѣ дѣ локѣрїле адѣсе, цїпїнд а арѣта, кѣ Іесе
не крѣче фѣ рѣе шї ватѣжокорїт атѣт де попѣрїмеа
чеа депречепѣтоаре, кѣт шї де архїереїї шї кѣртѣ-
рарїї чеї дѣнѣцацїї ва дѣнкѣ шї де зпѣл дїн чеї рѣ-
стїгнїї. Лѣка дарѣ маї акѣрат історїсеште, воїнд а
дескрїе кѣнїца шї крѣдїнїца зпѣліа дїн чеї дѣм-
перезпѣ рѣстїгнїї.

4. Контразічерї пърѣте се паск дїн рѣндзіреа челор історісіте. D. e. Матеїѣ (4, 3—10) шї Лѣка (4, 3—12) історісеск, къ Ісхс фѣ де треї орї іспїтіт де діаволѣл. Матеїѣ іспїта чеа де не арїпа темплѣлѣ о зіче а доа, еарѣ Лѣка о пѣтеште а треїа. Тотѣшї ачеастѣ десклїніре дїн рѣндзіреа історісітелор пѣ фаче контразічере адеврѣтѣ, фїнд къ цїнта пѣтїцілор евангелїштї ера, де а арѣта, къ Ісхс аѣ дївїне іспїтеле діаволѣлѣ. Дїн че рѣнд зр-тарѣ дѣпѣ о лалтѣ ачеле іспїте, пѣ аре а фаче нїмїк дїн чеа че се атїнѣ де скопѣл зїшілор евангелїштї.

§. 114.

Деспре контразічерї пърѣте дїн локзрї дідактїче.

Дїн локзрї дідактїче, адекѣ дїн челе, че кзпрїнд дївїцѣтѣрї, се паск контразічерї пърѣте

1. дїн кїпѣл ворвїрїї пецѣрмѣрїт. Ашеа дїн зпеле локзрї се атїнг дївїцѣтѣрї, свпзїндѣ-се еле кзпоскзте чїтїторїлор дїн алте локзрї. Дїн ачест каз есте а се кѣзта лѣтѣрїре дїн локзрїле, знде ачееашї матерїе се рѣспїкѣ деплїн, шї ашеа се ва делѣтѣра контразічереа чеа пърѣте. D. e. Тїм. 2, 14. „Адам пѣ с'а ѣ амѣдїт, чї мѣереа амѣдїндѣ-се се фѣкѣ дїн пѣкѣтѣрїе.“ Ачест лок есте а се тѣлкѣ дїн фач, 3, 1—6. знде се історїсеште, къ Адам пѣ немїжлочїт прїц діаволѣл чї прїн дїндем-пареа мѣерїї се амѣдї спре кѣлкареа порзпчїї дѣм-пезеештї, де а пѣ гѣста дїн потѣл чел опрїт.

2. Знеорї се паре а фї контразічере, къ дїн фелїзрїте локзрї деспре ачееашї матерїе фѣрѣ цѣр-мѣрїре се зїк фелїзрїте. Спре а делѣтѣра дїн ачест каз контразічереа чеа пърѣтѣ, сѣ се прївеаскѣ матерїеа дїн тотїмеа еї, адекѣ челе фелїзрїт зїсе

деспре еа съ се редѣкъ ла о септинѣтъ, дитрѣ кареа се кѣпринд еле тоате. D. e. дн феліхрїте локхрї але кѣрѣлор п. т. се чїтеск феліхрїте деспре темелїеа весерїчїї, прекѣт ла Мат. 16, 18. „тѣ ештї Петрѣ, шї престе ачеасте пїеатрѣ воїх зїдї весерїка меа.“ дн ачест лок се паре Петрѣ а се зїче темелїеа весерїчїї. Паѣл дитрѣ I. Кор. 3, 11. кѣвїнтеазѣ: „Алтѣ темелїе пїмїне пѣ поате пѣне, а фарѣ де чеа, че есте пѣсѣ, кареа есте Хрїстос.“ дн локѣл ачеста се пѣтеште Хрїстос зпїк шї сїнгѣр темелїеа весерїчїї. дн апокаліпсѣ 21, 14 се чїтеште: „зїдѣл четѣѣїї (Іерѣсалїмѣлї челѣї череск) а веа до аѣспрѣзече темелїї шї дн трѣпселе пѣтеште а доїспрѣзече апостолї.“ дн локѣл ачеста доїспрѣзече апостолї се пѣтешк темелїїле весерїчїї, че се днфѣѣїшеазѣ прїп Іерѣсалїмѣл чел череск. дн епїстола кѣтрѣ Ефесенї (2, 20.) зїче Паѣл: „зїдїѣї фїїнд вої пе темелїеа апостолїлор шї а пророчїлор, фїїнд пїеатра чеа дїп зпгїѣ днпѣшї Іесѣ Хрїстос.“ Аїче се зїче Хрїстос пїеатра чеа дїп зпгїѣ, че леагѣ шї ѣїне пѣрѣѣї зїдїтѣрїї, темелїеа чеа фїїнѣїалѣ; дарѣ апостолїї шї вестїторїї евангелїеї се пѣтешк темелїї маї департнїче. Ачесте феліхрїте локхрї пѣ сѣнт де сѣпѣс ла зпѣл ашеа, ка кѣт челе лалте ар фї фѣрѣ днѣцелес, чї сѣнт а се рѣдѣче ла о септинѣтъ, дитрѣ кареа се зпеск еле тоате, прекѣт: Хрїстос есте темелїеа чеа фїїнѣїалѣ а весерїчїї, пентрѣ кѣ ел аѣ днтемелїат-о, аѣ днзѣстрат-о кѣ днвѣѣѣтѣрѣ шї аѣ сфїнѣїт-о кѣ шоартеа са чеа тѣнтѣїтоаре. Ачестѣ темелїе се зїче фїїнѣїалѣ, пентрѣ кѣ чїне пѣ крѣде дн Хрїстос, ачела пѣ есте дн весерїка лѣї Хрїстос, прекѣт зїче Паѣл дн I. Кор. 3, 11. „алтѣ

те меліе нѣ поате нѣмине нѣне афаръ де чеа, че есте нѣсъ, карма есте Христос.“ Афаръ де Христос се пот апостоліи ши веститоріи днвѣдѣтѣрїи лѣи нѣми темелїле весерїчїи днтрѣ днцелесѣл таї депѣртат днкѣт еї днвѣдѣтѣра лѣи Христос аѣ лѣцїт-о ши аѣ днтемеїат весерїчїи партїкѣларе. Днтрѣ ачест днцелес се зїк апостолїи дн апок. 21, 24. темелїле весерїчїи, ши дн епїст. кѣтрѣ Ефер. 2, 20. апостолїи ши веститорїи евангелїеї се нѣтеск темелїле еї, днтрѣ ачелашї днцелес ка ши чеї лалцї апостолї че зїче ши Петрѣ (Мат. 16. 18.) темелїеа весерїчїи.

3. Контразїчерї пѣрѣте дн локѣрї дїдактїче се паск дїн акомодѣчїзнї педагогїче ши морале, карма ле-аѣ днтревѣдѣнат апостолїи ла знеле окѣзїзнї, нѣ днсъ ши ла алтеле, знде нѣ ера еле де невое. Дн ачест каз съ се арете, дн карма лок ши дїн карма каѣсъ се афлѣ акомодѣчїзне, ши контразїчереа пѣрѣтѣ се ва десѣаче дїн сїнешї. D. e. Паѣл дн I. Кор. 8, 4—13. ворѣште десѣре тѣнкарма кѣрнѣрїлор дела жертвеле їдолештї ка де зн лѣкрѣ дндїферїнте, ка де зн лѣкрѣ, че дн сїне нѣаре нїчї мерїт нїчї кѣлпѣ; фїїнд кѣ зейї їдолештї нѣ сѣнт немїкѣ, дечї ши кѣрнѣрїле дела жертвеле лор нїчї сѣнт сфїнцїте нїчї пѣлгѣрїте. Дн сїнодѣл дїн Іерѣсалїм днсъ (фалт апост. 15, 20.) плекѣндѣ-се апостолїи ла слѣвѣчїзнеа Іѣдеїлор, карїи цїнеа ачеле тѣнкѣрї де семеле їдололатрїеї, опрїрѣ ши пѣгѣнѣ-крештїнїлор асемене тѣнкѣрї, ка релїѣеа крештїнеаскѣ прїн ачеа днгѣдѣдѣнцѣ съ нѣ се факѣ спре сїнтеалѣ Іѣдеїлор. Паѣл днсъ днтре Корїntenї нѣ авѣ атѣта каѣсъ, де а се акомодѣ дн ачеа прївїнцѣ, преѣнт чеї лалцї апостолї дн Палестїна ши дн вешїнѣта-теа еї.

4. Контразначері първте дн локърі didacticе се ласк ши дн феліхрїтъл скоп ал скріиторілор дн феліхрїте локърі. Се делътзреазъ даръ контразначереа ачеаста, дакъ тълкзїреа се фаче кз прївїре ла скопъл скріиторїзлзі. D. e. Паъл дн епїстола кътръ Romanї ворвеште деспре пзїреа лецілор рїтзаре мосаїче, ка de zn лзкръ, че дн sine н'аре преціѣ. Фъръ ка съ къртеаскъ ел пре ачеї крештїні, карїї пзїа ачеле леці. Даръ дн епїстола кътръ Галатенї днфрзптеазъ апостолъл кз тоатъ аспрїмеа пре ачеїа, карїї кз крелїнца дн Хрїстос воїа а днпрезна ши пзїреа лецілор рїтзаре. Ачеастъ десклїнїре днтръ трътареа ачелеїашї матерїї аре темелъл съѣ дн фелїхрїмеа скопълзі. Іудеѣ-Крештїнії чеї дн Roma, непзтжндѣ-се кз тотъл десфаче de deprinderїле сале челе векї релїцїзпаре, пзїа дн слъвъчїзне леціле мосаїче челе рїтзаре. Дрепт ачееа Паъл дї днвацъ прїп а са епїстолъ, кз днпленїреа ачелор леці нз аре преціѣ ла Dзмнзееѣ, ши дечї кз еї нз сжнт дндъ-торїцї спре пзїреа лор. Дн весерїка Галатенїлор днсъ ера днвѣцъторї мїнчїзношї карїї днвѣца, кз фъръ днпленїреа лецілор мосаїче челор рїтзаре нз есте кз пзтїнцъ а довжндї тжнтзїре. Дрепт ачееа апостолъл дн епїстола кътръ Галатенї кз тоатъ аспрїмеа дї тжстръ пре ачеї днвѣцъторї, овоаръ днвѣцътзра лор ши опреште кз тотъл пзїреа лецізїрїлор Мосаїче челор рїтзаре; фїнд кз прїп рътъчїта днвѣцътзръ а ачелор днвѣцъторї се перїклїта днпре Галатенї кзрѣцїеа релїцїзнїї крештїнештї.

5. Мълте днвѣцътзрї doctrinатїче ши морале але в. т. сжнт маї цїоасе ши маї недеплїне декът челе але п. т. Тотъшї ачеаста нз се поате пзмі контразначере; пентръ кз оашенїї в. т. ера не маї цїоасъ треаптъ а кълтзрїї релїцїзпаре, лї се пзтзръ

дѣлѣнїи пѣтаї ачеле дѣлѣнїи, че ле пѣтеа еї дѣлѣнїи кѣлѣра са пречеле шї прїїтї, шї ашеа трептїшїѣ се прегѣтїа спре дѣлѣнїи, тот маї деплїе.

6. Контразїчерї пѣрѣте се паск дѣлѣнїи док-
трїнаре дїн џенїл фелїрїт ал лїмбївор вївлїчештї,
се дѣлѣнїи дѣлѣнїи прїн тѣлѣнїи фѣкѣтѣ дѣлѣнїи
дѣлѣнїи ачелор лїмбї. D. e. Хрїстос аѣ стѣторїт
їзвїреа ка прїнцїпїл моралѣлї крештїнеск. Дарѣ
ла Лѣка 24. 26 зїче Хрїстос: „де вїне орї чїне
дѣлѣнїи мїне, шї нѣ ѣреште пре татѣл сѣѣ,
шї пре мѣта, шї пре мѣереа, шї пре прїн-
чїї шї пре фрацїї шї пре сѣрорїле, ва дѣлѣнїи
шї сѣфлетѣл сѣѣ (вїеаца са) нѣ поате фї дѣлѣнїи
челѣл меѣ.“ Аїче се паре а фї контразїчере
дѣлѣнїи адѣвѣр дѣлѣнїи нѣ есте; кѣ дѣлѣнїи кѣвїнтеле де сѣс
есте компѣрѣтївѣл евреек, шї „а ѣрѣ“ дѣлѣнїи-
неазѣ: „а їзвї маї пѣцїн“, дѣлѣнїи ачест дѣлѣнїи:
Чїне нѣ їзвеште неатѣрїле сале шї вїеаца са маї
пѣцїн декѣт дѣлѣнїи ѣра меа, ачела нѣ поате
фї мѣртѣрїсїторїѣ шї лѣцїторїѣ ал дѣлѣнїи меле,
прекѣт шї зїче Хрїстос да Мат. 10, 37. „чел че
їзвеште пре татѣл сѣѣ пре мѣтѣл маї мѣлѣт
декѣт пре мїне нѣ есте вреднїк де мїне.“

§. 115.

Деспре контразїчерї пѣрѣте дѣлѣнїи пророчештї.

Дѣлѣнїи прївїнѣа контразїчерїлор пѣрѣте дѣлѣнїи
пророчештї сѣлїт а се овсерва ѣртѣоареле:

1. Пророчїї адеце аменїнѣарѣл пѣказѣрї ка пе-
денсе дѣлѣнїи сѣлїт сѣлїт кондїчїне, дакѣл нѣ ва
ѣрїа дѣлѣнїи, сѣлїт дакѣл нѣ се ва да аскѣлѣре

сватѣлѣ пророческ. Андрей хандъ-се лисъ персоанеле, лн контра кърора се фѣкѣ ameninцареа, ши зрмхнд еле сватѣлѣ пророческ, неказрїле челе презїсе нѣ прїнсеръ лок. Дечї нежтпленїреа зпор deasemene амерїнцърї пророчештї нѣ кѣпрїнде контразїчере.

2. Знеорї деспре ачелашї овїепт, деспре ачееашї персоанъ се презїк контраре. Тотѣшї лисъ лн атаре пророчїї нѣ есте контразїчере адевъратъ, пентрѣ къ челе контраре се репоартъ ла фелїзрїте тїмпѣрї. D. e. Дакъ Евреїлор се презїк тїмпѣрї ва феречїте ва трїсте, атѣнчї челе презїсе се атїнг де фелїзрїте рѣстжтпѣрї; дакъ деспре Месїеа се вестеск кжнд змїле кжнд лпалте, атѣнчї се рѣпоартъ ачеаста ла фелїзрїтѣ стареа лѣї, орї ла чеа а патїмїлор ши а торцїї орї ла чеа а лнвїерїї, свїрїї ла черїѣ ши а лтпърѣцїрїї лѣї лтпрезпъ кѣ Dѣмнезеѣ татѣл.

3. Мѣлте пророчїї сжнт лнфѣцїшате прїн їкоане поетїче зѣгрѣвїте лн гѣстѣл Рѣсѣрїтенїлор. Ашеа d. e. тарї непорочїрї се дескрїѣ прїн пѣтїреа фелїзрїтелор нѣказрїї, прекжт фоамете, чїзмъ кѣ-третѣрѣл пѣтжнтѣлѣї, рѣсвоае ши асемене; сѣрпърї де лтпърѣцїї се лисампъ прїн лнтѣнекърї, прїн кѣдерї де стеле, прїн рѣсѣпїреа лѣшїї; тарї грегѣцїї ши лтпїедекърї се лнфѣцїшеазъ прїн лнфїорѣтоаре їкоане де вѣтѣлїї ши прїгонїрї; рѣстѣторїреа де лтпърѣцїї сѣрпате се рѣспїкъ прїн їкоана лнвїерїї ш. а. Лѣхандъ-се лн кѣвжнт їкоанеле пророчештї ши сїнгѣрїтеле трѣсѣрї але лор, с'ар наште контразїчере дїн нештїїнца тѣлкѣїторїѣлѣї, лнтрѣ адевър лисъ нѣ есте. Пентрѣ къ, прекжт фїѣкаре зѣгрѣїтѣрѣ поетїкъ есте а се прївї лн тотїмеа еї, еаръ нѣ а се кѣзта лисѣмпърї спецїаре лн сїнгѣрїтеле трѣсѣрї ши лтподовїтѣрї але еї; ашеа ши лн

пророчії тревзе а аве днаїнтеа окілор ідеаа чеа
прінчіпарь, че се днфьдїшеазь прін ікоапъ, фьръ
де а кьзта днцелесхрї спеціаре дн сїнгхрїтеле тръ-
хрї шї днподовїтхрї але еї.

ТЪБЕТХРА А ТРЕЙЕА.

Деспре аналоїеа днвьцътхрїї.

§. 116.

Дефініцізнеа аналоїеї а днвьцътхрїї.

Мїжлочїріле ерменехтїче челе пьпъ акьм дн-
шїрате се аратъ неажьпгьтоаре дн знеле саъ алтеле
локхрї скрїптхрїстїче, спре а афла днцелесхл лор
шї спре а кьштїга сїгхрїтате деспре адевърътатеа
днцелесхлї челхї пресхьс маї алес ла днвьцътхрїї
dogmatїче шї морале. Дн ачест каз тревзе съ
кьзтъм лзмїпъ дн днтреага сїстїмъ шї дн спїрїтъл
днвьцътхрїї крештїнештї. Ачестъ пьшїре нїмїне
пъ о поате кьртїкь дрепт, пентрхъ кь еа прїнде лок
шї ла тьлкхїреа де оапе профане. Сїнгхрїтеле соко-
тїнде але фїлософїлор ле днцеледет маї деплїн дїн
сїстїма лор, шї ледїле челе дндоїоасе ле лзмїпъм
дїн спїрїтъл днтредїї сїстїме але атїнселор ледї. Къ
кьхт маї мьлт ачеа пьшїре есте а се обсерва ла
тьлкхїреа кьрцїлор вївлїчештї, каре сьхт скрїсе
дн стїл попорал шї нехнтокмїт дьпъ цьршхрї-
тхрїле сколаре, шї каре кьпрїнд адеце пьмаї фржп-
тхрї але днвьцътхрїї крештїнештї.

Спїрїтъл, сїстїма шї прїнчіпїеле днвьцътхрїї
крештїнештї се кьноск парте дїн днсешї кьрцїле

вѣвліченшті партѣ дін предатіна апостолеаскъ чеа гѣратік днпѣртѣшті ла зрзіреа четелор кре-штінешті.

Съма адевѣрзрілор челор кіар рѣспікате дн сф. скріптѣръ орї дн предатіна апостолеаскъ се зіче аналоѣіеа днвѣцѣтѣрїї саѣ аналоѣіеа крединѣї. Ана-лоѣіеа днвѣцѣтѣрїї есте орї чеа а скріптѣрїї орї чеа а предатінеї апостолеашті.

§. 117.

Деспре аналоѣіеа днвѣцѣтѣрїї чеа дн скріптѣръ ка портѣ ла тѣлзіреа еї.

Ideile, че сѣнт кіар шї лѣтѣрїт рѣспікате дн скріптѣръ, сїптіңделе, че се афлѣ дн локѣрїле скріп-тѣрїї, znde деспре ачеа матеріе анѣме се трѣтеазѣ, тот спїрїтѣл скріптѣрїї, тїндїңца шї скопѣл еї спре дндрептареа моралѣ шї ферїчіреа оаменїлор се кѣвїп ла аналоѣіеа скріптѣрїї, шї еа есте пропрїе орї тѣтѣрор кѣрцілор вѣвліченшті, орї челора ал в. т. орї челора ал п. т. орї шї фїекѣрзіа автор сѣжнт дн доесѣвїз.

Аналоѣіеа днвѣцѣтѣрїї чеа дн сф. скріптѣръ есте порта чеа дндрептѣтоаре ла ашезареа шї дн-тѣрїреа днделесѣлѣї скріптѣрїї. Дін еа лапѣтѣ лѣмїпѣ локѣрїле челе днтѣнекате шї дндоїоасе шї цѣртѣ-рѣтѣръ маї де апроапе.

Ла аплекареа ачестеї аналоѣїї сѣнт а се обсерва зртѣтоареле регѣле :

1. Челе, че сѣнт а се прївї ка кѣвенїте ла ана-лоѣіеа днвѣцѣтѣрїї, тревѣе сѣ фїѣ дн скріптѣръ кіар респікате шї dedѣсе d'їn локѣрї кѣ тотѣл лѣтѣрїте пї анѣме дін ачеле, дн каре деспре матерїа ачееа апрїеат се дѣ днвѣцѣтѣръ. D. e. ла репещїтеле

черте але апостоллор, чине динтре джншіі съ фие маї mare престе чеї лалці, Христос і-ащ тѣстрат пентрѣ ачесте дешерте кѣзтѣрї, шї апрїеат і-ащ днвѣцат, къ трептеле де пѣтере шї чїнстїре прїнд лок пѣтаї ла днпѣрѣцїї лѣмештї пѣ днсъ шї дн чеа алїї, дечї нїчї съ пѣ кѣдете еї де вре зн прїмат ашеа, чї фїѣкареле дїн трѣншії маї вѣртос съ се прївеаскъ пре сїне ка шервѣл челор лалці. (Мат. 20, 25—28. Марк. 10, 42—45. Лѣк. 22, 24—27.) Ачестѣ днвѣцѣтѣрѣ ащ лѣминат-о Исѣс прїн есѣтплѣл знїї прѣнк, кареле нїчї пѣ кѣдетѣ ла прїмат (Мат. 18, 1—6. Марк. 9, 33—37. Лѣк. 9, 46—48.) шї прїн есѣтплѣл същ (Іоан 13, 4—17). кареле лѣнд нїчїоареле днвѣцѣчелор съї ле-ащ іспрѣвїт шервїцѣл шервѣлї челѣї маї цїос, дечї шї фїѣкаре дїн еї съ се прївеаскъ пре сїне ка шервѣл челор лалці пѣ днсъ ка domn шї проїстос. Ашїндереа ащ днпѣрѣцїт Исѣс апостоллор асемеке пѣтере ла окѣртѣїреа весерїчїї (Мат. 18, 18. Іоан 20, 23.), шї і-ащ днвѣцат, ка еї пре ел пѣтаї съл прївеаскъ де днвѣцѣторїѣл, domnѣл шї капѣл същ (Мат. 23, 8—12.). Дрент ачееа дн локѣрїле адѣсе дѣ Христос апрїеат днвѣцѣтѣрѣ, къ тоцї апостолїї сѣнт асемеке, шї къ нїчї знѣл пѣ аре прїмат престе колецїї съї. Дѣпѣ ачестѣ аналогїе а днвѣцѣтѣрїї сѣнт а се лѣміна шї а се тѣлкѣї локѣрїле ла Мат. 16, 18—19 шї ла Іоан 21, 15—17. Дечї дарѣ ачеїа, карїї дїн ачесте акѣт пѣтїте локѣрїї воеск а скоате лѣї Петрѣ вре зн прїмат престе колецїї съї, пѣшеск дн контрарегѣлелор ермїнеѣтїче рекѣпоскѣте шї де кѣтрѣ джншії, зрѣнд еї пѣрерїї сале челеї теолоѣїче, спре а фаче пре зн епїскоп domn ал тѣтѣрор коепїскопїлор.

2. Шеле адевѣрѣрї фѣндѣтѣнтаре шї цїнтїрї сѣнт комѣне тѣторор кѣрѣїлор вївлїчештї. D. e. дн офѣлнта скрїптѣрѣ апрїеат се дескрїе Dѣмнезеѣ ка

о фіицъ атог деплинъ, немѣтаверъ, кѣ тотъл сфѣнтъ ші фъръ патімъ. Дѣпъ ачеастъ idee despre Dѣmnezeѣ сѣнт а се еспіка спресізініле челе антропоморфітіче ші антрополопатіче. Дакъ лѣі Dѣmnezeѣ се аскріѣ окі, хрекі, мѣні ші алтеле, саѣ дакъ despre ел се зіче, кѣ'ї паре рѣѣ de чева, кѣ се вѣкѣръ de чева, кѣ нѣ'ї плаче чева, кѣ афлъ мѣнгѣере дн чева; се днтревзіпдеазъ ачеле спресізіні, спре а рѣспіка о кѣдетаре дн ачел кіп, кѣм о пѣтеа маї лесне пречепе оамені, ші о старе сѣфлетеаскъ се аплеакъ ла Dѣmnezeѣ, нѣ ка кѣм ар фі ел дн еа, чі ка дн чітіторі сѣ се дештепте ideeа чеа рѣспзізіпътоаре. Дакъ дн псалмі ші аіѣреа се аскріѣ лѣі Dѣmnezeѣ соmn; ачеаста дн сѣмнеазъ: „кѣ ел нѣ воеште а да аѣѣторіѣл чел черѣт,“ даръ дакъ се зіче, кѣ ел се тресвеште дін соmn; дн сѣмнеазъ: „кѣ ел есте спре аѣѣторіѣ.“ Дакъ ла фач. 6, 6. се зіче, кѣ пентрѣ фърѣделеціле оаменілор челор днапнте de потоп пѣрѣ рѣѣ лѣі Dѣmnezeѣ, кѣ і-аѣ фѣкѣт, ші І. дн пѣр. 15, 25. кѣ'ї пѣрѣ рѣѣ, кѣ аѣ пѣс пре Саѣл дн пѣрат престе Ісраіл; се рѣспікѣ ideeа амѣѣрат пречеперіі оаменілор сімѣѣарі: „кѣ оаменіі чеі днапнте de потоп ші Саѣл нѣ вѣгаръ дн самъ чі кѣлкаръ воеа dѣmnezeеаскъ.“ Ачеаста се кѣноаште атѣт дін ideeа немѣтѣверітѣціі лѣі Dѣmnezeѣ чеа лѣмѣріт кѣпрінесъ дн тоатъ сф. скріпѣтѣрѣ кѣт ші дін сінгѣрітеле локѣрі, прекѣм: Нѣм. 23, 19. „Dѣmnezeѣ нѣ есте ка омѣл, сѣ се мѣте,“ ла І. дн пѣр. 15. 29. „чел сфѣнт ал лѣі Ісраіл нѣ сева дн тоарче, нічі дї ва пѣре рѣѣ, кѣ нѣ есте ка омѣл, сѣ'ї паръ лѣі рѣѣ.“

3. Дескоперіреа в. т. есте релѣтівъ. Dѣmnezeѣ ка атог дн целент саѣ плекат ла слава пречепере

а попорѣлѣ евреекъ, че ера дѣкъ дѣ жѣпѣнеа кѣлтѣрїї релїѣзнаре, шї і-аѣ дескоперїт пѣмаї ачеле адеврѣрї, че пѣтѣ ачеста пречене шї прїїтї, шї ашеа трептїшѣ дѣ рѣдїка ла тот маї дѣпалтѣ кѣлтѣрѣ релїѣзнарѣ, спре а'л прегѣтї спре дѣвѣдѣтѣра лѣї Хрїстос чеа атот деплїнѣ. Афарѣ де ачееа кѣрѣїле в. т. кѣпрїнд леѣї шї прескрїсе чї-вїле, каре прївек ла фаптеле челе дїп афарѣ шї пѣ атѣт ла іпїта шї фїїпѣа моралїтѣдїї. Дѣвѣдѣтѣра лѣї Хрїстос дѣсѣ кѣпрїнде дескоперїре авсолѣтѣ амѣсѣратѣ градѣлѣї челѣї маї дѣпалт ал кѣлтѣрїї релїѣзнаре шї морале, ла каре поате ажпѣне омѣл, шї дрепт ачееа пѣ се тѣрѣпеште еа ла фаптеле челе дїп афарѣ, чї стѣрѣеште маї вѣртос ла кѣдѣ-тѣмїптеле челе адеврѣрат релїѣѣсе шї морале. Дечї дѣ прївїпѣа градѣлѣї моралїтѣдїї есте десклїпїре тѣлѣтѣ дѣтре леѣїле морале але в. т. шї дѣтре челе але п. т. шї аналѣѣа дѣвѣдѣтѣрїї моралеа скрїп-тѣрїї в. т. пѣ поате шервї спре лѣтѣрїреа челеї а кѣрѣїлор п. т. шї дїп контра. D. e. Moїсі непѣтѣнд фрѣпѣ депрїндереа Евреїлор чеа цапѣпѣ, де а лѣа дѣсѣшї ісѣжндѣ дела вѣтѣмѣторїѣ, шї воїнд ел тѣкар чева а о алїна, аѣ ашезат ка леѣе де стат, ка челѣїа, кареле аѣ вѣтѣмѣт кѣїва жп тѣдѣларїѣ ал трѣпѣлѣї, дѣпѣ кѣрѣтареа жѣдекѣтореаскѣ асемене сѣ і се ватеме ачел тѣдѣларїѣ, де пѣ с'ар фї дѣп-пѣкат кѣ вѣтѣмѣтѣл (Лев. 24, 19—20.). Исѣс дѣрѣ дѣжнд пѣ леѣї де стат чї прескрїсе кѣрат морале неп-трѣ тоѣї оаменїї де не тоатѣ фаѣа пѣтѣпѣлѣї, чере дела лїпанїї сѣї іпїтѣ вїневоїтоаре, ївїтоаре шї кѣ тотѣл пѣтрѣсѣ де аплїкаре, а ерта алтора вѣтѣмѣ-рїле, шї дечї дѣваѣдѣ дѣ контра леѣїї Іздеїлор, ка сѣ пѣ рѣсплѣтеаскѣ еї рѣѣ кѣ рѣѣ, чї маї вѣртос сѣ сѣфере шї алтеле маї маї педрептѣдїї, декѣт ка

съ където, а ле днтоарче вѣтъшторислѣи (Мат. 5. 38—42.).

4. Фіѣкаре автор аре дн картеа, че о скріе, о цїнтїре специарѣ, шї матерїеа, че рѣспѣнде ачестеї цїнтїрї, о десѣшѣрѣ шї о лѣтѣреште ел маї деплїн ка пре ідеаа чеа прїнчїпарѣ а скріерїї. Ачеастѣ ідеа прїнчїпарѣ а кѣрцїї се кѣвїне ла аналодїеа днвѣцѣтѣрїї еї, шї шервеште спре лѣтѣрїеа шї цѣртѣрїеа челор, че се пар а фї дн еа дндодїоасе саѣ контраре. Д. е. Іоан аре де цїнтѣ дн тоатѣ евангелїеа са, а доведї дѣмнезеїреа лѣї Хрїстос. Акѣм ла днчепереа історїсїрїї сале (1, 1—3.) десѣвлеште евангелїстѣл кредїнѣа са деспре Хрїстос, кѣ ачеста дїн вѣчїме ера ла Дѣмнезеѣ, кѣ ел есте Дѣмнезеѣ шї кѣ кѣ Дѣмнезеѣ татѣл днпреѣцѣ аѣ фѣкѣт лѣмеа, шї ачеастѣ а са кредїнѣѣ о днтѣреште Іоан маї алес дїн тѣртѣрїсїрїле лѣї Хрїстос днсѣшї шї але алтора. Ачеастѣ кредїнѣѣ есте ідеаа чеа прїнчїпарѣ а евангелїеї лѣї, ла кареа цїнтеск челе дншїрате дн еа. Дѣпѣ ачеа ідеа сѣшт а се тѣлкѣї шї лѣтѣрї челе, че се пар дн ачеастѣ евангелїе а фї контраре, преѣм д. е. дн кап. 10. верс. 24—38. Ісѣс адекѣ дн конворвїреа кѣ Іѣдеїї тѣртѣрїсеште днсоцїреа са чеа маї лѣзнтрїкѣ кѣ Дѣмнезеѣ шї днтре алтеле зїче (верс. 30.): „Е ѣ шї татѣл те ѣ ѣ на сѣшт ем“ Іѣдеїї апѣкѣндїїетре ка сѣл ѣчїдѣ пентрѣ ворѣа ачеста, дї днтреавѣ Хрїстос, пентрѣ каре мїнѣне вїнефѣкѣтоаре, че о іспрѣвїсе ел днтре еї кѣ пѣтереѣ дѣмнезеаскѣ, воеск еї сѣл ѣчїдѣ. Іѣдеїї рѣспѣнсерѣ (верс. 33.) зїкѣндї: „пентрѣ лѣкрѣ вѣн пої пѣ арѣнкѣм кѣ пїетре асѣпрата, чї пентрѣ хѣлѣ, пентрѣ кѣ, фїїндтѣ ом, те фачї пре тїне Дѣмнезеѣ.“ Еарѣ Ісѣс ле рѣспѣнсе (верс. 34—39.) зїкѣндї: „Дарѣ пѣ есте скріе дн леѣеа воастрѣ: еѣ ам зїс Дѣмнезеї сѣштѣцї (псалм. 91, 6.). Дакѣпре

ачеїа і-аѣзіс Dѣmнеzeї, кѣтрѣ карїї се фѣкѣ
кѣвѣнтѣл лѣї Dѣmнеzeѣ, шї нѣ се поате
стріка скріптѣра; пре кареле татѣл 'лаѣ
сфїнціт шї 'лаѣ трїміс ѣн лѣме вої зічецї,
кѣ хѣлеште, пентрѣ кѣ ам зіс: фїїѣл лѣї
Dѣmнеzeѣ сѣнт. Де нѣ фак лѣкрѣрілетатѣ-
лѣї меѣ, нѣ' мї кредецї міе, еарѣ де фак,
шї тѣкарде нѣ'мї кредецї міе, кредецї лѣ-
крѣрілор меле, ка сѣ кѣноаштецї шї сѣ
кредецї, кѣ татѣл меѣ есте ѣнтрѣ міне
шї еѣ ѣнтрѣ ел." Ла кѣвінтеле адѣсе с'ар нѣте
паште пѣререа, кѣ Хрістос пре сіне се нѣмі Dѣm-
неzeѣ ѣнтрѣ ачел ѣнцелес, ѣн каре чеї нѣмі ѣн
маї mare аѣторїтате се нѣміа Dѣmнеzeї, деоарѣ че
ел кѣвінтеле псалмістѣлѣї ле адѣсе спре апѣрареа
са ѣнкоптра Іѣдеїлор, карїї ѣл ѣнвіновѣдіа де влас-
феміе ѣн коптра лѣї Dѣmнеzeѣ. Ачелеї пѣрерї есте
ѣнпротївѣ аналоїеа ѣнвѣцѣтѣрїї ачестеї еван-
гелїї, кареа аре де скоп, а доведї дѣmнеzeїреа
лѣї Хрістос. ѣнцелесѣл кѣвінтелор адѣсе есте зр-
тѣторїѣ: Вої вѣ смїнтіцї, кѣ тѣ нѣмеск еѣ фїїѣл
лѣї Dѣmнеzeѣ, дарѣ ѣн сф. скріптѣрѣ, пре кареа о
прїїміцї вої, оаменїї чеї нѣші ѣн маї ѣналтѣ треаптѣ
а пѣтерії шї а чїнстегї се нѣмеск Dѣmнеzeї. Вої пентрѣ
ачееа нѣ лепѣдацї скріптѣра, нїчї вѣ смїнтіцї. Еѣ
неѣndoїте доvezї в'ам дат, кѣ еѣ сѣнт трїміс дела
Dѣmнеzeѣ, дечї кѣ сѣнт вpedнїк, ка сѣ'мї кредецї
міе. Де нѣ воїцї а кpede кѣвінтелор меле, кредецї
мінѣнілор меле, че сѣнт ведерате семне але пѣтерії
дѣmнеzeештї, че сѣнт доvezї неѣndoїте кѣ Dѣmне-
zeѣ тѣ ѣнтѣреште де солѣл сѣѣ, кѣ ворвеск челе
адевѣрате. Дечї кредецї тѣртѣрїегї меле, кѣ сѣнт
фїїѣл лѣї Dѣmнеzeѣ, кѣ ѣнвѣцѣтѣра mea есте дѣm-
неzeеаскѣ шї кѣ еѣ кѣ Dѣmнеzeѣ татѣл ѣна сѣнтем.

§. 118.

**Сф. скриптуръ а п. т. нъ кърпінде дитреага дивъцъ-
търъ алѣи Христос.**

Никъизреа дн кърциле п. т. нъ се читеште, къ Христос ар фѣ поръпчѣт дивъцъчеѣлор сѣи, ка съ скріе дивъцътѣра лѣи, чѣ маѣвѣртос ка съ о весте-аскъ прип кѣвѣлт (Мат. 28, 19—30. Марк. 16, 15.), шѣ некъизреа нъ зѣк скріиторѣи чеѣ сѣицѣи, къ авѣрѣ де скоп саѣ къ се конворвѣрѣ, а скріе тоатѣ дивъ-цътѣра крештѣнеаскъ. Дѣн окъзѣзнеа скопѣл шѣ кон-цѣнѣтѣл кърцилор п. т. vedem, къ еле нъ кърпѣнд тоатѣ дивъцътѣра лѣи Христос. Тѣмплѣрѣ шѣ тре-вѣинѣе специаре аѣ мишкат пре аѣторѣи п. т. спре скріере, шѣ дѣпѣ окъзѣзнѣ сѣнт фелѣзрѣте шѣ цѣн-тѣрѣле лор шѣ матерѣа скріерѣи. Ашеа Матеѣс скрісе евангелѣа са пентрѣ Іудеѣи Палестѣненѣи къ скоп, де а ле арѣта, къ Ісѣс есте Месѣа чел фѣгѣдѣит прип пророчѣи; Іоан не рѣгѣминѣтеа четелор крештѣнештѣи Асѣатѣче аѣ компѣс евангелѣа са спре а дѣтѣрѣи кре-дѣнѣца дн Дѣшнезѣирѣа лѣи Христос дн контра дивъ-цътѣрѣлор челор рѣтѣчѣте але зпор еретѣчѣи; алѣтѣ цѣнтѣре авеа Маркѣс къ опѣл сѣѣ шѣ алѣтѣ Лѣка дн евангелѣе шѣ дн фаптеле апостолѣлор, прекѣм шѣ окъзѣзнѣле скріерѣи ле ера фелѣзрѣте; епѣстолеле лѣи Паѣл сѣнт скрісе кѣтрѣ фелѣзрѣте чете саѣ персо-ане ла окъзѣзнѣи фелѣзрѣте шѣ къ скопѣрѣи специаре; епѣстолеле католѣче, демѣи еле сѣнт чеа маѣ маре парте черкѣларе, тотѣшѣи аѣ прѣвѣире ла тревѣинѣѣле специаре але четелор крештѣнештѣи Асѣатѣче де ачел тѣмп, шѣ нѣчѣи зп сѣтпн нъ се поате дескоперѣи дн еле деспре вре о сѣстѣмѣ саѣ деспре вре о адѣпѣтѣрѣ

а тѣтърор dogмелор крештинешті пентрѣ тоате пѣчи-
знїле шї пентрѣ тоате векѣрїле; апокаліпса лѣ Іоан
се скрїсе ла окѣзїзнеа челор маї крѣччене асѣпрїрї
але крештинїлор кѣ скоп, de а тѣгѣгѣа ініміле лор
челе апѣсате, шї de аї днтѣрї дн сѣферїреа релелор
шї дн крештинѣ прїп сперѣнѣа вїрѣнѣей челеї вїітоаре
а крештинїсмѣлѣ асѣпра Іздеїсмѣлѣ шї асѣпра пѣ-
гѣнїсмѣлѣ шї прїп дескрїереа ферїчїрїї челора, карїї
пѣпѣ ла тоарте вор рѣнѣне стѣторнїчї днтрѣ тѣр-
тѣрїсіреа крештинѣей.

Дїп окѣзїзнеа шї скопѣл кѣрѣїлор п. т. се аратѣ
кѣ фїекареле дїп скрїїторїї чеї сфїнѣї аї п. т. скрїсе
атѣта шї ачееа, че ера de невое саѣ de фолос пентрѣ
окѣзїзнїле шї скопѣл лѣї, шї кѣ нїчї знѣл дїп
трѣншїї нѣ аѣ днтрепрїне а скрїе днтреага сїстїмѣ
а днвѣцѣтѣрїї крештинешті.

Дн фїне дакѣ аѣторїї чеї сфїнѣї аї п. т. ар фї
авѣт de цїпѣтѣ, а скрїе тоате днвѣцѣтѣрїле тѣн-
тѣїторїѣлѣї, нѣ ар фї преѣтат атѣта, чї аша-шї ла
днчепереа вестїрїї релїдїзнїї крештинешті с'ар фї кѣ-
прїне кѣ компѣнереа шї лѣцїреа ачестор докѣ-
мїнте сфїнте.

Кѣрѣїле п. т. атѣт сїнгѣрїте кѣт шї дн а са
тоталїтате прївїте формѣазѣ дн сїне о днтреїме
деплїнѣ, дарѣ дн реферїнѣтѣ ла днтреага сїстїмѣ а
днвѣцѣтѣрїї крештинешті нѣ се пот зїче деплїне,
фїїнд кѣ еле нѣ кѣпрїнд тоате, че аѣ днвѣцѣт Хрї-
стос шї апостолїї. Ачееа тѣртѣрїсеск дншїшї скрїї-
торїї чеї сфїнѣї. Ашеа Паѣл II. Тесал. 2, 15. скрїе:
„Дрѣп ачееа, фрацїлор! стацї шї пѣзїцї дн-
вѣцѣтѣрїле, кареле-ацї днвѣцѣт орї прїп
кѣвѣнтѣл орї прїп картеа поастрѣ.“ Аїче
апрїеат зїче апостолѣл, кѣ знеле ле-аѣ трѣдат прїп
кѣвѣнт вїѣ шї алтеле дн скрїе. Дн II. Тїмот. 2, 1—2.

зіче Паул: „Тъ даръ, фіїзл меѣ: дптьрештете дп даръл чел дптръ Хрістос Ісус, ші челе, че аї азїт дела тїне прїп тълте търтърїї, ачесте ле дппъртършеште ла оаменї кредїнчіоші, че вор фї дп старе а дпвѣца шї пре алції.“ Апостолъл скърт дпайнте де тоартеа са скрісе ачаестъ епістолъ, шї фъръ ка съ провоаче ла епістолеле сале челе лалте, поръчеште лї Тїмотеїх, съ дпведе пре алції челе, че і-аѣ дппъртършїт лї прїп кѣвѣнт, дрепт ачееа пресъпъне Паул, къ нѣ тоатъ дпвѣцътър крештїнеаскъ се афлъ скрісѣ, чї къ еа деплїнъ саѣ дппъртършїт лї Тїмотеїх прїп кѣвѣнт.

Кѣткъ дп кърціле п. т. нѣ се кѣпрїнде тоатъ дпвѣцътърелї Хрістос, шї кѣткъ еа се дптрещеште прїп предатїна гратїкъ търтърїсескъ шї сфїнциї пърїнциї. Дїнтре ачештїа адъчем аїче нѣмаї пре Іоан гъръ де азр, пре Епїфанїе шї пре Азгѣстїн. Іоан гъръ де азр (омїл. IV. дп апост. II. Тїм.) кѣвїнте-азъ: „де аїче есте кїар, къ (апостолъл) н'аѣ дппъртършїт тоате прїп епістолъ чї тълте шї фъръ скрісорї, шї ачесте сжнт ашїш-дереа вреднїче де крезът.“ Епїфанїе (ерес. 61.) зіче: „даръ тревзїнцъ есте шї де предатїнъ, къ нѣ се пот тоате афла дп скріптърї. Де ачееа сфїнциї апостолї знеле не-аѣ трѣдат дп скріс алтеле прїп предатїнъ.“ Азгѣстїн (карт. V. деспревотез кап. 23.) скріе: „сжнт тълте, каре тоатъ весерїка ле прїїмеште, шї пептръ ачееа секред еле а фї вїне трѣдате де апостолї, дешї нѣ се афлъ скрісе.“ Сфїнциї пърїнциї чеї маї прекопсіці дптръ дпвѣцътър крештїнеаскъ шї пѣтръшї де чеа маї лѣзптрїкъ чїп-стїре шї евлавіе къръ сф. скріптъръ, къ ал кърїа

стѣдіа се окъпасеръ еї маї къ прїи жъштѣатеа
вїедїї сале, тѣртѣріесек апрїеат, къ нѣ тоатъ дн-
вѣдѣтѣра крештїнеаскъ се афлѣ дн кѣрцїле п. т.
Ачеастъ тѣртѣріе есте атѣт а аѣторїлор сфїнтеї
скрїптѣрї кѣт шї а сфїнцїлор пѣрїнцї, дечї еа есте
ашеа де веке шї де џенераръ ка шї крештїнѣтатеа*).

§. 119.

**Предатїна гѣратїкъ есте маї векїѣ декѣт сфѣлта
скрїптѣръ, шї кѣпрїнде тотїмеа днвѣдѣтѣрїї кре-
штїненшї.**

Хрїстос днвѣдѣтѣра са нѣ аѣ скрїе-о, чї аѣ дн-
пѣртѣшїт-о лїнашїлор сѣї прїи кѣвѣлт вїѣ, шї по-
рѣпчї апостолїлор, сѣ факѣ ачееашї (Мат. 28, 19—20.
Марк. 16, 15.). Атѣсѣрат ачестѣї тѣндат, мергѣнд
апостолїї дн фелїѣрїте цѣрї, днвѣдѣаръ прїи гѣрѣ
шї днтемеїаръ весерїчї шї депѣсеръ дн еле днвѣ-
дѣтѣра тѣлтѣторїѣлѣї спре лѣдїре шї пѣстраре

*) Дешї протестандїї нѣ прїїмеск предатїна, тотѣшї шї дїнтре дѣн-
шїї зпїї вѣрѣадї лїберї де прежѣдекѣдї шї днѣѣстрѣдї кѣ адѣнкѣ
штїїндїтате шї кѣ коаптѣ жѣдекатѣ тѣртѣріесек апрїеат, къ тоатѣ
днвѣдѣтѣра крештїнеаскъ нѣ есте кѣпрїнесъ дн сфѣлта скрїптѣрѣ.
Ашеа Хѣго Гродїке (enїет. 582) скрїе: Gleichwie unser Herr seinen
Aposteln nicht alle nothwendigen Glaubenslehren geoffenbaret, sondern es dem
heiligen Geiste vorbehalten hatte, sie zu unterrichten, so hatten auch diese
nicht die Absicht, sie in ihren Sendschreiben ausföhrlich darzustellen. Diese
schrieben sie gelegenheitlich wegen vorkommender Angelegenheiten, so wußten
sie wol, daß die andern leicht würden aufgestellt werden durch den — in den
von ihnen gestifteten Kirchen — eingeföhrten Gebrauch. Acemene zїche шї
Дїефтрѣнк (Censur des christlichen Lehrbegriffes 1. Th., Seite 366), прежѣм:
Es ist ein falscher Anschlag, wenn man jene Quellen der christlichen Lehre
(der heil. Schrift) als vollkommene Bücher der christl. Religion ansehen will.
Sie sind weiter nicht, als ehrwürdige und unschätzbare Fragmente, die uns
ein Beispiel sowol der Lehrart damaliger Zeiten, als auch viele Artikel der
Religion selbst an die Hand geben.

лптръ къръценіеа еї. Прін лпвѣдареа гѣратікѣ апо-
 столеаскѣ се фѣндарѣ весерічїле крештїнештї, шї
 фїѣкареа дїн еле ера ікоана деплїнѣ а весерічїї челеї
 оріѣнаре, фїїнд еле лпзѣстрате кѣ ачееашї лпвѣдѣ-
 тѣрѣ шї кѣ ачелашї спїрет. Ързїреа чеа лптѣїѣ, дес-
 вѣлїреа, шї лѣдїреа лпвѣдѣтѣрїї лѣї Хрїстос се фѣкѣ
 прїн кѣвѣнт вїѣ, адекѣ прїн предатїнѣ гѣратїкѣ,
 дрепт ачееа ера комѣнѣл кїп, де а лпмпѣртѣшї аде-
 вѣрѣрїле крештїнештї, шї маї векїѣ декѣт кѣрѣїле
 п. т. че маї тѣрзїѣ дїн кѣнд лп кѣнд се скрїсерѣ
 кѣтрѣ ѣнеле весерічї саѣ персоане ла фелїзрїте окѣ-
 зїѣнї. Дечї дарѣ предатїна гѣратїкѣ кѣпрїнде лптре-
 аегѣ сїстїмѣ а лпвѣдѣтѣрїї лѣї Хрїстос, сѣжнѣта скрїп-
 тѣрѣ лпсѣ чеа маї mare парте дїн еа.

Предатїна гѣратїкѣ шї сѣжнѣта скрїптѣрѣ а п. т.
 кѣпрїнд ачееашї лпвѣдѣтѣрѣ дѣмнезееаскѣ а мѣн-
 тѣїторїѣлѣї шї ачелашї спїрет. Предатїна гѣратїкѣ
 апостолеаскѣ есте тотїмеа кѣпоштїндеї а лпвѣдѣ-
 тѣрїї челеї лпмпѣртѣшїте весерічїї де кѣтрѣ Хрїстос
 шї де кѣтрѣ апостолї, сѣжнѣта скрїптѣра дарѣ есте
 перїодѣл чел лптѣїѣ а предатїнеї чеї скрїсе, шї есте
 пентрѣ пої де mare шї сѣжнѣт прец, фїїнд еа скрїсѣ
 кѣ лпрѣжрїреа дѣхѣлѣї сѣжнѣт де кѣтрѣ сѣїнѣїї апо-
 столї шї вѣрѣвацїї апостоленшїї ка мартѣрїї, карїї
 немїжлочїт дїн гѣра лѣї Хрїстос орї а апостолїлор
 аѣ прїїмїт штїїнѣа адевѣрѣрїлор крештїнештї.

Предатїна гѣратїкѣ шї сѣ. скрїптѣрѣ нѣ сѣжнѣт
 кѣтрѣ о лалтѣ лп реферїнѣа сѣвординѣчїѣнїї саѣ
 а координѣчїѣнїї, чї еле формеазѣ о ѣнїме, орї кѣ-
 прїнѣжнѣдѣ-се ѣна лп алѣа, орї лптреїнд шї лѣмѣ-
 рїнд ѣна пе алѣа. Апостолїї лпвѣдѣтѣрїле челе лп-
 пѣртѣшїте прїн кѣвѣнт вїѣ ле лѣмїна шї ле тѣл-
 кѣїа, ле ацѣра шї ле лптѣрїа лп скрїс, дакѣ еле де-
 кѣтрѣ ѣнїї саѣ алѣїї се лпцелесерѣ кѣ рѣтѣчїре

саѣ се трасеръ дн днцелесъри стрейне*). Тотъши прін скрісоріле сале нѣ цінтіръ апостоліи а мѣта челе, че днвѣцаръ прін гъръ, саѣ а десфінца орї а мікніора асторітаеа предатінеї гѣратіче, прекъм кіар шї лѣмѣрїт зїче Паъл (II. Тесал. 2, 15.): „Дрепт ачееа, фрацїлор! стацї шї цїнецї днвѣцъ-тѣрїле, каре ле-ацї днвѣцат орї прін кѣ-вѣнтѣл орї прін картеа поастръ.“ Дечї предатїна апостолеаскъ фїѣ еа гѣратїкъ саѣ скрісѣ есте де ачееашї асторїтае, шї зна алтеї нѣ поате фї дн контра, їсворїте фїнд амѣндоаѣ дїн ачелашї їсвор. Дрепт ачееа фїѣкаре предатїнъ гѣракітѣ, че есте дн контра адевѣрѣрїлор челор апрїеат шї лѣмѣрїт рѣ-спїкате дн сф. скрїптѣра, нѣ поате фї предатїнъ апостолеаскъ, шї фїѣкаре днцелес ал скрїптѣрїї, че ар фї днконтра адевѣрѣрїлор предатїнеї чеї доведїте ка апостолештї, нѣ поате фї адевѣрат днцелес ал скрїптѣрїї.

§ 120.

Крїтеріїле предатїнеї апостолештї.

Предатїна апостолеаскъ аѣ днтрат дн віеаца версеїчїї шї, се аратъ:

1. Дн депрїндерїле бесерїченштї, че аѣ орїдїнеа са дїн тїмѣрїле апостолештї шї се пѣстраръ стѣ-торнїк. D. e. ла сф. еѣхарїстїе тоате бесерїчїле атѣт

*) Дрепт кѣ сф. апостол Паъл скрїсесе спїстола са кѣтръ Романи шї Колосенї маї 'наїнте, де че авѣсе сл окѣзїсне, де а днвѣца дн ачеле чете прін кѣвѣнт адевѣрѣрїле крїстїнѣтѣдїї. Даръ ачеле чете крїстїненштї ера акъм ѣзїте прін днвѣцареа гѣратїкъ де-кѣтръ алцїї. Дечї ачееаста се аратъ шї аїче маї веке декѣт скрї-сорїле нѣмїте але апостолѣлї.

але рѣсъритѣлѣи кѣт ши але апѣсѣлѣи лпчепѣнд дела зрѣреа крештинѣтѣи лптревѣндарѣ пѣне доспѣтѣ ши вѣн, ши весерѣиле рѣсъритѣлѣи пѣстрарѣ ачеа депрѣндере прѣн тоате векѣрѣле пѣнѣ акѣта фѣрѣ нѣчѣ о мѣтаре. Дечѣ ачеастѣ предатѣнѣ есте апостолеаскѣ, конглѣсѣнд еа афарѣ де ачееа кѣ лппрежѣрѣрѣле ѣсторѣѣте лп евангелѣи да ашезареа сѣжнтѣлѣи мѣстерѣс ал еѣхарѣѣтеѣ.*) Бесерѣка апѣсеапѣ дѣпѣ секѣлѣл ал опѣлепрѣимѣ пѣне недоспѣтѣ ка матерѣе а еѣхарѣѣтеѣ. Дечѣ ачеастѣ датѣнѣ а еѣ есте лппоѣтѣрѣ, нѣ се траѣе дѣн векѣл апостолекск ши дрѣпт ачееа нѣ есте апостолеаскѣ. Ашѣшдереа депрѣндереа весерѣѣи лѣтѣне, а комѣника пре лаѣчѣ нѣтаѣ кѣ пѣне фѣрѣ вѣн, есте лппоѣтѣрѣ лп контра предатѣнеѣ челеѣвекѣ а весерѣѣи зѣверсаре ши лп контра скрѣптѣрѣи. Датѣна, де а вотезара кѣ афѣндаре лп апѣ, есте дѣн векѣл апостолекск, рѣспѣнде атѣт депрѣндерѣи де не тѣмпѣл апостолекск кѣт ши лпсѣмпѣрѣи кѣвѣнтѣлѣи, дечѣ ачеа предатѣнѣ есте апостолеаскѣ. Дарѣ вотезара кѣ стропѣре, че се лптрѣдѣсе маѣ тѣрѣз ал весерѣка апѣсеапѣ, есте лппоѣтѣрѣ лп контра предатѣнеѣ апостолештѣ ши лп контра скрѣптѣрѣи.**)

2. Крѣдѣнда стѣторѣнкѣ а весерѣѣи зѣверсаре лпчепѣнд дела зрѣреа крештинѣтѣи, дѣспре зѣ адеврѣ есте довадѣ сѣгѣрѣ а предатѣнеѣ апостолештѣ. D. e. крѣдѣнда дѣспре адеврѣтатеа мѣнѣнилор челор ѣсторѣѣте лп сѣ. скрѣптѣрѣ есте атѣт де векѣл кѣт

*) Маѣ пре ларѣ дѣспре ачеастѣ матерѣе везѣ лп тѣлкѣреа меа ѣсторѣѣкѣ-лѣтерарѣ а п. т. ла Мат. 26, 17. том. I. наѣ. 294—300 ши ла Ioan 13, 1. том. IV. наѣ. 343—345.

**) Дѣспре ачеастѣ матерѣе маѣ пре ларѣ везѣ лп тѣлкѣреа меа ѣсторѣѣкѣ - лѣтерарѣ а п. т. ла фант. апост. 2, 41 том. V. наѣ. 111—112.

ші весеріка. Акрединдара чеа маї деплінъ деспре адевърътатеа минѣлор лѣи Христос аѣ минкат пре ливѣцъчеї лѣи, де а лепѣда челе пѣмѣтештї, а пѣ възга лн самъ премеждїле вїеції шї а се да кѣ тотѣл тѣртѣрісірії шї лѣцїрії ливѣцѣтѣрії тѣмѣтѣторїлѣи; акрединдара неклѣтїтѣ деспре адевърътатеа минѣлор лѣи Христос шї але Апостоллор аѣ фѣптѣит, кѣ оаменїї дїн фелїзрїте пѣчїзнї шї цѣрї, де фелїзрїтѣ кѣлтѣрѣ шї релїцізне крѣзѣрѣ вестїрії апостолештї, шї кѣ кѣ атѣт ентѣсіаст прїїмїрѣ ливѣцѣтѣра лѣи Христос, кѣт пїердереа вѣпѣрїлор пѣтѣмѣтештї, кїнѣрїле челе маї кѣтплїте шї тоартеа чеа маї дѣрероасѣ пѣї пѣтеа траѣе спре лепѣдара крединѣї. Ачеастѣ крединѣ деспре адевърътатеа минѣлор вїѣ саѣ пѣстрат шї саѣ ливѣцѣат прїн тоате векѣрїле де сѣ. весерїкѣ. Децї ачеастѣ крединѣ есте предатїнѣ апостолеаскѣ. Дрепт ачеа свѣрдѣчїзне перѣшїноасѣ шї вреднїкѣ де тоатѣ о сѣнда есте тѣлкѣїреа зпор маї пої, карїї възжнд лнпрежѣрѣрї поѣе лн їсторїсірїле евангелештї, тѣтѣжнд цесетѣра ворвеї шї лнсѣтнпѣрїле кѣвїнтелор се сїргѣеск а скоате минѣнїле дїн сѣ. скрїптѣрѣ, шї а ле префаче лн тѣтплѣрї пѣтѣрале.

3. Децїїзнїле сїноаделор їкѣменїче кѣпрїнд предатїнѣ апостолеаскѣ. Ла чертеле, че се їскарѣ деспре знеле саѣ алтеле ливѣцѣтѣрї, епїскопїї чеї адѣнацїї аї фелїзрїтелор весерїчї дѣпѣ ливѣцѣтѣра чеа котѣпѣ тѣтѣрор весерїчїлор дела тїмпѣрїле зрїрїї крештїнѣтѣцїї тѣртѣрісірѣ крединѣа чеа вїѣ а весерїчїлор сале шї стѣторїрѣ челе, се сѣнт а се крѣде лн прївїнѣа овїентѣлѣї чертеї. Ливѣцѣтѣрїле челе стѣторїте лн сїноаделе їкѣменїче пѣ сѣнт афлѣтѣрї саѣ ашезѣтїнте поѣе, чї сѣнт ливѣцѣтѣрї, че дела зрїреа крештїнѣтѣцїї прїн тоате векѣрїле

de кѣтръ дитреага весерікѣ се крезъръ ка дивѣ-
цѣтърї апостолештї, шї не ачест темейз декѣтръ
пъринциї ачелор синоаде се декѣтраръ ка dogme але
credinѣї. D. e. credinѣа деспре пѣрчедереа Дѣхълї
сфжнт, кареа дн весеріка зніверсаръ дела зрзіреа
крештинѣтъцїї саѣ пѣстрат стѣторник, синодъл ікѣ-
менік ал доіле дн Константінополе аѣ шѣртѣрісіт-о
шї анѣме, къ Дѣхъл сфжнт пѣрчедереа дела
Дѣмнезеѣ татъл. Ачеастъ шѣртѣрісіре конгль-
сеште шї къ челе, че аѣ дивѣцат мѣнтѣіторїѣл
деспре Дѣхъл сфжнт (Ioan 15, 26.). Дрепт ачеа
адѣсѣтъра ла сімволѣл credinѣї чеа фѣкѣтъ маї
тѣрзіѣ дѣпъ секълѣл ал опѣле де кѣтръ весеріка
анѣсеанъ „къ дѣхъл сф. пѣрчедереа пѣ пѣмаї
дела татъл чї шї дела фїїѣл,“ есте дн контра
предатїнеї апостолештї чеї шѣртѣрісіте де кѣтръ сф.
пъринциї аї пѣмітѣлїї синод шї дитра сф. скрипѣрї,
дечї есте еа днпоітѣрѣ. *)

Предатїна апостолеаскѣ се кѣпоаште дитрѣ дн-
вѣцѣтъра чеа конгльсѣітоаре а сфінцилор пъринциї
аї весерічїї зніверсаре. Сѣв пъринциї весерічїї се дн-
целег ачїї днвѣцѣторї сфінциї, карїї атѣт прїн кѣ-
вжнт кѣт шї прїн скрісорїле саме дн век дн век
дн весерікѣ респлжнта адевѣрѣрїле дѣмнезештї,
карїї превїгіеа' асѣпра дитредімії шї асѣпре кѣрѣ-
ценїеї credinѣї крештинештї, шї ачеастъ credinѣцѣ
о днпоїа шї о фѣчеа віѣ дн ініміле крештинїлор.

Весеріка крештїнеаскѣ акѣм дела тїмпѣрїле
зрзірїї еї ера днпрежѣратъ де връштаншї. Софїштї
пѣгжнештї шї Іздеї о атѣка дн афаръ, дн лѣзн-
трѣл еї днсѣ се скѣларъ шї премеждѣзіа кѣрѣцїеа

*) Деспре ачеастъ матерїе маї пре ларг везі дн тѣлкіреа меа а
п. т. ла Ioan 15, 26. том. IV. паѣ. 403—414.

лѣвъцѣтърїи лѣи Христос. лѣноцинд еї ла еа рѣтъчї-
ріле шї пѣрерїле сале челе сѣвїептїве шї адѣсѣтърї
оменештї. Ла ачесте атѣкърї се афлѣ сѣ. пѣрїнци пе-
воїци, ка сѣ овоаре лѣвїновѣциріле врѣшташїлор челор
дїн афарѣ шї рѣтъчїріле еретїчїлор, сѣ делѣтъре
тоате, че сѣлт стрїеїне сѣѣ контраре релїцизиї кре-
штїнештї, шї догмеле кредїнѣї, прекѣм мѣлтѣї-
торїѣл ле-аѣ трѣдат весерїчїї сале сѣ ле десвѣлеа-
скѣ шї сѣ арете, къ крештїнѣтатеа лѣ а са кѣрѣ-
цїе шї дѣмнезееаскъ лѣмїнѣ лѣтрече петѣрїнїт
тоатѣ лѣцеленчїзнеа оменеаскъ. Пїрїн ачестѣ пѣ-
шїре а сѣїнцилор пѣрїнци пѣ пѣмаї сѣѣ апѣрат лѣ-
вѣцѣтъра крештїнеаскъ кѣ чеа маї вѣнѣ ѣрмаре
лѣ контра атѣкърїлор, чї шї сѣѣ делѣтърат дела
еа тоатѣ местекѣтъра стрїеїнѣ шї сѣѣ къштїгат кре-
штїнѣтъцїї маре фолос; петѣрѣ къ десѣѣшѣрѣндѣ-се
кѣ тоатѣ лѣмѣрїтатеа шї цѣрѣмѣрїндѣ-се сїнѣрї-
теле догме лѣ контра ересѣрїлор се лѣфїлсерѣ еле
кѣ о лѣмїнатѣ лѣкредїнѣцаре лѣ ініміле кредїнчїошї-
лор, шї маї алес сїстїма лѣвѣцѣтърїї крештїнештї
се адѣсе ла плїнѣ десвѣлїре шї цѣрѣмѣрїре.

Сѣїнциї пѣрїнци ка лѣвѣцѣторї шї препѣшї аї
сїнѣрїтелор чете крештїнештї се сїргѣїа, ачестора
лѣ кѣвѣнтѣрї попѣраре а ле лѣшпѣртѣшї шї а ле лѣ-
мѣрї лѣвѣцѣтърїле догматїче шї морале крештї-
нештї, шї дѣпѣ пречепереа, тревѣїнда шї черїнда
азїторїлор сѣї лѣвѣцѣтъра чеа зпїверсарѣ а мѣлтѣї-
торїѣлї о аплїка ла фелїхрїтеле реферїнѣе але
вїециї, спре а о фаче лѣрѣжѣрїтоаре кѣтрѣ тоцї.
Ка дарѣ тѣтѣрора сѣ фїе де фолос, шї ка сѣ рѣ-
спѣндѣ челор кѣлтївацїї маї алес челор дїн пѣгѣнї,
се сїргѣїа сѣїнциї пѣрїнци, фїнд еї лѣшїшї дїнтре чеї
маї кѣлтївацїї шї маї лѣвѣцѣцї аї векѣлї сѣѣ, лѣ-
вѣцѣтърїле крештїнештї а ле проїзне шї лѣ кїпѣл

фiлософiк къ темейтате штиiнцифiкъ, спре а къштига Domnълъi пре тоцi. Ачеастъ пъшире а сфiнцилор пъринци есте пентръ афлареа лнцелесълъi скрiптърi de mare фолос. Пентръ къ еi рълъмънд лнвълътърiле сале пе зiселе сфiнтеi скрiптърi, пре ачеаста о тълкъiа, ши ла тълкъiре десвълiа ши лъмина dogmele челе кърiнсе саъ аtиnсе лн ea.

Конгълъсiреа сфiнцилор пъринци лн адевъръриле крештинълътъциi, дешi ера еi дiн фелiзрiте тiмпърi, дiн фелiзрiте църi, дiн фелiзрiте скоале, de фелiзрiтъ кълтъръ ши de фелiзрiте лнсълши ши пълтерi съллетешти, есте довадъл априеатъ, къ лнвълътътра, лн кареа конгълъсълеск еi, нъл се кълвiне ла пълрерiле лор челе сълвiентiве, чи къ ea есте лнвълътътра лнтрециi весеричи дiн тоате тiмпърiле пълрчеастъ дела апостолi деchi предатиnъ апостолеаскъ. Сфiнциi пъринци сълнт дрепт ачеаа репресълнтации крединцеi ай тiмпърилор трекулте, ши еi лнтръл а са конгълъсiре лнфълцишеазъл тотiмеа лнвълътътрi а весеричи крештинешти.

Скрисорiле сфiнцилор пъринци, дiн каре маi алес се поате кълноаште спiритъл ши сiстiма лнвълътътрi крештинешти, сълнт ори апологетиче, ори полемиче, ори есицииче, ори морале, ори dogmatiche.

Скрисорiле апологетиче аъл де скоп, а апъра крештинълтатеа лн контра атълкърилор челор дiн афаръл. Еле аратъл demnitateа ши еминициа релициозни крештинешти, ши кълринд оворълреа лнвiновълцирилор, че се фълчеа дiн партеа пългъллор ши а lъдеилор лн контра крештинълтъциi.

Скрисорiле полемиче апъръл кърълциеа лнвълътътрi крештинешти лн контра врълштанилор челор дiн лълнтръл. Еле аъл де скоп штиiнцифика десвълiре а лнвълътътрi челеi адевърате ши dovediреа еi

din toate părțile și contra atârcărilor din partea ereticilor.

Скрисоріле есіцітіче сѣнт тълкѣріі але скріптѣріі, ші еле аѣ кѣ атѣт маї mare преціѣ, кѣ кѣт авторіі лор маї апроапе сѣнт де векъл апостолеск ші дечі маї кѣпоскѣціі кѣ спірітѣл ші днцелесѣл скріптѣріі.

Скрисоріле морале ші dogmatiche аѣ де скоп а десвѣлі спірітѣл днвѣцѣтѣріі крештінешті саѣ ал сінгѣрітелор dogme ші леці морале.

Ѓнеле скрисорі де але сѣнцилор пѣрінці десѣтѣшѣрѣ прівіріле лор челе філософіче дн реферінцѣ кѣтрѣ адевѣрѣріле крештіпѣтѣціі, алтеле кѣпрінд історіеа десвѣліріі крештініемѣлѣ. Ачесте скрисорі ла тълкѣріеа скріптѣріі пѣ сѣнт де mare фолос, обіентѣл лор фінд кам депѣртат де кѣпрінсѣл скріптѣріі.

Че се атіңде де аѣторігатеа сѣнцилор пѣрінці дн прівіңца предатінеі апостолешті, ѣртѣтоареле сѣнт а се обсерва:

а) Сѣнциі пѣрінці пот фі мартѣріі аї предатінеі апостолешті пѣмаі дн dogmele кредінцеі ші але моралѣлѣ. Днвѣцѣтѣра лѣі Хрістос are де дінтѣ прін дншѣртѣшіреа адевѣрѣрілор дѣмнезеешті а адѣче пре оамені ла віецѣре плѣкѣтѣ лѣі Дѣмнезеѣ ші ла фѣречіре вечнікѣ. Дрепт ачееа ла предатіна апостолеаскѣ се кѣвіп пѣмаі днвѣцѣтѣріі морале ші dogmatiche, ші пѣмаі дн ачесте сѣнт сѣнциі пѣрінці мартѣріі ші лѣціторіі предатінеі апостолешті. Дарѣ че се атіңде де штіңцеле оменешті преқѣт де челе археологіче, критіче, філософіче, фісіче, математіче, астрономіче, історіче, історікѣпѣтѣрале ші алтеле; сѣнциі пѣрінці днфѣцішеазѣ кѣлтѣра тімпѣлѣ сѣѣ, ші штіңціле лор дн ачѣастѣ прівіңцѣ поартѣ техмеле ші неажѣпѣсѣріле векѣлѣ сѣѣ

орї але скоалелор, din каре ешїръ еї. Ан ачесте штїинце ера сфїнції пърїнці сѣпѣшї рътъчїрїї. Ашеа d. e. рътъчїръ Епїфанїе зїкжнд, къ леоїка фатъ нѣмаї зп нѣѣ de леѣ, Клімент Романѣл адеврѣратъ сѣпѣнд фавѣла деспре фенїче (phoenix). шї Августїн негжнд Антіпозїї, пентрѣ къ нѣ штїеа прекѣм шї контімпѣренїї лѣї форма пѣтжнтѣлѣї.

β) Сфїнції пърїнці ка трѣдѣторїї лнвѣцѣтѣрїї крештїнештї тревѣе сѣ еспрїме кредїнѣа тїмпѣрїлор трекѣте шї ка репресжнтанѣїї векѣлѣї шї аї бесерїчїлор сале. Ан ачест каз конгльсѣїреа лор ан dogмеле кредїнѣей шї але моралѣлѣї есте а се прївї ка кредїнѣа бесерїчїї зпїверсаре.

γ) Конгльсѣїреа сфїнѣїлор пърїнці тревѣе сѣ фїе зпїверсарѣ шї знанїтѣ, адекѣ тоѣї сфїнѣїї пърїнці тревѣе ачелашї лок ал скрїптѣрїї сѣл фї лнцелес шї тѣлкѣїт пѣрѣре шї претѣтїндене лнтрѣ ачелашї кїп. Нѣмаї ан кѣт конгльсѣїреа лор есте зпїверсарѣ шї знанїтѣ, репресжнтѣ еа предатїна лнтрѣїї бесерїчїї шї нѣ пѣрере прїватѣ.

О конгльсѣїре математїкѣ-зпїверсарѣ нѣ се поате чере, фїїнд къ скрїсорїле сфїнѣїлор пърїнці сжнт окѣзїзпаре, дечї шї матерїїле, деспре каре скрїсерѣ еї атжт ан прївїнѣа кѣпрїнѣсѣлѣї кѣт шї а лнтїндерїї сжнт фелїзрїте, прекѣм сжнт фелїзрїте окѣзїзпїле шї цїнтїрїле аѣторїлор. Din ачеастѣ лнпрежѣраре се поате еспїка, пентрѣ че зпѣл саѣ алѣл din сфїнѣїї пърїнці трече кѣ тѣчере зпеле саѣ алтеле адеврѣрїї але крентїнѣтѣїї. Дрент ачееа се поате чере дела сѣ пърїнці нѣмаї о конгльсѣїре моралѣ-зпїверсарѣ, адекѣ ка деспре лнвѣцѣтѣра, деспре кареа есте ворѣѣ, сѣ нѣ фїѣ ла сфїнѣїї пърїнці пѣрерї десклїнїтоаре саѣ контраре, шї ан ачест каз нѣтем зїче, къ конгльсѣїреа есте зпїверсарѣ, къ еа

есте тѣртѣрія дитреції весеричї, дечї предатинъ апостолеаскъ.

Пѣриндїї, карї акѣм дела ѣрѣрея крештинѣтъдїї пентрѣ лѣдїрея еї авѣръ неапѣратъ тревѣинѣтъ, де а десвѣлі догмеле крединѣей шї але моралѣлї, де а ле апѣра дн контра атѣкърїлор дн партеа пѣгѣнїлор шї а Іѣдеїлор, де а оворѣ рѣтъѣрїле еретїчїлор шї а десѣшѣра днвѣдѣтъра лѣї Хрїстос дн а са кѣръдїе, пѣриндїї, карїї днфлорїа дн перїодѣл чел маї стрѣлѣчїт ал векѣлї патрїстїк шї пентрѣ штїїндїтатеа са чеа адѣнкѣ днтрѣ днвѣдѣтърїле крештинѣтъдїї довѣндїрѣ нѣме де днвѣдѣторї (даскалї) аї весеричїї, ачештї сѣїндїї пѣриндїї сѣлнт мартѣрїї чеї маї де фрѣнте аї предатїнеї апостолештї. Ла ачештїа нѣмѣрѣм пре пѣриндїї апостолештї, че пентрѣкѣрѣ къ Апостолїї, преѣм пре Варнава, Клімент Ромѣнѣл, Ерма, Ігнатїе Мартїрѣл, Полїкарп, апої пре чеї, че дѣпѣ векѣл апостолеск трѣрїрѣ пѣлѣ ла сїнодѣл ікѣменїк чел д'їнтѣїѣ дн Нічееа, преѣм пре Іѣстин Мартїрѣл, Ірїнеїѣ, Чїпрїан, Грїгорїе Таѣматѣргѣл, дн фїне пре чеї, че днфлорїрѣ дела ачешт сїнод пѣлѣ ла чел ал шептеле ікѣменїк дечї токма дн перїодѣл лѣмїнїї ал векѣлї патрїстїк, преѣм пре Іларїе, Атанасїе, Васїліе чел маре, Ефрем, Сїрѣл, Кїрїл Іерѣсалїмїтеанѣл, Грїгорїе Нісееанѣл; Грїгорїе Назїанзеанѣл, Амвросїе, Епїфанїе, Іоан гѣрѣ де аѣр, Теодорїт, Іеронїм, Аѣгѣстїн, Чїрїл Алесандрїнѣл, Лео чел маре, Проспер, Фѣлденѣїе, Грїгорїе чел маре, Іоан Дамаскїн ш. а. Ънїї дн ачештї пѣриндїї дн прївїнда сїнгѣрїтелор догме довѣндїрѣ аѣторїтате класїкѣ, шї днвѣдѣтъра лор дн ачеле матерїї се кѣпоскѣ де кѣтрѣ днтреага весерїкѣ ка предатинъ апостолеаскъ. Ашеа Атанасїе днтрѣ днвѣдѣтъра деспре Дѣмнезеїтатеа лѣї Хрїстос, Васїліе чел маре шї

Григоріе Nazianzeanъл деспре Дъхъл сѣхнт, Чіріл Алесандринъл дн контра Несторіанілор, Амвросіе дн контра Семіаріанілор, Лео чел таре дн контра Монофісіцілор довжндірѣ днкъвїицареа шї конгль-свіреа а весерічїї зніверсаре.

Пърїнциї чеї де дъпъ синодъл ікъменїк ал шептеле чеа маї таре парте режнпоїрѣ челе, че се днвѣцарѣ де кѣтрѣ сѣїнциї пърїнциї де маї пайнте шї ла тълкѣїреа скріптѣрїї се дндрептарѣ дъпъ тълкѣїреа челор маї векї, прекъм d. e. Теофілакт дъпъ опїліїле лѣї Іоан гърѣ де азр. Дрепт ачееа конгльсвіреа пърїнцилор челор пѣпъ ла синодъл ікъменїк ал шептеле се поате прїві шї прїїтї ка тѣртѣрїе деспре предатїна апостолеаскъ. Тотъшї днсъ шї пърїнциї маї тѣрзїї ка репресжнтанції кредїнѣї весерічїлор шї аї тїмпѣрїлор сале нѣ сжнт а се трече кѣ vedere, фїїнд еї афарѣ де ачееа пентрѣ аджнкъ штїїнцитатеа лор де тълт фолос ла тълкѣїреа скріптѣрїї.

§. 121.

Деспре аналоѣїеа днвѣцѣтѣрїї челеї кѣпрїнсе дн предатїна апостолеаскъ ка нормѣ ла тълкѣїреа скріптѣрїї.

Ла тълкѣїреа скріптѣрїї есте а се фери де доаѣ естреме, дн каре кѣзърѣ тълкѣїторїї де контраре прїнчїпїе теолоѣїче. Знїї шї анѣме Протестанції дн џенере воеск а тълкѣї скріптѣра кѣрат нѣмаї дъпъ леѣїле ерменезтїче фѣрѣ нїчї о прївїре ла предатїна апостолеаскъ. Алції чер ка скріптѣра съ се тълкѣеаскъ нѣмаї дъпъ аналоѣїеа кредїнѣї. Черкъндѣ-седарѣ маї апроапе, че днџелег еї сѣв аналоѣїеа кредїнѣї, се vede кѣ еа есте предатїна весерічїї лор чеї партїкъларе, саѣ маї вїне зїс сїстїма лор чеа догматїкъ. Ачештїа днџїосесек скріптѣра сѣв

догматика лор, дн контра днцелесълъи скриптурѣи челъи апрѣат, вагъ дн еа днцелесълъи дъпъ сѣстѣма лор чеа теолоѣикъ, шѣ ка рътъчѣреа лор съ пъ се въдеаскъ дѣн скриптуръ, о пресълъпн пре еа ка перѣкълосъ кредѣнцѣи, шѣ се невоеск ка кълт се поате, съ се опреаскъ лаѣчѣи дела чѣтѣреа еѣ. Ачеастъ деспрецъѣре а скриптурѣи пълрчесе дѣн преокълпаре кълтръ сѣстѣма лор чеа догматикъ шѣ се аратъ а фѣ дн контра скопълъѣи скрѣиторѣлор челор сѣнцѣи. Ачештѣа пъл скрѣисеръ оапеле сале къл ачел скоп, ка съ пъл ле чѣтеаскъ крештѣнѣи, чѣ маѣ вълртос ка съ ле чѣтеаскъ къл лъларе а мѣнте, ка съ рекълцете деспре челе чѣтѣте, ка прѣн еле съ се днтълреаскъ дн кредѣнцъ, съ кълпоаскъ рътъчѣрѣле шѣ авълсълрѣле сале шѣ съ ле лепеде. Ачесте скрѣисорѣ пълрълре се прѣвѣръл шѣ се чѣнстѣръл де кълтръ весерѣка шѣнверсаръл ка рълтълшѣде сѣнѣте дела вестѣиторѣи чѣѣ днтълъ аѣ крештѣнълтълцѣи, дела днтемеѣиторѣи четелор челор д'ѣнтълъѣе крештѣнештѣи, шѣ се чѣтѣа шѣ се чѣтеск ка кълвѣнте дълмнезештѣи дн адълпърѣле челе релѣѣзнаре. Сѣнцѣи пълрѣнцѣи неконтенѣт се окълпа къл стълдѣл скриптурѣи шѣ комълнда крештѣнѣлор чѣтѣреа лор, *) дн кълвълнтълрѣле сале кълтръ попоръл чел кълтѣват шѣ некълтѣват прекълм шѣ дн челелалте оапѣ але сале адълчеа локълрѣи дѣн кълрѣѣле челе сѣнѣте спре доведѣреа, днтълрѣреа шѣ лълтълрѣреа догмелор кредѣнцѣи шѣ а моралълъѣи. Дрѣнт ачѣеа весерѣка шѣнверсаръл рекълпоскъл

*) D. e. C. Ieronim (epist. 4 ad. Cels. cop. IV. et epist. ad Nepot. c. 8) дндеамнъл спре чѣтѣреа скриптурѣи зѣкълнд: „Sint ergo divinae scripturae semper in manibus tuis et jugiter in mente versentur.“ — „Divinas scripturas saepius lege, imo nunquam de manibus tuis sacra lectio deponatur. Disce, quod doceas, obtine eum, qui secundum doctrinam est, fidelem sermonem, ut possis exhortari in doctrina sana.“

авторитатеа чеа дзмнезеаскъ а скриптерії ші о прецѣа дпалт. Че се атинѣ даръ де предатніа весеричеаскъ дпцелелем ної предатіа чеа апостолеаскъ, кареа дела взіреа крештинѣтъцїї віѣ с'аѣ пѣстрат дп весерікъ, нѣ дпсѣ предатіа, че маї тѣрзіѣ прїп декъресл секълелор, с'аѣ формат дп зна саѣ алта весерікъ партікъларъ. Дечї нѣ не дпвоім нічі кѣ деспрецѣіреа скриптерії нічі кѣ ідеаа предатінеї ве серичештї, кѣм о дпцелелег атиншї тѣлкѣиторї. Даръ ші прїпчїпіѣл Протестандїлор, карїї ла тѣлкѣіреа скриптерії нѣ воеск а прїїмі лѣмінѣ дїп предатіа апостолеаскъ, нѣ'л дпкѣвінѣцѣм; пен-трѣ къ кѣрѣїле п. т. нѣ кѣпрїнд тоате дпвѣцѣтърїле крештинештї чї нѣмаї челе, че рѣспѣндеа окѣзіѣнілор ші цїптірілор лор (§. 118.) ші знеле дпвѣцѣтърї нѣмаї ле атинѣ, сѣспїндѣ-ле кѣпоскѣте-чїтїторїлор сѣї дїп предатіа гѣратікъ. Афаръ де ачееа кѣпрїнде сѣ. скриптеръ дескоперїрі деспре челе маї дпалте містерїї але дппѣрѣцїеї Месїене, че мїнѣїї оменешт сѣнт фоарте кѣ аневое де а ле дпцелеле, орї каре ші трек престе пречепереа еї. Тѣлкѣиторїѣл рѣзѣмѣндѣ-се нѣмаї не а са пречепере лесне се поате алѣ-нека дп рѣтъчїрї дп прївінѣа дпцелесѣлѣї скриптерїї ші нѣ аре сїгѣрїтате деспре адеврѣтатеа дпцелесѣлѣї, че 'лаѣ афлат. Дечї дї есте лѣї неапѣрат де невое, а кѣпѣта лѣмінѣ ші дїп дптреага сїстїмѣ а дпвѣцѣтърїї крештинештї, кареа, прекѣм ам арѣтат маї сѣс (§. 119.) есте дпфѣцїшатъ дп предатіа апостолеаскъ. Дрепт ачееа дела тѣлкѣиторїѣл скриптерїї афаръ де штїнѣїле вївлїчештї се чере дпкъ акѣратъ ші деплїнѣ штїнѣцѣ а предатінеї апостолештї, а ісвоарелор ші а крїтеріелор еї челор адеврѣрате, ші ка ел ла тѣлкѣіреа скриптерїї сѣ аївѣ дп неконтенїтъ прївіре аналоїеа дпвѣцѣтърїї челеї кѣпрїнсе дп пре-

datina апостолеаскъ. Ач ачаастъ привинцъ сжнт а се овсерва зрнѣтоареле:

1. Локъриле скриптъриі, деспре а корора ацелес весерика зпверсаръ prin деприндериле, ритъриле литърѣче ші prin мъртърисіреа крединѣей ачепжнд дела зрзіреа крештинѣтъѣиі с'аѣ еспримат аитрѣ зпанитъ конгльсѣре, сжнт а се лза аитрѣ ацелесѣл весеричіі. D. e. ла Иоан 20, 23. кзвинтеле: „кърора веѣї ерта пѣкателе, ертате вор фї“ ш. ч. л. ші ла Іаков 5, 14—15. „де есте чінева болнав аитревоі, съ кїемепреоѣїі весеричіі ші съ се роаѣе пентрѣ джнѣл, зпгжндѣ'л пре ел кѣ знт де лемн аипѣтеле Домнѣ лѣї“ ш. ч. л. дѣпъ предатина апостолеаскъ чеа віе ач весерика зпверсаръ сѣпъ деспре ашезареа де ф. містеріі ші аѣме локъл чел дитѣѣ деспре містеріѣл мъртърисіріі ші ал доіле деспре чел ал ф. зпѣрї. Де аіче съ прїѣеаскъ тѣлкзиторіѣл лѣминъ ші съ тѣлкзеаскъ ачеле локърї дѣпъ ацелесѣл весеричіі. — Даръ спълареа піѣоарелор ла Иоан 13, 1—12. деші се іспрѣві еа де кѣтрѣ Хрістос кѣ о солепитате, есте а се прїві ші а се тѣлкзї пѣмаї ка о фантѣ сімволікъ ші пѣ ка зп містеріѣ фѣжнт; пентрѣ кѣ весерика, деші аипосште еа адзчереа а мінте де ачеа спъларе, пѣ аѣ декїзрат-о де містеріѣ фѣжнт.

2. Декїзрѣчїзнїле фінѣлор пѣрїнѣї ач сіноаделе ікѣменіче деспре догмеле крединѣей ші але моралѣлї пѣ сжнт ашезѣтѣрї поже, чї сжнт мъртърисіреа крединѣей челеї віе дела зрзіреа крештинѣтъѣиі ач тоате весеричїле, ші се кзвін ла предатина апостолеаскъ. Адевѣрѣл рѣмжне пѣрѣре адевѣр. Дечї ші адевѣрѣрїле дѣмнезесштї але крединѣей ші але моралѣлї челе мъртърисіте де кѣтрѣ пѣрїнѣї ач сіноаделе ікѣменіче пѣ сжнт сѣлѣсе мѣтѣрїі. Дрент

ачеаа dīn ачеле декіърърї синодаре съ прїітеаскъ тълкѣиторїѧ лѣтїнъ шї дѣпъ еле съ се ѧндрепте ла ашезареа ѧццелесѧлї скрїптѣрїї.

Декретеле дісциплїнаре але синоаделор сѧпт фѣкѣте пентрѣ ѧпеле весерїчї дѣпъ черїнциле тїм-пѣлї шї але ѧнпрежѣрърїлор. Мѣтѧндѣ-се ачесте, саѣ се модїфікаръ саѣ се десѣїнцаръ ачеле декрете. Дрепт ачееа нѣ пот фї еле порта ла тълкѣїреа скрїптѣрїї.

3. Конглѣсїреа сѣїнцилор пѣрїнци ѧнтрѣ ѧццелесѧл зпор саѣ алтор локѣрї скрїптѣрїстїче, че кѣ-прїнд ѧнвѣцѣтѣрї догматїче саѣ морале, есте сїгѣрѣ довадѣ, кѣ ачел ѧццелес ал скрїптѣрїї есте предатїнъ апо^столеаскъ, шї дечї кѣ ел есте ѧццелесѧл чел адевѣрат. Дрепт ачееа тълкѣиторїѧ съ се фоло-сеаскъ де ел ка де о порта сїгѣрѣ ла тълкѣїреа ачелор локѣрї. Тълкѣиторїѧ дарѣ се чїтеаскъ ѧн-сѣшї пре сѣїнциї пѣрїнци, шї съ нѣ се ласе пе чїта-теле алтора, ка съ нѣ се ѧнчелѣеаскъ; кѣ знеорї кѣ скоп саѣ фѣрѣ скоп ѧн чїтате се ласѣ афарѣ ѧпеле саѣ алтеле, че даѣ алт ѧццелес саѣ ѧл мѣтѣ ѧнсѣтнат. Оапеле сѣїнцилор пѣрїнци съ ле чїтеаскъ тълкѣиторїѧ ѧн тестѧл орїцинар, кѣ трѣдѣчереа знеорї нѣ есте вїне фѣкѣтѣ дечї шї ѧццелесѧл тестѧлї ѧн еа орї нѣ есте деплїн ѧнфѣцїшат орї мѣтат.

4. Ла локѣрїле скрїптѣрїї, деспре ал кѣрор ѧццелес нѣ есте нїчї конглѣсїре ла сѣ. пѣрїнци, нїчї се афлѣ вре о декїъръчїзне а весерїчї знївер-саре, съ пѣшеаскъ тълкѣиторїѧ ашеа, кѣт съ нѣ ашезе вре зп ѧццелес контрарїѣ предатїнеї апо-столентї.

§. 122.

**Предатина апостолеаскъ се комѣндѣ ши де кѣтрѣ
сф. пѣринѣи ка поршѣ ла тѣлкѣіреа скріптѣріі.**

Сѣинѣи пѣринѣи, деші ера пѣтрѣши де евлавіоасѣ
чинетіре кѣтрѣ сф. скріптѣрѣ ши о преѣзіа ка хп
odor dѣmnezeеск; тотѣши комѣндарѣ еі предатина
апостолеаскъ чеа віе ѣн весеріка хпверсарѣ ка кри-
теріѣ, де а кѣпоаште адеврѣтатеа ѣцелесѣлѣи челѣи
афлат ал скріптѣріі. Ашеа Іринеѣс (ѣн контра ерес.
карт. 4. кап. 26.) зіче: „ѣнде сѣнт пѣсе ха-
рѣріле Домнѣлѣи, аколо тревѣе а решті
адеврѣрѣл дела ачеіа, ла каріі есте сѣкче-
сіѣнеа весерічіі чеа дела апостолі . . . къ
ачештіа пѣзеск атѣт крѣдінѣа поастрѣ
кѣт ши тѣлкѣеск скріптѣра фѣрѣ пе-
рікѣл.“ — Клімент Алесандрінѣл (карт. VII. а
стром.) зіче: „пѣмаі ѣн весеріка ортодоакѣс
есте адеврѣрата кеіе а тѣлкѣіріі сѣинтеі
скріптѣрі.“ — Тертѣліан (деспре аѣрсіенііле
еретічлор кап XIX.) кѣвінтеазѣ: „аколо есте аде-
врѣрѣл скріптѣріі ши ал тѣлкѣіріі, ѣнде се
аратѣ а фіадеврѣрѣл десчіплінеі ши ал кре-
дінѣеі крештінешті.“ — Сф. Васіліе чел Марѣ
(деспре дѣхѣл сф. том. III. ed. Маѣр. паѣ. 23.) деспре
тѣлкѣіреа скріптѣріі ѣн локѣріі ѣнтѣнекате зіче:
„къ тревѣе невѣтѣматѣ сѣ рѣтѣже пѣрѣре
предатина, каре есте датѣ ѣн дарѣл чел
де віеаѣѣ фѣкѣторіѣ“. — Грігоріе Нісеанѣл
деспре фііѣл лѣи Дѣmnezeѣс кѣвѣнтѣнд ѣн контра
лѣи Еѣмоніе (карт. 3 том. 2.) зіче: „спре дове-
дїреа кѣвѣнтѣріі поастре де ажѣне есте,
къ авем предатінѣ, че дела пѣринѣи аѣ
трекѣт ла поі ка о тоштеніре ѣшпѣртѣ-
шітѣ пріп сѣкчесіѣне дела апостолі де

кѣтръ сѣнциї, че ле ѣрмаръ.“ — Иоан гъръ де азр, кареле кѣ атѣта кѣлдѣръ шї сїргѣнцѣ аѣ тѣлкѣит скриптѣра, комѣндѣ тотѣшї аѣторїтатеа предатїней апостолештї, че вїеазъ дн весерїкѣ зїкѣнд (омїл. 4. дн кап. 3. епїст. II. кѣтръ Тесал.): „Дрепт ачееа шї предатїна весерїчїї съ опрїїмїт ка вреднїкѣ де кредере.“ Аѣгѣстїн днтрѣ а са днвѣдѣтѣръ крештїнеаскѣ (карт. 3. кап. 2. том. 3.) дндеамнѣ спре сїргѣнцѣ ла чїтїреа скриптѣрїї шї спре лѣареа а мїнте ла локѣрїле челе днѣнекате, шї апої зїче: „Дакѣ лѣареа а мїнте чеа аплїкатѣ веде а фї чева несїгѣр, кѣм ар фї де днцелес саѣ де днфѣдїшат, съ каѣте ла регѣла кредїнцїей, кареа аѣ кѣноскѣт-одїн локѣрїле маї лѣмѣрїте але скриптѣрїї шї дїн аѣторїтатеа весерїчїї.“ Аїче вѣрвеште Аѣгѣстїн деспре аналоїеа днвѣдѣтѣрїї атѣт челеї кѣпрїнсе дн скриптѣръ кѣт шї дн предатїна апостолеаскѣ.

Ачееашї днвадѣ шї чеї лалцї сѣнциї пѣрїнциї, шї сїноаделе їкѣменїче днвѣдѣтѣрїле челе рѣтѣчїте але еретїчїлор ле оборїа дїн предатїна апостолеаскѣ чеа вїе дн весерїка знїверсарѣ, шї дечї аѣторїтатеа ачестїей предатїне о рекѣноскѣръ де дѣмнезееаскѣ.

§. 123.

Предатїна апостолеаскѣ ка портѣ ла тѣлкѣїреа скриптѣрїї кѣ недрент се кѣртеште.

Ѕнїї сѣнт де пѣрере, кѣ прїн черїнца, ка ла тѣлкѣїреа скриптѣрїї съ се їае дн прївїре шї аналоїеа днвѣдѣтѣрїї чеї кѣпрїнсе дн предатїна апостолеаскѣ, се тѣрцїнеште преа таре лївертатеа тѣлкѣїторїѣлѣї, шї кѣ стѣдїѣл вїблїческ се фаче де прїсос саѣ неаплїкавер.

Ачеастъ пърере ар фї дптемеіатъ, дакъ ам чере, ка сф. скриптьръ съ се тълкъеаскъ дъпъ о сїстїмъ догматїкъ, прекъм дптръ адевър воеск зпїї, *) ка неажънсърїле шї рлтъчїрїле сїстїмеї лор съ пъ се вѣдеаскъ шї съ пъ се овоаре дїн скриптьръ. Даръ пої ачеаста нїчї декъм пъ черъм, чї маї вжртос зїчем, къ фїтъкареа предатїпъ, че ар фї контраръ спїрїтълъї скриптьрїї шї дпвѣцътърїлор челор апрїеат шї лъмърїт ръспїкате дп кърцїле вївлїчештї пъ поате фї предатїпъ апостолеаскъ. Шї дптръ адевър ачеаста нїкъїзреа пъ есте дп контра спїрїтълъї шї прїнчїпїелор скриптьрїї, чї маї вжртос пре ачеаста о лъмъреште шї о дпдеплїнеште. Дечї даръ пре нїмїне, че жъдекъ копт, пъ поате смїнтї, дакъ тълкъїторїѣл атжт дїн штїїпцїле вївлїчештї кжт шї дїн дптреага сїстїмъ а дпвѣцътърїї крештїнештї казтъ шї капътъ лъмїпъ, спре а афла дпцелесѣл чел адевѣрат ла сїпгърїтеле локърї але скриптьрїї, шї спре а къштїга сїгърїтате деспре адевѣрѣтатеа ачелъї дпцелес, деоаръ че ачееашї къ порочїтъ жртаре фак

*) Dogmatїка dedъche, дптъреште шї лъмъреште сїпгърїтеле dogme дїн тотїмеа дпвѣцътърїї крештїнештї, че се кърїнде дп предатїпа апостолеаскъ шї дп сф. скриптьръ. Дечї а тълкъї сф. скриптьръ дъпъ сїстїма догматїкъ есте черк вїдїос, адекъ де о парте а dedъche degmele крештїнеї дїн сф. скриптьръ шї де алтъ парте дъпъ dogmele крештїнеї а тълкъї скриптьра, саъ маї вїне зїе, а вьга дп са дпцелесѣрї, че ръспїнд сїстїмеї догматїче, шї а десїїпца къ тотъл авторїтатеа кърцїлор вївлїчештї. Токма пре апъръторїї чеї маї зїлошї аї предатїнеї весерїчештї (кжт ле пїак а о пжмї) ведем къ фъг де лъмїпа предатїнеї апостолештї, пъръсїнд дп скоалеле сале челе теологїче стъдїѣл сфїпцїлор пърїпцїї ка зп стъдїѣл фъръ де фолос, дешї сфїпцїї пърїпцїї сѣнт маїтърїї предатїнеї апостолештї чеї вїе дп весерїка жпверсаръ дела жрїзїреа крештїпътъцїї. Деспредъзїреа сф. скриптьрї шї пъръсїреа стъдїѣлї ал оанелор сфїпцїлор пърїпцїї дптемеїазъ пренъсѣл, къ апъръторїї предатїнеї лор чеї пжмїте весерїчештї се сфїеск де лъмїпа скриптьрїї шї а сфїпцїлор пърїпцїї.

ші тълкзиторіи оапелор профане, локзріле челе дп-тзпекате дп кърциле философиче медечинаре, легале ші дп цепере дп челе доктринаре тълкзіндѣ-ле ші лѣмзріндѣ-ле дін дптреага сїстїмъ ачелор азторї ші дін прїнчїпїеле челе кзпоскзте але скоалеї лор.

Стзділ вївлїческ прїн прївїре ла предатїна апостолеаскъ нїчї де кзтм нз се фаче де прїсое саз неапїкавер. Маї вжртос се чере дела тълкзиторїл скрїптзрїї маї аджнкъ штїнцъ ші маї афзндъ прївїре. Ел тревзе спре а рзспзнде дзторїеї сале, сзшї кзштїце нз нзмаї кзпоштїнца мїжлочїрїлор шї а а штїнцїлор вївлїчештї чї шї а дптрецїї сїстїме а дпвзцзтзрїї крештїнештї чеї кзпрїнсе дп предатїна апостолеаскъ, ка сз аївз лзмінз деплїнз дін тоате пзрциле ла афлареа шї стзторїреа дпцелесзлзї скрїптзрїї, шї ка сз довжндеаскъ сїззре крїтерїї деспре адевзрзтатеа дпцелесзлзї челзї афлат. Ачеаста дпцелесерз шї знїї дін чеї маї дпвзцацї Протестанцїї шї рекзпоскзрз азторїтатеа сфїнцїлор пзрїнцї ла тълкзїреа скрїптзрїї шї се дпдрептарз дптрз адевзр маре парте дзпз тълкзїреа сфїнцїлор пзрїнцї. *)

*) Hugo Grotius (prolegom. de jure belli et pacis §. 51.): momentum non exiguum habere debent (patres) ad interpretanda, quae obscuro videntur in sacris litteris, eoque majus, quo plurium (patrum) apparet consensus et propius acceditur ad primae puritatis tempora. Le Clerc (Briefe einiger holländischer Gottesgelehrten 1. Th. S. 79): Freilich steht nicht zu läugnen, daß man in einem sehr allgemeinen Verstande sagen kann, vom Anfange des Christenthums haben sich Begriffe von Grundwahrheiten in der christlichen Religion erhalten, welche, eigentlich zu reden, auf keinen besondern Stellen der heil. Schrift beruhen, sondern ihren Grund nur in dem Resultate haben, daß sich die Christen immer daraus gezogen, wo sie über dieselbe nachgedacht haben. In diesem Verstande wird dieser Lehrbegriff, selbst nach der Meinung der Protestanten, zur Regel, die dunklen Stellen der heil. Schrift anzulegen, dienen können. Дп зїлеле ноастрє Tholuk (Auslegung des Briefes an die Römer. Versin 1824), Geidenreich (Comment. in priorem epist. ad Corinth. Marb. 1825) шї алцїї се дпдрептарз ла тълкзїреа скрїптзрїї дптрз адевзр дзпз сф. пзрїнцї маї алес дзпз Іоан гзрз де азр.

2. парафраза, 3. схолиіе, 4. коментаріал, 5. дісъртърчівнеа ші 6. оміліеа.

Фіінд къ омілііе пѣ се рестрѣнг љнтре марцінііе љнцелесѣлѣ скріптѣріі, чі трек ші ла алте љнвѣцѣтѣрї ші љндемпѣрї спре зідіреа чітіторілор саѣ а аззіторілор, ші фіінд къ теоріеа деспре оміліі се пропѣне љн алт рат ал штіінцилор теолоѣче, адекъ љн омілетікъ; дечї не ва фі ворва аїче пѣмаї деспре челе д'інтѣіе чінчі кінѣрї але љнфѣцїшѣрїі љнцелесѣлѣ.

§. 125.

Прінчіпіал чел маї љналт ла љнфѣцїшареа љнцелесѣлѣ.

Прінчіпіал чел маї љналт ла љнфѣцїшареа љнцелесѣлѣ се dedѣче дін фіреа лѣкрѣлѣ ші дін скопѣл тѣлкѣріі. Фіреа лѣкрѣлѣ чере, ка съ се љнфѣцїшезе токма ачел љнцелес, кареле заче љн кѣвінтеле скріптѣрїі, дечї нічі, маї депліне, нічі маї ріос, декѣт кѣпрінд кѣвінтеле скріптѣрїі. Дрепт ачееа љнфѣцїшареа љнцелесѣлѣ тревѣе съ фіе кредінчіоасѣ, адекъ съ десвѣлеаскъ еа токма ачелешї ідеї ші кончепте, кѣре азторѣл ле-аѣ љнсоцїт кѣ кѣвінтеле сале, ші пѣ алтеле, нічі маї љналте, нічі маї ріоасе, нічі маї депліне, нічі маї педепліне.

Скопѣл љнфѣцїшѣрїі есте, ка челора, пентрѣ карїі се фаче тѣлкѣіреа, съ се факъ кѣ пѣтїнци ші съ се љнлеснеаскъ љнцелесѣреа скріптѣрїі. Дрепт ачееа љнфѣцїшареа тѣстѣлѣ скріптѣрїі тревѣе съ фіе кіарѣ, лѣтѣрїтѣ ші амѣсѣратѣ челора, пентрѣ карїі еа се фаче.

Прівінд ла фіреа лѣкрѣлѣ ші ла скопѣл тѣл-

кѣрїи се стѣтореште ачест принципїѣ ка генерал шї чел маї дналт ла фїзкареле кїп де днфѣцїшареа днцелесѣлѣ: Днфѣцїшареа днцелесѣлѣ тревѣ се фїз кредїнчїоасѣ, кїарѣ, лѣтѣ-рїтѣ шї амѣсѣратѣ челора, пентрѣ карїи еа се фаче.

§. 126.

Дефинїціонеа трѣдѣчерїи шї принципїѣл еї чел маї дналт.

Трѣдѣчереа днтрѣ днцелесѣл пропрїѣ есте скїм-вареа лїмвїи оріціналє а знеї кѣрїї кѣ алта. Дечї дн трѣдѣчере се зїче дн алтѣ лїмвѣ ачееашї, че зїсе асторѣл дн лїмба са. Днтре оріцінал шї днтре трѣдѣчере прїнде лок нѣтаї дїферїнца лїмвєї. Дрент ачееа лєдѣа чеа маї дналтѣ а трѣдѣчерїи есте зрѣтѣоареа: трѣдѣкѣторїѣл се нѣ мѣте дїп оріцінал нєтїкѣ афарѣ де лїмба ачелѣѣа. Кредїнчїошїеа есте днсѣшїеа чеа неапѣратѣ а трѣдѣчерїи чєлєї адеврѣратє. Кредїнчїошїеа трѣдѣчерїи поате прївї ла форма днпрезлѣ шї ла матерїеа опѣлѣї оріцінал, орі нѣтаї ла матерїє Дечї трѣдѣчереа есте орі вервалѣ орі лїверѣ.

§. 127.

Трѣдѣчере вервалѣ.

Трѣдѣчереа вервалѣ саѣ трѣдѣчереа днтрѣ днцелесѣл маї стрѣнє есте ачееа, кареа днфѣцїшеазѣ тестѣл оріцінал атѣт дн прївїнца днцелесѣлѣї кѣт шї дн прївїнца кѣвїнтелор шї а кїнѣлѣї ворвїрїи. Дечї дн трѣдѣчереа вервалѣ се зїче дн алтѣ лїмвѣ нѣ нѣтаї ачееашї чї шї дн ачелашї кїп, че шї кѣт

zise аѣторѣл дн лимба са. Ашеа о трѣдѣчере чере чеа маї акѣратѣ крединчиоміе атѣт дн привіица матеріеї кѣт шї а формеї ориѣиналѣлѣї. Ла алкѣтѣіреа атареї трѣдѣчерї сѣлт ѣрмѣтоареле а се овсерва:

1. Че се атинѣ de матеріе, трѣдѣкѣторіѣл тревѣе сѣ пѣтрѣндѣ кѣѣетѣріле аѣторѣлѣї дн тоатѣ днтинѣереа лор, шї сѣ ле днѣѣѣшезе прин кѣвинте, каре респікѣ атѣт кончептѣл чел de кѣпїтеніе кѣт шї челе лѣтѣрале днпрезнѣ кѣ modіфїкѣріле лор, каре се кѣпрїнд дн ориѣинал, ѣѣрѣ de а адаѣѣе чева ла еле, саѣ а ле скѣѣе, саѣ а ле мѣта. Скопѣл трѣдѣчерїї чере ачеастѣ крединчиоміе. Пентрѣ кѣ ачела, че чїтеште трѣдѣчереа знеї кѣрѣї, воеште а шї кѣѣетѣріле аѣторѣлѣї ориѣинаріѣ, днсѣ нѣ пѣреріле трѣдѣкѣторіѣлѣї.

2. Че се атинѣ de формѣ, тревѣе дн трѣдѣчере нѣ нѣмаї ачелашї шїр ал ідеїлор, ачееашї днсоѣіре а кончептелор шї ачееашї реѣерїнѣѣ а пропѣсечїзнїлор сѣ се пѣстреѣе ка дн ориѣинал, чї шї кїпѣл ворвїрїї шї ал днѣѣѣшѣрїї кѣ тоате техмеле шї деплїнѣѣѣїле тесгѣлѣї ориѣїнал сѣ се еспїрїте ашеа, кѣт сѣ нї се парѣ а азїї пре аѣторѣл чел ориѣинаріѣ ворвїнд дн лимба трѣдѣчерїї, тотѣшї днсѣ дѣлѣ кѣлтѣра, патріеа пѣчїзнѣлітатеа шї пропрїетѣѣїле сале челе спеѣїаре.

3. Аѣарѣ de крединчиоміе се чере дела трѣдѣчере днкѣ лѣмѣрїтате, ка чїтїторїѣл прин еа сѣ се пѣзнѣ дн старе, de а рештї кѣѣетѣріле шї ѣїнтїріле аѣторѣлѣї ориѣинаріѣ. Ачеастѣ днсѣшїе о чере скопѣл трѣдѣчерїї, кареле есте, de а ѣаче кѣ пѣтїнѣѣ шї а днлеснї чїтїторїлор днцелесѣл кѣрѣїї шї ал пѣрѣїлор еї. Ліпеа ачестеї днсѣшїї ар ѣаче трѣдѣчереа ѣѣрѣ de фолос.

Аіче се фаче днтревареа, де нѣ есте ертат пентрѣ споріреа лѣмѣрїтѣдїї а трѣдѣчерїї а мѣта ѣнеле саѣ алтеле дїн опѣл оріцінал.

Че се атинѣ де матерїе, адекѣ де кѣдетѣрїле шї де шїрѣл лор нѣ се поате мѣта немїкѣ, пентрѣ кѣ ал мїнтреле трѣдѣчереа нѣ ар днфѣдїша опѣл чел оріцінал чї ар кѣпрїнде нѣмаї пѣрерїле трѣдѣкѣторїѣлї.

Дн прївїнда формей ла фїекаре оп сѣнт пропрїетѣдї де доаѣ фелїѣрї. Ѣнеле сѣнт пѣрчесе дїн сѣрѣчїеа, саѣ дїн токмїтѣра граматїкалѣ, саѣ дїн техмеле саѣ дїн алте днсѣшїї але лїмлїї оріцінаре, каре нѣ се пот пѣстра дн алтѣ лїмѣѣ, фѣрѣ де а фаче ворѣа днтѣнекатѣ саѣ лѣнчедѣ. Ачесте пропрїетѣдї нѣ нѣмаї поате чї шї тревѣе тѣлкѣиторїѣл сѣ ле мѣте дѣпѣ фїреа лїмѣїї а трѣдѣчерїї сале.

Алте пропрїетѣдї днтр' ѣн оп кѣпрїнд семпеле характерїстїче але векїшїї, але патрїей, але лїмѣї, але пѣчїѣнѣлїтѣдїї, але кѣлѣтрїї, шї але кїнѣлїї кѣдетѣрїї шї але днфѣдїшѣрїї аѣторѣлїї оріцінарїѣ. Ачесте пропрїетѣдї нѣ се пот мѣта, кѣ алмїнтреле персоналїтатеа аѣторѣлїї оріцінарїѣ нѣ с'ар кѣпоаште дн трѣдѣчере, шї опѣл ар пѣрта семпеле ѣнѣї скрїиторїѣ modern де алтѣ кѣлѣтѣрѣ, пѣчїѣне, патрїе шї клїмѣ.

§. 128.

Трѣдѣчереа лїверѣ.

Трѣдѣчере лїверѣ саѣ трѣдѣчере днтрѣ дн целесѣл маї лат се зїче ачееа, кареа кѣ кредїнчїошїе днфѣдїшеаѣ матерїеа, адекѣ днцелесѣл нѣ днсѣ днпреѣнѣ шї форма опѣлїї оріцінал. Дн трѣдѣчереа лїверѣ се зїче ачееашї, че се зїче дн орі-

ѡнал, даръ нъ дн ачелаші кп, адекъ нъ къ ачелаші спресізне, пі дечі се сзпзне, къ авторъл ориѡнарїѡ, деші ера ел днзъстрат къ кълтѡра векълї съѡ пі трѡ днтрѡ днпрежърѡрїле ачелшї тпп, тотшї нъ скрїсе дн лїмба са пентрѡ контпмпзренїї съї чї дн о лїмбѡ модернѡ пентрѡ чїторїї чеї де акъта.

Днсзшїїле трѡдзчерїї лїбере сжнт зршѡтоареле:

1. Креднчїошїеа дн прївїнда матерїеї, кареа чере, ка ідеїле пі кзцетърїле тестълшї ориѡнал къ тоате модїфїкърїле лор съ се днфѡдїшезе фъръ пічї чеа маї мїкъ мѡтаре саѡ скїмваре;

2. Лѡмърїтатеа, адекъ кїаръ днфѡдїшареа днцелесълшї ал опълшї ориѡнал, днкжт ачеаста се поате фѡптшї прїп сїнгѡра трѡдзчере, пі

3. Кзърѡдїеа лїмбїї, адекъ овсервареа грама-тїчеї сїптактїчеї пі а ценїзълшї лїмбїї трѡдзчерїї. днкжт о чере ачеаста лѡмърїтатеа.

§. 129.

Деспре прецѡл трѡдзчерїї ворвале пі ал челеї лїбере дн прївїнда сф. скрїптърї.

Трѡдзчереа лїверъ, каре къ креднчїошїе днфѡдїмеазъ днцелесъл скрїптърїї, поате шерві пентрѡ лаїчї пі пентрѡ днтревзїндаре прїватъ. Трѡдзчереа чеа лїверъ а в. т. дела Сїмах се прецѡїа мълт де къръ крентїнїї чеї дїн векїме. Даръ мълте дїн трѡдзчерїле челе лїбере нъ днфѡдїшеазъ къ креднчїошїе днцелесъл скрїптърїї, чї адеце сокотїцеле трѡдзкѡторїзълшї челе рѡтѡчїте ашеа, кжт чїторїзъл нъ афлъ дн еле че каѡтъ, адекъ днцелесъл скрїптърїї, чї пърерїле теолодїче саѡ фїлософїче але трѡдзкѡторїлор. Дечї ла днтревзїндареа трѡдзчерїлор

лібере есте де невое тълтъ лъаре де самъ ши феринцъ.

Тръдъчереа вервалъ есте чітіторіълъі акъм пентрѣ форма еї фоарте лнтересантъ, пентрѣ къ лн еа ка лнтр' о оглндъ се vede ікоана ориціналълъі, лнфъцішжндѣ-се авторъл опълъі къ тоате семпеле характерістиче але векімії, патріей, пълчїзнълїтъції, лїмвії, кълтърїї ши але лнсълшіїтъцілор челор пропрїї лъї.

Тръдъчереа вервалъ пълстржнд къ кредінціошіе атжт форма кжт ши матерїеа ориціналълъі депъртеазъ перїкълъл, ка съ пѣ се ваде лн скріптъръ лнцелес фале ши контрарїѣ къръціей кредінцей ши моралълъї крештіеск. Дїн ачеастъ кахсъ челе маї вестїте тръдъчерї бесерїчештї, прекжм чеа а челор шептезечї, чеа Сїріакъ Фешїто, чеа Славїкъ, чеа Лътїнъ вългатъ ши лн парте челе ромжнештї маї алес чеа Бжкърештеанъ (дїн анъл 1688) сжнт тръдъчерї вервале!

Нжмаї тръдъчереа вервалъ, че лнфрълцішеазъ къ кредінціошіе атжт форма кжт ши матерїеа тетълъї орицінал ал сф. скріптърї, поате лн тоате прївїрїле рълсжнде черїнцілор теоложілор ши тревжнцей прївацілор. Дечї нжмаї деспре ачеастъ тръдъчереа а сф. скріптърї вом трълта лн §. жрмълторїѣ.

§. 130.

Регле спеціаре пентрѣ алжътїреа тръдъчерїї а кърцілор вївлїчештї.

Ка тръдъчереа сф. скріптърї съ рълсжндъ скопълъї съѣ, тревже еа съ лнфълцішезе лн лїмба са ориціналъл атжт лн прївїнца лнцелесълъї ши' а спїрї-

тълъї, кѣт шї ꙗн прївїнца формей, ка чїтїторїѣ съ афле ꙗн еа ікоана тестѣлї оріѣнал шї ка шї пештїсторїї лїмвїлор оріѣнале съ поатъ прїн еа кѣштїга кѣпоштїнца ачелор лїмвї. Грехтѣїле de а компѣне ашеа о трѣдѣчере сѣнт кѣ атѣта маї марї шї маї пѣмѣроасе, кѣ кѣт маї депѣртате сѣнт лїмвїле вївлїчештї дела тїмпѣрїле поастре, кѣ кѣт ѣенїѣл ачелор лїмвї маї мѣлт се дескїнѣ дела характїрѣл лїмвїї поастре. Нѣмаї ачела, че есте ꙗнѣстрат кѣ адѣнка шї депїна штїїнѣ а векїмїї шї а лїмвїлор вївлїчештї шї кѣ аѣерїме кѣвенїтѣ а мїнѣїї, поате кѣ ѣрмаре порочїтѣ ꙗнтрепїнде трѣдѣчереа сѣ. скрїптѣрї. Черїнѣеле, че се фак кѣтрѣ трѣдѣкѣторїѣл сѣ. скрїптѣрї сѣнт ѣрмѣтоареле:

1. Ел тревѣе маї ꙗнтѣїѣ съ афле ꙗнѣелесѣл скрїптѣрїї шї апої кѣ крїдїнѣїошїе сѣл трѣдѣкѣ токма ашеа ꙗн лїмва са, прекѣм есте ел ꙗн тестѣл оріѣнал, деѣї нїѣї маї ѣѣртмѣрїт, нїѣї маї неѣѣртмѣрїт, нїѣї мѣтат нїѣї скїмват ꙗн чева. Трѣдѣкѣторїѣл репресѣнтѣ персоана аѣторѣлїї, дрїпт ачееа тревѣе ел фѣрѣ прївїре ла пѣрерїле теолоѣїче саѣ фїлософїче але сае саѣ але алтора ꙗн трѣдѣчереа са съ зїкѣ ачееашї шї ꙗн ачелашї кїп, че шї кѣм зїсе аѣторѣл ꙗн опѣл сѣѣ. Ачееатѣ пѣшїре о чере крїдїнѣїошїеа, че есте ꙗнѣешїеа чеа маї фїнѣїалѣ а трѣдѣчерїї челеї адеѣѣрате. ꙗн контра крїдїнѣїошїеї пѣшеск аѣїї трїѣдѣкѣторїї, карїї дїп аплекаре кѣтрѣ о сокотїнѣ кѣвїнтеле тестѣлї оріѣнал ле скїмѣв ꙗн трѣдѣчере кѣ. кѣвїнте, че мѣтѣ ꙗнѣелесѣл аѣторѣлїї. D. e. кѣвїнтеле ла фант. апост. 2, 4, ἡρξάντο λαλεῖν ἐτέραις γλώσσαις, καθὼς τὸ πνεῦμα ἐδίδου αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι (аѣ ꙗнченѣт а ворвї ꙗн алте лїмвї, прекѣм ле да лор дѣхѣл а ворвї) ле-аѣ трѣдѣе Аѣ-рѣет Шотт ашеа: novis loquendi rationibus uti coe-

perunt, prouți spiritus iis pronuntiandi facultatem consererat (лнченъръ а лнтревзінца поже кінърї де ворвіре, прокъм дѣхъл ле да лор пѣтере де а ростї). Шотт фінд де сокотінцъ, къ апостолиї къвѣнтаръ пѣмаї лн лимба патріей сале, аѣ цїнтїт прин а са фалсъ трѣдѣчере а делѣтѣра дїн локъл адѣс мїнѣнеа дарѣлїї лимвілор.

2. Трѣдѣкъторїѣл съ лнфѣцїшезе лнцелесѣл те стѣлїї скріптерїї лн трѣдѣчереа са къ къвїнте, каре респїкъ деплїн къѣтетърїле аѣторѣлїї челе къпрїнсе лн локъл чел де трѣдѣс, шї каре деодатъ, кът се поате, рѣспѣнд къвїнтелор орїѣналѣлїї ашеа, кът дїн трѣдѣчере съ се къноаскъ, къ ворвеште зп аѣтор векїѣ де кълтѣра, патріеа шї пѣчїзнеа Евреїлор. Дрепт ачеаа лн трѣдѣчереа кърѣїлор вївлїчештї съ се факъ ведерате челе, че характерїзезъ пре аѣторїї чеї сфїнцї ка пре вѣрвацї де кърѣнтъ векїне, челе че лї сѣнт пропрїї ка скріїторї рѣсѣрїтенї лн тѣреѣ ікоане, тропѣрї шї кінѣрїле ворвїрїї, челе се сѣнт лор ка аѣторї Евреї Котѣне шї къвенїте ла ідеїле пѣчїзнале. Трѣдѣкъторїѣл, кареле ар пѣрѣсї ачеаста, ар кълка кредїнчїонїеа трѣдѣчерїї, шї ар modernїза, ар десѣѣра шї ар деспоѣра пре аѣторѣл сѣѣ ашеа, кът ачеста с'ар префаче лн алтѣл strein de тїмпѣл, патріеа шї пѣчїзнеа са.

3. Лн скрісорїле вївлїчештї се афле тропѣрї кътезате де ачел фелїѣ, каре дѣпъ гѣстѣл пострѣ се пар а фї лн контра деїнцїей. Ачесте тропѣрї сѣнт а се пѣстра шї лн трѣдѣчере, дакъ еле ал мїнтреле нѣ с'ар пѣтѣ скїмѣа декѣт лнтр' зп кїп, прин кареле къ тотѣл с'ар пїерде ікоана къпрїнесъ лн еле, орї с'ар штерѣе характерїѣл чел пропрїѣ ал скріїторїѣлїї рѣсѣрїтеан шї ідеа пѣчїзналѣ

4. Характеръл специарѣ ал сѣнгърителор класе де скріиторѣ вѣлѣештѣ есте а се фаче ведерат дн трѣдѣчере. Исторіографіѣ вѣлѣештѣ исторіесек днтр' зп кѣп сѣмплѣ, неискъсѣт шѣ адеце неакърат, нѣ преа вагъ дн самъ кѣвенѣта токмітъръ а періоаделор. Ачест характер ал исторіесіріѣ сѣ се пѣстреже шѣ дн трѣдѣчере, днкжт се поате ачеаста фъръ вѣтъ-тареа спѣрѣтълѣѣ лѣмвѣѣ трѣдѣкѣторѣзълѣѣ. Поеціѣ Евреѣлор сѣ се днфѣѣѣшезе дн трѣдѣчере ка поеціѣ рѣсѣрѣтенѣ, кѣвжнтжнд дн ачелашѣ свор тѣреціѣ ал кѣѣетърѣлор, дн ачееашѣ лѣмвѣѣ фѣреаскѣ шѣ неискъсѣтъ а сѣмпіріѣ, дн ачелашѣ орпѣтжнт поетѣческ, дн ачееашѣ demnitate, ва, кжт се поате, дн ачелашѣ рѣтмъ, ка шѣ дн оріѣинал. Дн скріесорѣле фѣлософѣкѣ - поетѣештѣ сѣ се днфѣѣѣшезе дн трѣдѣчере шѣ характеръл лор чел пропрѣѣ, шѣ деѣѣ сѣ се пѣстреже ачееашѣ скъртѣме септенѣѣоасѣ шѣ зѣгрѣвѣтоаре шѣ ачееашѣ неѣертърѣтъръ а копчептелор шѣ а спресѣзнѣлор.

5. Прекът om de om се деосѣвеште прѣп трѣсърѣле феѣеѣ шѣ прѣп алте пропрѣетѣѣѣ; ашеа шѣ аѣторѣѣ се деосеѣесек зпъла де алтъл дн прѣвѣнѣа кѣпълѣѣ кѣѣетърѣѣ шѣ ал скрііріѣ. Алт стѣл есте ла Ісаѣе, алтъл ла David, алтъл ла Осееа, алтъл ла Ieremiea, алтъл ла Mateiѣ, алтъл ла Лѣка, алтъл ла Паъл, алтъл ла Петрѣ. Ачесте пропрѣетѣѣѣ специаре але фелѣзрѣѣѣлор аѣторѣѣ вѣлѣештѣ сѣ се пѣстреже шѣ дн трѣдѣчере, ка дн еа сѣ се кѣпоаскѣ характеръл чел пропрѣѣ ал скрііторѣзълѣѣ.

6. Лѣмвѣле челе векѣ шѣ анъте челе вѣлѣештѣ аѣ тълтъл лѣпсѣ де кѣвѣнте. Деѣѣ ла ачелашѣ кѣвжнт днсоѣіръ еле маѣ тълте днпѣтпърѣ. Дн лѣмвеле челе маѣ тѣрзіѣ днпѣт пѣтрѣ зпеле саѣ алтеле днпѣтпърѣ, че ера днсоѣѣте ла ачелашѣ кѣвжнт, саѣ формат

алте кѣвѣнте ашеа, кѣт кѣвѣнтѣл ѡней лимбе маї поѣе пѣ кѣпринде тоате днѣсѣмнѣрїле кѣвѣнтѣлѣї челѣї рѣспѣнзѣторїѣ ал лимвїї евреештї саѣ ачелеї гречештї евреїзанде. Дн ачест каз чере лѣмѣрїтатеа трѣдѣчерїї, ка съ пѣ се трѣдѣкѣ кѣвѣнт дїн кѣвѣнт, чї ка днцелесѣл тестѣлѣї оріѣинал съ се днфѣцїшезе дн лимба трѣдѣчерїї дѣпѣ ѣенїѣл ачестеїа. Дрепт ачееа трѣдѣкѣторїѣл тревѣе прїн мїжлочїрїле ерменѣштїче съ афле, кареа дїн маї мѣлте днѣсѣмнѣрїї але кѣвѣнтѣлѣї челѣї де трѣдѣе есте де лѣат дн локѣл чел дат, шї апої съ о респїче прїн кѣвѣнтѣл токма де ачееашї днѣсѣмнѣре ал лимвїї сале.

§. 131.

Скѣдерїле трѣдѣчѣрїї.

Скѣдерїле трѣдѣчерїї челе маї днѣсѣмнѣте сѣнт ѡртѣтоареле:

1. Дакѣ кѣвѣнтеле опѣлѣї оріѣинал се трѣдѣк дѣпѣ днѣсѣмнѣреа етїмологїкѣ шї пѣ дѣпѣ чеа, че прїнде лок дн контест. Ачестѣ скѣдере аде се афлѣ дн трѣдѣчереле челе веки. Ашеа дн трѣдѣчереа ромѣнеаскѣ Бѣкѣрештеапѣ кѣвѣнтеле дїн теетѣл греческ а челор шентезечї: *Καὶ σκότος ἐπάνω τῆς ἀβύσσου* сѣнт трѣдѣе стрѣне дѣпѣ етїмологїе: „Шї днѣтѣперек зѣ чеа де асѣпра престе чел фѣрѣ де фѣнд“ (дн лок де: шї днѣтѣперек деасѣпра адѣнкѣрїлор). *Ἐπάνω* конѣсе дїн *ἐπί* (престе) шї *ἄνω* (сѣпра) дн конѣсестѣрѣ днѣсѣмнѣазѣ пѣмаї: „деасѣпра.“ *Ἄβυσσος* (фѣнд) шї кѣ „α“ перѣтїв *ἄβυσσος* (фѣрѣ фѣнд) днѣсѣмнѣазѣ дн конѣсестѣрѣ: „адѣнчїне фоарте маре, че пѣ се поате мѣсѣра“. Трѣдѣкѣторїї Бѣкѣрештенї днѣтѣ аз деэфѣкѣт атѣт

препѣса ἐπάνω κἄτ ші кѡвѡнтѣл „ἄβυσσος“, ші сін-
гѣрїт ле-аѣ трѣдѣсѣ дѣпѣ етімологіе, ші ашеа лнѣ-
лесѣл кѡвїнтелор 'лаѣ фѣкѣт лнтѣнекат.

2. Дакѣ ѣп кѡвѡнт de maї мѣлте лнѣсѣмнѣрї
ал опѣлѣї ориѣнал се скїмѡѡ лн трѣдѣчере тот кѣ
ачелашї кѡвѡнт de maї мїк кѣпрїне лн лїмба трѣ-
дѣчерїї, дѣшї кѡвѡнтѣл трѣдѣчерїї дѣпѣ лнѣелесѣл
контестѣлѣї пѣ рѣспѣнде челѣї ал ориѣналѣлѣї. D. e.
кѡвѡнтѣл ἐπαγγέλεσθαι лнѣсѣмнеазѣ: α) а жѣрѣї,
β) а мѣртѣрїсї шї γ) а се лѣѣда. Дарѣ лн вѣлгата
лѣтїпѣ фѣрѣ прївїре ла лнѣелесѣл фелїзрїтелор ло-
кѣрї се трѣдѣче ел тот прїн: „promittere“
(а жѣрѣї). D. e. ла Маркѣ 14, 11. Κἂι ἐπαγγέλαντο
αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι, Вѣлгата лѣтїпѣ аѣ трѣдѣсѣ vine:
„et promiserunt ei pecuniam se daturus.“
Ла I. Tim. 2, 10. Ἄλλ' ὃ πρέπει γυναῖξιν ἐπαγγελλομέναις
θεοσέβειαν δι' ἔργων ἀγαθῶν, аѣ трѣдѣсѣ Вѣлгата лѣтїпѣ
рѣѣ: sed quod decet mulieres promittentes
(лн лок de: profitentes) pietatem per opera bona.
Ла I. Tim 6, 21. Ἴν τινες ἐπαγγελλόμενοι, περὶ τὴν πίστιν
ἡστόχησαν, аѣ трѣдѣсѣ Вѣлгата лѣтїпѣ рѣѣ: quam
quidem promittentes (лн лок de: qua quidem
scilicet scientia gloriantes) circa fidem exciderunt.

3. Дакѣ лїпселе лїмѡїї ориѣнале вѣ ле дѣлѣтѣрѣ
трѣдѣкѣторїѣл лн трѣдѣчереа са. D. e. лн кѣрѣїле
вївлїченїтї легѣтївѣл „χἂι“ ка чел евреек „и“ арѣ
фоарте мѣлте лнѣсѣмнѣрїї, прекѣм: „шї, лн кѣ,
дрент ачѣеа, ашїндѣреа, нентрѣ ачѣеа, кѣ,
дѣшї, дарѣ, тотѣшї, саѣ“ шї а. Дакѣ тоате лн-
сѣмнѣрїле ачѣсте с'ар трѣдѣче тот прїн легѣтївѣл
„шї“, лнѣсѣ пѣ дѣпѣ лнѣсѣмнѣреа лѣї, ворѡа трѣдѣкѣ-
торїѣлѣї с'ар фаче лнтѣнекатѣ саѣ лѣнѣчѣлѣ.

4. Дакъ трѣдѣчереа, фъръ ка съ чеаръ лѣмѣ-рѣтатеа, се депъртеазъ дела кѣпѣл ворвѣрїї ал тестѣлѣї ориѣинал ашеа, кѣт с'ар штерѣе вѣртѣтеа, фрѣмѣсеаѣа, ориѣиналѣтатеа шї характѣрѣл опѣлѣї, че се трѣдѣче. D. e. ла а доа леѣе 33, 13—14. трѣдѣчереа вервалъ а тестѣлѣї греческ стрѣжне дѣ кѣвѣнт ар сѣна ашеа: „Шї зїсе лѣї Іосїф дїн вїнекѣвѣнтареа Домнѣлѣї пѣмѣнтѣл лѣї, дїн оареле черїѣлѣї шї дїн роаѣ, шї дїн адѣнкѣрїле ісвоарїлор де жоє шї дѣпѣ оара фрѣнтелор (родѣрїлор) а дѣнтоарчерїлор соарелѣї шї а ротѣрїлор лѣнеї. Дѣ трѣдѣчереа Блѣжеанѣ дѣсѣ прекѣм шї дѣ челе, че-ї ѣрмарѣ еї, кѣ вѣтѣмареа характѣрѣлѣї кѣвѣнтѣрїї тестѣлѣї ориѣинал сѣпѣ ачеле версе ашеа: „Шї лѣї Іосїф аѣ зїс: дїн родѣрїле черїѣлѣї шї дїн роаѣ шї дїн адѣнкѣл ісвоарелор дїн жоє шї дїн родѣрїле, каре соареле шї лѣна ле фаче сѣ одрѣслеаскѣ.“

5. Дакъ трѣдѣкѣторїѣл дїн аплекаре кѣтрѣ неште пѣрерї кѣвїнтелор тестѣлѣї ориѣинал ле сѣв-стїтѣе кѣвїнте де дѣдоїоасѣ саѣ де алтѣ дѣсѣмпаре. D. e. ла Mat. 17, 27. се чїтеште дѣпѣ трѣдѣчереа вервалъ: „дѣкѣндѣ-те ла таре, арѣнкѣ ѣндїѣа, шї нештеле, кареле дѣ веї прїнде дѣнтѣїѣ, ї-ал, шї дескїзѣнд гѣра лѣї, веї а фла ѣнстатїр.“ Аѣѣѣѣѣ Шотт, ка сѣ делѣтѣреѣе дїн локѣл ачеста мїнѣнеа, кѣвѣнтѣл ѣрѣрїсеїс (веї афла) 'лаѣ трѣдѣе прїн: lucra beris (веї кѣштїга).

6. Лїпеа тоталъ а дѣсѣшїетѣѣїї, де а трѣдѣче, се аратѣ ла ачеїа. карїї фърѣ пїчї о прївїре ла дѣцелееѣл тестѣлѣї орвеште се дїн де кѣвїнтеле шї кон-стрѣїтѣрїле граматїкале але ориѣиналѣлѣї, кѣлкѣнд ѣенїѣл шї леїле граматїкале але лїмвїї трѣдѣчерїї. Ашеа есте фѣкѣтѣ трѣдѣчереа лѣтїнѣ пѣмїтѣ італа,

прекъм се vede din рѣчьшїцеле еї ла пѣрїнциї лѣ-
 тїнї шї ꙗн фелїспїте мѣнскрїсе. Спре ꙗнтѣрїре се
 шервеаскъ ѡтеле есемпле din Mateїѣ, прекъм 10, 31.
 πολλῶν στρουθίων διαφέρετε ὑμεῖς се трѣдѣсе ꙗн итала
 (cod. cantabr.): multorum passerum super-
 ponite vos, ꙗн лок де: multis passeribus praes-
 tantiores estis; 15, 11. κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον, ꙗн
 итала (cod. cant.) este трѣдѣс: communicat ho-
 minem, ꙗн лок де: coinquinat hominem; 13, 20.
 οὗτός ἐστιν, ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ ἐνθὺς μετὰ χαρᾶς
 λαμβάνων αὐτόν, се трѣдѣсе ꙗн итала: hic est, qui
 verbum audit, et continuo cum gaudio
 accipit eum (ꙗн лок де: illud); 20, 22. δύνασθε πιεῖν
 τὸ ποτήριον, ὃ ἐγὼ μέλλω πίνειν, сѣѣ трѣдѣс ꙗн итала:
 potestis bibere calicem, quod ego bibam,
 ꙗн лок де: quem ego bibam.

§. 132.

Definițiunea шї прїнципїал парафрасеї.

Парафраза (парафраза се dedѣс дела вербъла пара-
 фрѣзїе а черкскрїе) есте о трѣдѣчере лїверъ даръ
 лѣцїтѣ шї лѣмѣрїтоаре а тестѣлѣї, ꙗн карма фѣрѣ
 прївїре ла кѣвїнтеле орїциналѣї, тѣтѣшї кѣт се
 поате, сѣѣрт се респїкъ челе зїсе де асторїѣл ꙗн
 ачелашї шїр, кѣм еле се чїтеск ꙗн орїцинал. ꙗн па-
 рафраза ка шї ꙗн трѣдѣчере се ꙗнфѣцїшеазѣ асто-
 рѣл ворвїнд.

Лѣмѣрїтатеа, сѣѣрїтатеа шї крѣдїнчїошїеа сѣнт
 черїнциѣ челе прїнципаре але парафрасеї. Дрепт
 ачееа парафрастѣл

а) сѣ нѣ мѣте форма тестѣлѣї орїцинал, ѣнде нѣ
 чере лѣмѣрїтатеа, адекѣ ѣнде форма орїциналѣї
 есте кїарѣ шї кѣѣтарѣа вїне рѣспїкатѣ;

β) съ се фереаскъ де деевълитърї преа ларці. prin каре се штерде сїмплетатеа шї вжртѣтеа тес-тълї ориѣнал, шї се наште атѣт ворвїтърѣ лжнїдѣт, кѣт се шї ватѣт скѣртїтеа лнсешиѣа чеа фїїндїалѣ а парафрасеї;

γ) ла локѣріле, че ле лѣтѣреште, съ нѣ адазгѣт овсервѣрї практиче, кѣ prin ачѣеа трѣче парафраса прѣсте черкѣл съѣтї се префаче лн omїlie, фїїнд ка ачѣаста, де пе зртѣт нѣ есте нѣмаї лѣтѣрїеа, прекѣт парафраса, чї аплекарѣа тесгѣлї скрїптѣрїї;

δ) парафрастѣл съ нѣ мѣте лн чева кѣѣетѣрїле тесгѣлї ориѣнал, нїчї съ ле маї лѣѣеаскъ, нїчї съ ле маї лнѣѣетеѣе, чї съ ле лншїре ашеа, прекѣт ле-аѣ цїптїт авторѣл. Дрепт аче а съ се фереаскъ ел, пѣрѣрїле шї кончѣтеле сале саѣ але алтора лн парафрастѣ а ле сѣветїтѣї опѣлї ориѣнал. Ка съ поатѣ чїтїторїѣл дежѣдека крѣдїнчїошїеа парафрасеї, шї а кѣштїга маї кїарѣ прївїре, фоарте вїне рѣ-снѣnde ачестѣї скоп, дакѣ ла парафрастѣ се алѣтѣ-реазѣт шї о трѣдѣчѣре вервалѣ а тесгѣлї ориѣнал.

§. 133.

Регѣле ла компѣнерѣа парафрасеї.

Ла компѣнерѣа парафрасеї сѣнт а се овсерва зртѣтоарѣле регѣле:

1. Чѣле че сѣнт зїсе лн скрїптѣрѣ скѣрт, лнѣ-некат шї лнтр' зн кїп лндоїоѣ, съ се лншїре лн парафрастѣ prin кѣвїнте маї мѣлте, лѣтѣрїте шї цѣр-тѣрїте. D. e. ла Лѣк. 16, 15. сѣнт трѣдѣчѣреа: „Шї ел аѣ зїе лор: Вої сѣнтѣцї чѣї, че вѣ фачѣецї дрепцї лнпїнѣтеа оаменїлор, сарѣ Дѣтнеѣеѣ штїе інїшїле воастрѣ, кѣ чѣесте

дпалт ла оашенї, зрѣчізне есте дпайнтеа лѣї Дѣмнезеѣ.“ Ачесте кѣвинте се пот лѣмѣрї прїп зрѣтоареа парафрасѣ: „Шї зїсе Ісѣс Фарїсеїлор: Вої прїп а воастрѣ фѣцѣрїтѣ евлавіе пѣтецї днчелѣї пѣмаї пре оашенї, ка сѣ вѣ креадѣ пре вої де чїнстїцї шї темѣторї де Дѣмнезеѣ; дарѣ Дѣмнезеѣ кѣпоаште їнїміле воастре челе плїне де рѣтатате, дечї токма а воастрѣ фѣцѣрїтѣ евлавіе, че се прецѣеште де оашенї ка чева дпалт дп вої, есте зрѣчізне дпайнтеа лѣї Дѣмнезеѣ, кареле штіе рѣтататеа воастрѣ чеа аскѣнсѣ де кѣтрѣ окїї оашенїлор.

2. Кѣвинтеле, але кѣрора днцелес ар фі днтѣнекат саѣ некѣпоскѣт ѣнѣїа саѣ алѣїа, сѣ се лѣмѣреаскѣ прїп адаѣдереа де кончепте кїаре. П. е. ла Мат. 5, 21—22. трѣдѣчереа есте зрѣтоареа: „А ѣзїтацї, кѣ с'аѣ зїс челор векї: сѣ пѣ ѣчїзї, еарѣ чел че ѣчїде, вїноват ва фі жѣдекѣцїї. Еарѣ еѣ зїк воаѣ, кѣ тот чел, че се тѣнїе пре фрателе сѣѣ дндешерт, вїноват ва фі жѣдекѣцїї; еарѣ чїне ва зїче фрателѣї сѣѣ рака, вїноват ва фі сїнедрїѣлѣї; еарѣ чїне ва зїче: невѣне, вїноват ва фі фокѣлѣї геенеї.“ Прїп адаѣдереа де кѣвинте кїаре ла кѣвинтеле челе днтѣнекате се пот верселе де сѣс лѣмѣрї дп парафрасѣ, ашїа: „Леѣе есте дїп тїмпѣрїле челе векї, ка ѣчїгашїѣл сѣ се педепсеаскѣ кѣшоарте де кѣтрѣ жѣдецїѣ, ѣчїдереа де ом сокотїндѣ-се де чеа маї дпалтѣ крїмѣ. Дарѣ еѣ вѣ зїк воаѣ, кѣ їнїма чеа реа шї днврѣшвїтѣ есте асемене ачестеї фѣрѣделецї, ва ѣнеорї шї де маї маре

вінъ, пептръ къ воеа ші цінтіреа зпора,
 де а стріка пре алції, адесе есте маї дн-
 ръзтѣцїтъ, декжт днесшї ла зчігашї.
 Дрепт ачееа чел че фъръ казсъ есте
 къ тжніе ші зръ спре апроапеле съѣ,
 асемене вінъ аре къ зчігашїзл, кареле
 се отоаръ къ савіе дъпъ сжнтїнца жъ-
 децълзї; чїне дл фаче пре апроапеле
 съѣ фъръ вінъ держс шї де ватжокъръ,
 ачела агонїсеште маїгреа педепсъ асе-
 менеа челзїа, пре кареле сїнедрїзл жъ-
 децъл чел маї дналт дл осжндеште спре
 зчїдере къ піетре; чїне даръ прадъ чїп-
 стеа зпїї невіноват шїл дефаїмъ ка
 презном дат фъръделецілор шї дкї-
 пърїї де ідолї, ачела дшї траде сїешї
 чеамаїгреа вінъ ашеа, кжт есте вреднїк
 а фіарс де віѣ дн фокпестжнс, прекжт
 есте чел, че сензтреште днвалеа геенеї.“

3. Дн лок де евреїсте съ се днтревзїндезе дн
 парафрасъ кзвінте, че не тїмпзрїле поастре се пот
 лесне днцелече. Д. е. локзл ла Мат 28, 1. тръдзс
 стржнс дъпъ тестзл оріцінал съпъ ашеа: „Сара
 сжтветеї днсъ, че лжміна спре зпа сжт-
 ветеї, венїт-аѣ Марїеа Магдалїна шї чеа
 лалтъ Марїе, съ вадъ тормжнтзл.“ Евреїс-
 теле дн чїтатзл версе се пот дн парафрасъ скїмба
 къ алте кзвінте де ачееашї днсътнаре, прекжт:
 „Дъпъ сжтвѣтъ днсъ, зорїндъ-се кътръ
 Дзмінекъ, венїт-аѣ Марїеа Магдалїна шї
 чеа лалтъ Марїе, съ вадъ тормжнтзл.“

4. Кзвінтеле шї зїчерїле челе тропїче сжнт а се
 скїмба къ пропрїї, дакто чере ачееаста лжмжрїтатеа.
 Д. е. ла Мат. 7. 6. се чїтеште: „Нз дацї челе

сфинте кѣпѣлор, пичі арѣпкаці шѣргѣ-
рѣтареле воастре дѣпѣнтеа порчѣлор,
ка пѣкѣтва съ ле калче пре еле кѣ пѣ-
чѣоареле сале. шѣ дѣпѣторкѣндѣ-се съ въ
рѣшпѣ пре воѣ.“ Тропѣрѣле адѣсѣлѣ тест се
пот скѣмба дѣ парѣфрасѣ кѣ кѣвѣнте пропрѣі, пре кѣм:
„Нѣ пѣердецѣ дѣпѣвѣцѣтѣрѣле дѣмнезеештѣ
ла оаменѣ, карѣі сѣнт стѣрпѣцѣі кѣ тотѣла
дѣсѣмѣцѣлѣ шѣ іѣвѣреа чѣнстеі шѣ аадѣвѣ-
рѣлѣі; пентрѣ кѣ еѣ пѣ пѣмаі ворѣрѣ шѣ
ворватжокорѣі дѣпѣвѣцѣтѣтра чеа дѣмне-
зеештѣ, чѣ шѣ пре воѣ въ воргонѣ. фѣрѣ
ка съ се паскѣ дѣпѣ ачѣеа вре шѣ спорѣіѣ
саѣ фолос пентрѣ дѣпѣвѣцѣтѣтра лѣі Дѣм-
незеештѣ.“

5. Супре лѣмѣрѣреа дѣсѣтѣрѣі ворвеі съ се дѣпѣ-
трепѣе кончѣптѣле, че лѣпѣсѣк дѣ контѣстѣла скрѣпѣ-
тѣрѣі. D. e. ла Іоан кап. 4 се чѣтештѣ (верс. 43):
„Еарѣ дѣпѣ доаѣ зѣле аѣ ешѣт ел дѣ аколо.
шѣ саѣ дѣсѣ дѣпѣ Галѣлеа, (верс. 44) кѣ дѣсѣшѣ
Іесе аѣ шѣртѣрѣісѣт, кѣ пророк дѣпѣ мо-
шѣеа са чѣнсте пѣ арѣ.“ Лѣгѣтѣра дѣпѣтре версѣла
43 шѣ 44 еште дѣпѣтѣнекатѣ, лѣпѣсѣнд дѣ контѣстѣ
кончѣптѣле чѣле дѣпѣдѣпѣліноаре. Дѣпѣ парѣфрасѣ се пот
ачѣште дѣпѣдѣпѣліно дѣпѣ вѣрѣшѣторѣла кѣп:
„Еарѣ дѣпѣ доаѣ зѣле аѣ ешѣт Іесе дѣпѣ Сѣхар шѣ сѣаѣ дѣсѣ дѣпѣ
Галѣлеа, дѣрѣ нѣаѣ дѣпѣтрат дѣпѣ орашѣла Назарѣ-
рет, шѣпѣ крѣсѣкѣсе ел, пентрѣ кѣ Назарѣ-
тенѣі ера кѣтрѣ ел кѣ спѣрет дѣшѣмѣнос,
шѣ дѣсѣшѣ Іесе зѣсѣе одѣноарѣ, кѣ шѣпѣ дѣпѣвѣцѣторѣіѣ
дѣмнезеештѣ пѣкѣіѣрѣеа пѣ се прецѣештѣ, пѣ се чѣн-
стештѣ маі пѣшѣп дѣкѣт дѣпѣ мошѣеа са.“

6. Дѣпѣ парѣфрасѣ съ се дѣсѣвѣлеаскѣ дѣпѣцѣлесѣла
скрѣпѣтѣрѣі дѣпѣ ачѣл кѣп, ка кѣпѣнд аѣторѣла ашеа ар

фі кѣвжитат, саѣ ашеа ар фі скріс. Дечї лн парафрасть лѣтѣрїеа кѣрѣ некѣрматѣ, ка кѣнд ар фі тест ориѣнал, лн еа нѣ прїнд лок лнсѣтнѣрї лѣтѣрїтоаре лнтрерѣпте. Ачесте, де сѣнт нѣтаї декѣт де невое спре лѣтѣрїе, с'ар пѣте лнтревѣїнца нѣтаї ка поате сѣвлїеаре.

Din регълеле парафрасеї се фѣкѣ ведератѣ атѣт дїфїніѣїнеа еї чеа сѣс датѣ кѣт шї деосѣвїеа еї де трѣдѣчере, сколії шї де коментарїѣ. Парафраса есте зп кїп маї лѣтѣрїт, маї лївер, маї не ларг, де тѣлкѣїре декѣт трѣдѣчереа, кареа есте легатѣ маї стрѣне де кѣвїнтеле ориѣналѣлї. Лн схолії шї коментаре нѣ нѣтаї се лѣтѣреште лнцелесѣл скрїптѣрїї, чї адевѣрѣтатеа лї сѣ шї доведеште прїп темейрї есеѣетїче, шї ачесте се лншїрѣ деспѣрѣїте де тестѣл скрїптѣрїї; парафраса лнсѣ се тѣрѣїнеште нѣтаї кѣ лѣтѣрїеа лнцелесѣлї, шї ачеаста се пѣне лн гѣра авторѣлї, ка кѣт ел лнсѣшї ар фі ворѣт ашеа.

§. 134.

Фолосѣл парафрасеї.

Парафраса есте де фолос пентрѣ попѣрїте, фїїнд кѣ лн еа се лнфѣѣїшеазѣ тестѣл скрїптѣрїї лѣтѣрїт шї тотѣшї скѣрт; дечї дїн еа маї лесне декѣт дїн трѣдѣчере поате кѣпрїнде чїтїторїѣл лнцелесѣл скрїптѣрїї.

Пентрѣ чеї лнвѣѣаѣї лнсѣ парафраса нѣ есте ашеа амѣсратѣ, фїїнд кѣ лнвѣѣаѣїлор маї плѣкѣт ле есте а чїтї скрїптѣра лн ориѣнал саѣ лн трѣдѣчереа вервалѣ, лнтрѣ каре кѣвїнтеле авторѣлї лнсѣшї ле аре лнпїнтеа окїлор, лн парафрасть лнсѣ афлѣ еї нѣтаї лѣтѣрїеа парафрастѣлї, че о пѣне ел лн гѣра авторѣлї ориѣнарїѣ. Ла локѣрїле челе

лптънекате лпсѣ але скрптърїї воеште лпвѣцатѣл а къпѣта лѣмінѣ дпн потеле челе лѣмѣрїтоаре шї доведїтоаре, каре сѣнт деспѣрѣїте де тестѣл скрптърїї. Тотѣшї сѣнт парафраселе челе вїне лѣкрате де фолос пептрѣ лпвѣцѣторїї релїѣзнїї, фїнд къ лп еле се афлѣ лѣмѣрїрї фоарте потрївїте, де каре се поате фачѣ вѣпѣ лптревѣпцаре ла къвѣнтѣрї, ла катехесе маї алес лпсѣ ла омїлїї.

§. 135.

Дефїніѣзнеа, фолосѣл шї порта ѣенерарѣ а схолїлор.

Схолїле сѣнт лпсѣмѣтрї фелїзрїте спре лѣмѣрїреа скрптърїї, шї спре доведїреа шї лптърїреа лпцелесѣлї, че се лпфѣцїшеазѣ. Схолїїле аѣ пѣмїреа са дела къвѣнтѣл греческ *σχόλιον* (потѣ). Лпвѣцатѣл Оріѣне пѣмїа лпсѣмѣтрї де ест фелїѣ *σημέωσεις* (лпсѣмѣтрї).

Схолїїле челе вїне лѣкрате сѣнт де мѣлт фолос, спре а лѣмїна дпн тоате пѣрѣїле лпцелесѣл скрптърїї, че пѣ се поате фѣптѣї прїп парафрасѣ. Ачеаста делѣтѣреазѣ лптънечїмеа ворвеї, че се атїпѣ де ѣсетѣра еї, дарѣ еа есте стрѣпсѣ ла некѣрмата формѣ а тестѣлї, че пѣї еартѣ, а фаче аватерї ла лпсѣмѣтрї, спре а лѣмѣрї шї алтеле, че лп алѣ прївїпѣ сѣнт лптънекате, прекъм сѣнт челе, че се атїпг де депрїндерїле шї рїтѣрїле челе веķї, де персоане, де їсторїї, де локѣрї, де прежѣдекѣцїї, де пѣрерїле пѣчїзнале, де їдеїле веķѣлї, де кїпѣл къѣетѣрїї шї ал лпфѣцїмѣтрїї ш. а. Атѣт челор веķї кът шї челор пої тѣлкъїторї аї скрптърїї ле пѣѣчеа прїп лпсѣмѣтрї а лѣмїна ачеле, че орї пептрѣ ѣсетѣрѣ орї пептрѣ алѣ каѣсѣ аѣ лїпсѣ де лѣмѣрїре. Ачест фелїѣ де лпсѣмѣтрї сѣнт ла чеї веķї схолїїле шї глоселе. Деосѣ-

віреа днтре еле дін оридіне фхсесе ачеаста, къ схо-
лііле лъмъреск лъкръріле ші локъріле челе днтъне-
кате дн прівіица цесетърії, глоселе дпсѣ тълкъеск
къвінтеле челе днтънекате пентрѣ векїътате ші пен-
трѣ рѣретатеа днтревѣицърії лор. Фііндкъ дпсѣ прін
лъмъріреа къвінтелор се лъмъреск ші лъкръріле,
ші прін лъмъріреа лъкрърілор се лъмъреск ші къвін-
теле; пентрѣ ачееа чеї пої днтпрезнѣ схолііле ші гла-
селе сѣв пѣте де схолії. Схोलііле ла чеї векї сѣнт дп-
сѣтпѣрї скърте, ла чеї пої дпсѣ сѣнт маї пе ларг ші де-
лътъреазѣ тоате днтънечіміле ші грезѣтъціле днцеле-
сѣлѣ скріпѣрії тотѣшї къ о скъртіме амѣсѣратѣ, кът
се поате фѣрѣ вѣтъмареа лъмърітъції. Фіінд къ
схолііле пѣрѣсеск черкъріле челе маї аджнчї ші
маї дпвѣцате, ші къпрінд пѣмаї челе, че сѣнт де
невое спре о къпоштінцѣ кіарѣ ші темейнікъ а днцеле-
лесѣлѣ скріпѣрії; дечї еле пентрѣ скъртімеа ші
сімплічітатеа лор сѣнт де маре фолос ші фоарте
прецѣте ші плкъѣте дн тімпѣріле поастре.

Норма чеа маї дналѣ а схоліілор есте лъмъ-
рімеа, скъртімеа ші деплінітатеа. Дрепт ачееа схо-
ліастѣл сѣ лъмъреаскъ тоате аша, кът сѣ пѣ рѣтѣ
пемікъ днтънекат, тотѣшї сѣ пѣрѣсеаскъ есплікъ-
ріле челе де прісос ші тѣлта ворвіре.

§. 136.

Регѣле спеціаре але схоліілор.

Ла компѣнереа де схолії сѣ се пѣшеаскъ дн
зрѣторіѣл кіп: Дн фрѣнтеа схоліілор сѣ се пѣе
о днтрѣдѣчере спеціарѣ деспре авторѣл кърції,
деспре чітіторії чеї днтѣї, кърора фѣ еа меніѣ,
деспре тімпѣл, окѣзіѣнеа ші цінтіреа скріерії, деспре
къпрінсѣл стілѣл ші авторітатеа канонікъ а еї ші
алтеле, дін каре чітіторіѣл схоліілор сѣ къштїѣе

о штіицъ акъратъ деспре картеа, че есте а се тълкѣи, ші съ се прегътеаскъ спре лнциелецереа еї. Дѣпъ ашеа о лнтрѣдзчере съ се пѣшеаскъ ла ехоліле лнсемї. Лѣмърїріле ші тълкѣіріле лн еле съ пѣ фїѣ арвїтарїе ші фїрѣ темейѣ чї рѣзъмате ші лн-търїте прїп прїнципїеле есіцітіче. Ла алкѣтѣїреа де ехолїї пропрїї сѣнт а се овсерва ачесте регъле:

1. Дакъ локъл чел де тълкѣїт аре чїтіице дес-клїнітоаре, че сѣнт де вре о кѣмплѣтате, ачесте съ се лншїре, шї прїп темейрї крїтіче съ се хотъ-реаскъ, кареа дїн еле есте чеа адеврѣратъ саѣ тѣкар чеа маї проваверѣ. D. e. ла Іоан 1, 28. „Ачесте аѣ фост лн Вітавара де чеа парте де Іордан, ѣнде ера Іоан вотежнд.“ Схолїле деспре чїтіи-целе ачестѣї лок ар пѣтѣ сѣна ашеа: „Локъл, ѣнде аѣ прїїміт Іоан пре солїї сїнедрїзлѣї, лн тѣлѣскрїселе, лн трѣдзчерїле шї лн скрїсорїле сф. пѣрїицї се пѣ-меште ва Вітавара, ва Вітарава, ва Вітара ва Віта-ніеа. Чїтіица Вітавара предомнеште лн монѣмін-теле тестѣлѣї челѣї сфѣнт, еа се чїтеште ла Орі-ціне, шї о апѣрѣ Іоан гѣрѣ де аѣр (лн омїл. 17. лн еванг. лѣї Іоан п. 1) зїкѣнд ел: тѣлѣскрїселе челе маї акѣрате аѣ Вітавара (пѣ Вітанїеа), къ Вітанїеа пѣ есте де чеа парте де Іордан пїчї лн пѣстіе, чї апроане де Іерѣсалїм. Дѣпъ семпеле челе дїн лѣзлнтрѣ шї дѣпъ прекѣм-пенїреа монѣмінтелор чїтіица Вітавара се аратъ маї проваверѣ. Се паре, къ чїтіицеле Вітарава шї Вітара се пѣскѣрѣ лн ѣнеле монѣмінте дїн пелѣаре де самѣ а прескрїіторїлор чїтіица Вітанїеа, кареа се афлѣ лн Вѣлгата лѣтїпѣ, се паре а аве оріцінеа са лн пештіица прескрїіторїлор, карїї аѣ скрїе пѣ-теле маї кѣпоскѣт Вітанїеа, лн лок де чел пекѣ-поскѣт лор Вітавара.“

търна́ не алтарѣх престо́е жертва чеа ашезатъ аколо, ресънѣнд кѣнтаре де възърие. Дечѣ ꙗн Гетара Іерусалимѣанъ Сѣкках (5, 1.) се чѣтеште: чѣне пѣ а ѣ възѣт възъриеа ла лѣареа апеѣ (dín ísvorѣл Сілоат), ачела п'аѣ възѣт одініоаръ възърие. Ла ачеастъ сѣрваре стѣнд Ісѣс ꙗн темплѣ кѣ прівіре ла ꙗн сѣмпареа апеѣ, че се тѣрпаче не алтарѣх, а ѣ рогіт кѣвінтеле: де ꙗн сѣтошеазъ чѣнева сѣ віе ла міне ші сѣ вее. „Сетеа“ ера ла чеѣ векі сѣволѣл доріндеѣ челеѣ маѣ фіервіндѣ, маѣ алес де а пріімі ꙗн възѣтѣра кѣва. „Апа“ чеа рече кѣргѣтоаре дін ісвор ера ікоана феречіріѣ. „А ве“ се ꙗн тревзінца ꙗн тѣ ꙗн сѣмпаре метафорікѣ деспре прііміреа ꙗн възѣтѣріѣ. Ашеа д. е ла Ісѣс фіѣл лѣ Сірах (15, 3.) се чѣтеште: кѣ апа ꙗн целепчѣзнеѣ ꙗл воѣх адѣпа, адекъ ꙗл воѣх ꙗн възѣа ꙗн целепчѣзне. Дечѣ кѣвінтеле мѣнтѣторіѣлѣ челе маѣ сѣс адѣсе а ѣ ачест ꙗн целес: Апа дін ісворѣл Сілоат, че аѣ тѣрпат-о не алтарѣх, есте фоарте лімпедє ші възѣ спре рѣкоріреа тѣрпѣлѣ, еѣ ꙗн сѣ чєлѣа, че віне ла міне, адекъ че креде ꙗн міне ші кѣ тотѣл се дѣ ꙗн тѣ ꙗн възѣтѣра меа, воѣх да апѣ маѣ възѣ, адекъ феречіре вечнікѣ, дечѣ веѣѣ, адекъ прііміѣ ꙗн възѣтѣра меа, кареа сінгѣрѣ ші знікѣ пѣмаѣ есте ꙗн старе, а вѣ фєрічі не де а пѣрѣре.“

4. Локъріле челе ꙗн тѣнекате сѣнт а се лѣміна дін локърі паралеле, ші ꙗн целесѣл лор есте а се доведі прін темєзрі есіптіче. Д. е. ла Іоан 1. 29. ꙗн целесѣл кѣвінтелор: „еатъ міелѣл лѣ Дѣмнезеѣ, чєл че рѣдікѣ пѣкатѣл лѣміѣ,“ се поате лѣмѣрі ші прін локърі паралеле ꙗн тѣрі ꙗн зрѣтѣторіѣл кіп: „Міелѣл есте ікоана невіновѣѣѣ, вѣхндеѣѣ ші а рѣвѣтіѣ. Міелѣл лѣ Дѣмнезеѣ

адекъ тиелъл плъкът лѣи Dѣmnezeѣ, прекъм ла
 Іоан 6, 29. лѣкръл плъкът лѣи Dѣmnezeѣ се зиче:
 лѣкръл лѣи Dѣmnezeѣ ши љн епистола кътръ
 Ефесенї 4, 18. прип вїеаца лѣи Dѣmnezeѣ се љн-
 сампъ вїецѣреа плъкътъ лѣи Dѣmnezeѣ, чел че рѣ-
 дікъ пѣкатъл лѣмїї, адекъ кареле ѣа асѣпра са
 пѣкатъл, кареле не тѣнтѣеште де вина ши осѣнда
 пѣкатълѣї, кареле се жертвеште пентрѣ ертареа пѣ-
 кателор љмїї адекъ але тѣтълор Іоан вотеѣторїѣл
 прип къвїнтеле адѣсе се паре а фї авѣт прївїре ла
 локъл Ісаїе 53, 6—8. „тоѣї ка нїште оаменї ам
 рѣтѣчїт, фїештекареле дїн калеа са с'аѣ
 авѣтѣт, ши Dѣmnezeѣ аѣ дат пре ел пентрѣ
 пѣкателе поастре. Ши ел пентрѣ че с'аѣ
 кїнѣїт? Нѣ ши-аѣ дескїс гѣра са, ка о оае
 спре жѣпгїеаре с'аѣ адѣс пентрѣ
 фѣрѣделеѣїле попорълѣї меѣ с'аѣ дѣс ла
 моарте.“ Моартеа лѣи Хрїстос се љнфѣѣїшеазъ љн
 кърѣїле п. т. ка о жертвѣ пентрѣ ертареа пѣка-
 телор але неамълѣї оменеск, прекъм д. е. љнтрѣ І.
 епїст. лѣи Петр. 1, 18—19. „В'аѣї тѣнтѣїт . . кѣ
 скѣтп сѣпѣеле лѣи Хрїстос ка ал тиелълѣї
 челѣї невиноват ши фѣрѣ прїханѣ.“ 1. Іоан
 3, 5. „Штїѣї къ ел с'аѣ арѣтат, ка сѣ рѣдїче
 пѣкателе поастре ши пѣкатъл љнтрѣ ел пѣ
 есте.“ љн тоатъ апокаїнса се љнфѣѣїшеазъ Хрїстос
 ка ѣп тиел, че с'аѣ жертвїт пентрѣ пѣкателе оамен-
 нїлор, прекъм 5, 6. „Ши ам възѣт љн шїжлокъл
 тропълѣї ѣп тиел стѣнд, ка кѣнд ар фї фост
 жѣпгїет“, 5, 11—12. „Ам азїт глас де љнѣер
 љнпрежѣрѣл скаѣпълѣї, зїкѣнд кѣ
 глас таре: вреднїк есте тиелъл, кареле
 с'аѣ жѣпгїет, ка сѣ ѣае пѣтере, ши вогѣѣїе,
 ши љнѣелепчїѣне, ши тѣрїе, ши чїнсте, ши

търпире, ши вінекѡвѡптаре.“ 13, 8. „Ши се вор ѡкїна лѡї (врѡшташїї лѡї) чеї че лѡкѡ-еск пѡтѡптал, але кѡрора пѡте пѡсѡпт скрїсе ѡп картеа віеѡїї мїелѡлѡї, челѡї жѡпгїет дела ѡптемеїареа лѡмїї.“ Dїп челе, че ле-ам ѡпшїрат, се веде кѡ кѡвїптеле воте-зѡторїлѡї: „ачеста есте мїелѡл лѡї Dѡмпезеѡ, чел, че рѡдїкѡ пѡкатѡл лѡмїї“ аѡ зрѡпѡторїл ѡпцелес: Ачеста есте фѡрѡ пѡкат, пе-вїноват, вѡжнд ши рѡвдѡторїѡ, ел ка о жертвѡ плѡкѡтѡ лѡї Dѡмпезеѡ се ва жертвї пептрѡ пѡкателе пеатѡлѡї оменеск, ел прїп тоартеа са не ва пѡптѡї де вїна ши осѡнда пѡкатѡлѡї.“

5. Локѡрїле скїптѡрїї, кѡро, а де кѡтрѡ еретїчї лї се сѡпѡп ѡпцелесѡрї стрейне, сѡпт пѡ пѡмаї а се лѡтѡрї чї ши ѡпцелесѡл лор чел адевѡрат а се апѡра ѡппротїва еретїчїлор, ши тѡлкѡрїле челе рѡтѡчїте а се оворѡ. D. е. ла Іоан 1, 1. Dѡмпезеѡ ера кѡвѡптал, θεός ἦν ὁ λόγος. Ачесте кѡвїпте се пот лѡтѡрї прїп схолїї ѡп зрѡпѡторїл кїп: „Сѡ-вїептѡл есте ὁ λόγος, еарѡ презїкатѡл θεός, ши кѡ-вїптеле сѡпт ѡпшїрате дѡпѡ рѡжндѡрїе ѡптоарсѡ ѡп лок де: ὁ λόγος ἦν θεός, прекѡм ла Іоан 4, 24. πνεῦμα ὁ θεός. Ла пѡтеле θεός пѡ есте препѡс аргїкѡлѡл, спре а ѡпсѡтна, кѡ θεός есте презїкат ѡптрѡ ачест ѡпцелес: λόγος (кѡвѡптал) дѡпѡ фїїпѡа са есте Dѡмпезеѡ, деши ѡптр' зп кїп се деосѡвеште де Dѡмпезеѡ татѡл, ел есте де фїїпѡѡ дѡмпезеѡескѡ, а доа фѡѡѡ а сфїптеї треїмї, дарѡ пѡ ὁ θεός Dѡмпезеѡл, деспре кареле (Dѡмпезеѡ татѡл) маї 'наїпте ера ворѡа, прекѡм ѡпсѡшї Хрїстос лѡтѡрїт аѡ ѡпвѡѡат, пѡмїндѡ-се пре сїне фїїѡл лѡї Dѡмпезеѡ, деѡї ѡптр' зп кїп деосѡвїндѡ-се пре сїне дела черескѡл сѡѡ татѡ Dѡмпезеѡ.

Ачѣеа че зик Арианиї, къ θεός фъръ артикъл п'ар лпсѣмна Dзмнезеѣ адевѣрат, чи маї пѣцип декжт ѓ θεός (кѣ артикъл), есте кѣ тотѣл фъръ темейѣ, фиинд къ лп сф. скриптѣрѣ деспре Dзмнезеѣл чел адевѣрат се лптревѣинѣеазѣ θεός фъръ артикъл. Ашеа d. e. токма ла Ioan лп ачесташї кап верс. 6. ἐγένετο ἄνθρωπος ἀπεσταλμένος παρὰ θεοῦ (пѣ: παρὰ τοῦ θεοῦ), ὄνομα αὐτῷ Ἰωάννης (аѣ фост ом тримис де Dзмнезеѣ, кѣрѣѣа пѣтеле Ioan), верс. 18. θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε πώποτε (пре Dзмнезеѣ нимине пѣ 'лаѣ вѣзѣт вре одатѣ). Ачесте есемпле, че ле-ам адѣс, аратѣ де ажѣнс, къ лптре θεός (фъръ артикъл) шї лптре ѓ θεός (кѣ артикъл) пѣ есте нїчї о деосѣвїре, децї кѣткѣ сокотїнца Арианилор есте кѣ тотѣл дешепартѣ, фъръ темейѣ шї рѣтѣчїтѣ.

Кѣвѣлпѣл евреек עֲלֹהִים (Elohim) θεοί се л. тре-вѣинѣеазѣ адеце лптрѣ лпцелесѣл маї лат деспре аѣторїтате маї лпалтѣ, децї лппѣрацїї, жѣдекѣторїї шї лп ѣепере чеї пѣшї лп маї лпалтѣ тре-аптѣ а пѣтерїї шї а чїнетїрїї се пѣтеск Elohim θεοί. Ашеа ла Епїр. 7, 1. Моїсі се зїче θεός, прекѣт: „Шї аѣ ворѣїт Домпѣл кѣтрѣ Моїсі зї-кѣнд: еѣ те-ам пѣс пре тїне Dзмнезеѣ (θεόν) лѣї Фараон, шї Аарон фрателе тѣѣ ва фїѣїе пророк. Дрегѣторїї шї жѣдекѣторїї се пѣтеск Elohim θεοί лп псалм. 81, 1—6. прекѣт: Dзмнезеѣ аѣ стѣтѣт лп адѣнареа Dзмнезеїлор шї лп мїжлок пре Dзмнезеї ва жѣдека: Пѣпѣ кѣнд жѣдекацїї педрептате, шї феѣеле пѣкѣтошїлор лелѣацїї лппїнте? Жѣдекацїї ѣмїлѣлѣ шї сѣракѣлѣї, пре чел ѣмїлїт шї пре чел сѣрак лндрептацїї Еѣ ам зїс: Dзмнезеї сѣптецїї. Лптрѣ

лцелесъл маї ларг, лптрѣ кареле лмпѣраціи, жѣде-
кѣториї шї алциї се пѣмек Dŕmnezei (θεοί) пѣ се поате
лп версъл ачеста лѣа кѣвѣнтѣл θεός деспре λόγος,
чї лптрѣ лцелесъл чел маї лпалт деспре адевѣ-
рата фїре dŕmnezeeаскъ, фїнд кѣ евангелїстѣл пѣ-
меште пре λόγος Dŕmnezeѣ, кареле дїп вечїме есте
лптрѣ лпсоцїре педеспѣрцїтѣ кѣ Dŕmnezeѣ татѣл,
кареле лппрезпѣ кѣ ел аѣ фѣкѣт лѣмеа, дечї дарѣ
кареле аре лпсѣшиї фїпциале (їпостатїче) dŕmne-
zeештї, че пѣ се поате зїче деспре жѣдекѣторї лп-
пѣраці шї алциї.“

6. Ла локѣрїле скрїптѣрїи, че кѣпрїнд dogme
фѣндамѣнтаре але релїциѣнїи крештїнештї, есте лцелесъл
пѣ пѣмаї а се лѣмѣрї, чї шї а се арѣта, кѣ
копглѣсѣеште кѣ лпвѣцѣтѣра весерїчїи, дрепт ачееа
а се лптѣрї прїп тѣлкѣрїеа сфїпцилор пѣрїпци. D. e.
Rom. 1, 24. „ї-аѣ шї дѣт Dŕmnezeѣ пре еї
лптрѣ пофтеле їнїмїи лор спре некѣ-
рѣцїе,“ адекѣ Dŕmnezeѣ аѣ лпгѣдѣт, аѣ лѣсат,
ка ѣршѣрїле пѣкатѣлѣї сѣ лптре спре пѣгѣнї, ка
пѣкатѣл сѣ се педепсеаскъ прїп а са тїкѣлошїе,
прїп афѣндаре неконтенїтѣ, ка омѣл сїпцинд тїкѣ-
лошїеа са чеа моралѣ крескѣтоаре сѣ се дештепте
спре рекѣѣетаре адїнесѣ деспре стареа са, шї сѣ се
паскъ лп ел дорѣл шї стѣрѣпца лпдрептѣрїи сале.
Фѣрѣ лївертате пѣ есте вїртѣте. Dŕmnezeѣ аѣ лѣсат
лївертатеа неатїнесѣ шї лп пѣкѣтошї, лп фїѣкареле
потѣнт ле есте лор кѣ пѣтїпцѣ, спре а фаче
лптревѣпцаре вѣпѣ де а са лївертате спре кѣпцѣт
шї спре лпдрептареа кѣѣетѣмїтелор шї а вїеѣѣрїи
сале. Кѣвїнтеле апостолѣлѣї ашеа ле-аѣ лцелес шї
сф. пѣрїпци. Ioan гѣрѣ де аѣр лп ачеастѣ епїст.
Oмїл. III. п. 3 кѣвїптеазѣ: Ачеаста дарѣ „аѣ
дѣт“ есте аїче „аѣ лѣсат“ Bezї дарѣ

лп лок де лпвѣцѣтѣрѣ аѣ пѣс лп мѣжлок
 лѣмеа, аѣ да т мѣн те шѣ пречепере, ка съ
 поатѣ лпцелече челе кѣвенѣте, Немѣкѣ де
 ачесте пѣ аѣ лптревѣнцатоаменѣ чѣѣ де
 атѣнчѣ спре мѣлтѣре, чѣ челе, че ле прѣ-
 мѣсерѣ, ле лптоарсерѣ лп контрарѣѣ. Че
 тревѣ съ се факѣ? Прѣн невоѣре шѣ сѣлъ
 а траѣе? Дарѣ ачѣаста пѣ есте, а фаче лп-
 зѣстраѣѣ кѣ вѣртѣте. Рѣтас-аѣ дарѣ, ка
 съѣ ласе, че аѣ шѣ фѣкѣт, ка прѣн пѣцѣре
 лпцелегѣнд еѣ челе, че пофѣтѣрѣ, съ фѣгѣ
 де рѣшѣне. — Теодорѣт ла ачѣст лок ал епѣстолеѣ
 зѣче: „Аѣ да т,“ пѣсе апостола лп лок де:
 „аѣ лп гѣ дѣ т“. — Ікѣменѣ ла ачѣст лок: Нѣ ел
 (Dѣмнезѣѣ) лп сѣшѣ і-аѣ да т чѣ ел
 і-аѣ пѣрѣсѣт пре еѣ ка пре неврѣднѣчѣ
 де а са кѣвернѣсѣре. — Теофѣлакт ашѣндереа аѣ
 лпцелес ашеа кѣвѣнтеле апостола лѣѣ, шѣ ле лѣмѣ-
 рѣте прѣн о пѣлдѣ дѣла медѣк. Вѣзѣнд медѣкѣл, кѣ
 волнавѣл пѣ воеште а да аскѣлтаре орѣндѣрѣлор
 сале, чѣ кѣ фаче дѣпѣ воѣса, ка съ пѣ неарѣдѣ ел
 лѣкрареа ікѣсѣнѣеѣ сале лпзѣдар, ласѣ пре волнав,
 съ ѣрѣмезе воѣѣ сале. Дѣн каре каѣсѣ ачѣста, мѣ-
 рѣндѣ-се воала, лп сѣѣрѣшѣт моаре. — Амвросѣе ла
 ачѣст лок зѣче: Tradere autem est permit-
 tere, non autem incitare aut immittere.
 — Іеронѣм ла ачѣст лок кѣвѣнтеазѣ: In eo, quod
 dicitur Deus eos tradidisse propriis
 eorum desideriis, ostenditur non, quod
 ipse sit causa, sed quod per longanimita-
 tem et patientiam non inferendo
 vindictam patitur eos secundum cor-
 dis sui agere voluntatem. Hoc autem facit
 Deus volens eos tandem ad poenitentiam
 converti.

Есте тотъа кѣ дн контра спірітѣлѣ скріптѣріі ші а сф. бесерічі ші дн контра мінціі челеі съпѣтоасе, че зиче Лѣтер дн артікѣлѣ 36 ал теселор сале: „кѣ Фаптеле челе реле дн чеі пеевлавіоші се іспрѣвек де Дѣмнезеѣ. дечі кѣ Дѣмнезеѣ ар фі касса, че мішкѣ пре от спре а пѣкѣтѣі.“ Авсѣрдітата ачестеі тесе кѣрце дін сіне, пентрѣ кѣ пѣкатѣл есте кѣлкареа скопосітѣ а воєі дѣмнезешті, ші нічі нѣ се поате зні кѣ сфінѣеніеа ші кѣ дрептатеа лѣі Дѣмнезеѣ, ка ел сѣ педепсеаскѣ пре оамені пентрѣ пѣкате, спре каре ел днсѣші і-ар фі трас ші невоіт. Леѣеа пѣкатѣлѣ есте, кѣ пѣкатѣл наште пѣкат, дечі ші пѣгѣніі тот маі мѣлт се афѣнда дн еле, ші ачеста есте педепсѣ амарѣ, ші се поате днсоці кѣ ідеа педепсіріі де кѣтрѣ Дѣмнезеѣ. Дарѣ обіептѣл педепсеі, адекѣ рѣхтѣдїреа дн фѣрѣделеці, дн кареа кѣзѣсе пѣгѣніі, есте лѣкрареа лор ші нѣ алѣі Дѣмнезеѣ.

7. Дн сколіі сѣ се арете легѣтѣра ідеілор ші а історіілор прін респікареа кончептелор челор черѣте спре днцелѣцере. D. e. ла Мат. 5, 23—24. се чітеште: „Дечі де адѣчі тѣ дарѣл тѣѣ ла алтаріѣ, ші аколо днці веі адѣче а мінте, кѣ фрателе тѣѣ аре чева асѣпра та, ласѣ аколо дарѣл тѣѣ днаінтеа алтаріѣлѣі, ші мерці де те днпакѣ маі днтѣжїѣс кѣ фрателе тѣѣ. ші атѣнчі вінд адѣці дарѣл тѣѣ. „Ачесте верее се пот лѣмѣрі прін ехоліі, дакѣ десвѣлім ідеіле, пе каре се разѣмѣ челе зиче, прекѣм: „Фарісеіі пѣмѣтра мѣніеа ші ѣра днтѣ пѣкателе ѣшіоаре, дарѣ жертвеле, ші черемонііле челе реліціоасе дн ѣенере чінсїреа лѣі Дѣмнезеѣ чеа дін афарѣ ле сокотіа де челе маі сфінте ші де челе маі дналте дѣторіі. Іезе днсѣ днвѣца дн контра сокотінѣеі поменіте а Фарісеілор, кѣ іѣвіреа кѣтрѣ Дѣмнезеѣ ші кѣтрѣ

апроапеле есте чеа маї дналтѣ шї чеа маї сфхнтѣ дѣторіе, шї къ днтрѣ дмпленіреа ачестеї дѣторії се кѣпрінде днкаіареа лѣї Dѣmnezeѣ чеа дїн лѣхнтрѣ, че есте днкаіаре адеврѣратѣ, шї дечї чїнстїреа лѣї Dѣmnezeѣ чеа дїн афарѣ нѣ аре прецїѣ, дакъ нѣ есте еа днсоцїтѣ кѣ ачеа іѣвїре. Дрепт ачееа дн верселе ачесте зїче тѣнтѣторїѣл, къ фѣрѣ інімѣ дмпѣкатѣ шї віневоїтоаре кѣтрѣ апроапеле чїнстїреа лѣї Dѣmnezeѣ чеа дїн афарѣ нѣ есте ла Dѣmnezeѣ прїїмїтѣ. — Жертва се поменште аїче дн лок де тот фелїѣл де чїнстїрї дїн афарѣ але лѣї Dѣmnezeѣ.“

8. Нѣтмеле персоапелор шї ал локѣрїлор, алѣзївїле ла векїміле, ла депрїндерїле, ла кїпѣл кѣцетѣрїї шї ал днфѣдїшѣрїї, ла ашезѣмїнтеле, догмеле шї деосѣвїрїле сектелор, шї дн ценере тоате че се кѣвїн ла історїе сѣнт а се лѣтѣрї дн сколїї. D. e. Mat. 16, 13. „Вїїнд Ісѣс дн пѣрцїле Чесарїеї лѣї Фїліп.“ Ачест орашїѣ есте а се дескрїе дн сколїї маї апроапе, прекъм: „Ачеста четате се нѣміа маї 'наїнте Панееа дѣпѣ тѣнтеле, ла але кѣрѣї поале еа зѣчеа де чеа парте де Jordan. Тетрархѣл Фїліп фечїорѣл лѣї Irod челѣї mare аѣ лѣдїт-о, аѣ днфѣрѣтѣсецат-о шї аѣ нѣмїт-о Чесарїеа дн чїнстеа Чесарѣлѣї Тїверїе. Се нѣтмеште еа Чесарїеа лѣї Фїліп спре деосѣвїре де алтѣ Чесарїе кареа ера тот дн Палестїна ла цѣртѣрїле тѣрїї mezїцеране.“

§. 137.

Дефїніцізнеа коментарїѣлї.

Коментарїѣл есте о атѣрѣнтѣ кѣ адѣнкѣ штїїнцїтате дїн тоате пѣрцїле пе ларг десвѣлїтѣ днфѣдїшаре а днцелесѣлѣї скрїптѣрїї.

Коментарїѣл се деосѣвеште де схолїї прїн маї адѣнкѣ штїїнцїтате, прїн десвѣлїре маї ларгѣ шї

амтървнтъ шї prin o dovedire maї афхндъ а дцелесълї скріптърїї.

Коментареле сжнт de maї тълте спїде. Ъпеле се кзпрїнд пжмаї кз лъмзрїреа кзвїнтелор, алтеле пжмаї кз тълкзїреа матерїїлор шї алтеле дцсоцеск лъмзрїреа ковїнтелор кз чеа а матерїеї. Коментареле, че се окзпъ пжмаї кз лъмзрїреа кзвїнтелор пж ръспзнд скопълї тълкзїрїї, фїїнд кз ръмжне матерїеа тестълї пелжмінатъ. Челе, че тълкзеск пжмаї матерїеа, пресзпжн алт коментарїз лъмзрїторїз de кзвїнте. Дечї амжндоаъ дїн зїселе прївїрї аъ лїпселе сале. Коментареле, каре кзпрїнд атжт лъмзрїреа кзвжнтърїї кжт шї а матерїїлор, се пот зїче депліне шї ръспзнд дн тоатъ прївїреа черїнцелор шї тревзїнцїей чїтїторїлор, че дореск а къштїга депліна штїїнцъ а дцелесълї скріптърїї. Дрепт ачеаа vom дншїра аїче пжмаї регълеле ла компзнереа коментарелор de спїца чеа de пе зрмъ, адекъ а коментарелор челор депліне, деоаръ че дїн ачеле реггле се пот кзлеце челе атїнгътоаре атжт de спїца днтжїъ кжт шї de чеа а doza de коментаре.

§. 138.

Регълеле ла компзнереа de коментаре.

Фїъкаре коментарїз аре доаъ пърцї. Партеа днтжїъ кзпрїнде пролегомелеле, адекъ прекзвжнтареа, днтрз кареа пе ларг шї деплїн съ се трътезе тоате, че шервеск спре кзпоаштереа шї дежздекареа прецълї кърцїї, шї че тревже маї 'наїнте а штї, спре а пжтэ вїне дццеледе пре азторъл. Дн ашеа о прекзвжнтаре α) съ се арете шї кз темейрї solide съ се днтъреаскъ азтенцїеа кърцїї, шї дндоелеле шї аржнкърїле, че с'ар фаче днпротїва еї съ се овоаре темейнїк; β) съ се трътезе пе ларг деспре персоана

авторіалі, деспре цінтіреа лхі ла скріереа кърції, деспре лімба ориїнаръ а опълхі, деспре стілхл ші пропріетъціле лхі челе спеціаре, деспре окъзігнеа ші тімпхл скріерії ші деспре чітіторії чеї днтхї, кърора фх картае менітъ ші алтеле, че шервек, спре а ръвърса лхмінъ асзра опълхі челхі де тълкхїт, ашпндереа пъреріле челе рътъчїте але алтора днтрх ачесте прівїнце съ се овоаре темейнік; γ) съ се десвълеаскъ пе ларг кхпрїнесхл кърції, прекхт ші шїрхл ідеїлор еї. Дхпъ ачеаста хрмеазъ партеа а доа а коментаріалі, адекъ днвџдата ші пе ларг десвъліта лхмхрїре а скріпхрїї дхпъ тоате пърціле еї, ла каре схнт а се овсерва хртътоареле регъле:

1. Ла локхрїле скріпхрїї, че ах чїтінце десклїнітоаре де вре о кхмпнхтате, схнт ачесте а се дншїра, а се дежхдека ші темейнік а аръта, каре есте чеа адевратъ сах тхкар чеа маї проваверъ. Спре днтхрїреа чїтінцеї чеї алесе съ се факъ провокаре ла челе маї вхне тхпхскрїсе вївлїчешті, ла тръдхчерїле челе векї ші ла чїтателе сф. пърїнци, пентрх къ дїп ачесте ісвоаре се поате кхпоаште, каре чїтінци есте адевратъ сах чеа маї проваверъ. (Bezī есемплх дн тълкхрїреа теа а п. т. ла фант. апоет. 20, 28, том. V., паџ. 557—559.)

2. Днспхпхрїле сїнгхрїтелор кхвїнте, хнде чере лхмхрїреа днцелесхлхі, схнт а се дншїра ші чеа кхвенітъ ла локхл чел де тълкхїт есте а се стхторї прїп темейхрї есіцітіче, прекхт прїп тестїмонїїле скріїторїлор контїмпхренї, прїп локхрїле паралеле, прїп цесетхра ші цїнтїреа ворвеї, ші хнде есте де неое, прїп етімологиє ші аналогїє. Кх кхт маї тхлт се десклїнъ літвіле вївлїчешті де а поастръ. кх кхт маї депхрате схнт обїептеле челе атїнсе дн скріпхръ де тімпхрїле ші локхрїле поастре;

кѣ атѣт маї mare есте черинца кѣтрѣ Коментѣ-торіѣ, ка ел din исвоареле челе маї кѣрате сѣши кѣштиѣе штиинца де днесѣмѣриле кѣвинтелор. Коментѣторіѣл треѣе ла фіекареа днесѣмѣаре, че о дншѣрѣ, сѣ адѣкѣ дн кѣѣѣнт, саѣ шѣкар сѣ пѣме-аскѣ исвоареле, де знде аѣ лѣат-о, ка чітиторіѣлѣи сѣ-ї ф'е кѣ пѣтинѣѣѣ, днесѣшї а есѣмина шї а жѣдека адеѣѣрѣтатеа темейѣрилор адѣсе. (Bezї есемпѣлѣ дешї нѣ деплин дн тѣлкѣіреа mea п. т. ла фапт. апост. 3, 2. деспре днесѣшїтїѣлѣ ѱράία том. V., паѣ. 119—121.).

3. Днцелесѣл пѣсечїзнїлор есте а се десѣѣшѣра, сѣѣторї шї днѣѣрї пре темейѣрї есїѣетїѣе. Коментѣторіѣл сѣ зрѣѣреѣе пре аѣторѣл сѣѣ din пашѣї дн пашїѣ, немїкѣ сѣ нѣ треакѣ кѣ тѣчере, че ар шерѣї спре лѣѣѣрїреа лѣї. Ел сѣ десѣѣлеаскѣ лѣѣѣрїт шїрѣл кѣѣетѣѣрилор аѣторѣлѣї шї кїпѣл, кѣѣм пѣшї ачеста дела о історїїре ла алта, дела о доѣѣіре ла алта, дела о ікоанѣ ла алта, дела о дескѣіере ла алта, сѣ арете реѣерїнца тесеї кѣтрѣ доѣѣіле еї, шї челе че сѣнт де неѣое спре лѣѣѣрїреа історїїтелор, а теселор, шї а ікоанелор сѣ ле лѣѣїнеѣе кїар. Ла адеѣѣрѣї де маї mare кѣѣмпѣѣѣтате сѣнт а се адѣѣе тѣл-кѣіреіле din скѣісорїле сѣ. пѣрїнѣї нѣ пѣмаї де ачееа, кѣ дн еле се аѣлѣ днѣрѣ адеѣѣрѣ фоарте мѣлте ѣѣне лѣѣѣрїрї, чї шї маї алес пентрѣ ачееа, кѣ тѣлкѣіреа лор чеа конѣлѣсїтоаре есте поршѣ ла тѣлкѣіреа скѣрїѣѣрїї шї ла ашеѣарѣа доѣѣелор кре-шїтїнептї. (Bezї есемпѣлѣ дн тѣлкѣіреа mea п. т. ла Іоан 11, 15—17. деспре пѣтереа де а окѣрѣшї ѣесе-рїка том. IV, паѣ. 522—532.)

4. Дакѣ сѣнт маї мѣлте пѣрерї дескѣлїнїтоаре де ѣре о кѣѣмпѣѣѣтате деспре днесѣмѣриле кѣѣѣн-тѣлѣї саѣ деспре днцелесѣл лѣѣѣлѣї челѣї де тѣл-кѣїт, атѣнчї еле сѣ се дншїре кѣ темейѣриле сале,

ші ачесте съ се дежѣдече дѣпъ принципеле ермі-
неѣтиче. (Bezī esemplъ дп тълкѣреа теа п. т. ла
факт. апостол. 2, 1. деспре днтревареа, чіне аз
прііміт дарѣріле дѣхлѣі сѣжнт ла сѣрвареа чіпчі-
зечіміі том. V., паѣ. 62—64.)

5. Кіпѣл ворвіріі ші ал дпфѣцішѣріі кѣрці-
лор вівлічешті, ѣнде се деосѣвеште де ал пострѣ,
чержнд тревѣнца, съ се лѣмінезе. Кѣ кѣт маі
мѣлт се деосѣвеште спірітѣл лімвелор рѣсѣрітене де
чел ал пострѣ, кѣ кѣт маі десклінітоаре ші маі
оріцінаре ла скрііторіі вівлічешті дп ѣепере ші ла
сіпѣрітеле класе де еі сжнт кіпѣріле ворвіріі ші
але дпфѣцішѣріі; кѣ атѣт маі таре есте тревѣнца
де а десемнѣ лѣмінат ѣеніѣл ші пропріетѣціле ачелор
кѣрці. (Bezī esemplъ дп тълкѣреа теа п. т. ла Mat.
24, 29 деспре презічереа рѣсѣріі Іерѣсалімѣлї
том. I., паѣ. 273—274.)

6. Персоанеле, локѣріле. депріндеріле, сектеле,
догмеле ші ашезѣмінтеле лор, прежѣдекѣціле, рѣ-
тѣчіріле ші алтеле, че се поменеск, саѣ ла каре се
фак алѣзізнї сжнт нѣ нѣмаі а се дескріе, чі ші
сжнт орї дп кѣвжнт а адѣче орї тѣкар а дпсѣтна
локѣріле дела азторіі чеі векї, де ѣнде се лѣзарѣ
ачеле штірі саѣ дескріерї, ка чїтіторіѣл дпсѣшї съ
поатѣ жѣдека деспре челе дпшїрате. (Bezī esemplъ
дп тълк. теа п. т. ла Іоан 4, 9. деспре Самарітенї
том. IV., паѣ. 124—127.)

7. Ла локѣрі маі греле ші мѣлт атѣкате ші ла
овіепте де деосѣвітѣ кѣмпѣпѣтате есте ертат ко-
ментѣторіѣлї а днтрепѣне депресізнї адекѣ десва-
терї маі ларці, спре а лѣтѣрі ші а днтѣрі дп тоате
пѣрціле дпѣелесѣл локѣлї саѣ адеѣрѣл чел кѣ-
пріне дп ел, спре а'л апѣра дппротїва атѣкѣрілор
ші спре а оворѣ пѣреріле протівнічїлор челе рѣтѣ-

чите. (Bezī esemplā ѓ тълкѳіреа теа п. т. ла Мат. 26, 17. деспре матеріеа сѳ. еххарістії том. I., паѳ. 294—300. орї ла Іоан 15, 26—27 деспре пѳрчедереа дѳхлѳлї сѳѳнт том. IV., паѳ. 403—414.)

8. Сѳ пѳрѳсеаскѳ коментѳторїѳл лѳтѳрїрїле челе де прїсос, челе преа ѳнтїнсе шї преа ларѳї, пентрѳ кѳ прїп еле фѳрѳ де фолос се тѳреште опѳл, се ѳнтѳнекѳ ѳнесшї лѳкрѳл, ворѳа се фаче лѳнчедѳ шї картеа чеа тълкѳїтѳ пїерде тѳлт дїп їнтересѳл сѳѳ.

Бїне фак ачеї коментѳторї, карїї пѳн локѳрїле челе преа лѳпѳї, че ле адѳк дїп алѳї аѳторї, ѳп поте сѳвїніаре, ка тълкѳїреа ѳнесшї сѳ пѳ се преа десрѳнтѳ, шї сѳ пѳ се ѳнпрѳштіе лѳареа а мїнте а чїтїторїлор, шї ка тотѳшї сѳ ле фїѳ ачестора кѳ пѳтїнѳѳ, дакѳ дореск, челе ѳншїрате ѳп коментарїѳ дїп алте оапе ѳншїшї а ле есѳміна шї а ле жѳдека дѳпѳ їсвоареле челе чїтате.

ѳнеснтпаре. Тълкѳїреа теа їсторїкѳ-лїтералѳ а кѳрѳїлор п. т. дїп кареа пѳпѳ акѳм аѳ ешїт ла лѳмїнѳ чїпчї томѳрї деспре кѳрѳїле їсторїче але п. т. есте лѳкратѳ ѳп ѳенере дѳпѳ порта схолїлор, тотѳшї ѳнесѳ, мїнїндѳ-о ка тѳнѳѳал ла прелеѳерїле есїїтїче шї дечї ѳндрептѳндѳ-тѳ дѳпѳ черїнѳїле градѳлѳї кѳлтѳрїї а азїторїлор меї, ам тревѳїт сѳ трек престе марчїнїле схолїлор, шї пѳмїтеї тѳл-кѳїрї ѳп тѳлте ї-ам дат ѳнесшїї де коментарїѳ. Дїп ачеастѳ касѳ пѳ ам пѳмїт-о кѳ ѳп пѳме спе-ѳїарїѳ, чї кѳ пѳме ѳенерарїѳ: „їсторїкѳ-лїтералѳ тълкѳїре.“ Ачеаста ам ѳнеснтпат, ка деспре форма еї сѳ пѳ фїѳ жѳдекат кѳ рѳтѳѳїре, деоарѳ че ам лѳат аїче есѳмпле дїп еа атѳт ла регѳлеле деспре схолїї, кѳт ам шї провокат ла еа ѳп портеле дес-пре коментарїѳ.

§. 139.

Десертъчизні есітііче.

Съв десертъчизне дн пепере се днцелече о десватере маї ларгъ ші днвѣдатъ деспре зн обіент штіицифік орї де каре снїцъ. Десертъчизніле сѣнт де преціѣ штіицифік фоарте дпалт, пентрѣ къ дн еле се трѣтеазъ кѣ скоп пѣмаї знїкъ матеріе, се лѣмінеазъ днп тоате прівіріле, се днтѣреште temeйнік днп тоате пѣрциле ші се апѣрѣ де тоате атѣкъпріле. Лѣмѣрїтатеа, депліпѣтатеа ші temeйтатеа сѣнт днсѣшїіле челе фїицелніче але десертъчизнілор. Ачеешї прїнде лок шї ла десертъчизніле есітііче, шї еле сѣнт де доаб фелїзрї. Челе де фелїзл днтѣїѣ се кѣпрїнд кѣ зна саѣ алтѣ матеріе днп днтрѣдѣчереа спеціарѣ а зней кѣрциї, прекѣм d. e. кѣ цїптіреа, кѣ аѣтенціеа, кѣ аѣторїтатеа канонїкъ а кѣрциї ш. а. Челе де фелїзл ал доїле трѣтеазъ сїпгзрїтеле локзрї саѣ тѣетзрї але сф. скрїптзрї, d. e. деспре копворвіреа лѣї Ісѣс кѣ Nїkodїm, деспре днвіереа торцилор, деспре легѣтзѣра кѣсѣторїей ла Евреї, деспре сектеле Іздеїлор, деспре ашезареа сф. таїне а евхарїстіей ш. а.

§. 140.

Днделетнічірї практиче.

Дн фїѣкаре штїицѣ ші артѣ сїпгзѣра теорїе пѣ фолосеште тѣлт, ва депліп нїчїпѣ се пречене, дакъ пѣ се днсоцеште са кѣ практика. Адесе нї се паре, къ ам днцелес теорїеа депліп, шї дакъ не анѣкъм, де а о анліка, вїнїм ла дндоеалъ, каре днп регѣлеле теоретїче сѣнт кѣвенїте ла спеціаре каззрї. Прїп днделетнічірї практиче нї се аскѣцеште жѣдѣкареа; пѣтрѣндем теорїеа днп тоате пѣрциле; сїпгзрїтеле прїпчїпїе, ледї шї регѣле теоретїче нї се фак кіаре шї лѣмѣрїте, шї кѣштїгѣм гївѣчїе, де а ле анліка дн каззрї

кѡвените. Ашишдереа ши регълеле ерминестиче прип днделетничирї практиче ни се лъмъреск ши ни се дндѡг днд минте.

Днделетничирї есиѡетиче съ дндтреприндъ теологъл дндченът съв тжжъдъчереа жжъи штїсторїѡ днд ачест рам де штїпцъ, съ пъшеаскъ апої ши дндсъши ла чїтіреа де тълкжїрї вжне ши сїстїматиче але скрїптжрїї кж лжаре а минте ши кж неконтенїтъ прївїре ла регълеле ерменестиче челе аплїкате, съ копфереже тълкжїрїле челе фелїжрїте але ачелорашї локжрї дела маї тжлцї ажторї, съ режжмпенеаскъ темейжрїле, пе каре се разжтъ еле, ши джпъ регълеле ерминестиче съ жждече деспре деплїнътжцїле, скъдерїле ши днд денере деспре дндсжшиетжцїле ачелор тълкжїрї.

Джпъ ачесте прегжтрїрї се черче ел пжтерїле ши гжвжчїеа са, де а аплїка дндсжши регълеле ерминестиче дндтрж афлареа дндцелесжлжї ла жпеле саж алтеле локжрї але скрїптжрїї ши дндтрж дндфжцїшареа лжї прип фелїжрїте спїде але еспжнерїї.

а) Днджжїѡ съ се черче теологъл днд тръдъчереа жжъи саж алтжї лок ал скрїптжрїї. Тръдъчереа се паре а фї жжїоаръ, фїнд кж теолодїї се окжпасе кж еа ла ажторїї чеї класїчї гречештї ши лжтїнештї. Тотжшї аре еа фоарте тжлте грештжцї, пентрж кж тръджкжторїжл тревже маї дндтжїѡ съ пжтржндъ спїрїтжл орїдїналжлжї, ши съ кжпоаскъ кїар ши деплїн кжцетжрїле ажторжлжї днд тоатъ вжртжтеа ши кж тоате модїфїкжрїле лор, ши апої днд лїмба са съ алеагъ кжвїнте, каре ле дндфжцїшеазъ деплїн, че ла фелїжрїта дндсжшиє ши ла фелїжрїтжл спїрет ал лїмбїлор есте фоарте греш. Челе че днд тестжл орїдїнал пж ле пжтем дндфжцїша кж тотжл лжмжрїт днд лїмба тръдъжерїї, ачеле дндкж пж ле-ам дндцелес де ажжне кїар Дрепт ачееа маї дндделжнгате днделетничирї практиче

дн тръдъчере сѣнт де невое пентрѣ дичепъторї, спре а'шї кѣштїга гївъчїе днтрѣ ачеастъ спїдъ а днфѣцїшърїї тестѣлї.

β) Дъпъ ачесте съ пѣшеаскъ теологѣл ла днделетнїчїрї практиче дн компънереа де парафрасе. Тестѣл оріѣнарїѣ знеорї нѣ се поате деплїн днфѣцїша прїн тръдъчере. Се днтѣмплѣ, къ кѣвѣнтѣл лїмвїї тръдъчерїї нѣ еспрїмъ тот кѣпрїнсѣл ідеїї челеї ал оріѣналѣлї, орї къ скѣртїмеа, днтѣнечїмеа шї цесетѣра тестѣлї оріѣнарїѣ чере, ка съ се лѣтїнезе прїн адаѣчереа де кѣвїнте саз де кончене лѣтѣрїтоаре. Ачесте тоате се пот фѣптѣї дн парафрасѣ, че аре днкъ грѣхътѣїле сале, маї алес де а пѣрѣсї де о парте преа лѣнга шї де алтѣ парте преа скѣрта шї днтѣнеката дншїраре а тестѣлї парафраза. Прїн маї мѣлте днделетнїчїрї практиче ва довѣндї теологѣл есперїндъ шї гївъчїе дн алкътѣїреа де парафрасе.

γ) Маї департнїкъ днделетнїчїре практикъ есте апалїса, адекъ десѣїрареа планѣлї знеї саз алтеї тѣтѣрї шї апої а днтреїї кѣрѣї вївлїченшїї. Днченпъторїѣл съ каѣте ідеїа чеа прїнчїпарѣ шї тесеа перїкопеї саз а днтреїї кѣрѣї, съ десѣакъ картеа дн пѣрѣїле сале, шї ашеа съ іае дн прївїре акѣратѣ довеїїле еї челе прїмаре шї челе секѣндаре, дїгресїонїле, днпововїрїле, ікоанеле, сїнгѣрїтеле пропрїетѣїї шї алтеле. Прїн ачееа капѣтѣ днченпъторїѣл маї кїарѣ прївїре атѣт дн днтреага карте кѣт шї дн пѣрѣїле еї, кѣпоаште маї лесне цїпта аѣторѣлї шї каѣса, пентрѣ че знеїле ідеїї ле-аѣ дншїрат шї ле-аѣ десѣлїт маї пре ларг, шї алтеле ле-аѣ треѣт кѣ тѣчере, орї нѣмаї ле-аѣ атїне зшїор. Прїн ачесте днделетнїчїрї ва афла теологѣл шї локѣрїле паралеле шї апалоде, ва пѣтрѣнде дн епїрїѣл

кърциі ші ва довжнді ачеле штіинце деспре еа, че се чер ла дитрѣдѣчереа специарѣ, де есте а се пѣне дн фрѣнтеа схоліілор ші а коментаріелор.

д) Спре днделетнічирі практиче ла компѣнереа де схоліі ші де комѣнтаре съ'ші алеагѣ дичепѣторіѣл о перікопѣ саѣ о карте віблічеаскѣ, че есте маі лесне де днцелес, съ адѣне потіцііле есіцітіче челе тревзінчіоасе спре тълкѣіреа еі, прекѣм потіціі філолоѣіче, географіче, історіче, історікѣ-пѣтѣрале, археолоѣіче ш. а., апоі дѣпѣ ѣн оп маі депліи де схоліі саѣ де комѣнтаріѣ съ'ші алеагѣ методѣл чел рѣспѣнзѣторіѣ, съ'ші факѣ планѣл ші дѣпѣ ел съ лѣкрезе тълкѣіреа са. Ачеаста дичепѣт нѣ ва фі коапѣтѣ, ва аве скѣдеріле ші неажѣнесѣріле сале, дарѣ лѣціндѣ'ші алкѣтѣіторіѣл еі черкѣл штіинцелор сале челор віблічешті пріи чітіреа де схоліі ші коментаре взне але алтора, съ о прелѣкрезе маі де тѣлте орі, ші ашеа трептіші ва пѣші дитрѣ іскѣсіицѣ ла компѣнереа де асемене лѣкрѣрі. Съ се фолосеаскѣ дичепѣторіѣл де маі тѣлте коментаре; пентрѣ кѣ феліѣрітеле коментаре, че се атіице де методѣл ші де кѣпрінесѣл лор, се преѣѣск дін феліѣріте прівірі. Ънеле дін партеа філолоѣікѣ, алтеле дін партеа історікѣ, географікѣ, хрополоѣікѣ, алтеле дін партеа критікѣ, алтеле дін партеа практикѣ ш. а. Пріи копѣеріреа де маі тѣлте коментаре теологѣл дші дн тѣлцеште штіинцііле сале челе есіцітіче, се фаче кѣпоскѣт кѣ феліѣрітеле пѣрері але аѣторілор деспре днцелесѣл ачелѣіаші лок, прекѣм ші кѣ темееіріле, не каре се разѣтѣ еле, днвацѣ днсѣші а ле дежѣдека, ші ашеа трептіші кѣштігѣ неатѣрпаре дела сокотіицеле алтора, се емѣнчепеазѣ, се фаче маіорен, шіші асігѣрѣ лібертатеа са дитрѣ черкареа, стѣторіреа ші днтемеіареа днцелесѣлѣ скріпѣріі.

Къпрісѣл опѣлѣ.

Аптрѣдѣчере дп Ермінезтіка вѣвлікѣ џенерарѣ.

	паџ.		паџ.
§. 1. Деѳініџнеа ші діѳерінџа дпсѣмѣтріі ші а дпџелесѣлѣ	3	§. 11. Деѳре дпсѣмѣтріле челе пропріі	23
§. 2. Греџтѣџіле de a дпџелеџе пре скрііторіі векі ші анџме пре чеі вѣвлічешті.	5	§. 12. Деѳре дпсѣмѣтрі тро-піче	25
§. 3. Деѳініџнеа дптерпретџріі	6	§. 13. Деѳре дпџелесѣл міџло-џіт	27
§. 4. Деѳре тѣлџіреа грама-ті-калѣ ші історіџ	8	§. 14. Деѳре локџріле в. т. че сџнт адџсе дп кџрділе поџлѣ ашеџѣмѣнт	33
§. 5. Марџініле тѣлџіріі	11	§. 15. Копџнџаре. Чітѣлѣ дп-трѣ дпџелесѣл аплікат	35
§. 6. Деѳініџнеа Ермінезтічеі	12	§. 16. Тѣлџіреа аллігоріџ сѣџ міетіџѣ	39
§. 7. Деѳініџнеа, фолосѣл ші дпсѣшіле пріпџіпіџлѣ челѣ маі дпалт ал Ермінезтічеі	14	§. 17. Тѣлџіреа моралѣ а Кап-џіанілор	46
§. 8. Пріпџіпіџл чел маі дпалт пентрѣ аѳлареа дпџелесѣлѣ	16	§. 18. Тѣлџіреа псіхолоџіџ	—
§. 9. Штіпџіле ші дпсѣшіле, че се чер дела дптерпретеле скріпџџріі	18	§. 19. Тѣлџіреа піетістіџѣ	48
§. 10. Ашпџрдіреа дпџелесѣлѣ сѣ. скріпџџріі	22	§. 20. Ашпџрдіреа Ермінезтічеі вѣвліче	49

Партеа дптџіѣ.

Деѳре аѳлареа дпџелесѣлѣ.

Кап дптџіѣ.

Деѳре аѳлареа дпџелесѣлѣ пріп штіпџа деupinderіі . ворвіріі.

Тѣетџра дптџіѣ.

Деѳре деupinderеа ворвіріі дп џенере.

	паџ.		паџ.
§. 21. Деѳініџнеа ші фіреа de-пріпдеріі ворвіріі	51	§. 23. Деѳре каџселе феліџрі-міі літвілор ші але дееклі-піріі дп спірітѣл лор	53
§. 22. Деѳре мѣтџріле дп літві	52		

	пац.		пац.
§. 24. Штіица деприндеріи вор- віріи есте чеа дпнтѣѣ конди- ціе неапзратъ спре афла- реа дпцелестѣлѣ	54	спре лѣмѣрїеа деприндеріи ворвіріи	56
§. 25. Прївіреа ла етімологіе ші аналогіе есте де фолос		§. 26. Деспре ісвоареле шї мі- жлоачеле, де а кѣпоаште де- приндереа ворвіріи	59

Т њ е т ъ р а а д о з а .

Деспре ісвоареле шї міжлоачеле штіицеї лімвії евреешті.

	пац.		пац.
§. 27. Дпеле момпнте дпн істо- ріеа сорціи лімвеї евреешті	61	§. 36. Деспре лѣмѣрїіле челе векї але тесѣлѣї еврееск ка ісвоаре, спре а кѣпоаште дп- сѣмѣрїіле кѣвптелор евре- ешті	86
§. 28. Контпнзаре	64	§. 37. Деспре діалектеле лімвеї евреешті дп цепере	89
§. 29. Контпнзаре	66	§. 38. Деспре лімба аравікѣ	92
§. 30. Контпнзаре	69	§. 39. Деспре діалектѣл етіопік	95
§. 31. Капѣт	71	§. 40. Деспре лімвеле арамаїче	97
§. 32. Деспре гресѣцїле, ісвоа- реле шї міжлоачеле дп це- пере, спре а кѣпоаште де- приндереа ворвіріи а лімвії евреешті	73	§. 41. Деспре діалектѣл Сама- рїгеан	100
§. 33. Деспре предатїна сколарѣ а Іхдеїлор	75	§. 42. Деспре лімба талмѣдікѣ ші раввінікѣ	102
§. 34. Прецѣл трѣдѣчерїлор ла афлареа дпсѣмѣрїлор але кѣвптелор тесѣлѣї орїці- парїѣ	76	§. 43. Деспре ворваре дп це- пере	104
§. 35. Деспре трѣдѣчерїле челе кѣрее неміжлочїт дпн тесѣл еврееск ал вїбліеї шї деспре прецѣл лор	79	§. 44. Деспре речерїнде ле кѣтрѣ ворварїѣл еврееск	105
		§. 45. Деспре речерїнциле гра- матїчеї дп цепере	107
		§. 46. Деспре речерїнциле гра- матїчеї евреешті	—

Т њ е т ъ р а а т р і с а .

Деспре пропрїетѣїле шї ісвоареле але лімвії гречешті чеї вїбліче.

	пац.		пац.
§. 47. Деспре стареа лімвії гре- чешті дѣпѣ тімѣрїіле лѣїАле- сандрѣ чел маре реде ле Ма- чедонїеї	110	§. 50. Деспре дпсѣмїеа лімвії ⁹ гречешті а кѣрїлор п. т.	121
§. 48. Деспре лімба греческѣ а трѣдѣчерїї греч. Алесандрїне	112	§. 51. Контпнзаре	123
§. 49. Лімба греческѣ се фѣкѣ кѣпоскѣтѣ Палестїненїлор, шї авторїї п. т. авѣрѣ штіица сї	116	§. 52. Контпнзаре	126
		§. 53. Капѣт	128
		§. 54. Деспре характїрѣл чел предомпнїторїѣ ал лімвії кѣр- їлор п. т.	129

	пац.		пац.
§. 55. Ревале ла дежвдекареа де- приндериі ворвіріі .ди сінгври- теле локвриі скриптрістиче але п. т.	131	§. 56. Исвоареле, дін каре се кь- штигь штіица лішвіі а кьр- цілор п. т.	133

Кап а л доіле.

Деспре легьтзра ворвеі.

	пац.
§. 57. Дефиніціянеа ші дшипзриреа легьтзріі ворвеі	137

Тъетзра дптлїъ.

Деспре легьтзра ворвеі чеа дін афаръ.

	пац.		пац.
§. 58. Деспре персоана ворвіто- ріялї ші ла карма се дн- дреаптъ ворва	138	§. 60. Деспре афектл ворвіто- ріялї	142
§. 59. Деспре характерьл пер- соадеі ворвітоаре	140	§. 61. Деспре ешфасе	145
		§. 62. Деспре дширежзрї	149
		§. 63. Деспре матеріеа ворвеі	152

Тъетзра а доа.

Деспре десетзра ворвеі.

	пац.		пац.
§. 64. Деспре десетзра грама- тикалъ	155	тълквїторїял, дін прївїрса ла десетзра лодїкь чеа лар- гь а ворвеі	165
§. 65. Деспре десетзра лодїкь маї дн гьстъ	158	§. 69. Крїтерїеле ла дежвдека- реа десетзріі лодїче	170
§. 66. Деспре десетзра лодїкь чеа ларгь	169	§. 70. Деспре десетзра психоло- дїкь	172
§. 67. Деспре пропрїетъціеле шьр- тїчелелор але лішвіі евре- ештї ші чеі евреїзанде	162	§. 71. Деспре десетзра історїкь	173
§. 68. Фолосхріле, че ле аре		§. 72. Днсьмшзрї деевараре дн прївіица десетзріі ворвеі	177

Кап а л трїіле.

Деспре скопъл ворвіторїялї.

	пац.		пац.
§. 73. Дефиніціянеа скопълї	179	§. 77. Тревзїица ші фолосъл прї- вїріі ла скопъл чел пропрїї ал кьрцїі чеі де тълквїт	191
§. 74. Деспре мїклоачеле, де а афла скопъл скриптрїі	180	§. 78. Тревзїица ші фолосъл прї- вїица ла скопъл сінгвригелор шьрцїі але кьрцїі	193
§. 75. Скопъл чел комън ал кьр- цілор в. т.	185		
§. 76. Скопъл чел комън ал кьр- цілор п. т.	189		

Кап а л патреле.

Деспре кэлтэра ворвіторіэлі.

	пац.		пац.
§. 79. Дефініціэнеа кэлтэріі ворвіторіэлі	197	челор днтгы есте неапэратъ кондиціэне пентрэ тълкэіто-ріэа скріптэріі	198
§. 80. Штіінца кэлтэріі а скріпторіэлі ші а чітіторіелор лі			

Т ъ е т ъ р а д н т а і ъ .

Деспре кэлтэра ворвіторіэлі дн прівінца матеріеі.

	пац.		пац.
§. 81. Фэръ прівіре ла кэлтэра ворвіторіэлі пэ се поате кэвеніт днцелеце матеріеа ворвеі	199	§. 88. Ісвоареле пэгэнешті, де а кэпоаште пэрер'ле челе реліціэнаре але пэгэнілор дн векэріле апостолешті днкат ла еле се фаче прівіре дн сф. скріптэръ	236
§. 82. Кэпрінсэа штіінціелор челор речерэте, спре а пэте кэпоаште кэлтэра ворвіторіэлі дн кэрділе віблічешті дн прівінца матеріеі ворвеі	205	§. 89. Днсэштэріі цевераре деспре днтревіцінареа ісвоарелор теологіеі Іздеешті ші але філософіеі реліціэнаре рэсэрітене	238
§. 83. Деспре ісвоареле Іздеешті, спре а кэпоаште дн кэрділе віблічешті кэлтэра ворвіторіэлі дн прівінца матеріеі ворвеі	208	§. 90. Регэле ла аплікареа ісвоарелор теологіеі Іздеелор ші а філософіеі реліціэнаре рэсэрітене спре лэтэріеа скріптэріі	240
§. 84. Контінзаре	214	§. 91. Деспре акомодэціэні	243
§. 85. Контінзаре	227	§. 92. Контінзаре	248
§. 86. Капът	229	§. 93. Деспре темейэрі дэпъ ом	252
§. 87. Ісвоареле крештінешті, де а кэпоаште кэлтэра векэлі апостолеск дн прівінца матеріеі ворвеі	233		

Т ъ е т ъ р а а д о а .

Деспре кэлтэра ворвіторіэлі дн прівінца формеі ворвеі.

	пац.		пац.
§. 94. Кэлтэра ворвіторіэлі аре фіінціалъ днрэхэре дн форма ворвеі	253	§. 99. Деспре аллігоріі	272
§. 95. Деспре днсэшіеа літвіі вібліче дн цевере	260	§. 100. Деспре компэръчіэні	278
§. 96. Міклоачеле, деа кэпоаште спресіэніле челе асештіэтіве	261	§. 101. Деспре параволе	280
§. 97. Регэле ла тълкэіреа спресіэнілор асештіэтіве	263	§. 102. Фолосэа параволеі	286
§. 98. Деспре тронэрі	267	§. 103. Деспре фавэле	288
		§. 104. Деспре фанте сімволіче ші деспре історісірі параволікэ-сімволіче	289
		§. 105. Деспре гычітэрі	293

Кап а л ч и н ч и л е .

Деспре копферіреа локзрілор скриптерій дитре сиве ши кэ дитреага сістімъ а дивъдътърій крештінешті.

пац.

§. 106. Деспре копферіреа локзрілор дн цепере ши деспре дшпър-
діреа ачестеї матерій 295

Т ъ е т њ р а д и т њ і њ .

Деспре локзріле паралеле.

	пац.		пац.
§. 107. Дшпърдіреа локзрілор паралеле	296	§. 109. Регэле ла дитревзінда- реа локзрілор паралеле . . .	302
§. 108. Фолосєл паралелелор ла тълкзіреа скриптерій	298	§. 110. Деспре міжлочіріле de а афла локзріле паралеле . .	307

Т ъ е т њ р а а д о з а .

Деспре контразічерї пърџте дитре локзрі скриптеріестіче.

	пац.		пац.
§. 111. Контразічерї адевърате	308	§. 114. Деспре контразічерї пъ- рџте дн локзрі didактіче .	315
§. 112. Деспре контразічерї пъ- рџте дн цепере	310	§. 115. Деспре контразічерї пъ- рџте дн локзрі пророчешті	319
§. 113. Деспре контразічерї пъ- рџте дн локзрі історіче . .	312		

Т ъ е т њ р а а т р е і а .

Деспре аналоџіеа дивъдътърій.

	пац.		пац.
§. 116. Дефиніџіеа аналоџіеї дивъдътърій	321	§. 120. Критеріеле предатінеї апо- столешті	333
§. 117. Деспре аналоџіеа дивъ- дътърій чеа дн скриптеръ ка портъ ла тълкзіреа еї . . .	322	§. 121. Деспре аналоџіеа дивъдъ- търій чеї къріеєсє дн преда- тіна апостолеасєкъ ка портъ ла тълкзіреа скриптерій . .	342
§. 118. Сф. скриптеръ ал и. т. пџ кзпрінде дитреага дивъдъ- търъ алџі Хрістос	328	§. 122. Предатіна апостолеасєкъ се комъндъ ши де къртъръ сф. пърінџі ка портъ ла тълкзі- реа скриптерій	347
§. 119. Предатіна гзратікъ есте маї векіъ декал сф. скриптеръ ши кзпрінде тотімеа дивъдъ- търій крештінешті	331	§. 123. Предатіна апостолеасєкъ ка портъ ла тълкзіреа скрип- терій кэ недрент се къртеште	348

П а р т е а а д о з а .

Деспре днфъџішареа днцелесєлџі челџі афлат ал скриптерій.

	пац.		пац.
§. 124. Фелікзрітеле кінврі de а днфъџіша днцелесєл скрип- терій	351	§. 125. Прінџіпїєл чел маї дн- алт ла днфъџішареа днцеле- сєлџі	352

	паг.		паг.
§. 126. Дефинізіяна тръдъчеріи ші прінчипіа еї чел маї рналт	353	§. 133. Регъле еа комизнера парафрасеї	365
§. 127. Тръдъчереа вервалъ . . .	—	§. 134. Фолосъа парафрасеї . . .	369
§. 128. Тръдъчереа ливеръ . . .	355	§. 135. Дефинізіяна, фолосъа ші порта цепенаръ а схолилор	370
§. 129. Деспре прецъа тръдъчеріи вервале ші ал челеї ливере рн прівінца еф. скрінтърї . . .	356	§. 136. Регъле специаре але схо- лилор	713
§. 130. Регъле специаре центръ алкътъріеа тръдъчеріи а кър- дилор вѣличештї	357	§. 137. Дефинізіяна комента- ріахї	382
§. 131. Скъдеріле тръдъчеріи . . .	361	§. 138. Регъле ла комизнера де коментаре	—
§. 132 Дефинізіяна ші прінчипіа парафрасеї	364	§. 139. Десертъчизнї есіцітіче . . .	387
		§. 140. Ауделетнічїрї практиче . . .	388

ЕРМИНЕЎТИКА БІБЛІЖЪ

ЦЕНЕРАРЪ

изкратъ de

Васіліе Іановічъ ,

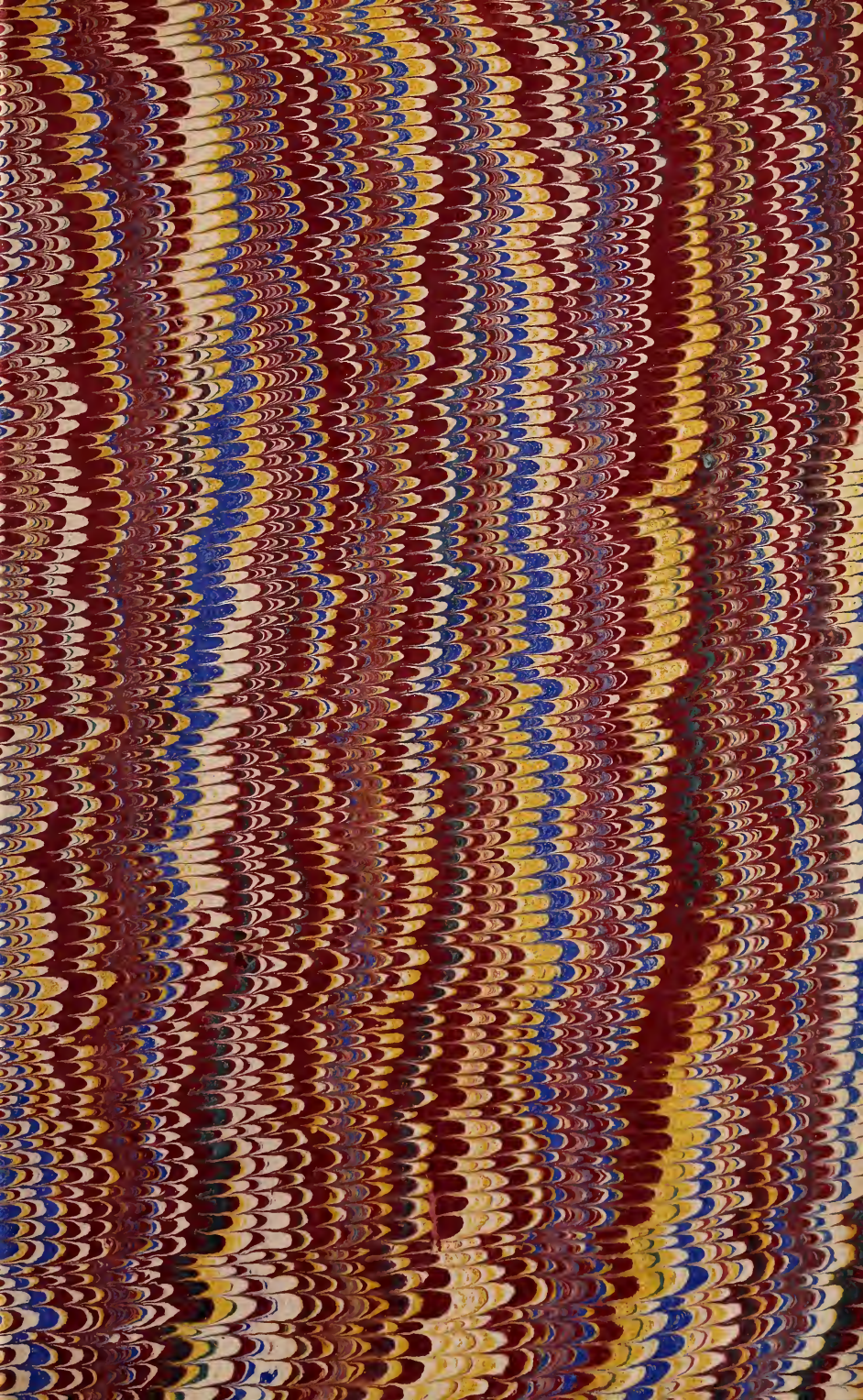
ч. р. професор ал стхдіалзі вѣлѣк п. т. ла рѣстѣтѣл теологік
грекѣ-рѣсърѣтеан лп Черпѣцѣ.

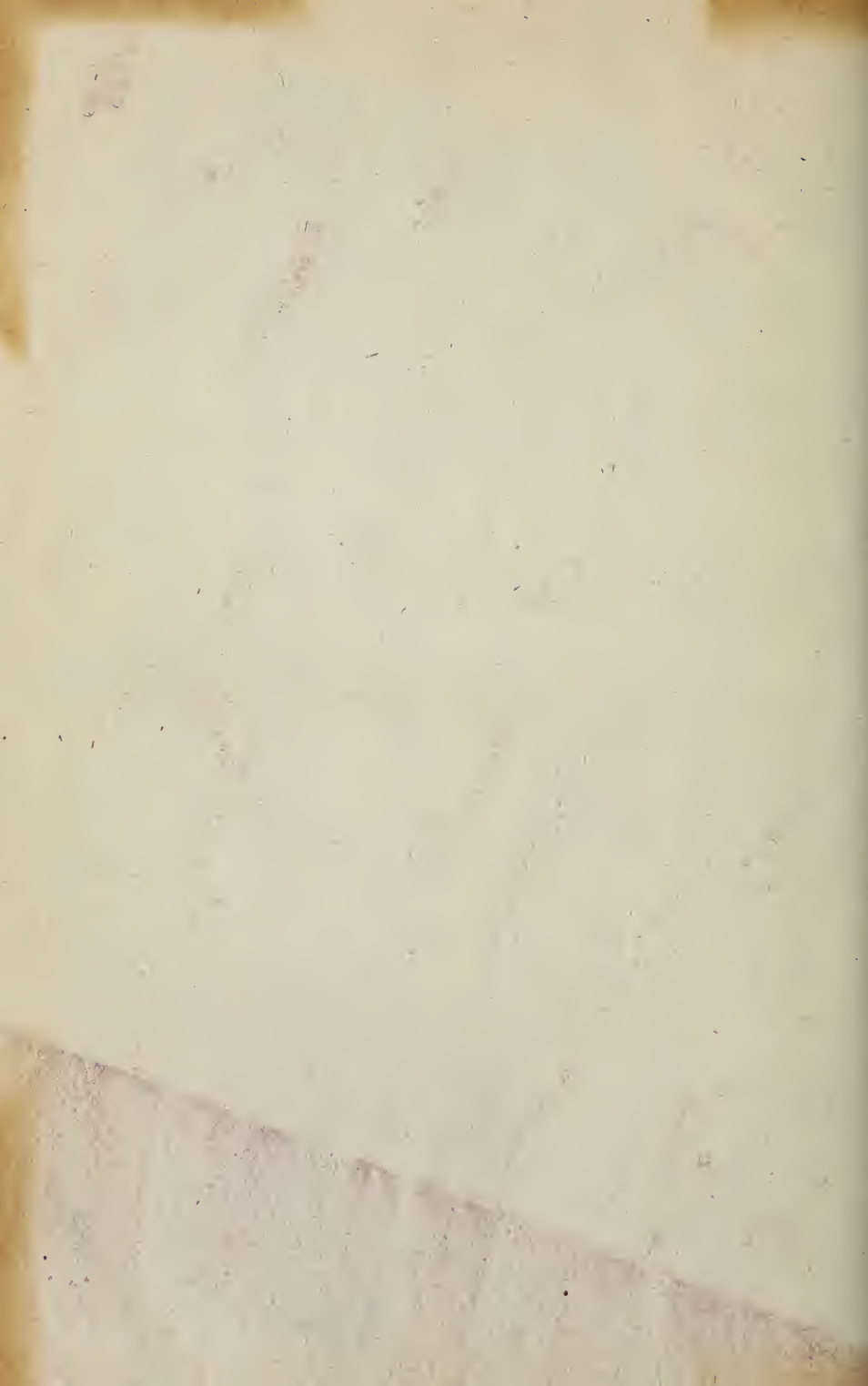
Віеана.

Ла ч. р. едічізне де кърці сколастиче.

1868.

Deacidified using the Bookkeeper process.
Neutralizing agent: Magnesium Oxide
Treatment Date: May 2005

PreservationTechnologies
A WORLD LEADER IN PAPER PRESERVATION

11 Traversus Park Drive
Clemont, PA 19318
(724) 778-1133

B5
518

LIBRARY OF CONGRESS

0 014 165 328 3

